

Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!

LENIN

TEOKSET

7

JULKAISTAAN
VKP(b):n IX EDUSTAJAKOKOUKSEN
JA SNTL:n NEUVOSTOJEN
11 EDUSTAJAKOKOUKSEN
PÄÄTÖKSEN PERUSTEELLA

ИНСТИТУТ МАРКСА—ЭНГЕЛЬСА—ЛЕНИНА—СТАЛИНА
при ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

СОЧИНЕНИЯ

Издание четвертое

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА — 1954

KARJALAIS-SUOMALAISEN SNT:n KOMMUNISTISEN PUOLUEEN
KESKUSKOMITEAN PUOLUEHISTORIAN INSTITUUTTI — NKP:n
KK:n MARX—ENGELS—LENIN—STALIN-INSTITUUTIN FILIAALI

V. I. LENIN

TEOKSET

*Suomennos neljännestä
venäjänkielisestä painoksesta*

KARJALAIS-SUOMALAISEN SNT:n
VALTION KUSTANNUSLIIKE
PETROSKOI — 1955

V. I. L E N I N

7

O S A

Syyskuu 1903—joulukuu 1904

ESIPUHE

Seitsemäs osa sisältää V. I. Leninin ne teokset, jotka on kirjoitettu vuoden 1903 syyskuun ja vuoden 1904 joulukuun välisenä aikana.

Tähän osaan kuuluu kirja „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin”, joka oli bolshevikkipuolueen organisatorista valmistelua.

Huomattava osa tässä osassa julkaistuista teoksista — „Kertomus VSDTP:n II edustajakokouksesta”, artikkeli „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin. N. Leninin vastaus Rosa Luxemburgille”, puheet ja päätöslauselmat Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomaisen liigan edustajakokouksessa ja puolueen Neuvoston istunnoissa, vetoimuksen luonnos „Puolueelle”, kirjanen „Zemstvokamppailu ja „Iskran” suunnitelma” — oli suunnattu menshevikkien organisatorista ja taktillista opportuunismia ja heidän hajoitustekojaan vastaan.

Tähän osaan otetut kirjeet — „Kirje Keskuskomitean jäsenille”, „Viidelle Keskuskomitean jäsenelle”, „Kirje Keskuskomitean asiamiehille ja VSDTP:n komiteoiden jäsenille, jotka ovat ilmaisseet kannattavansa puolueen II edustajakokouksen enemmistöä”, „Kirje Gleboville (V. A. Noskoville)” — ovat osoituksena Leninin taistelusta sovittelukantaa vastaan.

Teokset: „Mihin me pyrimme?”, „Puolueelle”, „Kirje tovereille”, „Tiedoitus Organisaatiokomitean muodostamisesta ja Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen III sääntömääräisen edustajakokouksen koollekutsumisesta” tuovat esiin Leninin johtavan osuuden VSDTP:n III edustajakokouksen valmistelussa, Enemmistökomiteain Byroon ja bolshevistisen „Vperjod” lehden järjestämisessä.

Ensimmäisen kerran V. I. Leninin Teoksiin sisällytetään seuraavat tässä osassa julkaistut asiakirjat: „Ilmoitus Martovin selostuksen johdosta”, kirje „VSDTP:n Päääänenkannattajan toimitukselle” Leninin eroamisesta „Iskran” toimituksesta, päätöslauselmaehdotus puolueen III edustajakokouksen koollekutsumisesta ja Leninin neljäs puhe puolueen Neuvoston istunnossa puoluekirjallisuuden julkaisemisesta sekä „Tiedoitus Enemmistökomiteain Byroon muodostamisesta”.

**KERTOMUS VSDTP:n
II EDUSTAJAKOKOUKSESTA¹**

*Kirjoitettu syyskuun
alkupuoliskolla 1903*

*Julkaistu ensi kerran v. 1927
VI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

1) Итого разная категория людей и их интересы
 (включая и не только вместе его без сомнения
 общего (детская) часть и прочие различные интересы.

(Handwritten signature)

Важно и II часть тов. С. В. П.

Вторым пунктом забота должна быть направлена
 на то, чтобы создать, чтобы это и чтобы создать себе
 условия жизни. В частности, например, на создание
 на 51 (33 детей и 1 человек и два человека, 2-го
 пункта) (включая и тех, кто в настоящее время,
 10, было в том 52 человек). Включая и тех, кто
 пока еще не созданы, но в настоящее время в
 20 человек, в том числе: 1) в настоящее время,
 3 человека (2 из них 1-го 2-го пункта и 1)
 человек (включая и тех, кто в настоящее время (2)
 пункта, 1-го и 2-го пункта в настоящее время, в том
 числе и тех, кто в настоящее время, в том числе.

Tämä kertomus on tarkoitettu vain henkilökohtaisille tuttaville, ja siksi sen lukeminen ilman tekijän (Leninin) suostumusta on samaa kuin vieraan kirjeen lukeminen.

Tuonnempana esitetyn ymmärtämiseksi mainitsen ennen kaikkea edustajakokouksen kokoonpanosta, vaikka se onkin osittain edellekiiruhtamista. Päätösvaltaisia ääniä edustajakokouksessa oli 51 (33 edustajaa, joilla oli yksin äänin, ja 9, joilla oli kaksin äänin, 9 „kaksikäätistä”)². Neuvottelevia ääniä, ellen erehdy, oli 10, siis yhteensä oli 52 henkeä. Näiden äänten poliittinen ryhmittyminen, kuten *koko* edustajakokouksen kulussa kävi selville, oli seuraava: päätösvaltaisia ääniä — 5 bundilaisten, 3 rabotshejedelaisten (2 Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton ja 1 Pietarin „Taisteluliiton”), 4 juzhnyirabotshilaisten (2 „Juzhnyi rabotshi” ryhmästä ja 2 „Juzhnyi rabotshi” ryhmän kanssa täysin solidaarisesta Harkovin komiteasta), 6 epäröivää, horjuvaa („suo”, kuten heitä **kaikki** iskralaiset, leikillä tietysti, nimittivät), sitten noin 33 iskralaista, enemmän tai vähemmän lujia ja johdonmukaisia iskralaisuudessaan. Nämä 33 iskralaista, jotka yksimielisinä ollen ratkaisivat edustajakokouksessa aina kaikkien kysymysten kohtalon, jakaantuivat vuorostaan 2 alaryhmään, jakaantuivat lopullisesti vasta edustajakokouksen loppuvaiheessa: toinen alaryhmä, likipitään 9 „löyhän, oikeammin sanoen mutkittävän linjan” (eli naislinjan, kuten eräät leikinlaskijat pilailivat, eivätkä suinkaan syyttä) iskralaisten ääntä, jotka (kuten tuonnempana näkyy) kannattivat oikeudenmukaisuutta, tasavoimaisuutta etc. *, ja noin 24 jyrkän linjan iskralaisten ääntä,

* — et cetera — ja niin edelleen. *Toim.*

jotka puolsivat johdonmukaista iskralaisuutta sekä taktiikan että puolueen keskustelinten henkilökökööpanon kysymyksissä.

Toistan, että tällainen ryhmitys muodostui lopullisesti ja tuli täysin selville vasta post factum *, edustajakokouksen lopulla (edustajakokouksen, jossa pidettiin lähes 40 istuntoa!), ja minä riennän edelle hahmotellessani tämän ryhmituksen jo alussa. Huomautan niinikään, että tällainen ryhmäjäko antaa vain *likimääräisen* ääniluvun, sillä erilaisissa pienissä kysymyksissä (mutta kerran myös vakavasakin asiassa, kysymyksessä „kielten tasa-arvoisuudesta”, josta tuonnempana) äänet usein hajaantuivat, osa pidättäytyi, ryhmittymät sekaantuivat j.n.e.

Edustajakokouksen kokoonpanon oli määritellyt ennakolta Organisaatiokomitea, jolla edustajakokouksen sääntöjen mukaan oli oikeus kutsua edustajakokoukseen neuvottelevalla äänioikeudella kenet se katsoi tarpeelliseksi. Aivan edustajakokouksen alussa valittiin valiokunta mandaattien tarkastusta varten, jonka huostaan annettiin kaikki se, mikä koski edustajakokouksen kokoonpanoa. (Suluissa mainittakoon, että tähänkin valiokuntaan tuli bundilainen, joka oli näännyttä kaikki valiokunnan jäsenet viivyttelämällä heitä kello kolmeen yöllä ja säilyttäen kuitenkin „eriävän mielenpitemen” jokaisesta kysymyksestä.)

Edustajakokous alkoi kaikkien iskralaisten sopuisalla ja yksimielisellä työskentelyllä. Mielenpitemien eri vivahteita oli heidän keskuudessaan tietysti aina, mutta nuo vivahdukset eivät tulleet ilmi poliittisina erimielisyyksinä. Huomautamme muuten etukäteen, että iskralaisten kahtiajakaantuminen oli eräs edustajakokouksen tärkeimpiä poliittisia tuloksia, ja sen, joka haluaa tutustua asiaan, on sen vuoksi kiinnitettävä erikoista huomiota kaikkiin niihin episodeihin, jotka ovat vaikkapa etäisesti yhteydessä tähän jakaantumiseen.

Melko tärkeänä toimenpiteenä aivan edustajakokouksen alussa oli *byroon* tai *puhemiehistön* vaali. Martov oli sillä kannalla, että valittaisiin 9 henkeä, jotka valitsisivat jokaisen istunnon ajaksi byroohon 3 henkeä, ja noiden 9 joukkoon hän otti bundilaisenkin. Minä kannatin vain kolmen valitsemista koko edustajakokouksen ajaksi, ja tällöin kolmea

* — jälkeempäin. *Toim.*

„kurissapitämistä” varten. Valituksi tulivat: Plehanov, minä ja toveri T³ (hänenstä tulee useasti puhe tuonnempana — jyrkän linjan iskralainen, Organisaatiokomitean jäsen). Tämä viimeksi mainittu tuli muuten valituksi vähäisellä äänten enemmistöllä erästä juzhnyrabotshilaista ehdokasta (samoin Organisaatiokomitean jäsentä) vastaan. Erimielisyys minun ja Martovin välillä byroota koskevassa kysymyksessä (erimielisyys, joka on luonteenomainen kaiken tuonnempana kerrottavan kannalta) ei kuitenkaan johtanut minkäänlaiseen hajaannukseen taikka selkkaukseen: asia järjestyi jotenkin rauhallisesti, itsestään, „kotoisesti”, samalla tavalla kuin „Iskra” järjestössä ja „Iskran” toimituksessa yleensäkin asiat useimmiten järjestyivät.

Edustajakokouksen alkuvaiheeseen kuuluu myös „Iskra” järjestön istunto (tietysti salainen ja epävirallinen) kysymyksestä, joka koski sen mandaatteja edustajakokoukseen. Istunto päättyi samoin kysymyksen rauhalliseen, „sovinnolliseen” ratkaisuun. Mainitsen tästä istunnosta vain siksi, että pidän luonteenomaisena ensiksikin iskralaisten yksimielistä työskentelyä edustajakokouksen alussa ja toiseksi heidän päätöstään turvautua arveluttavissa ja väittelyä herättävissä tapauksissa „Iskra” järjestön arvovaltaan (oikeammin sanoen edustajakokouksessa läsnä olleiden „Iskra” järjestön jäsenten arvovaltaan), jota paitsi noiden kokouksien äänestyksillä ei tietystikään ollut sitovaa merkitystä, sillä säännön: „imperatiiviset mandaatit on lakkautettu”, jokainen voi edustajakokouksessa äänestää ja on velvollinen äänestämään oman, henkilökohtaisen, vapaan vakaumuksensa mukaan, mitenkään alistumatta minkään järjestön tahtoon,— tämän säännön, sanon minä, tunnustivat kaikki iskralaiset, ja melkein kaikkien „Iskran” istuntojen alussa puheenjohtaja kuulutti sen ääneen.

Edelleen. Edustajakokouksen ensimmäisenä välikohtauksena, joka toi ilmi, ettei iskralaisten keskuudessa ollut kaikki oikealla tolalla, ja josta tuli loppudraaman (taikka tragikomedian?) „alkujuoni”, oli kuulu „välikohtaus Organisaatiokomitean vuoksi”. Tätä välikohtausta on tarkasteltava seikkaperäisesti. Se tapahtui jo silloin, kun edustajakokous askarteli itsensä konstituoinnissa, kun vielä käsiteltiin edustajakokouksen työjärjestystä (mikä otti muuten tavattoman paljon aikaa bundilaisten harjoittaman jarrutuksen vuoksi, kun nämä eivät päästäneet ohi ainoatakaan

tilaisuutta tahalliseen tai tahattomaan jarrutukseen missä ja miten suinkin mahdollista). Organisaatiokomiteaa koskevan välikohtauksen ydin oli siinä, että Organisaatiokomitea toisaalta eväsi jo ennen edustajakokousta siihen pääsyä vaatineen „Borban” („Borba” ryhmän)⁴ vastalauseen ja kannatti tätä eväämistä mandaattivaliokunnassa, ja toisaalta samainen Organisaatiokomitea yhtäkkiä *edustajakokouksessa* ilmoitti, että se kutsuu neuvottelevalla ääni-oikeudella Rjazanovin. Tämä välikohtaus alkoi seuraavalla tavalla.

Jo ennen edustajakokouksen istuntojen alkamista Martov tiedoitti minulle luottamuksellisesti, että „Iskra” järjestön ja Organisaatiokomitean jäsen (nimittäkäämme tuota henkilöä N:ksi⁵) oli päättänyt vaatia Organisaatiokomiteassa, että edustajakokoukseen kutsuttaisiin neuvottelevalla ääni-oikeudella eräs henkilö, jota Martov itsekään ei voinut luonnehtia muutoin kuin sanalla „loikkari”⁶. (Tuo henkilö yhteen aikaan todella kallistui „Iskran” puolelle, mutta siten, että siirtyi myöhemmin ja jopa muutaman viikon kuluttua „Rabotsheje Delon” puolelle, vaikka se olikin jo silloin kokonaan rappiutilassa.) Me Martovin kanssa keskustelimme tästä ja olimme kumpikin suutuksissa siitä, että „Iskra” järjestön jäsen saattoi ottaa tuollaisen askeleen käsittäen tietysti (sillä Martov oli varoittanut toveri N:ää), että tuo teko on suorainen isku vasten „Iskran” kasvoja, eikä siitä huolimatta pidä tarpeellisena neuvotella järjestön kanssa. N todella esitti ehdotuksensa Organisaatiokomiteassa, mutta tuo ehdotus hylättiin, koska toveri T pani kiivaan vastalauseen kuvaten „loikkarin” hoipertelevan poliittisen olemuksen. Kuvaavaa on, että jo silloin Martov, hänen omien sanojensa mukaan, ei voinut edes puhutella N:ää heidän entisistä hyvistä väleistään huolimatta: niin syvästi järkyttynyt hän oli tämän edesottamuksesta. N:n pyrkimys heitellä kapuloita „Iskran” tielle ilmeni myös muistutuksessa, jonka Organisaatiokomitea antoi „Iskran” toimitukselle hänen kannatuksellaan,— muistutuksessa, joka herätti Martovissa syvää suuttumusta, vaikka se koskikin hyvin mitätöntä tapausta. Tiedoitukset Venäjältä, joista minulle kertoi niinikään Martov, viittasivat lisäksi N:n taipumukseen levitellä huhuja ulkomaisten ja Venäjän iskralaisten välisestä eripuraisuudesta. Kaikki tämä herätti iskralaisissa mitä suurinta epäluottamusta N:ää kohtaan, ja kaiken

kukkuraksi tapahtui vielä seuraavaa. Organisaatiokomitea eväsi „Borban” vastalauseen, Organisaatiokomitean jäsenet (T ja N), kun heidät oli kutsuttu mandaattivaliokuntaan, asettuivat kumpikin (*myöskin N!!!*) samalla tavalla mitä päättävimmän „Borbaa” vastaan. Kaikesta huolimatta Organisaatiokomitea järjesti yhtäkkiä, edustajakokouksen erään aamuistunnon väliajalla, „ikkunan ääressä” oman istuntonsa ja päätti tuossa istunnossa kutsua neuvottelevalla äänioikeudella Rjazanovin! *N kannatti kutsumista*. T oli tietenkin ehdottomasti vastaan, sanoen samalla, että Organisaatiokomitean tuollainen päätös oli laitton sen jälkeen, kun kysymys edustajakokouksen kokoonpanosta oli jo annettu erikoiseen, edustajakokouksen valitsemaan mandaattivaliokuntaan. Tietenkin juzhnyirabotshilaiset Organisaatiokomitean jäsenet + bundilainen + N torjuivat toveri T:n kannan, ja Organisaatiokomitea teki päätöksen.

T tiedoitti tästä päätöksestä „Iskran” toimitukselle, joka (ei täydessä kokoonpanossa, mutta Martovin ja Zaslitshin osanotolla) tietenkin päätti yksimielisesti ryhtyä taisteluun Organisaatiokomiteaa vastaan edustajakokouksessa, sillä monet iskralaiset olivat jo esiintyneet edustajakokouksessa julkisesti „Borbaa” vastaan ja perääntyminen tässä kysymyksessä oli mahdotonta.

Kun Organisaatiokomitea (iltapäivällä pidetyssä istunnossa) ilmoitti edustajakokoukselle päätöksensä, niin T puolestaan ilmoitti vastalauseestaan. Juzhnyirabotshilainen Organisaatiokomitean jäsen hyökkäsi silloin T:n kimppuun syyttäen tätä kurin rikkomisesta (!), sillä Organisaatiokomitea oli päättänyt olla sitä edustajakokoukselle ilmaisematta (*sic!* *). On selvää, että me (Plehanov, *Martov* ja minä) hyökkäsimme silloin kaikella tarmolla Organisaatiokomiteaa vastaan syyttäen sitä imperatiivisten mandaattien palauttamisesta, edustajakokouksen suvereenisuuden loukkaamisesta j.n.e. Edustajakokous asettui puolellemme, Organisaatiokomitea tuli lyödyksi, hyväksyttiin päätöslauselma, joka kielsi Organisaatiokomitealta kollegiona oikeuden vaikuttaa edustajakokouksen kokoonpanoon.

Sellainen oli „välikohtaus Organisaatiokomitean vuoksi”. Ensiksikin se mursi lopullisesti monien iskralaisten poliittisen luottamuksen N:ään (ja lujitti luottamusta T:hen);

* — sillä tavalla! *Toim.*

toiseksi se ei ainoastaan todistanut, vaan myös *osoitti* silminnähävästi, miten horjuvainen on vielä iskralaisten suunta jopa sellaisessakin näennäisesti ylen iskralaisessa keskustelimeissä kuin Organisaatiokomiteassa. Kävi selväksi, että bundilaisen lisäksi Organisaatiokomiteassa oli vielä 1) *juzhnyirabotshilaisia* erikoispolitiikkoineen; 2) „iskralaisia, jotka häpeilevät olla iskralaisia”, ja vain *osa* (3) iskralaisia, jotka eivät sitä häpeile. Kun *juzhnyirabotshilaiset* halusivat keskustella „Iskran” toimituksen kanssa (epävirallisesti tietenkin) tämän surullisen välikohtauksen johdosta — *toveri N, on hyvin tärkeää huomauttaa tästä, ei osoittanut silloin minkäänlaista halua keskusteluun*, — niin toimitus keskusteli asiasta heidän kanssaan, ja samalla minä sanoin suoraan *juzhnyirabotshilaisille*, että edustajakokous paljasti lopullisesti sen tärkeän poliittisen tosiasian, että puolueessa on monia iskralaisia, jotka häpeilevät olla iskralaisia ja voivat yksinkertaisesti „Iskran” kiusaksi tehdä sellaisen tempun kuin on *Rjazanovin* kutsuminen. Tuo *N:n* tempu, jonka hän teki sen jälkeen, kun oli pitänyt valiokunnassa puheen „*Borbaa*” *vastaan*, suututti minua niin, että sanoin edustajakokouksessa julkisesti: „*toverit, jotka ovat olleet ulkomaisissa kongresseissa, tietävät, minkä suutumuksen myrskyn siellä aina herättävät henkilöt, jotka puhuvat komissioissa yhtä ja edustajakokouksessa toista*” *. Sellaiset „iskralaiset”, jotka pelkäsivät bundilaisten „*moitteita*”, että he muka ovat „*Iskran*” suosikkeja”, ja *vain siitä syystä* tekivät *poliittisia tempuja* „*Iskraa*” *vastaan*, eivät tietenkään voineet herättää luottamusta itseään kohtaan.

Iskralaisten yhteinen epäluottamus *N:ää* kohtaan suureni kovasti sen jälkeen, kun *Martovin* yritys selvittää asiaa *N:n* kanssa johti *N:n ilmoitukseen hänen, N:n, eroamisesta „Iskra” järjestöstä!!* Siitä hetkestä *N:n „asia”* siirtyi „*Iskra*” järjestöön, jonka jäsenet olivat kuohuksissaan *sellaisesta eroamisesta*, ja järjestöllä oli *4 istuntoa* tästä kysymyksestä. Nämä istunnot, etenkin viimeinen, olivat erittäin tärkeitä, sillä niissä muovautui lopullisesti iskralaisten keskinäinen kahtiajakaantuminen *etupäässä* Keskuskomitean kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä.

* Ks. Teokset, 6. osa, s. 468. *Toim.*

Mutta ennen kuin ryhdyn kertomaan näistä (korostan vielä kerran, yksityisluontoisista ja epävirallisista) „Iskra” järjestön istunnoista, mainitsen edustajakokouksen työstä. Tämä työ sujui sillä aikaa hyvin sopuisasti siinä mielessä, että kaikki iskralaiset esiintyivät yhtenä miehenä sekä päiväjärjestyksen ensimmäisen kysymyksen (Bundin asema puolueessa) että toisen kysymyksen (ohjelma) ja kolmannen kysymyksen (puolueen Pää-äänenkannattajan vahvistaminen) käsittelyssä. Iskralaisten yksimielisyys turvasi edustajakokouksessa suuren pysyvän enemmistön (kiinteän enemmistön, kuten bundilaiset harmissaan sanoivat!), sitä vastoin kun „epäröijät” (eli „suo”) ja juzhnyrabotshilaiset ilmaisivat tässäkin moneen kertaan täydellisen horjuvaisuutensa pikkuasioissa. Edustajakokouksen ei täysin iskralaisten aineiden poliittinen ryhmitys selveni yhä enemmän ja enemmän.

Palaan „Iskra” järjestön istuntoihin. Ensimmäisessä istunnossa päätettiin pyytää N:ltä selitystä antaen hänelle mahdollisuuden osoittaa, millaisen „Iskra” järjestön kokoonpanon kanssa hän, N, haluaa asian selvittämiseksi keskustella. Minä vastustin päättävästi kysymyksen tällaista asetelua ja vaadin erottamaan toisistaan poliittisen kysymyksen (iskralaisten poliittinen epäluottamus N:ää kohtaan tässä edustajakokouksessa) ja henkilökohtaisen kysymyksen (valiokunnan nimittäminen N:n kummallisen käyttäytymisen syiden tutkimiseksi). Toisessa istunnossa tiedoitettiin, että N haluaa antaa selityksen *T:n poissaollessa*, vaikkei N muka aiokaan puhua mitään T:stä henkilökohtaisesti. Minä vastustin toistamiseen kieltäytyen osallistumasta sellaiseen asian selvittelyyn, jossa järjestöön kuulumaton syrjäyttää vaikkapa hetkeksi järjestön jäsenen ollen kuitenkin puhumatta hänestä; huomasin tässä vilpillistä peliä ja korva puustin, jonka N aikoi antaa järjestölle: N ei luottanut järjestöön edes sen vertaa, että olisi antanut sen määrätä selvittelyn ehdot! Kolmannessa istunnossa oli esillä N:n „selitys”, selitys, joka *ei tyydyttänyt* suurinta osaa selvittelyyn osallistuneista. Neljäs istunto pidettiin kaikkien iskralaisten läsnäollessa, mutta *ennen* tätä istuntoa oli edustajakokouksessa monta tärkeää episodia.

Ensiksikin kannattaa mainita „kielten tasa-arvoisuutta” koskeva episodi. Kysymys oli ohjelman hyväksymisestä, kielten samanarvoisuutta ja tasa-arvoisuutta koskevan

vaatimuksen sanamuodosta. (Ohjelman jokainen kohta käsiteltiin ja hyväksyttiin erikseen, bundilaiset harjoittivat tällöin **hillitöntä** jarrutusta ja melkein $\frac{2}{3}$ edustajakokouksen ajasta käytettiin ohjelman käsittelyyn!) Tässä bundilaisen onnistui horjuttaa iskralaisten rivejä saaden juurrutetuksi osalle heistä ajatuksen, että „Iskra” ei halua „kielten tasa-arvoisuutta”, kun taas itse asiassa „Iskran” toimitus ei halunnut vain tuota tökeröä, sen mielestä typerää ja tarpeetonta sanamuotoa. Kehkeytyi hillitön kamppailu, edustajakokous jakaantui *kahtia, kahteen yhtä suureen osaan* (jotkut pidättäytyivät äänestämästä): „Iskran” (ja „Iskran” toimituksen) puolella oli noin 23 ääntä (ehkä 23—25, en muista tarkalleen) ja saman verran vastaan. Kysymys täytyi lykätä tuonnemmaksi, siirtää valiokuntaan, joka laati sellaisen sanamuodon, minkä koko edustajakokous hyväksyi *yksimielisesti*. Välikohtaus kielten tasa-arvoisuudesta on tärkeä sen vuoksi, että se toi esiin vieläkin kerran iskralaisuuden horjuvaisuuden, paljasti loppuun asti myös epäroivien horjuvaisuuden (joita juuri silloin, ellen erehdy, ja nimenomaan martovilaisen suunnan iskralaiset *itse* alkoivat nimittää *suoksi!*), sekä myös juzhnyirabotshilaisten horjuvaisuuden, jotka kaikki olivat „Iskraa” vastaan. Intohimot syttyivät ilmiliekkiin, ja iskralaiset, *etenkin martovilaiset*, sinkoilivat *kirpeitä* sanoja *määrättömästi* juzhnyirabotshilaisia vastaan. Eräs martovilainen „johtaja” oli aloittaa väliajalla skandaalin juzhnyirabotshilaisten kanssa, ja minä kiiruhdin silloin jatkamaan istuntoa (Plehanovin vaatimuksesta, kun hän pelkäsi tappelua). On tärkeää panna merkille, että näistäkin 23 lujimmasta iskralaisesta martovilaiset (t.s. myöhemmin Martovin mukaan lähteneet iskralaiset) jäivät *vähemmistöön*.

Toinen episodi oli kamppailu „puolueen sääntöjen” ensimmäisestä pykälästä. Se oli jo Tagesordnungin * 5. kysymys edustajakokouksen loppuvaiheilla. (Hyväksyttiin: 1. kysymyksessä — päätöslauselma federalismia vastaan; 2. kysymyksessä — ohjelma; 3. kysymyksessä — „Iskra” tunnustettiin puolueen Pää-äänenkannattajaksi **; 4. kysymyksessä

* — päiväjärjestyksen. Toim.

** On hyvin tärkeää pitää mielessä, että edustajakokouksen Tagesordnungissa, joka hyväksyttiin minun selostukseni perusteella *Organisaatiokomiteassa* ja *vahvistettiin edustajakokouksessa*, oli 2 eri kysymystä: 3. kysymys „Puolueen Pää-äänenkannattajan perustaminen tahi sen vahvistaminen” ja 24. kysymys „Puolueen keskuselinten vaalit”. Kun eräs rabotshejedelolainen kysyi (3. kysymyksessä), *mitä me vahvistamme, otsikkoako vai mitä? emmehän edes tunne toimitusta!*, niin

kuultiin „edustajien selostukset”, osa niistä, mutta loput siirrettiin valiokuntaan, koska osoittautui, ettei edustajakokouksella enää riittänyt aikaa (rahavarat ja henkilökohdaiset voimat oli käytetty loppuun.)

Sääntöjen 1. pykälä määrittelee käsitteen: puolueen jäsen. Minun ehdotuksessani tämä määritelmä oli seuraavanlainen: „Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen jäseneksi katsotaan jokainen, joka tunnustaa puolueen ohjelman ja tukee puoluetta niin aineellisilla varoilla kuin myös *kuulamalla* henkilökohtaisesti *johonkin puoluejärjestöön*”. Martov taas ehdotti alleviivattujen sanojen asemesta sanottavaksi: *toimimalla jonkin puoluejärjestön valvonnan ja ohjauksen alaisena*. Minun sanamuotoani kannatti Plehanov, Martovin sanamuotoa — kaikki muut toimituksen jäsenet (heidän puolestaan puhui edustajakokouksessa Axelrod). Me todistelimme, että puolueenjäsen-käsitettä on välttämättä *rajoitettava* työskentelevien erottamiseksi suunsoittajista, organisatorisen kaaoksen poistamiseksi, sellaisen säädyttömyyden ja järjettömyyden poistamiseksi, että voi olla olemassa puolueen jäsenistä kokoonpantuja järjestöjä, jotka eivät kuitenkaan ole puoluejärjestöjä, j.n.e. Martov oli puolueen *laajentamisen* kannalla ja puhui laajasta luokkaliikkeestä, joka vaatii laajaa — epämääräistä järjestöä j.n.e. Huvittavaa on, että melkein kaikki Martovin kannattajat viittasivat katsomustensa puolustamiseksi „Mitä on tehtävä?” teokseen *! Plehanov esiintyi kiivaasti Martovia vastaan sanoen, että hänen jaureslainen määritelmänsä avaa ovet opportunisteille, jotka odottavatkin vain sellaista tilannetta puolueessa ja järjestön ulkopuolella. „Valvonnan ja ohjauksen alaisena” — sanoin minä — merkitsee itse asiassa ei enempää eikä vähempää kuin: *ilman minkäänlaista valvontaa ja ilman minkäänlaista ohjausta*. Martov pääsi siinä *voitolle*: hyväksytyksi tuli hänen määritelmänsä (noin 28 äänen enemmistöllä 23 ääntä vastaan tai suunnilleen siten, en muista

* *Martov* otti puheenvuoron ja selitti, että vahvistetaan „Iskran” *suunta* henkilökokoonpanosta riippumatta, että toimituksen kokoonpanoa tässä ei suinkaan ratkaista edeltäkäs in, sillä keskustelinten vaalit suoritetaan vasta 24. kysymyksen yhteydessä ja kaikki imperatiiviset mandaatit on lakkautettu.

Nämä Martovin sanat (3. kysymyksen käsittelyssä, *ennen iskralaisten jakaantumista*) ovat erittäin tärkeitä.

Martovin selitys vastasi täydellisesti meidän *yhteistä* käsitystämme Tagesordnungin 3. ja 24. kysymyksen merkityksestä.

3. kysymyksen jälkeen pitämässään puheissa Martov käytti edustajakokouksessa jopa useampaan kertaan sanontaa: „Iskran” toimituksen *eritset* jäsenet.

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 337—523. *Toim.*

tarkalleen) Bundin *ansioista*, joka tietysti heti hoksasi, missä oli rakonen, ja kaikilla *viidellä* äänellään vei läpi sen „mikä oli pahinta” (juuri sillä tavalla „Rabotsheje Delon” edustaja perustelikin äänestämisen puolesta!). Kiivaat väittelyt sääntöjen 1. pykälästä ja äänestys selvensivät vielä kerran edustajakokouksen poliittista ryhmitystä ja osoittivat havainnollisesti, että Bund + „Rabotsheje Delo” voivat *ratkaista* minkä hyvänsä päätöksen *kohtalon* kannattamalla iskralaisten vähemmistöä enemmistöä vastaan.

Väittelyjen ja sääntöjen 1. pykälän äänestyksen *jälkeen* pidettiin „Iskra” järjestön *viimeinen* (4.) istunto. Iskralaisten välinen erimielisyys Keskuskomitean henkilökokouksen suhteen oli jo tullut täysin selväksi ja aiheuttanut heidän riveissään kahtiajakaantumisen: toiset kannattivat iskralaista Keskuskomiteaa (koska „Iskra” järjestö ja „Työn vapautus” ryhmä oli lakkautettu ja oli välttämätöntä viedä „Iskran” työ loppuun asti), toiset olivat juzhnyirabotshilais-tenkin mukaanpäästämisen sekä „mutkittävän linjan” iskralaisten vallitsevan aseman kannalla. Toiset olivat jyrkästi N:n ehdokkuutta vastaan, toiset sen puolesta. Tarkoituksella yrittää viimeisen kerran sopia asiasta kutsuttiinkin koolle tämä *kuudentoista kokous* („Iskra” järjestön jäsenten kokous; ja siinä laskettiin, toistan, myös neuvottelevat äänet). Äänestyksestä saatiin seuraavat tulokset: N:ää vastaan — 9 ääntä, puolesta — 4, loput pidättäytyivät. Tämän jälkeen enemmistö, joka ei kuitenkaan halunnut soata vähemmistön kanssa, ehdotti sovintolistan, johon kuului 5 ehdokasta, muun muassa 1 juzhnyirabotshilainen (vähemmistölle mieluinen) ja yksi vähemmistön taisteluhenkilöjäsen, loput olivat johdonmukaisia iskralaisia (joista — tämä on tärkeä seikka — yksi osallistui edustajakokouksen kahakkaan vasta sen lopussa ja oli asiassa oikeastaan puolueeton, kaksi taas ei osallistunut kahakoihin laisinkaan ja olivat kumpikin henkilökohtaisessa kysymyksessä aivan puolueettomia). Tämän ehdokaslistan puolesta nousi 10 kättä (sitten lisääntyi vielä yksi, joten tuli 11), vastaan — 1 (vain Martov yksin!), loput pidättäytyivät! Näin ollen *Martov* ajoi sovintolistan karille. Tämän jälkeen äänestettiin vielä kahta „taisteluhenkilöstä” listaa, yhtä kultakin puolen, mutta kumpikin sai vain äänen vähemmistön.

Näin siis „Iskra” järjestön viimeisessä kokouksessa martovilaiset *jätivät vähemmistöön molemmissa kysymyk-*

sissä, mutta siitä huolimatta he julistivat sodan, kun eräs enemmistön jäsen (puolueeton tai puheenjohtaja) meni kokouksen jälkeen heidän luokseen yrittääkseen viimeisen kerran päästä sovintoon.

Martovilaisten laskelma oli selvä ja *varma*: bundilaiset ja rabotshejedelolaiset olisivat epäilemättä kannattaneet *mutkittelleen linjan* ehdokaslistaa, sillä kuukauden kuluessa edustajakokouksen istunnoissa kaikki kysymykset olivat tulleet niin selviksi, kaikki henkilöllisyydet niin selväpiirteiksi, että *jokainen* edustajakokouksen jäsen saattoi vaivatta valita: mikä oli parasta tai mikä oli pienempi paha. Bundille + „Rabotsheje Delolle” olivat mutkittelevat iskralaiset tietysti pienempi paha ja tulevat aina sellaisena olemaan.

Kuudentoista kokouksen *jälkeen*, kun iskralaiset olivat lopullisesti jakaantuneet ja sota heidän välillään oli julistettu, alkoivat kahden puolueen kokoukset, puolueiden, joihin edustajakokous oli jakaantunut, t.s. alkoivat kaikkien samoinajattelevien yksityiset, epäviralliset kohtaamistilaisuudet. Johdonmukaisen linjan iskralaisia kokoontui alussa 9 (yhdeksän kuudestatoista), sitten 15 ja lopuksi 24, kun lasketaan *päätösvaltaiset äänet eikä henkilöitä*. Näin nopea kasvu johtui siitä, että ehdokaslistat (Keskuskomitea) oli jo laskettu liikkeelle ja martovilaisten ehdokaslistat sysäsivät heti ja peruuttamattomasti luotaan iskralaisten valtavan enemmistön, sillä ne olivat kurjia ehdokaslistoja: Martovin esittämät ehdokkaat olivat näyttäneet itsensä edustajakokouksessa eittämättömän kielteisessä valossa (juonittelu, epävakaisuus, tahdittomuus etc.). Tämä ensiksi; toiseksi sen selittäminen iskralaisille, mitä „Iskra” järjestössä tapahtui, sai heidät monissa tapauksissa enemmistön puolelle, ja Martovin kyvyttömyys pysyä määrättyllä poliittisella linjalla loppuun asti tuli selväksi kaikille. Tämän vuoksi 24 ääntä liittyi helposti ja nopeasti yhteen kysymyksessä johdonmukaisesta iskralaisesta taktiikasta, Keskuskomitean ehdokaslistasta, kolmikön valitsemisesta toimitukseen (entisen, työkyvyttömän ja löyhän kuusikön vahvistamisen asemesta).

Edustajakokous lopetti siihen aikaan sääntöjen käsittelyn, ja Martov ja kumpp. vieläkin kerran (eikä vain yhden, vaan useamman kerran) *voittivat* iskralaisten enemmistön *Bundin* + „Rabotsheje Delon” *jalomielisen myötäväikutuksen ansiosta* — esim. kysymyksessä keskustelun

kooptaatiosta (tämä kysymys ratkaistiin edustajakokouksessa *martovilaisessa hengessä*).

Tästä sääntöjen pilaamisesta huolimatta kaikki iskralaiset ja koko edustajakokous hyväksyivät säännöt kokonaisuudessaan. Mutta yleisten sääntöjen jälkeen alettiin käsitellä Bundin sääntöjä ja edustajakokous hylkäsi *valtavalla* äänen enemmistöllä Bundin ehdotuksen (tunnustaa Bund *ainoaksi* juutalaisen proletariaatin edustajaksi puolueessa). Muistaakseni Bund asettui tässä kysymyksessä yksin melkein koko edustajakokousta vastaan. Silloin *bundilaiset poistuivat edustajakokouksesta ilmoittaen eroavansa puolueesta*. Martovilaiset menettivät viisi uskollista liittolaistaan! Sitten poistuivat myös rabotshejedelolaiset, kun Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomainen liiga oli tunnustettu *ainoaksi* puolueen järjestöksi ulkomailla. Martovilaiset menettivät vielä 2 uskollista liittolaistaan! Edustajakokoukseen jäi kaikkiaan 44 (51—7) päätösvaltaista ääntä, ja *enemmistö* näistä oli johdonmukaisia iskralaisia (24); martovilaisten, juzhnyirabotshilaisten ja „suon” kokoomuksella oli yhteensä vain 20 ääntä.

Mutkittilevan linjan iskralaisten oli alistuttava,— samoin kuin alistuivat vastaansanomatta lujan linjan iskralaiset, silloin kun Martov liitossa Bundin kanssa *löi* ja nujersi heidät. Mutta martovilaiset olivat jo siinä määrin riehaantuneet, että alistumisen asemesta he aloittivat skandaalin ja hajoituksen.

Kysymyksen herättäminen vanhan toimituksen vahvistamisesta oli skandaali, sillä yhdenkin toimittajan ilmoitus oli riittävä, jotta edustajakokous oli velvollinen *käsittelemään* Pää-äänenkannattajan toimituksen henkilököönpanoa koskevan kysymyksen kokonaisuudessaan, rajoittumatta pelkkään vahvistamiseen. Askeleena kahtiajakaantumiseen oli *kieltäytyminen* Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean vaaleista.

Ensin toimituksen vaalista. Tagesordnungin 24. kohdassa, kuten jo aikaisemmin huomautin, oli: puolueen keskuselin-*ten vaalit*. Ja *minun* kommentaarissani Tagesordnungiin⁷ (tämä kommentaari oli tunnettu *kaikille iskralaisille jo kauan ennen edustajakokousta* ja *kaikille* edustajakokouksen jäsenille) oli reunaan kirjoitettu: *3:n henkilön* valinta *Pää-äänenkannattajaan* ja *3:n* Keskuskomiteaan. Siis on aivan epäilemätöntä, että vaatimus kolmikon valitsemisesta oli

lähtöisin toimituksesta eikä *kukaan* toimituksesta asettunut sitä vastustamaan. Vieläpä Martov ja eräs toinen martovilaisten johtaja puolustivat näitä „kahta kolmikkoa” *hyvin useiden edustajien* edessä jo ennen edustajakokousta.

Minä henkilökohtaisesti ilmoitin Staroverille⁸ ja Martoville muutamaa viikkoa ennen edustajakokousta, että tulen vaatimaan edustajakokouksessa toimituksen *valitsemista*; suostuin 2 kolmikon valintaan, ja tällöin edellytettiin, että toimituskolmikko *joko* kooptoi 7 henkeä (taikka enemmänkin) *tai* jää silleen (jälkimmäisestä mahdollisuudesta minä huomautin vartavasten). Starover vielä sanoi suoraan, että kolmikko merkitsee: Plehanov + Martov + Lenin, ja minä *olin samaa mieltä* hänen kanssaan,—niin selvää oli kaikille ja aina, että vain tällaisia henkilöitä voidaankin valita johtajiksi. Ja piti suuttua, loukkaantua ja mennä päästään pyörälle edustajakokouksessa käydyn kamppailun jälkeen voidakseen jälkeinpäin ryhtyä hyökkäämään kolmikon tarkoituksenmukaisuutta ja toimintakykyisyyttä vastaan. Entinen kuusikko oli niin toimintakyvytön, ettei se *kolmeen vuoteen* kokoontunut *kertaakaan* täysilukuisena — se on uskomatonta, mutta totta. *Ainoatakaan* „Iskran” 45 numerosta ei valmistanut (toimitusteknisessä mielessä) *kukaan* muu kuin Martov tai Lenin. Eikä *suurta* teoreettista kysymystä *kertaakaan* herättänyt *kukaan* muu kuin Plehanov. Axelrod ei tehnyt mitään (nolla kirjoitusta „Zarjassa”⁹ ja 3—4 kaikissa 45:ssä „Iskran” numerossa). Zasulitsh ja Starover rajoittuivat avustamiseen ja neuvontaan tekemättä *milloinkaan* varsinaista toimitustyötä. Kenet piti valita *poliittisiksi johtajiksi, keskukselimeen*,—se oli edustajakokouksen kuukausimääräisen työskentelyn jälkeen päivänselvää jokaiselle sen jäsenelle.

Entisen toimituksen vahvistamista koskevan kysymyksen siirtäminen edustajakokoukseen oli *järjetöntä skandaalin provosoimista*.

Järjetöntä,—koska se oli tarkoituksetonta. Vaikkapa kuusikko olisi tullut vahvistetuksikin, mutta toimituksen yksi jäsen (esimerkiksi minä) olisi vaatinut kollegion tarkistamista, sen sisäisten suhteiden käsittelyä, niin edustajakokous olisi ollut velvollinen aloittamaan kaiken alusta.

Skandaalin provosoimista, — koska *hylkääminen* piti ymmärtää *loukkaukseksi*, — vaikka uudestaan

valitseminen ei sisältänyt kerrassaan mitään loukkaavaa. Koska valitaan Keskuskomitea, niin valittakoon Pää-äänenkannattajakin. Kun kerran ei ole puhetta Organisaatio-komitean vahvistamisesta, niin älköön olko puhetta myöskään entisen toimituksen vahvistamisesta.

Ymmärrettävää on, että *vaatimalla* vahvistamista martovilaiset *saiivat aikaan* edustajakokouksen vastalauseen; vastalause käsitettiin *loukkaukseksi*, *solvaukseksi*, *ulosheittoksi*, *syrjäyttämiseksi*... ja alettiin seipitellä kaikkia niitä kauheuksia, mistä joutilaiden juoruilijain mielikuvitus saa nyt yllykettä!

Valitsemista tai vahvistamista koskevan kysymyksen käsittelyn ajaksi toimitus poistui edustajakokouksesta. Tavattoman kiihkeiden väittelyjen jälkeen *edustajakokous päätti: entistä toimitusta ei vahvisteta**.

Vasta tämän päätöksen jälkeen *entiset* toimituksen jäsenet palasivat saliin. Silloin Martov nousi seisomaan ja *omasta* ja kumppaniensa puolesta kieltäytyi valitsemisesta puhuen kaikenlaisia hirveitä ja viheliäisiä sanoja „puolueessa vallitsevasta piiritystilasta” (valitsematta jääneitä ministreitkö kohtaan?), „erikoislaeista joitakin henkilöitä ja ryhmiä vastaan” (sellaisiako henkilöitä vastaan, jotka „Iskran” nimessä tarjoilevat puolueelle Rjazanovia sekä puhuvat valiokunnassa yhtä, edustajakokouksessa toista?).

Minä vastasin hänelle, viitaten *poliittisten käsitteiden uskomattomaan sotkemiseen*, joka johtaa valitsemisen vastustamiseen, sen vastustamiseen, että edustajakokous muuttaa puolueen toimihenkilökollegioiden kokoomusta**.

Vaalien tuloksena oli: Plehanov, Martov, Lenin. *Martov kieltäytyi taaskin*. Koltsov (joka sai 3 ääntä) myös kieltäytyi. Silloin edustajakokous hyväksyi päätöslauselman, joka valtuutti Pää-äänenkannattajan toimituksen kaksi jäsentä kooptoimaan itselleen 3:nneen, *kun he löytävät sopivan henkilön*.

Tämän jälkeen valittiin kolme jäsentä Keskuskomiteaan, lippujenlaskija *ilmoitti vain yhden heistä edustajakokoukselle*,— ja samoin (salaisesti, lipuilla) valittiin puolueen Neuvoston viides jäsen.

* Tällöin eräs martovilainen piti *sellaisen* puheen, että muuan edustaja huusi sen päätyttyä sihteerille: pane pöytäkirjaan pisteen asemesta kyynel! Entistä toimitusta puolustivat erikoisen kiihkeästi kaikkein „*suoperäisimmät*” henkilöt.

** Ks. Teokset, 6. osa, s. 489. *Toim.*

Martovilaiset ja heidän mukanaan koko „suo” eivät antaneet lippujaan ja tekivät siitä kirjallisen ilmoituksen byroolle.

Se oli selvä askel kahtiajakamiseen, *edustajakokouksen karille ajamiseen*, puolueen kieltämiseen. Mutta kun eräs *juzhnyrabotshilainen* vielä suoraan ilmoitti, että hän epäilee (sic!) edustajakokouksen päätösten laillisuutta, niin Martovin tuli häpeä ja hän kumosi tämän *ilmoittaen julkisesti, ettei hän epäile päätösten laillisuutta*.

Valitettavasti näitä Martovin hyviä ja lojaalisia sanoja eivät vastanneet hänen (ja martovilaisten) teot ja edesottamukset...

Edustajakokous luovutti sen jälkeen „pöytäkirjavalio-kuntaan” kysymyksen pöytäkirjojen julkaisemisesta ja hyväksyi 11 taktillista päätöslauselmaa:

- 1) Mielenosoituksista.
- 2) Ammatillisesta liikkeestä.
- 3) Työstä lahkolaisten keskuudessa.
- 4) Työstä opiskelevan nuorison keskuudessa.
- 5) Kuulusteluissa käyttäytymisestä.
- 6) Tehtaanvanhimmista.
- 7) V. 1904 Amsterdamissa pidettävästä kansainvälisestä kongressista.
- 8) Liberaaleista (Staroverin).
- 9) Liberaaleista (Plehanovin).
- 10) Sosialistivallankumouksellisista.
- 11) Puoluekirjallisuudesta.

Sitten puheenjohtaja julisti edustajakokouksen päättyneeksi, pidettyään lyhyen puheen, jossa muistutti kaikille edustajakokouksen päätösten velvoittavuudesta.

Tarkastellessani martovilaisten käyttäytymistä edustajakokouksen jälkeen, heidän kieltäytymistään avustamisesta (*jota Pää-äänenkannattajan toimitus oli heiltä virallisesti pyytännyt*), heidän *kieltäytymistään* työskentelemästä Keskuskomitean hyväksi ja heidän boikottipropagandaansa,— voin vain sanoa, että se on järjetön, puolueen jäsenille sopimaton yritys hajoittaa puolue... ja mistä syystä? *Vain tyytymättömyydestä* keskuksien henkilököönpanoon, sillä *objektiivisesti* me erosimme *v a i n* sen vuoksi, mutta subjektiiviset arviot (kuten loukkaukset, solvaukset,

ulosheitot, syrjäyttämiset, mustaamiset etc. etc.) ovat loukatun itserakkauden ja sairaalloisen mielikuvituksen hedelmiä.

Tuo sairaalloinen mielikuvitus ja loukkaantunut itserakkaus johtavat suorastaan mitä häpeällisimpiin juoruihin, kun tietämättä ja näkemättä vielä uusien keskuksien toimintaa levitetään huhuja niiden „toimintakyvyttömyydestä”, Ivan Ivanovitshin „rautarukkasista”, Ivan Nikiforovitshin „nyrkistä” j.n.e.

Keskuksien „toimintakyvyttömyyden” todisteleminen boikotoimalla niitä on ennennäkemätöntä ja ennenkuulumatonta puoluevelvollisuuden rikkomista, eivätkä mitkään sofismit voi sitä peittää: *boikotti on askel puolueen hajoittamiseen.*

Venäjän sosialidemokratian on kuljettava viimeinen vaikea taival kerholaisuudesta puoluekantaisuuteen, poroporvarillisuudesta vallankumouksellisen velvollisuuden tajuamiseen, juoruilla vaikuttamisesta ja kerhopainostuksesta kurinalaisuuteen.

Kuka pitää arvossa puoluetoimintaa ja työskentelyä sosialidemokraattisen työväenliikkeen hyväksi, se ei tule sallimaan sellaisia viheliäisiä sofismeja kuin on keskuksien „oikeutettu” ja „lojaalinen” boikotointi, se ei tule sallimaan, että asia kärsisi ja toiminta lakkaisi kymmenkunnan henkilön tyytymättömyyden vuoksi, kun he ja heidän kaverinsa eivät päässeet keskuksiin,— se ei tule sallimaan sitä, että puolueen toimihenkilöihin vaikutettaisiin yksityisesti ja salaa uhkaamalla olla avustamatta, boikotoimalla, ehkäisemällä rahavarojen saanti, juoruilla ja valheellisilla kaskuilla.

MYTTYYN MENI!.

— Entäpä jos teidän isoääniset, lennokkaat ja mahtipontiset vakuutukseenne aiheuttavat epäluottamusta juuri luonteensa vuoksi?

— Tahtoisinpa nähdä sen, joka rohkenee epäillä sanojani!

— Mutta kuitenkin, jos sittenkin epäillään?

— Toistan, että minä en salli epäiltävän vallankumousmiehen sanoja, minua ei voi mikään estää, minä menen loppuun saakka, minä vaadin avointa epäluottamuksen ilmaisemista tai avointa perääntymistä, minä...

— Entä jos teidän vaatimuksenne avoimen epäluottamuksen ilmaisemisesta tyydytetään?

— Mitä?

— Jos teille sanotaan suoraan ja selvästi, että teihin ei luoteta?

— Sen, joka rohkenee niin sanoa, minä nimitän halpamaiseksi parhaajaksi, minä leimaan häpeällä koko maailman silmissä hänen vertaansa vailla olevan käyttäytymisensä...

— Entä jos teille, vastaukseksi siihen, aletaan järjestelmällisesti todistaa, että koko teidän käyttäytymisenne on jo kauan tehnyt mahdottomaksi luottamuksellisen suhtautumisen teihin?

— Silloin minä kokoan kaikkialta vastalauseita tuota veljesmurhapolemiikkia vastaan, silloin minä käännyin kaikkien puoleen henkevin sanoin totuuden totuudesta, totuuden oikeudenmukaisuudesta, likaisten käsien tahrimesta kristallinpuhtaudesta, pikkumaisen itserakkauden karkeasta ja likaisesta ulkokuoresta, puhdistavasta liekistä, joka täyttää

sieluni rajattomalla innostuksella, minä vertaan vihollisiani Pontius Pilatukseen...

— Entäs jos teidät rinnastetaan sellaisten puheiden johdosta Tartuffeen?

— Silloin minä vaadin sovinto-oikeutta!

— Teille vastataan heti, että haaste otetaan kernaasti vastaan ja ehdotetaan ennen kaikkea sopimaan siitä, että oikeus käsittelee kysymyksen, oliko teidän vastustajallanne oikeutta epäillä lausuntojenne todenperäisyyttä.

— Silloin... silloin... silloin minä sanon, että „*kaiken tapahtuneen jälkeen*” on naurettavaa puhuakin jostain „*sopimuksesta*” joidenkin „*osapuolten*” välillä!

* * *

Sellainen oli „*Revoljutsionnaja Rossijan*”¹⁰ sanonnan mukaan vertaansa vailla oleva kamppailu huhtikuun toisen päivän jutun¹¹ johdosta”. Arvoisa sanomalehti ei mitenkään haluaisi tunnustaa, hyvin ymmärrettävistä syistä, että tuo tapahtuma oli juuri sellainen. Arvoisa sanomalehti kätkeytyy monien varausten taakse, joita meidän tulee tarkastella yksityiskohtaisesti.

„*Revoljutsionnaja Rossijaa*” ihmetyttää ensinnäkin se, minkä vuoksi „*Venäjän järjestyneen sosialidemokratian asemesta*”, jonka puoleen Balmashevin toverit kääntyivät, vastaa „*Iskran*” toimitus. Balmashevin toverit, sanotaan meille, „*eivät ole saaneet vastausta täysin selvään ehdotukseensa, joka on lähetetty täysin selvällä osoitteella*”.

Se ei ole totta, herrat. Te, kuten kaikki ja jokainen, tiedätte mainiosti, mitä *Venäjän järjestynyt sosialidemokratia* nimenomaan on, minkälaisia nimenomaan ovat *kaikki* järjestömme. Meillä ei uusia järjestöjä yhdessä yössä kasva, kuten eräillä henkilöillä tapahtuu. Meillä on puoluekomiteat, on „*Iskra*”, on Organisaatiokomitea, joka on jo kauan valmistellut puolueen toista edustajakokousta. Mutta mikä on se „*selvä osoite*”, jolla te ehdotuksenne lähetitte? Toisen edustajakokouksenko osoite? Organisaatiokomiteanko osoite? Ei; vastoin teidän sanojanne *selvästä* osoitteesta te ette tuota osoitetta *kerrassaan mitenkään* määritelleet. Te itse mainitsitte, että „*Iskran*” on tunnustanut komiteoiden enemmistö, ja sen vuoksi teille ei voinut vastata kukaan muu kuin „*Iskra*”. Jos puolueemme toinen edustajakokous

tunnustaa „Iskran” puolueen äänenkannattajaksi, niin silloin „Iskran” vastaus osoittautuu puolueen vastaukseksi. Jos ei, niin silloin te tulette tekemisiin toisen elimen kanssa. Se on niin yksinkertainen asia, että sen voisi käsittää kuusi-vuotias lapsikin.

„Revoljutsionnaja Rossijaa” „ihmetyttää, minkä vuoksi sen sijaan, että olisi annettu suora vastaus Balmashevinkin tovereiden suoraan ehdotukseen” (ehdotukseen, että muka annettaisiin sosialidemokratialle mahdollisuus tutustua huhtikuun toisen päivän jutun todelliseen olemukseen), „meille ehdotetaan, että he tunnustaisivat itsensä ja „Iskran” osapuoliksi, joiden välillä olisi kaiken tapahtuneen jälkeen mahdollista jonkinlaiset ennakkoneuvottelut, „sopimukset” kysymyksen asettelusta”. Niinpä siis „Revoljutsionnaja Rossija” väittää nyt, ettei meille ehdotettu sovinto-oikeutta, vaan ainoastaan mahdollisuutta tutustua. Se ei ole totta. 27. numerossa julkaistussa „Lausunnossa” „Revoljutsionnaja Rossija” puhuu kirjaimellisesti („Iskran”) „syyttämisestä ilman tarkastusta parjauksesta”, syytöksen *tarkastamisesta*, siitä, että „yhdelle henkilölle, jonka tunnollisuuteen ja konspiratiivisuuteen voisi luottaa niin me kuin myöskin Venäjän sosialidemokratian Pää-äänenkannattaja (tämä pankaa merkille!), *annetaan* joukko seuraavanlaisia todistuksia”. „Syytöksen tarkastaminen”, „todistusten käsittely” henkilön toimesta, johon sekä syyttäjät että syytetty luottavat,— se ei ole sovinto-oikeus? Se on vain ehdotus tutustua?? Te olette koomikkoja, herrat. Sen jälkeen, kun te jo kehoititte sopimaan tunnollisen henkilön valitsemisesta, te ilmoitatte nyt, kiikkiin joutuneen Nozdrevinin verrattomalla pöyhkeydellä, että kaikki sopimukset ovat mahdottomia!

„Revoljutsionnaja Rossija” „kysyy edelleen, ketä „Iskra” pitää pilkkanaan, kun puhuu kysymyksen asettelusta sopimisesta dekretoiden samaan aikaan oman kysymyksenasettelunsa ja ilmoittaen kategorisesti, ettei muunlaista kysymyksenasettelua voi olla”. Oikeuden edessä jokainen ilmoittaa mielipiteensä kategorisesti ja vakuuttaa, että se on ainoa oikea. Sen sijaan, että esittäisi oman *määritellyn* kysymyksenasettelunsa, meidän kopea vastustajamme alkaa pöyhistelä ja ladella yleviä sanoja!

Pöyhisteltyään „Revoljutsionnaja Rossija” on kuitenkin niin armollinen, että tekee muutamia huomautuksia myöskin

meidän kysymyksenasettelustamme. Sen mielestä „Iskra” turvautuu kieroiluun ja perääntyy. Kysymys ei muka ole siinä, että „Taistelujärjestö on yrittänyt loukata „Iskran” oikeutta vapaasti ajatella (!), arvioida omalta näkökannaltaan poliittisia tekoja ja jopa (sic! *) sisimmässä epäilläkin mitä hyvänsä”. Tuo „sisimmässä epäillä” on todella verratonta. „Taistelujärjestö” on niin epätavallisen liberaalinen, että on valmis (nyt, yli vuoden jatkuneen taistelun jälkeen!) sallimaan meidän *jopa* epäilläkin,— mutta vain sisimmässä, s.o. luultavasti siten, ettei siitä tietäisi kukaan muu kuin itse epäilijä... Ehkä nuo taisteluhenkiset miehet sallivat meidän myös „vapaasti arvioida” vain itseksemme?

„Voidaan ajatella”, sanoo „Revoljutsionnaja Rossija”, „että vain „Iskran” kieltäytyminen alistumasta tällaiseen vaatimukseen oli aiheena „Iskran” syyttämiseen parjauksesta”. Sitten seuraa sitaatteja kirjoituksesta „Vallankumouksellisen moraalin Tartuffet” ja huomautus, että „tässä ei ole puhe mistään kainoista ja hämäristä epäilyistä, vaan hyvin kainostelemattomista ja hyvin selvistä syytöksistä”.

Kehoitamme lukijaa palauttamaan mieleensä eräitä yleisesti tunnettuja tosiasioita. „Iskran” 20. numerossa (toukokuun 1 päivästä 1902) me arvioimme Balmashevin tekoa tietämättä mitään jostain taistelujärjestöstä. Tämä viimeksi mainittu kirjoittaa meille kirjeen vaatiin, että Balmashevin päätöksen perusteluja meidän pitäisi etsiä sen virallisista lausunnoista. Mitään sanomatta me viskaamme tuon tuntemattoman järjestön kirjeen paperikoriin. Kirje julkaistaan „Revoljutsionnaja Rossijan” 7. numerossa (kesäkuu 1902), ja sen toimitus jo yksistään meidän vaikenemisemme johdosta kirkuu varjon heittämisestä moraaliseen puoleen, teon merkityksen väheksymisestä j.n.e. Me vastaamme kirjoituksella „Pakollista polemiikka” („Iskra” № 23, elokuun 1 p:nä 1902), jossa teemme pilaa suuttuneesta Jupiterista, puolustamme omaa arviotamme huhtikuun 2 päivän tapahtumasta ja lausumme, että meidän mielestämme Balmashevin kuuluminen „taistelujärjestöön” „on enemmän kuin epäilyksenalaista”. Silloin herrat sosialistivallankumoukselliset, saatuaan meidät ilmaisemaan avoimesti sisäisen epäilyksemme, nostavat hysterisen huudon „vertaansa

* — sillä tavalla! *Tolm.*

vailla olevasta käyttäytymisestä” ja puhuvat jo ei enemmästä eikä vähemmästä kuin „loasta” ja „insinuaatiosta” („Revoljutsionnaja Rossija” № 11, syyskuu 1902).

Sellaisia ovat lyhimmin piirtein kirjallisen väittelymme perusmomentit. Henkilö, joka tietää mainiosti, että vastustaja suhtautuu hänen sanoihinsa äänettömällä epäluottamuksella, käy julkisesti kiinni kurkkuun vaatien ilmaisemaan avoimesti joko luottamuksen tai epäluottamuksen ja saatuaan viimeksi mainitun lyö rintoihinsa ja valittaa urbi et orbi *, kuinka jalo olento on tullut loukatuksi ja kuinka halpamaisesti. Mitä tuo on, eikö se ole nozdrevilaisuutta? eikö se ole vallankumouksellista peitsentaittokiihkoilua? eikö sellainen henkilö ansaitse Tartuffen nimeä?

Mistä „Revoljutsionnaja Rossija” on ottanut sellaista, että me peräännyimme haluamatta vastata Tartuffeja koskevasta kirjoituksesta ja kirjoituksista? Siitäkö, että meidän kysymyksenasetteluumme ei ole otettu noiden kirjoitusten teesejä? Mutta ehdotettiin meille oikeudenkäyntiä joidenkin määrättyjen kirjoitusten johdosta eikä „Iskran” koko suhtautumisesta „socialistivallankumouksellisten puolueen” vakuutuksiin? Eikö Balmashevin tovereiden ilmoituksessa, joka julkaistiin „Revoljutsionnaja Rossijan” 27. numerossa, heti alussa siteerata juuri koko kiistan lähtökohtaa,— „Iskran” 23. numeron sanoja, että Balmashevin kuuluminen „taistelujärjestöön” on sille enemmän kuin epäilyksenalaista? Rohkenemme vakuuttaa „Revoljutsionnaja Rossijalle”, että me vastaamme *kaikista* kirjoituksistamme, olemme valmiit täydentämään kysymyksiämme oikeudelle viittauksilla „Iskran” *mihin* numeroon *hyvänsä*, olemme valmiit todistamaan kenen edessä hyvänsä, että meillä oli täysi moraalinen oikeus ja kaikki järkisyyt luonnehtia Tartuffeiksi ne „Revoljutsionnaja Rossijan” publisistit, jotka ovat menneet puheissaan edellä esittämiimme lausumiin sen johdosta, että olemme uskaliaasti epäilleet sen sanojen todenperäisyyttä.

Todellakin „perääntymisiä ja kieräilyjä”, mutta kenen puolelta? Eiköhän niiden puolelta, jotka ovat *nyt* suostuvaisia jalomielisesti tunnustamaan meille oikeuden vapaasti arvioida ja sisimmässä epäillä ja jotka ovat *yli vuoden ajan* harrastaneet iljettävän mahtipontisia puheita sen johdosta,

* — koko maailmalle. *Toim.*

että „Iskra” on edelleenkin itsepintaisesti epäillyt ja todistanut jokaisen vakavan ihmisen velvollisuudeksi epäillä vallankumouksellista belletristiikkaa. Kun te näitte, että tunteelliset sanat ylevästä rehellisyydestä herättävät kuulijakunnan keskuudessa jo todella naurua eikä nyhkytystä, niin te halusitte saada aikaan uuden sensaation, ja te vaaditte tuomioistuinta. Ulkomaisen siirtokunnan skandaalinhimoinen osa hykerteli käsiään tyytyväisyydestä ja supatteli kiihkeästi: „he ovat haastaneet heidät oikeuteen... lopultakin! Nyt saamme nähdä”. Ja nyt he ovat nähneet — viimeisen kohtauksen kevyestä huvinäytelmästä, jonka sankari ylevän ihmisen sanoinkuvaamattoman loukkaantuneella naamalla ilmoitti, että „kaiken tapahtuneen jälkeen” eivät ole mahdollisia minkäänlaiset sopimukset kysymysten antamisesta oikeuteen.

Jatkakaa, herrat, rauhallisesti samassa hengessä! Mutta muistakaa, etteivät minkäänlaiset viheliäisten sanojen vuodatukset voi estää meitä täyttämästä velvollisuuttamme: paljastamasta fraasailua ja mystifikaatiota, esiintyköötpä ne missä hyvänsä, vallankumouksellisten seikkailijoiden „ohjelmissa”, heidän belletristiikkansa leimauksissa tai korkealentoisissa saarnoissaan totuuden totuudesta, puhdistavasta liekistä, kristallinpuhtaudesta ja paljosta muusta.

„Iskra” № 48,
syyskuun 15 pnä 1903

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

SUUNNITELMA VALLANKUMOUKSELLISEN NUORISON TEHTÄVIÄ KOSKEVISTA KIRJEISTÄ

Kirjeet *vallankumouksellisen nuorison tehtävistä* voitaisiin jakaa seuraavan suunnitelman mukaisesti:

I. Mitä on nykyinen ylioppilaskunta ja mikä on sen aatteellisen yhteenliittämisen tehtävä?

II. Marxilaisuuden merkitys ylioppilaskunnan vallankumouksellistamisessa (vallankumouksellisessa liikkeessä).

III. Sosialidemokraatit ja sosialistivallankumoukselliset Venäjällä. Heidän teoreettiset ja taktilliset eroavaisuutensa. Terrori.

IV. Ylioppilasorganisaation kysymykset „ylioppilaskunnan vallankumouksellistamisen” kannalta.

V. Ylioppilaskunta ja työväenluokka (?).

Aatteellinen yhteenliittyminen = eräänlainen aatteettomuus. Yleinen perustelu — erilaiset ryhmät ylioppilaskunnassa. Erittely, minkälaisia ryhmiä, niiden satunnaisuus respective * välttämättömyys.

Kulttuurikot yhteiskunnan eri luokissa.

„ liberaalien perustana.

6:n ryhmän riittämätön luokkaselvyys: itsevaltius eniten selvittää (taantumukselliset — kulttuurikot — liberaalit). Pikkuporvaristo, työläiset, porvaristo — hahmottuu jo *luokkakantaisia** ryhmittyinä*.

Luokka- (ja poliittisen) differentioitumisen edistykseellinen merkitys. *Esimerkki. Akatemistit ja heidän erottumisensa „liberaalien” keskuudesta*. Tuo erottuminen ei haittaa, vaan auttaa poliittista utilisointia (kehitystä, kasvua).

* — vastaavasti. *Toim.*

** Ei „viime päivien” (luomus — sosialistinen Intelligenssi), vaan puolivuosisatainen luomus petrashevskilaisten kerhosta¹² aikaen, suunnilleen.

„Aatteellinen yhteenliittyminen”. Quid est? * Kuka kenen kanssa? Akatemistit + liberaalit? Liberaalit + sosialistit?

Vain sosialistivallankumoukselliset ja sosialidemokraatit?

Aatteellinen yhteenliittyminen = määrättyjen aatteiden levittäminen, luokkaristiriitojen *selvittäminen*, aatteellinen rajankäynti.

Aatteellinen yhteenliittyminen = sellaisten aatteiden, jotka *kykenevät viemään eteenpäin*, etumaisen luokan aatteiden levittäminen.

Vallankumouksellinen marxilaisuus, sen esiintyminen Euroopassa vuoden 1848 edellä, sen merkitys Länsi-Euroopassa ja Venäjällä.

{ *lisättävä*: „superklugesta” ** järkeilemisestä, että }
 { porvarillinen ylioppilaskunta ei muka voi omaksua }
 { sosialismia. }

Kirjoitettu elo—syyskuussa 1903

*Julkaistu ensi kerran v. 1924
 aikakauslehdessä „Krasnaja Molodjoz” № 1*

*Julkaistaan
 käsikirjoituksen mukaan*

* — Mitä se on? *Toim.*

** — „rikkivilsaasta”. *Toim.*

VALLANKUMOUKSELLISEN NUORISON TEHTÄVÄT

ENSIMMÄINEN KIRJE ¹³

„Student” ¹⁴ lehden toimituksen tekemä ilmoitus, joka julkaistiin ensi kerran, ellemme erehdy, „Osvobozhdenien” ¹⁵ 4. (28.) numerossa ja jonka myöskin „Iskra” sai, on mielestämme todistuksena huomattavasta edistysaskeleesta, joka on tapahtunut toimituksen katsomuksissa „Student” lehden 1. numeron julkaisemisen jälkeen. Hra Struve ei erehtynyt, kun kiiruhti ilmaisemaan erimielisyytensä ilmoituksessa esitettyjen katsantokantojen suhteen: todellakin, nuo katsantokannat eroavat perusteellisesti siitä opportunismiin suunnasta, josta liberaalis-porvarillinen äänenkannattaja pitää niin johdonmukaisesti ja tiukasti kiinni. Tunnustaessaan, että „yksistään vallankumouksellinen tunne ei voi saada aikaan ylioppilaskunnan aatteellista yhteenliittymistä”, että „sitä varten tarvitaan sosialistinen ihanne, joka nojautuu yhteen taikka toiseen sosialistiseen maailmankatsomukseen” ja sitä paitsi „määriteltyyn ja eheään” maailmankatsomukseen, „Student” lehden toimitus on jo periaatteessa tehnyt pesäeron aatteellisesta välinpitämättömyydestä ja teoreettisesta opportunismista ja asettanut kysymyksen ylioppilaskunnan vallankumouksellistamisen keinoista oikealle pohjalle.

Totta kyllä, tavanomaisen vulgäärisen „vallankumouksellisuuden” kannalta ylioppilaskunnan aatteellinen yhteenliittyminen ei vaadi eheää maailmankatsomusta, vaan sulkee sen pois, aatteellinen yhteenliittyminen merkitsee „sietävää” suhtautumista erilaisiin vallankumouksellisiin aatteisiin, edellyttää pidättäytymistä jonkin yhden määrätyn aatepiirin päättäväisestä tunnustamisesta, sanalla sanoen aatteellinen yhteenliittyminen edellyttää noiden politikoinnin älypattien

kannalta vissinlaista aatteettomuutta (joka on tietenkin enemmän tai vähemmän taitavasti verhottu kuluneilla lauselmilla katsantokantojen laajuudesta, hinnalla millä hyvänsä saavutettavan ja viipymättömän yhtenäisyyden tärkeydestä j.n.e., j.n.e.). Verrattain hyvältä näyttävänä ja ensi silmäykseltä hyvin vakuuttavana perusteluna tuollaisen kysymyksenasettelun hyväksi on aina viittaus siihen yleisesti tunnettuun ja kiistattomaan seikkaan, että ylioppilaskunnassa on, eikä voi olla olematta, yhteiskunnallis-poliittisten katsantokantojen puolesta sangen erilaisia ryhmiä, ja sen vuoksi vaatimus maailmankatsomuksen eheydestä ja selvyydestä välttämättä sysää joitakin noista ryhmistä pois, — siis haittaa yhteenliittymistä, siis aiheuttaa yksimielisen työn asemesta eripuraisuutta, siis heikentää yhteisen poliittisen rynnistyksen voimaa j.n.e. loppumattomiin.

Tarkastelkaamme lähemmin tuota hyvältä näyttävää päätelmää. Ottakaamme esimerkiksi „Student” lehden 1. numerosta ylioppilaskunnan jako ryhmiin — tässä ensimmäisessä numerossa toimitus ei ole vielä esittänyt vaatimusta selvästä ja eheästä maailmankatsomuksesta, joten toimitusta olisi vaikea epäillä mieltymyksestä sosialidemokraattiseen „ahdasmielisyyteen”. Toimituksen kirjoitus „Student” lehden 1. numerossa erottaa nykyisessä ylioppilaskunnassa neljä suurta ryhmää: 1) välinpitämätön joukko — „henkilöt, jotka suhtautuvat ylioppilasliikkeeseen aivan välinpitämättömästi”; 2) „akatemitit” — pelkästään akateemisella pohjalla tapahtuvan ylioppilasliikkeen kannattajat; 3) „yleensä ylioppilasliikkeen vastustajat — natsionalistit, antisemiitit j.n.e.”; 4) „poliitikot” — tsaarin despotismin kukistamiseksi käytävän taistelun kannattajat. „Tämä ryhmä vuorostaan koostuu kahdesta vastakkaisesta aineksestä — vallankumousmielisestä aito porvarillisesta poliittisesta oppositiosta ja — viime päivien (vainko viime päivien? *N. Lenin*) luomuksesta — mielialtaan sosialistisesta vallankumouksellisesta intelligenttiproletariaatista”. Kun ottaa huomioon, että viimeksi mainittu alaryhmä jakaantuu vuorostaan, kuten tunnettua, sosialistivallankumouksellisiin ylioppilaihin ja sosialidemokraattisiin ylioppilaihin, niin osoittautuu, että nykyisessä ylioppilaskunnassa on kuusi poliittista ryhmää: taantumukselliset, välinpitämättömät, akatemitit, liberaalit, sosialistivallankumoukselliset ja sosialidemokraatit.

Herää kysymys: eikö tuo ryhmitys ole satunnainen? eikö se ole mielialojen tilapäistä jakaantumista? Tämän kysymyksen asettaminen suoraan on riittävää, jotta jokainen asiaa vähänkin tunteva henkilö antaa siihen kieltävän vastauksen. Ja muuta ryhmitystä meidän ylioppilaskunnassamme ei ole voinut ollakaan, sillä se on vaikutuksille herkin intelligenssin osa, ja intelligenssiä juuri siksi nimitetäänkin intelligenssiksi, että se tietoisimmin, päättäväisimmin ja tarkimmin kuvastaa ja ilmaisee luokkaintressien ja poliittisten ryhmitysten kehittymistä koko yhteiskunnassa. Ylioppilaskunta ei olisi se, mikä se on, ellei sen poliittinen ryhmittyminen vastaisi koko yhteiskunnan poliittista ryhmittymistä,— „vastaisi” ei siinä mielessä, että ylioppilasyhymät ja yhteiskunnalliset ryhmät olisivat voimansa ja määränsä puolesta täysin tasasuhtaisia, vaan siinä mielessä, että ylioppilaskunnassa on välttämättä ja kiertämättömästi ne ryhmät, jotka ovat yhteiskunnassa. Ja koko venäläiselle yhteiskunnalle, jossa luokka-antagonismit ovat alkeellisesti (suhteellisen alkeellisesti) kehittyneitä, joka on poliittisesti alkukantainen ja jonka laajat ja mitä laajimmat väestöjoukot ovat poliisidespotismin polkemia ja kuristamia,— tälle yhteiskunnalle ovat luonteenomaisia juuri tällaiset kuusi ryhmää: taantumukselliset, välinpitämättömät, *kulttuurikot*, liberaalit, sosialistivallankumoukselliset ja sosialidemokraatit. „Akatemistien” tilalle laitoin tässä „kulttuurikot”, s.o. ilman poliittista taistelua tapahtuvan legaalisen edistyksen, itsevaltiuden maaperällä tapahtuvan edistyksen kannattajat. Sellaisia kulttuurikkoja on Venäjän yhteiskunnan kaikissa kerroksissa, ja kaikkialla he ylioppilaiden „akatemistien” tapaan rajoittuvat ammatillisten intressien suppeaan piiriin, kansantalouden määrättyjen alojen tai valtiollisen ja paikallisen hallinnan parantamiseen, kaikkialla he arkailleen vieroksuvat „politiikkaa” näkemättä eroa (kuten akatemistitkaan) eri suuntien „poliitikkojen” välillä ja nimittäen politiikaksi kaikkea, mikä koskee... hallitusmuotoa. Kulttuurikkojen kerros on aina ollut ja on nykyäänkin liberalismimme laajana perustana: „rauhan” aikoina (s.o. „venäjän” kielelle käännettynä poliittisen taantumuksen aikoina) kulttuurikko- ja liberaali-käsite sulautuvat miltei kokonaan yhteen, ja vieläpä sodankin aikoina, yhteiskunnallisen mielialan nousun aikoina, itsevaltiutta kohtaan suuntautuvan kasvavan rynnistyksen aikoina noiden

käsitteiden välinen ero jää usein hämäräksi. Venäläinen liberaali ei edes silloinkaan, kun hän esiintyy yleisön edessä ulkomaisessa vapaassa julkaisussa suoranaisella ja avoimella protestilla itsevaltiutta vastaan, lakkaa kuitenkaan tuntemasta itseään ennen kaikkea kulttuurikoksi, ja ennen pitkää hän ryhtyykin järkeilemään orjamaisesti, tai jos niin halutaan, legaaliseen tapaan, lojaaliseen tapaan, alamaisen kuuliaisesti: katso „Osvobozhdenijesta”.

Määrittelyn ja kaikille selvästi näkyvän rajan puuttuminen kulttuurikkojen ja liberaalien väliltä on luonteenomaista yleensä Venäjän yhteiskunnan koko poliittiselle ryhmittymiselle. Meille voidaan ehkä sanoa, että yllä esitetty jako kuuteen ryhmään ei ole oikea, koska se ei vastaa Venäjän yhteiskunnan luokkajakoa. Mutta sellainen vastaväite olisi kestämaton. Luokkajako on tietysti poliittisen ryhmittymisen syvällisin perusta; *loppukädessä* se tietysti aina määrää tuon ryhmittymisen. Mutta tuo syvällinen perusta tulee esiin vain historiallisen kehityksen kulun mukaisesti ja tuon kehityksen osallistujain ja luojien tietoisuuden mukaisesti. Tämän „loppukädessä” tuo vain poliittinen taistelu — tuloksena toisinaan pitkäaikaisesta, sitkeästä, vuosin ja vuosikymmenin mitattavasta taistelusta, joka esiintyy milloin myrskyisästi erilaisina poliittisina kriiseinä, milloin taas laimenee ja aivan kuin pysähtyy joksikin aikaa. Ilmankos esimerkiksi Saksassa, missä poliittinen taistelu saa erikoisen kärkeviä muotoja ja missä erikoisen tietoisesti esiintyy etumainen luokka — proletariaatti, — on yhä olemassa sellaisia puolueita (ja mahtavia puolueita) kuin keskusta, joka verhoaa erilaatuista (ja yleensä ehdottoman proletaarisvastaista) luokkasisältöään uskonnollisella tunnusmerkillä. Sitäkin vähemmän voidaan ihmetellä sitä, että Venäjän nykyisten poliittisten ryhmien luokkasyntyperää varjostaa mitä voimakkaimmin koko kansan poliittinen oikeudettomuus, mainiosti järjestyneen, aatteellisesti ehyen ja perinteellisesti sulkeutuneen virkavallan herruus kansan yli. Pikemminkin pitää ihmetellä sitä, kuinka voimakkaan leiman Venäjän eurooppalaisesti kapitalistinen kehitys on jo ehtinyt painaa yhteiskunnan poliittiseen ryhmittymiseen Venäjän aasialaisesta valtiojärjestelmästä huolimatta.

Teollisuusproletariaatti, joka on etumainen luokka jokaisessa kapitalistisessa maassa, on jo meilläkin lähtenyt joukkoluontoisen, järjestyneen liikkeen raiteille sosialidemo-

kratian johdolla, sellaisen ohjelman lipun alla, josta on jo kauan sitten tullut koko kansainvälisen valveutuneen proletariaatin ohjelma. Poliitiikkaan välinpitämättömästi suhtautuvien kategoria on Venäjällä tietysti verrattomasti suurlukuisempi kuin missään eurooppalaisessa maassa, mutta meilläkään ei voi olla enää puhetta tämän kategorian primitiivisistä ja alkukantaisesta koskemattomuudesta: valveutumattomien työläisten — osittain myös talonpoikain — välinpitämättömyys vaihtuu yhä useammin poliittisen kuohunnan ja aktiivisen vastarinnan purkauksiksi osoittaen havainnollisesti, ettei *tällä* välinpitämättömyydellä ole mitään yhteistä kylläisten porvarien ja pikkuporvarien välinpitämättömyyden kanssa. Tämä viimeksi mainittu luokka, joka on erikoisen suurilukuinen Venäjällä, missä kapitalismi on vielä suhteellisen heikosti kehittynyt, alkaa toisaalta epäilemättä jo nostaa keskuudestaan tietoisia ja johdonmukaisia taantumuksellisia, — toisaalta, ja verrattomasti useammin, se vielä heikosti erottuu harmaan ja poljetun „työkansan” joukosta saaden itselleen ideologeja raznotshinets-intelligenttien laajoista kerroksista, joilla on aivan vakiintumaton maailmankatsomus ja jotka tiedottomasti sotkevat demokraattiset ja primitiivisesti sosialistiset aatteet. Juuri tuo ideologia onkin luonteenomaista Venäjän vanhalle intelligenssille, niin sen liberaalis-narodnikkilaisen osan oikeistosiivelle kuin myös vasemmistolaisimmalle siivelle: „socialistivallankumouksellisille”.

Minä sanoin: Venäjän „vanhalle” intelligenssille. Meillä ilmaantuu jo myöskin *uutta*, jonka liberalismi on miltei täydellisesti puhdistunut (ei tietenkään ilman venäläisen marxilaisuuden apua) primitiivisestä narodnikkilaisuudesta ja epämääräisestä sosialismista. Todellisen porvarillis-liberaalisen intelligenssin muodostuminen tapahtuu meillä seitsenpeninkulmaisain askelin, erikoisesti sen ansiosta, että tuohon prosessiin osallistuvat niin ketterät ja opportunismien kaikille muodinmukaisille tuulahduksille herkät ihmiset kuin hrat Struvel, Berdjajevit, Bulgakovit ja kumpp. Mitä tulee vihdoin Venäjän yhteiskunnan liberaalisten ja taantumuksellisten kerrosten intelligenssiin kuulumattomiin, niin heidän yhteytensä porvaristomme ja maanomistajiemme yksien tai toisten ryhmien luokkaetuihin on riittävän

selvä jokaiselle, joka edes jonkin verran tuntee esimerkiksi zemstvojemme, duumiemme, pörssi- ja markkinakomiteoidemme y.m. toimintaa.

Siis tulimme varmaan johtopäätökseen, että ylioppilaskuntamme poliittinen ryhmittäminen ei ole satunnainen, vaan se on välttämättömästi ja kiertämättömästi juuri sellainen, jollaisen me edellä „Student” lehden 1. numeron mukaisesti olemme kuvanneet. Todettuamme tuon tosiasian me voimme jo helposti päästä selville kiistanalaisesta kysymyksestä, mitä „ylioppilaskunnan aatteellisella yhteensiittämisellä”, sen „vallankumouksellistamisella” j.n.e. on oikeastaan ymmärrettävä. Ensi silmäykseltä näyttää jopa sangen kummalliselta, kuinka sellainen yksinkertainen kysymys saattoi osoittautua kiistanalaiseksi. Kun ylioppilaskunnan poliittinen ryhmittäminen vastaa yhteiskunnan poliittista ryhmittäystä, niin eikö se jo sellaisenaan merkitse sitä, että „ylioppilaskunnan aatteellisella yhteensiittämisellä” voidaan ymmärtää vain kumpaa hyvänsä kahdesta: joko mahdollisimman suuren ylioppilasmäärän saamista yhteiskunnallis-poliittisten aatteiden täysin määrätyn piirin puolelle tai mahdollisimman kiinteää lähestymistä määrätyn poliittisen ryhmän ylioppilaiden ja tämän poliittisen ryhmän niiden edustajien välillä, jotka ovat ylioppilaskunnan ulkopuolella? Eikö ole itsestään selvää, että ylioppilaskunnan vallankumouksellistamisesta voidaan puhua vain tämän vallankumouksellistamisen sisällön ja luonteen täysin määritellyn käsittämisen kannalta? Sosialidemokraatille se esimerkiksi merkitsee ensinnäkin sosialidemokraattisten vakaumusten levittämistä ylioppilaskunnan keskuuteen ja taistelua niitä katsomuksia vastaan, joilla, vaikka niitä nimitetäänkin „sosialistis-vallankumouksellisiksi”, ei ole mitään yhteistä vallankumouksellisen sosialismin kanssa, ja toiseksi — pyrkimystä laajentamaan, tekemään tietoisemmaksi ja päättäväisemmäksi jokainen demokraattinen liike, siinä luvussa myös akateeminen liike, ylioppilaskunnan sisällä.

Millä tavalla näin yksinkertainen ja selvä kysymys sotkettiin ja osoittautui kiistanalaiseksi, — se on hyvin mielenkiintoinen ja hyvin kuvaava tapaus. Kiistaa käytiin „Revoljutsionnaja Rossijan” (№№ 13 ja 15) ja „Iskran” (№№ 31 ja 35) välillä, yhdistyneiden osakuntien ja ylioppi-

lasjärjestöjen Kievin liittoneuvoston „avoimen kirjeen” johdosta (julkaistiin „Revoljutionnaja Rossiija” 13. numerossa ja „Studentin” 1. numerossa). Kievin liittoneuvosto katsoi „ahtaaksi” vuonna 1902 kokoontuneen II Yleisvenäläisen ylioppilaiden edustajakokouksen päätöksen siitä, että ylioppilasjärjestöt olisivat kanssakäymisessä Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen komiteoiden kanssa, ja lisäksi peitti näitisti sen aivan ilmeisen tosiasian, että eräiden paikkakuntien ylioppilaskunnan vissi osa on myöskinmielinen „socialistivallankumouksellisten puolueelle”, sangen „puolueettomilla” ja sangen perusteettomilla järkeilyillä siitä, että „ylioppilaskunta sellaisenaan ei voi yhtyä kokonaisuudessaan enempää socialistivallankumouksellisten puolueeseen kuin myöskään sosialidemokraattien puolueeseen”. „Iskra” viittasi tuollaisen järkeilyn kestättömyyteen, mutta „Revoljutionnaja Rossiija” ryhtyi tietysti sitä jyrkästi puolustamaan syyttäen iskralaisia „hajoitus- ja jakamisfanaatikkoja” „tahdittomuudesta”, poliittisen kypsyyden puuttumisesta.

Edellä sanotun jälkeen on tuollaisen järkeilyn tolkkutusmuus jo liiankin ilmeinen. Kysymys on ylioppilaskunnan yhdestä tai toisesta poliittisesta merkityksestä. Ja niinpä on nähkääs ensin suljettava silmänsä siltä, että ylioppilaskunta ei ole irrallaan muusta yhteiskunnasta ja sen vuoksi aina ja kiertämättömästi kuvastaa itsessään yhteiskunnan kaikkea poliittista ryhmittymistä. Ja sitten ryhdytään silmät ummessa jaarittelemaan ylioppilaskunnasta sellaisenaan eli ylioppilaskunnasta yleensä. Saadaan johtopäätös... niiden hajoamisten ja jakaantumisten vahingollisuudesta, jotka johtuvat yhteen taikka toiseen poliittiseen puolueeseen yhtymisestä. Päivänselvää on, että tuollaisen huvittavan järkeilyn loppuunviemiseksi täytyi hypätä poliittiselta perustalta ammatilliselle tai opiskeluperustalle. Ja artikkelissaan „Ylioppilaskunta ja vallankumous” „Revoljutionnaja Rossiija” (№ 17) suorittaa nimenomaan sellaisen salto mortalen viitaten ensinnäkin ylioppilaiden yhteisiin intresseihin, ylioppilaiden yhteiseen taisteluun, ja toiseksi ylioppilaskunnan opiskelupäämääriin, edessäolevaan yhteiskunnalliseen toimintaan valmistautumisen tehtäviin, tietösten poliittisten taistelijain muovaamisen tehtäviin. Nuo molemmat viittaukset ovat sangen oikeutettuja,— mutta ne eivät kuulu asiaan ja vain sotkevat kysymystä. Kysymys

on *poliittisesta* toiminnasta, joka itse olemuksensa puolesta liittyy erottamattomasti puolueen taisteluun ja vaatii ehdottomasti jonkin määrätyn puolueen *valitsemista*. Mutta kuinka tuosta valitsemisesta voidaan kieltäytyä selittelemällä, että *kaikkea* poliittista toimintaa varten tarvitaan mitä vakavinta tieteellistä valmistautumista, lujien vakaumusten „muovaamista”, tai että *mikään* poliittinen työ ei voi rajoittua yksistään jonkin suunnan poliitikkojen kerhoihin, vaan sen on suuntauduttava yhä laajempien ja laajempien väestöjoukkojen keskuuteen, liityttävä kiinteästi jokaisen kerroksen ammatillisiin intresseihin, yhdistettävä ammatillinen liike poliittiseen, kohotettava ensin mainittu viimeksi mainitun tasolle?? Sillä jo yksistään se seikka, että ihmisten pitää kantansa puolustamiseksi turvautua tuollaisiin selittelyihin, osoittaa silminnähtävästi, missä määrin heiltä itseltään puuttuu sekä määrättyjä tieteellisiä vakaumuksia että lujaa poliittista linjaa! Otettakoon asia miltä puolelta tahansa, niin te näette yhä uusia ja uusia vahvistuksia sille vanhalle totuudelle, jota sosialidemokraatit ovat jo kauan julistaneet tuomien sosialistivallankumouksellisten niin tieteellis-teoreettisessa kuin myös käytännöllis-poliittisessa suhteessa ilmenevän tasapainotempuilun,— yhdeltä puolen marxilaisuuden, toiselta puolen länsieurooppalaisen „kriittilisen” opportunistin ja kolmannelta puolen Venäjän pikkuporvarillisen narodnikkilaisuuden välillä*.

Todellakin, kuvitelkaapa mielessänne jossain määrin kehittyneet poliittiset suhteet ja katsatakaa „kiistakysymyksemme” käytännöllistä asettelua. Olettakaamme, että edessämme on klerikaalien, liberaalien ja sosialidemokraattien puolueet. Ne toimivat tietyillä paikkakunnilla, sanoikaamme ylioppilaskunnan ja vaikkapa työväenluokan joidenkin kerrosten keskuudessa. Ne pyrkivät saamaan puolelleen mahdollisimman suuren määrän kummankin vaikutusvaltaisimpia edustajia. Herää kysymys: onko sellainen ajateltavissa, että jonkin yhden määrätyn puolueen valitsemista näiden edustajien taholta ne alkaisivat vastustaa sillä perusteella, että on olemassa koko ylioppilaskunnan ja koko työväenluokan yhteisiä opiskelu- ja amma-

* On itsestään ymmärrettävää, että väittämä sosialistivallankumouksellisten ohjelman ja taktikan epäjohdonmukaisuudesta ja sisäisestä ristiriitaisuudesta vaatii erikoista seikkaperäistä selittämistä. Toivomme, että jossain seuraavassa kirjeesämme voimme pysähtyä tämän kysymyksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

tillisiä intressejä? Se olisi aivan samaa kuin jos puolueiden taistelun välttämättömyyttä alettaisiin kiistää vetoamalla kirjapainotaitoon, joka tuottaa sellaista hyötyä erotiikkaa kaikille puolueille. Sivistysmaissa ei ole ainoatakaan puoluetta, joka ei käsittäisi sitä valtavaa merkitystä, mikä on mahdollisimman laajasti ja lujasti järjestetyillä opiskelu- ja ammatillisilla liitoilla, mutta jokainen puolue pyrkii siihen, että noissa liitoissa olisi valta-asemassa juuri tämän puolueen vaikutus. Kukapa ei tietäisi sitä, että viittaus yksien tai toisten laitosten puolueettomuuteen ei ole tavallisesti muuta kuin ulkokultainen fraasi hallitsevilla luokilla, jotka haluavat hämätä sen, että olevat laitokset ovat jo 99 tapauksessa sadasta mitä selvimmän poliittisen hengen kyllästämiä? Ja meidän sosialistivallankumouksellisemmehan oikeastaan juuri veisaavatkin ylistysvirsiä „puolueettomuuden” kunniaksi. Ottakaa esimerkiksi seuraava „Revoljutionnaja Rossijan” (17. numeron) tunteellinen tiradi: „Mitä on tuo lyhytnäköinen taktiikka, jolloin vallankumouksellinen järjestö haluaa välttämättä nähdä jokaisessa toisessa itsenäisessä järjestössä, joka ei ole sen alainen, *kilpailijan*, joka pitää tuhota, jonka keskuudessa on ehdottomasti saatava aikaan jakaantumista, hajaannusta ja desorganisaatiota?” Tämä on sanottu Moskovan sosialidemokraattisen järjestön vuonna 1896 antaman vetoituksen johdosta, järjestön, joka moittii ylioppilaskuntaa siitä, että viime vuosina se on sulkeutunut yliopistointressiensä ahtaaseen piiriin, ja jota „Revoljutionnaja Rossija” opettaa, että ylioppilasjärjestön olemassaolo ei milloinkaan estä niitä, jotka ovat „vallankumouksellisessa suhteessa määräytyneet”, antamasta voimiaan työväenluokan asialle.

Katsokaapa, kuinka paljon siinä on sekavuutta. Kilpailu on mahdollista (ja kiertämätöntä) vain poliittisen ja toisen poliittisen järjestön välillä, poliittisen ja toisen poliittisen virtauksen välillä. Keskinäisapuyhdistyksen ja vallankumouksellisen kerhon välillä kilpailu on mahdotonta, ja pannaan viimeksi mainitun kontolle halun välttämättä tuhota ensin mainitun „Revoljutionnaja Rossija” puhuu silkkaa pötyä. Mutta jos tuossa samaisessa keskinäisapuyhdistyksessä on ilmennyt tietty poliittinen pyrkimys, — esimerkiksi olla auttamatta vallankumouksellisia tai poistaa kirjastosta illegaaliset kirjat, — niin kilpailu ja suoranainen taistelu on jokaiselle rehelliselle „poliitikolle” *välttämätöntä*.

Jos on henkilöitä, jotka aitaavat kerhot pelkästään yliopistointressien puitteisiin (ja sellaista väkeä on varmasti olemassa, ja vuonna 1896 sitä oli paljon enemmän!), niin *taistelu* heidän ja sellaisten henkilöiden välillä, jotka eivät julista intressien supistamista, vaan laajentamista, on aivan samoin tarpeellinen ja kiertämätön. Ja Kievin neuvoston avoimessa kirjeessä, joka sai aikaan „Revoljutsionnaja Rossijan” polemiikin „Iskran” kanssa, kysymys ei ollut valinnasta ylioppilasjärjestöjen ja vallankumouksellisten järjestöjen välillä, vaan eri suuntien vallankumouksellisten järjestöjen välillä. Siis *valitsemisen* aloittivat juuri ne, jotka olivat jo „vallankumouksellisessa suhteessa määräytyneet”, mutta meidän „sosialistivallankumoukselliset” vetävät heitä *takaisinpäin* sillä verukkeella, että kilpailu vallankumouksellisen järjestön ja pelkästään ylioppilasjärjestön välillä on lyhytnäköistä... Kovin löyhää, herrat!

Ylioppilaskunnan *vallankumouksellinen* osa on alkanut tehdä valintaa kahden vallankumouksellisen puolueen välillä, mutta sitä kestitään tällaisella opetuksella: „tämä vaikutus”, s.o. ylioppilaskunnan sosialistisen osan vaikutus muuhun osaan, „on saatu aikaan” „tyrkyttämättä” „määrättyä” (parempaa on tietenkin epämääräisyys...) „puoluekylltiä” (kenelle kyltti, kenelle taas — lippu), „tekemättä väkivaltaa ylioppilastovereiden henkiselle omalletunnolle” (kaikkien maiden koko porvarillinen lehdistö selittää aina sosialidemokratian kasvun johtuvan johtajien ja yllyttäjien väkivallasta rauhallisten tovereiden omaatuntoa kohtaan...). On luultavaa, että jokainen kunnan ylioppilas antaa tuolle sosialistien syyttämiseksi kylttien „tyrkyttämisestä” ja „väkivallasta omaatuntoa kohtaan” sen ansaitseman arvion. Ja noita selkärangattomia, veteliä ja periaatteettomia puheita pidetään Venäjällä, missä käsitykset puoluejärjestöstä, puoluekantaisesta lujudesta ja kunniasta, puoluelipusta ovat vielä niin äärettömän hataria!

Vallankumoukselliselle ylioppilaskunnalle meidän „sosialistivallankumouksellisemme” asettavat esikuvaksi entiset ylioppilaskokoukset, jotka julistivat „solidaarisuutensa yleispoliittisen liikkeen kanssa jättäen kokonaan sivuun vallankumouksellisessa leirissä olevat ryhmäriitaisuudet”. Mitä on „yleispoliittinen” liike? Sosialistinen ynnä liberaalinen liike. Tuon eron sivuun jättäminen merkitsee, että asetetaan välittömän ja lähimmän, siis nimenomaan libe-

raalisen, liikkeen puolelle. Ja sellaiseen kutsuvat „sosialistivallankumoukselliset”! Puoluetaistelusta erottautumaan kehoittavat henkilöt, jotka nimittävät itseään *erikoiseksi* puolueeksi! Eikö se ole osoituksena siitä, että sellainen puolue ei kykene viemään läpi poliittista tavaraansa omalla lipullaan, vaan sen täytyy turvautua salakuljetukseen? Eikö siitä käy selville, ettei tuolla puolueella ole minkäänlaista *omaa* selvää ohjelmallista perustaa? Heti sen näemme.

Sosialistivallankumouksellisten virheitä, jotka esiintyvät heidän järkeilyissään ylioppilaskunnasta ja vallankumouksesta, ei voida selittää yksistään siitä epäloogillisuudesta johtuviksi, jonka yritimme edellä todistaa. Määrättyssä mielessä voidaan väittää päinvastaista: heidän järkeilyjensä epäloogillisuus johtuu heidän perusvirheestään. „Puolueena” he ottivat alusta asti sellaisen sisäisesti ristiriitaisen, sellaisen livestävän kannan, että täysin rehelliset ja poliittiseen ajatteluun täysin kykenevät henkilöt eivät ole voineet sillä pysyä ilman ainaista horjahtelua ja kaatuilemista. Tulee aina muistaa, että sosialidemokratia ei selitä „sosialistivallankumouksellisten” sosialismin asialle aiheuttamaa vahinkoa yksien tai toisten kirjailijoiden tai yksien tai toisten toimihenkilöiden virheillä, vaan päinvastoin pitää noita kaikkia virheitä väärän ohjelman ja poliittisen kannan kiertämättömänä tuloksena. Sellaisessa kysymyksessä kuin on ylioppilaskysymys tuo valheellisuus esiintyy erikoisen havainnollisesti, ja ristiriita vallankumouksellisen sosialismin *porvoarillis-demokraattisen* katsantokannan ja valeskorean ulkokuoren välillä käy silminnähtäväksi. Todelakin, syventykääpä tarkastelemaan „Revoljutsionnaja Rossijan” ohjelmakirjoituksen „Ylioppilaskunta ja vallankumous” ajatuksen kulkua. Kirjoittaja panee etusijalle „nuoruudenajan” „pyrkimysten epäitsekkyuden ja puhtauden”, „aatteellisten vaikuttimien voiman”. Juuri siitä hän etsii selitystä sen „uudistaville” poliittisille pyrkimyksille eikä niistä Venäjän yhteiskuntaelämän reaalista olosuhteista, jotka toisaalta synnyttävät sovittamattoman ristiriidan itsevaltiuden ja sangen laajojen ja sangen erilaatuisten väestökerrosten välille ja toisaalta vaikeuttavat (kohta pitää jo sanoa: vaikeuttivat) tavattomasti poliittisen

tyytymättömyyden muunlaista ilmaisemista kuin mikä tapahtuu yliopistojen kautta.

Sitten kirjoittaja käy kiinni sosialidemokraattien pyrki-
myksiin suhtautua tietoisesti ylioppilaskunnan sisällä ole-
vien poliittisten ryhmien erilaisuuteen, sitoa kiinteämmin
yhteen samanlaatuiset poliittiset ryhmät ja erottaa erilleen
se, mikä on poliittisesti erilaatuista. Kysymys ei ole siitä,
että kirjoittaja arvostelisi noiden yritysten, yhden taikka
toisen, virheellisyyttä,— olisi naurettavaa väittää, että kaikki
nuo yritykset olisivat olleet aina ja kaikessa onnistuneita.
Ei, kirjoittajalle on aivan vierasta itse ajatuskin siitä, että
luokkaetujen erilaisuus on kiertämättä kuvastuva myös
poliittisessa ryhmityksessä, että ylioppilaskunta kaikesta
epäitsekkyystään, puhtaudesta, aatteellisuudesta y.m.
huolimatta ei voi olla poikkeuksena koko yhteiskunnasta,
että sosialistin tehtävänä ei ole tuon erilaisuuden hämää-
minen, vaan päinvastoin sen selittäminen mahdollisimman
laajoille joukoille ja sen varmistaminen poliittisessa järjes-
tössä. Kirjoittaja katsoo asioita porvarillisen demokraatin
idealistselta näkökannalta eikä sosialidemokraatin materia-
listiselta näkökannalta.

Sen vuoksi kirjoittaja häpeilemättä esittää ja kertaa
vallankumouksellisen ylioppilaskunnan kutsumisen „yleis-
poliittiseen liikkeeseen”. Hänellä on painopiste nimenomaan
yleispoliittisessa, s.o. yleisdemokraattisessa liikkeessä, jonka
tulee olla yhtenäistä. „Puhtaasti vallankumoukselliset ker-
hot”, joiden on ryhmittäydyttävä „rinnakkaisesti ylioppilas-
kunnan yleisen järjestön kanssa”, eivät saa rikkoa tätä
yhtenäisyyttä. Tämän laajan ja yhtenäisen demokraattisen
liikkeen etujen kannalta on puoluekylttien „tyrkyttäminen”
ja väkivalta tovereiden henkistä omaatuntoa kohtaan tieteni-
kin rikollista. Juuri sillä katsantokannalla oli porvarillinen
demokratia myös vuonna 1848, jolloin yritykset viitata
porvariston ja proletariaatin luokkaetujen ristiriitaan aiheut-
tivat „hajoitus- ja kahtiajakofanatiikoille” „yleisen” tuo-
mion. Juuri sillä katsantokannalla on myös porvarillisen
demokratian uusin muunnos,— opportunistit ja revisionistit,
jotka haluavat yhtenäistä suurta demokraattista puoluetta,
joka kulkee rauhallisesti reformien tietä, luokkien yhteis-
toiminnan tietä. Kaikki he ovat aina olleet eivätkä voi olla
olematta „ryhmä”-riittäisyyksien vihollisia ja „yleispoliitti-
sen” liikkeen kannattajia.

Te näette: sosialistivallankumouksellisten järkeilyt, jotka sosialistin katsantokannalta ovat suorastaan naurettavan tolkuttomia ja ristiriitaisia, käyvät porvarillis-demokraattiselta katsantokannalta täysin ymmärrettäviksi ja johdonmukaisiksi. Niin käy siksi, että sosialistivallankumouksellisten puolue ei ole asiallisesti mitään muuta kuin porvarillisen demokratian *fraktio*, joka on kokoonpanoltaan pääasiallisesti intelligenttinen, katsantokannaltaan pääasiallisesti pikkuporvarillinen, teoreettisen lippunsa puolesta — uusimman opportunistin ja aataminaikaisen narodnikkilaisuuden eklektistä yhdistämistä.

Porvarillisen demokraatin yhdistämisfraseologian kumooa parhaiten poliittisen kehityksen ja poliittisen taistelun kulku. Venäjälläkin on todellisen liikkeen kasvu ehtinyt jo viedä *tuollaiseen* kumoamiseen. Tarkoitin „akatemistien” erottumista ylioppilaskunnan erikoiseksi ryhmäksi. Niin kauan kuin ei ollut todellista taistelua, akatemistit eivät erottuneet „ylioppilaiden yleisestä” joukosta, ja ylioppilaskunnan koko „ajattelevan osan” „yhtenäisyys” näytti murtumattomalta. Heti kun tuli kysymys *asiasta*, niin erilaisuuden aineiden erkaantuminen kävi kiertämättömäksi*.

Itsevaltiutta vastaan suunnatun poliittisen liikkeen ja suoranaisten rynnistyksen edistys tuli heti esiin selvyyden edistyskäsienä poliittisessa ryhmityksessä — vastoin tyhjäänpäiväisiä puheita jokaisen ja kaikkien yhteenliittämisestä. Sitä, että akatemistien ja poliitikkojen jakaantuminen on suuri askel eteenpäin, sitä tuskin kukaan käy epäilemään. Mutta merkitseekö tuo jakaantuminen sitä, että sosialidemokraatti-ylioppilasaat „tekevät eron” akatemisteista? „Revoljutionnaja Rossiija” luulee, että tekevät (ks. № 17, s. 3).

Mutta tuo luulo johtuu sillä vain siitä sekaannuksesta, jonka olemme edellä tuoneet esiin. Täydellinen rajankäynti poliittisten suuntien välillä ei lainkaan merkitse „erontekoa” ammatillisten ja oppilasliittojen alalla. Sosialidemokraatti, joka asettaa tehtäväkseen ylioppilaskunnan keskuudessa suoritettavan työn, pyrkii itse tai asiamiestensä kautta

* Jos uskotaan eräisiin tiedoituksiin, niin viime aikoina ilmenee ylioppilaskunnan erilaatuisten aineiden yhä voimakkaampaa ja pitemmälle menevää tulosistaan erkaantumista, nimittäin sosialistien erkaantuminen poliitikko-*vallankumouksellisista*, jotka eivät halua edes kuullakaan sosialismista. Puhutaan, että Siperiaan karkoitettujen ylioppilaiden keskuudessa tämä viimeksi mainittu suunta on esiintynyt hyvin selvästi. Saa nähdä, käyvätkö nuo tiedot toteen.

ehdottomasti pääsemään mahdollisimman moniin ja mahdollisimman laajoihin „pelkästään ylioppilaiden” ja itseopiskelijain kerhoihin, pyrkii laajentamaan sen näköpiiriä, joka vaatii vain akateemista vapautta, pyrkii propagoimaan nimenomaan sosialidemokraattista ohjelmaa niiden keskuudessa, jotka vielä etsivät jonkinlaista ohjelmaa.

Teemme yhteenvedon. Ylioppilaskunnan tietty osa haluaa luoda itselleen selvän ja eheän sosialistisen maailmankatsomuksen. Tämän valmistavan työn päämääränä voi olla — ylioppilailta, jotka haluavat käytännöllisesti osallistua vallankumoukselliseen liikkeeseen, — vain tietoinen ja lopullinen valinta niiden kahden suunnan välillä, jotka vallankumouksellisissa piireissä ovat nykyään muovautuneet. Se, joka on tällaista valintaa vastaan ylioppilaskunnan aatteellisen yhdistämisen nimessä, sen yleensä-vallankumouksellistamisen nimessä j.n.e., — se sumentaa sosialistista tietoisuutta, se saarnaa itse asiassa vain aatteettomuutta. Ylioppilaskunnan poliittinen ryhmittyminen ei voi olla kuvastamatta koko yhteiskunnan poliittista ryhmittymistä, ja jokaisen sosialistin velvollisuus on pyrkiä mahdollisimman tietoiseen ja johdonmukaiseen rajankäyntiin poliittisesti erilaatuisten ryhmien välillä. Sosialistivallankumouksellisten puolueen kehoitus ylioppilaskunnalle — „on julistettava solidaarisuutensa yleispoliittisen liikkeen kanssa ja jätettävä kokonaan sivuun vallankumouksellisen leirin ryhmäriitaisuudet” — ei ole asiallisesti muuta kuin kehoitus *takaisin*, sosialistiselta katsantokannalta porvarillis-demokraattiselle. Siinä ei ole mitään ihmeellistä, sillä „socialistivallankumouksellisten puolue” on vain porvarillisen demokratian fraktio Venäjällä. Sosialidemokraatti-ylioppilaiden eroaminen kaikkien muiden suuntien vallankumouksellisista ja poliitikoista ei lainkaan merkitse eroamista ylioppilaiden yleisten ja opiskelujärjestöjen alalla; päinvastoin, vain täysin määritellyn ohjelman kannalla ollen voidaan ja täytyy työskennellä ylioppilaskunnan mitä laajimpien piirien keskuudessa akateemisen näköpiirin laajentamiseksi ja tieteellisen sosialismin, s.o. marxilaisuuden propagoimiseksi.

P.S. * Seuraavissa kirjeissäni haluaisin keskustella „Studentin” lukijoiden kanssa marxilaisuuden merkityksestä

* — Postscriptum — Jälkikirjoitus. Toim.

eheän maailmankatsomuksen luomisessa, sosialidemokraattisen puolueen ja sosialistivallankumouksellisten puolueen periaatteellisista ja taktillisista eroavaisuuksista, ylioppilajärjestöä koskevista kysymyksistä ja ylioppilaskunnan suhteesta työväenluokkaan yleensä.

*Julkaistu syyskuussa 1903
„Student” lehdessä № 2—3
Allekirjoitus: N. Lenin*

*Julkaistaan „Student” lehdessä
tekstin mukaan*

PUOLUEEN TOINEN EDUSTAJAKOKOUS

KIRJOITUKSEN SUUNNITELMA ¹⁰

Sitä odotettiin kauan.

Miksi hitaasti? (Sosialistivallankumoukselliset ja sosialidemokraatit. Todella joukkoliike. Poroporvarillisuus ja politiikka.)

- Edustajakokouksen päätehtävä: antaa muoto.
- 1 α Ohjelma. Sen merkitys. „Nomadi“-kauden päättymisen ¹⁷. Tuki taistelussa liberaaleja, sosialistivallankumouksellisia etc.* vastaan.
Ohje propagandassa
„ agitaatiossa.
- 2 β Organisatoriset säännöt. Niiden merkitys. Sentralismi. Paikallinen autonomia. (2 keskusta.) Toverillinen suhtautuminen johtajiin. Persoonalliset ja poliittiset suhteet. Sääntöjen tulkinnan ja soveltamismenetelmien muokkaaminen.
- 3 γ Päätöslauselmat.
liberaalit (kaksi)
sosialistivallankumoukselliset
	mielenosoitukset
ammattillinen
taistelu
puoluekirjallisuus	

* — et cetera — ja niin edelleen. *Toim.*

1. liberaalit	}	tärkeitä
2. liberaalit		
3. sosialistivallankumoukselliset		
4. puoluekirjallisuus		
5. mielenosoitukset		
6. ammatillinen taistelu		
7. tehdasvanhimmat	}	ei-tärkeitä
8. v. 1904 kongressi		
9. Kishinjoivin pogromi		
10. lahkolaiset		
11. opiskelijat		
12. käyttäytyminen kuulusteluissa		

4

8

Bundin poistuminen. Parempi avoimesti. Taktiikka: eristyneisyyden vahingollisuuden selittäminen. (Bundilaisten natsionalismi ja organisatoriset juorut.)

5

Pöytäkirjat.

*Kirjoitettu syyskuun lopussa —
lokakuun alussa 1903*

*Julkaistu ensi kerran v. 1927
VI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

MAKSIMIMÄÄRÄ JULKEUTTA JA MINIMIMÄÄRÄ LOGIikkaa

№:ssa 46 me julkaisimme Bundin V edustajakokouksen päätöslauselman Bundin asemasta VSDTP:ssa ja annoimme siitä oman arviomme. Lehtisessään syyskuun 9 (22) pltä Bundin ulkomainen komitea vastaa meille sangen yksityiskohtaisesti ja ylen vihaisesti. Tuon vihaisen vastauksen oleellisimpana osana on seuraava ilmiömäinen löytö: „*Maksimisääntöjen lisäksi (sic! *) Bundin viides edustajakokous laati vielä minimisäännöt*”, ja nämä samaiset minimisäännöt myös esitetään täydellisesti, minkä yhteydessä kahdessa huomautuksessa selitetään, että „autonomian hylkääminen” ja vaatimus Bundin Keskuskomitean suostumuksen välttämättömyydestä, puolueen muiden osien kääntyessä juutalaisen proletariaatin puoleen, „*on asetettava ultimaatumina*”. Niin päätti Bundin V edustajakokous.

Kuinka... kaunista se onkaan, eikö totta? Bundin edustajakokous laati *kerralla* kahdet säännöt määritellen kerralla toivomustensa ja vaatimustensa sekä maksimin että minimin. Tällöin minimisäännöt piilotetaan viisaasti (niin, erittäin viisaasti!) taskuun. Julkaistaan (lehtisessä elokuun 7 (20) pltä) vain maksimisäännöt ja samalla *julkisesti*, suoraan ja selvään sanotaan, että tämä sääntöjen maksimiluonnos „*tulee esittää Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen II edustajakokoukselle perustana Bundin asemaa puolueessa koskevan kysymyksen käsittelemiseksi (huomatkaa tämä!)*”. Vastaväittäjät hyökkäävät tietysti

* — sillä tavalla! *Toim.*

erikoisen kiivaasti tätä maksimia vastaan juuri siksi, että se on maksimi, että se on heidän tuomitsemansa suunnan „viimeinen sana”*. Silloin ihmiset, *kuukauden kuluttua*, joutumatta vähääkään hämilleen, vetävät taskusta „minimin” ja lisäävät ankarasti: „*ultimaatum!*”

Se ei ole enää „viimeinen sana”, vaan todella *viimeinen hinta*... Mutta onkohan se viimeinen, herrat? Eiköhän teillä ole toisessa taskussa minimaalista minimiä? Eiköhän sekin ilmaannu maailmaan siinä noin kuukauden kuluttua?

Pelkäämme pahoin, että bundilaiset ovat huonosti ymmärtäneet noiden maksimin ja minimin koko „kauneuden”. Pyydetään kolminkertainen hinta, alennetaan sitten 75% ja sanotaan: „viimeinen hinta”,— mitenkä sitä muuten voitaisiin käydä kauppaa? Ja onko sitten kaupustelun ja politiikan välillä eroa?

On, herrat, rohkenemme vakuuttaa teille, että on. Ensimmäkin politiikassa eräät puolueet noudattavat järjestelmällisesti tiettyjä *periaatteita*, ja periaatteista ei sovi käydä kauppaa. Toiseksi, kun henkilöt, jotka laskevat itsensä johonkin puolueeseen kuuluviksi, pitävät eräitä vaatimuksiaan *ultimaatumina*, t.s. ehtona itse puolueeseen kuulumiselle, niin poliittinen rehellisyys vaatii, ettei tuota seikkaa salattaisi, ettei sitä piilotettaisi taskuun „*toistaiseksi*”, vaan päinvastoin esitettäisiin avoimesti ja selvästi heti alussa.

Olemme jo kauan opettaneet bundilaisille näitä yksinkertaisia totuuksia. Jo helmikuussa (№ 33) kirjoitimme, että piiloleikki on epäviisasta ja sopimatonta, että Bund esiintyi erikseen (lausunnolla Organisaatiokomiteasta), koska halusi esiintyä *osapuolena*, joka asettaa koko puolueelle *ehtoja***. Tällaisesta asian arviosta meidän niskaamme kaadettiin silloin koko saavillinen erityisesti bundilaisia (yhtä suurella syyllä voidaan sanoa: erityisesti markkinaväen) haukkumasanvoja, mutta *tapahtumat ovat nyt* kuitenkin *osoittaneet, että me olimme oikeassa*. V edustajakokouksen päätöksissä Bund esiintyi nimenomaan *osapuolena* asettaen koko puolueelle

* Bundilaiselle polemiikille on muuten erittäin luonteenomaista, että tämän sanonnan vuoksi „*Poslednije Izvestija*”¹⁸ ryntäsi kimppuamme erikoisesti. Miksi viimeinen sana, kun se (federaation vaatiminen) on sanottu yli kaksi vuotta sitten? „*Iskra*” perustaa laskelmansa lukijan muistamattomuuteen!.. Rauhoittukaa, rauhoittukaa, herrat: artikkelin kirjoittaja nimitti teidän maksimisääntöjänne viimeiseksi sanaksi nimenomaan siksi, että *tämä sana* lausuttiin (noin) kaksi päivää ennen „*Iskran*” 46. numeron ilmestymistä eikä kaksi vuotta sitten.

** Ks. Teokset, 6. osa, ss. 302—308. *Toim.*

suoranaisia ultimaatumeja! Juuri sellaista kysymyksen aset-
telua me olemme bundilaisilta aina vaatineet osoittaen, että
se johtuu kiertämättömästi heidän ottamastaan kannasta:
bundilaiset panivat vihaisesti vastaan, kaartelivat ja kieräili-
vät, mutta loppujen lopuksi heidän oli kuitenkin näytettävä
„miniminsä”.

Tämä oli eriskummallista, mutta vielä paljon eriskummal-
lisempaa on se, että Bund kieräilee vielä nytkin, puhuu
edelleenkin „sen vanhan, kaikille tunnetun iskralaisen sepus-
tuksen” „valheellisuudesta”, „että Bund haluaa yhtyä Venä-
jän puolueen kanssa federatiiviseen liittoon”. Valheellinen
tuo sepustus on muka siksi, että Bundin ehdottamien sään-
töjen 1. pykälässä puhutaan suoraan Bundin halusta olla
puolueen osana eikä olla liitossa sen kanssa.

Mainiota, herrat! Mutta eikö siinä samassa pykälässä
sanota, että Bund on puolueen *federatiivinen* osa? eikö koko
maksimisäännöissä puhuta sopimuspuolista? eikö minimi-
säännöissä puhuta *ultimaatumista* ja „peruskohtien” muut-
tamisesta vain puolueeseen kuuluvien osien keskinäisellä
suostumuksella, minkä yhteydessä puolueen paikallisia ja
piirijärjestöjä ei tässä suhteessa tunnusteta puolueen osiksi?
Te itse sanotte, ettei paikallinen eikä piirijärjestö voi olla
sopimuspuolena, vaan sellaisena voi olla ainoastaan „Bun-
din tapainen yhtenäinen osa”. Te itse esimerkin vuoksi
mainitsette, että sellaisena yhtenäisenä osana voisi olla
„Puolan, Liettuan ja Latvian sosialidemokratia”, „*jos se
kuuluisi puolueeseen*”, kuten te viisaasti lisäätte. Mutta entä
jos ne eivät kuulu puolueeseen? ja jos puolueen koko muu
osa ei katso teille toivottavaa kansallisten järjestöjen
federaatiota toivottavaksi, vaan hylkää sen jyrkästi? Tehän
tiedätte mainiosti, että asia on juuri siten, te itse ilmoitatte
suoraan, että vaatimusta koko puolueen rakentamisesta
kansallisuuksien federaation perustalle te ette enää esitä.
Herää kysymys: *kenellehän* te *ultimaatumin* esitätte?
Eikö ole selvää, että koko puolueelle, paitsi Bundia? Sen
sijaan, että todistaisitte iskralaisen sepustuksen valheelli-
suuden, te vain ilmaisette kieräilyissänne minimaalista
logiikkaa.

Mutta odottakaahan,—vastaavat meille bundilaiset,—
mehän heitämme minimisäännöistämme pois federaation-
kin! Tuon „hirmuisen” sanan poistaminen on todellakin
mielenkiintoisin välikohtaus tuossa kuulussa siirtymisessä

maksimista minimiin. Bundin huolettomuus periaatteiden suhteen ei liene ilmennyt missään niin naiivisti kuin tässä. Te olette dogmaatikkoja, parantumattomia dogmaatikkoja, te ette millään hinnalla halua hyväksyä federatiivista „organisaatioperiaatetta”. Mutta me taas emme ole dogmaatikkoja, me „asetamme kysymyksen puhtaasti käytännölliselle pohjalle”. Teitä ei miellytä jonkinlainen periaate? Tyhmyrit! Tulemmehan me toimeen aivan ilman periaatettakin, me „annamme 1. pykälälle sellaisen sanamuodon, ettei se ole määrätyn organisaatioperiaatteen julistamista”. „Kysymyksen painopiste ei ole säännöille annetussa periaatteellisessa sanamuodossa, vaan sen konkreettisissa pykälissä, jotka on johdettu toisaalta juutalaisen työväenliikkeen ja toisaalta koko liikkeen tarpeiden tarkastelusta” (lehtinen syyskuun 9 (22) piltä, s. 1).

Tuo järkeily on naiiviudessaan niin herttainen, että haluttaa suorastaan suudella sen kirjoittajaa. Bundilainen aivan vakavissaan uskoo siihen, että dogmaatikat pelkäävät vain eräitä hirmusanoja, ja päättelee, että jos nuo sanat poistetaan, niin konkreettisissa pykälissä dogmaatikko ei enää mitään ymmärrä! Ja niinpä bundilainen ahkeroi hiki hatussa, laatii maksimin, varaa (pahan päivän varalle) minimin, valmistaa ultimaatumin № 1, ultimaatumin № 2... *Oleum et operam perdidisti, amice!* Ystäväni, sinä hukkaat turhaan aikaa ja vaivaa. Huolimatta nimikilven ovelasta (ihmeen ovelasta!) poistamisesta dogmaatikko näkee federaatioperiaatteen myöskin minimin „konkreettisissa pykälissä”. Tuo periaate näkyy sekä vaatimuksessa olla rajoittamatta puolueen osaa minkäänlaisilla piirirajoilla, sekä pyrkimyksessä juutalaisen proletariaatin „ainoaksi” * edustajaksi, sekä „edustuksen” vaatimisessa puolueen Keskuskomiteaan, sekä oikeuden riistämässä puolueen Keskuskomitealta olla kanssakäymisessä Bundin osien kanssa ilman Bundin Keskuskomitean lupaa että vaatimuksessa tunnustaa peruspykälät muutettaviksi vain puolueen *osien* suostumuksella.

* „Tällä sanalla ei ole merkitystä”, vakuuttaa meille nyt Bund. Kummallista! Miksi sitten merkityksettömiä sanoja pannaan sekä minimiin että maksimiin? Venäjän kielessä tuolla sanalla on aivan selvä merkitys. Tässä tapauksessa se merkitsee nimenomaan sekä federalismin että natsionalismin „julistusta”. Kehotamme bundilaisia, jotka eivät näe yhteyttä natsionalismin ja federalismin välillä, ajattelemaan tätä.

Ei, herrat. Sen kysymyksen, joka on nyt edessämme ja joka koskee Bundin asemaa puolueessa, painopiste on nimenomaan määrätyn organisaatioperiaatteen julistamisessa eikä lainkaan konkreettisissa pykälissä. Painopiste on tien *valinnassa*. Laillistetaanko Bundin historiallisesti muodostunut eristyneisyys vai hylätäänkö se periaatteessa ja astutaan avoimesti, selvästi, päättäväisesti ja rehellisesti yhä voimakkaamman ja yhä kiinteämmän koko puolueeseen lähentymisen ja yhteensulautumisen polulle. Joko säilytetään eristyneisyys tai *käännytään yhteensulautumiseen*. Sellainen on dilemma.

Tämän dilemman ratkaiseminen riippuu Bundin hyvästä tahdosta, sillä „väkisin ei voida rakkaaksi tulla”, kuten sanoimme jo 33. numerossa. Jos te *haluatte* kääntyä yhteensulautumiseen, niin silloin te hylkääte federaation ja otatte vastaan autonomian. Silloin te ymmärrätte, että autonomia turvaa yhteensulautumisprosessin sellaisen asteittaisuuden, jolloin uudestijärjestäminen tapahtuisi minimaalisin murroksin ja lisäksi siten, ettei juutalainen työväenliike tässä uudestijärjestämisessä ja tässä yhteensulautumisessa mitään menettäisi, vaan voittaisi kaikessa.

Ellette halua kääntyä yhteensulautumiseen,— silloin te kannatatte federaatiota (sen maksimaalisessa tai minimaalisessa muodossa, julistuksen kanssa tai ilman julistusta), silloin te pelkääte „majoriteetin soveltamista”, silloin te muutatte Bundin surullisen eristyneisyyden fetishiksi ja alatte eristyneisyyden hävittämisen johdosta huutaa Bundin hävittämisestä, silloin te alatte etsiä perusteluja eristyneisyydellenne ja noissa etsiskelyissänne milloin tarrautua sionistiseen aatteeseen¹⁹ juutalaisesta „kansakunnasta”, milloin taas turvautua demagogiaan ja juoruihin.

Teoreettisesti voidaan federalismia perustella vain nationalistisilla aatteilla, ja olisi kummallista, jos meidän pitäisi todistella bundilaisille, ettei federalismin julistaminen tapahtunut suinkaan sattumalta siinä samassa IV edustajakokouksessa, joka antoi julistuksen juutalaisen kansakunnan olemassaolosta.

Käytännöllisesti voidaan yhteensulautumisen aate saattaa huonoon huutoon vain usuttamalla tiedottomia ja arkoja aineksia „Iskran” „hirveätä”, „arakshejevilaista” organisaatiosuunnitelmaa vastaan, „Iskran”, joka haluaa, että komiteat „valetaan saman muotin mukaisiksi” ja ettei

niiden sallita „ottaa askeltakaan ilman ylhäältä tullutta käskyä”. Kuinka hirveätä! Emme epäile sitä, etteivätkö nyt kaikki komiteat nousisi kiireesti kapinaan rautarukkasia, araktshejevilaista nyrkkiä y.m. vastaan... Mutta mistä te, herrat, olette saaneet tietoja tuosta hirmuisesta organisaatio-suunnitelmasta? Kirjallisuudestako? Miksi sitten ette sitä siteeraa? Niiden joutilaiden puoluekuomien jutuistako, jotka tietävät mitä pätevimmin kaikki, kerrassaan kaikki tuota araktshejevilaisuutta koskevat yksityiskohdat? Jälkimmäinen oletamus on ehkä todennäköisin, sillä omaten edes minimimäärän logiikkaa olisi vaikea yhteen kasaan sellaista välttämätöntä vaatimusta, että Keskuskomitealla „*olisi mahdollisuus* päästä kosketukseen puolueessa joka ikisen henkilön kanssa”*, ja sellaista ilmeisen parjaavaa peläntä, että Keskuskomitea tulee „tekemään kaikki” ja „säännöstelemään kaikki”. Tai vielä: mitä hölynpölyä se on, kun sanotaan, että „periferian ja keskuksen välillä” tulee olemaan „lose Organisationen”**? Me arvaamme: kunnan bundilaisemme ovat kuulleet hälyä, mutta mistä, sitä eivät älyä. Jolloinkin tilaisuuden sattuessa se pitää heille seikka-peräisesti selittää.

Pahinta on kuitenkin se, että kapinaan täytyy ryhtyä myös Keskuskomitean eikä ainoastaan paikalliskomiteain. Tosin se ei ole vielä syntynyt, mutta kuomat tietävät tarkalleen ei ainoastaan syntymispäivän, vaan vastasyntyneen koko kohtalonkin. Se nähkääs tulee olemaan „*kirjailijaryhmän suuntaama*” Keskuskomitea. Kuinka koeteltu ja halpa taiselukeino, eikö totta? Bundilaiset eivät ole tässä ensimmäisiä eivätkä luultavasti viimeisiä. Tuon Keskuskomitean tai Organisaatiokomitean paljastamiseksi johonkin virheeseen syylliseksi täytyy löytää todistuksia. Ihmisten paljastamiseksi syylliseksi siihen, että he eivät toimi oman vakaumuksensa mukaan, vaan vieraan voiman *suuntaamina*, täytyy olla miehuullisuutta esiintyä avoimesti syyttäjänä ja ottaa itselleen koko puolueen edessä vastuu sellaisesta syytöksestä! Kaikki tuo on liian kallista, kaikissa suhteissa kallista. Mutta kuomien tarinat ovat halpoja... Ehkäpä nykäiseekin. Onhan se niin epämiellyttävää olla sellaisen henkilön (tai elimen) maineessa, jota „suunnataan”, jota

* Ks. Teokset, 6. osa, s. 471. *Toim.*

** — laajoja, vapaita järjestöjä. *Toim.*

talutetaan kainalohihnan varassa, joka on „Iskran” pelinappula, kreatuuri, suosikki... Voi poloista, tulevaa Keskuskomitea parkaamme! Keneltä se tulee etsimään suojaa araktshejevilaisuuden ikeeltä? Eiköhän vain „itsenäisiltä” ja kaiken „epäilyksen” yläpuolella olevilta bundilaisilta?

„Iskra” № 49, lokakuun 1 pnä 1903

*Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan*

LUONNOS OPPOSITION JÄSENILLE OSOITETUSTA KESKUSKOMITEAN JA PÄÄ-ÄÄNENKANNATTAJAN TOIMITUKSEN VETOOMUKSESTA

VARIANTTI

Puolueen Keskuskomitea ja Pää-äänenkannattajan toimitus katsovat velvollisuudekseen kääntyä useiden epäonnistuneiden henkilökohtaisten selitysten jälkeen puoleenne virallisella ilmoituksella puolueen nimessä, jota ne edustavat. Tov. Martovin kieltäytyminen tulemasta toimitukseen ja „Iskran” avustamisesta, „Iskran” entisten toimittajien kieltäytyminen avustamasta ja se, että muutamat toverit käytännönmiehet suhtautuvat vihamielisesti puolueemme keskusteluihin, aiheuttaa tuon niin sanotun „opposition” aivan epänormaaliset suhteet puolueeseen kokonaisuudessaan. Passiivinen syrjäytyminen puolueetyöstä, yritykset „boikotoida” puolueen keskustelimiä (mikä on ilmennyt esimerkiksi niin „Iskran” avustamisen keskeyttämisenä 46. numeron jälkeen kuin myös tov. Blumenfeldin eroamisena kirjapainosta), itsensä nimittäminen itsepintaisesti puolueen sääntöjen vastaisesti „ryhmäksi” keskustelussa Keskuskomitean jäsenen²⁰ kanssa, räikeät hyökkäykset edustajakokouksen vahvistamaa keskusten henkilökokoonpanoa vastaan, vaatimukset tuon kokoonpanon muuttamisesta boikotin lopettamisen ehtona,— tuollaista käyttäytymistä ei voida pitää puoluevelvollisuutta vastaavana. Koko tuo käyttäytyminen lähentelee suoranaista kurin rikkomista ja tekee tyhjäksi puolueen edustajakokouksen hyväksymän päätöksen (puolueen säännöissä), että puolueen voimien ja varojen jakaminen on Keskuskomitean tehtävä.

Tämän vuoksi Keskuskomitea ja Pää-äänenkannattajan toimitus muistuttavat kaikille niin sanotun „opposition” jäsenille heidän puoluevelvollisuudestaan. Tyytymättömyys

keskusten henkilököönpanoon, johtukoonpa se henkilökohtaisesta kiihtymyksestä tai erimielisyyksistä, jotka tuntuvat joistakin puolueen jäsenistä vakavilta, ei voi eikä saa johtaa epälojaalisiin toimintatapoihin. Jos keskuksat tekevät yksien tai toisten henkilöiden mielestä yksiä tai toisia virheitä, niin jokainen puolueen jäsen on velvollinen osoittamaan nuo virheet puolueen kaikkien jäsenten edessä ja ennen kaikkea osoittamaan ne keskuksille itselleen. Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan toimituksen on samoin puoluevelvollisuuden nimessä käsiteltävä mitä huolellisimmin kaikki sellaiset osoitukset riippumatta siitä, keneltä ne on saatu. Mutta Pää-äänenkannattajan toimitus enempiä kuin Keskuskomiteakaan ei ole saanut niin sanotulta oppositiolta mitään suoranaisia ja selviä osoituksia virheistä tahi tyytymättömyyden ja suostumattomuuden ilmaisuja minkään johdosta; tov. Martov jopa kieltäytyy ottamasta paikkaa Pää-äänenkannattajan toimituksessa ja puolueen ylimmässä Neuvostossa, vaikka vain tällä toimipaikalla hän voisi paljastaa puolueen edessä kaikki ne virheet, joita hän katsoo keskusten toiminnassa olevan.

Keskuskomitea ja Pää-äänenkannattajan toimitus ovat lujasti vakuuttuneita siitä, että Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue ei salli sitä, että sen luomiin elimiin vaikutettaisiin painostuksen ja boikotin laitonta, salaista (puolueelta salaista) ja epälojaalista tietä. Keskuskomitea ja Pää-äänenkannattajan toimitus ilmoittavat, että kaikesta huolimatta ne jäävät paikalleen niin kauaksi, kun puolue ei ole niitä erottanut, että ne täyttävät velvollisuutensa ja ponnistavat kaikki voimansa toteuttaakseen kaiken sen, mikä niiden tehtäväksi on annettu. „Boikotti“-yritykset eivät saa työnnetyksi enempiä Pää-äänenkannattajan toimitusta kuin Keskuskomiteakaan hiventäkään sivuun siltä tieltä, jota ne kulkevat täyttäen edustajakokouksen tahtoa,— nuo yritykset aiheuttavat vain pieniä ikävyyksiä ja suuria vahinkoja puolueen eri aloilla, nuo yritykset osoittavat vain sitä, että henkilö, joka ryhtyisi niitä jatkamaan, ei ymmärrä puoluevelvollisuuttaan ja lyö sitä laimin.

*Kirjoitettu lokakuun
alkupuolella v. 1903*

*Julkaistu ensi kerran v. 1927
VI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

**VENÄJÄN VALLANKUMOUKSELLISEN
SOSIALIDEMOKRATIAN
ULKOMAISEN LIIGAN
II EDUSTAJAKOKOUS²¹**

LOKAKUUN 13—18 (26—31) p:nä 1903

*Julkaistu tammikuussa 1904 kirjassa:
„Venäjän vallankumouksellisen sosi-
alidemokratian ulkomaisen liigan
II sääntömääräisen edustaja-
kokouksen pöytäkirjat“. Geneve*

*Julkaistaan „Pöytäkirjojen“
tekstin mukaan*

I

ENNAKKOHUOMAUTUKSIA SELOSTUKSEEN VSDTP:n
II EDUSTAJAKOKOUKSESTA LOKAKUUN 13 (26) p:nä

I

Lenin tekee ennakkohuomautuksia selostukseensa. Ehdotan ensinnäkin säilyttämään edustajakokouksessa käytetyt salanimet, sillä olen niihin kovin tottunut ja minun on helppompaa käyttää niitä kuin joka kerta miettiä, mistä järjestöstä edustaja oli. Toiseksi aion kosketella myös „Iskra” järjestön neuvotteluja, joita pidettiin edustajakokouksen istuntojen väliaikoina niin sanoakseni yksityistietä. Mielestäni näin voidaan tehdä ensinnäkin siksi, että Liiga oli „Iskra” järjestön ulkomainen osasto, toiseksi siksi, että „Iskra” järjestö on nyt laskettu hajalle, kolmanneksi siksi, että ilman noita tietoja minun on vaikeampi selittää puolueen edustajakokouksen tapahtumien todellista merkitystä.

II

Tov. Martov vastustaa „Iskra” järjestön yksityisneuvottelujen koskettelemista, koska niistä ei pidetty pöytäkirjoja, mutta eihän nyt ole vielä puolueen edustajakokouksenkaan pöytäkirjoja, joten en voi myöskään niihin vedota. Mutta tov. Martovhan on täällä läsnä; hän voi tehdä oikaisuja, jos pääsee pujahtamaan joitakin epätarkkuuksia. Jos „Iskran” yksityisneuvotteluilla on merkitystä asialle, niin tuon ne esiin laajemmankin yleisön edessä — joka tapauksessa tov. Martoville ei niiden salaaminen onnistu („Oho!”). Minä muistan mainiosti, ketä en laskenut noihin neuvotteluihin ja kuka niistä poistui, ja siitä minä tulen puhumaan paljon. Virheitä voi tietenkin tulla, ja kaikkea en voi mieleeni palauttaa. Tärkeintä on henkilöiden poliittinen ryhmittyminen. Jokaisen eri äänestyksen suhteen voin sen muistaa

tietenkin vain likipitäen, mutta yleensä se on minulle aivan selvä. Asialle ei ole eduksi salata Liigalta sitä, mikä koskee jo hajalle laskettua „Iskra” järjestöä ja mikä on jo puolueen tiedossa. Mitä tulee pöytäkirjoissa käytettyihin salanimiin, niin ne ovat tietysti parempia, mutta en ole lukenut pöytäkirjoja ja siksi en noita nimiä tunne.

III

Tov. Martov pelkää, että puhuttaessa „Iskran” yksityisneuvotteluista voidaan joutua juorujen alalle. En aikunut kosketella juorujen alaa, ja „saadaanpa nähdä”, kuka onnistuu pysymään periaatteellisen kiistan tasolla ja kenen on laskeuduttava tuolle synkälle alalle („Oho!”). „Saadaanpa nähdä”, „saadaanpa nähdä”! Katson itseni täysin vapaaksi koskettelemaan toimituksen neuvotteluja, eikä minulla ole mitään sitä vastaan, jos tov. Martovkin tulee niitä koskettelemaan, mutta minun täytyy kuitenkin huomauttaa, että edustajakokouksen aikana meillä ei ollut kertaakaan erityistä toimituskokousta.

IV

Selostukseni perustarkoituksena on todistaa, että tov. Martov erehtyi, mutta hänen vihjauksessaan tov. Plehanovin suhteen minä näen aivan toista. Palautan mieleen puolueen edustajakokouksessa erään seikan johdosta lausumani sanat: „minkälaisen suuttumuksen myrskyn herättävätkään tavallisesti ne henkilöt, jotka puhuvat komissiossa yhtä, mutta istunnossa toista”*. Sellaiseen käyttäytymiseen viittaaminen ei merkitse enää poliittisen käyttäytymisen käsittelyä, vaan henkilöllisyyteen tarttumista. P. B. Axelrodin ilmoituksen suhteen taas, että X. matkusti pois asioista aivan tietämättömänä, voin sanoa, että se ei ole lainkaan totta. Hän itse kirjoitti minulle kirjeen, jossa ilmoitti minulle, että hänen mielestään koko tuossa jakaantumisessa on paljon persoonallista ja vähän periaatteellista. Siitä teen johtopäätöksen, että hän oli jo saanut tietää. Ja hänen pyynnöstään lausua mielipiteeni edustajakokouksen johdosta minullakin on ollut tilaisuus kirjoittaa hänelle useampaan kertaan.

* Ks. Teokset, 6. osa, s. 468. *Toim.*

2

SELOSTUS VSDTP:n II EDUSTAJAKOKOUKSESTA
LOKAKUUN 14 (27) pnä

Ennen selostukseen siirtymistä Lenin puhuu edellisen istunnon keskusteluista, kysymyksestä, missä määrin voidaan kosketella iskralaisten yksityisneuvotteluja, joita pidettiin puolueen edustajakokouksen aikana. Edustajakokouksen eilisen päätöksen hän tulkitsee siinä mielessä, että pöytäkirjoihin merkitsemättömiä asioita selostajien on kosketeltava vain minimaalisesti, ja siksi, kertoessaan „Iskra” järjestön jäsenten kokouksista, hän aikoo kosketella vain äänestyksen tuloksia.

Tämän johdannon jälkeen hän ryhtyy kertomaan puolueen edustajakokousta välittömästi edeltäneestä kaudesta. Organisaatiokomiteassa, jonka tehtävänä oli edustajakokouksen valmistelu, olivat vallitsevina iskralaiset, ja sen toiminta tapahtui nimenomaan iskralaiseen suuntaan. Mutta jo edustajakokouksen valmistelemisen aikana kävi ilmi, että Organisaatiokomiteassa oltiin kaukana täydellisestä yhtenäisyydestä. Ennen kaikkea sen kokoonpanoon kuului bundilainen, joka pyrki käyttämään kaikkia aiheita jarruttaakseen iskralaissuuntaisen edustajakokouksen koollekutsuamista; tämä Organisaatiokomitean jäsen ajoi aina omaa linjaansa. Organisaatiokomiteassa oli vielä kaksi „Juzhnyi rabotshi” ryhmän jäsentä; vaikka he lukivatkin itsensä iskralaisiksi ja jopa ilmoittivat „Iskraan” liittymisestään, josta käytiin hyvin kauan neuvotteluja, niin heitä ei kuitenkaan voitu tunnustaa täydellisesti sellaisiksi. Vihdoin niiden iskralaistenkaan keskuudessa, jotka kuuluivat Organisaatiokomiteaan, ei ollut täydellistä yhtenäisyyttä, heidän itsensä välillä oli erimielisyyksiä. Tärkeää on panna merkille vielä Organisaatiokomitean päätös imperatiivisista mandateista. Tämä kysymys heräsi kauan ennen edustajakokousta

ja ratkaistiin siinä mielessä, että imperatiiviset mandaatit täytyy peruuttaa. Samassa mielessä ja mitä päättäväisimmin esiintyi tästä kysymyksestä myöskin toimitus. Tämä päätös ulotettiin myös sitä itseään koskevaksi. Päätettiin, että edustajakokouksessa, joka on puolueen korkein instanssi, ei puolueen minkään jäsenen, kuin myöskään toimituksen jäsenen, tule pitää itseään sidottuna mihinkään velvoitukseen hänet lähettäneen järjestön edessä. Tätä päätöstä silmälläpitäen minä laadinkin edustajakokouksen Tagesordnungin* luonnoksen selityksineen, jonka päätin esittää edustajakokoukselle omassa nimessäni. Tässä luonnoksessa, sen 23. kohdan yhteydessä, oli tehty marginaalille merkintä kolmen henkilön valitsemisesta toimitukseen ja Keskuskomiteaan. Tähän kohtaan liittyy vielä eräs seikka. Kun toimitukseen kuului 6 henkilöä, niin yhteisestä suostumuksesta päätettiin, että siinä tapauksessa, jos edustajakokouksen aikana joudutaan kutsumaan koolle toimituksen neuvottelu ja äänet jakaantuvat tasan, niin neuvotteluun kutsutaan tov. Pavlovitsh, jolla tulee olemaan päätösvaltainen ääni.

Edustajat alkoivat saapua jo kauan ennen edustajakokouksen alkamista. Organisaatiokomitea järjesti heille mahdollisuuden tutustua ennakolta toimitukseen. On aivan luonnollista, että iskralaiset halusivat tulla edustajakokoukseen solidaarisina, yhtä köyttä vetävinä, ja siinä tarkoituksessa käytiin saapuvien edustajain kanssa yksityiskeskusteluja sekä järjestettiin myös kokouksia yksimielisyyden aikaansaamiseksi katsantokannoissa. Eräiden edustajain fysionomia tuli näissä kokouksissa selville riittävän tarkkaan. Esimerkiksi eräässä sellaisessa kokouksessa, kun olin pitänyt referaatin kansallisuuskysymyksestä²², vuoriteollisuusseudun edustaja puhui PPS:n²³ hengessä ilmaisten yleensä katsomusten ääretöntä sekavuutta.

Siten olivat asiat edustajakokouksen edellä.

Nyt selitän, minkä vuoksi minä osoittauduin ainoaksi edustajaksi Liigasta, vaikka tämä viimeksi mainittu valitsi kaksi. Osoittautui, että „Iskran” Venäjän-järjestöstä, jonka myös piti lähettää kaksi edustajaa, ei edustajakokoukseen saapunut yhtään. Siksi edustajakokouksen alkamisen edellä pidetyssä iskralaisten kokouksessa päätettiin, että toinen

* — päiväjärjestyksen. *Toim.*

Liigan valitsemasta kahdesta edustajasta kieltäytyisi mandaatistaan luovuttaen sen toiselle edustajalle, mutta itse esiintyisi „Iskra” järjestön edustajana ja ottaisi itselleen sen kaksi mandaattia pitäen silmällä sitä, että siinä tapauksessa, jos Venäjältä saapuu valittu edustaja, hän luovuttaa tälle „Iskra” järjestön toisen mandaatin. Liigan osuuden vähäisyyden vuoksi sekä minä että Martov halusimme luonnollisesti olla edustajana „Iskra” järjestöstä. Tämän kiistan me ratkaisimme heittämällä arpaa.

Ensimmäinen ennakkokysymys — edustajakokouksen byroon valinnasta — aiheutti jonkinlaista, joskin vähäistä, erimielisyyttä minun ja Martovin välillä. Viimeksi mainittu vaati valitsemaan 9 henkilöä, sisällyttäen tähän lukuun jopa bundilaisenkin. Minä taas katsoin välttämättömäksi sellaisen byroon valitsemisen, joka voisi toteuttaa lujaa ja varmaa politiikkaa ja kykenisi tarpeen vaatiessa jopa soveltamaan niin sanottua „rautaista kättä”. Valittiin: Plehanov, Lenin ja Pavlovitsh.

Viiden bundilaisen ohella edustajakokouksessa oli kaksi edustajaa Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisesta liitosta ja pietarilaisen „Taisteluliiton” edustaja, joka äänesti melkein aina heidän kanssaan. Nämä henkilöt pitkittivät kovasti keskusteluja heti alusta pitäen. Jo yksistään edustajakokouksen työjärjestys otti tavattoman paljon aikaa. Bundin paikasta puolueessa käytiin loputtomia kiistoja, jotka jatkuivat monen istunnon ajan. Samanlaista ajanhukkaa aiheutti bundilainen, joka oli joutunut mandaatteja tarkastavaan valiokuntaan. Hän harjoitti joka askeleella jarrutusta, ainoassakaan kysymyksessä hän ei ollut yhtä mieltä tämän valiokunnan muiden jäsenten kanssa, johon minäkin kuuluin, ja jäi alituisesti „omalle kannalleen”. Huomautukseen, että edustajakokous voi siten pitkistyä, bundilainen vastasi, että „pitkistyköön vain”, ja ilmaisi olevansa valmis istumaan valiokunnassa kuinka kauan hyvänsä. Mandaattien tarkastustyöt saatiin lopetetuksi vasta myöhään jälkeen puolen yön.

Jo edustajakokouksen ensimmäisinä istuntopäivinä tapahtui välikohtaus Organisaatiokomitean vuoksi. Sen laatiman ohjesäännön mukaan edustajakokoukseen voitiin kutsua neuvottelevalla äänioikeudella vain „puolueen huomattavia toimihenkilöitä”; mandaatteja tarkastava valiokunta hylkäsi „Borba” ryhmän pyynnön, että sen sallittaisiin antaa

mandaatti. Tässä valiokunnassa oli kaksi Organisaatiokomitean jäsentä, jotka vastustivat jyrkästi „Borba” ryhmän edustajan päästämistä edustajakokoukseen. Kun valiokunnan selostaja ilmoitti edustajakokoukselle tuon päätöksen, niin syntyi pitkälinen väittely päästämisen „puolesta” ja sitä „vastaan”, ja tällöin eräs iskralainen lausui mielipiteen, ettei „Borba” ryhmän edustajaa pidä kutsua edustajakokoukseen lainkaan, koska tuo ryhmä oli harrastanut vain juonittelua, yrittänyt tunkeutua jokaiseen rakoon, aiheuttanut kaikkialla eripuraisuutta j.n.e. (T r o t s k i: „Turhaan olette mainitsematta puhujan nimeä,— puhuja olin minä”. P. A x e l r o d: „Referentti ei nähtävästi katso sitä itselleen edulliseksi”.) Todellakin, se oli tov. Trotski, joka luonnehti „Borba” ryhmää niin jyrkästi. Kun kiista „Borba” ryhmän edustajan päästämisestä edustajakokoukseen oli kiihkeimmillään, eräs „Juzhnyi rabotshin” edustaja, joka oli myöhästynyt edustajakokoukseen ja vasta silloin saapunut sinne, pyysi kokousta ottamaan viiden minuutin väliajan, jotta hän olisi voinut tutustua kaikkiin väittelyn alaista kysymystä koskeviin seikkoihin. Kun tuo väliaika luvattiin, niin Organisaatiokomitean jäsenet järjestivät neuvottelun siinä samassa huoneessa ikkunan ääressä. Täytyy sanoa, että jo ennen edustajakokouksen alkamista erällä Organisaatiokomitean jäsenillä oli jonkinlaista tyytymättömyyttä toimitusta kohtaan. Niinpä Bundin edustaja Organisaatiokomiteassa oli kovin kuohuksissaan siitä, että toimitus oli merkinnyt 500 markan lahjoituksensa Saksan sosialidemokraateille vaaleja varten lähetetyksi itsensä ja Organisaatiokomitean nimessä saamatta siihen ensin lupaa viimeksi mainitulta. Tuossa viattomassa teossa, joka on täysin luonnollinen, kun pikainen yhteydenotto Venäjällä oleviin tovereihin on mahdollon, bundilainen näki osoituksen siitä, että ulkomailla oleskeleva toimitus käyttää Organisaatiokomitean nimeä siltä lupaa kysymättä. Organisaatiokomiteassa esitettiin ehdotuskin antaa siitä toimitukselle muistutus, joka annettiin, kun bundilaiseen yhtyi tov. NN, „Iskra” järjestön jäsen. Kun ilmoitin siitä Martoville, niin hän vihastui kovin ja sanoi, että se on „halpamaista”. (M a r t o v: „Ei se niin ollut, „halpamaisuus”-sanaa minä en käyttänyt”.) Tarkkaa sanontaa en muista. Martov vielä lisäsi, että hän „ei jätä asiaa tähän”. Minä taas vakuuttelin hänelle, ettei se ole niin tärkeää ja että on parempi olla vaiti antamatta tuolle väli-

kohtaukselle merkitystä. Kun ikkunan ääressä tapahtunut Organisaatiokomitean neuvottelu päättyi, niin tov. Pavlovitsh, joka kuului Organisaatiokomiteaan, ilmoitti byroon kahdelle muulle jäsenelle, että „Juzhnyi rabotshin” myöhästyneen edustajan, joka myös kuului Organisaatiokomiteaan, ehdotuksesta oli päätetty äänten enemmistöllä, häntä, Pavlovitshia, lukuunottamatta, kutsua edustajakokoukseen „Borba” ryhmän edustaja Rjazanov neuvottelevalla ääni-oikeudella. Tov. Pavlovitsh oli vastustanut jyrkästi tuota päätöstä ja imperatiivisten mandaattien puuttuessa katsoi itsellään olevan oikeuden esittää edustajakokouksessa vastalauseensa sellaista päätöstä vastaan. Meitä byroon jäseniä sekä toimitusta ja muita iskralaisia tuo Organisaatiokomitean päätös kuohutti kovasti. Organisaatiokomitean jäsen tov. NN, josta jo mainitsin, oli mandaatteja tarkastavan valiokunnan istunnossa itsekkin vastustanut „Borba” ryhmän edustajan päästämistä edustajakokoukseen; mutta nyt, OK:n neuvottelussa, hän päinvastoin suostui tuon edustajan kutsumiseen. Nyt hän itse uitti Rjazanovia edustajakokoukseen. Me osoitauduimme siten joutuneemme ansaan. Silloin me päätimme ryhtyä tarmokkaaseen taisteluun tuota OK:n kuohuttavaa päätöstä vastaan. Sitä vastaan puhuivat monet. Minä sanoin puheessani sen johdosta seuraavaa: „minkä suuttumuksen myrskyn aiheuttavatkaan eurooppalaisissa kongresseissa ne henkilöt, jotka puhuvat valiokunnissa yhtä, mutta edustajakokouksessa toista”. Näin sanoessani tarkoitin „Iskra” järjestön jäsentä NN:ää. Kun tov. Pavlovitsh ilmoitti edustajakokoukselle vastalauseestaan tuota OK:n päätöstä vastaan, niin sen jäsen „Juzhnyi rabotshista” katsoi sen kurinrikkomiseksi, hajoitusotteeksi j.n.e. ja vaati edustajakokoukselta tov. Pavlovitshille asianmukaista rangaistusta sellaisesta menettelystä. Mutta me löimme hajalle kaikki nuo perustelut. Organisaatiokomitean enemmistö osoittautui voitetuksi. Hyväksyttiin päätöslauselma, että kollegiona OK:lla ei ole oikeutta vaikuttaa edustajakokouksen kokoonpanoon sen jälkeen, kun edustajakokous on valinnut mandaatteja tarkastavan valiokunnan. Ehdotus Rjazanovin kutsumisesta hylättiin. Mutta olen edustajakokouksen jälkeenkin joutunut kuulemaan eräiltä iskralaisilta epäilyksiä, miksipä „Borban” jäsentä ei olisi voitu laskea edustajakokoukseen. (Deutsch: „Niinhän minä sanoin edustajakokouksessakin”.) Aivan oikein, ja

muissakaan kysymyksissä, joista tulen vielä puhumaan, tov. Deutsch ei aina äänestänyt kaikkien iskralaisten kanssa, esimerkiksi kielten tasa-arvoisuuden kysymyksessä. Eräät iskralaiset lausuvat nykyään sellaisiakin mitä kummallisimpia mielipiteitä, että Keskuskomitean pitäisi muka heijastaa toiminnassaan kaikenlaisia puolueessa ilmeneviä horjumisia ja primitiivisiä katsomuksia. Samaan tapaan puhuivat eräät heikot, horjuvat iskralaiset myös edustajakokouksessa. Näin muodoin osoittautuu, että se mielipide, että kaikki iskralaisiksi lukeutuneet olisivat sellaisia todellisuudessaakin, on kokonaan väärä. On iskralaisia, jotka häpeilevät jopa nimittääkin itseään iskralaisiksi, se on tosiasia. On iskralaisia, jotka taistelevat „Iskraa” vastaan, asettavat sille kaikenlaisia esteitä ja jarruttavat sen toimintaa. „Iskra” on tullut kansanomaiseksi, iskralaiseksi itseään nimittäminen on tullut muotiin, mutta se ei estä monia jäämästä siksi, mitä he olivat aikaisemmin, ennen kuin monet komiteat olivat tunnustaneet „Iskran”. Sellaiset epäluotettavat iskralaiset ovat tuottaneet „Iskralle” paljon vahinkoa. Kunpa he taistelisivatkin sitä vastaan suoraan, avoimesti... Mutta ei, he toimivat salakähmää, nurkan takaa, huomaamattomasti, salaa.

Puolueen edustajakokouksen Tagesordnungin toinen kohta oli omistettu puolueen ohjelmalle. „Rabotsheje Delon” kannattajat, bundilaiset ja muut erilliset edustajat, joita alettiin edustajakokouksen aikana nimittää „suoksi”, harjoittivat uskomatonta jarrutusta. Keskustelut ohjelmasta pitkistyivät tavattomasti. Yksistään Akimov esitti useita kymmeniä korjausehdotuksia. Kiisteltiin kirjaimellisesti erillisistä sanoista, eri sidesanojen käyttämisestä. Eräs bundilainen, joka kuului ohjelmaluonnosta käsittelevään valiokuntaan, kysyi täydellä syyllä, — kenen ohjelmaluonnosta me käsittelemme, „Iskran” toimituksen ehdottamaa vaiko Akimovin esittämää? — niin monia korjausehdotuksia piti pohtia. Nuo korjausehdotukset olivat mitättömiä, ja ohjelma hyväksyttiin ilman vähänkään vakavampia muutoksia; mutta kuitenkin siitä käydyt keskustelut ottivat noin 20 istuntoa. Niin tuottamatonta oli edustajakokouksen työ sen opposition vuoksi, jonka sille järjestivät erilaiset anti-iskralaiset ja quasi*-iskralaiset ainekset.

* — näennäisesti. *Toim.*

Toisena suurena välikohtauksena, joka tapahtui edustajakokouksessa OK:n välikohtauksen jälkeen, oli välikohtaus kielten tasa-arvoisuudesta eli, niinkuin sitä ironisesti nimitettiin edustajakokouksessa, „kielten vapaudesta”. (M a r t o v: „Eli „aaseista””. N a u r u a.) Niin, myös „aaseista”. Asia oli nimittäin seuraava. Puolueen ohjelman luonnoksessa puhutaan kaikkien kansalaisten tasa-arvoisuudesta sukupuolesta, kansallisuudesta, uskontunnuksesta y.m. riippumatta. Bundilaiset eivät tähän tyytyneet, vaan alkoivat vaatia, että ohjelmaan otettaisiin jokaisen kansallisuuden oikeus opiskella omalla kielellään ja myöskin käyttää sitä kääntyessään erilaisten yhteiskunnallisten ja valtion laitosten puoleen. Vastaukseksi eräälle monisanaiselle bundilaiselle, joka esimerkin vuoksi mainitsi valtion hevossiitoslaitoksen, tov. Plehanov huomautti, että hevossiitoslaitoksesta ei voi olla puhe, koska hevoset eivät puhu, „puhuvat vain aasit”. Bundilaiset pahastuivat siitä katsoen nähtävästi tuon pilan tarkoittavan heitä.

Kahtiajakaantuminen ilmeni kerran kielten tasa-arvoisuutta koskevassa kysymyksessä. Bundilaisten, rabshejedelolaisten ja „suon” lisäksi puhuivat „kielten vapauden” puolesta myös eräät iskralaiset. Äänestyksillään tästä kysymyksestä tov. Deutsch herätti meissä ihmettelyä, kuohuntaa, suuttumusta y.m.; hän milloin pidättäytyi, milloin taas äänesti meitä vastaan. Loppujen lopuksi tämä kysymys ratkaistiin sovinnollisesti ja yksimielisesti.

Ylipäänsä kaikki iskralaiset esiintyivät edustajakokouksen ensipuoliskon aikana yksissä tuumin. Bundilaiset sanoivat, että heitä vastassa oli salaliitto. Eräs bundilainen luonnehti puheessaan edustajakokousta „kiinteäksi enemmistöksi”. Vastaukseksi siihen minä lausuin toivomuksen, että koko puolueemme muuttuisi pelkäksi kiinteäksi enemmistöksi.

Aivan toisenlaisen kuvan antaa edustajakokouksen jälkipuolisko. Niihin aikoihin alkoi Martovin historiallinen käänös. Välillämme ilmenneet erimielisyydet eivät olleet lainkaan vähäpätöisiä. Ne johtuivat Martovin väärästä nykytilanteen arvioinnista. Tov. Martov poikkesi siltä linjalta, jota hän oli alussa kulkenut.

Tagesordnungin viides pykälä oli omistettu säännöille. Sääntöjen ensimmäisen pykälän johdosta syntyi minun ja Martovin välillä kiistaa jo valiokunnassa. Puolustimme erilaisia sanamuotoja. Kun minä ehdotin, että puolueen

jäseneksi tunnustetaan se, joka hyväksyen puolueen ohjelman ja tukien puoluetta aineellisesti kuuluu johonkin puoluejärjestykseen, niin Martov katsoi riittäväksi kahden ensimmäisen ehdon lisäksi työskentelyn jonkin puoluejärjestyksen valvonnan alaisena. Minä puolustin omaa sanamuotoani ja osoitin, että muuta määritelmää puolueen jäsenestä me emme voi antaa perääntymättä sentralismin periaatteesta. Kun puolueen jäseneksi tunnustetaan henkilö, joka ei kuulu mihinkään puoluejärjestykseen, niin se merkitsee puolueen kaikkinaisen valvonnan vastustamista. Tässä Martov esitti uuden periaatteen, joka oli kokonaan ristiriidassa „Iskran” periaatteiden kanssa. Martovin sanamuoto laajensi puolueen puitteita. Hän vetosi siihen, että puolueemme pitää olla joukkopuolue. Hän avasi ovet selkoselälleen kaikenlaisille opportunisteille, laajensi puolueen puitteita täydelliseen epämääräisyyteen asti. Mutta meidän oloissamme siinä on suuri vaara, sillä rajan vetäminen vallankumouksellisen ja suunsoittajan välille on hyvin vaikeata; sen vuoksi meidän piti supistaa puolue-käsitettä. Martovin virhe oli siinä, että hän avasi puolueen ovet selälleen jokaiselle satunnaiselle henkilölle, vaikka oli ilmennyt, että jopa edustajakokouksessakin kokonainen kolmannes kuului väijyviin. Martov ilmaisi tässä tapauksessa opportunistia. Hänen sanamuotonsa toi sääntöihin väärän soinnun: puolueen jokaisen jäsenen täytyy olla järjestön valvonnan alainen siten, että Keskuskomitealla olisi mahdollisuus päästä kosketukseen joka ikisen puolueenjäsenen kanssa. Minun sanamuotoni kannusti järjestymiseen. Tov. Martov madalsi käsitettä „puolueen jäsen”, mutta minun mielestäni sen täytyy olla korkea, hyvin korkea. Martovin puolelle siirtyivät „Rabotsheje Delo”, Bund ja „suo”, joiden avulla hän vei läpi sääntöjen ensimmäisen pykälän.

Silloin Martov alkoi puhua „höpäisevistä huhuista”, joita hänestä levitellään. Maininnoissa siitä, kenen kanssa Martov osoittautui olevan liitossa, ei ollut mitään loukkaavaa. Minä itse jouduin samanlaisten soimausten alaiseksi, kun osoittauduin olleeni liitossa tov. Bruckerin kanssa. Enkä minä lainkaan loukkaantunut siitä, kun Martov lähetti minulle kirjelman, jossa sanoi: „katso, kuka kanssasi äänestää”. Liittoni Bruckerin kanssa oli tosin tilapäinen ja satunnainen. Mutta Martovin liitto Bundin kanssa osoittautui kestäväksi. Minä vastustin Martovin sanamuotoa, koska se oli

Versumpfung *. Varoitin Martovia siitä, ja meidän vastustajamme, kulkien yhtenä miehenä Martovin mukana, havainnollistivat kaunopuheisesti tuota virhettä. Mutta vaarallista ei ole se, että Martov joutui suohon, vaan se, että jouduttuaan siihen sattumalta hän ei pyrkinyt pääsemään siitä pois, vaan vajosi siihen yhä syvemmälle. Bundilaiset tunsivat tullessaan tilanteen herroiksi ja painoivat puolueen sääntöihin oman leimansa.

Edustajakokouksen jälkipuoliskon aikana muodostui samoin kiinteä enemmistö, mutta se oli jo kokoomus, jonka muodostivat martovilaiset plus „suo” plus kiinteä vähemmistö „Rabotsheje Delosta” ja Bundista. Ja tuo kiinteä enemmistö oli iskralaisia vastaan. Nähdessään iskralaisten keskuudessa eripuraisuutta eräs bundilainen sanoi: „On mieluisaa kiistellä, kun johtajat tappelevat”. En ymmärrä, miksi Bund poistui tuollaisen asiantilan vallitessa. Se osoitautui tilanteen herraksi ja olisi voinut viedä läpi paljonkin. Todennäköisintä on, että sillä oli imperatiivinen mandaatti.

Sen jälkeen, kun sääntöjen ensimmäinen pykälä oli pilattu, meidän piti sitoa rikottu astia mahdollisimman tiukasti, kaksinkertaisella solmulla. Meillä heräsi luonnollisesti epäily, että meitä yritetään väijyä, pettää. Sen vuoksi täytyi ottaa käytäntöön keskinäinen keskustelinten kooptaatio, jotta puolueelle olisi turvattu niiden toiminnan yhtenäisyys. Tästä kysymyksestä syntyi jälleen taistelu. Täytyi tehdä niin, ettei III edustajakokoukseen tullessa voisi toistua se sama, mikä tapahtui Organisaatiokomitean kanssa. Piti muodostaa johdonmukainen, rehellinen iskralainen ministeriö. Tämän kohdan käsittelyssä me jouduimme taas alakynteen. Keskustelinten keskinäistä kooptaatiota koskeva kohta lyötiin myttyyn. „Suon” tukeman Martovin virhe tuli esiin vieläkin räikeämmin. Siitä hetkestä kokoomus muodostui täydelliseksi, ja tappion uhkaamina meidän oli ladattava pyssymme kaksinkertaisilla panoksilla. Bund ja „Rabotsheje Delo” istuivat ja ratkaisivat äänillään edustajakokouksen kohtaloa. Siitä aiheutui sitkeä ja ankara taistelu.

Siirtykäämme nyt tarkastelemaan „Iskra” järjestön yksityisneuvotteluja. Noissa neuvotteluissa me käsitelimme pääasiallisesti Keskuskomitean kokoonpanoa koskevaa kysymystä. „Iskra” järjestön kaikkien neljän neuvottelun aikana

* — suomalainen. *Toim.*

käytiin väittelyä tov. NN:stä, jolle osa iskralaisista halusi antaa poliittisen epäluottamuslauseen, mutta ei lainkaan tämän sanan kirjaimellisessa mielessä, sillä kukaan ei asettanut NN:n syyksi kerrassaan mitään häpäisevää, vaan NN:n iskralaiseen ministeriöön kelvollisuuden erikoisessa merkityksessä; siitä käytiin vimmatuista otteluja. Kuudentoista viimeisessä neuvottelussa 9 henkeä esiintyi NN:ää vastaan, 4 — puolesta, muut pidättäytyivät. Samassa neuvottelussa ratkaistiin kysymys siitä, millaisessa kokouksessa viemme nyt läpi ministeriömme.

Martov ja minä esitimme erilaisia „kolmikkoja”, mutta emme voineet päästä niistä yksimielisyyteen. Haluamatta hajoittaa ääniä edustajakokouksessa me päätimme esittää kompromissilistan. Menimme kaikenlaisiin myönnytyksiin: minä suostuin ehdokaslistaan, jossa oli kaksi martovilaista. Vähemmistö ei siihen suostunut. „Juzhnyi rabotshin” jäsen ei muuten halunnut olla meidän ehdokaslistallamme, mutta samanaikaisesti suostui olemaan martovilaisten listalla. „Juzhnyi rabotshi” — sivullinen aines — ratkaisi kysymyksen Keskuskomiteasta. Iskralaisten jakaannuttua meidän oli koottava aatetoverimme, ja me aloitimme kiihkeän agitaktion. Bundin odottamaton poistuminen muutti heti koko tilanteen. Sen poistuttua muodostui jälleen kiinteä enemmistö ja vähemmistö. Me osoittauduimme olevamme enemmistönä ja veimme Keskuskomiteaan ne, joita halusimme.

Sellaisia olivat seikat, jotka johtivat kahtiajakoon. Pahana tahdittomuutena oli Martovin taholta se, että hän nosti edustajakokouksessa kysymyksen „Iskran” kaikkien kuuden toimittajan vahvistamisesta, vaikka hän tiesi, että minä tulen puoltamaan tiukasti toimituksen valinnallisuutta. Se merkitsi toimituksen valitsemista koskevan kysymyksen muuttamista epäluottamuksen ilmaisemiseksi toimitukseen kuuluville eri henkilöille.

Lauantaina kello 5 päättyivät vaalit. Ryhdyimme käsittelemään päätöslausemia. Siihen meillä jäi vain muutamia tunteja. „Suon” harjoittaman jarrutuksen ja viivyttelyn vuoksi meidän oli jätettävä Tagesordnungista pois monia tärkeitä kohtia; niinpä meille ei jäänyt lainkaan aikaa kaikkien taktiikkaa koskevien kysymysten käsittelyyn.

Edustajakokouksen suhtautuminen päätöslausemiin oli niin yksimielinen, että saimme vaikutelman rakentuvasta sovinnollisesta mielialasta; meistä näytti, että syntyneistä

erimielisyyksistä Martov ei tehnyt valtiollista kysymystä. Hän jopa huomautti erään „Juzhnyi rabotshin” edustajan kysymykseen vaalien laillisuudesta, että vähemmistö alistuu edustajakokouksen kaikkiin päätöksiin. Kaikki päätöslauselmat hyväksyttiin rauhallisesti ja sopuisasti; erimielisyyksiä syntyi vain liberaaleja koskevan Staroverin päätöslauselman johdosta. Sitä vaivaa löyhyys, ja siinä tuntui taas opportunisti; me esiinnyimme sitä vastaan ja saimme viedyksi läpi vielä toisen päätöslauselman tästä samasta kysymyksestä.

Yleinen vaikutelma edustajakokouksesta syntyi sellainen, että me taistelimme väijytystä vastaan. Meidät saatettiin tilanteeseen, jossa oli mahdotonta työskennellä. Johtopäätöksenä oli: „varjelkoon meitä herra sellaisista ystäväistä”, s.o. quasi-iskralaisista. Martov ei lainkaan käsittänyt tuota puolta asiasta. Hän teki virheellisestä asenteestaan periaatteen. Huutavassa ristiriidassa puolueen todellisten tarpeiden kanssa on Martovin väite enemmistön luomasta „piiritystilasta”. Työn saamiseksi menestyksellisemmäksi olisi pitänyt torjua jarruttaja-ainekset ja saattaa heidät sellaiseen asemaan, etteivät he olisi voineet pilata puoluetta; vain sillä ehdolla me voimme seuraavassa edustajakokouksessa työskennellä tuloksellisesti. Juuri sen vuoksi piti saada aikaan täydellinen yhtenäisyys puolueen keskustelinten välillä.

Edustajakokouksen ensipuolisko oli aivan toisenlainen kuin sen jälkipuolisko. Koko edustajakokouksen peruskohdat sisältyvät neljään tärkeään momenttiin, nimittäin: 1) välikohtaus Organisaatiokomitean vuoksi; 2) väittelyt kielten tasa-arvoisuudesta; 3) väittelyt sääntöjen ensimmäisestä pykälästä ja 4) taistelu puoluekeskukset vaaleista.

Edustajakokouksen ensipuoliskon aikana me yhdessä Martovin kanssa esiinnyimme Organisaatiokomiteaa, BUNDia, „Rabotsheje Deloa” ja „suota” vastaan, jälkipuoliskon aikana hän joutui sattumalta suohon. Satunnaisesta Versumpfung’ista syntyy nyt edustajakokouksen jälkeen jo todellinen Versumpfung. (S u o s i o n o s o i t u k s i a.)

3

ILMOITUS MARTOVIN SELOSTUKSEN JOHDOSTA
LOKAKUUN 15 (28) pnä²⁴

Esitän mitä päättäväisimmän vastalauseeni *raukkamaista* taistelumenetelmää vastaan, sitä vastaan, että Martov asetti kysymyksen siitä, kuka valehteli tai kuka vehkeili selittäessään minun, hänen ja Staroverin välistä yksityiskeskustelua. Minä tähdennän, että tuo menetelmä on huutavassa ristiriidassa itsensä Martovin eilisen ilmoituksen kanssa siitä inhosta, joka estää johtamasta asiaa kysymykseksi yksityiskeskustelujen selittämisen totuudenmukaisuudesta, jota on mahdoton ratkaista! Minä väitän, että Martov selitti *aivan väärin* yksityiskeskustelua en question *. Minä ilmoitan, että suostun mihin sovinto-oikeuteen hyvänsä ja haastan siihen Martovin, jos hän mieli syyttää minua menettelyistä, jotka eivät sovi yhteen puolueen vastuunalaisessa toimessa olemisen kanssa. Minä väitän, että Martovin moraalisen velvollisuutena, kun hän on nyt esittänyt ei suoranaisia syytöksiä, vaan hämääriä viittauksia, että hänen velvollisuutenaan on löytää miehuullisuutta syytöstensä tukemiseen avoimesti ja omalla allekirjoituksellaan koko puolueen edessä, ja puolueen Pää-äänenkannattajan toimituksen jäsenenä minä koko toimituksen nimessä kehoitan Martovia *julkaisemaan* heti paikalla erillisenä kirjasena *kaikki* tekemänsä syytökset. Jättämällä sen tekemättä Martov todistaa vain sen, että Liigan edustajakokouksessa hän pyrki pelkästään skandaaliin eikä puolueen moraaliseen puhdistamiseen.

* — josta on puhe. *Toim.*

4

PUHE LIIGAN SAANNOISTA LOKAKUUN 17 (30) pnä

Kajoan pääasiallisesti yhteen kohtaan, nimittäin selostajan ajatukseen siitä, että Liiga on autonominen sääntöjensä laatimisessa. Mielestäni se on kokonaan väärin, sillä Keskuskomitea, jolla puoluesääntöjen 6. pykälän mukaan on oikeus järjestää komiteoita, on ainoa instanssi, joka voi ryhtyä laatimaan sääntöjä Liigalle; sillä järjestäminen merkitsee ennen kaikkea sääntöjen laatimista. Ja niin kauan kuin Keskuskomitea ei ole vahvistanut Liigan sääntöjä, Liigalla *ei ole* sääntöjä. Autonomia-käsite ei tähän sovellu ollenkaan, sillä se on ristiriidassa puoluesääntöjen kanssa. Vieläkin kerran korostan päättäväisesti, että Liigalla ei ole sääntöjä ennen kuin Keskuskomitea on ne vahvistanut. Mitä tulee siihen, että edustajakokous vahvisti Liigan, niin sitä ei tehty sen toiminnan ansiosta, vaan pikemminkin sen kaikista puutteista huolimatta,— yksinomaan sen periaatteellisen lujuuden vuoksi.

ANTAMATTA JÄÄNYT ILMOITUS ²⁵

Lokakuun 29 p:nä 1903.

Toverit! Eilen (28/X) poistuin edustajakokouksen istunnosta läsnäolon käytyä liian vastenmieliseksi siinä iljettävien juorujen, huhujen ja yksityiskeskustelujen penkomisessa, johon Martov ryhtyi ja jonka hän suoritti hysteerisesti kirkuen kaikkien ja kaikenlaisten skandaalinharrastajien riemuitessa. Aivan kuin itseään pilkaten samainen Martov oli 3 päivää sitten puhunut kaunopuheisesti sellaisten yksityiskeskusteluihin viittaamisten sopimattomuudesta, koska noita keskusteluja ei voida tarkastaa ja ne provosoivat esille kysymyksen, kuka keskusteluun osallistujista *on valehdellut*. Nimenomaan juuri sellaista säädyttömyyttä osoittikin meille Martov, kun hän eilen hysteerisesti tiukkasi minulta, *kuka*, hän vaiko minä, *valehteli* selostaessaan kuuluisaa yksityiskeskustelua kuuluisasta kolmikosta.

Tuollainen menetelmä, jolla haastetaan skandaaliin asettamalla kysymys sillä tavoin: *kuka valehteli?* sopii vain riitapukarille, joka etsii halpahintaista aihetta tappeluun, tai hysteerisesti kiihottuneelle henkilölle, joka ei pysty punnitsemaan käyttäytymisensä järjettömyyttä. Poliittisen toimihenkilön taholta, jota syytetään määrätynlaisista poliittisista virheistä, tuollaisen menetelmän käyttäminen on selvä todistus muunlaisten puolustuskeinojen puuttumisesta, poliittisen erimielisyyden raukkamaisesta siirtämisestä rettelöjen ja juorujen alalle.

Nyt herää kysymys: minkälaisia puolustuskeinoja yleensä voidaan käyttää tuota kaikkien riitapukarien ja skandalistien menetelmää vastaan, yksityiskeskusteluihin perustuvien *todistamattomien* syytösten nostamista vastaan? Sanon

„todistamattomien” syytösten, koska yksityiskeskustelut, joista ei pidetä pöytäkirjaa, jo olemuksensa vuoksi tekevät *kaikki* todistukset mahdottomaksi ja syytökset yksityiskeskustelujen perusteella johtavat pelkkään „valhe”-sanan toistelemiseen ja taivuttelemiseen. Sellaisten toistelemisten taidossa Martov pääsi eilen todelliseen taituruuteen, ja minä en ryhdy seuraamaan hänen esimerkkiään.

Eilissä ilmoituksessani minä jo osoitin *yhden* puolustusmenetelmän ja pidän siitä tiukasti kiinni. Kehoitin vastustajaani julkaisemaan viipymättä erillisenä kirjasena kaikki minua vastaan tekemänsä syytökset, joita hän heitteli puheessaan loputtomina ja lukemattomina hämärinä vihjauksina valheesta, juonittelusta y.m., y.m. Minä *vaadin*, että vastustajani esiintyisi nimenomaan *koko* puolueen edessä omalla allekirjoituksellaan, koska hän on mustannut minua, puolueen Pää-äänenkannattajan toimituskunnan jäsentä, koska hän sanoi, etteivät eräät henkilöt voi olla vastuunalaisissa toimissa puolueessa. Lupaen julkaista vastustajani *kaikki* syytökset, sillä nimenomaan avoin rettelöiden ja juorujen pöyhiminen tulee olemaan, tiedän sen mainiosti, parhaana puolustukseni puolueen edessä. Toistan, että hylkäämällä haasteeni vastustajani osoittaa, että hänen syytöksensä ovat yksinomaan hämäriä ilkeämielisiä viittauksia, joita synnyttää joko heittiön parjaushalu tai liukastuneen poliitikon hysteerinen syyntakeettomuus.

Minulla on muuten vielä eräs välillinen puolustuskeino. Eilissä ilmoituksessani sanoin, että Martov kertoi yksityiskeskustelun, en question *, aivan väärin. En ryhdy kertomaan tuota keskustelua nimenomaan sen vuoksi, että *todistamattomat* väitteet ovat toivottomia ja tarkoituksettomia. Mutta ajatelkoon jokainen sitä „asiakirjaa”, jonka annoin eilen Martoville ja jonka hän luki edustajakokouksessa. Tämä asiakirja on edustajakokouksen ohjelma ja minun kommentaarini siihen, — „yksityis”-keskustelun *jälkeen* kirjoitettu kommentaari, *jonka lähetin Martoville* ja jonka hän palautti korjausehdotuksin.

Tämä asiakirja on *epäilemättä* keskustelumme kvintessensi, ja Martovin esittämien syytösten parhaan luonteen osoittamiseksi minulle on täysin riittävää sen tarkan tekstin käsitteleminen. Tässä on tuo teksti täydellisenä:

* — josta on puhe. *Toim.*

„(Edustajakokouksen Tagesordnungin *) 23. kohta. *Puolueen Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan toimituksen vaalit*”.

Kommentaarini: „Edustajakokous valitsee 3 henkilöä Pää-äänenkannattajan toimitukseen ja 3 Keskuskomiteaan. Nämä kuusi henkilöä *y h d e s s ä*, $\frac{2}{3}$ enemmistöllä, täydentävät, jos se on tarpeen, Pää-äänenkannattajan toimituksen ja Keskuskomitean kokoonpanoa kooptoinnilla ja tekevät siitä vastaavan selostuksen edustajakokoukselle. Sen jälkeen, kun edustajakokous on tämän selostuksen vahvistanut, Pää-äänenkannattajan toimitus ja Keskuskomitea suorittavat myöhemmän kooptaation erikseen”.

Martov vakuutti, että tämä systeemi hyväksyttiin *yksinomaan* toimituskuusikon laajentamista varten. Sanat: „jos se on tarpeen” ovat *suoranaisessa* ristiriidassa tuon vakuutuksen kanssa. On selvää, että jo silloin nähtiin ennakolta mahdollisuus, ettei sellaista tarvetta tule. Edelleen, kun kooptaatioon tarvittiin neljän suostumus kuudesta, niin on ilmeistä, että toimituksen kokoonpanon läydyttäminen *ei olisi voinut tapahtua ilman ei-toimittajain suostumusta*, ilman vähintään yhden Keskuskomitean jäsenen suostumusta. Toimituksen laajentamisen ehtona oli siis sellaisen henkilön mielipide, jonka henkilöllisyydestä saattoi silloin (kuukausi, ellei puolitoista kuukautta ennen edustajakokousta) olla vain aivan epämääräisiä arvailuja. Ilmeistä siis on, että *silloin* Martovkin tunnusti toimituskuusikon sellaisenaan kykenemättömäksi *pitempään itsenäiseen olemassaoloon*, koska ratkaiseva ääni valinnallisen kolmikokoonpanon laajentamiskysymyksessä annettiin samoin valitulle *ei-toimittajalle*. Martovkin katsoi „Iskran” vanhan toimituksen muuttamisen puolueen Pää-äänenkannattajan toimitukseksi ilman ulkopuolista, toimituksen ulkopuolista apua mahdottomaksi.

Menkäämme edelleen. Jos koko kysymys olisi ollut *yksinomaan* kuusikon laajentamisesta, niin miksi olisi ollut tarpeen puhua kolmikosta? Silloin olisi ollut riittävää korvata yksimielinen kooptaatio jonkin enemmistön suorittamalla kooptaatiolla. Silloin ei yleensä olisi ollut syytä puhua toimituksesta, vaan olisi ollut riittävää puhua kooptaatiosta puolue-elimiin yleensä tai puolueen keskuselimiin

* — päiväjärjestyksen. *Toim.*

erikoisesti. On siis selvää, että kysymys ei ollut yksinomaan vain laajentamisesta. Selvää on sekin, että mahdollisen laajentamisen esteenä *ei* ollut vanhan toimituksen yksi jäsen, *vaan mahdollisesti kaksi tai kolmekin*, koska kuusikon laajentamiseksi katsottiin hyödylliseksi *supistaa* se ensin kolmikoksi.

Lopuksi. Verratkaa „täydentämistä”, keskusten kokoonpanon laajentamista puolueen nykyisten sääntöjen mukaan, jotka hyväksyttiin edustajakokouksessa, ja sen alkuperäisen luonnoksen mukaan, jonka me yhdessä Martovin kanssa muotoilimme edellä esitetyssä päiväjärjestyksen 23. kohdan kommentaarissa. Alkuperäisen luonnoksen mukaan tarvittiin *neljän* suostumus *kahta vastaan* (*Pää-äänenkannattajan toimituksen* ja Keskuskomitean laajentamiseksi), mutta nykyisten sääntöjen mukaan tarvitaan loppukädessä *kolmen* suostumus *kahta vastaan*, sillä kysymyksen keskusten kooptaatiosta ratkaisee nyt lopullisesti Neuvosto, ja jos kaksi toimituksen jäsentä plus vielä yksi Neuvoston jäsen haluavat toimituksen laajentamista, niin he voisivat siis suorittaa tuon laajentamisen kolmannen tahtoa vastaan.

Näin muodoin ei voi olla pienintäkään epäilystä (tarkan asiakirjan tarkan ajatuksen perusteella) siitä, etteikö toimituksen kokoonpanon muuttaminen olisi ollut edellytetty (minun ja Martovin taholta, eikä ainoakaan toimituksen jäsenen ollut protestoinut sitä vastaan) jo kauan ennen edustajakokousta, ja tuon muuttamisen piti tapahtua kuusikon jonkun yhden tai ehkä kahden tahi kolmenkin jäsenen tahdosta ja suostumuksesta riippumatta. Tästä voidaan päätellä, mitä merkitystä on nyt viheliäisillä sanoilla kuusikko sitovasta epävirallisesta imperatiivisesta mandaatista, kuusikon sisäisistä moraalisisistä siteistä, järkkymättömän kollegion merkityksestä ja muilla sentapaisilla verukkeilla, joita Martovin puhe oli tulvillaan. Kaikki nuo kieräilyt ovat suorastaan ristiriidassa kommentaarin selvän tekstin kanssa, jossa vaaditaan toimituksen kokoonpanon *uusimista*, uusimista verrattain monimutkaisin ja siis tarkasti harkituin menetelmin.

Vieläkin varmemmin tuosta kommentaarista näkyy, että toimituksen kokoonpanon muuttamisen ehdoksi oli asetettu vähintään kahden, edustajakokouksen valitseman Venäjällä työskentelevän toverin, Keskuskomitean jäsenen *suostumus*. Siis on epäilemätöntä, että niin minä kuin Martovkin

toivoimme saavamme nämä Keskuskomitean tulevat jäsenet *vakuuttuneiksi* toimituksen kokoonpanon määrätynlaisen muuttamisen tarpeellisuudesta. Me annoimme siis kysymyksen toimituksen kokoonpanosta keskusten jäsenten ratkaistavaksi, joita silloin ei vielä tarkasti tunnettu. Me lähdimme siis taisteluun *toivoen voittavamme nämä keskusten jäsenet omalle puolellemme*, ja kun sitten enemmistö venäläisistä vaikutusvaltaisista tovereista kannatti edustajakokouksessa minua eikä Martovia (välillämme syntyneissä erimielisyyksissä), niin viimeksi mainitun puolelta tappionsa hysteerinen itkeskeleminen ja jo olemuksensa puolesta todistamattomien juorujen ja rettelöiden herättäminen on suorastaan sopimatonta ja viheliäinen taistelumenetelmä.

N. Lenin (V. I. Uljanov)

*Julkaistu ensi kerran v. 1928
VII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

**ILMOITUS PUOLUEEN NEUVOSTON JÄSENEEN JA
PÄÄ-ÄÄNENKANNATAJAN TOIMITUKSEN JÄSENEEN
TOIMESTA EROAMISESTA ²⁶**

Ollen eri mieltä puolueen Neuvoston jäsenen ja Pää-äänenkannattajan toimituksen jäsenen G. V. Plehanovin kanssa siitä, että myönnytys martovilaisille ja kuusikon kooptointi olisi nykyhetkellä hyödyllistä puolueen yhtenäisyyden etujen kannalta, minä eroan puolueen Neuvoston jäsenen ja Pää-äänenkannattajan toimituksen jäsenen toimesta.

N. Lenin

Marraskuun 1 pnä 1903
Geneve.

P. S. Joka tapauksessa minä en lainkaan kieltäydy auttamasta puolueen uusia keskuselimiä työlläni voimieni mukaan.

Annettu Plehanoville 1 XI 1903.

Julkaistu v. 1904

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

BUNDIN ASEMA PUOLUEESSA ²⁷

Tällaisella otsikolla Bund on julkaissut artikkelin käännöksen „Arbeiterstimme'stä” ²⁸ № 34. Tuo kirjoitus, joka on liitetty Bundin V edustajakokouksen päätöksiin, on kuin niiden virallinen kommentaari. Siinä yritetään esittää systemaattisesti kaikki perusteet, jotka pakoittavat tulemaan johtopäätökseen, että Bundin „pitää olla puolueen federatiivinen osa”. On mielenkiintoista tarkastella noita perusteita.

Kirjoittaja aloittaa siitä, että Venäjän sosialidemokratian ratkaistavana olevana päivänpolttavimpana kysymyksenä on kysymys yhteenliittymisestä. Millä perusteilla se voi tapahtua? Vuoden 1898 manifesti ²⁹ otti perustaksi autonomia-periaatteen. Kirjoittaja erittelee tuon periaatteen ja tulee siihen käsitykseen, että se on loogillisesti mahdoton, sisäisesti ristiriitainen. Jos kysymyksillä, jotka koskevat erityisesti juutalaista proletariaattia, ymmärretään vain kysymyksiä agitaatiokeinoista (juutalaisten erikoiseen kieleen, erikoiseen psykologiaan, erikoiseen kulttuuriin sovellettuna), niin se on teknillinen (?) autonomia. Mutta sellainen autonomia merkitsee kaiken itsenäisyyden hävittämistä, sillä sitä nauttii puolueen jokainen komitea, mutta Bundin rinnastaminen komiteoihin on autonomian kieltämistä. Jos taas autonomialla ymmärretään autonomiaa eräissä ohjelmakysymyksissä, niin on järjetöntä riistää Bundilta kaikki itsenäisyys muissa ohjelmakysymyksissä; itsenäisyys ohjelmakysymyksissä edellyttää välttämättömästi Bundin edustusta sellaisenaan puolueen keskuselimissä, s.o. ei autonomiaa, vaan federaatiota. Lujaa perustaa Bundin asemalle puolueessa on etsittävä Venäjän

juutalaisen vallankumouksellisen liikkeen historiasta. Tämä historia osoittaa meille kaikkien juutalaisten työläisten keskuudessa toimivien järjestöjen yhteensulautumisen yhdeksi liitoksi — Bundiksi — ja sen toiminnan laajenemisen Liettuasta Puolaan ja sitten Venäjän eteläosiin. Historia on siis kaatanut kaikki alueaidat ja nostanut Bundin esiin juutalaisen proletariaatin ainoaksi edustajaksi. Siinä on periaate, joka ei ole joutilaan järjen (?) hedelmä, vaan juutalaisen työväenliikkeen koko historian tulos: Bund on juutalaisen proletariaatin etujen ainoa edustaja. Ja luonnollista on, että kokonaisen kansallisuuden proletariaatin järjestö voi liittyä puolueeseen vain sen rakenteen ollessa federatiivinen: juutalainen proletariaatti ei ole ainoastaan proletaarien yleismaailmallisen perheen osa, vaan myös osa juutalaisesta kansasta, jolla on erikoinen asema muiden kansojen joukossa. Lopuksi puolueen osien kiinteä yhteenliittyminen ilmenee nimenomaan federaatiossa, sillä tämän viimeksi mainitun perustunnusmerkkinä on puolueen jokaisen elimellisen osan välitön osallistuminen sen asioihin; puolueen kaikki osat tuntevat silloin itsensä tasa-arvoisiksi. Autonomia taas edellyttää puolueen osien oikeudettomuutta, välinpitämättömyyttä yhteisiin asioihin, keskinäistä epäluottamusta, kahnauksia ja selkkauksia.

Sellainen on kirjoittajan argumentointi, jonka olemme esittäneet miltei kokonaan hänen omilla sanoillaan. Se sisältyy kolmeen kohtaan: yleisluontoisiin näkökohtiin autonomian sisäisistä ristiriidoista ja sen kelpaamattomuudesta puolueen osien kiinteään yhteenliittymisen kannalta; historian opetukseen, historian, joka on nostanut Bundin esiin juutalaisen proletariaatin ainoaksi edustajaksi, ja vihdoin viittaukseen siitä, että juutalainen proletariaatti on kokonaisen kansallisuuden proletariaatti, kansallisuuden, jolla on erikoinen asema. Kirjoittaja haluaa siis nojautua sekä yleisiin organisatorisiin periaatteisiin että historian opetukseen ja kansallisuusaatteeseen. Kirjoittaja yrittää — se täytyy tunnustaa — käsitellä kysymyksen kaikilta puolilta. Ja juuri sen vuoksi hänen esityksensä kuvaa niin selvin piirtein Bundin ottamaa kantaa meitä kaikkia askaruttavassa kysymyksessä.

Federaation vallitessa, sanotaan meille, puolueen osat ovat tasa-arvoisia ja osallistuvat yhteisiin asioihin välittömästi; autonomian vallitessa ne ovat oikeudettomia eivätkä

sellaisenaan osallistu puolueen yleiseen elämään. Koko tuo järkeily kuuluu havainnollisten mahdottomuuksien alaan,— se muistuttaa kuin kaksi vesipisaraa toisiaan niitä järkeilyjä, joita matemaatikot nimittävät matemaattisiksi sofismeiksi ja joissa todistellaan,— ensi silmäykseltä aivan loogillisesti,— että kaksi kertaa kaksi on viisi, että osa on kokonaisuutta suurempi j.n.e. Sellaisista matemaattisista sofismeista on olemassa kokoelmia, ja opiskeleville lapsille niistä on vastaavaa hyötyä. Mutta henkilöille, jotka ovat olevinaan juutalaisen proletariaatin ainoita edustajia, on epämukavaa selitelläkin niin alkeellista sofismia, kuin on erilainen käsitys „puolueen osasta” yhden ja saman järkeilyn kahdessa puoliskossa. Kun puhutaan federaatiosta, niin puolueen osaksi ymmärretään eri paikkakunnilla olevien järjestöjen summa; kun puhutaan autonomiasta, niin puolueen osaksi ymmärretään jokainen erillinen paikallisjärjestö. Pankaa nämä muka samat käsitteet rinnakkain samaan syllogismiin, niin saatte kiertämättömän johtopäätöksen, että kaksi kertaa kaksi on viisi. Ja elleivät bundilaiset kaikesta huolimatta ymmärrä sofisminsa olemusta, niin he voivat vilkaista omiin maksimisääntöihinsä ja nähdä niistä, että nimenomaan federaation vallitessa paikallisjärjestöt ovat yhteydessä puolueen keskuukseen välillisesti, mutta autonomian vallitessa välittömästi. Ei, meidän federalistiemme olisi parempi olla puhumatta „kiinteästä yhteenliittymisestä”! Kumoamalla sitä väittämää, että federaatio merkitsee puolueen osien *eristyneisyyttä*, mutta autonomia — *yhteensulautumista*, voi vain naurattaa ihmisiä.

Paljoa onnistuneempi ei ole myöskään yritys todistella autonomian „loogillista mahdottomuutta” jakamalla tuo autonomia ohjelmalliseksi ja teknilliseksi. Jo itse tuo jakaminenkin on mitä tolkuttominta. Minkä vuoksi kysymykset juutalaisten työläisten keskuudessa harjoitettavan agitaa-tion erikoisista keinoista voidaan nimittää teknillisiksi kysymyksiksi? Mitä tekemistä siinä on tekniikalla, kun kysymyksessä on kielen, psykologian ja elinolojen erikoisuudet? Kuinka voidaan puhua itsenäisyydestä ohjelma-kysymyksissä esimerkiksi juutalaisten kansalaistasa-arvoisuuden vaatimuksen johdosta? Sosialidemokratian ohjelma asettaa vain perusvaatimukset, jotka ovat yhteisiä koko proletariaatille ammatillisista, paikallisista, kansallisista ja rotuerilaisuuksista riippumatta. Noista erilaisuuksista

johtuu se, että yksi ja sama vaatimus kansalaisten täydelli-
sestä tasa-arvoisuudesta lain edessä aiheuttaa toisella seu-
dulla agitaatiota eriarvoisuuden jotain yhtä lajia vastaan,
mutta toisella seudulla tai proletariaatin toisten ryhmien
suhteen — eriarvoisuuden toista lajia vastaan j.n.e. Yhtä ja
samaa ohjelmakohtaa sovelletaan eri tavalla riippuen
elinolojen erilaisuudesta, kulttuurin erilaisuudesta, yhteis-
kunnallisten voimien keskinäissuhteen erilaisuudesta maan
eri alueilla j.n.e. Agitaatiota yhden ja saman ohjelma-
vaatimuksen puolesta harjoitetaan erilaisin keinoin ja eri
kielillä noiden kaikkien erilaisuuksien mukaisesti. Autono-
mia sellaisissa kysymyksissä, jotka erikoisesti koskevat
määrätyn rodun, määrätyn kansakunnan, määrätyn alueen
proletariaattia, merkitsee siis sitä, että niiden erikoisten
vaatimusten määrittäminen, joita asetetaan yleisen ohjel-
man täyttämiseksi, agitaatiokeinojen määrittäminen jätet-
tään vastaavan järjestön itsenäisesti ratkaistavaksi. Puolue
kokonaisuutena, sen keskuselimet säättävät ohjelman ja
taktiikan yleiset pääperiaatteet; erilaisia keinoja noiden
periaatteiden toteuttamiseksi käytännössä ja agitaatiossa
säättävät taas erilaiset keskuksen alaiset puoluejärjestöt
paikallisia, rotu-, kansallisia, kulttuuri- y.m. erilaisuuksia
vastaavasti.

Herää kysymys: onko tuollainen autonomia-käsite todel-
lakin epäselvä? Ja eikö autonomian jakaminen ohjel-
mallisissa ja teknillisissä kysymyksissä ole pelkkää
skolastiikkaa?

Katsokaahan, kuinka „loogillisesti eritellään” autonomia-
käsitettä tarkasteltavanamme olevassa kirjasessa. „Koko
niiden kysymysten joukosta, joiden kanssa sosialidemokratia
joutuu tekemisiin”, sanotaan tuossa kirjasessa vuoden 1898
manifestin perustaksi otetun autonomia-periaatteen joh-
dosta, „erotetaan (sic!!*) muutamia kysymyksiä, joiden
suhteen tunnustetaan, että ne koskevat erikoisesti juuta-
laista proletariaattia... Bundin autonomisuus päättyy siellä,
missä alkaa yleisten kysymysten ala... Siitä johtuu Bundin
kaksinainen asema puolueessa: erikoiskysymyksissä se
esiintyy Bundina... yleisissä kysymyksissä se menettää oman
fysionomiansa ja asetetaan tavallisen puoluekomitean
tasalle”... Sosialidemokraattinen ohjelma vaatii kaikkien

* — sillä tavalla! *Toim.*

kansalaisten täydellistä tasa-arvoisuutta lain edessä. Tämän ohjelman *toleuttamiseksi* juutalainen työläinen Vilnossa asettaa määrätyn erikoisvaatimuksen, mutta bashkiiri, työläinen Ufassa, aivan toisen erikoisvaatimuksen. Merkitseekö se, että „kysymysten joukosta” „erotetaan muutamia”? Kun tasa-arvoisuuden yleistä vaatimusta toteutetaan käytännössä asettamalla useita erikoisvaatimuksia eriarvoisuuden erikoislajien hävittämisestä, niin tokkopa siinä erikoiskysymyksiä *erotetaan* yleisistä kysymyksistä? Erikoisvaatimuksia ei eroteta erilleen yleisistä, vaan niitä asetetaan ohjelman yleisten vaatimusten *toleuttamiseksi*. Erotetaan se, mikä koskee erityisesti juutalaista Vilnossa, siitä, mikä koskee erityisesti bashkiiria Ufassa. Heidän vaatimustensa yleistäminen, heidän *yhteisten luokkaetu- jensa* (eikä heidän erikoisten, ammatillisten, rotu-, paikallisten, kansallisten j.n.e. etujensa) edustaminen on koko puolueen asia, puoluekeskuksen asia. Luulisi, että tämä kysymys on riittävän selvä! Bundilaiset ovat sen sotkeneet siksi, että loogillisen erittelyn asemesta he ovat antaneet meille yhä uudestaan näytteitä loogillisista mahdottomuuksista. He eivät ole lainkaan ymmärtäneet sosialidemokratian yleisten vaatimusten suhdetta erikoisvaatimuksiin. He ovat kuvitelleet, että „koko niiden kysymysten joukosta, joiden kanssa sosialidemokratia joutuu tekemisiin, erotetaan muutamia”, kun todellisuudessa *jokainen* kysymys, jota ohjelmamme koskettaa, on monien erikoiskysymysten ja -vaatimusten yleistys; *jokainen* ohjelmakohta on yhteinen *koko* proletariaatille ja jakaantuu samalla erikoiskysymyksiin proletaarien ammattien, heidän elinolojensa, kielen y.m., y.m. mukaisesti. Bundilaisia harmittaa Bundin aseman ristiriitaisuus ja kaksinaisuus, joka on nähkääs siinä, että erikoiskysymyksissä se esiintyy Bundina, mutta yleisissä kysymyksissä menettää oman fysionomiansa. Vähäininkin ajattelu osoittaisi heille, että sellainen „kaksinaisuus” on *kerrassaan jokaisen* työläissosialidemokraatin asemassa, koska erikoiskysymyksissä hän esiintyy määrätyn ammatin edustajana, määrätyn kansakunnan jäsenenä, määrätyn paikkakunnan asukkaana, mutta yleisissä kysymyksissä „menettää oman fysionomiansa” ja asetetaan *jokaisen muun* sosialidemokraatin rinnalle. Bundin autonomia on vuoden 1898 sääntöjen mukaan aivan samanlaatuinen ilmiö kuin Tulan komitean autonomia; tuon autonomian puitteet

ovat vain ensimmäisessä tapauksessa jonkin verran toisenlaiset ja jonkin verran laajemmat kuin toisessa tapauksessa. Ja seuraavassa väitteessä, jolla Bund kumoaa tällaisen johtopäätöksen, ei ole kerrassaan mitään muuta kuin huutavaa loogillista mahdottomuutta: „Kun Bundille myönnetään itsenäisyys eräissä *ohjelmakysymyksissä*, niin millä perusteella siltä riistetään *kaikkalainen* itsenäisyys muissa *ohjelmakysymyksissä*?”. Tuo erikoiskysymysten vertaileminen yleisiin kysymyksiin, kuten „eräiden” vertaileminen „*muihin*”, on verraton näyte bundilaisesta „loogillisesta erittelystä”! Ihmiset eivät mitenkään voi ymmärtää, että se merkitsee eri omenien värin, maun ja tuoksun vertaamista „muiden” omenien *lukuun*. Rohkenemme vakuuttaa teille, herrat, ettei ainoastaan erällä, vaan jokaisella omenalla on jokin erikoinen maku, väri ja tuoksu. Ei ainoastaan „eräissä”, vaan *poikkeuksetta kaikissa* ohjelmakysymyksissä teille myönnetään itsenäisyys, herrat, mutta nimenomaan sikäli, mikäli puheena on noiden kysymysten soveltaminen juutalaisen proletariaatin erityisiin erikoisuuksiin. Mein teurerer Freund, ich rat' Euch drum zuerst Collegium logicum! *

Bundilaisten toisena perusteluna on viittaus historiaan, joka on muka nostanut Bundin esiin juutalaisen proletariaatin ainoaksi edustajaksi.

Tuo väite on ensinnäkin väärä. Kirjasen kirjoittaja itse sanoo, että „muiden järjestöjen (paitsi Bundin) toiminta tähän suuntaan (s.o. toiminta juutalaisen proletariaatin keskuudessa) ei antanut mitään tai antoi huomiota ansaitsemattomia tuloksia”. Siis hänen oman tunnustuksensa mukaan toimintaa oli, ja niinmuodoin juutalaisen proletariaatin *ainoana* edustajana Bund *ei ollut*; tuon toiminnan tulosten arvioinnissa ei kukaan tietenkään nojaudu Bundin omaan päätelmään; vihdoin on tunnettua, että Bund *vastusti* muiden järjestöjen toimintaa juutalaisen proletariaatin keskuudessa (riittävää on mainita tunnettu tapaus Bundin taistelussa puolueen Jekaterinoslavin-komiteaa vastaan, joka oli rohjennut julkaista julisteen juutalaisille työläisille³⁰), — siis jos tulokset todella olisivatkin huomiota ansaitsemattomia, niin siinä on osaksi Bundin omaa syytä.

* — Kallis ystäväni, suosittelen sen vuoksi Teille ennen kaikkea logiikan tutkimista! *Toim.*

Edelleen. Se totuuden hitunen, joka sisältyy Bundin esittämään tietoon historiasta, ei lainkaan todista vielä oikeaksi Bundin perustelua. Faktat, joita on todella ollut ja joita Bund tarkoitti, eivät puhu sen puolesta, vaan sitä vastaan. Nuo faktat ovat siinä, että Bund oli olemassa ja kehittyi,—niiden viiden vuoden aikana, jotka olivat kulu-
neet ensimmäisen edustajakokouksen ajoista,—aivan itsenäisesti ja puolueen muista järjestöistä riippumattomana. Yleensä puolueen kaikkien järjestöjen välillä oli tosiasiallinen yhteys tuona aikana sangen heikkoa, mutta Bundin yhteys puolueen muihin osiin ei ollut ainoastaan paljoa heikompi kuin muiden järjestöjen välinen yhteys, vaan heikkeni yhä edelleenkin. Että Bund itse *heikensi* tuota yhteyttä, sen osoittaa suoraan puolueemme ulkomaisten järjestöjen historia. Vuonna 1898 Bundin jäsenet kuuluivat puolueen yhteiseen ulkomaiseen järjestöön; vuoteen 1903 mennessä he erottautuivat aivan itsenäiseksi ja riippumattomaksi ulkomaiseksi järjestöksi. Bundin itsenäisyys ja riippumattomuus on epäilemätöntä, samoin kuin niiden asteittainen kasvukin.

Mutta mitä tuosta epäilemättömästä tosiasiasta johtuu? Bundilaisille siitä johtuu välttämättömyys kumarrella tuota tosiasiaa, alistua sille orjamaisesti, muuttaa se periaatteeksi, ainoaksi periaatteeksi, joka antaa Bundin asemalle lujan perustan, laillistaa tuo periaate säännöissä, joiden tulee katsoa Bund juutalaisen proletariaatin ainoaksi edustajaksi puolueessa. Meidän mielestämme tuollainen johtopäätös on mitä selvintä opportunismia, pahimman lajin „hvostismia”*. Viisi vuotta jatkuneen hajaannuksen historiasta ei pidä tehdä johtopäätöstä hajaannuksen laillistamisesta, vaan sen kertakaikkisesta lopettamisesta. Ja voisikohan joku vielä kieltää sitä, että se oli todella hajaannusta? Puolueen *kaikki* osat kehittyivät tuona aikana itsenäisesti ja riippumattomasti,—eiköhän siitä pitäisi johtaa jo Siperian, Kaukasian, Uralin, etelän y.m. välisen federaation „periaatetta”?? Bundilaiset itse puhuvat, että puoluetta osien organisatorisen yhteyden mielessä ei tosiasiallisesti ollut olemassa,—kuinka sitten siitä, mitä muodostui puolueen olemattomuuden aikana, voidaan tehdä johtopäätös organisatorisen yhtenäisyyden *palauttamiskysymyksessä*? Ei,

* Hvostismi — liikkeen takapajuisiin, vaistovaraisiin aineksiin mukautumisen, tapausten perässä laahustamisen taktiikkaa.— *Suom.*

herrat, teidän viittauksenne eristyneisyyttä aiheuttaneen hajaannuksen historiaan ei todista kerrassaan mitään muuta kuin tuon eristyneisyystillan epänormaalisuutta. Kun *organisaatio*-,periaate” johdetaan puolueen monivuotisesta *desorganisaatiosta*, niin se merkitsee, että menetellään historiallisen koulukunnan niiden edustajien lailla, jotka Marxin tunnetun ja purevan ivallisen huomautuksen mukaan olivat valmiit puolustamaan ruoskaa sillä perusteella, että tuo ruoska on historiallinen.

Siis autonomian „loogillinen erittely” enempiä kuin historialliset tiedotkaan ei kerta kaikkiaan voi antaa varjoakaan bundilaisen eristyneisyyden „periaatteellisesta” perustelusta. Sitävastoin Bundin kolmannella argumentilla, jona on vetoaminen juutalainen-kansakunta-aatteeseen, on epäilemättä periaatteellinen luonne. Valitettavasti kuitenkin tuo sionistinen aate on olemukseltaan aivan väärä ja taantumuksellinen. „Juutalaiset ovat lakanneet olemasta kansakuntana, joka on mahdottomuus ilman määrättyä aluetta”, sanoo eräs huomattavimmista marxilaisista teoreetikoista, Karl Kautsky (ks. „Iskra” № 42 ja erillistä vedosta siitä: „Kishinjovin verilöyly ja juutalaiskysymys”, s. 3). Ja äskettäin, käsitellessään Itävallan kansallisuuskysymystä, tämä sama kirjailija, pyrkien antamaan kansallisuus-käsitteestä tieteellisen määritelmän, totesi tämän käsitteen kaksi perustunnusmerkkiä: kieli ja alue („Die Neue Zeit”³¹, 1903, № 2). Sanasta sanaan samaa kirjoittaa eräs Ranskan juutalainen, radikaali Alfred Nacker, polemisoidessaan antisemittejä ja sionisteja vastaan. „Jos Bernard Lasard”, sanoo hän eräästä tunnetusta sionistista, „haluaa pitää itseään erikoisen kansan kansalaisena, niin se on hänen asiansa; mutta minä sanon, että vaikka olenkin syntynyt juutalaisena, ...niin en tunnusta juutalaista kansallisuutta... minulla ei ole muuta kansallisuutta kuin ranskalainen... Ovatko juutalaiset erikoinen kansa? Vaikka he hyvin kaukaisessa muinaisuudessa epäilemättä olivatkin kansa, niin siitä huolimatta minä vastaan tuohon kysymykseen ehdottomalla *ei*. Kansa-käsite edellyttää määrättyjä ehtoja, joita tässä tapauksessa ei ole olemassa. Kansalla täytyy olla alue, jolla se kehittyisi, ja edelleen, ainakin meidän aikanamme, jolloin maailman konfедераatio ei ole vielä laajentanut tätä perustaa, kansalla täytyy olla yhteinen kieli. Juutalaisilla ei ole enää

aluetta enempiä kuin yhteistä kieltäkään... Bernard Lasard ei nähtävästi osannut sanaakaan juutalaisten kieltä, samoin kuin minäkään, ja jos sionismi olisi saavuttanut tarkoituksensa, olisi hänen ollut vaikea keskustella muissa maanosissa asuvien sukulaistensa (congénères) kanssa" („La Petite République”, 24 sept.* v. 1903). „Saksan ja Ranskan juutalaiset eivät ole lainkaan Puolan ja Venäjän juutalaisten kaltaisia. Juutalaisten luonteenomaisissa piirteissä ei ole mitään sellaista, jolla olisi kansallisuuden leima (empreinte). Jos olisi sallittua yhdessä Drumontin kanssa katsoa juutalaiset kansakunnaksi, niin se olisi keinotekoinen kansakunta. Nykyaikainen juutalainen on tulos luonnonvastaisesta valinnasta, jonka alaisena heidän esi-isänsä olivat melkein 18 vuosisadan ajan”. Bundilaisille jäänee neuvoksi ainoastaan luoda aate erikoisesta Venäjän juutalaisten kansakunnasta, jonka kielenä olisi zhargoni ja alueena — asumispiiri.

Tieteellisessä suhteessa aivan paikkansapitämätön ** aate erikoisesta juutalaisesta kansasta on poliittisen merkityksensä puolesta taantumuksellinen. Kumoamattomana käytännöllisenä todistuksena siitä ovat yleisesti tunnetut tosiasiat taannoisesta historiasta ja nykyajan poliittisesta todellisuudesta. Keskiaikaisuuden luhistuminen ja poliittisen vapauden kehitys kävi koko Euroopassa käsi kädessä juutalaisten poliittisen vapautumisen kanssa, heidän siirtymisensä kanssa zhargonista sen kansan kieleen, jonka keskuudessa he asuvat, ja yleensä heidän ympäröivään väestöön assimiloitumisensa epäilemättömän edistyksen kanssa. Pitäisikö meidän taaskin palata omaperäisiin teorioihin ja julistaa, että juuri Venäjä tulee olemaan poikkeuksena, vaikka juutalaisten vapausliike on juutalaisen proletariaatin keskuudessa heränneen sankarillisen itsetietoamisen ansiosta Venäjällä paljon syvempi ja paljon laajempi? Voitaisiinko todellakin selittää sattumaksi se tosiasia, että juuri taan-

* — „Pikkutasavalta”, syyskuun 24 pnä. *Toim.*

** Nykyaikainen tieteellinen tutkimus, joka nostaa etualalle juutalaisten *historian* erikoisuudet, kumoo juutalaisten kansallisten erikoisuuksien ohella myös rotuerikoisuudet. „Johtuuko juutalaisten erikoisuus heidän rotuominaisuuksistaan?” kysyy K. Kautsky ja vastaa, että me emme edes tarkalleen tiedä, mitä rotu oikeastaan on. „Meillä ei ole mitään tarvetta turvautua rotu-käsitteeseen, joka ei anna todellista vastausta, vaan ainoastaan herättää uusia kysymyksiä. Juutalaisen kansan luonteen syiden selittämiseksi on riittävää tarkastella tämän kansan historiaa”. Ja tämän historian sellainen tuntuja kuin Renan sanoo: „Juutalaisten erikoispiirteet ja heidän elämäntaansa ovat paljon suuremmissa määrin seurausta yhteiskunnallisista oloista (nécessités sociales), jotka ovat vaikuttaneet heihin vuosikatojen kuluessa, kuin rotuerikoisuuksista (phénomène de race)”³².

tumukselliset voimat koko Euroopassa ja erikoisesti Venäjällä nousevat juutalaisten assimiloitumista *vastaan* ja pyrkivät vakiinnuttamaan heidän eristyneisyytensä?

Juutalaiskysymys on juuri näin: assimiloituminen vaiko eristyneisyys? — ja aate juutalaisesta „kansallisuudesta” on luonteeltaan selvästi taantumuksellinen ei ainoastaan sen johdonmukaisilla puoltajilla (sionisteilla), vaan myöskin niillä, jotka yrittävät sovittaa sen yhteen sosialidemokratian aatteiden kanssa (bundilaiset). Aate juutalaisesta kansallisuudesta on ristiriidassa juutalaisen proletariaatin etujen kanssa, koska se luo siinä suoraan ja välillisesti assimilaatiolle vihamielisiä mielialoja, „ghetto”-mielialoja. „Kun Kansalliskokous vuonna 1791 dekretoi juutalaisten emansipaation”, kirjoitti Renan, „niin se askarteli hyvin vähän rotukysymyksen kanssa... XIX vuosisadan asiana on kaikkien „ghettojen” hävittäminen, ja minä en onnittele niitä, jotka pyrkivät niiden palauttamiseen. Juutalaisrotu on tehnyt maailmalle mitä suurimpia palveluksia. Ollen assimiloitu muihin kansakuntiin ja sopusuhtaisesti sulautunut erilaisiin kansallisiin yksikköihin se tulee tulevaisuudessakin tekemään samanlaisia palveluksia kuin sillä on menneisyydessä”. Ja Karl Kautsky, tarkoittaen nimenomaan Venäjän juutalaisia, sanoo vieläkin jyrkemmin. Vihamielisyys väestön vierasheimoisia kerroksia kohtaan voidaan hävittää „vain siten, että väestön vierasheimoiset kerrokset lakkaavat olemasta vieraita, sulautuvat väestön yleiseen joukkoon. *Tämä on juutalaiskysymyksen ainoa mahdollinen ratkaisu, ja meidän on kannatettava kaikkea sitä, mikä edistää juutalaisen eristyneisyyden hävittämistä*”. Ja juuri tätä ainoata mahdollista ratkaisua vastustaa Bund, joka ei hävitä, vaan voimistaa ja laillistaa juutalaista eristyneisyyttä levittämällä aatetta juutalaisesta „kansakunnasta” ja suunnitelmaa juutalaisten proletaarien federaatiosta ei-juutalaisten proletaarien kanssa. Se on „bundismin” perusvirhe, joka juutalaisen sosialidemokratian johdonmukaisten edustajain on korjattava ja jonka he tulevat korjaamaan. Tuo virhe vie bundilaiset sellaiseen kansainvälisen sosialidemokratian keskuudessa ennenkuulumattomaan tekoon, kuin on epäluulon herättäminen juutalaisissa proletaareissa ei-juutalaisia proletaareja kohtaan, näiden viimeksi mainittujen epäileminen, valheen levittäminen heistä. Tässä on tuosta kirjasesta otettu todistus: „Tuollaista järjettömyyttä (että kokonaisen kansal-

lisuuden proletariaatin järjestö olisi jätetty ilman edustusta puolueen keskuselimissä) voidaan julistaa avoimesti vain (tämä pankaa merkille!) juutalaisen proletariaatin suhteen, jonka täytyy juutalaiskansan erikoisten historiallisten koh- taloiden vuoksi vielä taistella tasa-arvoisesta asemasta (!!)) maailman proletariaatin perheessä”. Äskettäin me tapa- simme juuri tuollaisen hyökkäyksen eräässä sionistilaisessa lehtisessä, jonka kirjoittajat karkaavat „Iskran” kimppuun katsoen sen taistelun Bundia vastaan haluttomuudeksi tun- nustaa juutalaisen „tasa-arvoisuutta” ei-juutalaisen kanssa. Ja nyt bundilaiset toistavat sionistilaisia hyökkäilyjä! Levi- tellään suoranaista valhetta, sillä me olemme „julistaneet” „ilman edustusta jättämistä” ei „ainoastaan” juutalaisten suhteen, vaan myöskin armenialaisten, gruusialaisten y.m. suhteen, myöskin puolalaisten suhteen olemme kehoittaneet koko proletariaatin lähentymiseen, yhtymiseen ja yhteenliit- tymiseen sen taistellessa tsaarin itsevaltiutta vastaan. Eihän PPS (Puolan sosialistinen puolue) meitä suotta peitonnut! Kun omaa taistelua sionistisen juutalainen-kansakunta- aatteen puolesta, puolueen organisaation federatiivisen periaatteen puolesta nimitetään „taisteluksi juutalaisten tasa-arvoisen aseman puolesta *maailman proletariaatin perheessä*”, niin se merkitsee taistelun mataloittamista aatteiden ja periaatteiden alalta epäilyksien, usuttamisten ja historiallisesti muodostuneiden ennakkoluulojen lietsomi- sen alalle. Se merkitsee sen päivän selvää osoittamista, ettei omata taistelussa todella aatteellisia ja periaatteellisia aseita.

* * *

Olemme tulleet siis johtopäätökseen, etteivät Bundin loogilliset, eivät historialliset eivätkä myöskään kansallis- kiihkoiset perustelut kestä minkäänlaista arvostelua. Hajaannuskausi, joka voimisti horjuntaa Venäjän sociali- demokraattien keskuudessa ja erillisten järjestöjen eristynei- syyttä, vaikutti samaan suuntaan ja vielä voimakkaamminkin bundilaisiin. Sen sijaan, että olisivat ottaneet tunnuk- sekseen taistelun tuota historiallisesti muodostunutta (ja hajaannuksen voimistamaa) eristyneisyyttä vastaan, he kohottivat sen periaatteeksi tarrautuen sitä varten sofismeih- in autonomian sisäisestä ristiriitaisuudesta, sionistiseen

aatteeseen juutalaisesta kansakunnasta. Vain tuon virheen päättäväinen ja suora tunnustaminen ja *yhtymiseen kääntymisen* julistaminen voi saada Bundin pois siltä väärältä tieltä, jolle se on astunut. Ja me olemme varmoja siitä, että sosialidemokraattisten aatteiden parhaat edustajat juutalaisen proletariaatin keskuudessa pakoittavat Bundin ennenpitkää kääntymään eristyneisyyden raiteilta yhteenliittymisen raiteille.

„Iskra” № 51, lokakuun 22 pnä 1903

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

NARODNIKKILAISMIELINEN PORVARISTO JA HÄMMENTYNYT NARODNIKKILAISUUS

Venäjän marxilaiset ovat jo kauan puhuneet siitä vanhan venäläisen, klassillisen, vallankumouksellisen narodnikkilaisuuden rappeutumisesta, mikä tapahtuu jatkuvasti viime vuosisadan kahdeksankymmenluvulta asti. Himmentyi usko talonpoikaistalouden erikoiseen muotoon, yhteisöön sosialismin ituna ja perustana, usko kapitalismin tien sivuuttamisen mahdollisuuteen viipymättömän sosiaalisen vallankumouksen avulla, johon kansa on jo valmis. Poliittisen merkityksen säilyttivät ainoastaan vaatimukset kaikkinaisista toimenpiteistä talonpoikaistalouden ja yleensä „kansan pientuotannon” lujittamiseksi. Se ei ollut perustaltaan enää muuta kuin porvarillista reformaattoruutta; narodnikkilaisuus alkoi sekoittua liberalismiin; muodostui liberaalis-narodnikkilainen suunta, joka ei halunnut nähdä tai ei kyennyt näkemään sitä, että suunnitellut toimenpiteet (kaikki nuo luotot, osuuskunnat, maanparannukset, maanomistuksen laajentamiset) eivät mene *olemassaolevan* porvarillisen yhteiskunnan puitteita pitemmälle. Herrojen V. V:n, Nikolai —onin³³ ja heidän monilukuisten säestäjiensä narodnikkilaiset teoriat olivat vain tuon epämiellyttävän, mutta epäilemättömän tosiasian quasi*-tieteellisenä verhona. Marxilainen kritiikki repi tuon verhon hajalle, ja narodnikkilaisten aatteiden vaikutus Venäjän vallankumouksellisiin piireihin alkoi vähetä hämmästyttävän nopeasti. Noista aatteista tuli jo käytännössäkin yksinomaan sen kerroksen, Venäjän liberaalisten „yhteiskuntapiiriin”, omaisuutta, jolle ne olivat sukua.

Länsieurooppalainen bernsteiniläisyys oli uusi virtaus, joka lujitti mainittua suuntaa ja samalla muutti sen muotoa.

* — näennäisen. *Toim.*

Kaiketikaan ei suotta sanota: „kukaan ei ole profeetta omassa maassaan”. Bernsteininä ei luonnistanut kotimaassaan, mutta sen sijaan eräät Ranskan, Italian ja Venäjän sosialistit, jotka kehittyivät nopeasti porvarillisen reformismin edustajiksi, „ottivat täydestä” hänen aatteensa ja sovelsivat ne käytäntöön. Hedelmöidyttyään noilla aatteilla meidän liberaalis-narodnikkilainen suuntamme sai itselleen uusia kannattajia ex*-marxilaisista ja samalla miehityi sisäisesti, vapauduttuaan eräistä primitiivisistä harhakuvitelmistä ja taantumuksellisista lisäkkeistä. Bernsteiniläisyys teki tehtävänsä — ei siten, että olisi uudistanut sosialismin, vaan siten, että antoi piirteet porvarillisen liberalismiin uudelle vaiheelle ja poisti sosialismin ulkonäön eräiltä quasi-sosialisteilta.

Mitä mielenkiintoisimman ja opettavaisimman näytteen eurooppalaisten opportunististen ja venäläisten narodnikkilaisten aatteiden lähentymisestä ja yhtymisestä antaa hra L:n kirjoitus „Agraarikysymykseen” „Osvobozhdenijen” 9. (33.) numerossa. Se on todellinen ohjelmakirjoitus, joka esittää tunnontarkasti sekä kirjoittajan credon** yleensä että tämän credon järjestelmällisen soveltamisen kysymysten määrättyyn alaan. Tuo kirjoitus jättää venäläisen liberalismiin historiaan tienviitan merkiten suurta askelta eteenpäin sen muotoutumisessa ja lujittumisessa.

Kirjoittaja pukee porvarillisen liberalisminsa pukuun, joka on ommeltu uusimman muodin mukaan. Kerraten miltei kirjaimellisesti Bernsteinin sanoja hän yrittää lystikkään vakavasti vakuuttaa lukijalle, että „liberalismia ja sosialismia ei millään muotoa saa erottaa toisistaan tai semmitenkään asettaa toisiaan vastaan: perusihanteensa puolesta ne ovat yhtäläisiä ja erottamattomia — sosialismi ei ole uhkana liberalismille, kuten monet pelkäävät, se ei astu hajoittamaan, vaan täyttämään liberalismiin ohjeita”. Tunnettu juttu: mitä halutaan, siihen uskotaan, ja hra L. ja hänen läheisensä haluavat, kovin haluavat, etteivät sosialidemokraatit erottaisi itseään liberaaleista, että he ymmärtäisivät sosialismin „ei valmiiden dogmaattien ja jähmettyneiden doktriinien muodossa, jotka ovat huomioivinaan etukäteen koko historiallisen kehityksen kulun...” (j.n.e., täysin „Revoljutsionnaja Rossijan” hengessä)...., vaan „yleisenä

* — entisistä. *Toim.*

** — uskon symboli, ohjelma, maailmankatsomuksen esitys. *Toim.*

eetillisenä ihanteena...” (jonka, kuten tiedetään, kaikki filisterit, myös liberaalit mukaan luettuna, kohdistavat tässä surunlaaksossa toteutumattoman alalle, tulevan elämän ja „olion sinänsä” alalle).

Liberaalien tekee tietysti mieli mainostaa — pyydän anteeksi vulgääristä sanontaa! — tavaransa laatua, samais-taa poliittinen liberalismi Venäjällä yhteiskunnallis-taloudellisen demokratismin kanssa. Tuo ajatus on sangen „hyväntahtoinen”, mutta samalla sangen sotkuinen ja sangen viekas. Hyväntahtoinen, koska se ilmaisee liberaalien määrätyn osan hyvää halua puoltaa laajoja yhteiskunnallisia reformeja. Sotkuinen, koska se perustuu demokraattisen liberalismiin asettamiseen porvarillista liberalismia vastaan (taaskin aivan „Revoljutsionnaja Rossijan” hengessä!); kirjoittajalla ei nähtävästi ole käsitystäkään siitä, että missään kapitalistisessa yhteiskunnassa ei voi olla olematta vissejä *porvarillis*-demokraattisia aineksia, jotka ovat laajojen demokraattisten ja yhteiskunnallis-taloudellisten reformien kannalla; kirjoittaja, kuten myös kaikki venäläiset Millerandit³⁴, haluaa rinnastaa *porvarillisen* reformaattoruuden sosialismiin, jota ei tietenkään ymmärretä „valmiiden dogmaattien mielessä” j.n.e. Tuo ajatus on vihdoin sangen viekas, koskapa kirjoittaja vakuuttaa itselleen ja muille, että liberaalien vissillä osalla historian vissillä ajankohdalla ilmenevä myötätunto reformeja kohtaan — „huolenpito kansan tarpeista ja eduista, „narodnikkilaisuus” tämän sanan todellisessa ja kauniissa eetillisessä mielessä” — on tai voi olla yleensä liberalismiin vakinaisena ominaisuutena. Tuo on suorastaan liikuttavan naiivia. Kukapa ei tietäisi, että jokainen virkaeron saanut porvarillinen ministeristö, jokainen „Hänen Majesteettinsa oppositio” pitää aina ääntä todellisesta, kauniista ja eetillisestä „narodnikkilaisuudesta” niin kauan kuin pysyy oppositiossa? Venäjän porvaristo leikkii narodnikkilaisuutta (ja toisinaan leikkii sitä tosissaan) nimenomaan siksi, että se on oppositiossa, mutta ei ole vielä vallan ohjaksissa. Venäjän proletariaatti vastaa herrojen osvobozhdenijelaisten lemmekkään viekkaisiin puheisiin: pas si bête, messieurs! En ole sentään niin tyhmä, herrat, että siihen uskoisin!

Liberalismiin ja sosialismiin samaisuutta koskevista yleisistä näkökohdista hra L. siirtyy agraarikysymyksen yleiseen teoriaan. Kymmenellä rivillä hän tuhoaa marxilaisuuden

(prikulleen „Revoljutsionnaja Rossijan” hengessä) esittäen sen sitä varten, kuten on tapana, vulgäärisen yksinkertais-tetussa muodossa, julistaen sen kokemusta vastaamattomaksi ja tieteellisesti todistamattomaksi ja yleensä vääräksi! Erittäin kuvaavaa on, että ainoana vahvistuksena on vetoaminen eurooppalaiseen *sosialistiseen* (kursivointi hra L:n) kirjallisuuteen,— todennäköisesti bernsteiniläiseen. Vetoaminen on hyvin vakuuttava. Kun eurooppalaiset (*eurooppalaiset!*) sosialistit alkavat ajatella ja päätellä porvarilliseen tapaan, niin miksi sitten Venäjän porvarit eivät voisi julistaa itseään narodnikeiksi ja sosialisteiksi? Marxilainen katsantokanta talonpoikauskysymyksessä, — vakuuttaa meille hra L.,— „jos se olisi kiistaton ja ainoa mahdollinen, asettaisi koko zemstvolaisen (sic! *) Venäjän kauheaan, traagilliseen asemaan tuomitsemalla sen toimet-tomuuteen, koska edistyksellinen agraaripolitiikka ja yleensä järkevä, tarkoituksenmukainen apu talonpoikaistaloudelle on todistettu mahdottomaksi”. Perustelu, kuten näette, on kumoamaton: *koska* marxilaisuus todistaa vähänkin laajempien talonpoikausjoukkojen vähänkin kestävän kukoistuksen kapitalismin vallitessa mahdottomaksi, *niin siksi* se asettaa kauheaan, traagilliseen asemaan „zemstvolaisen” („земскую”) (eiköhän tuo ole kirjoitusvirhe ja pitäisi olla „maanomistajain” („землевладельческую”)?) Venäjän, s.o. Venäjän, joka elää nimenomaan talonpoikaiston taloudelli-seen häviöön saattamisen ja proletarisoimisen kustannuk-sella. Niinpä niin, siinä juuri onkin eräs marxilaisuuden maailmanhistoriallisia ansioita, että se on kertakaikkiaan saattanut narodnikkilaisuuden, yhteiskunnallis-taloudellisen demokratismin y.m.s. pukuun pukeutuvat porvariston ideo-logit kauheaan, tragikoomilliseen asemaan.

Ammentaaksemme tyhjiin hra L:n teoreettiset harjoitelmat meidän on esitettävä vielä seuraava helmi. „Tällä alalla (s.o. maataloudessa)— sanotaan meille — ei ole eikä voi olla sitä automaattista (!) edistystä, joka on vississä määrin mahdollista teollisuudessa, tekniikan objektiivisesta (!) kehityksestä riippuen”. Tuo vertaansa vailla oleva syvämielisyys on lainattu täydellisesti herroilta Kablukoveilta, Bulgakoveilta, E. Davideilta ja tutti quanti **, jotka „tieteellisissä” teoksissaan puolustelevat käsitystensä takapajuisuutta

* — sillä tavalla! *Toim.*

** — kaikilta heidän tapaisiltaan. *Toim.*

maanviljelyksen teknillisellä, taloudellisella ja sosiaalisella takapajuisuudella. Maanviljelyksen takapajuisuus on epäilemätöntä, sen ovat marxilaiset jo kauan sitten myöntäneet ja se on täysin selitettävissä, mutta tuo „automaattinen (vaikkakin vississä määrin) edistys teollisuudessa” ja tekniikan objektiivinen kehitys — se on jo suorastaan hölynpölyä.

Retkeilyt tieteen alalle eivät ole kuitenkaan muuta kuin hra L:n kirjoituksen arkkitehtuurinen koristus. Todellisenä reaalisena poliitikkona hän antaa yleisten järkeilyjen mitä suurimman sotkuisuuden ohella mitä selkeäjärkisimmän ja asiallisimman käytännöllisen ohjelman. Tosin hän esittää — omalla kylmän virallisella venäjänkielellään — kainosti varauksen, ettei hän ota tehtäväkseen ohjelman hahmottelemista, vaan rajoittuu oman kantansa ilmaisemiseen, mutta se on vain kainostelua. Todellisuudessa meillä on hra L:n kirjoituksessa venäläisten liberaalien tavattoman seikka-peräinen ja täydellinen agraariohjelma, jolta puuttuu vain tyyliitoimitus ja otsikointi pykälittäin. Tuo ohjelma on johdonmukaisesti liberaalishenkinen: poliittinen vapaus, demokraattinen veroreformi, liikkumisvapaus, talonpoikaisdemokraattinen agraaripoliitikka, jonka suuntana on maanomistuksen demokratisointi. Tuota demokratisointia varten tarvitaan yhteisöstä eroamisen vapaus, tuon yhteisön muuttaminen pakollisesta vapaaksi, jokaisen taloudellisen yhtymän tapaiseksi liitoksi, demokraattisen vuokraoikeuden luominen. „Valtion” on edistettävä „maiden siirtymistä työtätekevien joukkojen haltuun” monien toimenpiteiden avulla, kuten: laajentamalla talonpoikaispankin toimintaa, muuttamalla hallitsijasuvun maat valtion omaisuudeksi, „luomalla pieniä työhön perustuvia talouksia yksityisellä tai osuuskunnallisella perustalla”, ja vihdoin talonpoikien tarvitsemien maiden pakollisella luovutuksella tai pakollisella lunastuksella. „Tämä pakollinen lunastus on tietenkin pantava laillisuuden vankalle perustalle ja turvattava jokaisessa eri tapauksessa luotettavilla takuilla”, mutta eräissä tapauksissa se on pantava toimeen „melkein (sic!) ehdottomasti”, — esimerkiksi „otrezkien” suhteen, jotka luovat jotain maaorjuussuhteen tapaista. Puolittain maaorjuudellisten suhteiden lopettamiseksi on valtiolle tunnustettava oikeus vastaavien maa-alojen pakolliseen poisottamiseen ja pakolliseen jakamiseen.

Sellainen on liberaalien agraariohjelma. Sen ja sosialidemokraattisen agraariohjelman välinen paralleelisuus pistää silmään itsestään. Samankaltaisuus tulee esiin lähimpien pyrkimysten samanlaisuutena ja vaatimusten suurimman osan yhdenmukaisuutena. Erilaisuus on kahdessa seuraavassa kohdassa, joilla on kardinaalimerkitys. Ensinnäkin maaorjuuden jätteiden hävittämisen (jonka kumpikin ohjelma esittää suoraan päämääränä) sosialidemokraatit haluavat suorittaa vallankumouksellista tietä ja myös vallankumouksellisella päättäväisyydellä, liberaalit reformaattorista tietä ja epäröiden. Toiseksi sosialidemokraatit korostavat, että maaorjuuden jätteistä puhdistettava järjestelmä on porvarillinen järjestelmä, paljastavat jo etukäteen ja viipymättä sen kaikki ristiriidat, pyrkivät myös viipymättä laajentamaan ja tekemään tietoisemmaksi sen luokkataistelun, joka piilee tuon uuden järjestelmän uumenissa ja murtautuu esiin jo nykyisin. Liberaalit ignoroivat maaorjuudesta puhdistetun järjestelmän porvarillisen luonteen, hämäävät sen ristiriitoja, pyrkivät heikentämään sen uumenissa piilevän luokkataistelun kärkevyyttä.

Tarkastelkaamme näitä eroavaisuuksia.

Liberaalisen agraariohjelman reformaattorinen ja epäroivä luonne näkyy selvästi ennen kaikkea siitä, että se ei mene „pakollista lunastusta” kauemmaksi ja sekin myönnettään vain „melkein” ehdottomasti,— kun taas sosialidemokraattinen agraariohjelma vaatii otrezkamaiden korvauksesta poisottamista niiden entisiltä omistajilta ja hyväksyy lunastuksen vain erikoistapauksissa ja silloinkin lunastuksen tapahtuessa aateliston maanomistuksen kustannuksella. Ja kaiken tilanherrojen maan pakkoluovuttamisesta sosialidemokraatit, kuten tunnettua*, eivät kieltäydy, mutta katsovat tämän vaatimuksen, joka ei ole sopiva kaikissa oloissa, ottamisen ohjelmaan sallimattomaksi ja seikkailumaiseksi. Sosialidemokraatit ovat alusta pitäen kutsuneet proletariaattia ottamaan ensimmäisen vallankumouksellisen askeleen yhdessä varakkaan talonpoikaiston kanssa lähteäkseen heti edelleen joko talonpoikaisporvariston kanssa tilanherraluokkaa vastaan, tai talonpoikaisporvaristoa vastaan, joka on liittynyt yhteen tilanherraluokan kanssa.

* Katso Plehanovin lausuntoa „Zarjan” 4. numerossa ja minun lausuntoani vastauksessani iksille (ks. Teokset, 6. osa, ss. 430—431. *Toim.*).

Liberaalit jo tässäkin, taistelussa puolittain maaorjuudellisia suhteita vastaan, arkailevat luokkakantaista itsetoimintaa ja taistelua. Reformin suorittamisen he haluavat antaa „valtion” tehtäväksi (unohtaen valtion luokkaluonteen) itsehallintoelimien ja „erikoisten” komissien avulla, verraten — mikä on erittäin kuvaavaa — otrezkamaiden pakollista luovutusta maiden pakolliseen luovutukseen rautateiden rakentamista varten!! Selvemmin eivät liberaalimme olisi voineet ilmaista tai oikeamminkin *paljastaa* sisintä haluaan turvata uusi reformi hallitseville luokille samanlaisilla „mukavuuksilla” kuin maan myyminen rautateitä varten on aina ja kaikkialla turvattu. Ja samalla puhutaan komeita fraaseja säätyläis-aristokraattisen agraaripolitiikan vaihtamisesta talonpoikais-demokraattiseen! Sellaisen vaihdon toteuttamiseksi elämässä ei pidä vedota „yhteiskunnalliseen etuun”, vaan sorrettiin säätyyn — talonpoikaissäätyyn, — sortavaa säätyä, aatelissäätyä vastaan, on *nostettava* ensin mainittu jälkimmäistä vastaan, on kutsuttava talonpoikaista vallankumoukselliseen oma-aloitteiseen toimintaan eikä valtiota reformaattoriseen toimintaan. Edelleen. Puhuessaan puolittain maaorjuudellisten suhteiden lopettamisesta liberaalit sulkevat silmänsä siltä, minkälaisia suhteita nimenomaan he maaorjuudesta puhdistavat. Esimerkiksi hra L. kertoo herrojen Nikolai — onin, V. V:n y.m. sanasia „periaatteesta, että tunnustetaan maanviljelijäin oikeus heidän viljelemäänsä maahan”, sanasia talonpoikaiston „elinkykyisyydestä”, mutta vaikenee kainosti noiden elinkykyisten talonpoikain porvarillisen isännöimisen ja palkkatyön riistämisen „periaatteesta”. Siitä, että demokratismin johdonmukainen toteuttaminen agraarisuhteiden alalla merkitsee nimenomaan pikkuporvarillisten talonpoikain kiertämätöntä voimistumista ja lujittumista, — siitä ei porvarillisilla demokraateilla ole käsitystä eivätkä he haluakaan sitä käsittää. Talonpoikaiston proletarisoitumisessa hra L. ei suostu (taaskin narodnikkien perässä ja „Revoljutsionnaja Rossijan” hengessä) näkemään „kehityksen tyyppiä”, vaan selittää sen johtuvan „maaorjuuden jätteistä” ja „maaseudun yleisestä patologisesta tilasta”! Perustuslain jälkeen meillä nähtävästi lakkaa kaupunkien kasvu, maaseutuköyhälistön pako maaseudulta, tilanherrain siirtyminen työllämaksuun perustuvasta taloudesta batrakkityöhön perustuvaan talouteen j.n.e.! Kuvatessaan Ranskan vallankumouk-

sen ranskalaiseen talonpoikaistoon tekemää terveellistä vaikutusta hra L. puhuu pateettisesti nälkävuosien katoamisesta, maanviljelyksen noususta ja edistyksestä, mutta siitä, että tuo edistys oli porvarillista edistystä, joka perustui maatalouspalkkatyöläisten „lujan” luokan muodostumiseen ja talonpoikaiston *alimpien* kerrosten suurten joukkojen kroonilliseen kurjuuteen, siitä narodnikkilaismielinen porvari ei hiiskahda tietysti sanaakaan.

Lyhyesti sanoen hra L:n agrariohjelman eroavaisuus sosialidemokraattisesta agrariohjelmasta kertoo pienoimitassa kaikki liberaalisen ja proletarisen demokratian minimiohjelman yleiset eroavaisuudet erinomaisen tarkkaan. Kun tarkastelette noita ohjelmia niiden teoreettisessa asettamuksessa, jonka vastaavat ideologit ovat niille antaneet, tai sitä, kuinka vastaavat puolueet ja suunnat ovat niitä käytännössä ajaneet, tahi vilkaiset historiaan, esimerkiksi vuoden 1848 historiaan,— niin te huomaatte nimenomaan nämä kaksi peruseroavaisuutta lähimpien käytännöllisten tehtävien liberaalisen ja sosialidemokraattisen asettamuksen välillä: toisaalta reformaattorinen puolinaisuus taistelussa maaorjuuden jätteitä vastaan ja „nykyaikaisen” yhteiskunnan luokkaristiriitojen hämääminen, toisaalta — vallankumouksellinen taistelu vanhan jätteitä vastaan luokkien taistelun laajentamiseksi, kehittämiseksi ja kärjistämiseksi uuden yhteiskunnan maaperällä. Nämä peruseroavaisuudet, jotka itse luonteensa puolesta ovat ominaisia kehittyvälle kapitalistiselle yhteiskunnalle, ilmenevät tietysti eri kansallisissa valtioissa ja eri aikoina sangen erilaisissa muodoissa. Kykenemättömyys nähdä uusien ja omalaatuisten muotojen takaa „vanhaa” porvarillista demokratiaa on sen johdonmukaisten ja epäjohdonmukaisten ideologiiden luonteenomainen piirre. Esimerkiksi viimeksi mainittuihin me emme voi olla lukematta „hämmentyneen narodnikkilaisuuden” edustajaa — hra P. Novobrantsevia (ks. „Revoljutsionnaja Rossija” №№ 32 ja 33), joka sen johdosta, että „Iskra” hyökkäilee „Osvobozhdenijeta” vastaan pitäen sitä porvarillisena luokkakantaisena julkaisuna, tekee ivallisen huomautuksen: „Kylläpä löysi porvariston”. „Hra Struve”, opettaa meitä „Revoljutsionnaja Rossija” alentuvaaisesti, „edustaa „intelligenssiä” eikä „porvaristoa luokkana”, sillä hän ei yhdistä eikä vie mukanaan mitään luokkia ja säätyjä”. Mainiota, herrat! Mutta jos

ajattelisitte asiaa vähän tarkemmin, niin huomaisitte, että hra Struve on *porvarillisen* intelligenessin edustaja. Porvaristoluokan tulee Venäjän proletariaatti näkemään edessään historiallisella areenalla vasta poliittisen vapauden vallitessa, jolloin hallitus tulee miltei välittömästi olemaan porvariston yhden taikka toisen kerroksen „komiteana”. Ja vain „väärinkäsityksestä-sosialistit” saattavat olla tietämättä sitä, että heidän velvollisuutensa on avata työväenluokan silmät näkemään porvaristo niin sen toiminnassa kuin sen ajatuksissakin, niin sen varttuneessa muodossa kuin haaveilevan nuoruudenkin iässä.

Mitä haaveilevaisuuteen tulee, niin siinä täytyy ottaa nimenomaan hra Novobrantsev. Mutta kirjoituksemme on niin venynyt ja hra Novobrantsevin maailmankatsomuksessa ja agraarihistoriallisissa katsantokannoissa on niin paljon mielenkiintoista, erikoisesti rinnan hra L:n kanssa, että meidän täytyy jättää keskustelu siitä toiseen kertaan.

Kirjoitettu marraskuun 5 (18) pnä 1903

*Julkaistu „Iskra” lehdessä № 54,
joulukuun 1 pnä 1903
Allekirjoitus: N. L e n i n*

*Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan*

**VSDTP:n PÄÄ-ÄÄNENKANNATTAJAN
TOIMITUKSELLE**

Kunnioitettava toveri! Pyydän julkaisemaan „Iskrassa” seuraavan ilmoituksen:

„Vuoden 1903 marraskuun 1 pstä lähtien (uutta lukua) N. Lenin ei kuulu enää „Iskran” toimitukseen”.

Sosialidemokraattisin tervehdyksin

N. Lenin

Kirjoitettu marraskuun 5 (18) pnä 1903

Julkaistu v. 1904

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

JULKAISEMATON ILMOITUS ³⁵

VSDTP:n Keskuskomitea hyväksyi Genevessä marraskuun 27 p:nä 1903 pitämässään istunnossa yksimielisesti seuraavan päätöksen.

Tov. Plehanovin suorittama martovilaisten kooptoinen toimitukseen merkitsee Plehanovin suoranaista siirtymistä puolueen edustajakokouksen vähemmistön puolelle, jota Plehanov itse on moneen kertaan julkisesti luonnehtinut opportunistiin ja anarkismiin kallistuvaksi. Puolueen edustajakokouksen ja Liigan edustajakokouksen pöytäkirjoista se näkyy aivan selvästi. Tuo siirtyminen on suoranaista puolueen edustajakokouksen tahdon rikkomista Ulkomaisen liigan vaikutuksesta ja puolueen Venäjällä olevien komiteoiden enemmistön lujasti ilmaistua päätöstä vastaan. Keskuskomitea ei voi sallia sellaista edustajakokouksen tahdon rikkomista, varsinkin kun tov. Plehanov, käyttäen edesottamuksessaan hyväkseen tov. Leninin eroa, suorastaan petti luottamuksen, sillä tov. Lenin esitti eronsa ehdollisesti, hyvän sovun aikaansaamiseksi puolueessa. Mutta martovilaiset, hyläten Keskuskomitean marraskuun 25 p:nä päivätyyn ultimaatumiin ³⁶, hylkäsivät rauhan ja julistivat siten sodan.

Sen vuoksi Keskuskomitea ottaa puolueen Pää-äänenkannattajan haltuunsa vallankumouksellista tietä ja ilmoittaa tulevansa pyrkimään kaikkiin voimin siihen, että puolueen tulevan kohtalon määräisi koko puolueen tahto eikä Ulkomaisen liigan tahto ja yksityisen henkilön petos.

Keskuskomitea

Kirjoitettu marraskuun 14 (27) p:nä 1903

Julkaistu ensi kerran v. 1928

VII Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

KIRJE „ISKRAN“ TOIMITUKSELLE ³⁷

Kirjoitus „Mitä ei pidä tehdä?“ nostaa sellaisia tärkeitä, sellaisia nimenomaan nykyhetken polttavia puolue-elämämme kysymyksiä, että on vaikea pidättyä halusta seurata heti toimituksen suosiollista kutsua sen luvatta vieraanvaraisesti avata käytettäväksi äänenkannattajansa palsat,— erittäin vaikea on pidättyä „Iskran“ vakituisen avustajan, erittäin vaikea tällaisena ajankohtana, jolloin myöhästymisen viikolla äänioikeutensa käyttämisessä merkitsee ehkä äänestyksestä kokonaan kieltäytymistä.

Mutta minä tahtoisin kuitenkin käyttää neuvottelevaa äänioikeuttani poistaakseni eräät mahdolliset väärinkäsitykset, joita tuskin voidaan välttää.

Ennen kaikkea sanon, että artikkelin kirjoittaja on mielestäni tuhat kertaa oikeassa, kun hän tähdentää tiukasti sitä, että on välttämätöntä säilyttää puolueen yhtenäisyys ja karttaa uusia jakaantumisia — erikoisesti sellaisten erimielisyyksien vuoksi, joita ei voida pitää tärkeinä. Kehoitussopuisuuteen, leppeyteen ja myöntäväisyyteen on erittäin kiitettävää johtajalta yleensä ja nykyisellä ajankohdalla erikoisesti. Ei ainoastaan entisten ekonomistien, vaan myöskin „vissinlaista epäjohdonmukaisuutta“ potevan pienen sosialidemokraattiryhmän pannaanjulistaminen tai puolueesta erottaminen olisi ehdottomasti tyhmää, niin tyhmää, että meille on täysin ymmärrettävää artikkelin kirjoittajan ärtyisä sävy niiden suhteen, jotka ovat hänen käsityksensä mukaan suorasukaisia, itsepintaisia ja tyhmiä Sobakevitsheja, jotka saattavat olla erottamisen kannalla. Me sanomme enemmänkin: kun meillä tulee olemaan puolueohjelma ja puoluejärjestö, niin meidän ei ole ainoastaan tarjottava vieraanvaraisesti puolueen äänenkannattajan

palstat mielipiteiden vaihtamiseksi, vaan on annettava myös omien, vaikkapa vähäpätöistenkin erimielisyyksien systemaattisen esittämisen mahdollisuus niille ryhmille eli, kuten kirjoittaja sanoo, pikku ryhmille, jotka epäjohtonmukaisuudessaan puoltavat eräitä revisionismin dogmeja ja jotka syystä tai toisesta pitävät kiinni ryhmäerikoisuudesta ja -individuaalisuudesta. Juuri sitä varten, ettei „anarkistiseen individualismiin” suhtautumisessa oltaisi liian suorasukaisia ja sobakevitshilaisesti jyrkkiä, on meidän mielestämme välttämätöntä tehdä kaikki mahdollinen — jopa eräisiin sentralismin kauniista kaavoista ja ehdottomasta kuriin alistumisesta pääntymisiin saakka, — jotta voitaisiin tarjota noille pikku ryhmille vapaus lausua mielipiteensä, jotta voitaisiin antaa koko puolueelle mahdollisuus arvioida erimielisyyksien syvyys tai vähäpätöisyys ja määritellä, missä nimenomaan, miten ja *nimenomaan kenen taholta* on havaittavissa *epäjohtonmukaisuutta*.

On jo todellakin aika heittää päättäväisesti syrjään lahkolaisen kerholaisuuden perinteet ja — puolueessa, joka nojautuu *joukkoihin*, — nostaa päättäväinen tunnus: *enemmän valoa*, tietäköön puolue *kaikki*, annettakoon sille *kaikki*, *kerrassaan kaikki aineisto* kaikkien ja kaikenlaisten erimielisyyksien, revisionismiin palaamisten, kurin rikkomisten j.n.e. arvioimiseksi. Enemmän luottamusta puolueyöntekijäin koko joukon itsenäiseen mielipiteeseen: he ja vain he pystyvät lauhduttamaan kahtiajakoon taipuvaisten pikku ryhmien liiallista kiihkoa, pystyvät hitaalla, huomaamattomalla, mutta sen sijaan sitkeällä vaikutuksellaan herättämään niissä „hyvää tahtoa” puoluekurin noudattamiseen, pystyvät jäähdyttämään anarkistisen individualismin intoa, pystyvät yksistään levollisuutensa tosiasialla dokumentoimaan, todistamaan ja osoittamaan niiden erimielisyyksien vähäpätöisen merkityksen, joita kahtiajakoon taipuvalaiset ainekset liioittelevat.

Kysymykseen: „mitä ei pidä tehdä?” (mitä ei pidä tehdä yleensä ja mitä ei pidä tehdä, ettei aiheutettaisi kahtiajakoa) minä vastaisin ennen kaikkea seuraavaa: ei pidä peittää syntyviä ja kasvavia kahtiajaon aiheita puolueelta, ei pidä peittää mitään niistä seikoista ja tapahtumista, jotka ovat sellaisia aiheita. Enemminkin, ei pidä peittää niitä ei ainoastaan puolueelta, vaan mahdollisuuksien mukaan

myöskään sivulliselta yleisöltä. Sanon „mahdollisuuksien mukaan” tarkoittaen sitä, mikä on välttämätöntä peittää konspiraation vaatimusten vuoksi,— mutta sen tapaisilla seikoilla on meidän jakaantumissamme aivan mitätön osuus. Laaja julkisuus — juuri se on oikea ja ainoa varma keino niiden kahtiajakaantumisten välttämiseksi, jotka voidaan välttää, niistä jakaantumisista aiheutuvan vahingon pienentämiseksi minimiin, jotka ovat jo käyneet kiertämättömiksi.

Todellakin, ajatelkaapa tarkoin niitä velvollisuuksia, joita asettaa puolueelle se seikka, että se on tekemisissä jo *joukkojen* eikä kerhojen kanssa. Jotta tulisimme joukkojen puolueeksi ei vain sanoissa, meidän on saatava yhä laajempia joukkoja osallistumaan puolueen kaikkiin asioihin nostamalla niitä alinomaa poliittisesta välinpitämättömyydestä vastarintaan ja taisteluun, yleisestä protestihengestä sosialidemokraattisten katsomusten tietoiseen hyväksymiseen, näiden katsomusten hyväksymisestä liikkeen kannattamiseen, kannattamisesta järjestölliseen osallistumiseen puolueeseen. Voidaanko sellaiseen tulokseen päästä, ellei niille asioille, joiden ratkaisemisesta yksi tai toinen joukkoihin vaikuttaminen riippuu, anneta mitä laajinta julkisuutta? Kahtiajakaantumisten tapahtuessa pienten erimielisyyksien vuoksi työläiset lakkaavat meitä ymmärtämästä ja hylkäävät meidät kuin esikunnan, jolla ei ole armeijaa,— sanoo kirjoittaja ja sanoo aivan oikein. Ja sitä varten, että työläiset *eivät voisi* lakata ymmärtämästä meitä, sitä varten, että heidän taistelukokeneisuutensa ja heidän proletaarinen vaistonsa *opettaisivat yhtä ja toista meillekin*, „johtajille”,— sitä varten on välttämätöntä, että järjestyneet työläiset tottuisivat seuraamaan syntyviä kahtiajakaantumisen aiheita (sellaisia aiheita on jokaisessa joukkopuolueessa aina ollut ja niitä tulee niissä aina syntymään), suhtautumaan noihin aiheisiin tietoisesti, arvioimaan jonkin venäläisen tai ulkomaisen Poshehonjen tapahtumia koko puolueen etujen kannalta, koko liikkeen etujen kannalta.

Kirjoittaja on kolminkertaisesti oikeassa, kun hän korostaa sitä, että meidän keskuksellemme tullaan paljon antamaan ja siltä tullaan paljon vaatimaan. Juuri niin. Ja juuri siksi on välttämätöntä, että *koko puolue* järjestelmällisesti, vähitellen ja herkeämättä *kasvattaisi* itselleen soveliaita henkilöitä keskuksessa, että se näkisi jokaisen tälle

korkealle toimipaikalle tarkoitetun kandidaatin *koko toiminnan* kuin kämmenellä, että se tutustuisi jopa heidän henkilöllisiin erikoisuuksiinsakin, heidän vahvoihin ja heikkoihin puoliinsa, heidän voittoihinsa ja „tappioihinsa”. Kirjoittaja tekee erittäin älykkäitä ja nähtävästi suureen kokemukseen perustuvia huomautuksia sellaisten tappioiden eräistä syistä. Ja juuri siksi, että nuo huomautukset ovat niin älykkäitä, on tarpeen, että koko puolue käyttäisi niitä hyväkseen, että se *aina näkisi* yhden taikka toisen „johtajansa” jokaisen, vaikkapa osittaisinkin „tappion”. Ainoa-kaan poliittinen toimihenkilö ei ole käynyt läpi uraansa ilman jonkinlaisia tappioita, ja jos puhumme vakavasti joukkoihin vaikuttamisesta, joukkojen „hyvän tahdon” voittamisesta puolellemme, niin meidän on kaikin voimin pyrittävä siihen, ettei näitä tappioita peitettäisi kerhojen ja pikku ryhmien ummehtuneeseen ilmapiiriin, vaan että ne tuotaisiin julki kaikkien arvosteltavaksi. Ensinäkemältä se tuntuu epämukavalta, se tulee toisinaan näyttämään „loukkaavalta” yhdelle taikka toiselle eri johtajalle, — mutta tuo väärä epämukavuuden tunne meidän on voitettava, se on meidän velvollisuutemme puolueen edessä, työväenluokan edessä. Siten ja vain siten me annamme vaikutusvaltaisten puolueytöntekijäin koko joukolle (eikä kerhon taikka pikku ryhmän satunnaiselle kokoonpanolle) mahdollisuuden tulla tuntemaan johtajansa ja *asettaa jokaisen heistä asianomaiselle hyllylle*. Vain laaja julkisuus korjaa kaikki suorasukaiset, yksipuoliset ja oikulliset poikkeamiset, vain se muuttaa „pikku ryhmien” toisinaan tolkuttomat ja naurettavat „kontrat” puolueen itsekasvatuksen hyödylliseksi ja välttämättömäksi aineistoksi.

Valoa, enemmän valoa! Me tarvitsemme hyvin suuren konsertin; meidän on saatava itsellemme kokemusta, jotta voisimme jakaa tuossa konsertissa osat oikein, jotta yhdelle annetaan sentimentaalinen viulu, toiselle ankara kontrabasso ja kolmannen käteen tahtipuikko. Toteutukoon kirjoittajan mainio kehoitus vieraanvaraisuuteen kaikkia mielipiteitä kohtaan puolueen äänenkannattajan palstoilla ja kaikissa puoluejulkaisuissa, tehköt kaikki päätelmiään meidän „kiistoistamme ja riidoistamme” millaisen „nuotin” johdosta tahansa, joka yksien mielestä on otettu liian terävästi, toisten mielestä väärin, kolmansien mielestä sorahtavasti. Vain monien sellaisten avointen käsittelyjen tulok-

sena meillä voikin muodostua johtajien yksimielinen kollegio, vain sillä ehdolla työläiset saadaan sellaiseen asemaan, että he *eivät voi* lakata ymmärtämästä meitä, vain silloin „esikuntamme” voi nojautua armeijan todella *hyvään ja tietoiseen* tahtoon, armeijan, joka seuraa esikuntaansa ja samalla suuntaa esikuntaansa!

Lenin

„Iskra” № 53, marraskuun 25 pnä 1903

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

MIKSI EROSIN „ISKRAN“ TOIMITUKSESTA?*

KIRJE „ISKRAN“ TOIMITUKSELLE ³⁸

Tämä ei ole lainkaan henkilökohtainen kysymys. Se on kysymys puoluekokouksemme enemmistön ja vähemmistön suhteesta, ja siihen olen velvollinen vastaamaan heti ja avoimesti, enkä ainoastaan sen vuoksi, että enemmistöön kuuluneet edustajat pommittavat minua kyselyillä, vaan myöskin sen vuoksi, että „Iskran“ 53. numerossa julkaistu kirjoitus „Edustajakokouksemme“ antoi *aivan väärän* selityksen siitä iskralaisten kesken tapahtuneesta ei niinkään syvällisestä, mutta perin desorganisoivasta jakaantumisesta, johon edustajakokous johti.

Kirjoituksessa asia esitetään niin, ettei kukaan edes suurennuslasilla löydä siinä *ainoatakaan* todella vakavaa jakaantumisen syytä, kukaan ei näe siinä varjoakaan sellaisen ilmiön selityksestä, kuin on muutos Pää-äänenkannattajan toimituksen kokoonpanossa, kukaan ei näe siinä vakavien syiden tapaistakaan minun eroamiseeni kollegiosta. Me eranimme mielipiteissämme puoluekeskusten organisaatiota koskevassa kysymyksessä, — sanoo artikkelin kirjoittaja, — kysymyksessä Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean välisestä suhteesta, sentralismin toteuttamismenetelmästä, mahdollisen ja hyödyllisen sentralismin puitteista ja luonteesta, byrokraattisen formalismin vahingollisuudesta.

Niinköhän? Emmeköhän me *eronneet* kysymyksessä keskusten henkilökokoonpanosta, kysymyksessä siitä, voidaanko edustajakokouksessa valittuun kokoonpanoon

* Tämän kirjeen lähetin „Iskran“ toimitukselle heti 53. numeron ilmestyttyä. Toimitus kieltäytyi julkaisemasta sitä 54. numerossa, joten minun on pakko julkaista se erillisenä lehtisenä.

tyytymättömyyden vuoksi sallia noiden keskusten boikotointia, käytännöllisen työn desorganisointia, puolueen edustajakokouksen päätösten muuttamista ulkolaisten sosialidemokraattien vussin *ryhmän*, sen tapaisen kuin Liigan enemmistön, mieliksi?

Te tiedätte mainiosti, toverit, että asia oli juuri siten. Mutta vaikutusvaltaisimpien ja toimeliaimpien puoluetöyöntekijäin valtava enemmistö ei vielä sitä tiedä, ja minä hahmottelen lyhyesti tärkeimmät tosiasiat,— lyhyesti siksi, että „Iskra” lehden 53. numeron ilmoituksesta päätellen tullaan erimielisyyksiemme syntymisen historiasta julkaisemaan piakkoin täydellinen aineisto.

Edustajakokouksessamme, kuten sekä meitä kiinnostavan artikkelin kirjoittaja että Bundin edustajisto juuri ilmestyneessä selostuksessaan oikein sanovat, oli huomattava enemmistö „iskralaisia”, minun laskelmieni mukaan noin $\frac{3}{5}$ äänistä jopa ennen Bundin ja „Rabotsheje Delon” edustajien poistumistakin. Edustajakokouksen ensipuoliskon aikana nämä iskralaiset olivat yksimielisesti kaikkia antiiskralaisia ja epäjohdonmukaisia iskralaisia vastaan. Erittäin havainnollisesti se tuli esiin edustajakokouksen ensipuoliskon aikana sattuneen kahden välikohtauksen yhteydessä, jotka ovat tärkeitä eromme ymmärtämiseksi: välikohtauksessa Organisaatiokomitean vuoksi ja välikohtauksessa kielten tasa-arvoisuuden johdosta (tässä tapauksessa iskralaisten kiinteä enemmistö aleni ainoan kerran $\frac{3}{5}$:sta $\frac{1}{2}$:aan). Edustajakokouksen jälkipuoliskon aikana iskralaiset *alkoivat* erkaantua toisistaan ja sen loppuun tultaessa erkanivat *kokonaan*. Kiistat puolueen sääntöjen 1. pykälästä ja keskusten valinnasta osoittavat selvästi tuon erkanemisen luonteen: iskralaisten vähemmistö (Martov etunenässä) liitti vähitellen ympärilleen yhä suuremman määrän ei-iskralaisia ja horjuvia aineksia esiintyen iskralaisten (joiden joukossa Plehanov ja minä) enemmistöä vastaan. Sääntöjen 1. pykälän yhteydessä tämä ryhmitys ei vielä valautunut lopullisiin muotoihin, mutta bundilaisten äänet sekä kaksi ääntä rabotshejedelolaisten kolmesta äänestä antoivat kuitenkin voiton iskralaiselle vähemmistölle. Keskusten vaaleissa iskralaisesta enemmistöstä tuli (viiden bundilaisen ja kahden rabotshejedelolaisen äänen poistuttua edustajakokouksesta) puoluekokouksen

enemmistö. Ja *vasta silloin me erkanimme* tämän sanan todellisessa mielessä.

Meitä erotti syvästi ennen kaikkea Keskuskomitean kokoonpano. Jo Organisaatiokomitean vuoksi sattuneen välikohtauksen jälkeen, aivan edustajakokouksen alussa, iskralaiset käsitelivät kiihkeästi Organisaatiokomitean eri jäsenten (*ja ei-jäsenten*) ehdokkuutta Keskuskomiteaan ja „Iskra” järjestön epävirallisissa kokouksissa, kauan kestäneiden ja kiihkeiden väittelyjen jälkeen, hylkäsivät erään Martovin tukeman ehdokkaan yhdeksällä äänellä neljää vastaan kolmen pidättäytyessä; kymmenellä äänellä kahta vastaan neljän pidättäytyessä hyväksyttiin viiden lista, johon *minun ehdotuksestani* otettiin yksi ei-iskralaisten aineiden johtaja ja yksi iskralaisen vähemmistön johtaja. Mutta vähemmistö vaati itselleen tiukasti kolmea viidestä ja kärsi sen vuoksi puolueen edustajakokouksessa täydellisen tappion. Samoin päättyi suurtaistelu, joka syytti edustajakokouksessa kysymyksessä vanhan kuusikon vahvistamisesta tai uuden kolmikön valitsemisesta Pää-äänenkannattajan toimitukseen*.

Vasta siitä hetkestä tulee erimielisyys niin täydelliseksi, että johtaa ajatukseen kahtiajakaantumisesta; vasta siitä hetkestä alkaa edustajakokouksessa vähemmistön (joka muuttuu jo todelliseksi „kiinteäksi” vähemmistöksi) ennenkuulumaton äänestyksestä pidättyminen. Ja tuo erimielisyys kärjistyy edustajakokouksen jälkeen yhä enemmän. Tyytymätön vähemmistö ryhtyy boikottiin, joka jatkuu kokonaisia kuukausia. Että tällä pohjalla kasvaneet syytökset byrokrattisesta formalismista, vaatimuksesta tinkimättömään, mekaaniseen alistumiseen y.m.s. tyhjänpäiväisyydet ovat vain yrityksiä työntää syyt syyttömien niskoille, se on itsestään selvää ja sitä kuvaa riittävästi esimerkiksi seuraava tyypillinen tapaus. Uusi toimitus (s.o. Plehanov ja minä) kutsuu kaikkia entisiä toimittajia avustajiksi, kutsuu

* Tuon kuulun „kolmikön” aiheuttamien lukemattomien selittelyjen ja vääristelyjen vuoksi sanon jo nyt heti, että jo kauan ennen edustajakokousta kaikki asioita vähänkin lähempänä olevat toverit olivat tietoisia minun kommentaaristani edustajakokouksen Tagesordnungin (päiväjärjestyksen. *Toim.*) luonnokseen. Tuossa kommentaarissa, joka kulki edustajakokouksessa kädestä käteen, on sanottu: „Edustajakokous valitsee kolme henkilöä Pää-äänenkannattajan toimitukseen ja kolme Keskuskomiteaan. Nämä kuusi henkilöä *yhdessä*,²⁾ esemmistöllä, täydentävät, jos se on tarpeen, Pää-äänenkannattajan toimituksen ja Keskuskomitean kokoonpanoa kooptoimalla ja tekevät siitä vastaavan selostuksen edustajakokoukselle. Sen jälkeen, kun edustajakokous on tämän selostuksen vahvistanut, Pää-äänenkannattajan toimitus ja Keskuskomitea suorittavat myöhemmän kooptaation erikseen”.

aluksi tietysti ilman „formalismia”, suullisesti. Vastauksena on kieltäytyminen. Silloin me kirjoitamme „paperin” (byrokraatit!) „kunnioitettaville tovereille” ja pyydämme heitä yleensä avustamaan ja erityisesti *esittämään erimielisyytensä meidän toimittamiemme julkaisujen palstoilla*. Saimme „formaalisen” ilmoituksen haluttomuudesta *osallistua mitenkään „Iskran” työhön*. Kuukausimääriin ei kukaan ei-toimittajista työskentelekään „Iskrassa”. Suhteet muodostuvat kokonaan formaalis-byrokraattisiksi, — kenen „aloitteesta”?

Alkaa maanalaisen kirjallisuuden julkaiseminen, kirjallisuuden, jota tulvimalla tulvii ulkomailla, jota lähetetään komiteoille ja joka alkaa jo nyt osittain palata Venäjältä ulkomaille. Siperian edustajan selostus, — —nin kirje „opposition” tunnuksista, Martovin „Vielä kerran vähemmistössä” ovat täynnä mitä huvittavimpia Leninin syyttämisiä „itsevaltiudesta”, robespierreläisen mestausvaltakomennon (sic! *) luomisesta, vanhojen tovereiden poliittisten hautajaisten järjestämisestä (keskuksiin valitsematta jääminen on näes hautajaiset!) j.n.e. Asiain kulku panee opposition pyrkimään sellaisten „periaatteellisten” erimielisyyksien etsimiseen organisatoristen kysymysten alalla, jotka tekevät yhteistyön mahdottomaksi. Erikoisesti höyhenetään tällöin puolueen Neuvoston kuulua „viidettä jäsentä”. Neuvosto kuvataan kaikissa mainituissa tuotteissa Leninin diplomatiaksi tai silmänpääntötempuksi, aseeksi, jolla ulkomainen Pää-äänenkannattaja kukistaa venäläisen Keskuskomitean — prikulleen samalla tavalla kuin asian esittää myöskin Bundin edustajisto edustajakokouksesta tekemässään selostuksessa. Sanomattakin on selvää, että tuo periaatteellinen erimielisyyks on samanlaista tyhjäänpäiväisyyttä kuin kuulu byrokraattinen formalismi: viidennen jäsenen valitsee edustajakokous; siis kysymys on *persoonallisuudesta*, joka ansaitsee enemmistön suurimman luottamuksen; ja puolueen edustajakokouksen enemmistön tahto ilmenee aina määrättyjen henkilöiden valintana, olipa puoluekeskusten organisaatio millainen tahansa.

Kuinka laajalle kaikki tuollainen kirjallisuus on ulkomailla levinnyt, näkyy siitä, että jopa kunnan Parvuskin on lähtenyt sotaretkelle vastustamaan pyrkimystä yhdistää

* — sillä tavalla! *Toim.*

kaikki langat yksiin käsiin ja „komennella” (sic!) työläisiä jostain Genevestä („Aus der Weltpolitik”, V. Jahrg.*, № 48, marraskuun 30 pnä 1903). Kuluu kuukausi tai pari, meidän uusi itsevaltiuden vastustaja lukee puolueen edustajakokouksen ja Liigan edustajakokouksen pöytäkirjat ja vakuutuu siitä, että on helppoa joutua naurunalaiseksi ottamalla täydestä jokainen Parteiklatsch **.

Huippukohtana opposition sotatoimissa keskuksia vastaan oli Liigan edustajakokous. Sen pöytäkirjoista lukijat näkevät, olivatko ne oikeassa, jotka nimittivät sitä välienselvittelyn areenaksi puolueen edustajakokouksen asioissa, oliko opposition rynnistyksessä jotain sellaista, mikä provosoi Keskuskomitean aivan poikkeuksellisiin toimenpiteisiin (kuten Keskuskomitea itse sanoi, kun toimituksen kokoonpanon muutos herätti toiveen rauhan aikaansaamisesta puolueessa). Tämän edustajakokouksen päätöslauselmat osoittavat, minkälainen luonne on „periaatteellisilla” erimielisyyksillä itsevaltaista byrokratismia koskevassa kysymyksessä.

Kahtiajakaantumisen ilmapiiri sakeni Liigan edustajakokouksen jälkeen niin uhkaavasti, että Plehanov päätti kooptoida vanhan toimituksen. Minä aavistin, ettei oppositio tyydy siihen, ja pidin sallimattomana puoluekokouksen päätösten muuttelusta *kerhon* mieliksi. Mutta vieläkin sallimattomampana pidin poikkiteloin asettumista mahdollisen puoluerauhan tielle ja siksi erosin „Iskran” 51. numeron jälkeen toimituksesta ilmoittaen samalla, etten kieltäydy avustamasta enkä vaadi edes tiedoittamaan lehdessä erostani, jos puolueessa vakiintuu hyvä sopu. Oppositio vaati (ei olemattoman byrokratismin, formalismin, itsevaltiuden, mekaanisuuden y.m. systeemin muuttamista, vaan) vanhan toimituksen palauttamista, opposition edustajain kooptoitamista Keskuskomiteaan, kahta paikkaa Neuvostossa ja Liigan edustajakokouksen tunnustamista lailliseksi. Keskuskomitea kehoitti turvaamaan rauhan suostuen kooptoitamaan kaksi henkilöä Keskuskomiteaan, antamaan yhden paikan Neuvostossa, Liigan uudestijärjestämisen asteittaisuuteen. Oppositio hylkäsi nämäkin ehdot. Toimitus kooptoitettiin, mutta kysymys rauhasta jäi avoimeksi. Sellainen oli asiain-tila „Iskran” 53. numeron ilmestymisen aikana.

* — „Maailman politiikasta”, V julkaisuvuosi. *Toim.*

** — puoluejuoru. *Toim.*

Sitä, että puolue haluaa rauhaa ja myönteistä työskentelyä, voidaan tuskin epäillä. Mutta sellaiset kirjoitukset kuin „Edustajakokouksemme” estävät sovun aikaansaamista, estävät siten, että ne nostavat viittauksia ja kysymysten palasia, jotka ovat käsittämättömiä ja joita ei voida käsittää ilman erkaantumisen kaikkien vaiheiden selittämistä, estävät siten, että ulkomaisen kerhon syy vieritetään käytännöllisen keskuksemme niskoille, joka suorittaa puolueen tosiasiallisen yhdistämisen raskasta ja vaikeaa työtä ja joka on jo ilmankin kohdannut ja kohtaa sentralismin toteuttamisen tiellä liian paljon haittoja. Venäjän komiteat käyvät taistelua kaikkea työtä jarruttavaa vähemmistön desorganisoiavaa toimintaa ja sen harjoittamaa boikottia vastaan. Päätöslausemia tästä asiasta ovat jo lähettäneet Pietarin, Moskovan, Nizhni Novgorodin, Tverin, Odessan ja Tulan komiteat ja Pohjoinen liitto.

Ulkomaisesta Literatengezänk'istä * me olemme saaneet kylliksi! Olkoon se nyt käytännönmiehille Venäjällä näyteenä siitä, „mitä ei pidä tehdä”! Kehoitakoon puolueen Pää-äänenkannattajan toimitus kaikkia lopettamaan kaikenlaisen boikotin, tulipa se sitten miltä taholta hyvänsä, yksimieliseen työhön puolueen Keskuskomitean johdolla!

* * *

Entä vivahde-eroavaisuudet iskralaisten välillä? kysyy lukija. Ensinnäkin, vastaamme tähän, eroavaisuus on siinä, että enemmistön mielestä puolueessa voidaan ja pitää ajaa omia katsantokantoja keskusten henkilökökonpanon muutoksista riippumatta. Jokaisella kerholla, esimerkiksi rabotshejedelolaisten kerholla, on puolueeseen tultuaan oikeus vaatia mahdollisuutta esittää ja ajaa omia katsantokantojaan, mutta ainoallakaan kerholla, olkoonpa se sitten vaikka kenraalien kerho, ei ole oikeutta vaatia edustusta puolueen keskuksiin. Toiseksi eroavaisuus on siinä, että enemmistön mielestä syy formalismista ja byrokratismista lankeaa sille, joka vetäytymällä syrjään keskusten johdolla suoritettavasta työstä on vaikeuttanut ei-formaalisen asiainhoidon mahdollisuutta. Kolmanneksi, minulle on tunnettua yksi, ja vain yksi, periaatteellinen erimielisyys

* — kirjailijain rettelöinnistä. Toim.

organisaatiokysymyksissä, nimittäin se erimielisyys, joka ilmeni keskusteluissa puolueen sääntöjen 1. pykälästä. Kun edustajakokouksen pöytäkirjat ilmestyvät, niin koetamme palata tähän kysymykseen. Silloin me osoitamme, että Martovin sanamuodon läpivieminen ei-iskralaisten ja quasi*-iskralaisten aineiden voimilla ei ollut sattuma, vaan johtui siitä, että se ottaa askeleen opportunistien kohti, että tuon askeleen me näemme vieläkin havainnollisemmin — —nin kirjeessä ja kirjasessa „Vielä kerran vähemmistönä”**. Pöytäkirjat osoittavat faktillisesti vääräksi „Edustajakokouksemme” nimisen artikkelin kirjoittajan sen mielipiteen, että muka „puolueen sääntöjen käsittelyssä kiista keskittyi miltei yksinomaisesti kysymykseen puolueen keskuselinten järjestämisestä”. Asia oli juuri päinvastoin. Ainoa todella periaatteellinen kiista, joka jakoi enemmän tai vähemmän selvästi kummankin „osapuolen” (s.o. iskralaisten enemmistön ja vähemmistön), oli kiista puolueen sääntöjen ensimmäisestä pykälästä. Kiistat Neuvoston kokoonpanosta, keskustusten kooptaatiosta j.n.e. jäivät taas eri edustajain, minun ja Martovin j.n.e., välisiksi kiistoiksi, nämä kiistat koskivat suhteellisesti sangen osittaisia yksityiskohtia eivätkä aiheuttaneet minkäänlaista selvää ryhmittymistä iskralaisten keskuudessa, jotka äänestyksellään oikaisivat milloin yhden milloin toisen meikäläisen intoilua. Kun erimielisyyksien lähde sentralismin toteuttamisen menetelmiä, sen puitteita, luonnetta y.m.s. koskevissa kysymyksissä katsotaan rajoittuvan näihin kiistoihin, niin se merkitsee yksinkertaisesti sitä, että kaunistellaan vähemmistön kantaa ja niitä menetelmiä, joita se käytti taistelussaan keskustusten henkilökokoonpanon muuttamiseksi, taistelussa, joka yksinomaan aiheuttikin keskuudessamme erkanemisen tämän sanan varsinaisessa mielessä.

Kirjoitettu joulukuun alussa 1903

*Julkaistu joulukuussa 1903
erillisenä lehtisenä
Allekirjoitus: N. Lenin*

*Julkaistaan
lehtisen tekstin mukaan*

* — muka. *Toim.*

** — Silloin pyydämme myös selittämään, mitä merkitsevät artikkelin „Edustajakokouksemme” viittaukset ansaitsemattomasta huomion puuttumisesta ei-iskralaisiin, siitä, että sääntöjen tiukat pykälät eivät vastaa reaalaisia voima-suhteita puolueessa. Mitä nuo viittaukset merkitsevät?

**VSDTP:n KESKUSKOMITEAN KIRJE
ULKOMAISEN LIIGAN HALLINNOLE, PUOLUEEN
AVUSTUSRYHMILLE JA KAIKILLE ULKOMAILLA
OLEVILLE PUOLUEEN JÄSENIILLE**

Toverit! Puolueen lopullinen yhdistäminen asettaa meille nyt päivänpolttavaksi ja tinkimättömäksi tehtäväksi sosialidemokratian ulkomaisen työn laajan kehittämisen ja kaikkien tällä toimikentällä toimivien työntekijäin liittämisen lujasti yhteen.

Puolueen sääntöjen mukaan (13. §) puolueen kaikki ulkomainen työ jakaantuu kahteen suureen alaan, jotka organisaatiotyypinsä puolesta ovat erilaisia. Toisaalta propaganda- ja agitaatiotyötä ulkomailla johtaa välittömästi ja keskittää käsiinsä Ulkomainen liiga. Keskuskomitea tekee kaikkensa auttaakseen tämän asian täydellistä keskittämistä Liigan käsiin ja turvatakseen sen autonomian tässä tehtävässä. Toisaalta myötävaikutustaan liikkeeseen Venäjällä Liiga toteuttaa ainoastaan niiden henkilöiden ja ryhmien välityksellä, jotka Keskuskomitea on erikoisesti sitä varten määrännyt.

Kehoittaen kaikkia Liigan jäseniä, kaikkia avustusryhmiä ja kaikkia ulkomailla olevia puolueen jäseniä tukemaan Liigaa kaikinpuolisesti sen propaganda- ja agitaatiotyössä Keskuskomitea aikoo suunnata nyt kaikki ponnistuksensa näiden välittävien ryhmien järjestämiseen, joiden kautta liikkeen tukemisen Venäjällä tulee tapahtua.

Tehtävänsä tällä alalla Keskuskomitea käsittää seuraavalla tavalla.

Liikkeen tukeminen Venäjällä ulkomailta käsin ilmenee pääasiallisesti 1) vallankumouksellisten työntekijäin lähettämisenä Venäjälle; 2) ulkomailla kerättyjen rahasummien lähettämisenä Venäjälle; 3) sellaisten venäläisten yhteyksien, tietojen ja ohjeiden kokoamisena ulkomailla, jotka on

viipymättä tiedoitettava Venäjälle siellä toimivien tovereiden auttamiseksi, palojen ehkäisemiseksi j.n.e.; 4) kirjallisuuden lähettämisenä Venäjälle j.n.e.

Väittämättä sitä, että tuossa luettelossa olisi esitetty tyhjentävästi Venäjän liikkeen ulkomailta käsin tapahtuvan välittömän tukemisen kaikki muodot, olemme kuitenkin sitä mieltä, että toistaiseksi on riittävää hahmotella sen tärkeimmät muodot ja sovittaa muodostettava organisaatio näiden muotojen mukaiseksi. Kokemus osoittaa, missä määrin muutokset tuohon organisaatioon tulevat välttämättömiksi tulevaisuudessa.

Aloitakaamme työntekijäin lähettamisestä Venäjälle. Olisi tietenkin toivottavaa, että suurin osa sinne matkustavista ottaisi välittömästi yhteyden Keskuskomitean ulkomaiseen päätoimistoon — nimittäin geneveläiseen — ja saisi siltä salaisten kohtaamispaikkojen osoitteet, tunnussanat, rahat ja tarpeelliset ohjeet. Mutta hyvin monet työhön matkustavat henkilöt eivät tietenkään voi poiketa Geneveen, ja siksi Keskuskomitea aikoo ryhtyä nimittämään asiamiehiään kaikkiin vähänkin tärkeisiin ulkomaisiin keskuksiin: Lontooseen, Pariisiin, Brysseliin, Berliiniin, Wieniin y.m. Jokaista, joka aikoo matkustaa Venäjälle työhön, kehoitetaan kääntymään Keskuskomitean paikallisen asiamiehen puoleen, ja tämä asiamies ryhtyy kaikkiin toimenpiteisiin, jotta matkustava voisi päästä mahdollisimman nopeasti ja vaarattomasti määräraikkaansa, jotta Venäjälle matkustavan ensimmäiset askeleet vastaisivat Keskuskomitean yleistä suunnitelmaa voimien ja varojen jaottelussa j.n.e. Keskuskomitea toivoo, että Ulkomainen liiga antaa kaikinainen apua näille Keskuskomitean asiamiehille — esimerkiksi tutustuttamalla mahdollisimman suuren määrän ulkomaisesta väestä näiden asiamiesten tehtäviin ja heidän kanssaan yhteydenoton ehtoihin, auttamalla niiden yhteyksien järjestämistä mahdollisimman konspiratiivisiksi j.n.e.

Koska työntekijäin lähettäminen suurista ulkomaisista keskuksista Venäjälle on hyvin suurimerkityksellinen asia ja koska asianmukainen tutustuminen lähetettäviin ei ole yhdelle henkilölle aina voimienmukaista, niin Keskuskomitea tulee tarvittaessa nimittämään puolueen sääntöjen 13. §:n mukaan asiamiesryhmän eikä vain yhtä asiamiestä.

Edelleen. Mitä tulee rahojen lähettämiseen, niin sen suhteen on toivottavinta, että rahojen keräys ulkomailta

kaikkialla keskitetään täydellisesti Liigan käsiin ja että Liigan hallinto siirtää summat Keskuskomitealle. Vain välttämättömissä tapauksissa pitää ehkä kokemuksen antamien osviittojen mukaisesti luovuttaa vissejä summia välittömästi Liigan paikallisilta jaostoilta Keskuskomitean paikallisille asiamiehille, kun esimerkiksi äkkiarvaamattomat seikat vaativat antamaan viipymätöntä apua karkaamisessa, työntekijän lähettämisessä, kirjallisuuden lähettämisessä j.n.e. Keskuskomitea toivoo, että Liigan hallinto antaa jaostoille vastaavat ohjeet ja kehittää rahojen keräyksen ja kulutuksen parhaita tilitysmuotoja.

Edelleen, kaikille on tietenkin tunnettua, että hyvin usein henkilöt, jotka saapuvat Venäjältä ulkomaille, antavat sellaisia tietoja, jotka olisivat hyvin tärkeitä venäläisille työntekijöille,— esimerkiksi tietoja palojen laajuudesta, välttämättömyydestä varoittaa niitä ja niitä tovereita kaupungissa, joka sijaitsee kaukana palopaikalta, välttämättömyydestä käyttää Venäjällä sellaisia ja sellaisia yhteyksiä, joita karannut tai pois matkustanut toveri ei ole ehtinyt tai ei ole voinut käyttää, j.n.e. Sitä mukaa kuin kaikki puolue työ liitetään Keskuskomitean johdolla lopullisesti yhteen, tulee tietenkin yhä useammin mahdollisuuksia koota kaikki nuo yhteydet ja osviitat itse Venäjällä, ja se on ainoa normaalin ja toivottava tie. Mutta epäilemättöä on, että vielä kauan tulee olemaan tapauksia, jolloin eri syistä Venäjältä karanneet tai legaalisesti pois matkustaneet toverit eivät ole ehtineet luovuttaa yhteyksiä Venäjällä, joten on pakko käyttää sitä varten heidän ulkomailla oleskeluaan.

Lopuksi, kirjallisuuden kuljettamisen Keskuskomitea pyrkii tietenkin keskittämään mahdollisimman täydellisesti erikoisen kuljetusryhmän käsiin, jonka jäsenistä osa tulee olemaan aina ulkomailla. Tämän vuoksi tullaan nimittämään Keskuskomitean erikoisasiamiehiä puoluekirjallisuuden varastojen hoitajiksi ulkomaisissa eri keskuksissa, pitämään yhteyttä rajojen kanssa j.n.e. Mutta kuljetuskysymyksen ollessa parhaimmallakin kannalla jää siihen aina tietenkin sellaisia vajavaisuuksia, jotka täytyy korvata erikoisten sopivien tilaisuuksien hyväksikäyttämällä, lähettämällä (mahdollisesti) matkalaukkuja, käyttämällä hyväksi joitakin otollisia tilaisuuksia kauppayhteyksissä, laivaliikenteessä j.n.e. Kaikissa tällaisissa kysymyksissä on kaikki tiedoitukset, ohjeet ja tiedot lähetettävä samoin

Keskuskomitean asiamiehille, jotka tulevat keskittämään kaikki sentapaiset asiat ja toimimaan Keskuskomitean yleisen suunnitelman ja ohjeiden mukaisesti.

Tiedoittaessaan työsuunnitelmastaan Liigan hallinnolle Keskuskomitea lausuu luottamuksensa siihen, että Liiga antaa puolestaan Keskuskomitean asiamiehille ulkomailla kaikinpuolista apua ja erikoisestikin ryhtyy toimenpiteisiin, että nämä asiamiehet voisivat tutustua laajasti avustusryhmiin, nuorisokerhoihin y.m., y.m.

Kirjottettu joulukuun alussa 1903

*Julkaistu ensi kerran v. 1928
VII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

HUOMAUTUKSIA UUDEN „ISKRAN“ ASEENTEESTA

Se, mikä minua erikoisesti kuohuttaa siinä asenteessa, jonka „martovilainen” „Iskra” on nyt ottanut, on sen *sisäinen vilpillisyys ja valhe*, yritykset kiertää asian olemus, yritykset salata viekkaasti puolueen yleinen mielipide ja päätös, yritykset *vääristellä* käsitteitä ja tosiasioita. Ja vain asioiden tietämättömyydestä johtuvaksi olen minä taipuvainen selittämään eräillä tovereilla ilmenevän ymmärtämättömyyden ja välinpitämättömyyden, kovanahkaisuuden tuota valhetta kohtaan. Tietämättömyyttä vastaan täytyy taistella selittämällä, enkä minä missään tapauksessa luovu aikomuksestani selittää koko asia äärimmäisen seikkaperäisesti (tarpeen vaatiessa *kaikkine* asiakirjoineen) erikoisessa kirjasessa, jonka kirjoittamiseen ryhdyinkin heti, kun ilmesivät puolueen edustajakokouksen ja Liigan edustajakokouksen pöytäkirjat, siis hyvin pian³⁹.

Pääasiallisin *puijaus*, jonka avulla martovilaiset *petkutavat* puoluetta (pettäen hysteerisyytensä vuoksi ehkä ja todennäköisestikin ennen kaikkea itseään), on ensinnäkin iskralaisten toisistaan erkanemisen todellisten lähteiden ja syiden *vääristely*. Toiseksi — kerholaisuutta ja desorganisaatiota, lahkolaisuutta ja puoluekantaisuutta koskevien käsitteiden *vääristely*.

Ensimmäinen vääristely on siinä, että „periaatteelliseksi” erimielisyydeksi esitetään se oikeastaan toistensa *haukkuminen*, jota kumpikin osapuoli harjoitti keskustusten ja opposition välisen taistelun aikana edustajakokouksen jälkeen. Tuo toistensa haukkuminen oli siinä, että oppositio nimitteli enemmistöä itsevaltiaiksi, formalisteiksi, byrokraateiksi etc.* ja enemmistö nimitteli oppositiota *hysteeriseksi*

* — et cetera — ja niin edelleen. *Toim.*

ketuiksi, virkaheittoisten ministerien tai hysteeristen skandalistien puolueeksi (ks. Liigan edustajakokousta). Ja nyt *toinen* puoli noista keskinäisistä „kohteliaisuuksista” vedetään Pää-äänenkannattajaan *periaatteellisena* erimielisyytenä! Eikö se ole halpamaista?

Todellisuudessa oli erkanemisen syy nimenomaan *martovilaisten kääntymisessä suohon*. Tuo käänne ilmeni selvästi edustajakokouksessa sääntöjen 1. §:n yhteydessä ja ryhmityksessä keskusten vaalien yhteydessä. *Tämä* erimielisyyys, joka vissiltä osaltaan on epäilemättä *periaatteellinen*, kierretään ja siitä vaietaan.

Toinen vääristely on siinä, että *desorganisoituaan kolmen kuukauden* ajan koko puoluetta ja kaikkea työtä *ryhmän* etujen hyväksi, keskuksiin kapuamiseksi (sillä kukaan ei asettanut esteitä asialliselle polemiikille ja mielipiteiden ilmaisemisen vapaudelle, päinvastoin, martovilaisia kutsuttiin osallistumaan ja pyydettiin kirjoittamaan), martovilaiset nyt, kavuttuaan takaportaiden kautta toimitukseen, ottavat salavihkaa sen tilalle enemmistöön kohdistetun naurettavan syytöksen desorganisoivasta formalismista, byrokratismista y.m. *vaieten* omasta boikotistaan, kapuamispolitiikastaan etc. Eikö se ole halpamaista? Joko tahi: joko *pitää unhoittaa* koko „rettelö” ja olla silloin *kokonaan* puhumatta siitä, olla laskematta Pää-äänenkannattajaan *rettelöinnin kaikuakaan*, sillä huudot byrokratismista ovat nimenomaan *kaikua* viheliäisestä kapuamispolitiikasta. Tahi pitää nostaa kysymys erosta — ja silloin *paljastaakin* kaikki.

Kirjoitettu joulukuussa 1903

Julkaistu ensi kerran v. 1929
X *Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

**ALKULAUSE KIRJASEEN
„KIRJE TOVERILLE ORGANISAATIO-
TEHTÄVISTÄMME“**

Uudestaan julkaisemani „Kirje toverille” * on kirjoitettu toista vuotta sitten,— ellei muistini petä, niin se oli syyskuussa vuonna 1902. Ensiksi se kulki kaikkien keskuudessa kädestä käteen jäljennöksinä ja sitä levitettiin Venäjällä esityksenä iskralaisista organisatorisista katsomuksista. Sitten Siperian liitto monisti tämän kirjeen viime vuoden kesäkuussa ja levitti sitä sangen huomattavan määrän. Näin muodoin yleisö on jo tutustunut kirjeeseen eikä nyt ole mitään syytä viivyttää sen julkaisemista. Se näkökohta, jonka vuoksi en julkaissut tätä kirjettä aikaisemmin,— nimittäin sen äärimmäinen kirjallinen muokkaamattomuus, sen aivan „konsepti”-luonne — raukeaa, sillä nimenomaan tässä konseptimuodossa ovat kirjeeseen tutustuneet jo monet venäläiset käytännönmiehet. Sitä paitsi vieläkin tärkeämpänä syynä tämän kirjeen uusintajulkaisuun konseptimuodossaan (olen tehnyt siihen vain aivan välttämättömimmät tyyllilliset korjaukset) on nyt sen merkitys „asiakirjana” **. „Iskran” uusi toimitus puhui, kuten tunnettua, jo 53. numerossa erimielisyyksistä *organisaatiokysymyksissä*. Minkälaisia nuo erimielisyydet nimenomaan ovat, sitä ei toimitus valitettavasti kiirehdi selvästi sanomaan, vaan rajoittuu enimmäkseen vihjailemaan sellaiseen, mitä ei kukaan tiedä. Pitää yrittää auttaa uutta toimitusta sen vaikeassa tehtävässä. Tulkoot „Iskran” *vanhat* organisatoriset katsomukset tunnetuksi kaikissa yksityiskohdissaan, jopa luonnoshahmoitelmia myöten,— ehkäpä uusi toimitus silloin lopultakin

* Ks. Teokset, 6. osa, ss. 215—235. *Toim.*

** Sen jälkeen, kun vastaväittäjäni ovat useampaan kertaan ilmaisseet halunsa käyttää tätä kirjettä asiakirjana, katsoisin puolestani jonkinlaisten muutosten tekemisen siihen uusintajulkaisun yhteydessä suorastaan jopa... kuinka sen nyt lievemmin sanoisi?.. epämurkavaksi.

ottaa ja ilmaisee „aatteellisesti johtamalleen” puolueelle *uudet* organisatoriset katsomuksensa. Ehkäpä uusi toimitus silloin lopultakin ilmaisee meille niiden perusteellisten muutosten *tarkan sanamuodon*, joita se haluaisi tehdä puolueemme organisaatiosääntöihin. Sillä todellakin, kukapa ei ymmärtäisi, että nimenomaan näihin organisaatiosääntöihin onkin sisällytetty meidän ainaiset organisaatiosuunnitelmamme?

Vertaamalla „Mitä on tehtävä?” * ja „Iskrassa” julkaistuja kirjoituksia organisaatiokysymyksistä tässä esiteltyyn „Kirjeeseen toverille” ja tätä viimeksi mainittua toisessa edustajakokouksessa hyväksytyihin sääntöihin, lukijat voivat luoda itselleen selvän käsityksen siitä, kuinka johdonmukaisesti me, iskralaisten enemmistö ja puolueen edustajakokouksen enemmistö, ajoimme organisatorista „linjaamme”. Ja „Iskran” uudelta toimitukselta me odotamme, odotamme erittäin kärsimättömästi, sen uusien organisaatiokatsomusten esittämistä, odotamme osoituksia siitä, nimenomaan minkä suhteen ja nimenomaan mistä hetkestä lähtien se on pettynyt ja miksi se on alkanut „polttaa sitä, mitä ennen palvoi”.

Tammikuu 1904

N. Lenin

*Julkaistu v. 1904 kirjasessa:
N. Lenin. „Kirje toverille
organisaatiotehtävistämme”,
Geneve*

*Julkaistaan
kirjaseen tekstin mukaan*

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 337–523. *Toim.*

JÄLKISANAT KIRJASEEN
„KIRJE TOVERILLE ORGANISAATIO-
TEHTÄVISTÄMME“

„Iskran” toimitus sanoo 55. numerossa, että Keskuskomitean ja opposition välillä „on tehty sopimus” niiden seikkojen „painamisesta unholaan”, jotka on mainittu minun „Kirjeessä „Iskran” toimitukselle” („Miksi erosin „Iskran” toimituksesta?”)*. Tuo toimituksen väite on välttelyä, joka on jo todella formalistista, byrokraattista ja kansliamaista (tov. Axelrodin erinomaisella kielellä ilmaistuna). Tosi-asiaa tuollaista sopimusta *ei ollut*, kuten Keskuskomitean ulkomainen edustaja suoraan sanoo erikoisessa lehtisessä, joka julkaistiin heti „Iskran” 55. numeron ilmestymisen jälkeen. Sellaista sopimusta *ei voinut ollakaan*, mikä on varmaankin selvää jokaiselle kirjeeni huolelliselle lukijalle, sillä oppositio *hylkäsi* „hyvän sovun”, jota Keskuskomitea ehdotti ja johon *nähtävästi* olisi kuulunut ehto kaiken sen painamisesta unholaan, mikä unhoitettavaksi kuului. Oliko toimitus todellakin niin naiivi, että hylättyään rauhan ja *aloitettuaan 53. numerossa sodan paljonpuhuttua byrokratismia vastaan* se olisi luullut, ettei vastapuoli virka mitään noiden byrokratismia koskevien lorujen *todellisesta* lähteestä?

Toimitusta ei lainkaan miellyttänyt se, että nimitin noiden lorujen todellista lähdeettä *rettelöiksi* (Literatengezänk — kirjailijain rettelöinti). Kuinkas muuten! Mutta viheliäisten sanojen lasketeleminen tuon todella epämiellyttävän tosiasiain johdosta ei vielä merkitse tosiasian kumoamista.

Otamme itsellemme oikeuden tehdä kunnianarvoisalle toimitukselle kaksi kysymystä.

* Ks. tätä osaa, ss. 106—112. *Toim.*

Ensimmäinen kysymys. Minkähän vuoksi mitä kiivaimmat syytökset itsevaltiudesta, robespierreläisestä komennosta, kumouksen suorittamisesta y.m., y.m. näyttävät *toisesta* vain *hullunkurisilta*, mutta *toisia* rauhallinen kertomus tosiasioista ja tosiasiallisesta kenraalipaikkojen vaatimisesta *loukkaa* verisesti? loukkaa siinä määrin, että he puhuvat aivan „tyhjänpäiväisiä” puheita „persoonallisista piste-lyistä”, „moraalisesta varjosta” ja jopa „alhaisista (mistä tämä??) vaikuttimista”? Mistä tuollainen ero, ystäväiseni? Eiköhän vain siitä, että kenraalin „paikka” on „alhaisempi” kuin itsevaltiaan paikka?

Toinen kysymys. Minkä vuoksi toimitus ei selitä lukijoille, *miksi* se (niinä kaukaisina aikoina, jolloin se kuului oppositioon ja oli asiallisesti „vähemmistössä”) ilmaisi haluavansa *painaa unholaan* eräät tosiasiat? Eikö toimitus huomaa sitä, että jo yksistään ajatus halusta „painaa unholaan” *periaatteelliset* erimielisyydet on järjetön eikä ole voinut tulla ainoankaan terveesti ajattelevan henkilön mieleen?

Näettekö, kuinka kömpelöjä te olette, herttaiset „poliittiset vastustajani”! Te halusitte tuhota minut syytöksellä, että *minä* siirrän periaatteellisen kiistan rettelöimisten alalle, mutta sen asemesta te *vahvistitte* väitteeni eräiden „erimielisyyksienne” todellisesta lähteestä.

Edelleen. Tunnustettuaan kömpelyydessään, että rettelöimisiä oli ollut, toimitus ei vaivautunut selittämään lukijoille, missä sen mielestä päättyvät periaatteelliset erimielisyydet ja missä alkavat rettelöimiset. Toimitus sivuuttaa vaihtelolla sen, että kirjeessäni minä yritän määritellä *aivan tarkalleen* kummankin alan rajat. Minä osoitan kirjeessäni, että periaatteellinen erimielisyys (ei likimainkaan niin syvä, että voisi aiheuttaa todellisen *erkanemisen*) tuli esiin sääntöjen 1. pykälää koskevassa kysymyksessä ja sitä laajensi iskralaisen vähemmistön lähentyminen ei-iskralaisiin aineksiin edustajakokouksen loppupuolella. Osoitan myöskin, että puheet byrokratismista, formalismista y.m. ovat ennen kaikkea yksinkertaisesti *kaikua edustajakokouksen jälkeisistä rettelöistä*.

Toimitus ei nähtävästi ole suostuvainen *tuollaiseen* „periaatteellisen” ja „unhoitettavaksi kuuluvan” rajan määräämiseen? Miksi se ei vaivautunut ilmoittamaan *omaa* mielipidettään näiden alojen rajan „oikeasta” määräämi-

sestä? Eiköhän siksi, että sen tietoisuudessa noita aloja ei ole vielä erotettu (eikä voida erottaa) toisistaan?

Samassa „Iskran” 55. numerossa julkaistusta kunnioitettavan toveri Axelrodin alakertakirjoituksesta lukijat voivat päätellä, mihin johtaa tuo... nirsoilemattomuus ja miksi puolueen Pää-äänenkannattajamme on muuttumassa. Kiistoistamme sääntöjen 1. pykälää koskevassa kysymyksessä tov. Axelrod ei puhu *sanaakaan* itse asiasta, vaan rajoittuu vihjailemaan „periferiapiireihin”, vihjailemisiin, jotka puolueen edustajakokouksessa läsnäolemattomalle henkilölle ovat kerrassaan käsittämättömiä. Tov. Axelrod on nähtävästi unohtanut, kuinka kauan ja seikkaperäisesti me sääntöjen 1. §:stä kiistelimme! Sen sijaan tov. Axelrod on luonut itselleen „teorian”, jonka mukaan „edustajakokoukseen saapuneiden iskralaisten enemmistöllä oli luja vakaumus, että heidän perustehtävänä on... käydä taistelua sisäisiä vihollisia vastaan”. „Tämän tehtävän vuoksi” enemmistöltä „jäi varjoon (kunnioitettavan tov. Axelrodin lujan vakauksen mukaan) edessäoleva myönteinen tehtävä”. „Myönteisen työn perspektiivi siirretään epämääräisen tulevaisuuden hämärään etäisyyteen”; puolueella on edessä kiireellisempi „sotatehtävä, sisäisten vihollisten lannistaminen”. Ja tov. Axelrod ei löydä kyllin lujia sanoja leimatakseen häpeällä tuon „byrokraattisen * (eli mekaanisen) sentralismin”, nuo „jakobiinilaiset” (!!?) suunnitelmat, nuo „desorganisaattorit”, jotka joitakin „ahdistavat ja hyljeksivät kuin kapinoitsijoita”.

Osoittaakseni, mikä todellinen arvo on tuolla teorialla,— oikeamminkin noilla edustajakokouksen enemmistöön kohdistetuilla syytöksillä desorganisatorisista pyrkimyksistä (nähtävästi *kuvitellun*) kapinallisuuden ahdistamiseen ja myönteisen työn hyljeksimisestä,— minun ei tarvitse muuta kuin palauttaa huonomuistisen tov. Axelrodin mieleen *eräs* (aluksi *eräs*) pieni tosiasia. Lokakuun 6 p:nä 1903, sen jälkeen kun vähemmistön jäseniä oli moneen kertaan varoitettu heidän harjoittamansa boikotin järjettömyydestä ja desorganisoivasta luonteesta, me yhdessä Plehanovin kanssa kehoitimme *virallisesti* „kapinallisia” kirjailijoita (ja muun

* Kiinnitän muuten toimituksen huomiota siihen, että kirjaseeni ilmestyy „säädettyillä otsikolla” varustettuna. Vakaumuksellisena sentralistina minä alistun Pää-äänenkannattajamme „periaatteellisiin” ohjeisiin sen alettua 55. numerosta julkaista puoluejulkaisukatsausten osastoa „otsikkojen” kannalta (formalisminvastaisen taistelun nimessä).

muassa tov. Axelrodia) ryhtymään myönteiseen työhön, ilmoitimme heille virallisesti, että kieltäytyminen tästä työstä on tyhmää niin henkilökohtaisen ärtymyksen kuin myöskin yksien tai toisten erimielisyyksien kannalta (joiden esittämiseksi me *tarjoamme* julkaisujemme sivut)*.

Tov. Axelrod on tämän unohtanut. Hän on unohtanut, että hän vastasi silloin jyrkällä kieltäytymisellä syitä mitenkään selittämättä. Hän on unohtanut sen, että hänellä silloin, noina kauan sitten edesmenneinä aikoina, „myönteinen työ siirrettiin epämääräisen tulevaisuuden hämärään etäisyyteen”, ja tuo tulevaisuus tuli toivotuksi nykyisyydeksi vasta marraskuun 26 pnä 1903⁴⁰.

Tov. Axelrod ei ole ainoastaan „unohtanut” sitä, vaan hän haluaisi yleensäkin „painaa unholaan” moiset „persoonalliset pistelyt”, eikö niin?

Kun vähemmistölle huomautetaan siitä, että se on desorganisoinut puoluetta *kuukausimäärin*, hylännyt myönteisen työn, riistänyt rettelöimisillään Keskuskomitealta *tavattomasti voimia*, niin se on „persoonallista pistelyä”, se merkitsee moraalisen varjon heittämistä, se merkitsee suuntien taistelun alentamista rettelöimisten tasolle. Sille ei ole sijaa Pää-äänenkannattajan palstoilla.

Mutta puolueen edustajakokouksen enemmistön syyttäminen siitä, että se rohkeni kuluttaa aikaa „kapinallisten” suostuttelemiseen, että se desorganisoisi puoluetta taistelulla (*kuviteltuja*) desorganisaattoreita vastaan — ne ovat periaatteellisia erimielisyyksiä, joita varten „Iskran” palstat on „säätettävä”. Eikö niin, kunnioitettava tov. Axelrod?

Ehkäpä tov. Axelrod katsahtaessaan ympärilleen löytää nykyisinkin kosolti esimerkkejä siitä, kuinka „myönteinen työ” myöskin vähemmistön käytännönmiehillä siirretään samoin toivotun, mutta yhä vielä epämääräisen tulevaisuuden hämärään etäisyyteen?

Ei, kuulkaahan, teille olisi ollut edullisempaa olla kokonaan kajoamatta kysymykseen enemmistön ja vähemmistön suhtautumisesta myönteiseen työhön! Olisi ollut edullisempaa olla muistuttamatta siitä, mistä esimerkiksi eräs —vin kaupungin tehdastyöläinen puhuu seuraavassa minulle lähettämässään kirjeessä:

* Ks. tätä osaa, s. 340. *Toim.*

„Kallis toveri!

Viime aikoina, s.o. puolueen toisen edustajakokouksen jälkeen, meille ilmoitettiin, että Keskuskomiteaa edustajakokous ei valinnut yksimielisesti, että kysymyksessä Pää-äänenkannattajan suhteista Keskuskomiteaan edustajakokous jakaantui kahtia ja muodostui niin kutsuttu enemmistö ja vähemmistö. Kaikki tuo on raskaan kiven lailla langennut päällemme ja musertanut meidät koko painollaan, sillä itse kysymyksiin Pää-äänenkannattajan suhteesta Keskuskomiteaan oli meille odottamaton uutuus: sitähan ei edustajakokoukseen saakka oltu laisinkaan herätetty minkäänlaisissa kerhoissa ja kokouksissa, ja sikäli kuin muistan, siitä vaiettiin myöskin kirjallisuudessa. Juuri tuo vaikeneminen siitä edustajakokoukseen asti onkin minulle käsittämätöntä. Jos oletettiin, ettei sitä ollut lainkaan olemassa, niin täytyisi tunnustaa, että tovereilla, jotka olivat ponnistaneet kaikki voimansa puolueen yhdistämiseksi, ei ollut selvää käsitystä puolueen organisaatiosta, t.s. sen rakenteesta. Mutta tuo toinen on aivan mahdollista, sillä kysymys, joka on nyt jakanut puolueen kahtia, osoitti selvästi, että käsitys puolueen rakenteesta oli olemassa ja ettei se ollut kaikilla samanlainen. Mutta jos se oli siten, niin miksi se salattiin? Tämä ensiksi. Ja toiseksi — itse tuo kysymys, kun sitä joutuu ratkaisemaan, niin asetan itselleni tällaisen kysymyksen: minkälainen puolueen rakenne turvaa sen ortodoksaalisen suunnan, ja siinä samalla minulla herää ajatus, että puolueen rakenteen lisäksi on tärkeää sen johtajiston kokoonpano, s.o. jos johtajat ovat ortodokseja, niin puolueen suuntakin on ortodoksaalinen, jos he ovat opportunisteja, niin puoluekin on sellainen. Nykyään, omaten tällaiset oletukset ja tietäen puolueen johtajiston kokoonpanon minä puollan ehdottomasti sitä, että Pää-äänenkannattaja on Keskuskomiteaa ylempänä puolueen aatteellisessa johtamisessa. Venäjän tosiolot panevat puoltamaan sitä vieläkin voimakkaammin: niin ortodoksaalinen kuin Keskuskomitea olisikin, niin Venäjällä ollen se ei voi olla taattu palolta eikä siis myöskään ortodoksaalisuuden menettämiseltä vastoin tahtoaan, sillä seuraajathan eivät aina ole samanlaisia kuin ne, kenen tilalle he tulevat. Kenellepä tovereista, jotka työskentelevät edes jonkin verran komiteoissa, ei olisi tunnettuja sellaiset ilmiöt, että mitä parhaimman komitean tilalle voi jonkin sattuman vuoksi tulla huono ja päinvastoin. Pää-äänenkannattajan laita on kokonaan toisin: se on toisenlaisissa oloissa (ottaen huomioon sen, että Pää-äänenkannattaja tulee olemaan ulkomailla), jotka turvaavat sille pitempiäaikaisen olemassaolon ja siis myöskin mahdollisuuden valmistaa itselleen kunnollisia seuraajia. Mutta minä en tiedä, toveri, voidaanko tämä kysymys ratkaista kertakaikkiaan, s.o. että joko Pää-äänenkannattaja olisi aina vallitsevassa asemassa Keskuskomiteaan nähden tai Keskuskomitea Pää-äänenkannattajaan nähden. Ajattelen, ettei voida. Olettakaamme seuraavanlainen tila: Pää-äänenkannattajan kokoonpano yhtäkkiä muuttui ja tuli ortodoksaalisesta opportunistiseksi, kuten esimerkiksi „Eteenpäin” Saksassa; voidaanko sille silloin antaa vallitseva asema aatteellisessa johdossa? mitä me, jotka olemme kasvatetut ortodoksaalisessa hengessä, silloin tekisimme, tokko meidän pitäisi suostua siihen? Ei, velvollisuutemme olisi riistää siltä oikeus vallitsevaan asemaan ja antaa se toiselle elimelle, ja jos sitä ei tehtäisi jostain syystä, olipa se sitten puoluekuri tai jokin muu, niin me kaikki ansaitisimme työväen sosialidemokraattisen liikkeen petturin nimen. Siten minä sen ymmärrän enkä mitenkään voi suostua kertakaikkiseen ratkaisuun, kuten eräät toverit tekevät.

Nykyään minulle on aivan käsittämätöntä se taistelu, jota enemmistön ja vähemmistön välillä nyt käydään, ja hyvin monista meistä se näyttää väärältä. Tosiaankin, sanokaahan, toveri! Onko sellainen tila luonnollista, kun kaikki voimat uhrataan matkustelemiseen komiteoissa käymiseksi vain siinä tarkoituksessa, että voitaisiin puhua enemmistöstä ja vähemmistöstä. Totta totisesti, en tiedä. Onko tuo kysymys todellakin niin tärkeä, että kaikki voimat uhrataan siihen ja että sen tautta katsellaan toinen toistaan miltei vihollisina? Ja käy todellakin niin, että jos komitea on pantu kokoon sanokaamme yhden leirin jäsenistä, niin toisesta leiristä siihen ei enää kukaan pääse, niin kelvoinen kuin hän työhön olisikin, voidaanpa vielä sanoa, että hän ei pääse silloinkaan, kun hän on työlle välttämätön, kun työ kärsii suuresti hänen poissaolostaan. Tällä en tietenkään halua sanoa, että taistelu tämän kysymyksen vuoksi olisi jätettävä kokonaan syrjään: ei lainkaan, taistelun pitäisi vain mielestäni olla toisenluontoista, emmekä me saa sen vuoksi unohtaa päätehtäväämme, nimittäin sosialidemokraattisten aatteiden propagandaa joukkojen keskuudessa, sillä unohtaessamme sen me heikennämme siten puoluettamme. En tiedä, onko se rehellistä, mutta kun on joutunut näkemään, että asian edut poljetaan likaan ja kokonaan unohtetaan, niin minä nimitän heitä kaikkia poliittisiksi juonittelijoiksi. Tuntuu jotenkin kipeältä ja peloittaa itse asian puolesta, kun näkee, että henkilöt, jotka ovat sen johdossa, puuhailevat joutain muuta. Tätä katsellessa tulee ajatelleeksi: onkohan puolueemme todellakin tuomittu ainaisiin jakaantumisiin tuollaisten pikkuseikkojen vuoksi, olemmekohan todellakin kykenemättömiä käymään yhteen ja samaan aikaan sisäistä taistelua yhdessä ulkoisen taistelun kanssa. Mitä varten sitten järjestetään edustajakokouksia, kun niiden päätöksiä ei oteta huomioon ja jokainen tekee, mitä haluaa, ja puolustelee itseään sillä, että edustajakokous päätti muka väärin, Keskuskomitea on toimintakyvytön j.n.e. Ja niin tekevät ne, jotka ennen edustajakokousta pitivät kaiken aikaa ääntä sentralismista, puoluekurista y.m., mutta nykyään haluavat näköjään todistella, että kuri tarvitaan vain tavallisille kuolevaisille eikä heille, huippukerroksen ihmisille. He ovat kai unohtaneet, että heidän esimerkkinsä pahasti turmelee vähän kokeneita tovereita, jo nykyään kuuluu työläisten keskuudessa jälleen tyytymättömyyden ääniä intelligenttejä kohtaan, jotka keskinäisten riitojensa vuoksi unohtavat heidät, jo nykyään innokkaimmat tulevat neuvottomiksi tietämättä mitä olisi tehtävä. Toistaiseksi niin, mutta asian koko keskitetty järjestäminen on nykyään tyhjää sanahelinää. Voidaan vain toivoa, että tulevaisuudessa kaikki muuttuu paremmaksi”⁴¹.

Kirjoitettu tammikuussa 1904

*Julkaistu v. 1904 kirjasssa:
N. Lenin. „Kirje toverille
organisaatiotehtävistämme”,
Geneve*

*Julkaistaan
kirjassen tekstin mukaan*

PUOLUEEN JÄSENIILLE

VETOOMUKSEN LUONNOS 43

Kerho vai puolue? sellainen on kysymys, jonka Pää-äänenkannattajamme on asettanut käsiteltäväksi.

Me pidämme tämän kysymyksen asettamista käsittelyn alaiseksi mitä ajankohtaisimpana. Kehoitamme Pää-äänenkannattajamme toimitusta katsahtamaan ennen kaikkea itseään. Mikä on tämä toimitus? Henkilöiden kerho, jotka ovat muutamia vuosia istuneet yhdessä ja päässeet nyt boikotin, desorganisaation ja kahtiajaolla uhkailun avulla kapuamaan toimitukseen, vai puolueemme toimihenkilöiden kollegio?

Älkää yrittäkö vältellä tätä kysymystä vetoamalla siihen, että teidät on kooptoitu laillisesti, sääntöjen mukaisesti. Me emme epäile tuota laillisuutta, mutta kehoitamme teitä olemaan rajoittumatta muodolliseen katsantokantaan ja vastaamaan kysymykseemme asiallisesti. Emme halua ainoastaan juridista, vaan myös poliittista vastausta. Haluamme saada tuon vastauksen nimenomaan teiltä, herrat edustajakokouksessa valitsemattomat ja puolueen nimittämättömät „toimittajat”, emmekä tov. Plehanovilta, jolla ei ehkä ollutkaan muuta valinnan varaa kuin kooptoida teidät kahtiajakaantumisen välttämiseksi.

Kerho vaiko puolueen toimihenkilöiden kollegio?

Jos kerho, niin mitä varten tarvitaan tuota ulkokultaisuutta ja vilpillisyyttä fraaseineen jostakin puolueesta? Ettekö te ole todellisuudessa repineet rikki tuota puoluetta pitäen sen elimiä ja sääntöjä pilkkananne viikko- ja kuukausimäärin? Ettekö te ole todellisuudessa repineet rikki tuon puolueen toisen edustajakokouksen päätöksiä, ettekö te ole vieneet asiaa kahtiajakoon asti, kieltäytyneet alistumasta

Keskuskomitean ja Neuvoston päätöksiin, ettekö te puheillanne siitä, että puolueen edustajakokoukset eivät ole teille jumalansanaa, s.o. velvoittavia, aseta itseänne puolueen ulkopuolelle? Te tallaatte jalkoihinne puolueen elimet ja lait ja samaan aikaan pidätte pilkkananne otsikkoja „Puolueen Pää-äänenkannattaja”!

Jos taas olette puolueen toimihenkilöitä, niin ettekö suvaitsi selittää tälle puolueelle, miksi ja minkä nimessä puolueen nimittämättömät henkilöt ovat pyrkineet saamaan itselleen paikan puolueen keskuselimessä? Ehkä vanhan perhekuntalaisen toimittajakerhon „periytyväisyyden” nimessä? Ja henkilöt, jotka hyväksyivät Liigan edustajakokouksessa päätöslausemia tuosta poroporvarillisesta „periytyväisyydestä”, tahtovat nyt petkuttaa meitä jutuilla puolueesta! Mutta onko teillä oikeutta puhua nyt puolueesta?

Te nimitätte formalisteiksi niitä, jotka nojautuvat II edustajakokouksen muodollisiin päätöksiin,—koska teille on tarpeen sen tosiasian peittäminen ja hämääminen, että te *olette rikkoneet tovereiden luottamuksen*, tovereiden, jotka kaikki, jok’ikinen, ovat monen monta kertaa antaneet toisilleen lupauksen noudattaa edustajakokouksen päätöksiä. Te ette alistu muodollisiin päätöksiin, kun ne ovat teitä vastaan, mutta samaan aikaan te kursailematta nojaututte Liigan muodollisiin oikeuksiin, kun nuo oikeudet ovat teille edullisia, te nojaututte puolueen Neuvoston muodollisiin päätöksiin, kun teidän onnistui vastoin puolueen tahtoa kavata tuohon puolueen korkeimpaan elimeen!

Te nimitätte byrokraateiksi niitä, jotka ovat puoluetöimessä puoluekokouksen tahdosta eivätkä ulkomaisen kirjailijakerhon oikusta. Teille on tarpeen siten peittää se teille epämieluisen tosiasia, että nimenomaan byrokritismin hengen, nurkkakuntalaisuuden hengen, virkapaikkojen tavoittelun hengen läpitunkemiksi osoittautuivat henkilöt, jotka eivät mitenkään voineet työskennellä puolueessa puolueen keskuselinten ulkopuolella. Niin, teidän käyttäytymisenne osoitti meille todellakin silmännähtävästi, että puolueemme sairastaa byrokratismia, joka asettaa toimipaikan työtä korkeammalle, joka ei kaihda boikottia eikä desorganisointia toimipaikan valloittamiseksi.

Päätöksen tekemistä puolueen edustajakokouksen äänen enemmistön perusteella te sanotte karkean mekaaniseksi,

mutta eikö teistä näytä karkean mekaaniselta ja skandaalimaiselta ne ulkomaisissa siirtokunnissa ja Liigan edustajakokouksessa käytetyt taistelumenetelmät, jotka antoivat teille häpeällisen voittonne puoluelehtemme toimituksesta! Te ette havaitse farisealaisuutta niiden henkilöiden vakuutuksissa puolueen tunnustamisesta, jotka pyrkivät saamaan ja saivatkin aikaan sen, että he hoitavat puolueen Päääänenkannattajaa, vaikka olivat puolueen edustajakokouksessa *vähemmistönä!*

Ja noita pinnistyksiä, joilla te pyritte ulkokultaisesti kaunistelemaan omaa säädytöntä ja puoluevastaista käytäytymistänne, tuota anarkian saarnaamista, tuota pilkan-tekoa puolueen edustajakokouksesta, tuota opportunistista poroporvarillisuuden ja kerholaisuuden puolustelua te nimittätte uudeksi organisatoriseksi katsantokannaksenne!

Toverit! Ken pitää itseään vakavasti puolueen jäsenenä, sen on esitettävä päättäväinen vastalause ja tehtävä loppu tuosta ruokottomuudesta! Ken tarkastelee vakavasti „Iskran” kolmivuotista työtä ja sen valmistelemaa puolueen edustajakokousta, joka ilmaisi Venäjän todella periaatteellisesti vakaumuksellisten ja todella työskentelevien sosialidemokraattien tahdon, se ei salli ulkomaisen kerholaisuuden tallata jalkoihinsa tämän edustajakokouksen kaikkia aikaansaannoksia.

Joko — tai.

Joko meillä ei ole puoluetta, joko kaikkivoipana yllämme on ulkomainen kirjailijakerho, edustajakokouksemme syrjäyttämä toimittajakerho,— ja silloin alas nuo ulkokultaiset puheet puolueesta, nuo „puolueen” julkaisujen, äänenkannattajien ja elinten valheelliset otsikot. Me emme ole sosialistivallankumouksellisia, me emme tarvitse maalailtuja koristeita. Proletariaatin puolue vaatii totuutta. Proletariaatin puolue vaatii raihnaan kerholaisuuden armottoman avointa paljastamista. Rohjetkaamme tunnustaa, että puoluetta ei ole, ja aloittakaamme alusta, aivan alusta työ todellisen puolueen luomiseksi ja lujittamiseksi. Meitä ei saata hämminkiin kerholaisuuden tilapäinen voitto, me uskomme ja tiedämme, että Venäjän valveutunut proletariaatti kykenee luomaan itselleen puolueen todellisuudessa eikä puoluetta sanoissa, puolueen todellisten puolue-elinten muodossa eikä puoluetta valheellisten otsikkojen muodossa.

Tai meillä on puolue,— ja silloin alas kaikki kerholaisintressit, alas skandalistien ulkomaiset kokoukset! Poistukoot silloin heti meidän *puoluetoimituksestamme* henkilöt, joita puolueen edustajakokous ei ole tuolle toimipaikalle nimittänyt. Palautettakoon silloin Pää-äänenkannattajan toimitus, jossa ovat edustajakokouksen valitsemat toverit. Noudatettakoon silloin *meidän* puolueäänenkannattajasamme puolueen enemmistön katsantokantoja, puolustakoon silloin *meidän* puolueäänenkannattajamme puoluejärjestöä ja puolue-elimiiä ja älköön polkeko niitä lokaan.

Alas kerholaisuus ja ennen kaikkea alas se meidän puoluetoimituksestamme!

Alas desorganisaattorit!

Eläköön proletariaatin puolue, joka osaa noudattaa puolueen edustajakokouksen päätöksiä käytännössä, osaa kunniottaa puoluekuria ja -järjestöä!

Alas farisealaiset puheet ja valheelliset otsikot!

*Kirjoitettu vuoden 1904
tammikuun jäkipuolitskolla*

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
X Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

VSDTP:n NEUVOSTO**TAMMIKUUN 15—17 (28—30) p:nä 1904** ⁴³

*Julkaistu v. 1904 kirjasessa:
N. Shahov. „Taistelu edustaja-
kokouksesta“, Geneve*

*Tammikuun 17 (30) p:nä 1904
pidetyt puheet ja esitetyt
päättöslauselmaehdotukset on
julkaistu ensi kerran v. 1929
X Lenin-kokoelmassa*

*Päättöslauselmaehdotukset
julkaistaan käsikirjoitusten
mukaan*

*Puheet ja päättöslauselmaehdotukset
VSDTP:n III edustajakokouksen
koollekutsumisesta — Neuvoston
pöytäkirjojen mukaan*

1

TAMMIKUUN 15 (28) pnä ESITETTY
PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS TOIMENPITEISTA RAUHAN
PALAUTTAMISEKSI PUOLUEESSA

Pitäen silmällä sen puolueenjäsenten keskuudessa syntyneen erimielisyyden luonnetta ja ilmenemismuotoja, joka liittyy toiseen sääntömääräiseen edustajakokoukseen, puolueen Neuvosto katsoo pakoittavan välttämättömäksi kehoittaa päättäväisesti kaikkia puolueen jäseniä yksimieliseen yhteistyöhön, jota suoritetaan puolueen kummankin keskuselimen — Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean johdolla.

Historiallinen ajankohta, jota Venäjä elää — vallankumouksellisen kuohunnan valtava kasvu maan rajojen sisällä ja kansainväliset vaikeudet, jotka saattavat johtaa sotaan,— asettaa erittäin vakavia velvollisuuksia valveutuneen proletariaatin puolueelle, proletariaatin, joka taistelee eturiveissä koko kansan vapauttamiseksi itsevaltiuden ikeestä. Yksimielisen yhteistyön välttämättömyys puolueen kummankin keskuksen johdolla järjestöme lujittamiseksi, työväenluokan mahdollisimman laajojen joukkojen tietoisuuden ja yhteenliittyneisyyden kehittämiseksi ei ole milloinkaan tuntunut niin pakoittavana kuin nykyisin.

Puolueessa, joka nojautuu jättiläismäiseen kansanliikkeeseen ja joka asettaa tehtäväkseen olla tuon liikkeen tietoisena ilmentäjänä, hyläten jyrkästi kaikenlaisen kerholaisuuden ja ahtaat lahkolaiset mielipiteet, on aina ollut ja tulee kiertämättömästi aina ilmaantumaan yksiä ja toisia erimielisyyksiä mitä erilaisimmista kysymyksistä. Mutta ollakseen valveutuneen ja taistelevan proletariaatin ansiokkaina edustajina, yleismaailmallisen työväenliikkeen ansiokkaina osanottajina, puolueemme jäsenten on pyrittävä kaikin voimin siihen, etteivät mitkään yksityiset erimielisyydet

puolueohjelmamme hyväksymien periaatteiden ymmärtämisessä ja toteuttamiskeinoissa estäisi eivätkä voisi estää keskustelintemme johdolla suoritettavaa yksimielistä yhteistyötä. Mitä syvällisemmin ja laajemmin me ymmärrämme ohjelmamme ja kansainvälisen proletariaatin tehtävät, mitä suuremmassa arvossa me pidämme myönteistä työtä propagandan, agitaation ja organisaation kehittämiseksi, mitä kauempana me olemme lahkolaisuudesta, pikkumaisesta kerholaisuudesta ja nurkkakuntalaisista välienselvittelystä,— sitä suuremmalla tarmolla meidän on pyrittävä siihen, että puolueen jäsenten välisiä erimielisyyksiä käsiteltäisiin rauhallisesti ja asiallisesti, etteivät nuo erimielisyydet voisi haitata työtämme, eivät voisi tuoda epäjärjestyttä toimintaamme, eivät voisi jarruttaa keskustelintemme säännöllistä toimintaa.

Puolueen korkeimpana elimenä puolueen Neuvosto tuomitsee päättäväisesti kaikki desorganisaatioyritykset, tulivatpa ne miltä taholta hyvänsä, kaikenlaisen työstä syrjäytymisen, kaikenlaisen syrjäytymisen puolueen keskuskassan aineellisesta tukemisesta, kaikenlaisen boikotin, joka voi vain alentaa mielipiteiden, katsantokantojen ja vivahdeeroavaisuuksien puhtaasti aatteellista taistelua karkean mekaanisen vaikutuksen menetelmiksi, jonkinlaiseksi kelvottomaksi nujakaksi. Puolue on väsynyt riidoista, jotka ovat jatkuneet jo melkein puoli vuotta, ja vaatii tiukasti rauhaa. Minkäänlaiset erimielisyydet puolueen jäsenten välillä ja minkäänlainen tyytymättömyys tämän taikka tuon keskuksen henkilökokoonpanoon eivät voi olla puolustuksena boikotille ja muille sentapaisille taistelumenetelmille, jotka ovat osoituksena nimenomaan periaatteellisuuden ja aatteellisuuden puuttumisesta, ovat osoituksena siitä, että puolueen edut uhrataan kerhon eduille, työväenliikkeen edut ahtaan nurkkakuntalaisuuden eduille. Meillä tietenkin on ja suuressa puolueessa tulee aina olemaan tapauksia, jolloin jokin määrä jäseniä on tyytymätön tämän taikka tuon keskuksen toiminnan vissiin sävyyn, sen suunnan visseihin piirteisiin tai sen henkilökokoonpanoon j.n.e. Sellaiset puolueen jäsenet voivat ja heidän täytyykin tehdä selvää tyytymättömyytensä syistä ja luonteesta toverillisessa mielipiteiden vaihdossa ja polemiikissa puoluejulkaisujen palstoilla, mutta olisi aivan sallimatonta ja vallankumouksellisen arvolle sopimatonta ilmaista tyytymättömyytensä boikotilla

tai syrjäytymällä tukemasta kaikin voiminsa kaikkea sitä myönteistä työtä, jota puolueen kumpikin keskus yhdistää ja suuntaa. Kummankin keskuksen tukeminen, yksimielinen työ niiden välittömällä johdolla on meidän yhteinen ja suoranainen puoluevelvollisuutemme.

Sellaiset aatteettomat, karkeasti mekaaniset taistelumenetelmät, joista edellä on mainittu, ansaitsevat ehdottoman tuomitsemisen, sillä ne voivat kokonaan hajoittaa koko puolueen, jota lujitetaan kaiken kaikkiaan ja yksinomaan valankumouksellisten hyvällä tahdolla. Ja puolueen Neuvosto muistuttaa kaikille puolueen jäsenille, että tämä hyvä tahto on jo täysin selvästi ilmennyt meidän yhteisessä, kenenkään protestoimattomassa päätöksessämme tunnustaa kaikki toisen edustajakokouksen päätökset ja kaikki sen suorittamat vaalit velvoittaviksi kaikille puolueen jäsenille. Jo Organisaatiokomitea, joka toiminnallaan edustajakokouksen koollekutsumiseksi ansaitsi yleisen kiitollisuuden, otti II edustajakokouksen sääntöjen 18. pykälään seuraavan päätöksen, jonka kaikki puoluekomiteat hyväksyivät:

„Edustajakokouksen kaikki päätökset ja kaikki sen suorittamat vaalit ovat puolueen päätöksiä, jotka ovat velvoittavia puolueen kaikille järjestöille. Niitä ei kukaan eikä millään syyllä voi protestoida, niitä voi kumota tai muuttaa vain puolueen seuraava edustajakokous”.

Tämä päätös, jonka koko puolue hyväksyi ennen edustajakokousta ja joka vahvistettiin itse edustajakokouksessa useampaan kertaan, on kuin kunniasana, jonka kaikki sosialidemokraatit antoivat itselleen vapaaehtoisesti. Alkööt he unohtako tuota kunniasanaa! Heittäkööt he pikemmin syrjään kaikki keskinäiset pikkumaiset välienselvittelyt, asettakoot aatteellisen taistelun kertakaikkiaan sellaisiin puitteisiin, ettei se johtaisi sääntöjen rikkomisiin, ei jarrutaisi käytännöllistä toimintaa ja myönteistä työtä!

2

TAMMIKUUN 17 (30) pnä ESITETTY
KESKUSKOMITEAN EDUSTAJAIN ERIÄVA MIELIPIDE

Keskuskomitean edustajat puolueen Neuvostossa katsovat velvollisuudekseen esittää eriävän mielipiteensä tov. Plehanovin päätöslauselmaa koskevassa kysymyksessä.

Keskuskomitean edustajat ovat syvästi vakuuttuneita siitä, että tuo päätöslauselma ei ole ainoastaan tekemättä loppua puolueriitaisuuksista, jotka aiheuttavat puoluejärjestyksessä täyden tosiasiallisen kahtiajakaantumisen, vaan päinvastoin voimistaa ja lietsoo niitä, tekee ne kroonillisiksi, aiheuttaa puolueen myönteisessä työssä yhä pitemmälle menevää desorganisaatiota.

Oleellisesti tuo päätöslauselma ei ole mitään muuta kuin ilmaus puolueen edustajakokouksen vähemmistön pyrkimyksestä muuttaa Keskuskomitean henkilökökonpanoa, jota paitsi puolueen edustajakokouksen enemmistön päinvastainen tahto sivuutetaan huomiotta.

Oleellisesti tuo päätöslauselma on meidän lujan vakauksemme mukaan sen saman politiikan jatkamista Neuvoston sisällä, jota oppositio on ajanut aina puolueen edustajakokouksesta lähtien, ja tuo politiikka oli boikotin, desorganisaation ja anarkian politiikkaa tarkoituksella saada aikaan muutoksia keskusten kokoonpanossa, saada se aikaan sellaisella tavalla, joka ei vastaa edes jossain määrin oikean puolue-elämän normeja ja jonka nykyisin on tuominnut myöskin vallankumouksellisten piirien yleinen mielipide komiteoiden enemmistön päätöslauselmien muodossa.

Tuo päätöslauselma esittää toivomuksen, että Keskuskomitea aloittaisi jälleen neuvottelut opposition kanssa. Neuvottelut ovat jatkuneet jo yli 5 kuukautta synnyttäen

Hyväksyttiin V. I. Leninin kirjaimen
 esittämä ohjelma, josta on otettu pois kaikki
 ne kohdat, jotka koskevat V. I. Leninin
 kirjaimen.

Hyväksyttiin V. I. Leninin kirjaimen, jota
 on muutettu ja josta on otettu pois
 kaikki kohdat, jotka koskevat V. I. Leninin
 kirjaimen, ja josta on otettu pois
 kaikki kohdat, jotka koskevat V. I. Leninin
 kirjaimen, ja josta on otettu pois
 kaikki kohdat, jotka koskevat V. I. Leninin
 kirjaimen.

Ohjelmaa, jota on muutettu ja josta on
 otettu pois kaikki kohdat, jotka koskevat
 V. I. Leninin kirjaimen, ja josta on
 otettu pois kaikki kohdat, jotka koskevat
 V. I. Leninin kirjaimen, ja josta on
 otettu pois kaikki kohdat, jotka koskevat
 V. I. Leninin kirjaimen.

puolueessa täydellistä demoralisaatiota. Keskuskomitea jo ilmoitti sanoneensa viimeisen sanansa suostuessaan toverillisen luottamuksen osoittamiseksi jo marraskuun 25 p:nä v. 1903 kahden henkilön kooptoimiseen.

Neuvottelut ovat tulleet jo maksamaan tavattoman suuria matkoihin käytettyjä rahasummia ja vielä verrattomasti tärkeämpää niiden vallankumousmiesten voimien ja ajan kulutusta, joita on jouduttu irrottamaan työstään.

Keskuskomitean edustajat eivät katso itseään oikeutetuksi aloittamaan nyt uudelleen noita loputtomia neuvotteluja, jotka synnyttävät uutta tyytymättömyyttä kummaltakin puolelta, aiheuttavat uusia nurkkakuntalaisia riitaisuuksia, haittaavat mitä pahimmalla tavalla myönteistä työtä.

Me kiinnitämme mitä vakavinta huomiota siihen, että sellaiset neuvottelut ovat täydellinen keskeytys puolue-elämän oikeassa kulussa.

Me ilmoitamme, että Keskuskomitea laskee kaiken vastuun noista neuvotteluista vähemmistön kannettavaksi.

Me ilmoitamme, että emme näe kertakaikkiaan ja ehdottomasti mitään muuta rehellistä ja oikeaa keinoa päästä nykyisistä puolueriitaisuuksista, muuta keinoa tehdä loppu tästä keskustusten kokoonpanoa koskevasta sietämättömästä taistelusta kuin puolueen edustajakokouksen viipymättömän koollekutsumisen.

Samalla me katsomme, että tov. Plehanovin päätöslauselmaehdotuksen tultua hyväksytyksi meidän päätöslauselmaehdotuksemme, joka esitettiin aikaisemmin, itse asiassa hylätään ja käy aivan hyödyttömäksi; siksi otamme sen takaisin.

Neuvoston jäsenet

N. Lenin

F. Vasiljev

3

PAATÖSLAUSELMAEHDOTUS PUOLUEEN
III EDUSTAJAKOKOUKSEN KOOLLEKUTSUMISESTA
TAMMIKUUN 17 (30) pnä

Tultuaan vakuuttuneeksi siitä, että puolueen keskuselimet eivät kykene tekemään loppua niistä ehdottoman epänormaalista ja desorganisoivista suhteista puolueen sisällä, jotka muodostuivat II edustajakokouksen jälkeen ja ovat jatkuneet yli viisi kuukautta, puolueen Neuvosto päättää kutsua koolle puolueen III edustajakokouksen.

4

TAMMIKUUN 17 (30) pnä
ESITETYT PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUKSET

I

Puolueen Neuvosto pyytää Pää-äänenkannattajan toimitusta ryhtymään mahdollisimman pian kaikkiin siitä riippuviin toimenpiteisiin, jotta Keskuskomitea voisi aivan lähiaikoina saada ne 5—6 tuhatta ruplaa, joista Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean välillä on ollut kirjeenvaihtoa ja jotka tällä hetkellä ovat puolueen keskuskassalle kipeään tarpeeseen niiden erittäin odottamattomien olosuhteiden vuoksi, joita viimeksi tapahtuneet palot Venäjällä ovat synnyttäneet.

II

Puolueen Neuvosto katsoo vääräksi sen, että Pää-äänenkannattajan toimitus lähettää toimituksen valtuutettuja komiteoihin ilman Keskuskomitean suostumusta ja sen tietämättä, sillä tuollainen valtuutettujen lähettäminen synnyttää puolueessa epäjärjestyä ja rikkoo täydellisesti sitä tehtävien jakoa kummankin keskuksen välillä, jonka II edustajakokous sääti.

III

Puolueen Neuvosto katsoo vääräksi sen, että Pää-äänenkannattajan toimitus antaa ilman Keskuskomitean suostumusta komiteoille tietoja Keskuskomitean kokoonpanosta.

5

PUHEET TOIMENPITEISTÄ RAUHAN PALAUTTAMISEKSI
PUOLUEESSA

TAMMIKUUN 15 (28) pnä

I

Herätin kysymyksen toimenpiteistä hyvän sovun ja normaalien suhteiden palauttamiseksi puolueessa nimenomaan siksi, että väärinkäsitysten paljous puoluejärjestäjien keskuudessa on kasvanut uhkaavan suureksi. En luule, että tuloksellinen puoluejärjestäjä olisi mahdollista, jos ei tule olemaan yhteistä maaperää, johon ne puolueen eri jäsenet voisivat toiminnassaan nojautua, jotka yksien tai toisten seikkojen vuoksi ovat joutuneet keskinäisiin väärinkäsityksiin. Kenellekään ei ole salaisuus, että puolueen eri jäsenten tai osien välisten suhteiden epänormaalisuus on sellainen, että nykyään olisi vaikea ilman sanaleikkiä puhua *yhtenäisestä* sosialidemokraattisesta työväenpuolueesta. Minä voin tietenkin, jos tarvis tulee, esittää seikkaperäisiä todistuksia tuon väitteen vahvistukseksi (palauttakaamme mieleen esimerkiksi monet episodit Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan välisestä asioista koskevasta kirjeenvaihdosta), mutta koska väittämäni tosiasia on yleisesti tunnettu, on ehkä parempi olla nyt turvautumatta sellaisiin arkaluontoiisiin havainnollistamisiin. Siis meidän on yritettävä ryhtyä päättäväisempiin toimenpiteisiin peruspahan poistamiseksi. Muutoin voi muodostua sellainen asiointi, että puolueen aivan yksinkertaisen, aivan tavallisen toimenpiteen johdosta syntyy mitä epäsuotavin mielipiteiden vaihto, jonka yhteydessä käytetään järjestelmällisesti sangen lujia sanoja ja mitä valituimpia... kuinka sen nyt lievemmin sanoisi... ehkä — kohteliaisuuksia. Vaikka voi tuntua, että minulla on viettymystä loukata vississä mielessä „kielen vapautta”, mutta asian ydinhän on siinä, että myöskään

tekojen alalla ei kaikki ole hyvin. Neuvoston jäseninä, joiden perustehtävänä on yhdistää puolueen sisällä se, millä on pyrkimystä eroamiseen, meidän on yritettävä poistaa puolueen kulkua haittaavat kahnaukset, ja jos olisi halua, niin se ei olisi mahdotonta. Siispä kysyn, eikö voitaisi ryhtyä joihinkin toimenpiteisiin puolueen sisäisen taistelun eräitä menetelmiä vastaan, jotka alentavat puoluetta epäjärjestykseen saatetun ryhmän asemaan, jotka muuttavat sen pelkäksi harhakuvitelmaksi. Ehkenpä Neuvosto voisi hyväksyä yhteisen asian hyväksi päätöslauselman; luen heti siitä hahmottelemani luonnoksen. Periaatteellisessa mielessä minä pidän tärkeänä Neuvoston sentapaista päätöstä, jonka tarkoituksena olisi poistaa ja tuomita sen taistelun sietämättömät muodot, jota yhdessä tai toisessa kysymyksessä eri mieltä olevat erinäiset yksilöt tai ryhmät puolueessa keskenään käyvät. Toistan, että nykyinen tilanne on liian epänormaalinen ja vaatii oikaisuja. (Axelrod: „Siitä olemme kaikki yhtä mieltä”.) Pyydän sihteereitä merkitsemään tov. Axelrodin huomautuksen pöytäkirjaan.

Nyt luen ehdottamani päätöslauselmaehdotuksen*.

Sellainen on ehdotus, jonka esitän Keskuskomitean nimessä sen kummankin edustajan allekirjoittamana ja joka voisi olla perustana ei joidenkin osakysymysten ratkaisemiseksi, jotka koskevat puolueen jäsenten välillä olevien yksien tai toisten erimielisyyksien poistamista, vaan yhteisen maaperän luomiseksi niille, jotka tekevät työtä Venäjän sosialidemokraattien saman yhteisen asian hyväksi.

II

Minä vakuuttauduin tyydytyksellä Pää-äänenkannattajan kummankin edustajan puheesta, että he periaatteessa hyväksyvät päättäväisten toimenpiteiden tarpeellisuuden tosiasiallisen yhtenäisyyden aikaansaamiseksi puolueessa. Se luo jo määrätynlaisen yhteisen maaperän meidän kesken. Tov. Plehanovin ehdotuksen johdosta taas katson tarpeelliseksi sanoa seuraavaa: tov. Plehanov ehdottaa minulle, että päätöslauselmaehdotuksestani erotettaisiin erilleen kaikkein oleellimmat käytännölliset toimenpiteet, jotka on suunnattu

* Ks. tätä osaa, ss. 133—135. *Toim.*

puolueen elämässä todetun pahan poistamiseen, ja viittaa samalla siihen, että tällä päätöslauselmalla on vetoomuksen luonne; niin, ehdotuksellani on todellakin vetoomuksen luonne, mutta siinä tarkoituksessahan se on laadittukin. Tämän „vetoomuksen” ajatus on siinä, että Neuvosto esiintyisi kummankin keskuksen nimessä rajan vetämiseksi puolueessa sallittavien ja sallimattomien taistelumuotojen välille. Minä tiedän, että yleensä puhuen itse tuo taistelu on kiertämätön, mutta onhan taistelulla ja taistelulla ero. On sellaisia taistelumenetelmiä, jotka ovat aivan epänormaalisia ja sallimattomia vähänkin elinkykyisessä puolueessa. Ja тов. Martov sanoi oikein, että aatteiden välisen taistelun ohella on ollut vielä sitäkin, mitä hän nimitti „organisatoriksi selkkauksiksi”.

Me taas, jotka emme ole kokoontuneet tänne taistelua varten, vaan epänormaalisten olojen poistamiseksi puolueen elämästä, voimme ja meidän täytyy vaikuttaa muihin tovereihimme auktoriteetisella ohjeella puolueen sisällä sallittavan taistelun rajoista. Mutta minä en tiedä muita vaikuttamiskeinoja kuin vetoomuksen. Käytännöllisten ehdotusten erilleen erottamisella ei tässä olisi merkitystä. Pää-äänenkannattajan edustajain sen lausunnon johdosta, että todessani epänormaalisuuden puolue-elämässä minä en koskettele sellaisen epänormaalisuuden syitä, minun on sanottava, että en ottanut tällaista asennetta sattumalta, vaan aivan tietoisesti, peläten sitä, että jos me nyt edes hiukankin kajoamme tuohon jo ilmankin sangen sotkuiseen vyyhteen, niin emme ainoastaan ole sitä selvittämättä, vaan sotkemme vieläkin enemmän. Sillä eihän todellakaan saa unohtaa sitä, että tuon vyyhden suhteen me olemme kaksi yhtä kiinnostettua ja mielialoiltamme sangen subjektiivista osapuolta, niin että jos sitä yritettäisiinkin selvittää, niin ei se ole ainkaan meidän tehtävämme, vaan niiden, jotka ovat sen sotkemiseen aivan osattomia. Meidän puoleltamme taas sellaisen yrityksen tekeminen johtaisi meidät kaikenlaisen asiakirjojen tarkastelemiseen, mikä Neuvoston nykyisen kokoonpanon vallitessa veisi liiemman kerran — kahakkaan.

Ottakaamme pohdintamme lähtökohdaksi se, mikä on olemassa, koska todellisuuden yli ei ristiä saa vetää, ja minä olen mielelläni valmis yhtymään тов. Martoviin siinä, ettei kaikkia erimielisyyksiä ja yhteentörmäyksiä voida hävittää

millään ylösrakentavalla sanalla. Se on totta, mutta kuka voi olla puolue-elämämme tuollaisten ikävien puolien tuomarina? Olen sitä mieltä, että sellainen tehtävä ei voi kuulua ainakaan meille itsellemme, vaan suurelle henkiläjoukolle,— kahakkaan osallistumattomien ja asialle uskollisten vallankumouksellisten käytännönmiesten joukolle. Siivuttaen varovaisesti kysymyksen riitaisuusiemme syistä otan itselleni oikeuden kuitenkin selittää ajatustani eräällä esimerkillä äskeisestä menneisyydestämme. Taistelu on jatkunut jo 5 kuukautta. Tänä kautena on luullakseni ollut jo noin 50 välittäjää, jotka ovat yrittäneet tehdä lopun puolue-riitaisuuksista, mutta tiedän vain yhden välittäjän, jonka toiminnalla siihen suuntaan oli joskin hyvin vaatimattomia, mutta kuitenkin suhteellisen onnellisia tuloksia. Tarkoitin тов. Travinskia ⁴⁴, jonka suhteen täytyy sanoa, että hän on henkilö, joka on niin sanoakseni korviaan myöten myönteisessä käytännöllisessä vallankumoustyössä, niin että hänen huomionsa on ollut miltei kokonaan keskitetty tähän työhön ja että hän ei ole osallistunut riitaan. Noista otollisista seikoista ehkä vain johtuneekin hänen sovittamisyrityksensä vissi tuloksellisuus. Olen sitä mieltä, että hänenlaistensa henkilöiden osallistuessa puolueen onnettomuuden syiden erittelyyn voitaisiin selvittää tuo vyyhti, jonka edessä me nyt neuvottomana seisomme. Mutta meidän pitää varoa riidan yksien tai toisten syiden tarkasteluun ryhtymistä, sillä tahdostamme huolimatta se voisi saattaa meidät iskemään (тов. Martovin sanonnan mukaan) toisiimme uusia haavoja niiden monilukuisten vanhojen haavojen lisäksi, jotka ovat vielä kovin kaukana arpeutumisesta. Juuri tämän vuoksi olen syiden erittelyä vastaan ja kannatan sellaisten keinojen etsimistä, jotka voisivat saattaa taistelumenetelmät ainakin enemmän tai vähemmän sallittaviin puitteisiin. Joko — tai: jos tähän suuntaan voidaan jotain tehdä, niin pitää yrittää se tehdä, mutta jos ei voida, jos taisteleviin osapuoliin ei voida vaikuttaa auktoriteettisen vakuuttamisen kautta, niin jää vain yksi keino — kääntyä niiden kolmansien henkilöiden puoleen, jotka ovat sotatoimien ulkopuolella ja täyttävät myönteisiä käytännöllisiä tehtäviään, joista jo puhuin. Epäilen sitä, että me itse saisimme itsemme vakuuttamaan jommankumman puolen olevan oikeassa. Minusta tuntuu, että se on mahdotonta.

III

Minä en oikein ymmärrä tov. Plehanovin ehdotusta. Kun hän puhuu siitä, että täytyy ryhtyä joihinkin käytännöllisiin toimenpiteisiin, niin minun luonnoksessanihan jo on osoitus sellaisen käytännöllisen toimenpiteen mahdollisuudesta. On vain sanottava, auktoriteettisesti sanottava, että normaalin taistelu, aatteellinen taistelu, taistelu, jota käydään määrätyissä puitteissa, on sallittua, mutta sallimattomia ovat: boikotti, kieltäytyminen Keskuskomitean johdolla suoritettavasta työstä, kieltäytyminen tukemasta puolueen keskuskaasaa rahavaroilla j.n.e. Sanotaan, että sanoilla me emme ketään saa vakuuttuneeksi. Minäkään en rohkene väittää, että se olisi riittävää hyvien suhteiden aikaansaamiseksi puolueen kahden osan välille, sillä se tauti, jota joudutaan parantamaan, on todella piintynyt, sillä, kuten tov. Martov sanoo, puolueen kummankin osan välille on noussut hyvin vankka muuri. Voi olla, että me, jotka olemme tuon muurin pystyttäneet, emme voikaan sitä särkeä, mutta siinä ei ole mitään mahdotonta, että me, jotka olemme lujimmin iskeneet toisiimme haavoja,— me, Neuvoston jäsenenä, voimme auktoriteettisella vetoomuksellamme pidättää tovereita sopimattomista taistelumenetelmistä. Muurin murtamisessa on taas ajalla mielestäni sellainen merkitys, että kaikki myöhempi menee laskusuuntaan. Ja mitä siihen tulee, että vetoomuksen eräät kohdat kumpikin puoli voi tulkita omalla tavallaan, niin minun käsitykseni mukaan, sanoimmepa me täällä mitä hyvänsä, kaikki voi ehkä tulla tulkituksi omalla tavallaan. (Axelrod: „Siksi ei pidä ainoastaan puhua, vaan pitää myös toimia”.) Edelleen, minkä vuoksi tov. Axelrod luulee, että ehdotukseni voi osoittautua vain taistelun uudeksi lähteeksi — sitä en ymmärrä. Toistan, että puolueen kahden osan välille kasvanutta muuria me emme kykene särkemään, sillä me itse olemme uhranneet paljon voimia sen pystyttämiseen, mutta tuon muurin voisivat kaataa ne toverimme, jotka askarrelen käytännöllisessä työssä ovat syrjässä riitaisuuksis- tamme. Tov. Martov, kuten tänään tyydytyksellä vakuuttaudin, periaatteessa yhtyy tähän ajatukseen — muiden, riidastamme sivussa olleiden tovereidemme mahdollisesta hyödyllisestä merkityksestä riitojamme koskevassa kysymyksessä. Mutta sen ohella yksistään jo se tosiasia, että

keskuselinten edustajain kesken päästään sopimukseen siitä, että niin ja niin voidaan ja niin ja niin ei saa taistella,— yksistään jo se voisi mielestäni murtaa kumpaakin puolta erottavaan muuriin ensimmäisen aukon, minkä jälkeen puolue-elämässä vallitseva epänormaalisuus voisi alkaa hävitä.

IV

Tov. Plehanovin ehdotus herätti minussa hyvin sekavan tunteen. Alettuaan puhua taistelun syistä hän juuri siten tuli niihin samoihin haavoihin, joiden aiheuttamisen toinen toisillemme tov. Martovkin totesi. Päätöslauselmaehdotuksessani minä yritän rajoittaa taistelussamme sallittavan sallimattomasta, tulkootpa hyökkäykset kenen puolelta tahansa. Jos me alkaisimme puhua siitä, milloin ja kenen taholta mitään on tehty, niin juuri siten me panisimme alun lopulle, s.o. keskustelumme lopulle. Itsemme tuomareina oleminen on jo pelkästään psykologisesti, moraalisesti aivan mahdotonta. Jos me taas ryhdymme täällä käsittelemään puolueen jäsenten välisten kärjistyneiden suhteiden syitä, niin voimmekohan me itse nousta pikkumaisten rettelöjen tason yläpuolelle. (Axelrod: „Voimme!”.) Minä en yhdy tov. Axelrodin optimismiin. Eritellessään syitä, jotka aiheuttivat puolueen kahtiajakaantumisen, tov. Plehanov esitti tosiasioista oman käsityksensä, johon en voi yhtyä. Jos taas alamme kiistat, niin on vedettävä esiin pöytäkirjat ja käännäyttävä niiden puoleen tietojen saamiseksi. Niinpä tov. Plehanov esimerkiksi sanoo, että keskustelinten vaalikysymyksessä edustajakokous jakaantui melkein yhtä suuriin osiin, että edustajakokouksen yksi edustaja, joka siirtyi enemmistöstä vähemmistöön, teki sillä tavalla edustajakokouksen kummankin osan samansuuruiseksi, että Keskuskomitea edustaa niin ollen vain puolueen yhtä osaa j.n.e. Mutta eihän sillä tavalla saa päätellä; eihän todellakaan voida puhua, että olisi muka olemassa vain puolueen yksi osa, joka valitsi Keskuskomitean. Monet äänestäisivät nyt eräissä kysymyksissä ehkä toisin, kuin edustajakokouksessa äänestivät. Ja saattaisi olla, että minä itsekini äänestäisin monissa kysymyksissä toisin. Mutta se ei merkitse, että tällä alalla mahdolliset muutokset ja uudet kombinaatiot kumoavat jotenkin aikaisempien äänestysten tulokset. Mutta

mikäli kysymys on taistelusta, niin kokonaisuus on aina jakaantuneena osiin. Niin, *nyt*, mutta ei edustajakokouksessa, Keskuskomitea on osan edustaja, mutta tiedän hyvin, että tovereiden mielestä myöskin Pää-äänenkannattaja on samassa mielessä vain yhden osan edustaja. Vain yhdeltä näkökannalta voisin tunnustaa tov. Plehanovin sanonnan oikeaksi, nimittäin todella olemassaolevan kahtiajakaantumisen näkökannalta. Jonkin keskuselimen kokoonpanon „epänormaalisuudesta” voidaan puhua ei siksi, että edustajakokous olisi johonkin syyssä, vaan ainoastaan siksi, että sellaisten ja sellaisten seikkojen olemassaolon vuoksi ihmiset eivät halua työskennellä yhdessä toistensa kanssa... Näin muodoin olemme tuskin ehtineet kajota epänormaalisuuden syihin, kun meille käy jälleen välttämättömäksi purkaa sellaista vyyhteä, jota emme pysty selvittämään, vaan vieläkin enemmän sen sotkemme. Se, että Keskuskomitean kokoonpanoon monet ovat tyytymättömiä, on totta; mutta yhtä totta on sekin, että on koko joukko henkilöitä, jotka ovat tyytymättömiä Pää-äänenkannattajan toimituksen nykyiseen kokoonpanoon. Tov. Martovin kysymykseen, onko olemassaolevien järjestöjen „hajoittaminen” sallittavaa, minä vastaisin: „Kyllä! järjestöjen uudestijärjestäminen on täysin sallittavaa!”. Onko sallittavaa, että kompetentti puolue-elin syrjäyttää yhden taikka toisen henkilön vallankumouksellisen työn yhdestä taikka toisesta tehtävästä? — vastaan: „Kyllä, se on sallittavaa!”. Mutta jos minä kysyn, minkä vuoksi ja miten syntyi yksi tai toinen „hyökkäys” jonkin järjestön kokonaisuutta ja loukkauttamattomuutta vastaan, minkä vuoksi sitä ja sitä ei päästetty puolueen sellaiselle ja sellaiselle alalle j.n.e.— niin siten minä jälleen ojennan käteni sitä samaa vyyhteä kohti, jonka selvittäminen ei ole voimiemme mukaista. Näin muodoin myös kysymyksessä järjestöjen „hajoittamisen” sallittavuudesta tai sallimattomuudesta me tulemme jälleen erimielisyyksiin. Kaikki tämä osoittaa, että riitojemme syiden pohtiminen olisi nyt aivan hyödytöntä ja jopa vahingollistakin ajanhukkaa. Palaan edustuksen tasasuhtaisuuden kysymykseen. Siitä voitaisiin puhua vain ottamalla lähtökohdaksi jo olemassaolevan kahtiajaon tunnustaminen. Me olemme täällä kahden taistelevan osapuolen edustajia... (Plehanov: „Me kokoonnuimme tänne Neuvoston jäseninä emmekä taistelevina osapuolina”.) Tov. Plehano-

vin huomautus on ristiriidassa hänen oman päätöslauselmansa kanssa, jossa puhutaan puolueen sisällä olevasta riidasta, joka on jakanut puolueen kahteen puoleen, minkä ohella toinen puoli ei ole, päätöslauselman sanojen mukaan, lainkaan edustettuna sellaisessa keskustelussa kuin Keskuskomiteassa. Virallisesti me emme tietenkään ole kahden taistelevan osapuolen edustajia, mutta mikäli tuo edustus johtuu meidän keskustelumme kulusta, minulla oli loogillinen oikeus puhua siitä. (P l e h a n o v: „Te sanoitte, että me kokoontuimme tänne kahden taistelevan osapuolen edustajina, ja sen johdosta teinkin huomautukseni”.) En kiellä, ehkä en sanonut aivan tarkasti... (P l e h a n o v: „Te sanoitte väärin”.) Ehkä sanoin väärinkin, en ryhdy sitä kiistämään. Väitän vain, että tov. Plehanovin päätöslauselma siirtää kiistan kahtiajakaantumisen tosiasialliseen tunnustamiseen. Me olemme jakaantuneet kahtia, sen minä totean. Ellei asia olisi siten, niin päätöslauselma olisi laitton. Puolueen enemmistö on tyytymätön myös Pää-äänenkannattajan toimituksen kokoonpanoon, jossa 5:stä 4 kuuluu vähemmistölle. Keskuskomitean puolelta voisi syntyä samanlainen vaatimus Pää-äänenkannattajan toimituksen kokoonpanon muuttamisesta kuin mikä nyt esitetään Keskuskomitealle. Asiallisesti tov. Plehanovin päätöslauselma on ilmoitus vain toisen osapuolen ehdoista... (P l e h a n o v: „Minä en kuulu enemmistöön enkä vähemmistöön”.) Tov. Plehanov sanoi meille, että hän ei kuulu enemmistöön eikä vähemmistöön, mutta paitsi häntä sitä ei kukaan muu Neuvostossa sano. Muodollisesti, sääntöjen kannalta ajatellessa tov. Plehanovin esittämä päätöslauselma on laitton. Mutta, toistan sen, asiallisesti se voidaan sikäli ymmärtää, mikäli se lähtee kahtiajakaantumisen tosiasiasta. Mutta kun kerran yksi osapuoli esittää omat „ehtonsa”, niin toisellakin osapuolella olisi oikeus esittää aivan samoin omat „ehtonsa”. Me emme ole „molempien osapuolten” yläpuolella, vaan olemme juuri nuo „molemmat osapuolet”. Siitä johtuu, että koska me asetumme puolueessa jo tosiasiallisesti tapahtuneen kahtiajakaantumisen tunnustamisen perustalle, niin kiistojemme ja „väärinkäsitystemme” ratkaisemiseksi meidän on tunnustettava vain yksi radikaalinen keino — kääntyä kolmansien henkilöiden puoleen. Puolueessa on henkilöitä, kuten siitä jo

aikaisemminkin puhuin, henkilöitä, jotka askartelevat myönteisessä työssä eivätkä ole osallistuneet „enemmistön” ja „vähemmistön” taisteluun. Juuri näiden henkilöiden puoleen vain voidaankin kääntyä.

V

Minä olen eri mieltä sekä Martovin että Plehanovin kanssa. He sanovat, että tuollaisen päätöslauselman laittomuudesta ei voi olla puhettakaan, ja esittävät kaksi perustelua. 1) Martovin perusteluna oli maininta siitä, että Neuvosto on puolueen ylin elin. Mutta Neuvostohan on toimivaltansa puolesta rajoitettu sääntöjen erikoisilla säädöksillä, mistä itse tov. Martovkin piti aikoinaan kovaa huolta. 2) Toinen perustelu on siinä, että ehdotetulla päätöslauselmalla Neuvosto ilmaisee vain mielipiteensä ja toivomuksensa. Neuvosto voi tietenkin lausua mielipiteensä ja ilmaista toivomuksensa, mutta yrittämättä loukata sitä ja sitä. (P l e h a n o v: „Tietysti! Tietysti!”.) Neuvosto voi vain ehdottaa Keskuskomitean kooptointia, mutta silloin Keskuskomitea vaatii Pää-äänenkannattajan toimituksen kokoonpanon muuttamista. Visseillä ehdoilla olen valmis suostumaan tasasuhtaiseen edustukseen. Mutta minä kysyn, onko Pää-äänenkannattajassa tasasuhtainen edustus? Pää-äänenkannattajan toimituksen kokoonpano on tällainen: yksi neljää kohden, ja tuo yksikään ei kuulu enemmistöön eikä vähemmistöön. Keskuskomitea ehdotti aikoinaan kaksi yhdeksää kohden;⁴⁵ se oli täydellisen hajaannuksen kautena, kahtiajakaantumisen edellä. Kaikenlainen epäsopu on tietyssä mielessä kahtiajakaantumista, ja kun kaksi osaa eivät halua työskennellä yhdessä, niin silloin se on tosiasiallinen kahtiajakaantuminen. Vain kahtiajakaantumisen kannalta me voisimme antaa tov. Plehanovin päätöslauselmalle merkityksen. Sitä voitaisiin pitää ultima rationa*, mutta sellaisessa tapauksessa kummallakin osapuolella voisi olla samanlainen oikeus keskuselinten kokoonpanon muuttamiseen. Olen lujasti vakuuttunut siitä, että Keskuskomiteakin on tyytymätön Pää-äänenkannattajan toimituksen kokoonpanoon. Heti, kun vain kajoamme pidettyä edustajakokousta koskevaan kysymykseen, niin tapahtuu

* — viimeisenä keinona. *Toim.*

yhteentörmäys, emmekä me pääse mihinkään tulokseen. Niinpä esimerkiksi Plehanov sanoo, että edustajakokous ei valinnut toimitukseen kolmatta muka sen vuoksi, ettei sellaista kolmatta ollut. Väitän, että edustajakokous ei valinnut kolmatta sen vuoksi, että oli varma siitä, että тов. Martov tulee toimitukseen. Samaa voidaan sanoa Neuvostonkin kokoonpanosta. Edustajakokouksessa monet ajattelivat, että тов. Martov tulee Neuvostoon toimituksen jäsenenä. Enemmistö saattaa sanoa ja sanoo, että koska on puhe tasasuhtaisesta edustuksesta, niin Pää-äänenkannattajan toimitusta on täydennettävä vielä kuudella jäsenellä niin sanotusta enemmistöstä. Mutta sentapaiset järkeilyt eivät lähennä meitä toivottuun päämäärään, ja sen vuoksi olen sitä mieltä, että тов. Plehanovin päätöslauselma on huompi kuin minun. Minun päätöslauselmallani „sallittavasta ja sallimattomasta” olisi se merkitys, että taistelevien osapuolten edustajina me ehdottaisimme muille tovereille, etteivät he menisi sallittavien taistelumuotojen puitteiden yli.

Emme saa olla yksistään vain juridisella näkökannalla, sillä asiallisesti se, että me kaikki tunnustamme puolueessa vallitsevien suhteiden epänormaalisuuden, on sen tunnustamista, että me olemme kaksi taistelevaa osapuolta, Pää-äänenkannattaja ja Keskuskomitea. (P l e h a n o v: „Täällä ei ole toimituksen, vaan Neuvoston istunto”.) Niin on, sitä minä en unohda. Juridiselta kannalta me emme voi puhua keskustelimiissä olevan edustuksen tasasuhtaisuudesta. Mutta myöskään poliittiselta kannalta ei tuolla ajatuksella operoiminen ole tarkoituksenmukaista, sillä me joudumme ottamaan huomioon toisen osapuolen toivomuksen kuuntelematta toisen osapuolen toivomusta. Meidän keskuudessamme ei ole sitä kolmatta, joka voisi ratkaista riitämme. Mutta vain tuon kolmannen mielipiteellä voisi olla sekä poliittinen että moraalinen merkitys. Kahtiajakaantuminen on tosiasiallisesti olemassa, ja me olemme muodollisen kahtiajakaantumisen kynnyksellä, jos vähemmistö tulee edelleenkin keinoja valitsematta pyrkimään muuttumaan enemmistöksi.

6

PUHEET TOIMENPITEISTÄ
RAUHAN PALAUTTAMISEKSI PUOLUEESSA
TAMMIKUUN 16 (29) pnä

VI

Katson välttämättömäksi vastata pääasiallisesti niihin seikkaperäisiin vastaväitteisiin, joita minulle esitti тов. Martov; mutta etteivät myöskään тов. Plehanovin vastaväitteet jäisi ilman vastausta, koskettelen ensin lyhyesti näitä viimeksi mainittuja. Minusta näytti siltä, että periaatteellisesti hän on tasasuhtaisen edustuksen kannalla... (Plehanov: „En ole!”) Ehkä en häntä ymmärtänyt, mutta minusta näytti siltä. Meillä puoluejärjestössä ei ole hyväksytty tasasuhtaisen edustuksen periaatetta, ja ainoana kriteerinä jonkin elimen kokoonpanon laillisuudesta, elimen, jonka jäsenet on valittu edustajakokouksessa, on edustajakokouksen enemmistön selvästi ilmaistu tahto. Mutta täällä puhutaan, että lailliset vaalit edustajakokouksessa loivat sellaisen „laillisen” asiointilan, joka on epälaillista huonompi. Se on totta, mutta miksi? Siksikö, ettei enemmistö ollut huomattavan suuri, vaiko siksi, että vähemmistö sai aikaan tosiasiallisen kahtiajakaantumisen? Kun sanotaan, että Keskuskomitea valittiin vain 24 äänellä, t.s. enemmistön ollessa mitättömän vähän suuremman, ja että muka tässä seikassa juuri piileekin kaikkien puolue-elämässä myöhemmin ilmenneiden epämiellyttävien selkkautumisten syy, niin väitän, että se ei ole totta. Mitä taas tulee тов. Plehanovin huomautukseen minun „formalistisesta ajattelustani”, joka muka tekee minulle mahdottomaksi katsahtaa asioiden juureen, niin en todellakaan käsitä, mitä se oikeastaan merkitsee? Ehkä „asioiden juuri” on edustajakokouksessa? Siinä tapauksessa me olemme kaikki formalisteja, sillä siirtäessämme ajatuksen edustajakokoukseen meidän on lähdeävä sen muodollisista päätöksistä. Jos taas „asioi-

den juuri” on edustajakokouksen ulkopuolella, niin missä nimenomaan? Todellakin, kävi niin, että asiointila puolueessa tuli pahemmaksi kuin epälaillinen (nämä ovat hyvin vakavia sanoja), mutta koko kysymys on nimenomaan siinä, miksi niin kävi? onko siihen syytä edustajakokous vaiko seikat, jotka ilmenivät edustajakokouksen jälkeen? Tov. Plehanov ei valitettavasti aseta kysymystä sillä tavalla.

Nyt otan käsille tov. Martovin sanat. Hän väittää, että vähemmistön puolelta ei ole eikä ole ollut haluttomuutta yhteiseen työskentelyyn. Se ei ole totta. Kolmen kuukauden — syys-, loka- ja marraskuun — kuluessa monet vähemmistön edustajat tosiasiallisesti osoittivat, etteivät he halua työskennellä yhdessä. Sellaisissa tapauksissa jää boikotin alaiselle osapuolelle vain yksi keino — turvautua sopimukseen, kauppoihin työstä syrjäytyvän „loukkaantuneen” opposition kanssa, joka vie puoluetta kahtiajakaantumiseen, sillä jo yksistään tuo tosiasia, yhteisestä työstä syrjäytyminen, ei ole mitään muuta kuin kahtiajakaantumista. Kun ihmiset suoraan ilmoittavat, että me nähkääs emme halua työskennellä yhdessä teidän kanssanne, ja siten käytännössä osoittavat, että „yhtenäinen järjestö” on pelkkä harhakuvitelma, että se on jo oikeastaan hajoitettu, niin siten he esittävät joskaan ei vakuuttavan, niin todella *murskaavan* perustelun... Siirryn tov. Martovin toiseen vastaväitteeseen — tov. Ru'n ⁴⁶ eroamiseen Neuvostosta. Tämä kysymys jakaantuu kahteen erilliseen kysymykseen. Ensinnäkin, oliko Ru'n nimittäminen Neuvoston jäseneksi toimituksen puolesta laillista, vaikka Ru ei ollut toimituksen jäsen? Minun mielestäni se oli laillista. (M a r t o v: „Tietysti laillista!.”) Pyydän merkitsemään tov. Martovin huomautuksen pöytäkirjaan. Toiseksi, ovatko Neuvoston jäsenet vaihdettavia niiden elinten tahdosta, jotka ovat heidät lähettäneet? Tämä on mutkallinen kysymys, joka voidaan selittää niin ja näin. Joka tapauksessa viittaa siihen, että Plehanov, joka jäi marraskuun 1 päivän jälkeen toimituksen ainoaksi jäseneksi, *ei erottanut* Ru'ta Neuvoston jäsenen toimesta aina marraskuun 26 päivään saakka, jolloin kooptoitiin Martov ja kumpp. Ru erosi itse väistyäkseen, nostamatta hänen henkilöllisyyteensä liittyvää kiistaa. (P l e h a n o v: „Mielestäni eivät kiistat tov. Ru'sta ole nyt paikallaan. Tämä kysymys ei ole päiväjärjestyksessämme, enkä tiedä, miksi meidän pitäisi kuluttaa kallista aikaa väittelyihin tuosta

meille tässä tapauksessa sivullisesta kysymyksestä”). Minun täytyy huomauttaa, että tov. Martov pyysi viime istunnossa merkitsemään pöytäkirjaan hänen antamansa selityksen tästä kysymyksestä,— selityksen, jonka suhteen olen kokonaan eri mieltä, ja ellei toisen osapuolen sallita lausua mielipidettään samasta kysymyksestä, niin siten tuo kysymys saa täällä Neuvostossa väärän, yksipuolisen valaistuksen. (P l e h a n o v: „Muistutan, että tämä kysymys ei ole päiväjärjestyksessä eikä sillä ole suoranaista yhteyttä neuvottelumme pääaiheeseen”).

Lenin, esittäen vastalauseen tällaista formulointia vastaan, vetoaa Neuvostoon, että se ratkaisisi kysymyksen hänen (Leninin) oikeudesta antaa, vastaväitteeksi Martoville, oma selityksensä seikasta, jota täällä niin eri tavalla tulkitaan. (P l e h a n o v viittaa jälleen Ru'ta koskevien väittelyjen sopimattomuuteen tällä kertaa.)

Lenin pitää tiukasti kiinni oikeudestaan kääntyä Neuvoston puoleen pyynnöllä, että hänen sallittaisiin puhua kysymyksestä, joka jo herätettiin Neuvostossa ja aiheutti väittelyjä. (M a r t o v: „Koska tov. Lenin on koskettanut hyvin tärkeää kysymystä Neuvostossa edustettujen kollegioiden oikeudesta kutsua edustajiaan pois, niin ilmoitan, että minä teen erikoisen ehdotuksen tuon kysymyksen ratkaisemisesta lopullisesti. Ehkäpä tämä ilmoitus tyydyttää Leniniä ja saa hänet jättämään nykyisistä keskusteluista pois Ru'ta koskevan kysymyksen”).

Tov. Martov ei ole ainoastaan kumoamatta, vaan päinvastoin vahvistaa sen, että aikomukseni ottaa kysymys tov. Ru'n eroamisesta Neuvostosta nyt heti asianvaatiman valaisun kohteeksi on perusteltua. Vakuutan, että selitykseni tästä kysymyksestä olivat vain vastaus tov. Martovin vastaaviin huomautuksiin. (P l e h a n o v huomauttaa Martoville ja Leninille, että kysymys Ru'sta ei kuulu nyt käsiteltäväksi, koska se ei sisälly niiden kysymysten piiriin, joihin Neuvoston nykyisellä istuntokaudella Neuvoston jäsenten huomio on keskitettävä.) Vastustan tov. Plehanovin huomautusta, että täällä ei ole paikallaan käsitellä kysymystä tov. Ru'sta, joka oli Neuvoston jäsenten muuttamattomuuden kannalla, joten Ru'n eroamista Neuvostosta on pidettävä hänen tekemänään myönnytyksenä oppositiolle hyvän sovun aikaansaamiseksi puolueessa. (P l e h a n o v: „Koska Neuvostolla ei ole mitään tov. Ru'ta koskevan kysy-

myksen käsittelemistä vastaan, niin pyydän Leniniä puhumaan siitä edelleen".) Minä jo lopetin. (Plehanov: „Jos te lopette, niin ehdotan, että Neuvosto siirtyy niiden päätöslauselmien käsittelemiseen, jotka тов. Lenin ja minä eilen esitimme".)

Olen yhtä mieltä тов. Martovin kanssa, että Neuvoston päätöslauselmilla olisi moraalinen eikä juridinen merkitys. Тов. Plehanov sanoi, että minun tuloni toimitukseen olisi toivottavaa. (Plehanov: „Sitä en ole sanonut".) Joka tapauksessa minulla on juuri niin kirjoitettu muistiin teidän sananne: „Parasta olisi, että Lenin tulisi toimitukseen ja Keskuskomitea kooptoisi kolme". (Plehanov: „Niin, minä sanoin, että määrättyissä oloissa, sovinnon aikaansaamiseksi puolueessa, on sallittava тов. Leninin tulo toimitukseen ja vähemmistön edustajain kooptointi Keskuskomiteaan".)

Vastaten täällä minulle tehtyyn kysymykseen, nimenomaan minkälainen Pää-äänenkannattajan toimituksen kokoonpanon muutos katsotaan toivottavaksi, minun oli helppo vedota „enemmistön" mielipiteeseen, „enemmistön", joka on lausunut toivottavaksi sen, että toverit Axelrod, Zaslutsh ja Starover eroaisivat toimituksesta. Edelleen minun on sanottava, että Keskuskomitean toiminnassa ei ole ollut ainoatakaan tapausta, että joku olisi syrjäytetty puolueyöstä. Aivan samoin en voi olla vastustamatta тов. Martovin lausuntoa sen suhteen, että Keskuskomiteasta on tullut toisen osapuolen ase sodassa toista vastaan. Keskuskomitea asetettiin puolue tehtävien täyttämisen aseeksi eikä aseeksi „toisen osapuolen sodassa toista vastaan". Тов. Martovin tuollainen väite on kokonaan ristiriidassa tosiasian kanssa. Kukaan ei voi ainoallakaan tosiasialla todistaa, että Keskuskomitea on aloittanut „sodan" ja käynyt sitä vähemmistöä vastaan. Päinvastoin vähemmistö, aloittaessaan boikotin, ryhtyi sotaan, joka aiheutti kiertämättömän vastaiskun. Edelleen vastustan myöskin sellaista väitettä, että Keskuskomiteaa kohtaan muka havaittava epäluottamus haittaa Keskuskomiteaa enemmän kuin Pää-äänenkannattajaa kohtaan havaittava epäluottamus haittaa sovinnollista myönteistä työtä. Sen suhteen, että sekasorron keskus ei ole muka ulkomailla, vaan Venäjällä, kuten тов. Martov inttää, minun on sanottava, että puolueasiakirjat todistavat päinvastaista. Viitaten asiakirjaan marraskuun 25 piltä тов.

Martov sanoi, että periaatteessa Keskuskomitea itse tunnusti kokoonpanonsa yksipuolisen luonteen suostuessaan kahden kooptointimiseen vähemmistöstä. Vastustan jyrkästi tuon asiakirjan sellaista tulkintaa, sillä osallistuin itsekkin sen laadintaan. Keskuskomitean toimenpiteellä oli kokonaan toinen merkitys. Keskuskomitea suostui kahden kooptointimiseen ei kokoonpanonsa yksipuolisuuden tunnustamisen vuoksi, vaan siksi, että me havaitsimme puolueessa täydellisen tosiasiallisen kahtiajakaantumisen. Käsitimmekö asiain-tilan oikein vaiko väärin — se on toinen kysymys... Meille kantautui silloin huhuja, että valmistellaan uuden äänenkannattajan julkaisemista... (P l e h a n o v: „Jos rupeamme vetoamaan huhuihin, niin emme pääse mihinkään”). Axelrod: „Mutta minä olen kuullut, että nykyään valmistellaan julkaistavaksi uutta äänenkannattajaa...”) Käännyin Neuvoston puoleen: koska tov. Martov on tulkinut Keskuskomitean paperin ⁴⁷ määrätystä mielessä, olen pakotettu esittämään samasta asiasta oman tulkintani... En käsitä, miksi huomautukseni aiheutti täällä tällaisen kiihtymyksen. (P l e h a n o v: „Kysymys ei ole kiihtymyksestä, vaan siitä, että huhuihin vetoamiset ovat täällä sopimattomia”.) Voidaan sanoa, että vaikuttimeni ovat perusteettomia. Mahdollisesti! Mutta joka tapauksessa vakuutan, että noilla vaikuttimilla oli juuri se luonne, jonka vastikään osoitin.

Jaikan asian oleelliselta puolelta: tov. Martov on pannut epäilyksen alaiseksi Keskuskomitean vaikuttimet sen suostuessa kahden kooptointimiseen. Mutta minä vakuutan, että Keskuskomitea piti perustana sitä mielipidettä, että puolueessa jo vallitsee tosiasiallinen kahtiajakaantuminen ja että edessä on täydellinen muodollinen kahtiajakaantuminen äänenkannattajan erikoisen kustantamon, erikoisen kuljetuskoneiston ja Venäjällä olevan erikoisen järjestön mielessä. Ja nyt sanon järjestyksestä: tov. Martov huomautti asiallisesta puolesta eikä kokousjärjestyksestä. Käännyin Neuvoston puoleen kysymyksellä: oliko puheenjohtajan teko tässä tapauksessa oikea?

VII

Tov. Martov sanoi, että minä muka aloitin heti polemikista sen sijaan, että olisin rauhallisesti ja levollisesti ryhtynyt käsittelemään yleistä kysymystä, joka koskee keinojen

etsimistä sovun palauttamiseksi puolueessa. Minä en sitä tunnusta, sillä polemiikkiahan ei *aloittanut* kukaan muu kuin tov. Martov itse. Päätöslauselmaehdotuksessani ei ole mitään poleemista. Ilmankos tov. Axelrod nimittikin tätä päätöslauselmaa „paimenkirjeeksi”. Ja kuten tunnettua, paimenkirjeissä ei ole polemiikkia. Todellakin, minä puhuin siinä vain siitä, missä puitteissa puolueen sisäistä taistelua on käytävä, mitkä tämän taistelun muodot voidaan katsoa sallittaviksi ja mitkä on tunnustettava sallimattomiksi ja vaaralliseksi ei ainoastaan puolue-elämän normaaliselle kululle, vaan jopa puolueen olemassaolollekin. Samalla yritin huolellisesti karttaa sellaista kysymyksen asettelua, joka olisi voinut johtaa meidät uuteen tuloksettomaan polemiikkiin, — ehdotuksessani yritin olla lähtemättä niiden taistelumenetelmien arviosta, jotka ovat jo olleet ominaisia miltei puoli vuotta jatkuneelle puolueen kahden osan väliselle sodalle. Tov. Martov taas ei halunnut pysyä tällä pohjalla, vaan ryhtyi polemiikkiin. Olen kuitenkin valmis, jos niin halutaan, palaamaan myöhemmin siihen, mistä aloitin. Nyt mainitsen seuraavasta. Tov. Martov viittasi siihen, että Travinski hyväksyi toimituksen entisten jäsenten kooptoisien sen kokoonpanoon. Katson tarpeelliseksi korostaa tässä sitä seikkaa, että yksityiskeskusteluilla tai -neuvotteluilla ei ole merkitystä. Kaikki viralliset neuvottelut Travinski kävi kirjeellisesti. Hänen yksityiset lausuntonsa tov. Martov on nähtävästi ymmärtänyt väärin, ja *toisella kerralla* minä voin, jos tarvis tulee, todistaa sen.

Edelleen tov. Martov sanoi niin, että Keskuskomitean toiminnassa on paljon erilaisia puutteellisuuksia; siten tov. Martov astuu taaskin polemiikin alalle. Keskuskomitean toiminnassa ehkä onkin puutteellisuuksia, mutta tuon toiminnan arvostelu Pää-äänenkannattajan edustajan taholta ei ole nimenomaan mitään muuta kuin polemiikkia. Minä esimerkiksi katson vuorostani Pää-äänenkannattajan toiminnan eksyneen suoralta tieltä, mutta en kuitenkaan aloittanut täällä sen suunnan arvostelemisesta, minkä Pää-äänenkannattajan toiminta on saanut, vaan ilmoituksesta, että Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan välillä vallitsee *molemminpuolinen* tyytymättömyys. Edelleen, vastustan sellaista väitettä, että tultuaan hyväksytyksi Neuvostossa minun päätöslauselmani tekisi tästä viimeksi mainitusta „sota-aseen”. Vetoimuksessani puhutaan vain

siitä, mitkä taistelumuodot ovat sallittuja ja mitkä sallimattomia... Mitä tekemistä siinä on „sota-aseilla”? Tov. Axelrod sanoi, että minä „aloitin iloisesti, mutta lopetin surullisesti”, ja moitti minua siitä, että kiinnitin koko huomioni puolueessa vallitsevan kahtiajakaantumisen todistamiseen. Mutta mehän jo eilen aloitimme kahtiajakaantumisen toteamisesta... Sitten, sen todistamiseksi, että sekasorron keskus ei ole ulkomailla, tov. Martov siteerasi tov. Vasiljevkin kirjettä joulukuun 12 pltä, jossa sanotaan, että Venäjällä on todellinen helveti⁴⁸. Huomautan sen johdosta, että myöskin ei-voimakkaat ryhmät voivat „luoda helvetin”, sillä useimmiten ja helpoimmin juuri pienet ja pikkumaiset rettelöt aiheuttavat suuria haittoja työlle. Olen jo maininnut eräälle entiselle toimittajalle lähettämästäni kirjeestä syyskuun 13 pltä. Tämän kirjeen esitän painetussa sanassa⁴⁹. Tov. Plehanov sanoo, että „suo”-sana on loukkaava. Palautan mieleen, että myöskin saksalaisessa sosialistisessa kirjallisuudessa ja saksalaisen puolueen edustajakokouksissa termi *versumpft* * aiheuttaa toisinaan pilailua, mutta ei milloinkaan — parkua loukkaamisesta. Käyttäessämme tuota sanaa me, minä enempää kuin tov. Vasiljevkaan, emme halunneet ketään loukata. Kun puhutaan kahdesta määrätynsuuntaisesta osapuolesta, niin näiden suuntausten välillä olevia epäröitsijöitä ja horjuvia nimitetään „suoksi”, minkä asemesta voitaisiin ehkä sanoa „kultainen keskitie”.

Keskuskomitean nimittäminen eksentriseksi voi ehkä olla näppärää, mutta sekin johtaa polemiikkiin. Sillä minähän voisin sanoa samantapaista myös Pää-äänenkannattajasta. Minulle sanotaan, että „vetoomukseni” on homeopaattinen keino allopaattista pahaa vastaan. En minä sitä kielläkään, että ehdottamani keino on vain palliatiivi, mutta allopaattisia keinoja me emme *tässä* voi löytääkään. Kun alatte puhua „allopaattisten”, radikaalisten keinojen välttämättömyydestä olemassaolevaa pahaa vastaan, niin menkää siinä tapauksessa loppuun asti. Sellainen keino on olemassa, ja tämä ainoa radikaalinen keino ei ole mikään muu kuin *edustajakokous*. Jo viisi kuukautta olemme tuloksetta yrittäneet päästä keskenämme sopimukseen („se ei ole totta!”)... se on totta, ja sen todistan teille asiakirjoilla... Yritykset

* — soinen. *Toim.*

päästä sopimukseen aloitimme syyskuun 15 pnä, emmekä siihen ole vielä kukaan päässeet. Eikö tässä tapauksessa olisi parempi kääntyä sen kollegion puoleen, josta tov. Martovkin eilen puhui, ja sellaisena kollegiona voi olla vain puolue-työntekijäin edustajakokous. Puolueen edustajakokous on juuri se kollegio, joka ratkaisee kysymyksen „tahtipuikosta”. Edustajakokouksessa me olemme läsnä „tapellaksemme” muun muassa myös „tahtipuikosta” (ei tietenkään sanan karkeassa merkityksessä). Siellä tapahtuu taistelu äänestyslippusilla, kanssakäymisenä tovereiden kanssa j.n.e., ja siellä on tällainen taistelu keskusten kokoonpanosta sallittua, mutta edustajakokouksen ulkopuolella sitä ei pitäisi puolue-elämässä olla.

Siis jos „paimenkirjeeni” on palliatiivi, niin muuta, radikaalisempaa keinoa kuin edustajakokous ei ole, ellette halua tehdä pahetta kroonilliseksi. Tov. Axelrod mainitsi, että Länsi-Euroopassa keskustelinten edustajat huomioivat heidän politiikkaansa kohdistuvan opposition puolueen kaukaisimmillakin kulmakunnilla ja pyrkivät sovittamaan syntyneet selkkaukset neuvottelemalla tuon opposition kanssa... Mutta samoinhan tekee meidänkin Keskuskomiteamme. Keskuskomitea lähetti sitä varten kaksi jäsentään ulkomaille⁵⁰, Keskuskomitea on *kymmeniä* kertoja neuvotellut opposition eri edustajain kanssa todistellen heille heidän perustelujensa tolkkuttomuutta, heidän luulojensa kuvitelmallisuutta y.m., y.m. Täytyy sanoa, että se on mahdotonta voimien, varojen ja ajan haaskausta, ja tässä mielessä me olemme todellakin historian edessä vastuussa.

Siirtyen jälleen kysymykseen käytännöllisistä ehdotuksista minä toistan, että teillä on vain yksi radikaalinen keino tämän surullisen polemiikkikauden lopettamiseen — edustajakokous. Päätöslauselmani tarkoituksena oli se, että taistelu puolueen sisällä saataisiin johdettua normaaliempiin puitteisiin... Sanotaan, että tikku jää kuitenkin ihoon, että sairaus on syvemmällä... Siinä tapauksessa koko tikku voidaan vetäistä pois vain edustajakokouksen koollekutsumisella.

VIII

Naurettavaa on puhua sellaisen vaatimuksen loukkaavaisuudesta, joka rajoittuu vain selvyYTEEN ja tarkkuuteen. Olemme kymmeniä kertoja nähneet (ja erikoisesti Liigan

edustajakokouksessa), minkälaiseen väärinkäsitysten paljouteen ja jopa skandaaleihin yksityiseskustelujen väärät esittämiset johtavat. Tämän tosiasian kieltäminen olisi kummallista. Minä väitän, että sekä Pää-äänenkannattajan edustaja että osittain tov. Plehanov ovat käsittäneet väärin tov. Travinskin yksityiseskustelut. Kuulkaahan muuten, mitä tov. Travinski kirjoittaa minulle kirjeessään joulukuun 18 pltä: „Juuri nyt on saatu tieto, että toimitus on lähettänyt komiteoille mitä *pahalaatuisimman* (miedonnan voimakkaamman sanonnan) virallisen kirjeen. Siinä toimitus suorastaan hyökkää Keskuskomiteaa vastaan, uhkaa, että Neuvoston kautta se voisi nytkin pakoittaa kooptimaan kenet haluaa, mutta ei halua vielä ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, vaan kääntyy komiteoiden puoleen viitaten Keskuskomitean perhekuntalaisuuteen ja toimintakyvyttömyyteen, Leninin kooptamisen laittomuuteen... Suuri määrä henkilökohtaisia hyökkäilyjä. Sanalla sanoen kaikkien minulle annettujen lupauksen inhoittavaa ja... (taaskin jätän pois liian räikeän sanonnan) rikkomista. Olen kauhean suutuksissani. Onkohan Plehanov todellakin osallistunut tuohon? Jekaterinoslavin komitea on kovasti kuohuksissaan tuosta kirjeestä ja lähetti hyvin jyrkkäsanaisen vastauksen... Nykyään vähemmistö repii mielettömästi rikki yhdistäviä lankoja. Komiteoille lähetetty kirje on mielestäni viimeinen tippa ja avoin haaste. Ja mitä tulee henkilökohtaisesti minuun, niin olen sitä mieltä, että Leninillä on täysi oikeus julkaista kirjeensä muuallakin kuin „Iskrassa”. Luulen, ettei muillakaan tovereilla ole mitään sitä vastaan”.

Sellaisia ovat seikat, jotka todistavat, että tov. Travinskin mielipiteestä on luotu väärä käsitys. Tov. Travinski saattoi *olettaa* kooptaation, toivoen hyvän sovun aikaansaamista puolueessa, mutta hänen toiveensa eivät lainkaan toteutuneet.

Osoittautui, että Martovin ja hänen toveriensa toimitus alkoi rauhan asemesta sodan enemmistöä vastaan. Mutta Travinski toivoi ja voi toivoa rauhaa.

Osoittautui, että Plehanovin yritykset „anarkististen individualistien” hillitsemiseksi eivät onnistuneet (hänen ponnisteluistaan huolimatta). Sen vuoksi toiveet, joita oli sekä minulla että Travinskillä, toiveet siitä, että Plehanov onnistuu pidättämään uuden toimituksen sodasta enemmistöä vastaan, nuo toiveet eivät toteutuneet. Tämä vain

todistaa, etteivät kaikki toiveet toteudu; minä itsekin erosin toimituksesta toivoen, että se edistäisi rauhaa, mutta minunkaan toiveeni eivät toteutuneet. Kukaan ei kiellä sitä tosiasiaa, että yksityisneuvotteluja on pidetty, on vain tehtävä ero erillisten henkilöiden ilmaistemien toiveiden ja odotusten ja kokonaisten kollegioiden päätösten välillä. Huomautuksessani sen suhteen, että täällä ei ole sopivaa tehdä johtopäätöksiä yksityisneuvotteluista, ei ole Neuvoston jäsenille mitään loukkaavaa. Torjun päättäväisesti sen väitteen, että tov. Travinski oli kategorisesti luvannut kooptaation Keskuskomiteaan. Epäilemätöntä on, että hän matkusti pois rauhan toivossa ja saattoi tuon rauhan tuloksena aavistaa kooptaation, mutta ei luvata sitä kategorisesti.

Vetoomustani vastaan tov. Martov esittää sen argumentin, että vetoamus sisältää vain toisen osapuolen hyökkäilyt. Asia ei ole niin. Ja sitäpaitsi voin esittää lisäpäätöslauselman ja muuttaa ne sanonnat, jotka tov. Martovia eivät miellytä, mutta hänen väitteensä, että päätöslauselmani on yksipuolinen,— se on jonkinlainen nonsens*. Aikaisemmin minun päätöslauselmastani sanottiin, että se muistuttaa paimenkirjettä, että se on täynnään truismeja j.n.e., mutta kukaan ei väittänyt sillä olevan pyrkimystä uusien haavojen iskemiseen. Tov. Martov moittii minua siitä, että minä välttelen suoran vastauksen antamista tov. Plehanovin esittämään kysymykseen, haluaako Keskuskomitea kooptoida „vähemmistön” edustajia vai ei. Miten me voisimme antaa teille vastauksen esitettyyn kysymykseen, kun emme tiedä, kuinka tähän kysymykseen suhtautuvat nyt kaikki muut Keskuskomitean 9 jäsenestä. (Plehanov: „Te ette ymmärtänyt tov. Martovia”.) Sanoa, että minä välttelen tahallisesti,— se on naurettavaa. Minä en voinutkaan antaa sitä vastausta, jonka puuttumisen takia minua syytetään välttelemisestä. Olen sanonut selvästi, että tyytymättömyys keskustelinten kokoonpanoon on molemminpuolinen. Täytyyhän ottaa huomioon muidenkin toverien mielipide. Minulle sanotaan: pitää päästä sovintoon, mutta me olemme yrittäneet päästä sovintoon jo viisi kuukautta. Sen vuoksi tov. Martovin oletus, että ehdottaessaan edustajakokousta Keskuskomitea todistaa siten oman vararikkonsa ja voimattomuutensa, on suorastaan

* — tulkottomuus. *Toim.*

naurettava. Eikö Keskuskomitean taholta sitten ole jo tehty kaikki mahdolliset yritykset selkkauksen ratkaisemiseksi kotoisin keinoin? „Keskuskomitea ilmaisee kyvyttömyytensä”... Kyvyttömyytensä mihin? taisteluun? rauhan aikaansaamiseen puolueessa? Niinpä tietysti! Ja ehdotukseni, joka kritikoitiin täällä kelvottomaksi, on sen silminnähtävästi osoittanut. Teidän päätöslauselmanne puhuu niin sanoakseni alueen riistämistä vastustajalta, mutta sellainen vaatimushan johtaa vastavaatimuksiin, ja minä asetan kysymyksen jopa näinkin: onko Keskuskomitealla oikeus aloittaa jälleen neuvottelut siltä pohjalta? Sillä onhan komiteoita, jotka *moittivat* Keskuskomiteaa Liigalle tehdyistä myönnytyksistä⁵¹. Te tahdotte, että me ottaisimme huomioon vähemmistön *välittämättä* enemmistöstä. Se on huvittavaa. Mutta edustajakokouksen karttaminen näyttäisi sellaisissa oloissa edustajakokouksen pelkäämiseltä. Juuri siksi me tunnustamme voimattomuutemme, mutta emme siinä mielessä kuin тов. Martov sen ymmärtää. Keskuskomitea on todellakin voimaton sovittamaan puolueessa olevia riitaisuuksia, ja juuri siksi me käännyimme Neuvoston puoleen ehdottaen edustajakokouksen koollekutsumista. Edelleen, puhtaasti juridisen kysymyksen Neuvoston oikeudesta edustajakokouksen koollekutsumiseen тов. Martov tulkitsee aivan väärin. Säännöissä on sanottu: „Edustajakokouksen kutsuu koolle (mahdollisuuksien mukaan ei harvemmin kuin kerran kahdessa vuodessa) puolueen Neuvosto”. Siis Neuvostolla on oikeus kutsua edustajakokous koolle aina. Neuvosto on *velvollinen* kutsuamaan edustajakokouksen koolle vain yhdessä määrättyssä tapauksessa. (M a r t o v: „Säännöistä suoraan johtuu, että Neuvosto on velvollinen kutsumaan edustajakokouksen koolle, kun sitä vaatii täysivaltaisten järjestöjen määrätty luku tahi kun edellisestä edustajakokouksesta on kulunut kaksi vuotta. Näin muodoin ennen kaksivuotisen aikamäärän kulumista ja ennen järjestöjen määrätyn luvun ilmoitusta edustajakokouksen välttämättömyydestä Neuvosto ei voi kutsua sitä koolle”. P l e h a n o v: „Kysymyksen edustajakokouksen koollekutsumisen ehdoista minä katsoisin nyt täällä käsiteltäviin kuulumattomaksi, koska se on edesämme olevien tehtävien kannalta sivullinen kysymys”.)

Tов. Martovhan tämän kysymyksen herätti, emmekä me ole päättäneet ottaa sitä pois päiväjärjestyksestä. Martov

sanoo, ettei Neuvosto voi kutsua koolle edustajakokousta, mutta minä sanon, että voi. Edustajakokouksen kutsuu koolle puolueen Neuvosto ilman minkäänlaisia kyselyjä, milloin hyvänsä — mahdollisuuksien mukaan ei harvemmin kuin kerran kahdessa vuodessa. Tov. Martov sanoo, että edustajakokouksen koollekutsuminen — se on ultima ratio. Niin, ja nytkin keskustelujemme tuloksettomuus vahvistaa sen.

Muistutan, että periaatteessa tov. Martov itse tunnusti, että sellaisten henkilöiden kollegiolla, jotka eivät ole osallistuneet riitaisuuksiimme, voi olla hyödyllinen osuus sovun aikaansaamisessa puolueessa. Mutta koska meidän omat yrityksemme sovinnon aikaansaamiseksi eivät ole johtaneet mihinkään tuloksiin, koska me painetussa sanassakin hädintuskin pysymme polemiikin sallittujen muotojen maaperällä, niin vakuutan, että vain ulkopuoliset toverit voivat sanoa ratkaisevan sanansa. Me, Keskuskomitean edustajat, emme ota itsellemme vastuuta tulevista yrityksistä sovun aikaansaamiseksi puolueessa emmekä näe muuta rehellistä keinoa riitaisuuksiemme lopettamiseksi kuin vetoamisen edustajakokoukseen. Siirryn tov. Plehanovin huomautukseen, minkä hän teki „suo“-sanasta. (Plehanov: „Minä vastasin tov. Vasiljevin kysymykseen, joka käytti tuota termiä puolueen eräästä osasta; toistan, että puheenjohtajana en voi sallia sellaisia sanoja puolueen Neuvostossa”.) Minulle huomautetaan täällä, etten puhu mitään Keskuskomitean epänormaalista ja yksipuolisesta kokoonpanosta, mutta minä totean sen tosiasian, että puolueessa on kaksi osapuolta, jotka taistelevat keskenään sallimattomin keinoin. Olemme siirtyneet sellaiselle maaperälle, jolloin mikään myönteinen työ ei ole mahdollista.

IX

Ennen kuin siirryn itse asiaan, huomautan vielä sivumennen, ettei Sumpf *-sana milloinkaan ketään loukkaa.

Edelleen, neuvotteluista Travinskin kanssa. Sanoistani tehtiin täällä sellainen johtopäätös, että minä muka kiellän sen tosiasian, että Travinskin kanssa on käyty neuvotteluja. En lainkaan. En kieltänyt sitä tosiasiaa, että neuvotteluja

* — suo. Toim.

on käyty, vaan totesin vain eron sen merkityksen välillä, mikä voi olla yksityisneuvotteluilla ja mikä on virallisilla neuvotteluilla. Esitin täällä itsensä Travinskin *kirjeen* todistukseksi siitä, että joskin tov. Travinski oli ennen samalla katsantokannalla kuin tov. Plehanov, niin myöhemmin hän muutti katsomustaan. Tämän vuoksi katsoisin aivan sopimattomaksi kysymyksen asettamisen siitä, kehen Ranska uskoo. „Ranskaan” vetoaminen ei ole lainkaan tarpeellista.

Tov. Plehanov huomautti, ettei sovinnollisella „vetoomuksellani” ole ollut muka vaikutusta edes minuun itsestäni. Toistan, että „vetoomuksessani” minä ilmaisen vain toivomukseni, ettei vissejä taistelumenetelmiä käytettäisi. Minä kehoitan sopuun. Minulle vastataan *hyökkäyksellä* Keskuskomitean kimppuun ja sitten ihmetellään, että minä *silloin* käyn Pää-äänenkannattajan kimppuun. *Sen jälkeen*, kun hyökkäys Keskuskomitean kimppuun on tehty, minua moititaan tuohon hyökkäykseen vastaamisen vuoksi sovinnollisuuden puutteesta! Kaikkien meillä Neuvostossa käytyjen keskustelujen tarkasteleminen on riittävää, jotta voidaan nähdä, kuka alkoi ehdottaa rauhaa status quo'n * perustalla ja kuka jatkoi sodalla Keskuskomiteaa vastaan. Minulle sanotaan, että Lenin ei muuta tehnytään kuin toisteli oppositiolle herkeämättä: „tottele äläkä aprikoi!”... Asia ei ole aivan niin. Syys- ja lokakuussa käymämme koko kirjeenvaihto todistaa päinvastaista. Muistutan vaikkapa siitä, että lokakuun alussa minä (yhdessä Plehanovin kanssa) olin suostuvainen kooptimaan kaksi toimitukseen. Edelleen, mitä tulee ultimaatumiin, johon itse osallistuin, minä myönsin teille silloin kaksi paikkaa Keskuskomiteassa. Sen jälkeen seurasi puoleltani uusi myönnytys toimituksesta eroamiseni muodossa,— eroamiseni siinä tarkoituksessa, etten olisi esteenä muiden tulolle. Tästä näkyy, että minä en ainoastaan sanonut: „tottele äläkä aprikoi”, vaan annoin myös periksi. Siirryn itse asiaan. Päätöslauselmaani suhtautuminen näyttää minusta hyvin kummalliselta. Todellakin, syyttääkö se sitten jotakuta, vai onko se luonteeltaan hyökkäys jonkun kimppuun? Siinä on puhe ainoastaan siitä, onko sellainen ja sellainen taistelu sallittua vai ei. Että taistelu on olemassa — se on tosiasia, ja kysymys on vain

* — entisen tilan. *Toim.*

siitä, että erotettaisiin tämän taistelun sallittavat muodot sallimattomista. Ja siksi kysynkin: onko tämä ajatus hyväksyttävissä vai ei? Siis sellaiset sanonnat kuin „taisteluase”, „hyökkäys vähemmistön kimppuun” j.n.e. ovat päätöslauselmani suhteen aivan sopimattomia. Ehkei sen sanamuoto ole onnistunut — siitä en ryhtyisi erikoisesti kiistelemään ja olisin suostuvainen sanamuodon muuttamiseen, mutta sen olemusta, joka sisältyy vaatimuksen esittämiseen puolueen sisällä taisteleville osapuolille käydä tuota taistelua vissejä sallittuja puitteita ylittämättä, tätä olemusta vastaan ei voida kiistää. Sellainen suhtautuminen päätöslauselmaan, minkä se on täällä osakseen saanut, näyttää minusta yksipuoliselta, sillä toinen asianomainen osapuoli hylkää sen, katsoen siinä olevan jonkinlaisen vaaran itselleen. (P l e h a n o v: „Muistutan, että olen jo moneen kertaan sanonut, että Neuvostossa ei ole kahta osapuolta”.) Minä voin huomauttaa, että puhun *kahdesta osapuolesta*, jotka ovat olemassa tosiasiallisesti, enkä Neuvoston juridisesta jakaantumisesta kahteen osaan. Tov. Plehanovin päätöslauselmaan, josta täällä ei ole asiallisesti mitään sanottu, toimituksen edustajat eivät lisänneet mitään. Minä taas odotin koko ajan tuon päätöslauselman yksipuolisen luonteen muuttamista.

7

PUHEET PUOLUEEN III EDUSTAJAKOKOUKSEN
KOOLLEKUTSUMISESTA
TAMMIKUUN 17 (30) pnä

I

Kysymykseen edustajakokouksen koollekutsumisesta ei voida paljoakaan lisätä. Puolueen hirveään vaikeaa tilaa kuvaa myös keskustelujen kulku Neuvostossa. On jo monesti mainittu, että edustajakokouksessa muodostui kaksi miltei yhtä suurta osaa, niin että yhden poistuttua „enemmistöstä” ne tulivat aivan samansuuruisiksi. Minä en näe, millä tavalla tämä samansuuruisuus voisi johtaa sopuun ilman puolueen edustajakokousta. Kukaan ei epäile sitä, että riidat johtavat huutaviin epänormaalisuuksiin. Se täytyy katsoa epäilemättömäksi tosiasiaksi, että sotaisa mieliala on vallalla *kummallakin puolella*. Kaikkien näiden seikkojen kannalta ei voida kuvitella mitään muuta rehellistä ja oikeaa ulospääsyä kuin ainoastaan edustajakokouksen koollekutsuminen. Tov. Martov viittasi teknillisiin, rahallisiin y.m. vaikeuksiin, joita edustajakokouksen koollekutsumista koskevan ehdotukseni toteuttamisessa on, mutta asioiden nykyinen tila on paljon pahempi kuin kaikki nuo vaikeudet.

II

En voi olla samaa mieltä Martovin kanssa; hän kuvasi edustajakokouksen tehtävät väärin. Hän sanoo, että kaikkien tovereiden erimielisyyksistä ei ole vielä otettu selvää, että edustajakokouksen koollekutsuminen pysäyttäisi rajankäyntiprosessin ja organisatorisen selkkauksen valaisemisen kirjallisuudessa. Minusta näyttää, että *periaatteellisten* erimielisyyksien vapaata selvittelyä varten juuri onkin poistettava kriisi, puhdistettava ilmapiiri rettelöistä, ja sitä varten on kutsuttava koolle edustajakokous. III edustaja-

kokous ei ole tarpeen sitä varten, että ehkäistäisiin taistelu, vaan sitä varten, että se saatettaisiin normaalsiin puitteisiin. Kummallista on puhuakin sellaista, että edustajakokous muka ehkäisee periaatteellisen taistelun. Palautan mieleen puheenjohtajan II edustajakokouksessa sanomat sanat, joiden ajatus oli siinä, että puolueohjelmaammekin täytyy kehittää ja selventää edelleen; mutta juuri sitä varten, että mielipiteiden periaatteellinen taistelu olisi menestyksellistä ja antoisaa, tarvitaan nimenomaan sellaiset olosuhteet, joita nykyhetkellä ei ole. Minä vastustan täällä esitettyjä historiallisia rinnastuksia ja viittauksia „Rabotsheje Deloon”. Asiain nykyisen tilan ja kolme vuotta sitten vallinneen tilan välinen ero on siinä, että yhtenäistä puoluetta ei silloin vielä ollut, mutta nyt se on. Juuri niiden näkökannalta, jotka puhuvat täällä erilleen lohjenneesta puoliskosta, juuri heidän näkökannaltaanhan ei voida vastustaa edustajakokouksen koollekutsumista sen epänormaalisuuden poistamiseksi, jota me emme nyt omin voimin pysty hävittämään. Myönteinen työ ja periaatteellisten erimielisyyksien selvittely käy mahdolliseksi vasta sitten, kun III edustajakokous poistaa tuon epänormaalisuuden ja saattaa mielipiteiden taistelun määrättyihin puitteisiin.

III

Tov. Plehanov esitti selvästi „lujan”, mutta väärän perustelun. Jos III edustajakokous johtaisi kahtiajakaantumiseen, niin se merkitsisi sitä, ettei ole halua alistua enemmistön tahtoon, ei ole halua työskennellä yhdessä, t.s. ettei meillä tosiasiaassa ole puoluetta. Kaikki myönsivät, että tov. Travinskin yritykset selkkauksen sovittamiseksi eivät olleet tuloksettomia, ja sellaisia tovereita kuin Travinski on paljon, ja edustajakokous tulee nimenomaan olemaan tällaisten tovereiden tapaamista ja keskustelua. Tulinen taistelu, päättäväinen taistelu, joka on täynnä jopa hillittömyyksiä, ei ole vielä kahtiajakaantumista. Jos on todellista halua työskennellä yhdessä, niin pitää olla myös halua alistua enemmistön, s.o. edustajakokouksen tahtoon.

8

PUHEET PUOLUEKIRJALLISUUDEN JULKAISEMISESTA
TAMMIKUUN 17 (30) pnä

I

Aloitan lopusta. Tov. Martov ymmärsi ja selitti Keskuskomitean kirjeet väärin, varsinkin rahavaroja koskevat kirjeet. Hän on unohtanut, että nuo kirjeet ovat jatkoa siihen keskusteluun, joka hänellä, Martovilla, oli Travinskin kanssa. Martov itse kirjoitti tuon keskustelun sisällöstä seuraavin sanoin: „Tov. Travinskille, kuten myös teille henkilökohtaisesti, minä muistutin 5—6 tuhannesta sen summan oletettuna miniminä, mikä puolueelle voidaan saada *vuoden* kuluessa niistä kahdesta lähteestä, joihin toimituksen jäsenillä on pääsy”. Minä ilmoitan Travinskin tiedoitaneen meille, että tuo summa annetaan kerralla eikä vuoden kuluessa, joten siinä on jokin väärinkäsitys. Tosiasia on se, että me luotimme noiden 5 tuhannen saamiseen ja sen mukaisesti jaoimme varat venäläisen ja ulkomaisen kassan kesken.

Tov. Martov sanoi, että kumpikin rahalähde (muuten kuinka väärin (kiihdyksissään) toimitus asian esittää, näkyy jo siitäkin, että Keskuskomitealle kirjoittamissaan kirjeissä Martov käytti sitaattimerkeissä jopa sanontaa „rahasäkit” ja pani tuollaisen sanonnan meidän syyksemme. Todellisudessa tuo sanonta ei ole meidän, vaan Martovin) — no niin, tov. Martov sanoi, että kumpikin rahalähde on meille tunnettu. Niin, ne ovat tunnettuja, mutta kysymys ei ole niiden tuntemisesta, vaan saavutettavissa olemisesta. Minulle on tunnettua, että vuodessa toinen lähde voisi antaa jopa 10 tuhatta, toinen jopa 40, mutta siitä ei asia parane, koska ne ovat minulle *saavuttamattomia*. Noiden lähteiden muuttamisessa saavutettavista *saavuttamattomiksi* juuri ilmeneekin se rahavarojen saannin lakkauttaminen, joka on puoluetistelussa ehdottomasti sallimaton menetelmä.

Sen lisäksi on juuri nyt äskettäin tapahtunut paloja, jotka ovat koskeneet henkilöitä, joiden piti saada rahaa Venäjällä. Täällä ei rahaa ole, mutta Venäjältä sitä ei onnistuta kotoon saamaan, ja se tulee vaatimaan useampia satoja ruplia erikoisvaltuutettujen lähettämiseen. Rahaa tietenkin saadaan, ellei satu vielä onnettomuuksia, mutta ei saada pian ja tuskinpa täysin riittävästi.

Se ei ole lainkaan totta, että Keskuskomitean kirjeessä olisi ollut uhkauksia. Mitään uhkauksia ei ollut, sillä Keskuskomitea piti koko ajan huolta Pää-äänenkannattajan julkaisemisesta. Konspiratiivisista kohtauspaikoista antaa vastauksen тов. Васильев. Meidän tietojemme mukaan toimitus lähettää asiamiehiansa eri puolille Venäjää. Se edellyttää, että Pää-äänenkannattajalla on oma erikoinen kassansa, mikä merkitsee puolueen tosiasiallista kahtiajakaantumista. Se on ristiriidassa sääntöjen kanssa, jotka vaativat, että Keskuskomitean pitää olla kaikesta täysin tietoinen ja että niin kuin *kassa* kuin myöskin kaikkien käytännöllisten asiain järjestely on keskitetty *täydellisesti* sen käsiin. Muodostaessaan oman matkoillakäynti- ja asiamieskeskuksensa, käytännöllisen johdon ja komiteoiden asioihin puuttumisen keskuksensa, Pää-äänenkannattaja rikkoo näitä sääntöjä mitä räikeimmällä tavalla. Tuollainen puoluesääntöjen vastainen asiamieskunta tuo toimintaan suoranaista desorganisaatiota. Keskuskomitea ei voi vastata asioiden hoitamisen järjestyksestä eikä vastaa siitä, koska epäjärjestystä aiheuttaa systemaattisesti itse Pää-äänenkannattaja. Tässä on Odessasta ja Bakusta saatuja kirjeitä, jotka kuvaavat asiointilaa tässä suhteessa. Odessasta kirjoitetaan joulukuun 24 pnä: „Eilen meillä kävi Zagorski⁵², joka ilmoitti, että toimitus on lähettänyt hänet valtuutettuna ja antanut tehtäväksi tiedoittaa komiteoille viime tapahtumista, neuvotteluista, asioiden nykyisestä tilasta toimituksessa, toimituksen pyynnöstä lähettää aineistoja, avustaa, tilata lehtisiä tai lähettää aiheita yleisiä lehtisiä ja myös kirjasia varten, joiden julkaisemiseksi on muodostettu ryhmä. Kertasi kaikkea vanhaa ja todisteli kiihkeästi vähemmistön oikeellisuutta, jalomielisyyttä ja „lojalisuutta”. Komitea kuunteli häntä loppuun, teki muutamia kysymyksiä, kysyen muun muassa, oliko hän ottanut tehtävänsä myös Keskuskomitean tieteen, mihin hän lyhyen ja suoran vastauksen: kyllä tai ei — asemesta alkoi puolustella

itseään ja todistella, että toimituksella on täysi oikeus kääntyä komiteoiden puoleen Keskuskomitean tietämättäkin. Vaati, että tiedoksi saatettu käsiteltäisiin ja päätöslauselma laadittaisiin siinä heti hänen läsnäollessaan. Siihen komitea vastasi, että tiedoksi saatetun se merkitsee kuulluksi; mitä taas käsittelyyn ja päätöslauselmaan tulee, niin komitea tekee sen silloin, kun katsoo tarpeelliseksi, mutta nyt siirtyy päiväjärjestyksen kysymyksiin”⁵³. Ja nyt kuuluu, mitä sanotaan kirjeessä Bakusta tammikuun 1 pltä: „Bakun komiteaan saapui Martyn⁵⁴ Pää-äänenkannattajan selostus mukanaan ja peittelemättä aikoen kylvää epäluottamusta Keskuskomiteaa kohtaan. Kun hän lopussa halusi saada tietää komitean mielipiteen, niin hänelle vastattiin: me luotamme Keskuskomiteaan ehdottomasti. Kun hän sanoi siihen, että hänelle olisi mielenkiintoista saada tietää, kuinka Pää-äänenkannattajaan suhtaudutaan, niin hänelle sanottiin suoraan, että sen jälkeen, mitä juuri oli kuultu (hänelle toimeksiannetun selittäminen), luottamus siihen „on alkanut horjua” ”⁵⁵.

Laitonta ja epäkonspiratiivista on myös se, kun Pää-äänenkannattaja antaa tietoituksia Keskuskomitean kokoonpanosta ei ainoastaan komiteoille, vaan myös yksityishenkilöille (esimerkiksi Drujanille, mistä Keskuskomitea kirjeessään Pää-äänenkannattajalle mainitsi). Mitä taas tulee „sotaisiin suhteisiin”, niin siinä se juttu onkin, että tov. Martov sekoittaa siinä kaksi aivan eri asiaa. Myönteisen työn ja varojen hankkimisen alalla ovat sotaiset suhteet (boikotti y.m.) ehdottomasti sallimattomia, eikä niitä Keskuskomitean puolelta ole milloinkaan ollutkaan. Mutta kirjallisuuden alalla „sota” on sallittua, eikä kukaan ole milloinkaan estänyt Pää-äänenkannattajan polemiikkia. Muistutan, että jo paljon aikaisemmin Keskuskomitea ilmaisi olevansa täysin suostuvainen julkaisemaan sekä Danin kirjeen opposition tunnuksista että Martovin kirjaan „Vielä kerran vähemmistö”, vaikka ne kumpikin sisältävät hyökkäilyjä Keskuskomiteaa vastaan.

Pää-äänenkannattajan kirjallisuuden julkaisemisessa ei Keskuskomitean puolelta ole ollut vähäisintäkään keskeytystä. Ei ole ollut ainoatakaan tapausta, että Keskuskomitea olisi jakanut kirjallisuutta väärin tai puolueellisesti, että se olisi „tehnyt vääryyttä” vähemmistökomiteoille. Päinvastoin, Travinski todisti ja osoitti, että vähemmistökomiteat

on varustettu runsaasti ennen muita, ja tov. Martovinkin oli pakko myöntää, että tällä alalla Keskuskomitean toiminta on ollut moitteetonta. Mitä tulee puoluekirjallisuuden luovuttamisesta kieltäytymiseen, niin asia on seuraava. Poikkeuksetta *jokaiselle* puolueen jäsenelle (jos hän herättää luottamusta konspiratiivisuutensa y.m. puolesta) annetaan *ilmaiseksi* kirjallisuutta Venäjälle vietäväksi ja siellä Keskuskomitean asiamiehille luovutettavaksi levittämistä varten. Mutta kun löytyy ihmisiä, jotka rohkenevat nimittää itseään puolueen jäseniksi ja samaan aikaan kieltäytyvät luovuttamasta kirjallisuutta Keskuskomitean asiamiehille yleistä levittämistä varten, niin on ymmärrettävää, että sellaisten henkilöiden kanssa Keskuskomitealla ei ole mahdollisuutta (eikä oikeuttakaan) olla asioissa. Ja jos nuo henkilöt sitten ostavat kirjallisuutta erillisiä näpértelylaitoksiaan varten, jotka desorganisoivat yleistä työtä, niin sitä pahempi heille.

II

En kerta kaikkiaan voi ymmärtää, mitä röyhkeätä ekspeditöörin⁵⁶ ensimmäisessä ja toisessa kirjeessä oli. Hän pyytää tietoja, jotka ovat asioita koskevaa tilitysselostusta varten tähdellisiä, mutta toimitus, sen sijaan että olisi antanut toverillisen vastauksen hänen pyyntönsä sisältöön nähden, vastauksen, joka sittenkin jäi hänelle antamatta, kuittaa asian aito byrokraattisilla selityksillä. Esitän tässä esimerkin Pää-äänenkannattajan todella röyhkeästä kirjeestä Keskuskomitealle. „Pää-äänenkannattajan toimitus kiinnittää Keskuskomitean huomiota siihen seikkaan, että Keskuskomitean kolmen jäsenen ulkomailla oleskelu, jota eivät puolla mitkään asialliset näkökohdat ja joka johtaa puolueen sääntöjen edellyttämättömän uuden organisatorisen keskuksen muodostamiseen, aiheuttaa puolue-elämässä kiertämättömästi politikoimista ja desorganisaatiota”... Sehän on suoranaista *haukkumista* (politikoiminen) ilman tosiasioiden ja todisteiden varjoakaan! Keskuskomitea vastasi siihen: „Ellei toimitus toimisi äärimmäisen kiihtyneisyyden tilassa, niin se helposti oivaltaisi, miten äärimmäisen sopimattomia ovat sen huomautukset siitä, kuinka monta Keskuskomitean jäsentä on ulkomailla”. Toimituksen tähän ja muihin säädyttömiin menettelyihin (kuten naurettava

viittaus johonkin muka „salaiseen” painatukseen) Keskuskomitean ulkomainen edustaja on vastannut vain kehoituksella „muistaa puoluevelvollisuus ja lopettaa teot, jotka voivat kirjallisuudessa käytävästä polemiikista luoda aiheita kahtiajakoon”⁵⁷...

Siitä, että jopa porvarillisetkin kustantamot muka antavat toimittajille *satoja* kappaleita, en ole kuullut, se täytyy tunnustaa. Koettakoon тов. Martov, ellei hän puhu joutavia, kysyä Dietziltä, antaako tämä Kautskylle 400 kappaletta „Neue Zeit” * lehteä levitettäväksi? Taikka kysyä Singeriltä tai Fischeriltä, vaatiiko Gradnauer 200 kappaletta „Vorwärts”⁵⁸ lehteä myöskin levittääkseen niitä omin varoinsa? Saksalaiset sosialidemokraatit käsittävät anarkian ja järjestyksen välisen eron. Kysymys rahoista nousi ennen paloa, mutta minähän viittasin vain siihen muutokseen tämän kysymyksen järjestämisessä, jonka palo on aiheuttanut.

Miten toimitus sekoittaa sallittavan polemiikin ja sallimattoman boikotin, näkyy erittäin räikeästi seuraavasta: kirjeessään tammikuun 4 pltä, vastatessaan rahoja koskevaan kyselyymme, toimitus mainitsee niiden „syiden” joukossa, „jotka vaikeuttavat sen harjoittamaa keskuskassan aktiivisen tukemisen propagointia tuttavien keskuudessa”, seuraavaa: „Keskuskomitean asiamiehet ja heidän suojelukseensa olevat henkilöt puhuvat kokouksissa uhkaavia sanoja toimituksen nykyisen kokoonpanon laittomuudesta (josta muuten puhutaan myös Keskuskomitean jäsenen Leninin kirjeessä...)”. Tästä näette, millaista poliittisten käsitysten hämmästyttävää vääristelyä se on! Kysymys rahalähteiden myöntämisestä (tai epäamisestä) *liitetään* kysymykseen, joka koskee puheissa ja kirjasissa harjoitettua polemiikkia! Eikö tuo sitten ole aatteellisen taistelun sekoittamista nurkkakuntalaisten välienselvittelyjen ja rettelöiden kanssa?! Kysymys toimituksen kokoonpanon (ja toiminnan) hyväksymisestä tai ei-hyväksymisestä puolueen jäsenten taholta *sekoitetaan* kysymykseen „laillisuudesta”! Eikö se sitten ole byrokraattista formalismia?! Luonnollista on, että Keskuskomitean ulkomainen edustaja vastasi siihen: ... „Keskuskomitean edustajana katson tarpeelliseksi huomauttaa toimitukselle, ettei ole mitään syytä nostaa kysymystä *laillisuu-*

* — „Uusi Aika”. Toim.

desta y.m.s. ulkomaisten referaattien yhteydessä pidettyjen kiihkeiden puheiden perusteella tai kirjallisen polemiikin perusteella... Jos toimitus katsoo polemiikissa olevan hyökäyksiä sitä itseään vastaan, niin sillähän on täysi ja mitä täydellisin mahdollisuus vastata. Onko järkevää kiiivailla joidenkin polemiikissa esiintyneiden räikeyksien (toimituksen näkökannalta räikeyksien) vuoksi, kun ei missään ole puhettakaan boikotista enempää kuin muustakaan epälojalisesta (Keskuskomitean näkökannalta) toimintatavasta”⁵⁹... Äärimmäisen kummallista on todellakin, kun puhutaan joistakin „suojeluksessa olevista” henkilöistä... Mitä se merkitsee? Mitä tuollainen byrokraattinen kieli on? Mitä tekemistä Keskuskomitealla on referaattien yhteydessä pidettyjen puheiden kanssa? Meillä ei ole sensuuria puhevapauden ja polemiikkivapauden rajoittamiseksi. Eikö *sellaista* taistelua pidä sitten erottaa erilleen boikotista?

Tov. Martovin kertomusta Odessan komiteasta (joka oli muka kysynyt Keskuskomitealta, pitääkö Pää-äänenkannattajaan lähettää kirjeitä) minä pidän ilmeisenä leikinlaskuna. Vakavasti siitä ei voida puhua.

Toistan, ettei Keskuskomitean puolelta ole milloinkaan ollut ainoatakaan vähemmistön työstäsyryttämistapausta. Korostan, että tov. Martov itsekin tunnustaa, ettei hänellä ole tiedossa faktoja väärästä, yksipuolisesta tai puolueellisesta kirjallisuuden jakamisesta.

III

Tov. Martov on havainnut meidän taholtamme kumouksen uhkan. Se on naurettavaa. (Martov: „Entä ultimaatumia?”) Keskuskomitean „ultimaatumia” oli vastaus Staroverin ultimaatumiin. Ultimaatumia on viimeinen sanamme niistä hyvän sovun ehdoista, jotka voimme hyväksyä. Siinä kaikki. Vain sairas mielikuvitus saattoi havaita kumouspyrkimyksen vastauksessamme vähemmistölle, joka on vienyt puolueen epäilemättömästi kahtiajako. Enemmistöllä taas ei ole syytä ajatella kumousta. Mitä tulee „Iskran” levitykseen, niin sen kaikki numerot on jaettu mahdollisuuksien mukaan säännöllisesti, ja jos jokin komitea olisi katsonut itsensä tässä suhteessa „unohdetuksi”, niin siitä olisi pitänyt yksinkertaisesti vain tiedoittaa toverillisesti Keskuskomitealle. Sellaisia tiedoituksia emme tähän mennessä ole

saaneet. Mutta toimituksen kirje komiteoille ei ole toverillinen, vaan sotaisa teko.

Keskuskomitea on sitä mieltä, että kirjallisuuden jakamisen tulee tapahtua yksien käsien kautta ja että toinen jakamiskeskus on tarpeeton ja vahingollinen. Nyt muutama sana ekspeditööristä. Toistan, että ekspeditööri joutui syytetyksi vain sen vuoksi, että halusi täyttää tunnollisesti velvollisuutensa ja lähetti toimitukselle asiallisen kyselyn. Mutta sitä seuranneella toimituksen vaatimuksella „olla järkeilemättä!” „antaa 100 tai 200 kappaletta” j.n.e. — on kaikki merkit byrokraattisesta asiaan suhtautumisesta sen aidoimmassa muodossa.

Osoitteista sanon vain sen, että toimitukselle on annettu kaikki, mitä sille kuuluu. Erikseen on erotettu vain henkilökohtainen ja organisatorinen kirjeenvaihto, mutta muu on annettu toimitukselle. Sitä paitsi palautan mieleen, että kaiken organisatorisen kirjeenvaihdon Organisaatiokomitea otti jo Lontoossa virallisesti omiin käsiinsä. Kun puhutaan uudesta keskuksesta sen vuoksi, että Keskuskomitean jäseniä on ulkomailla, niin se on ilmeistä riidanaiheen etsimistä ja byrokraattista sekaantumista alaan, joka kuuluu Keskuskomitean itsenäiseen hoitoon.

IV

Tov. Martov tulkitsee sääntöjä aivan väärin. Pää-äänenkannattajan täytyy olla täydellisesti ja kaikinpuolisesti tietoinen asioista,— sitä vaativat sekä säännöt että asian edut. Mutta valtuutettujen lähettäminen organisatorisissa tehtävissä — kuten esimerkiksi Z:n ⁶⁰ lähettäminen Odessan komiteaan Keskuskomitean tietämättä — rikkoo selvästi tehtävien luonnollisen jaon puolueen kahden keskuslaitoksen välillä. Se ei lainkaan johdu myöskään tietojen hankkimisen tarpeesta ja saa vain aikaan suoranaista desorganisaatiota rikkoen täydellisesti toiminnan yhtenäisyyden. Sentapainen teko juuri voimistaakin kaaosta puolueasioissa ja merkitsee käytännössä puolueen suoranaista jakamista kahteen osaan — sen sijaan että jaettaisiin kaksi keskuselintä niiden tehtävien mukaan.

PUOLUEELLE

VETOOMUKSEN LUONNOS

Toverit! Se, että puolueemme elää vaikeaa kriisiä, on nyt jo kaikille tiettyä, se on suoraan ja avoimesti sanottu myös Pää-äänenkannattajamme palstoilla.

Me katsomme velvollisuudeksemme kutsua kaikkia puolueen jäseniä osallistumaan aktiivisesti ja tietoisesti kaikkeen siihen, mikä on tarpeellista kriisistä pääsemiseksi mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti.

Tov. Plehanov, joka kuului puolueen edustajakokouksessa ja — pitkän aikaa sen jälkeen — Ulkomaisen liigan edustajakokouksessa puoluekokouksen enemmistöön, esiintyy nyt „Iskran” 57. numerossa vähemmistön vaatimuksia puolustaan ja syyttää Keskuskomiteaa „eriskummallisuudesta”, myöntymättömyydestä, joka on hyödyllistä vain vihollisille, haluttomuudesta kooptoida vähemmistön kannattajia. Juuri tuollaisessa kooptaatiassa tov. Plehanov näkee ei enempää eikä vähempää kuin „ainoan keinon puolueemme saattamiseksi pois vaikeasta kriisitilasta, joka heikentää tavattomasti meidän asemiamme ja vahvistaa monilukuisten vihollistemme ja vastustajiemme asemia”. Ei pidä katsoa ainoastaan sääntöjä — sanoo tov. Plehanov, — tarkoittaen nähtävästi tuota vaikeaa kriisitilaa, — vaan myös asioiden todellista tilaa, nykyisiä voimasuhteita puolueessa. Pitää kohota sen kerholaisuuden ja doktrinäärisyyden katsantokannan yläpuolelle, joka työntää etualalle sen, mikä erottaa työläisiä, eikä sitä, mikä yhdistää heitä.

Nuo yleiset perusajatukset ovat ehdottomasti oikeita, ja kaikkien sosialidemokraattien tarvitsee vain tutustua tarkasti tosiasioihin, ajatella vakavasti asiaintilaa voidakseen soveltaa oikein näitä yleisiä perusajatuksia.

Niin, meidän on hinnalla millä hyvänsä, kaikkinaisin ponnistuksin, pitkäaikaista ja sitkeää työskentelyä pelkäämättä parannettava puolueemme kerholaisuudesta, vähäpätöisten syiden aiheuttamista erimielisyyksistä ja hajoamisista, tahtipuikkoa koskevista törkeistä ja säädyttömistä typeryyksistä! Tarkastelkaapa puolueessamme II edustajakokouksen aikojen jälkeen sattuneita tapahtumia. Omatkaa miehuullisuutta mätäpaiseittemme esilletuomiseen, jotta voisitte ilman ulkokultaisuutta, ilman virallista vilppiä määritellä niille diagnoosin ja parantaa ne oikein.

Toisen edustajakokouksen pöytäkirjat on nyt julkaistu täydellisesti; puolueen jäseniä varten on julkaistu myös Ulkomaisen liigan edustajakokouksen pöytäkirjat. Puoluekirjallisuus on jo paljastanut melkoisesti kriisimme ilmauksia ja oireita, ja vaikka siinä suhteessa on vielä paljon tekemistä, niin jo nykyin voidaan ja täytyy tehdä eräitä yhteenvetoja.

Toinen edustajakokous päättyi ankaraan taisteluun keskuksiemme kokoonpanosta. 24 äänen enemmistöllä 20 vastaan Pää-äänenkannattajan toimitus valittiin kolmihenkinen (Plehanov, Martov ja Lenin) ja Keskuskomiteaan myös kolme toveria. Martov kieltäytyi vaalista, yhdessä koko vähemmistön kanssa kieltäytyi osallistumasta Keskuskomitean vaaleihin. Heti edustajakokouksen jälkeen alkoi vähemmistön raivokas taistelu keskuksia vastaan, todellinen taistelu tahtipuikosta, kerholaisuuden todellinen taistelu puoluekantaisuutta vastaan, taistelu vanhan toimituksen palauttamiseksi, vastaavan (vähemmistön mielestä vastaavan) jäsenluvun kooptomiseksi Keskuskomiteaan. Tuo taistelu on jatkunut kuukausimäärin, ja siihen liittyi vähemmistön täydellinen syrjäytyminen keskusten johdolla suoritettavasta työstä, boikotti ja aito anarkistinen saarna, jonka mallinäytteitä puolueen jäsenet löytävät runsaasti Liigan edustajakokouksen pöytäkirjoista. Tuo taistelu on keskittynyt pääasiallisesti ulkomaille, maaperälle, joka on kauimpana myönteisestä työstä ja proletariaatin valvutuneiden edustajien osallistumisesta. Tuo taistelu on riistänyt II edustajakokouksen muodostamilta keskuksilta äärettömän paljon voimaa matkoihin, kohtauksiin ja neuvotteluihin lukemattomien pienten tyytymättömyyksien, selkkausten ja rettelöjen selvittämistarkoituksessa. Se, että opposition vaatimukset eivät välittäneet minkäänlaisesta II edustajakokouksessa ja

puolueessa yleensä vallinneesta voimasuhteesta, näkyy siitä, että esimerkiksi Pää-äänenkannattajan toimitus (Plehanov ja Lenin) suostui jopa kooptoimaankin kaksi, s.o. puoluekokouksen enemmistön ja vähemmistön yhtäläiseen edustukseen. Oppositio vaati toimitukseen valtavan suurta enemmistöä (neljä kahta vastaan). Kiertämättömän ja viipymättömän kahtiajakaantumisen uhan edessä kumpikin keskus teki vihdoin useita myönnytyksiä, jotka koskivat vaatimuksia tahtipuikon suhteen: toimitus kooptoitiin, Lenin erosi toimituksesta ja Neuvostosta, Neuvostosta poistui yksi enemmistön jäsen, Ulkomainen liiga, joka edustajakokouksessaan rikkoi kaiken sen, mitä puolueen edustajakokouksessa oli säädetty, jätettiin reorganisoimatta, oppositiolle tarjottiin kahta paikkaa Keskuskomiteassa.

Oppositio hylkäsi tuon viimeksi mainitun ehdon. Se vaatii nähtävästi useampia paikkoja ja sitä paitsi ei niille henkilöille, jotka Keskuskomitea valitsisi, vaan niille, jotka oppositio osoittaa. Minkäänlainen voimasuhde, minkäänlaiset asian edut eivät voi olla moisten vaatimusten puolustuksena: noiden ultimaatumien vahvistuksena on vain kahtiajaolla uhkaaminen, vain karkean mekaaniset painostuskeinot, kuten boikotti ja rahavarojen pidättäminen.

Tämä paikoista taisteleva, joka vetää voimia pois myönteisestä työstä, on desorganisoinut ja demoralisoinut puolueen äärimmilleen. Se, että vähemmistön niin sanotut periaatteelliset erimielisyydet peittelevät tuota taistelua valheellisella verholla, demoralisoi puoluetta yhtä paljon, ellei enemmänkin.

Kaikki suostuivat yksimielisesti — ja moneen kertaan ilmoittivat sen kategorisesti — tunnustamaan II edustajakokouksen kaikki päätökset ja kaikki vaalit itselleen ehdottomasti velvoittaviksi. Nyt vähemmistö on itse asiassa repinyt jo hajalle koko säännöt ja kaikki vaalit, nyt osoittautuvat „formalisteiksi” ne, jotka puolustavat yhdessä hyväksytyjä päätöksiä, — nyt nimitetään „byrokraatiksi” jokaista, joka on saanut valtuutensa edustajakokoukselta, — sitä, joka nojautuu äänten enemmistöön, joka ilmaisi (meidän kaikkien mielestä) voimien suhteen puolueessa, sitä syytetään karkean mekaanisesta ja kansliamaisesta katsantokannasta. Se, joka edustajakokouksessa, saatuaan kaikilta tovereilta kutsun toimihenkilöiden vaaliin, siirsi eräitä toimittajia avustajien asemaan ja eräitä Organisaatiokomitean jäseniä

rivityöntekijäin asemaan, se osoittautui syypääksi puolueen jäsenten muuttamiseen ruuveiksi ja rattaiksi y.m., j.n.e. Väärä ja häilyvä kanta, jonka vähemmistö otti jo puolueen edustajakokouksessa, johti kiertämättä tuohon vilppiin, jota me emme lainkaan pane kenenkään subjektiivisen tahdon kontolle.

Eikö ole aika tehdä loppu tästä hajanaisuudesta? Ajatelkoon sitä jokainen, jolle puolueemme kohtalo on kallis.

Eikö ole aika tehdä päättävästi loppu tuosta keskuksista käytävästä taistelusta, noista nurkkakuntalaisista riitaisuuksista, jotka vaikuttavat niin hajoittavasti kaikkeen työhömmö? Onko sopivaa yhä uudelleen ja uudelleen, kuukausia ja taas kuukausia jatkuneiden neuvottelujen jälkeen aloittaa uudet neuvottelut opposition kanssa, herättää kysymys Keskuskomitean yksipuolisuudesta tai kummallisuudesta? Sillä tämän kysymyksen herättäminen sen jälkeen, kun rauha näytti toimituksen kooptoinnilla jo tulleen turvatuksi, nostaa kiertämättä yhä uudelleen ja uudelleen areenalle kysymyksen Pää-äänenkannattajamme yksipuolisuudesta ja kummallisuudesta ja jopa puoluevastaisuudesta. Kuinka kauan me tulemme jatkamaan tätä kelvotonta kinaa keskustusten kokoonpanosta? Ja kuinka me voimme ratkaista kysymyksen kummankin osapuolen vaatimusten oikeudenmukaisuudesta? Mikä on tuon oikeudenmukaisuuden mittapuu? Minkä vuoksi pitää myöntymättömiksi katsoa „lujat”, jotka ovat antaneet hyvin paljon myöten siitä, mitä edustajakokouksessa päätettiin, eikä „leppeät”, jotka pyrkimyksessään kahtiajakoon ja kahtiajaon suoranaisessa valmistelussaan osoittautuivat todellisuudessa erittäin lujiksi?

Ajatelkoot toverit sitä, miten tästä epänormaalisesta tilasta voitaisiin päästä. Keskuskomitea luotti siihen, että ministeristön vaihdos Pää-äänenkannattajassa johtaa rauhaan. Kun riitapuolet menivät jo hyvin pitkälle, kun taistelu tahtipuikosta vei aivan kahtiajaon kynnykselle, niin jäi vain yksi toivo: mahdollisuus tehdä edes jotenkin rajat selviksi, ettei häirittäisi toinen toisiaan, että työskennellen samassa puolueessa voitaisiin vähitellen heikentää kaikenlaisia kahnauksia, että voitaisiin olla kajoamatta tai harvemmin kajota „kipeisiin” kysymyksiin. Olisi luullut, että keskustusten jakaminen turvaa edes osittain kriisin lopettamisen: vähemmistöllä oli oma Pää-äänenkannattajansa, ja vähemmistö voi vapaasti ryhmittyä sen ympärille, ajaa vapaasti kat-

santokantojaan, suorittaa vapaasti puolueytötään tuntematta itseään puolueessa „vieraaksi”. Keskuksen olemassaolo enemmistölläkin (eli enemmistön vallitseva asema Keskuskomiteassa) olisi antanut edes jonkinlaisen tyydytyksen myös enemmistölle. Taistelu keskuksista olisi voinut päättyä ja suuntautua erimielisyyksien ja vivahdusten puhtaasti periaatteelliseen selvittelyyn.

„Iskran” herättämä kysymys Keskuskomitean kooptoisesta murtaa tuon toiveen. Me emme katso enää mahdolliseksi aloittaa uudelleen kaupankäyntiä paikoista, joka herättää meissä inhoa. Siinä tapauksessa, ettei ole muuta ulospääsyä, me katsoisimme paremmaksi jopa *kaikkien* tahtipuikkojen antamisen vähemmistölle, ellei se todellakaan kerta kaikkiaan kykene työskentelemään puolueessa muutoin kuin korkeimmilla toimipaikoilla. Valmeus sellaisen askeleen ottamiseen voimistuu meillä sitä mukaa kuin liikkeemme uusi, inhoittava tauti saa pitkällisen luonteen,— sitä mukaa kuin nuo pikkumaiset rettelöt, jotka ovat sitä sietämättömpiä, mitä pikkumaisempia ne ovat, muuttuvat kroonillisiksi.

Mutta me haluaisimme ensin saada tietää mahdollisimman varmasti puolueen mielipiteen, me haluaisimme huomioida myös vallankumouksellisten piirien, erikoisesti Venäjän vallankumouksellisten piirien yleisen mielipiteen. Me kehoitamme tovereita huolellisesti tarkastelemaan ja tutkimaan „kriisiämme” koskevan aineiston, arvioimaan nykyistä asiaintilaa puolueessa kaikinpuolisesti ja lausumaan mielipiteensä kaikista herätetyistä kysymyksistä.

Kirjoitettu helmikuun alussa 1904

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
X Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

„ISKRAN“ TOIMITUKSESTA EROAMISEN SYISTÄ

Geneve, helmikuun 20 pnä 1904

Kunnioitettavat toverit!

Koska te koskettelette kirjasessanne niitä syitä, jotka aiheuttivat eroamiseni „Iskran” toimituksesta, pyydän teitä ottamaan liitteenä kirjaseenne vastaukseni tov. Plehanovin tammikuun 29 pnä 1904 tov. Martoville kirjoittamaan kirjeeseen, joka on julkaistu Martovin kirjasessa taistelusta „piiritystilaa vastaan”.

Tov. Plehanov katsoo, että asian selostaminen toimitukselle kirjoittamassani kirjeessä on *epätarkkaa*. Mutta *ainoatakaan tosiasioihin perustuva* oikaisua hän ei antanut eikä voinut antaa. Hän vain täydensi selostustani kertomalla *epätarkasti* hänen ja minun välillä käydyistä yksityiskeskusteluista.

Yleensä puhuen pidän viittauksia yksityiskeskusteluihin varmana merkinä vakavien argumenttien puuttumisesta. Minä olen nytkin samaa mieltä, kuin tov. Plehanovkin oli vielä äskettäin niihin viittauksiin nähden, joita tov. Martov teki yksityiskeskusteluihin (Liigan pöytäkirjat, s. 134), nimittäin että sellaisia keskusteluja tuskin voidaan „tarkasti kertoa” ja että „polemiikki” niiden johdosta „*ei johda mihinkään*”.

Mutta kun kerran tov. Plehanov on jo esittänyt yksityiskeskustelujamme, niin katson itselläni olevan oikeuden selventää ja täydentää niitä, sitäkin suuremmalla syyllä, kun nuo keskustelut käytiin kolmansien henkilöiden läsnäollessa.

Ensimmäinen keskustelu, jolloin tov. Plehanov puhui päätöksestään * ottaa ero siinä tapauksessa, jos minä ehdottomasti kieltäydyin suostumasta kooptointiin, oli Liigan edustajakokouksen päättymispäivän iltana ja seuraavan päivän aamuna puolueen Neuvoston kahden jäsenen läsnäollessa. Keskustelun aiheena oli kysymys myönnytyksistä oppositiolle. Plehanov oli myötenantamisen välttämättömyyden kannalla, katsoen epäilemättömäksi, että oppositio ei alistu puolueen Neuvoston minkäänlaiseen päätökseen ja että puolueen täydellinen kahtiajakaantuminen voi tapahtua viipymättä. Minä olin sillä kannalla, että Liigassa tapahtuneen jälkeen, Keskuskomitean edustajan Liigan edustajakokouksessa toteuttamien toimenpiteiden jälkeen (ja tov. Plehanov osallistui noiden jokaisen toimenpiteen käsittelyyn ja hyväksyi ne täydellisesti) — ei voida antaa myöten anarkistiselle individualismille ja että erikoisen kirjallisuusryhmän esiintyminen (jonka minä olin moneen kertaan keskusteluissa Plehanovin kanssa katsonut hänen mielipidettään vastaan täysin sallittavaksi) ei vielä ehkä välttämättä merkitse kahtiajakaantumista. Kun keskustelu päättyi siihen, että yhden meistä on otettava ero, niin sanoin heti, että minä eroan, koska en halua häiritä Plehanovia yrittämästä sovittaa konfliktia, yrittämästä välttää sitä, mitä hän piti kahtiajakaantumisena.

Tov. Plehanov on nyt minua kohtaan niin herttainen, ettei voi löytää muita vaikuttimia ottamaani askeleeseen kuin mitä pelkurimaisimman oveluuden. Maalatakseen tuon ominaisuuteni kaikkein elävimmän väreän tov. Plehanov panee kontolleni sanat: „Jokainen sanoo: ilmeisesti Lenin on väärässä, koska Plehanovkin on hänen kanssaan eri mieltä”.

Värit ovat sakeita, muuta ei voi sanoa! Niin sakeita, että tuloksena on jopa ilmeinen mahdottomuus, jota tov. Plehanov ei huomaa. Jos olisin ollut varma siitä, että „jokainen” katsoo Plehanovin olevan oikeassa (kuten Plehanov itseltään vaatimattomasti ajattelee) ja jos olisin katsonut välttämättömäksi ottaa huomioon tuon jokaisen mielipiteen, niin

* Pyrkimyksessään tarkkuuteen tov. Plehanov innostui vähän liikaa huomauttaessaan: Plehanovilla ei ollut oikeutta *päätää* kooptoida, sillä sääntöjen mukaan täytyy kooptaation olla yksimielistä. Se ei ole oikaisu, vaan veruke, koska säännöt kieltävät tietyt organisatoriset *toimenpiteet* yksimielisyyden puuttuessa, mutta ei *päätöksiä*, joita monet henkilöt liian usein tekevät vain näön vuoksi ja joita ei seuraa teot.

ilmeistä on, etten olisi koskaan halunnut erota Plehanovista, vaan olisin lähtenyt hänen kanssaan tässäkin tapauksessa. Haluten esittää käyttäytymiseni vihonviimeisen rumaksi ja halpamaisista vaikuttimista johtuvaksi tov. Plehanov pani kontolleni vaikuttimen, jossa ei ole *mitään järkeä*. Minä muka niin kovin pelkäsini erota Plehanovista jossain suhteessa, että — erosin hänestä. Tökeröstipä se tov. Plehanovilta käy.

Todellisuudessa ajatukseni oli: parempi on että minä poistun, sillä muussa tapauksessa minun eriävä mielipiteeni tulee haittaamaan rauhan solmimisyrityksiä Plehanovin puolelta. En halua häiritä yrityksiä; ehkä pääsemme yksimielisyyteen rauhanehdoissakin, mutta en katso voivani vastata toimituksesta, jolle ulkomaiset kerholaiset *tuolla tavalla* tyrkyttävät ehdokkaita.

Muutaman päivän kuluttua todellakin käväisin Neuvoston erään jäsenen kanssa Plehanovin luona, ja keskustelumme Plehanovin kanssa kävi seuraavasti:

— Tiedättehän, että toisinaan on sellaisia riitaisia vaimoja,— sanoi Plehanov,— että heille täytyy antaa myöten välttääkseen hysteerisiä kohtauksia ja äänekkästä skandaalia yleisön edessä.

— Ehkä,— vastasin minä,— mutta on annettava myöten siten, että voisi säilyttää itsellään voiman vieläkin suuremman „skandaalin” estämiseksi.

— Mutta poistuminen — se merkitsee antaa myöten kaikessa,— sanoi Plehanov.

— Ei aina,— väitin minä ja viittasin Chamberlainin esimerkkiin. Ajatukseni oli juuri se, jonka lausuin kirjallisesti: jos Plehanov onnistuu saamaan aikaan rauhan, joka on hyväksyttävissä myös enemmistölle, jonka riveissä Plehanov niin kauan ja niin tarmokkaasti oli taistellut, niin silloin en minäkään aloita sotaa; jos ei onnistu, niin säilytän toimintavapauden voidakseni paljastaa „riitaisan vaimon”, ellei häntä *edes* Plehanovkaan saa rauhoittumaan ja asettumaan.

Samassa keskustelussa mainitsin Plehanoville (joka ei vielä tietänyt opposition ehtoja) „päätöksestäni” mennä Keskuskomiteaan (minä saatoin „päättää” siitä, mutta Keskuskomitean kaikkien jäsenten piti tietenkin antaa suostumuksensa). Plehanov suhtautui täysin myötätuntoisesti tähän suunnitelmaan viimeisenä yrityksenä tulla toimeen

„riitaisan vaimon” kanssa edes jollakin tavalla. Kun minä kirjeessäni Plehanoville marraskuun 6 pnä 1903 lausuin mielipiteen, että ehkä hän yksinkertaisesti luovuttaa toimituksen martovilaisille, niin Plehanov vastasi (marraskuun 8 pnä)... „Olette nähtävästi huonosti käsittäneet aikomukseni. Selitin ne eilen vielä kerran tov. Vasiljeville” (Keskuskomitean jäsenelle, joka oli Liigan edustajakokouksessa). Samalle tov. Vasiljeville Plehanov kirjoitti marraskuun 10 pnä kysymyksestä, joka koski „Iskran” 52. numeron ilmestymisen jouduttamista tai pidättämistä, jossa numerossa piti julkaista tiedoitus edustajakokouksesta: ... „Tiedoituksen julkaiseminen edustajakokouksesta merkitsee: 1) joko pitää kirjoittaa siitä, että Martov ja muut eivät osallistu „Iskraan”, tai 2) pitää evätä se Martovilta,— ja silloin hän kirjoittaa siitä erikoisessa lehtisessä. Kummassakin tapauksessa se saattaa kahtiajakaantumisen yleisön tietoon, *mutta juuri sitä meidän täytyykin nyt karttaa*” (kursivointi minun. *N. L.*). Marraskuun 17 pnä Plehanov kirjoitti samalle toverille: ... „Mitä mieltä Te olette Martovin ja muiden viivyttelämättömästä kooptoisesta? Minä alan olla sitä mieltä, että se olisi keino asian selvittämiseksi pienimmin vaikeuksin. *Ilman Teitä en halua ryhtyä toimenpiteisiin*”... (kursivointi Plehanovin).

Noista otteista näkyy selvästi, että Plehanov pyrkii toimimaan solidaarisesti enemmistön kanssa haluten kooptoida toimituksen vain rauhaa varten ja rauhan ehdolla, ei lainkaan sotaa varten enemmistöä vastaan. Kun kävi päinvastoin, niin se osoitti vain sen, että anarkistisen individualismin rattaat ovat boikotin ja desorganisoinnin taktiikassa päässeet liian kovaan vauhtiin; voimakkaimmatkaan jarrut eivät tehonneet. Se on tietenkin hyvin valitettavaa, ja Plehanov, joka halusi vilpittömästi rauhaa, joutui ikävään asemaan; mutta syyn vierittäminen yksistään minun niskoilteni ei vetele.

Mitä tulee Plehanovin sanoihin myöntymisestäni vaikenemaan sopivaa „ekvivalenttia” vastaan ja hänen korskeaan lausumaansa: „En katsonut tarpeelliseksi ostaa hänen vaikenemistaan”, niin tuo polemiikkitemppu tekee vain koomillisen vaikutuksen, kun sitä verrataan niihin sanoihin, jotka edellä siteerasin kirjeestä marraskuun 10 pntä. Juuri Plehanov antoi mitä suurimman merkityksen kysymykselle vaikenemisesta, siitä, ettei kahtiajakaantumista saatettaisi yleisön

tietoon *. Mikä olisi ollut luonnollisempaa kuin se, että tiedoitin hänelle suostumuksestani siihenkin rauhan ehdolla? Puheet myönnytyksestä „ekvivalenttia” vastaan ja „ostamisesta” panevat vain odottamaan, että seuraavalla kerralla Plehanov tiedoittaa yleisölle Leninin valmistavan väärää rahaa sentapaisia ostoja varten. Onhan sellaista emigranttien sanaharkkojen yhteydessä ollut — sopiva ilmapiiri on olemassa.

Tov. Plehanovin kirje johtaa tahtomattakin ajatukseen: eikö hän joudu nyt *ostamaan* itselleen oikeutta olla vähemmistössä? Vähemmistön taktiikka niin sanotussa puolueäänenkannattajassamme on käynyt jo selväksi. Pitää pyrkiä jättämään varjoon kiistakysymykset ja tapaukset, jotka ovat todella johtaneet eroomme. Pitää pyrkiä todistamaan, että Martynov oli paljon lähempänä „Iskraa” kuin Lenin, — miten nimenomaan, missä suhteessa nimenomaan ja missä määrin nimenomaan, sitä tulee sotkeutunut uuden „Iskran” toimitus vielä kauan pohtimaan. Polemiikissa pitää persoonalliset hyökkäykset farisealaisesti tuomita — mutta teoissa valaa koko taistelu sotaretkeksi persoonaa vastaan, kaihtamatta sitäkään, että „vihollisen” kontolle pannaan sangen sotkuisia turmiollisia ominaisuuksia mitä huolettomimmasta suorasukaisuudesta mitä pelkurimaisimpaan oveluuteen saakka. Kunhan vain kävisi nasevammin. Ja meidän uusilta liittolaisiltamme, tov. Plehanovilta ja Martovilta, se käy niin nasevasti, että kohta he eivät jää missään jälkeen kuuluisista bundilaisista kuuluisine „pakanoimisineen”. Liittolaiset pommittavat minua panssarilaivoistaan niin innokkaasti, että minulla herää ajatus: eiköhän tämä ole kauhean kolmikon kahden kolmasosan salaliitto? Eiköhän minunkin pidä tekeytyä loukkaantuneeksi? Eikö pidä alkaa parkua „piiritystilasta”? Sehän on toisinaan niin mukavaa ja niin edullista...

Sitä varten muuten, että tulisi todelliseksi vähemmistön puoluelaiseksi, tov. Plehanovin pitänee vielä ottaa kaksi pikkuaskelta: ensinnäkin tunnustaa se, että se sääntöjen ensimmäisen pykälän sanamuoto, jota tov. Martov ja Axel-

* À propos (Tästä puheen ollen. *Toim.*). Nimenomaan Plehanov vaati erittäin tarmokkaasti, ettei Liigan pöytäkirjoja ja puolueen edustajakokouksen pöytäkirjojen *loppuosaa* julkaistaisi, sitä loppuosaa, missä Plehanov ilmoittaa, että hän ottaa itselleen kaiken moraalisen vastuun suoranaisestä äänestyksestä vanhaa niin sanottua toimitusta vastaan, sitä loppuosaa, jossa hän sanoo luulevansa, ettei puolue ole köyhtynyt kirjallijavoimista, — jonka ilmoituksen eräs vähemmistön edustaja nimitti valeklassillisen tyyliseksi paraatimaiseksi fraasiksi.

rod edustajakokouksessa puolustivat (ja josta he nyt visusti vaikkenevat), ei ole askel opportunistiin, ei ole perääntymistä porvarillisen individualismin edessä, vaan uusien, todella sosialidemokraattisten, akimovilaisesti martovilaisen ja martynovilaisesti axelrodilaisten organisatoristen katsomusten jyvä. Toiseksi, tunnustaa se, että taistelu vähemmistöä vastaan edustajakokouksen jälkeen ei ollut taistelua puoluekurin karkeitä rikkomisia vastaan, sellaisia agitaatiomenetelmiä vastaan, jotka synnyttävät vain suutumusta, ettei se ollut taistelua anarkismia ja anarkistista fraasia vastaan (ks. Liigan pöytäkirjojen ss. 17, 96, 97, 98, 101, 102, 104 ja monia muita), vaan taistelua „piiritystilaa”, byrokratismia, formalismia y.m. vastaan.

Tämänlaatuisia kiistakysymyksiä minun pitää käsitellä yksityiskohtaisesti kirjassessa, jota valmistelen nykyään painoon. Mutta toistaiseksi... toistaiseksi tarkastelemme Gogolin tyyppien galleriaa, jonka on avannut meidän johtava äänenkannattajamme, joka on ottanut säännöksi esittää lukijoille arvoituksia. Kuka on kuin suorasukainen Sobakevitsh, joka polkee kaikkien itserakkautta, tuota noin — varpaille? Kuka on kuin ovela Tshitshikov, joka ostaa kuolleiden sielujen mukana myös vaitiolon? Kuka on kuin Nozdrev tai Hlestakov? kuin Manilov tai Skvoznika-Dmuhhanovski? Mielenkiintoisia ja opettavaisia arvoituksia... „Periaatteellista polemiikka”...

N. Lenin

*Julkaistu v. 1904 kirjassessa
„Kommentaareja Venäjän vallan-
kumouksellisen sosialidemokratian
ulkomaisen liigan toisen edustaja-
kokouksen pöytäkirjoihin”.
Geneve*

*Julkaistaan
kirjassen tekstin mukaan*

TOUKOKUUN 1 PÄIVÄ

LENTOLEHTISEN LUONNOS

Työläistoverit! Lähenee toukokuun ensimmäinen päivä, jolloin kaikkien maiden työläiset juhlivat heräämistään tietoiseen elämään, juhlivat yhtenäisyyttään taistelussa kaikenlaista ihmisen toista ihmistä kohtaan harjoittamaa väkivaltaa ja sortoa vastaan, taistelussa miljoonien työtätekevien vapauttamiseksi nälän kourista, kurjuudesta ja nöyryytyksestä. Tässä suuressa taistelussa on vastakkain kaksi maailmaa: pääoman maailma ja työn maailma, riiston ja orjuuden maailma, veljeyden ja vapauden maailma.

Toisella puolen on kourallinen rikkaita loiseläjiä. He ovat vallanneet käsiinsä tehtaat, työvälaineet ja koneet. He ovat muuttaneet yksityisomaisuudekseen miljoonia desjatiinoja maata ja röykkiöittäin rahaa. He ovat pakoittaneet hallituksen ja sotaväen olemaan palvelijoinaan, olemaan heidän kasaamiensa rikkauksien uskollisena vartijana.

Toisella puolen — miljoonia osattomia. Heidän on kysyttävä pohatoilta lupaa työskennellä näitä varten. He luovat työllään kaikki rikkaudet, mutta itse rehkivät koko elämänsä ajan leipäpalasta, pyytävät työtä kuin armopalaa, murtavat voimansa ja terveytensä ylivoimaisessa työssä, näkevät nälkää maalaishökkeleissä, suurkaupunkien talojen kellari-kerroksissa ja ullakoilla.

Ja nyt nämä osattomat ja työtätekevät ovat julistaneet pohatoille ja riistäjille sodan. Kaikkien maiden työläiset taistelevat työn vapauttamiseksi palkkaorjuudesta, kurjuudesta ja hädästä. He taistelevat yhteiskunnan sellaisen järjestyksen puolesta, jonka vallitessa yhteisellä työllä luodut rikkaudet tulisivat kaikkien työtätekevien hyödyksi eikä pohattojen koplan hyödyksi. He pyrkivät muuttamaan maat, tehtaat ja koneet kaikkien työntekijäin yhteiseksi omaisuudeksi.

deksi. He tahtovat, ettei olisi rikkaita eikä köyhiä, että työn hedelmät joutuisivat niille, jotka tekevät työtä, että kaikki ihmisjärjen saavutukset, kaikki parannukset työssä parantaisivat sen elämää, joka tekee työtä, eivätkä olisi työntekijän sortamiskeinona.

Työn jalo taistelu pääomaa vastaan on vaatinut kaikkien maiden työläisiltä suuria uhreja. He ovat vuodattaneet paljon vertaan puolustaessaan oikeuttaan parempaan elämään ja todelliseen vapauteen. Lukemattomia ovat ne vainotoinmenpiteet, joita hallitukset suuntaavat niitä vastaan, jotka taistelevat työväenluokan asian puolesta. Mutta koko maailman työläisten liitto kasvaa ja lujittuu kaikista vainoista huolimatta. Työläiset liittyvät yhä lujemmin yhteen sosialistiseksi puolueiksi, sosialististen puolueiden kannattajien luku nousee miljooniin, ja askel askeleelta he kulkevat järkkymättä täydelliseen voittoon kapitalisti-riistäjien luokasta.

Uuteen elämään on herännyt myös Venäjän proletariaatti. Sekin on yhtynyt tähän suureen taisteluun. Menneet ovat ne ajat, jolloin meidän työläinen raatoi nöyrästi selkäänsä oikaisematta, näkemättä ulospääsyä ikeenalaisesta elämästään, näkemättä valoa pakkotyöelämässään. Sosialismi osoitti tuon ulospääsyn, ja punaisen lipun ympärille, joka on kuin johtotähti, on virrannut tuhansia ja taas tuhansia taistelijoita. Lakot näyttivät työläisille yhteenliittymisen voiman, ne opettivat heidät vastarintaan, ne näyttivät, minkälainen kauhu on järjestynyt työläinen pääomalle. Työläiset näkivät omin silmin, että heidän työllään elävät ja rikastuvat kapitalistit ja hallitus. Työläiset alkoivat pyrkiä yhteiseen taisteluun, vapauteen ja sosialismiin. Työläiset käsittivät, mikä pahuuden musta voima on tsaarin itsevaltius. Työläiset tarvitsevat taistelua varten vapautta, mutta tsaarin hallitus sitoo heidän käteensä ja jalkansa. Työläiset tarvitsevat vapaita kokouksia, vapaita liittoja, vapaita kirjoja ja sanomalehtiä, mutta tsaarin hallitus tukahduttaa jokaisen vapautumisyrityksen vankilalla, pampulla ja pistimellä. Tunnus: „Alas itsevaltius!” on kiirinyt kautta koko Venäjän. Yhä useammin ja useammin on tätä tunnusta toistettu kaduilla ja työläisten tuhatlukuisissa kokouksissa. Kesällä viime vuonna nousivat taisteluun kymmenet tuhannet työläiset koko etelä-Venäjällä, nousivat taisteluun paremman elämän puolesta, poliisin sorrosta vapautumisen puolesta. Porvaristo ja hallitus vavahtivat nähdessään

peloittavan työläisarmeijan, joka yhdellä iskulla pysäytti suurten kaupunkien koko teollisuuden. Kymmenet työväen-
asian puolesta taistelijat kaatuivat sisäistä vihollista vastaan lähetetyn tsaarin sotaväen kuulusta.

Mutta tätä sisäistä vihollista ei voida voittaa minkäänlaisella voimalla, sillä vain sen työllä vallassaolevat luokat ja hallitus pysyvätkin pystyssä. Maailmassa ei ole sellaista voimaa, joka voisi lannistaa miljoonat työläiset, jotka tulevat yhä tietoisemmiksi, yhä enemmän yhteenliittyneiksi ja yhä järjestyneemmiksi. Työläisten jokainen tappio nostaa uusia taistelujain rivejä, saa yhä laajemmat joukot heräämään uuteen elämään ja valmistautumaan uuteen taisteluun.

Ja Venäjä kokee nyt sellaisia tapahtumia, jolloin tämä työläisjoukkojen herääminen on käyvä kiertämättömästi vieläkin nopeammin ja laajemmassa mitassa, jolloin meidän on jännitettävä kaikki voimamme proletariaatin rivien tiivistämiseksi, sen valmistamiseksi vieläkin päättäväisempään taisteluun. Sota kiinnittää proletariaatin takapajuisimpienkin kerrosten huomiota poliittisiin asioihin ja kysymyksiin. Sota paljastaa yhä räikeämmin, yhä havainnollisemmin itsevaltaisen järjestelmän koko mädännäisyyden, Venäjää hallitsevan poliisi- ja hovilaiskoplän koko rikollisuuden. Kansamme kurjistuu ja sortuu nälkään kotonaan, mutta se on saatettu hävittävään ja mielettömään sotaan vieraiden uusien maiden vuoksi, jotka ovat vieraan väestön asuttamia ja sijaitsevat tuhansien virstojen päässä. Kansamme kärsii poliittisesta sorrosta, mutta se on saatettu sotaan uusien kansojen orjuuttamiseksi. Kansamme vaatii sisäisen poliittisen järjestelmän muuttamista, mutta sen huomiota suunnataan muuante tykkien jyrinällä maapallon toisella äärellä. Mutta uhkapelissään, kansan rikkauksien ja Tyynenmeren rannoilla tuhoutuvien kansan nuorten voimien rikollisessa tuhlaamisessa tsaarin hallitus on mennyt liian pitkälle. Jokainen sota vaatii kansan voimien jännittämistä, ja vaikea sota kulttuurista ja vapaata Japania vastaan vaatii Venäjältä jättiläismäistä ponnistusta. Ja tuo voimaponnistus sattuu sellaiselle ajankohdalle, jolloin poliisiin nojautuvan itsevaltiuden rakennus on alkanut jo horjua heräävän proletariaatin iskuista. Sota paljastaa hallituksen kaikki heikot puolet, sota repii alas valheelliset kyltit, sota tuo esiin sisäisen lahouden, sota vie tsaarin itsevaltiuden

olemassaolon tolkuttomuuden niin pitkälle, että se pistää jokaisen silmään, sota näyttää kaikille vanhan Venäjän, oikeudettoman, pimeän ja poljetun Venäjän kuolinkamppailun, sen Venäjän, joka on jäänyt orjuudelliseen riippuvaisuuteen poliisiin nojautuvasta hallituksesta.

Vanha Venäjä kuolee. Sen tilalle astuu vapaa Venäjä. Tsaarin itsevaltiutta varjelleet mustat voimat tuhoutuvat. Mutta vain tietoinen, vain järjestynyt proletariaatti kykenee antamaan noille mustille voimille kuoliniskun. Vain tietoinen ja järjestynyt proletariaatti kykenee valloittamaan kansalle todellisen, väärentämättömän vapauden. Vain tietoinen ja järjestynyt proletariaatti kykenee torjumaan jokaisen yrityksen pettää kansaa, typistää sen oikeuksia, tehdä se pelkäksi välikappaleeksi porvariston käsiin.

Työläistoverit! ryhtykäämme siis kymmenkertaisella tarmolla valmistautumaan läheiseen ratkaisevaan taisteluun! Tiivistykööt sosialidemokraattien — proletaarien rivit lujemmin yhteen! Kantautukoon heidän julistamansa sana yhä laajemmalle! Kuulukoon rohkeammin agitaatio työväen vaatimusten puolesta! Tuokoon toukokuun ensimmäisen päivän juhla meille tuhansia uusia taistelijoita kaksinkertaistaen voimamme jalossa taistelussa koko kansan vapauden puolesta, kaikkien työtätekevien vapauttamiseksi pääoman ikeestä!

Eläköön 8-tuntinen työpäivä!

Eläköön kansainvälinen vallankumouksellinen sosialidemokratia!

Alas tsaarin rikollinen rosvo-itsevaltius!

Kirjoitettu huhtikuussa 1904

*Julkaistu muutoksin huhtikuussa 1904
erillisenä lehtisenä*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

**ASKEL ETEENPÄIN,
KAKSI ASKELTA TAAKSEPÄIN**
(KRIISI PUOLUEESSAMME) ⁶¹

Kirjoitettu helmi—toukokuussa 1904

*Julkaistu erillisenä kirjana
toukokuussa 1904. Geneve*

*Julkaistaan kirjan tekstin mukaan,
joka on tarkistettu käsikirjoituksen
ja kokoelman: VI. II:n.
„Kähdentoista vuoden ajalta”
(1907), tekstin mukaan*

N. LENIN. Ein Schritt vorwärts, zwei Schritt rückwärts
(Über die Krise in unserer Partei).

РОССИЙСКАЯ СОЦИАЛЪДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ РАБОЧАЯ ПАРТІЯ

Н. ЛЕНИНЪ.

**Шагъ впередь,
два шага назадъ**

(Кризисъ въ нашей Партіи).

ЖЕНЕВА

Типографія ПАРТІИ. Rue de la Coulouvrentere, 27.

1904

Kansilehti V. I. Leninin kirjasta
„Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin”.— 1904
Pienennetty.

ALKULAUSE

Kun on käynnissä pitkäaikainen, sitkeä, kiihkeä taistelu, niin jonkin ajan kuluttua alkavat tavallisesti hahmottua keskeiset, pohjimmaiset kiistakysymykset, joiden ratkaisusta riippuu kamppailun lopputulos ja joihin verrattuna taistelun kaikki ja kaikenlaiset pienet ja vähäpätöiset yksityistapaukset joutuvat yhä enemmän taka-alalle.

Niin on asianlaita myöskin puolueemme sisäisessä taistelussa, joka on nyt jo puolen vuoden ajan kiinnittänyt itseensä kaikkien puolueenjäsenten huomion. Ja juuri sen vuoksi, että minun on täytynyt tässä lukijalle tarjottavassa koko taistelun kuvauksessa kosketella monia pikkuseikkoja, joiden herättämä mielenkiinto on mitätön, monia rettelöitä, jotka eivät itse asiassa ole ensinkään mielenkiintoisia, juuri tämän vuoksi tahtoisin heti alunperin kiinnittää lukijan huomion kahteen todella keskeiseen peruskohtaan, jotka ovat tavattoman mielenkiintoisia, joilla on epäilemättä historiallinen merkitys ja jotka ovat puolueessamme kaikkein polttavimpia poliittisia päivänkysymyksiä.

Ensimmäinen sellainen kysymys on kysymys siitä, mikä poliittinen merkitys on puolueemme jakaantumisella „enemmistöön” ja „vähemmistöön”, joka tapahtui puolueen toisessa edustajakokouksessa ja työnsi kauas taakse kaikki Venäjän sosialidemokraattien entiset jakaantumiset.

Toinen kysymys on kysymys uuden „Iskran” organisaatiokysymyksissä ottaman kannan periaatteellisesta merkityksestä, sikäli kuin tuo kanta on todella periaatteellinen.

Ensimmäinen kysymys on kysymys puoluetistelumme lähtökohdasta, sen alkulähteestä, sen syistä, sen poliittisesta perusluonteesta. Toinen kysymys on kysymys tämän taistelun lopputuloksista, sen finaalista, siitä periaatteellisesta

jäännöksestä, joka saadaan, kun lasketaan yhteen kaikki se, mikä kuuluu periaatteiden alalle, ja kun vähennetään kaikki se, mikä kuuluu rettelöimisen alalle. Ensimmäinen kysymys ratkaistaan erittelemällä puolueen edustajakokouksessa tapahtunutta taistelua, toinen — erittelemällä uuden „Iskran” uutta periaatteellista sisältöä. Kumpikin erittely, joka muodostaa yhdeksän kymmenesosaa kirjasesnani, vie siihen johtopäätökseen, että „enemmistö” on puolueemme vallankumouksellinen ja „vähemmistö” — sen opportunistinen siipi; erimielisyydet, jotka nykyään erottavat nämä siivet toisistaan, eivät kuulu pääasiassa ohjelma- eivätkä taktiikkakysymyksiin, vaan ne kuuluvat ainoastaan organisaatiokysymyksiin; se uusi katsomusten järjestelmä, jonka ääriviivat hahmottuvat uudessa „Iskrassa” sitä selvempinä, mitä enemmän se yrittää syventää kantaansa ja mitä enemmän tämä kanta puhdistuu kooptaation vuoksi tapahtuvista rettelöistä, on opportunistia organisaatiokysymyksissä.

Pääpuutteellisuutena puoluekriisiämme koskevassa kirjallisuudessa on tosiasia tutkimisen ja valaisemisen alalla se, ettei puoluekokouksen pöytäkirjoja ole eritelty juuri lainkaan, ja organisaatiokysymyksen pääperiaatteiden selvittämisen alalla se, ettei ole eritelty sitä yhteyttä, joka on epäilemättä olemassa toiselta puolen sääntöjen ensimmäisen pykälän sanamuodossa ja tämän sanamuodon puolustuksessa tov. Martovin ja tov. Axelrodin tekemän perusvirheen ja toiselta puolen „Iskran” nykyisten, organisaatiokysymystä koskevien periaatteellisten katsomusten koko „järjestelmän” välillä (mikäli tässä voidaan puhua järjestelmästä). „Iskran” nykyinen toimitus ei nähtävästi edes huomaakaan tätä yhteyttä, vaikka ensimmäistä pykälää koskevien kiistojen merkitys on jo monen monta kertaa todettu „enemmistön” kirjallisuudessa. Itse asiassa tov. Axelrod ja tov. Martov vain syventävät nyt, kehittävät ja laajentavat alkuperäistä virhettään ensimmäisen pykälän suhteen. Oikeastaan jo ensimmäisestä pykälästä käydyissä kiistoissa alkoi hahmottua opportunistien koko kanta organisaatiokysymyksessä: se, että he puoltavat löyhää puoluejärjestöä, joka ei ole liittynyt lujasti yhteen, että he vihaavat sitä ajatusta („byrokraattista” ajatusta), jonka mukaan puolue tulee rakentaa ylhäältä alas, lähtien puolueen edustajakokouksesta ja sen luomista laitoksista, että he pyrkivät kulkemaan alhaalta ylös, antamalla jokaisen

professorin, jokaisen lukiolaisen ja „jokaisen lakkolaisen” lukeutua puolueen jäseneksi, että he vihaavat „formalismia”, joka vaatii puolueen jäseniltä kuulumista johonkin puolueen tunnustamaan järjestöön, että he kallistuvat porvarillisen intelligentin psykologiaan, joka on valmis vain „platonisesti tunnustamaan organisatoriset suhteet”, että he ovat taipuvaisia opportunistiseen syvämielisyyteen ja anarkistisiin fraaseihin, että he pyrkivät autonomismiin sentralismia vastaan, sanalla sanoen kaikki se, mikä nyt kukoistaa rehevänä uudessa „Iskrassa” ja yhä enemmän auttaa alunperin tehdyn virheen tulemistä selväksi täydellisesti ja havainnollisesti.

Mitä tulee puolueen edustajakokouksen pöytäkirjoihin, niin totisesti perusteeton huomion puute niitä kohtaan voi olla selitettävissä ainoastaan sillä, että meidän kiistohimme on sekaantunut paljon rettelöimistä, ja vielä kenties sillä, että nämä pöytäkirjat sisältävät liian suuren määrän liian katkeraa totuutta. Puolueen edustajakokouksen pöytäkirjat antavat ainutlaatuisen, täsmällisyydessään, täydellisyydessään, monipuolisuudessaan, runsaudessaan ja luotettavuudessaan korvaamattoman kuvan todellisesta asiain-tilasta puolueessamme, kuvan katsomuksista, mielialoista ja suunnitelmista, kuvan, jonka ovat liikkeen osanottajat itse piirtäneet, kuvan puolueen sisällä ilmenevistä poliittisista vivahduksista, kuvan, joka näyttää niiden voimasuhteen, niiden keskinäissuhteen ja niiden taistelun. Juuri puoluekokouksen pöytäkirjat ja vain nämä pöytäkirjat näyttävät meille, missä määrin meidän on todellisuudessa onnistunut lakaista pois kaikki vanhojen, pelkästään kerholaisuuden alalle kuuluvien yhteyksien jätteet ja korvata ne yhtenäisellä suurella puolueyhteydellä. Jokainen puolueen jäsen, jos hän haluaa tietoisesti osallistua puolueensa asioihin, on velvollinen tutkimaan huolellisesti puoluekokoustamme,—nimenomaan tutkimaan, sillä pelkkä raaka-aineistoröykkiön lukeminen, jollaisen röykkiön pöytäkirjat muodostavat, ei vielä anna kuvaa edustajakokouksesta. Vain huolellisesti ja itsenäisesti tutkimalla voidaan päästä (ja täytyy päästä) siihen, että lyhyet muistiinpanot puheista, kuivat ja suppeat esitykset väittelyistä, pienet yhteenotot pienistä (näköjään pienistä) kysymyksistä sulautuisivat yhteen jonkinlaiseksi kokonaisuudeksi, että puolueen jäsenten mieleen tulisi kuin elävänä jokaisen

huomattavan puhujan hahmo ja heille selvenisi puoluekokouksen jokaisen edustajaryhmän poliittiset piirteet kokonaisuudessaan. Näiden rivien kirjoittaja katsoo, että hänen työnsä ei ole mennyt hukkaan, jos hänen onnistuu antaa vaikkapa vain sysäys puoluekokouksen pöytäkirjojen laajaan ja itsenäiseen tutkimiseen.

Vielä sananen sosialidemokratian vastustajista. He ovat vahingoniloisia ja virnistelevät tarkkaillessaan kiistojamme; he koettavat tietysti poimia omia tarkoituspieriään varten erinäisiä kohtia kirjastani, jossa käsitellään puolueemme puutteellisuuksia ja vajavaisuuksia. Venäjän sosialidemokraatit ovat jo riittävästi tottuneet taistelujen tuleen ollakseen välittämättä noista näykkimisistä, jatkaakseen niiden uhallakin työtään itsearvostelussa ja armottomassa omien vajavaisuuksiensa paljastamisessa, jotka ehdottomasti ja välttämättä saadaan voitetuksi työväenliikkeen kasvaessa. Mutta koettakootpa herrat vastustajat esittää meille kuvan *todellisesta* asiaintilasta heidän „puolueissaan”, kuvan, joka edes osapuulleen lähentelisi sitä kuvaa, jonka meidän toisen edustajakokouksemme pöytäkirjat antavat!

N. Lenin

Toukokuu 1904.

a) EDUSTAJAKOKOUKSEN VALMISTELU

On olemassa sellainen sananparsa, että jokaisella on oikeus 24 tunnin kuluessa kirotta tuomareitaan. Meidän puoluekokouksemme, kuten jokaisen puolueen jokainen edustajakokous, oli myös tuomarina eräille henkilöille, jotka vaativat itselleen johtajien virkaa ja kärsivät haaksirikon. Nyt nämä „vähemmistön” edustajat suorastaan liikuttavan naiivisti „kiroavat tuomareitaan” ja pyrkivät kaikin tavoin horjuttamaan luottamusta edustajakokoukseen, väheksymään sen merkitystä ja arvovaltaa. Kaikkein havainnollisimpana lienee tämä pyrkimys ilmennyt „Iskran” 57. numerossa julkaistussa Käytännönmiehen⁶² artikkelissa, jossa kirjoittaja ilmaisee suuttumuksensa sitä ajatusta kohtaan, että edustajakokous on suvereenisen „jumalallinen”. Se on sellainen uuden „Iskran” luonteenomainen pikku piirre, että sitä ei voi sivuuttaa vaieten. Toimitus, jonka enemmistön muodostavat edustajakokouksen *hylkäämät* henkilöt, toisaalta nimittää itseään edelleenkin „puolue”-toimitukseksi, mutta toisaalta avaa sylinsä henkilöille, jotka väittävät, että edustajakokous ei ole jumaluus. Se on herttaista, eikö totta? Niin, hyvät herrat, edustajakokous ei tietenkään ole jumaluus, mutta mitä on ajateltava ihmisistä, jotka alkavat „höyhentää” edustajakokousta *sen jälkeen*, kun he kärsivät siellä tappion?

Todellakin, palauttakaapa mieliinne tärkeimmät tosiasiat edustajakokouksen valmistelun historiasta.

Aivan alunpitäen, vuonna 1900 julkaisemassaan ennakoilmoituksessa ilmestymisensä edellä, „Iskra” selitti, että ennen yhtymistä meidän on suoritettava rajankäynti. „Iskra” koetti saada vuoden 1902 konferenssin⁶³ muodostumaan yksityisluontoiseksi neuvotteluksi eikä puolueen

edustajakokoukseksi *. Vuoden 1902 kesällä ja syksyllä „Iskra” toimi erittäin varovaisesti, uusien tässä konferenssissa valitun Organisaatiokomitean. Vihdoin rajankäynti päättyi — se päättyi meidän yhteisesti tunnustamanamme. Organisaatiokomitea muotoutui lopullisesti aivan vuoden 1902 lopulla. „Iskra” tervehtii sen lujittumista ja selittää — 32. numeron *toimituskirjoituksessa*, — että puolueen edustajakokouksen koollekutsuminen on *mitä kipeimmän*, kiireellisimmän tarpeen vaatima **. Näin ollen meitä voidaan kaikkein vähimmän moittia hätiköinnistä toisen edustajakokouksen koollekutsumisessa. Me toimimme nimenomaan noudattaen sääntöä: mittaa seitsemän kertaa, leikkaa keran; meillä oli täysi siveellinen oikeus luottaa tovereihin, että he eivät ryhdy leikkaamisen jälkeen ruikuttelemaan ja uudelleen mittaamaan.

Organisaatiokomitea laati erittäin huolellisen (formalistisen ja byrokraattisen, sanoisivat ne henkilöt, jotka nyt noilla sanapahasilla peittelevät poliittista selkärangattomuuttaan) ohjesäännön toiselle edustajakokoukselle, esitti tämän ohjesäännön kaikkien komiteain käsiteltäväksi ja vihdoin vahvisti sen, päättäen muun muassa 18. §:ssä: „Kaikki edustajakokouksen päätökset ja kaikki sen toimittamat vaalit ovat puolueen päätöksiä, jotka ovat velvoittavia puolueen kaikille järjestöille. Niitä ei voi kukaan eikä millään syyllä protestoida ja ne voi peruuttaa tai muuttaa ainoastaan seuraava puolueen edustajakokous” ***. Todellakin, kuinka viattomia itse asiassa ovatkaan nämä sanat, jotka aikoinaan hyväksyttiin vaieten jonakin itsestään selvänä asiana, ja kuinka omituisilta ne kuulostavatkaan nyt, aivan kuin tuomio, joka kuulutetaan langetetuksi „vähemmistölle”! Missä tarkoituksessa tuollainen pykälä oli laadittu? Pelkänkö muodollisuuden noudattamisen vuoksi? Ei tietenkään. Tämä päätös näytti välttämättömältä ja oli todella välttämätön, sillä puolue oli kokoonpantu monista hajallisista ja itsenäisistä ryhmistä, joilta voitiin odottaa, että ne eivät tunnusta edustajakokousta. Tämä päätös ilmensi nimenomaan kaikkien vallankumouksellisten *hyvää tahtoa* (josta niin usein ja niin sopimattomasti puhutaan nyt, luonnehtimalla kaunistelevasti sanalla

* Ks. toisen edustajakokouksen pöytäkirjoja, s. 20.

** Ks. Teokset, 6. osa, s. 293. *Toim.*

*** Ks. toisen edustajakokouksen pöytäkirjoja, ss. 22—23 ja 380.

hyvänsuopa sitä, mikä paremminkin ansaitsee tulla nimityksi oikulliseksi). Se oli merkitykseltään samaa kuin *kunniasana*, jonka kaikki Venäjän sosialidemokraatit antoivat toinen toisilleen. Sen piti antaa takeet siitä, että edustajakokoukseen liittyvät suunnattomat vaivat, vaarat ja kustannukset eivät mene hukkaan, että edustajakokous ei muutu ilveilyksi. Kaiken kieltäytymisen edustajakokouksen päätösten ja *vaalien* tunnustamisesta se ennakolta luonehti *luottamuksen rikkomiseksi*.

Ketä sitten pilkkaa uusi „Iskra”, joka on tehnyt sen uuden keksinnön, että edustajakokous ei ole jumaluus ja että sen päätökset eivät ole pyhiä? Sisältääkö tuo keksintö „uusia organisatorisia katsomuksia” vaiko ainoastaan uusia yrityksiä vanhojen jälkien peittelemiseksi?

b) RYHMITYMIEN MERKITYS EDUSTAJAKOKOUKSESSA

Edustajakokous oli siis kutsuttu koolle mitä huolellisimman valmistelun jälkeen ja erittäin täydellisen edustuksen perusteilla. Yleinen tunnustus, että edustajakokouksen kokoonpano oli oikea ja sen päätökset ovat *ehdottoman* velvoittavia, sai ilmaisunsa myös puheenjohtajan lausunnossa (pöytäkirjojen s. 54) edustajakokouksen perustavien toimitusten jälkeen.

Mikä oli edustajakokouksen päätehtävä? *Todellisen* puolueen luominen niillä periaatteellisilla ja organisatorisilla perusteilla, jotka „Iskra” oli esittänyt ja laatinut. Että edustajakokouksen piti työskennellä nimenomaan tähän suuntaan, sen olivat ennakolta ratkaisseet „Iskran” kolmi-vuotinen toiminta ja komiteain enemmistön antama tunnustus sille. „Iskran” ohjelman ja suunnan täytyi tulla puolueen ohjelmaksi ja suunnaksi, „Iskran” järjestösuunnitelmien tuli saada varmistuksensa puolueen järjestösuunnitelmien. Mutta on itsestään selvää, että sellainen tulos ei ollut saavutettavissa ilman taistelua: edustuksen täydellisyys puoluekokouksessa turvasi läsnäolon siinä sellaisillekin järjestöille, jotka kävivät päättävästi taistelua „Iskraa” vastaan (Bund ja „Rabotsheje Delo”), ja sellaisille, jotka, tunnustaessaan sanoissa „Iskran” johtavaksi äänenkannattajaksi, teoissa tavoittelivat omia erikoisia suunnitelmiaan ja kunnostautuivat horjuvaisuudella periaatteellisessa suhteessa („Juzhnyi rabotshi” ryhmä ja sen liepeillä

kulkeneet eräiden komiteain edustajat). Tällaisten olosuhteiden vallitessa edustajakokous ei voinut olla muuttumatta *taisteluareenaksi*, missä oteltiin „Iskran” *suunnan voiton puolesta*. Että edustajakokous oli todellakin sellaista taistelua — se käy heti selväksi jokaiselle, joka vähänkin tarkkaavaisesti lukee edustajakokouksen pöytäkirjat. Mutta meidän tehtävämme on nyt seurata yksityiskohtaisesti edustajakokouksessa eri kysymyksiä yhteydessä ilmenneitä pääryhmittymiä ja palauttaa mieliin tarkkojen pöytäkirjatietojen perusteella kokouksen jokaisen perusryhmän poliittiset piirteet. Millaisia nimenomaan olivat ne ryhmät, ne suunnat ja ne suuntavivahtukset, joiden tuli edustajakokouksessa sulautua „Iskran” johdolla yhtenäiseksi puolueeksi? — se meidän pitää näyttää keskustelujen ja äänestysten erittelyllä. Tämän seikan selvittäminen on perin tärkeää sekä sen seikan tutkimiselle, mitä meidän sosialidemokraattimme todellisuudessa ovat, että myöskin erkane-
misen syiden ymmärtämiselle. Juuri sen vuoksi minä puheessani Liigan edustajakokouksessa ja kirjeessäni uuden „Iskran” toimitukselle asetin etualalle nimenomaan eri ryhmittymien erittelyn. Vastaväittäjäni „vähemmistön” edustajien joukosta (ja Martov heidän etunenässään) eivät ensinkään ymmärtäneet kysymyksen ydintä. Liigan edustajakokouksessa he rajoittuivat osittaisiin oikaisuihin „puolustautuen” sitä heihin kohdistettua syytöstä vastaan, joka koski käännettä opportunistiin, eivätkä yrittäneekään piirtää vastapainoksi minulle *edes jonkinlaista muuta* kuvaa edustajakokouksessa esiintyneistä ryhmittymistä. Nyt Martov yrittää „Iskrassa” (№ 56) leimata kaikki yritykset, joiden tarkoituksena on erotella edustajakokouksessa esiintyneet erilaiset poliittiset ryhmät täsmällisesti toisistaan, pelkäksi „kerhopolitikoinniksi”. Voimakkaasti sanottu, tov. Martov! Mutta uuden „Iskran” voimakkailla sanoilla on muuan erikoislaatuinen ominaisuus: tarvitsee vain palauttaa mieliin kaikki erkane-
misen vaiheet edustajakokouksesta alkaen, niin kaikki nuo voimakkaat sanat kääntyvät *kokonaan ja ennen kaikkea* nykyistä toimitusta vastaan. Vilkkaiskaahan itseänne, herrat niin sanotut puoluetoimittajat, jotka nostatte kysymyksen kerhopolitikoinnista!

Martoville ovat nyt tosiasiat meidän taistelustamme edustajakokouksessa niin kovin epämieluisia, että hän yrittää ne hämätä aivan kokonaan. „Iskralainen”, sanoo hän, „on

se, joka puolueen edustajakokouksessa ja ennen sitä ilmaisi täyden solidaarisuutensa „Iskraa” kohtaan, puolusti sen ohjelmaa ja sen organisaatiokatsomuksia ja kannatti sen organisaatiopolitiikkaa. Edustajakokouksessa oli sellaisia iskralaisia yli neljäkymmentä — niin monta ääntä kannatti „Iskran” ohjelmaa ja päätöslauselmaa „Iskran” tunnustamisesta puolueen Pää-äänenkannattajaksi”. Avatkaa edustajakokouksen pöytäkirjat, ja te näette, että ohjelman hyväksyivät *kaikki* (s. 233), paitsi äänestyksestä pidättäytynyt Akimov. Tov. Martov haluaa näin ollen saada meidät uskomaan, että niin bundilaiset kuin Brucker ja Martynovkin *todistivat* „täydellisen solidaarisuutensa” „Iskraa” kohtaan ja *puolustivat* sen organisaatiokatsomuksia! Se on naurettavaa. Edustajakokouksen *kaikkien* osanottajien muuttuminen edustajakokouksen *jälkeen* tasa-arvoiseksi puolueen jäseniksi (ei kuitenkaan kaikkien, sillä bundilaiset poistuiivat) sekoitetaan tässä siihen ryhmytykseen, joka aiheutti taistelua *edustajakokouksessa*. Sen seikan tutkiminen, *mistä aineksesta* muodostui edustajakokouksen jälkeen „enemmistö” ja „vähemmistö”, vaihdetaan viralliseen fraasiin: tunnustivat ohjelman!

Katsokaa äänestystä „Iskran” tunnustamisesta Pää-äänenkannattajaksi. Te näette, että nimenomaan Martynov, jonka tov. Martov paremman asian arvoisella rohkeudella nyt väittää puolustaneen „Iskran” organisaatiokatsomuksia ja organisaatiopolitiikkaa, vaatii erotettavaksi toisistaan päätöslauselman kaksi osaa: pelkkä „Iskran” tunnustaminen Pää-äänenkannattajaksi ja sen ansioiden tunnustaminen. Äänestettäessä päätöslauselman ensimmäisestä osasta („Iskran” ansioiden tunnustamisesta, *solidaarisuuden* ilmaisemisesta sitä kohtaan) annettiin puolesta *ainoastaan 35 ääntä*, vastaan oli kaksi (Akimov ja Brucker) ja yksitoista pidättäytyi (Martynov, viisi bundilaista ja viisi toimituksen ääntä: kaksi ääntä minulla ja kaksi Martovilla sekä yksi Plehanovilla). Anti-iskralaisten ryhmä (viisi bundilaista ja kolme rabotshejedelolaista) ilmenee siis täysin selvästi tässäkin, Martovin nykyisille katsomuksille kaikkein edullisimmassa ja hänen itsensä valitsemassa esimerkissä. Katsokaa äänestystä päätöslauselman toisesta osasta — „Iskran” tunnustamisesta Pää-äänenkannattajaksi ilman minkäänlaista perustelua ja ilman solidaarisuuslausuntoa (pöytäkirjojen sivu 147): *puolesta* annettiin 44 ääntä,

jotka nykyinen Martov juuri laskeekin iskralaisiksi. Kaikkiaan oli 51 ääntä; kun vähennetään äänestyksestä pidättyneiden toimittajain viisi ääntä, jää 46; kaksi äänesti *vastaan* (Akimov ja Brucker); jäljellejäävien 44 joukkoon kuuluvat siis *kaikki viisi bundilaista*. Siis bundilaiset edustajakokouksessa „ilmaisivat täydellisen solidaarisuutensa „Iskraa” kohtaan” — niin kirjoittaa virallinen „Iskra” virallista historiaa! Poiketen esityksemme kulusta kiiruhdamme selittämään lukijalle tuon virallisen totuuden todelliset vaikutteet: „Iskran” nykyinen toimitus voisi olla ja olisi todellinen puolueitoimitus (eikä quasi*-puolueitoimitus, kuten nyt), jos *bundilaiset ja rabotshejedelolaiset eivät olisi lähteneet pois edustajakokouksesta*; juuri sen vuoksi pitikin nuo nykyisen niin sanotun puolueitoimituksen uskollisimmat vartijat kohottaa „iskralaisiksi”. Mutta tästä yksityiskohtaisesti myöhemmin.

Edelleen herää kysymys: jos edustajakokous oli iskralaisten ja anti-iskralaisten aineiden taistelua, niin eikö ollut välimailla olevia, epävarmoja aineksia, jotka horjuivat niiden molempien välillä? Jokainen, joka vähänkin tuntee meidän puolueitamme ja kaikenlaisten edustajakokousten tavallisia kasvoja, on jo a priori ** taipuvainen vastaamaan tähän kysymykseen myöntävästi. Tov. Martov ei ollenkaan haluaisi nyt muistella näitä epävarmoja aineksia, ja hän kuvaa „Juzhnyi rabotshi” ryhmän ja sitä lähellä pysyttäneet edustajat tyypillisiksi iskralaisiksi ja meidän erimielisyytemme heidän kanssaan mitättömiksi ja vähäpätöisiksi. Onneksi on edessämme nyt pöytäkirjojen täydellinen teksti, ja me voimme ratkaista tämän kysymyksen — kysymyksen tosiasiaista tietysti — asiakirjatietojen perusteella. Se, mitä sanoimme edellä edustajakokouksessa ilmenneestä yleisestä ryhmittymisestä, ei tietenkään pyri olemaan tämän kysymyksen ratkaisuna, vaan ainoastaan sen oikeana asettamisena.

Ilman poliittisten ryhmittymien erittelyä, ilman kuvaa edustajakokouksesta sellaisten ja sellaisten suuntavivahdusten taisteluna, ei voida ymmärtää mitään erimielisyydestämme. Martovin yritys hämätä suuntavivahdusten eroa lukemalla jopa bundilaisetkin iskralaisiksi on pelkkää kysymyksen kiertämistä. Jo a priori, edustajakokouksen edellä

* — näennäisesti. *Toim.*

** — edeltäpäin. *Toim.*

käyneen Venäjän sosialidemokratian historian perusteella, hahmottuu (myöhempiä tarkistusta ja yksityiskohtaista tutkimusta varten) kolme pääryhmää: iskralaiset, anti-iskralaiset sekä epävarmat, horjuvat, hoipertelevat ainekset.

c) EDUSTAJAKOKOUKSEN ALKU.—VALIKOHTAUS
ORGANISAATIOKOMITEAN VUOKSI

Edustajakokouksessa käytyjen keskustelujen ja äänestysten analyysi on kaikkein mukavinta tehdä edustajakokouksen istuntojen mukaisessa järjestyksessä, jotta voitaisiin johdonmukaisesti huomioida kaikki yhä täydellisemmin hahmottuvat poliittiset vivahdukset. Vain silloin, kun se on ehdottoman välttämätöntä, tullaan poikkeamaan kronologisesta järjestyksestä toisiinsa kiinteästi liittyvien kysymysten tahi samanluontoisten ryhmittymien yhteistä tarkastelua varten. Ollaksemme puolueettomia pyrimme huomioimaan *kaikki* tärkeimmät äänestykset, jättäen tietenkin pois monia äänestyksiä pikku kysymyksistä, jotka ottivat edustajakokoukseltamme suhteettoman paljon aikaa (osaksi sen vuoksi, että olimme kokemattomia emmekä osanneet jakaa aineistoa valiokunta- ja täysistuntojen kesken, osaksi jarrutusta lähentelevien vitkuttelujen vuoksi).

Ensimmäinen sellaisia väittelyjä aiheuttanut kysymys, joissa alkoi ilmetä vivahduseroavaisuuksia, oli kysymys kohdan: „Bundin asema puolueessa” (pöytäkirjojen ss. 29—33) asettamisesta ensimmäiselle tilalle (edustajakokouksen „päiväjärjestyksessä”). Iskralaiselta kannalta, jota puolustivat Plehanov, Martov, Trotski ja minä, ei voinut olla minkäänlaisia epäilyksiä tämän suhteen. Bundin eroaminen puolueesta osoitti silmännähtävästi meidän näkökohtamme oikeiksi: kun Bund ei tahtonut kulkea yhdessä meidän kanssamme eikä tunnustaa niitä organisaatioperusteita, joista puolueen enemmistö yhdessä „Iskran” kanssa oli samaa mieltä, niin oli hyödytöntä ja tarkoituksetonta „olla kulkevinamme” yhdessä ja vain pitkittää edustajakokousta (kuten bundilaiset sitä pitkittivät). Kysymys oli jo täysin selvitetty kirjallisuudessa, ja jokaiselle vähänkin ajattelevalle puolueen jäsenelle oli ilmeistä, että ei voida tehdä muuta kuin asettaa avoimesti kysymys ja tehdä suoraan, rehellisesti valinta: autonomia (kuljemme yhdessä) tahi federaatio (eroamme).

Ollen vältteleviä kaikessa politiikassaan bundilaiset tahtoivat vältellä tässäkin lykkäämällä kysymystä. Heihin yhtyy tov. Akimov, joka vetää heti esille, nähtävästi kaikkien „Rabotsheje Delon” kannattajien puolesta, organisatoriset erimielisyydet „Iskran” kanssa (pöytäkirjojen s. 31). Bundin ja „Rabotsheje Delon” puolelle asettuu tov. Mahov (Nikolajevin komitean kaksi ääntä, komitean, joka oli vähää aikaisemmin ilmaissut solidaarisuutensa „Iskraa” kohtaan!). Tov. Mahoville kysymys on aivan epäselvä, mutta „kipeänä kohtana” hän pitää myös „kysymystä demokraattisesta rakenteesta tahi päinvastoin (pankaa tämä merkille!) sentralismista” — tarkalleen samoin kuin nykyisen „puolue”-toimituksemme enemmistö, joka edustajakokouksessa ei vielä huomannut tätä „kipeää kohtaa”!

Iskralaisia vastaan esiintyy siis Bund, „Rabotsheje Delo” ja tov. Mahov, joilla yhdessä on juuri ne kymmenen ääntä, jotka annettiin meitä vastaan (s. 33). *Puolesta* annettiin 30 ääntä — numero, jonka vaiheilla, kuten tuonnempana näemme, iskralaisten äänet usein heilahtelevat. Yksitoista ääntä osoittautui pidättäytyneen asettumatta nähtävästi kummankaan taistelevan „puolueen” puolelle. Mielenkiintoista on todeta, että kun äänestimme Bundin sääntöjen 2. §:stä (tämän 2. §:n hylkääminen aiheutti Bundin eroamisen puolueesta), niin 2. §:n puolesta äänestäneitä ja pidättäytyneitä osoittautui myös olevan kymmenen ääntä (pöytäkirjojen s. 289) ja pidättäytyivät nimenomaan kolme rabotshejedelolaista (Brucker, Martynov ja Akimov) sekä tov. Mahov. Ilmeistä on, että äänestys Bundia koskevan kysymyksen paikasta toi esille ryhmityksen, joka ei ollut satunnainen. Ilmeistä on, että kaikki nämä toverit olivat eri mieltä „Iskran” kanssa ei vain teknillisestä, käsittelyjärjestyksestä koskevasta kysymyksestä, vaan *myöskin itse asiasta*. „Rabotsheje Delon” puolelta tämä erimielisyys itse asiasta on selvä jokaiselle, ja tov. Mahov luonnehti verrattomasti oman suhtautumisensa puheessaan Bundin poislähdön johdosta (pöytäk. ss. 289—290). Tässä puheessa kannattaa viivähtää. Tov. Mahov sanoo, että sen päätöslauselman jälkeen, joka hylkäsi federaation, „kysymys Bundin asemasta VSDTP:ssa muuttui hänen mielestään periaatteellisesta kysymyksestä reaalipolitiikan kysymykseksi historiallisesti muodostuneen kansallisen järjestön suhteen; tässä minä”, jatkaa puhuja, „en voinut olla ottamatta lukuun

kaikkia seurauksia, joita saattaa ilmaantua äänestyksemme tuloksena, ja sen vuoksi olisin äänestänyt toisen pykälän puolesta kokonaisuudessaan". Tov. Martov on mainiosti omaksunut „reaalipolitiikan” hengen: periaatteessa hän oli jo hylännyt federaation, ja *sen* vuoksi hän käytännössä *olisi äänestänyt* sääntöjen sellaisen pykälän puolesta, joka ajaa tämän federaation toteuttamista! Ja tuo „käytännöllinen” toveri selittää syvästi periaatteellista kantaansa seuraavin sanoin: „Mutta (kuuluu, shtshedriniläinen „mutta”!) koska minun tällä tai toisella äänestämisenäni oli ainoastaan periaatteellinen luonne (!) eikä sillä voinut olla käytännöllistä luonnetta edustajakokouksen kaikkien muiden osanottajien miltei yksimielisen äänestyksen vuoksi, niin pidin parempana pidättäytyä äänestyksestä voidakseni periaatteellisesti”... (herra varjele meitä tuollaisesta periaatteellisyydestä!)... „korostaa oman kantani eroavaisuutta kyseessäolevassa tapauksessa siitä kannasta, jota tämän pykälän puolesta äänestäneet Bundin edustajat puolustivat. Sitä vastoin olisin äänestänyt tämän pykälän puolesta, jos Bundin edustajat olisivat pidättäytyneet äänestämästä sitä, mistä he ensin pitivät kiinni”. Ymmärtäköön, ken voi! Periaatteen mies pidättäytyy sanomasta kovalla äänellä: kyllä, koska se on käytännöllisesti hyödytöntä, kun kaikki sanovat: ei.

Bundia koskevan kysymyksen paikasta toimitetun äänestyksen jälkeen edustajakokouksessa nousi esiin kysymys „Borba” ryhmästä, mikä johti myös erittäin mielenkiintoiseen ryhmittymiseen ja liittyi kiinteästi edustajakokouksen „kipeimpään” kysymykseen, kysymykseen keskustelinten henkilökokoonpanosta. Edustajakokouksen kokoonpanon määrittelyä varten muodostettu valiokunta vastustaa „Borba” ryhmän kutsumista, menetellen Organisaatiokomitean *kahdesti* hyväksymän päätöksen (ks. pöytäk. ss. 383 ja 375) ja *sen edustajien valiokunnassa* tekemän selostuksen mukaisesti (s. 35).

Tov. Jegorov, *Organisaatiokomitean jäsen*, lausuu, että „kysymys „Borba” ryhmästä (huomatkaa: „Borba” ryhmästä eikä jostakin sen jäsenestä) on hänelle uusi”, ja pyytää väliaikaa. Millä tavoin OK:n jäsenelle voi olla uusi sellainen kysymys, jonka OK on kaksi kertaa ratkaissut, se jää tietämättömyyden hämärään peittoon. Väliaikana pidetään OK:n istunto (pöytäk. s. 40) sen siinä kokoonpanossa,

joka sattui olemaan edustajakokouksessa (muutamia OK:n jäseniä, jotka olivat vanhoja „Iskra” järjestön jäseniä, eivät olleet edustajakokouksessa)*. Alkaa keskustelu „Borbasta”. Rabotshejedelolaiset ovat puolesta (Martynov, Akimov ja Brucker, ss. 36—38). Iskralaiset (Pavlovitsh, Sorokin, Lange⁶⁵, Trotski, Martov y.m.) ovat vastaan. Puoluekokous jakaantuu jälleen meille jo tuttuun ryhmytykseen. Taistelu „Borbasta” sukeutuu sitkeäksi, ja tov. Martov pitää erittäin seikkaperäisen (s. 38) ja „taisteluhenkisen” puheen, jossa viittaa aivan oikein venäläisten ja ulkomaalaisten ryhmien „edustuksen epätasaisuuteen”, siihen, että tuskinpa olisi „hyvä” antaa ulkomaalaiselle ryhmälle „etuoikeutta” (kultaisia sanoja, erittäin opettavaisia nyt, edustajakokouksen jälkeen sattuneiden tapahtumain kannalta katsoen!), että ei pidä suosia „organisatorista sekasortoa puolueessa, sekasortoa, jolle on ollut luonteenomaista pirstoutuneisuus, jota eivät ole aiheuttaneet mitkään periaatteelliset näkökohdat” (se on sanottu suoraan vasten kasvoja...— puoluekokouksemme „vähemmistölle”!). Aivan puhujain luettelon sulkemiseen saakka *ei kukaan* esiinny avoimesti ja perustellusti „Borban” puolesta, paitsi „Rabotsheje Delon” kannattajia (s. 40): on annettava tunnustus tov. Akimoville ja hänen ystävilleen, että he eivät ainakaan kiemurrelleet eivätkä piileksineet, vaan ajoivat avoimesti linjaansa, puhuivat avoimesti siitä, mitä tahtoivat.

Puhujain luettelon sulkemisen *jälkeen*, kun *asian oleellisesta puolesta* ei enää saa puhua, tov. Jegorov „vaatii tiukasti, että kuultaisiin juuri äsken hyväksytty Organisaatiokomitean päätös”. Ei ole ihme, että edustajakokouksen jäseniä suututtaa sellainen ote, ja tov. Plehanov puheenjohtajana sanoo „oudoksuvansa sitä, kuinka tov. Jegorov saattaa pitää kiinni vaatimuksestaan”. Luulisi, että olisi pitänyt joko lausua mielipiteensä avoimesti ja varmasti itse kysymyksestä koko edustajakokouksen edessä tahi olla kokonaan puhumatta. Mutta kun annetaan sulkea puhujain luettelo ja sitten, „loppulausunnon” varjolla, esitetään edustajakokoukselle *uusi* Organisaatiokomitean päätös — nimenomaan käsitelystä kysymyksestä — se on samaa kuin antaa isku nurkan takaa!

* Tästä istunnosta ks. Pavlovitshin „Kirjettä”⁶⁴. Pavlovitsh on Organisaatiokomitean jäsen ja *yksimielisesti* valittu ennen edustajakokousta toimituksen luottamusmieheksi, sen seitsemänneksi jäseneksi (Lifgan pöytäk., s. 44).

Istuntoa jatketaan päivällisen jälkeen, ja byroo, joka on edelleenkin hämmästyksissään, päättää poiketa „muodollisuudesta” ja turvautua viimeiseen, edustajakokouksissa vain äärimmäisissä tapauksissa käytettävään keinoon, „toverilliseen selitykseen”. OK:n edustaja, Popov, ilmoittaa OK:n päätöksen, jonka kaikki sen jäsenet ovat hyväksyneet yhtä, Pavlovitshia vastaan (s. 43) ja jossa ehdotetaan edustajakokoukselle Rjazanovin kutsumista.

Pavlovitsh lausuu, että hän on kieltänyt ja kieltää OK:n kokouksen laillisuuden, että OK:n uusi päätös „on ristiriidassa sen entisen päätöksen kanssa”. Lausunto aiheuttaa myrskyn. Tov. Jegorov, myös OK:n jäsen ja „Juzhnyi rabotshi” ryhmän jäsen, välttelee vastauksen antamista itse asiaan ja tahtoo siirtää painopisteen kurikysymykseen. Tov. Pavlovitsh on muka rikkonut puoluekuria (!), sillä OK, harkittuaan Pavlovitshin vastalauseen, päätti „olla saattamatta edustajakokouksen tietoon Pavlovitshin eriävää mielipidettä”. Väittelyt siirtyvät kysymykseen puoluekurista, ja Plehanov selittää opettavaisesti tov. Jegoroville edustajakokouksen osoittaessa äänekkäästi suosiotaan, että „imperatiivisia mandaatteja meillä ei ole” (s. 42, vertaa s. 379, edustajakokouksen ohjesääntö, 7. §: „Edustajia ei saa rajoittaa valtuuksissaan imperatiivisilla mandaateilla. Valtuuksiensa täyttämässä he ovat aivan vapaita ja riippumattomia”). „Edustajakokous on korkein puolue-elin”, ja siis puoluekuria ja edustajakokouksen ohjesääntöä rikkoo juuri se, joka jollain tavoin koettaa estää ketä edustajaa tahansa kääntymästä *suoraan* edustajakokouksen puoleen poikkeuksetta *kaikissa* puolue-elämän kysymyksissä. Kiistakysymys pelkistyy niin ollen vaihtoehdoksi: kerholaisuus vaiko puoluekanta? Joko edustajain oikeuksien rajoittaminen edustajakokouksessa erilaisten kollegioitten ja kerhojen kuviteltujen oikeuksien tai sääntöjen nimessä tahi *täydellinen*, ei ainoastaan sanoissa, vaan teoissa, *kaikkien* alempien elinten ja vanhojen pikkuryhmien hajallelaskeminen ennen edustajakokousta, kunnes on luotu todella puoluekantaiset puoluetoimia hoitavat elimet. Lukija näkee jo tästä, miten valtavan tärkeä periaatteellinen merkitys oli tällä aivan edustajakokouksen alussa (kolmannessa istunnossa) käydylle kiistalla, edustajakokouksen, joka asetti päämääräkseen puolueen tosiasiallisen pystyttämisen. Tähän kiistaan keskittyi niin sanoaksemme vanhojen kerhojen ja pikku

ryhmien (sellaisten kuin „Juzhnyi rabotshi” ryhmän) ristiiriitä uudestisyntyvän puolueen kanssa. Ja anti-iskralaiset ryhmät ilmaisevat heti itsensä: sekä bundilainen Abramson että tov. Martynov, „Iskran” nykyisen toimituksen innokas liittolainen, ja meille tuttu tov. Mahov — kaikki he esiintyvät Jegorovin ja „Juzhnyi rabotshi” ryhmän puolesta Pavlovitshia vastaan. Tov. Martynov, joka nyt keikaroi kilvan Martovin ja Axelrodin kanssa organisatorisella „demokratismilla”, tuo mieleen jopa... armeijan, jossa voidaan vedota korkeampaan arvoasteeseen ainoastaan alemman välityksellä! Tämän „ehyen” anti-iskralaisen opposition todellinen tarkoitus oli aivan selvä jokaiselle, joka oli edustajakokouksessa tai joka oli seurannut tarkkaavaisesti puolueemme sisäistä historiaa ennen edustajakokousta. Opposition tehtävä (jota kenties kaikki sen edustajat eivät aina edes tajunneetkaan, vaan joskus puolustivat sitä tottumuksesta) oli suojella pienten ryhmien riippumattomuutta, erikoisasemaa, nurkkakuntalaisia etuja niiden joutumiselta iskralaisilla perusteilla luotavan laajan puolueen niemiiksi.

Juuri tältä kannalta tarttui kysymykseen myöskin tov. Martov, joka ei silloin vielä ollut ehtinyt yhtyä Martynoviin. Tov. Martov nousee päättävästi, nousee oikeudenmukaisesti sotajalalle niitä vastaan, jotka „käsityksessään puoluekurista eivät mene kauemmaksi vallankumouksellisen velvollisuuksia sitä *alemman* asteen ryhmää kohtaan, johon he kuuluvat”. „Minkäänlainen *pakollinen* (kursivointi Martovin) ryhmitys yhtenäisen puolueen sisällä ei ole sallittavaa”, selittää Martov kerholaisuuden puolustajille aavistamatta sitä, kuinka hän näillä sanoilla ruoskii omaa poliittista käyttäytymistään edustajakokouksen lopussa ja sen jälkeen... Pakollinen ryhmitys ei ole sallittavaa Organisaatiokomitealle, mutta se on täysin sallittavaa toimitukselle. Keskuksesta katseleva Martov tuomitsee pakollisen ryhmityksen, mutta Martov puolustaa sitä siitä samasta hetkestä alkaen, jolloin hän osoittautui olevan tyytymätön keskuksen kokoonpanoon...

Mielenkiintoista on panna merkille se tosiasia, että tov. Martov puheessaan korosti erikoisesti, paitsi tov. Jegorovin „suunnattoman suurta virhettä”, Organisaatiokomitean menettelyssä ilmennyttä poliittista horjuvaisuutta. „OK:n nimessä”, lausui Martov syystä suuttuneena, „on tehty ehdotus, joka *sotii* valiokunnan selostusta *vastaan* (joka,

lisäämme omasta puolestamme, perustui OK:n jäsenten selostukseen: s. 43, Koltsovin sanat) sekä *OK:n aikaisempia ehdotuksia vastaan*" (kursivointi minun). Kuten näette, Martov ymmärsi selvästi *silloin*, ennen „käännettään”, että „Borban” korvaaminen Rjazanovilla ei suinkaan tee ole-mattomaksi OK:n tekojen mitä täydellisintä ristiriitaisuutta ja horjuvaisuutta (Liigan edustajakokouksen pöytäkirjoista, s. 57, puolueen jäsenet voivat saada tietää, miten asia oli Martovin mielestä hänen käänteensä jälkeen). Martov ei silloin rajoittunut erittelemään kurikysymystä; hän kysyi myös OK:lta suoraan: „mitä on tapahtunut uutta, mikä tekee tarpeelliseksi *muutoksen?*” (kursivointi minun). OK:lla ei tosiaan ollut ehdotusta tehdessään edes sen ver-taa rohkeutta, että olisi puolustanut mielipidettään avoi-mesti, kuten Akimov y.m. tekivät. Martov väittää tätä vas-taan (Liigan pöytäk., s. 56), mutta edustajakokouksen pöytäkirjojen lukijat saavat nähdä, että Martov on erehty-nyt. Popov, joka tekee ehdotuksen OK:n nimessä, ei sano *sanaakaan* perusteista (puolueen edustajakokouksen pöytäk., s. 41). Jegorov siirtää kysymyksen kuria koskevaan koh-taan, mutta itse asiasta sanoo vain: „OK:lle on saattanut ilmaantua uusia näkökohtia”... (mutta oliko niitä ilmaantu-nut ja minkälaisia? — se on tietämätöntä)... „se on voinut unohtaa jonkun esittämisen j.n.e.”. (Tämä „j.n.e.” on puhu-jan ainoa turvapaikka, sillä OK ei voinut *unohtaa* „Borbaa” koskevaa kysymystä, jota se oli kahdesti käsitellyt ennen edustajakokousta ja kerran valiokunnassa.) „OK ei tehnyt tätä päätöstä siksi, että se oli muuttanut suhtautumistaan „Borba” ryhmään, vaan siksi, että se tahtoo raivata pois liiat kivet puolueen tulevan keskusjärjestön tieltä sen toi-minnan ensi askeleilla”. Tuo ei ole perustelua, vaan nimen-omaan perustelun välttelemistä. Jokainen vilpiton sociali-demokraatti (emmekä me aseta epäilyksen alaiseksikaan kenenkään edustajakokoukseen osallistujan vilpittömyyttä) huolehtii sen poisraivaamisesta, mitä *hän pitää* salakarina, sen poisraivaamisesta *niillä keinoin*, jotka *hän katsoo* tarkoituksenmukaisiksi. Perusteleminen merkitsee sitä, että selitetään ja täsmällisesti lausutaan oma mielipide asioista eikä koeteta päästä niistä kuluneilla puheenparsilla. Ja perusteleminen *olisi ollut mahdotonta*, ellei olisi „muu-tettu suhtautumista „Borba” ryhmään”, sillä Organisaatio-komitean entiset, päinvastaiset päätökset olivat myös

huolehtineet salakarien poisraivaamisesta, mutta näkivät nuo „kivet” aivan päinvastaisessa. Tov. Martov hyökkäsiikin erittäin kiivaasti ja erittäin perusteellisesti tätä todistetta vastaan, nimittäen sitä „pikkumaiseksi” ja „verukkeiden esittämisen” halusta aiheutuneeksi, antaen OK:lle neuvon „olla pelkäämättä sitä, mitä ihmiset sanovat”. Näillä sanoilla tov. Martov luonnehti erinomaisesti sen poliittisen vivahduksen olemusta ja merkitystä, joka esitti edustajakokouksessa tavattoman suurta osaa ja jolle on ominaista nimenomaan epäitsenäisyys, pikkumaisuus, oman linjan puuttuminen, pelko siitä, mitä ihmiset sanovat, ikuinen horjuminen kahden vussin osapuolen välillä, oman credonsa* avoimen esittämisen pelko, — sanalla sanoen „suomaisuus”**.

Tuo horjuvan ryhmän poliittinen selkärangattomuus johti muun muassa siihen, ettei *kukaan*, bundilaista Judinia lukuunottamatta (s. 53), esittänyt edustajakokoukselle päätöslauselmaa „Borba” ryhmän yhden jäsenen kutsumisesta. Judinin päätöslauselman puolesta annettiin viisi ääntä — luultavasti kaikki bundilaisia: horjuvat ainekset heilahtivat vielä kerran toiselle puolelle! Kuinka suuri oli keskiryhmän äänimäärä likipitäen, sen osoittivat äänestykset Koltsovin ja Judinin päätöslauselmista tässä kysymyksessä: iskralaisia seurasi 32 ääntä (s. 47), bundilaisia — 16, t.s. paitsi kahdeksaa anti-iskralaisten ääntä, kaksi toveri Mahovin ääntä (s. 46), neljä „Juzhnyi rabotshi” ryhmän jäsenten ääntä ja vielä kaksi ääntä. Tulemme heti osoittamaan, että tällaista jakaantumista ei ole suinkaan pidettävä satunnaisena, mutta ensin panemme merkille lyhyesti Martovin *nykyisen* mielipiteen tästä Organisaatiokomitean vuoksi sattuneesta välikohtauksesta. Martov väitti Liigassa, että „Pavlovitsh ja muut lietsoivat intohimoja”. Riittää, kun tutkii edustajakokouksen pöytäkirjoja, nähdäkseen, että kaikkein perusteellisimmat, kiihkeimmät ja räikeimmät puheet „Borba” ryhmää ja Organisaatiokomiteaa vastaan

* — uskon symboli, ohjelma, maailmankatsomuksensa esitys. *Toim.*

** Meillä on nyt puolueessa ihmisiä, jotka tämän sanan kuullessaan joutuvat kauhun valtaan ja huutavat epätoivollisesta polemiikista. Kummallista vaiston turmeutumista virallisuuden vaikutuksesta..., virallisuuden, jota sovelletaan sopimattomaan paikkaan! Tuskinpa ainoakaan poliittinen puolue, joka tuntee sisäisen taistelun, on tullut toimeen ilman tätä termiä, jolla aina tarkoitetaan taistelijain välillä horjuvia, epävarmoja aineksia. Saksalaisetkaan, jotka osaavat panna sisäisen taistelun erittäin kohtuullisiin puitteisiin, eivät loukkaannu kuullessaan sanan „versumpft” („suomainen”. *Toim.*) eivätkä joudu kauhun valtaan, eivät ilmaise naurettavaa virallista pruderie (turhamaisuutta. *Toim.*).

kuuluvat itselleen Martoville. Yrittäessään vierittää „syyn” Pavlovitshin niskoille hän vain näyttää horjuvaisuutensa: ennen edustajakokousta hän oli valitsemassa juuri Pavlovitshin seitsemänneksi jäseneksi toimitukseen, edustajakokouksessa hän yhtyi täydellisesti Pavlovitshiin (s. 44) Jegorovia vastaan, mutta sitten, kärsittyään Pavlovitshin aiheuttaman tappion, alkaa syyttää häntä „intohimojen lietsomisesta”. Se on vain naurettavaa.

„Iskrassa” (№ 56) Martov tekee pilkkaa siitä, että kysymykselle x:n tahi y:n kutsumisesta annetaan tärkeä merkitys. Tämä pilkka kääntyy taaskin Martovia vastaan, sillä juuri Organisaatiokomitean vuoksi sattunut välikohtaus pani alulle kiistat sellaisesta „tärkeästä” kysymyksestä kuin x:n tahi y:n kutsuminen Keskuskomiteaan ja Pää-äänenkannattajaan. Ei ole kaunista mitata kahdella erilaisella mittapuulla, katsoen siihen, koskeeko asia *omaa* „alemmman asteen ryhmää” (puolueeseen nähden) vaiko *vierasta*. Se on nimenomaan poroporvarillisuutta ja kerholaisuutta eikä puoluekantaista suhtautumista asiaan. Pelkkä Martovin Liigassa pitämän puheen (s. 57) rinnastaminen hänen puheeseensa edustajakokouksessa (s. 44) todistaa tämän riittävän selvästi. „Minulle on käsittämätöntä”, sanoi Martov muun muassa Liigassa, „kuinka ihmiset osaavatkin samanaikaisesti kaikin mokomin nimittää itseään iskralaisiksi ja — häpeilevät olla iskralaisia”. Ihmeellistä ymmärtämättömyyttä sen suhteen, mikä ero on „nimittää itseään” ja „olla” käsitteiden välillä, sanan ja teon välillä. Edustajakokouksessa Martov itse *nimitti itseään* pakollisten ryhmitysten vastustajaksi, mutta edustajakokouksen jälkeen hän *oli* niiden kannattaja...

d) „JUZHNYI RABOTSHI” RYHMÄN HAJALLELASKEMINEN

Edustajien jakaantuminen Organisaatiokomiteaa koskevassa kysymyksessä saattaisi kenties näyttää satunnaiselta. Mutta sellainen mielipide olisi virheellinen, ja sen torjumiseksi me poikkeamme kronologisesta järjestyksestä ja tarkastelemme nyt heti välikohtausta, joka sattui edustajakokouksen lopussa, mutta on mitä kiinteimmässä yhteydessä edellä mainittuun. Tämä välikohtaus on „Juzhnyi rabotshi” ryhmän hajallelaskeminen. Iskralaisia organisaatiopyrkimyksiä — puoluevoimien täydellistä yhteenliittämistä ja

voimia pirstovan sekasorron poistamista — vastaan esiintyivät tässä *yhden* ryhmän edut, ryhmän, joka oli tehnyt hyödyllistä työtä todellisen puolueen puuttuessa ja joka tuli tarpeettomaksi, kun työ asetettiin sentralistiselle pohjalle. Kerhon etujen kannalta oli „Juzhnyi rabotshi” ryhmällä ainakin yhtä suuri oikeus kuin „Iskran” vanhalla toimituksella pitää kiinni „periytyväsyyden” säilyttämisestä ja koskemattomuudestaan. Puolueen etujen nimessä tämän ryhmän piti alistua voimiensa siirtämiseen „vastaaviin puoluejärjestöihin” (s. 313, edustajakokouksen hyväksymän päätöslauselman loppu). Kerhon ja „poroporvarillisuuden” etujen kannalta ei voinut olla näyttämättä „arkaluontoiselta” (tov. Rusovin ja tov. Deutschin sanonta) hyödyllisen ryhmän hajallelaskeminen, ryhmän, joka ei halunnut sitä, aivan samoin kuin sitä ei halunnut „Iskran” vanha toimituskaan. Puolueen etujen kannalta oli välttämätöntä hajallelaskeminen, puolueeseen „liuottaminen” (Gusevin sanonta). „Juzhnyi rabotshi” ryhmä selitti suoraan, että se „ei pidä tarpeellisena” julistaa itseään hajallelasketuksi ja vaatii, että „edustajakokous lausuisi päättäväisesti mielipiteensä” ja lisäksi „viipymättä: kyllä tahi ei”. „Juzhnyi rabotshi” ryhmä vetosi suoraan siihen samaan „periytyväsyyteen”, johon „Iskran” vanha toimitus alkoi vedota... sen hajallelaskemisen jälkeen! „Vaikka me kaikki yksittäin muodostamme yhtenäisen puolueen”, sanoi tov. Jegorov, „niin sen kuitenkin muodostaa koko joukko järjestöjä, jotka on otettava lukuun *historiallisina suureina*... Jos tuollainen järjestö *ei ole vahingollinen puolueelle, niin ei ole mitään syytä laskea sitä hajalle*”.

Näin ollen tärkeä *periaatteellinen* kysymys oli asetettu aivan määritellysti, ja kaikki iskralaiset — niin kauan kuin heidän oman kerholaisuutensa edut eivät olleet vielä tulleet esille — nousivat päättäväisesti horjuvia aineksia vastaan (bundilaiset ja kaksi rabotshejedelolaista eivät siihen aikaan enää olleet edustajakokouksessa; he olisivat epäilemättä seisoneet vuorenvankasti sen puolesta, että on välttämätöntä „ottaa lukuun historialliset suureet”). Äänestyksen tulos oli *31 puolesta*, viisi vastaan ja viisi pidättäytynyttä („Juzhnyi rabotshi” ryhmän jäsenten neljä ääntä ja vielä yksi ääni, luultavasti Belovin, hänen aikaisemmista lausunnoistaan päätellen, s. 308). *Kymmenen äänen* ryhmä, joka suhtautuu „Iskran” johdonmukaiseen organisaatiosuunnitelmaan jyr-

kän kielteisesti ja puolustaa kerholaisuutta puoluekantaa vastaan, hahmottuu täysin selvästi. Väittelyissä iskralaiset asettavat tämän kysymyksen nimenomaan periaatteellisesti (ks. Langen puhetta, s. 315), esiintyen näpertelyä ja hajanaisuutta vastaan, kieltäytyen ottamasta lukuun erinäisten järjestöjen „sympatioita”, sanoen suoraan, että „jos „Juzhnyi rabotshi” ryhmään kuuluvat toverit olisivat pitäneet kiinni periaatteellisemmasta katsantokannasta aikaisemmin, jo vuosi tai kaksi sitten, niin puolueen yhdistämisiä ja niiden ohjelmaperusteiden voitto, jotka me täällä olemme hyväksyneet, olisi saavutettu aikaisemmin”. Siihen suuntaan puhuvat sekä Orlov että Gusev, sekä Ljadov että Muravjov, sekä Rusov että Pavlovitsh, sekä Glebov että Gorin. „Vähemmistöön” kuuluvat iskralaiset eivät ainoastaan ole nousematta kapinaan näitä edustajakokouksessa moneen kertaan esille nostettuja selviä osoituksia vastaan, jotka koskevat „Juzhnyi rabotshi” ryhmän, Mahovin ja muiden riittämättömän periaatteellista politiikkaa ja „linjaa”, eivät ainoastaan ole tekemättä minkäänlaisia varauksia siihen nähden, vaan päinvastoin Deutschin persoonassa yhtyvät niihin päättävästi sekä tuomitsevat „kaaoksen” ja tervehtivät „kysymyksen suoraa asettamista” (s. 315) sen saman tov. Rusovin taholta, joka *tässä samassa istunnossa* julkeni — oi kauheutta! — „asettaa suoraan” myös kysymyksen vanhasta toimituksesta puhtaasti puoluekantaisuuden pohjalla (s. 325).

„Juzhnyi rabotshi” ryhmän taholta kysymys sen hajallelaskemisesta aiheutti hirveän suuttumuksen, jonka jälkiä on pöytäkirjoissakin (ei pidä unohtaa, että pöytäkirjat antavat vain kalpean kuvan väittelyistä, sillä täydellisten puheitten asemesta ne esittävät aivan suppeita konsepteja ja otteita). Tov. Jegorov nimitti jopa „vilpilliseksi” pelkkää „Rabotshaja mysl”⁶⁶ ryhmän nimen mainitsemistakin „Juzhnyi rabotshin” rinnalla — kuvaava näyte siitä, millainen suhtautuminen johdonmukaiseen ekonomismiin vallitsi edustajakokouksessa. Vieläpä paljoa myöhemminkin, 37. istunnossa, Jegorov puhuu „Juzhnyi rabotshin” hajallelaskemisesta mitä ärtyneimmässä äänilajissa (s. 356), pyytäen merkitsemään pöytäkirjaan, että „Juzhnyi rabotshia” koskevaa kysymystä käsiteltäessä tämän ryhmän jäseniltä ei kysytty julkaisu toiminnan varoista enempää kuin Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean valvonnastakaan. Tov. Popov viittaa „Juzhnyi rabotshin” kysymyksestä käytyjen väittelyjen aikana

kiinteään enemmistöön, joka on muka ennakolta ratkaissut kysymyksen tästä ryhmästä. „Nyt”, sanoo hän (s. 316), „*toverien Gusevin ja Orlovin puheiden jälkeen, on kaikki selvää*”. Näiden sanojen merkitys on ilmeinen: nyt, kun iskralaiset ovat lausuneet mielipiteensä ja ehdottaneet päätöslauselman, on kaikki selvää, t.s. on selvää, että „Juzhnyi rabotshi” tulee lasketuksi hajalle vastoin sen tahtoa. „Juzhnyi rabotshin” edustaja itse erottaa tässä iskralaiset (ja nimenomaan sellaiset kuin Gusevin ja Orlovin) omista kannattajistaan organisaatiopolitiikan eri „linjojen” edustajina. Ja kun nykyinen „Iskra” esittää „Juzhnyi rabotshi” ryhmän (ja luultavasti myös Mahovin?) „tyypilliseksi iskralaisiksi”, niin se vain osoittaa havainnollisesti edustajakokouksen kaikkein suurimpien (tämän ryhmän kannalta) tapahtumain unohtamista ja uuden toimituksen halua peitellä jäljet, jotka osoittavat, millaisista aineksista niin sanottu „vähemmistö” on muodostunut.

Valitettavasti edustajakokouksessa ei nostettu kysymystä yleistajuisesta äänenkannattajasta. Kaikki iskralaiset pohtivat tätä kysymystä erittäin vilkkaasti sekä ennen edustajakokousta että kokouksen aikana istuntojen ulkopuolella ollen yhtä mieltä siitä, että puolue-elämän nykyisellään ollessa on kaikkea muuta kuin järkiperaistä ryhtyä julkaisemaan sellaista äänenkannattajaa tahi muuttaa sellaiseksi jokin olemassaolevista. Anti-iskralaiset lausuiivat edustajakokouksessa päinvastaisia mielipiteitä, samoin myös „Juzhnyi rabotshi” ryhmä selostuksessaan, ja ainoastaan sattuma tai haluttomuus „toivottoman” kysymyksen nostamiseen voi selittää sen, että vastaavaa, kymmenen hengen allekirjoittamaa päätöslauselmaa ei esitetty.

e) VALIKOHTAUS KIELTEN TASA-ARVOISUUDEN VUOKSI

Palaamme edustajakokouksen istuntojen päiväjärjestykseen.

Olemme nyt vakuuttuneet siitä, että jo ennen varsinaisten kysymysten käsittelyyn siirtymistä edustajakokouksessa ilmeni selvänä ei ainoastaan aivan määrätty anti-iskralaisten ryhmä (8 ääntä), vaan myöskin välimailla olevien, epävarmojen ainesten ryhmä, jotka olivat valmiit kannattamaan tätä kahdeksikkoa ja suurentamaan sen likipitään 16—18 ääneksi.

Bundin paikkaa puolueessa koskeva kysymys, jota käsiteltiin edustajakokouksessa erittäin, liiankin yksityiskohtaisesti, päättyi periaatteellisen teesin ratkaisemiseen, mutta käytännöllinen ratkaisu lykättiin organisaatiosuhteiden käsittelyyn. Koska kirjallisuudessa ennen edustajakokousta oli annettu melko paljon tilaa tähän kuuluvien aiheiden selittämiseksi, antoi käsittely edustajakokouksessa verrattain vähän uutta. Ei voida kuitenkaan jättää mainitsematta, että „Rabotsheje Delon” kannattajat (Martynov, Akimov ja Brucker), yhtyessään Martovin päätöslauselmaan, tekivät varauksen, että katsovat sen riittämättömäksi ja ovat eri mieltä siitä tehdyistä johtopäätöksistä (ss. 69, 73, 83, 86).

Bundin paikkaa koskevasta kysymyksestä edustajakokous siirtyi ohjelmaan. Keskustelu liikkui tässä suurimmaksi osaksi yksityisten korjausehdotusten ympärillä, joiden herättämä mielenkiinto oli vähäistä. Periaatteellisesti anti-iskralaisten oppositio ilmeni vain tov. Martynovin sotaretkessä vaistovaraisuutta ja tietoisuutta koskevaa tunnettua kysymyksen asettelua vastaan. Martynovia puolustamaan nousivat tietysti bundilaiset ja rabotshejedelolaiset kokonaisuudessaan. Hänen vastaväitteidensä perusteettomuuden osoittivat muun muassa Martov ja Plehanov. Eriskummallisuutena on todettava, että nyt „Iskran” toimitus (nähtävästi asiaa harkittuaan) on mennyt Martynovin puolelle ja puhuu päinvastaista, kuin mitä se puhui edustajakokouksessa! Tämä kaiketikin vastaa kuuluisaa „periytyväisyyden” periaatetta... Ei jää muuta neuvoksi kuin odottaa, milloin toimitus pääsee täyteen selvyyteen ja selvittää meille kysymyksen, missä määrin se on yhtä mieltä Martynovin kanssa ja nimenomaan missä suhteessa ja mistä alkaen. Tätä odotellessa kysymme ainoastaan: onko missään nähty sellaista puolueen äänenkannattajaa, jonka toimitus on ruvennut puhumaan edustajakokouksen jälkeen aivan päinvastaista, kuin mitä se puhui edustajakokouksessa?

Sivuuttaen kiistat „Iskran” tunnustamisesta Pää-äänenkannattajaksi (koskettelimme niitä jo edellä) ja säännöistä käytyjen väittelyjen alun (niitä on mukavampi tarkastella sääntöjen koko käsittelyn yhteydessä) siirrymme ohjelman käsittelyssä ilmenneisiin periaatteellisiin suuntavivahduksiin. Panemme ennen kaikkea merkille erään erittäin luonteenomaisen yksityiskohdan: keskustelun suhteellista edustusta koskevasta kysymyksestä. Tov. Jegorov „Juzhnyi

rabotshista” puolusti sen ottamista ohjelmaan ja puolusti niin, että aiheutti Posadovskin (vähemmistöön kuuluva iskralainen) oikeudenmukaisen huomautuksen „vakavasta erimielisyydestä”. „On ilmeistä”, sanoi tov. Posadovski, „etemme ole yhtä mieltä seuraavasta peruskysymyksestä: *täytyykö meidän tuleva politiikkamme alistaa yksille tai toisille demokraattisille pääperiaatteille, tunnustaen niiden arvon ehdottomaksi*, vai onko kaikki demokraattiset periaatteet alistettava yksinomaan meidän puolueemme eduille? Minä olen päättävästi viimeainitulla kannalla”. Plehanov „yhtyy täydellisesti” Posadovskiin nousten vieläkin selvemmin ja jyrkemmin sanoin „demokraattisten periaatteiden ehdotonta arvoa” vastaan, niiden „abstraktista” käsittelyä vastaan. „Hypoteettisesti on ajateltavissa tapaus”, sanoo hän, „jolloin me, sosialidemokraatit, esiintyisimme yleistä äänioikeutta vastaan. Italian tasavaltojen porvaristo otti aikoinaan pois poliittiset oikeudet aatelistoon kuuluvilta henkilöiltä. Vallankumouksellinen proletariaatti voisi rajoittaa ylempien luokkien poliittisia oikeuksia samalla tavoin, kuin yläluokat aikoinaan rajoittivat sen poliittisia oikeuksia”. Plehanovin puhe otettiin vastaan kättentaputuksin ja *vihellyksin*, ja kun Plehanov panee vastalauseensa Zwischenruf’ija * vastaan: „älkää viheltäkö” ja pyytää tovereita olemaan kainostelematta, niin tov. Jegorov nousee pystyyn ja sanoo: „koska tuollaisille puheille taputetaan, niin minä olen velvollinen viheltämään”. Yhdessä tov. Goldblattin (Bundin edustajan) kanssa tov. Jegorov esiintyy Posadovskin ja Plehanovin katsomuksia vastaan. Valitettavasti väittelyt lopetettiin, ja niiden johdosta esille noussut kysymys jäi heti pois näyttämöltä. Mutta turhaan tov. Martov yrittää nyt heikentää, jopa tehdä olemattomaksikin sen merkitystä sanoessaan Liigan edustajakokouksessa: „Nämä (Plehanovin) sanat aiheuttivat osassa edustajia suuttumuksen, joka olisi ollut helposti vältettävissä, jos tov. Plehanov olisi lisännyt, ettei tietystikään voida kuvitella sellaista traagillista asiaintilaa, jonka vallitessa proletariaatin täytyisi voittonsa lujittamiseksi polkea sellaisia poliittisia oikeuksia kuin painovapautta... (P l e h a n o v: „merci”)” (Liigan pöytäk., s. 58). Tämä tulkinta sotii *suoraan* tov. Posadovskin *edustajakokouksessa* tekemää aivan kategorista lausuntoa

* — välihuudahdus kuulijakunnan joukosta puhujan puheen aikana. *Toim.*

vastaan „vakavasta erimielisyydestä” ja mielipide-eroavaisuudesta „peruskysymyksessä”. Tässä peruskysymyksessä kaikki iskralaiset esiintyivät edustajakokouksessa anti-iskralaisen „oikeiston” (Goldblatt) ja edustajakokouksen „keskustan” (Jegorov) edustajia *vastaan*. Tämä on tosiasia, ja voidaan huoleti mennä takuuseen siitä, että jos „keskusta” (toivon, että tämä sana tulee vähemmän närkästyttämään hyvänahkaisuuden „virallisia” kannattajia kuin jokin muu...), jos „keskusta” olisi joutunut (tov. Jegorovin tai Mahovin persoonassa) lausumaan mielipiteensä „vapaasti” tästä tai samantapaisista kysymyksistä, niin vakava erimielisyys olisi tullut esille heti.

Se tuli esille vielä havainnollisempina kysymyksessä „kielten tasa-arvoisuudesta” (pöytäk. sivut 171 ja seur.). Tässä kysymyksessä eivät ole niinkään kaunopuheisia keskustelut kuin äänestykset: laskemalla ne yhteen saamme uskomattoman luvun — *kuusitoista!* Minkä takia? Sen takia, riittääkö se, kun ohjelmassa puhutaan kaikkien kansalaisten tasa-arvoisuudesta heidän sukupuolestaan j.n.e. *sekä kielessään* riippumatta, vai onko välttämätöntä sanoa: „kielen vapaus” tai „kielten tasa-arvoisuus”. Liigan edustajakokouksessa tov. Martov luonnehti melko oikein tätä välikohtausta sanoessaan, että „mitätön kiista yhden ohjelmakohtaan sanamuodosta sai periaatteellisen merkityksen, sillä puolet edustajista olivat valmiit kumoamaan ohjelmavaliokunnan”. Juuri niin *. Yhteenoton aihe oli nimenomaan mitätön, ja sittenkin yhteenotto sai *todella periaatteellisen* luonteen ja siksi myös tavattoman katkerat muodot, jopa siinä määrin, että yritettiin „*kukistaa*” ohjelmavaliokunta, siinä määrin, että epäiltiin haluttavan „*petkuttaa edustajakokousta*” (siitä epäili Jegorov Martovia!), siinä määrin, että tehtiin henkilökohtaisia huomautuksia, jotka olivat laadultaan... mitä

* Martov lisää: „Tässä tapauksessa meille tuotti suurta vahinkoa Plehanovin virnailu aseista” (kun puhuttiin kielen vapaudesta, niin eräs edustaja, luultavasti bundilainen, mainitsi muiden laitosten joukossa hevossiitoslaitoksen, ja Plehanov tokaisi itsekseen: „hevokset eivät puhu, mutta asait kyllä joskus juttelevat”). Minä en tietystikään voi nähdä tuossa virnailussa erikoista hyvänahkaisuutta, myöntyväisyyttä, harkitsevaisuutta ja joustavuutta. Mutta sittenkin minusta on kummallista, että Martov, tunnustettuaan kiistan *periaatteellisen merkityksen*, ei ensinkään pysähdy erittelemään sitä, missä siinä on periaatteellisuus ja millaiset vivahteet siinä ovat ilmenneet, vaan rajoittuu viittaamaan virnailun „vahingollisuuteen”. Sehän on jo totisesti byrokraattinen ja formalistinen näkökanta! Räikeät virnailut todellakin „tuottivat suurta vahinkoa edustajakokouksessa”, eivätkä vain virnailut bundilaisista, vaan myöskin niistä, joita bundilaiset toisinaan kannattivat, jopa pelastivat tappiolakin. Kuitenkin, kun kerran katsotaan välikohtauksella *olleen* periaatteellista merkitystä, ei sitä saa kuitata fraasilla joidenkin virnailujen „sopi-mattomuudesta” (Liigan pöytäk., s. 58).

säädetyimmimpiä (s. 178). Yksinpä tov. Popovkin „lausui valittelunsa, että tyhjänpäiväisten asiain vuoksi luodaan *sellainen ilmapiiri*” (kursivointi minun, s. 182), joka vallitsi kolmen istunnon ajan (16, 17 ja 18).

Kaikki nämä sanonnat viittaavat mitä selvimmin ja kategorisimmin siihen erittäin tärkeään tosiasiaan, että „epäilysten” ja mitä katkerimpien taistelumuotojen („kukistamisen”) ilmapiiri,— jonka aikaansaamisesta syytettiin sitten, Liigan edustajakokouksessa, iskralaisten enemmistöä! — oli itse asiassa muodostunut *paljoa aikaisemmin, kuin me jakaannuimme enemmistöön ja vähemmistöön*. Toistan, tämä on tavattoman tärkeä seikka, perusseikka, jonka ymmärtämättömyys johtaa hyvin monia mitä kevytmielisimpiin mieliteisiin enemmistön keinotekoisuudesta edustajakokouksen lopulla. Tov. Martovin nykyisen mielipiteen kannalta, kun hän vakuuttaa, että edustajakokouksessa oli $\frac{9}{10}$ iskralaisia, on kokonaan selittämätön ja järjetön se tosiasia, että „tyhjänpäiväisten” seikkojen takia, „mitättömästä” aiheesta saattoi johtua yhteentörmäys, joka sai „periaatteellisen luonteen” ja joka oli vähältä viedä edustajakokouksen valiokunnan kukistamiseen. Olisi naurettavaa koettaa päästä tästä *tosiasia*stä valittelemalla ja säälittelemällä „vahinkoa tuottaneita” virnailuja. Yhteenotto ei voinut saada *periaatteellista* merkitystä minkään räikeiden virnailujen vuoksi, sellainen merkitys saattoi syntyä ainoastaan edustajakokouksen poliittisten ryhmittymien luonteen vuoksi. Eivät räikeudet eivätkä virnailut aiheuttaneet selkkausta,— ne olivat ainoastaan *oireita* siitä, että itsessään edustajakokouksen poliittisessa ryhmittymyksessä oli „ristiriita”, oli kaikki selkkauksen edellytykset ja sisäinen erilaaisuus, joka purkautuu esille sen sisässä piilevällä voimalla jokaisesta, *mitättömästäkin* syystä.

Sitävastoin siltä kannalta, jolta minä katselen edustajakokousta ja jota katson velvollisuudekseni puolustaa tapahtumien määrätynlaisena poliittisena ymmärtämisenä, vaikkapa tämä ymmärtäminen näyttäisikin jostakin loukkaavalta,— tältä kannalta on vimmatun räikeä, *periaatteellista* laatua oleva selkkaus „mitättömästä” aiheesta täysin selitettävissä ja kiertämätön. Koska meillä edustajakokouksessa käytiin *koko ajan* taistelua iskralaisten ja anti-iskralaisten välillä, koska heidän välillään oli horjuvia aineksia, koska näillä viimemainituilla yhdessä anti-iskralaisten

kanssa oli $\frac{1}{3}$ äänistä ($8 + 10 = 18$ ääntä 51:stä, minun tietystikin likipitäisten laskelmieni mukaan),— niin on aivan selvää ja luonnollista, että *kaikkinainen vaikkapa pienenkin vähemmistön erkaneminen iskralaisista* loi mahdollisuuden anti-iskralaisen suunnan voitolle ja aiheutti tämän vuoksi „hurjan” taistelun. Se ei ole tulos sopimattoman räikeistä esiintymisistä ja hyökkäilyistä, vaan se on poliittisen yhdistelmän tulos. Eivät räikeudet saaneet aikaan poliittista selkkausta, vaan poliittisen selkkauksen olemassaolo itse edustajakokouksen ryhmityksessä sai aikaan räikeudet ja hyökkäilyt,— tässä vastakkain asettamisessa on meidän tärkein periaatteellinen erimielisyytemme Martovin kanssa edustajakokouksen poliittisen merkityksen ja edustajakokouksen tulosten arvioimisessa.

Koko edustajakokouksen aikana oli kolme suurempaa tapausta, jolloin vähäinen määrä iskralaisia erkani heidän enemmistöstään: kielten tasa-arvoisuus, sääntöjen 1. § ja vaalit— ja kaikissa näissä kolmessa tapauksessa syntyi ankara taistelu, joka loppujen lopuksi on vinyt nykyiseen vaikeaan kriisiin puolueessa. Jotta voitaisiin poliittisesti ymmärtää tämä kriisi ja tämä taistelu, ei pidä rajoittua fraaseihin sallimattomista virnailuista, vaan on tarkasteltava edustajakokouksessa toisiaan vastaan törmänneiden suuntavivahteiden poliittisia ryhmittymiä. Välikohtaus „kielten tasa-arvoisuuden” johdosta on tämän vuoksi kaksin verroin mielenkiintoinen erimielisyyden syyn selvillesaamisen kannalta, sillä tällöin Martov oli vielä (oli vielä!) iskralainen ja kävi sotaa ehkä enemmän kuin kukaan muu anti-iskralaisia ja „keskustaa” vastaan.

Sota alkoi tov. Martovin ja bundilaisten johtajan tov. Lieberin kiistalla (ss. 171—172). Martov todistelee „kansalaisten tasa-arvoisuuden” vaatimisen riittävyttä. „Kielen vapaus” hylätään, mutta heti esitetään „kielten tasa-arvoisuus”, ja yhdessä Lieberin kanssa käy taisteluun tov. Jegorov. Martov sanoo, että se on *fetishismiä*, „kun puhujat vaativat kansallisuuksien tasa-arvoisuutta ja siirtävät eri-arvoisuuden kielen alalle. Mutta asiaa onkin tarkasteltava aivan toiselta puolelta: on olemassa kansallisuuksien eri-arvoisuutta, joka ilmenee muun muassa siinäkin, että ihmisillä, jotka kuuluvat määrättyyn kansakuntaan, ei ole oikeutta käyttää äidinkieltään” (s. 172). Martov oli silloin aivan oikeassa. Todellakin, jonkinlaista fetishismiä oli

Lieberin ja Jegorovin aivan perusteeton yritys puolustaa sanamuotonsa paikkansapitävyyttä ja löytää meissä haluttomuutta tai taitamattomuutta kansallisuuksien tasa-arvoisuuden periaatteen noudattamiseen. Itse asiassa he „fetishisteinä” puolustivat nimenomaan sanaa eivätkä periaatetta, he eivät toimineet minkään periaatteellisen virheen pelosta, vaan sen pelosta, mitä ihmiset tulevat sanomaan. Juuri tätä horjuvaisuuden psykologiaa (mitähän jos „toiset” syyttävät meitä tästä?), jonka panimme merkille Organisaatiokomitean vuoksi tapahtuneessa välikohtauksessa, ilmaisi tässä täysin selvästi myöskin koko meidän „keskustamme”. Sen toinen edustaja, „Juzhnyi Rabotshi” ryhmää lähellä oleva vuoriteollisuustyöläisten edustaja Lvov, „pitää reuna-alueiden esille nostamaa kysymystä kielten sortamisesta hyvin vakavana. On tärkeää, että me, asetettuamme kieli-kysymyksen ohjelmaamme, karkoittaisimme kaikenlaisen olettamuksen venäläistämisestä, josta voidaan epäillä sosialidemokraatteja”. Siinäpä oiva kysymyksen „vakavuuden” perustelu. Kysymys on hyvin vakava *siksi*, että täytyy poistaa reuna-alueiden mahdolliset epäilyt! Puhuja ei sano kerrassaan mitään itse asiasta, hän ei vastaa syytöksiin fetishismistä, vaan vahvistaa ne kokonaan oikeiksi paljastaen perusteidensa täydellisen olemattomuuden ja kuitaten asian vetoamalla siihen, mitä reuna-alueet sanovat. Kaikki, mitä ne *voisivat* sanoa, *ei ole totta*,— sanotaan hänelle. Sen sijaan, että erittelisi, onko asia niin vai ei, hän vastaa: „*voidaan epäillä*”.

Sellainen kysymyksen asettelu, väittämällä kysymystä vakavaksi ja tärkeäksi, saa jo todellakin periaatteellisen luonteen, mutta ei ensinkään sellaista luonnetta, jonka Lieberit, Jegorovit ja Lvovit tahtoivat siitä löytää. Periaatteelliseksi tulee kysymys: täytyykö meidän antaa puolueen järjestöjen ja jäsenten asiaksi sovelluttaa ohjelman yleisiä ja peruskohtia, sovelluttamalla niitä konkreettisiin olosuhteisiin ja kehittämällä niitä sellaisen sovelluttamisen suuntaan, vai täytyykö meidän pelkästä epäilysten pelosta täyttää ohjelma pienillä yksityiskohdilla, yksityisluontoisilla ohjeilla, toistamisilla, kasuistiikalla. Periaatteelliseksi tulee kysymys siitä, kuinka sosialidemokraatit voivat edellyttää („epäillä”) taistelussa kasuistisuutta vastaan olevan alkeellisten demokraattisten oikeuksien ja vapauksien tyypistämisyriksiä. Ja milloin me vihdoinkin pääsemme tästä fetishis-

tisestä sattumien palvomisesta? — siinä ajatus, joka väläh- teli mieleemme katsellessamme taistelua „kielistä”.

Edustajien ryhmittäminen tässä taistelussa on erikoisen selvä nimiäänestysten runsauden vuoksi. Niitä oli kokonaista kolme. Iskralaista ydinjoukkoa vastassa seisovat vuoren- vankasti koko ajan kaikki anti-iskralaiset (8 ääntä) ja aivan vähäisin heilahteluin koko keskusta (Mahov, Lvov, Jegorov, Popov, Medvedev, Ivanov, Tsarjov ja Belov, — vain kaksi viimeksi mainittua horjuivat alussa, milloin pidättäytyen, milloin äänestäen meidän kanssamme, ja asettuivat täysin määrätylle kannalle vasta kolmanteen äänestykseen men- nessä). Iskralaisista erkanee osa — pääasiassa kaukasialai- set (kolme, joilla on kuusi ääntä) — ja tämän vuoksi yliotteen saa loppujen lopuksi „fetishismin” suunta. Kolmannessa äänestyksessä, jolloin kummankin suunnan kannattajat oli- vat täydellisimmin selvittäneet kantansa, iskralaisten enem- mistöstä erkani vastapuolelle kolme kaukasialaista kuusine äänineen; iskralaisten vähemmistöstä erkani kaksi kaksine äänineen — Posadovski ja Kostitsh; kahdessa edellisessä äänestyksessä siirtyivät vastapuolelle tai pidättäytyivät: Lenski, Stepanov ja Gorski iskralaisten enemmistöstä sekä Deutsch vähemmistöstä. *Kahdeksan iskralaisen äänen eroa- minen (kokonaisluvusta 33) antoi yliotteen anti-iskralaisten ja horjuvien aineiden kokoomukselle.* Tämä on nimenomaan se edustajakokouksen ryhmittäminen *perustosiasia*, joka toistui (vain toisten iskralaisten erotessa) myös sääntöjen 1. §:stä äänestettäessä ja vaaleissa. Ei ole ihme, että vaaleissa tappion kärsineet sulkevat nyt visusti silmänsä ollakseen näkemättä tämän tappion *poliittisia syitä*, siihen suunta- vivahteiden taisteluun johtaneita *lähtökohtia*, joka toi yhä selvemmin esiin ja yhä armottomammin paljasti horjuvat ja poliittisesti selkärangattomat ainekset puolueen edessä. Välikohtaus kielten tasa-arvoisuuden vuoksi näyttää meille tämän taistelun sitäkin havainnollisemmin, kun silloin tov. Martovkaan ei ollut vielä ehtinyt ansaita Akimovin ja Mahovin ylistystä ja hyväksymistä.

f) AGRAARIOHJELMA

Anti-iskralaisten ja „keskustan” periaatteellinen epä- johdonmukaisuus ilmeni silmään pistävänä myöskin agrariohjelmasta käydyissä väittelyissä, jotka ottivat

edustajakokoukselta verrattain paljon aikaa (ks. pöytäk. ss. 190—226) ja asettivat verrattain paljon erittäin mielenkiintoisia kysymyksiä. Kuten sopi odottaakin, sotaretken ohjelmaa vastaan aloittaa tov. Martynov (tov. Lieberin ja Jegorovin pienten huomautusten jälkeen). Hän esittää vanhan perustelunsa „nimenomaan tämän historiallisen vääryyden” korjaamisesta, jolla me muka epäsuorasti „annamme siunauksemme muille historiallisille vääryyksille” j.n.e. Hänen puolelleen asettuu toveri Jegorovkin, jolle on sekkin „epäselvää, mikä tämän ohjelman merkitys on. Onko se ohjelma meitä varten, t.s. määritteleekö se vaatimuksia, joita me asetamme, vai tahdommeko me tehdä sen kansanomaiseksi” (!?!?). Tov. Lieber „tahtoi tehdä samat huomautukset kuin tov. Jegorovkin”. Tov. Mahov esiintyy hänelle ominaisella päättäväisyydellä, väittäen, että „enemmistö (?) puhuneista ei kerta kaikkiaan ymmärrä, mitä esitetty ohjelma on ja mitä tarkoitusperiä se tavoittelee”. Esitettyä ohjelmaa näettekös „on vaikea pitää sos.-dem. agraariohjelmana”; se... „tuoksahtaa jonkin verran historiallisten vääryyksien korjaamisleikiltä”, sillä on „demagogian ja seikkailupolitiikan vivahdus”. Tämän syvämielisyyden teoreettisena vahvistuksena on vulgääri-marxilaisuuden harjoittama tavanomainen liioittelu ja yksinkertaistaminen: iskralaiset muka „tahtovat operoida talonpoikaistolla ikäänkuin jollakin, joka on kokoonpanoltaan yhtenäinen; mutta kun talonpoikaisto on kauan sitten (?) jakaantunut luokkiin, niin yhtenäisen ohjelman esittäminen vie kiertämättä siihen, että ohjelma kokonaisuudessaan tulee demagogiseksi ja elämässä toteutettaessa muodostuu seikkailuksi” (202). Tässä tov. Mahov „lörpöttelee julki” meidän agraariohjelmaamme kohdistuvan kielteisen suhtautumisen todellisen syyn monien sosialidemokraattien taholta, jotka ovat valmiit „tunnustamaan” „Iskran” (kuten sen tunnusti itse Mahovkin), mutta jotka eivät ole lainkaan ajatelleet sen suuntaa, sen teoreettista ja taktillista kantaa. Nimenomaan marxilaisuuden vulgärisoiminen sitä sovellettaessa sellaiseen monimutkaiseen ja monipuoliseen ilmiöön, kuin on venäläisen talonpoikaistalouden nykyinen muoto, on aiheuttanut ja aiheuttaa tämän ohjelman ymmärtämättömyyttä, eikä sitä suinkaan aiheuta erimielisyys erillisistä yksityiskohdista. Ja sellaisella vulgääri-marxilaisella näkökannalla anti-iskralaisten ainesten johtajat (Lieber ja Martynov) sekä „keskustan” johtajat

(Jegorov ja Mahov) yhtyivät pian. Tov. Jegorov ilmaisi avomielisesti myös „Juzhnyi Rabotshin” sekä siihen kallistuvien ryhmien ja kerhojen erään luonteenomaisen piirteen, nimittäin talonpoikaisliikkeen merkityksen ymmärtämättömyyden, sen seikan ymmärtämättömyyden, että ei tämän merkityksen yliarvioiminen, vaan päinvastoin, pikemminkin sen aliarvioiminen (ja voimien riittämättömyys liikkeen hyväksikäyttämistä varten) oli sosialidemokraattiemme heikkona puolena ensimmäisten kuuluisien talonpoikaiskapinain aikana. „Minä olen kaukana toimituksen viehättymisestä talonpoikaisliikkeeseen”, sanoi tov. Jegorov, „viehättymisestä, joka talonpoikaislevottomuuksien jälkeen sai monet sosialidemokraatit valtaansa”. Mutta tov. Jegorov ei valitettavasti vaivautunut tutustuttamaan edustajakokousta vähänkään tarkemmin siihen, missä tämä *toimituksen* viehättyminen oli ilmennyt, ei vaivautunut esittämään konkreettisia viittauksia „Iskran” antamaan kirjalliseen aineistoon. Sitä paitsi hän unohti, että *kaikki* agrariohjelmamme peruskohdat „Iskra” oli kehitelty jo kolmannessa numerossaan *, siis *kauan ennen* talonpoikaislevottomuuksia. Sille, joka „tunnusti” „Iskran” muutenkin kuin vain sanoissa, ei olisi ollut pahitteeksi kiinnittää vähän enemmän huomiota sen teoreettisiin ja taktillisiin periaatteisiin!

„Ei, talonpoikaiston keskuudessa me emme voi saada paljoa aikaan!” huudahtaa tov. Jegorov ja selittää edelleen tämän huudahduksen, ei vastalauseen mielessä yhtä tai toista yksityistä „viehättymistä” vastaan, vaan koko meidän kantamme kieltämisen mielessä: „Tämä merkitseekin, että meidän tunnuksemme ei voi kilpailla seikkailutunnuksen kanssa”. Erittäin kuvaava sanamuoto periaatteettomasta asiaan suhtautumisesta, joka selittää kaiken eri puolueiden tunnusten „kilpailuksi”! Ja näin sanoo puhuja sen jälkeen, kun hän on ilmoittanut olevansa „tyytyväinen” teoreettisiin selityksiin, joissa osoitettiin, että me pyrimme pysyvään menestykseen agitaatioissa joutumatta hämille tilapäisistä vastoinkäymisistä ja että pysyvä menestys („kilpailijain”... hetkellisistä meluisista huudoista huolimatta) on mahdotonta ilman ohjelman varmaa teoreettista pohjaa (s. 196). Mil-laista sekavuutta paljastaakaan tämä „tyytytyksen” vakuutus ja heti sen jälkeen tapahtunut vanhalta ekonomismilta

* Ks. Teokset, 4. osa, ss. 403—411. *Toim.*

perittyjen vulgäärien väitteiden kertaileminen, siltä ekonomismilta, jolle „tunnusten kilpailu” oli ratkaissut, paitsi agraariohjelman, myöskin taloudellisen sekä poliittisen taistelun koko ohjelman ja koko taktiikan kaikki kysymykset. „Te ette voi pakoittaa batrakkia”, sanoi tov. Jegorov, „taistelemaan rikkaan talonpojan rinnalla otrezkamaiden puolesta, jotka melko suurelta osaltaan ovat jo tämän rikkaan talonpojan hallussa”.

Taaskin samaa yksinkertaistamista, joka epäilemättä on sukua opportunistiselle ekonomismillemme, joka piti kiinni siitä, että on mahdotonta „pakoittaa” proletaaria taistelemaan sen puolesta, mikä melkoiselta osaltaan on porvariston käsissä ja vielä suuremmalta osaltaan joutuu sen käsiin tulevaisuudessa. Taaskin samaa vulgärisointia, joka unohtaa batrakin ja rikkaan talonpojan välillä vallitsevan yleiskapitalistisen suhteen venäläiset erikoisuudet. Otrezkamaat vaivaavat nyt, vaivaavat tosiasiaassa *myöskin* batrakkia, jota ei tarvitse „pakoittaa” taistelemaan orjuudesta vapautumisen puolesta. Joitakin intelligenttejä pitää „pakoittaa” — pakoittaa vilkaisemaan laajemmin tehtäviinsä, pakoittaa luopumaan kaavoista konkreettisten kysymysten käsittelyssä, pakoittaa ottamaan lukuun historiallisen suhdanteen, joka mutkistaa ja muovailee päämääriämme. Nimenomaan vain se ennakkoluulo, että talonpoika on tyhmä, ennakkoluulo, joka vilahteli, kuten tov. Martov oikein huomautti (s. 202), tov. Mahovin ja muiden agraariohjelman vastustajien puheissa,— ainoastaan ennakkoluulo selittää sen, että nämä vastustajat ovat unohtaneet batrakkimme elämän reaaliset elinehdot.

Yksinkertaistettuaan kysymyksen paljaaseen vastakkain asettamiseen: työmies ja kapitalisti, „keskustamme” edustajat koettivat, kuten on tapana, vierittää oman ahdasmielisyytensä talonpojan niskoille. „Juuri sen vuoksi”, sanoi tov. Mahov, „kun minä pidän talonpoikaa hänen ahtaan luokkanäkökantansa mittojen mukaisesti viisaana, minä arvelen, että hän tulee puolustamaan pikkuporvarillista valtaamis- ja jakamisihannetta”. Tässä sekoitetaan ilmeisesti kaksi asiaa: pikkuporvaritalonpojan luokkanäkökannan kuvaus ja tämän katsantokannan *kaventaminen*, sen supistaminen „ahtaisiin mittoihin”. Tässä supistamisessa juuri onkin Jegorovien ja Mahovien virhe (aivan samoin kuin proletaarin näkökannan supistaminen „ahtaaseen mittaan”

oli Martynovien ja Akimovien virhe). Mutta sekä logiikka että historia opettavat, että pikkuporvarillinen luokkanäkökanta voi olla enemmän tai vähemmän ahdas, enemmän tai vähemmän edistyksellinen nimenomaan pikkuporvarin kaksinaisen aseman vuoksi. Eikä meidän tehtävämme voi missään tapauksessa olla sellainen, että jätämme toivottomina asian sikseen talonpojan ahdasmielisyyden („tyhmyyden”) tai häntä hallitsevan „ennakkoluulon” vuoksi, vaan päinvastoin sellainen, että hänen näkökantaansa on uupumatta laajennettava, on edistettävä hänen ymmärryksensä voittoa hänen ennakkoluulostaan.

Vulgääri-„marxilainen” katsantokanta Venäjän agraarikysymykseen sai huippuilmauksensa „Iskran” vanhan toimituksen uskollisen puolustajan tov. Mahovin periaatteellisen puheen loppusanoissa. Ilmankos nämä sanat otettiinkin vastaan suosionosoituksin... tosin ironisin. „Minä en kylläkään tiedä, mitä on sanottava onnettomuudeksi”, sanoo tov. Mahov suuttuneena Plehanovin huomautuksesta, että liike mustan jaon hyväksi ei meitä lainkaan peloita, että emme me ryhtyisi pidättelemään tätä edistyksellistä (porvarillisesti edistyksellistä) liikettä. „Mutta tämä vallankumous, jos sitä voi niin nimittää, ei tule olemaan vallankumouksellinen. Minä sanoisin oikeammin, että se ei enää tule olemaan vallankumous, vaan taantumus (n a u r u a), vallankumous mellakan malliin... Tuollainen vallankumous heittää meidät taaksepäin ja vaatii määrätyn ajan tulla ksemme uudelleen siihen asemaan, joka meillä nyt on. Ja nyt meillä on paljon enemmän kuin Ranskan vallankumouksen aikana (ironisia suosionosoituksia), meillä on sosialidemokraattinen puolue (n a u r u a)”... Niin, sellainen sosialidemokraattinen puolue, joka järkeilisi Mahovin tyyliin tai jolla olisi Mahoveihin nojautuvat keskuselimet, ansaitsisi todellakin vain naurua...

Näemme siis, että agraariohjelman nostamissa puhtaasti periaatteellisissakin kysymyksissä ilmeni heti meille jo tunnettu ryhmitys. Anti-iskralaiset (8 ääntä) lähtevät taisteluun vulgääri-marxilaisuuden nimessä, heidän perässään laahustavat „keskustan” johtajat, Jegorovit ja Mahovit, sotkeutuen ja luisuen alituisesti tuolle samalle ahtaalle näkökannalle. Tämän vuoksi on aivan luonnollista, että agraariohjelman eräiden kohtien äänestys antaa 30 ja 35 ääntä puolesta (ss. 225 ja 226), t.s. nimenomaan sen likipitäisen luvun,

jonka me näimme sekä kiistassa Bundia koskevan kysymyksen käsittelyn paikasta että välikohtauksessa Organisaatio-komitean vuoksi sekä myös kysymyksessä „Juzhnyi Rabotshin” lakkauttamisesta. Ei tarvitse muuta kuin että herää kysymys, joka jonkin verran menee tavallisen ja jo vakiintuneen kaavan ulkopuolelle ja joka jossakin määrin vaatii itsenäistä Marxin teorian sovelluttamista omalaatuisiin ja uusiin (saksalaisille uusiin) yhteiskunnallis-taloudellisiin suhteisiin, niin heti osoittautuu, että iskralaisia, jotka osaat nosta tehtävän tasalle, on vain $\frac{3}{5}$ äänistä ja että koko „keskusta” kääntyy heti Lieberien ja Martynovien perään. Ja tov. Martov vielä ponnistelee hämätäkseen tämän silminnähtävän tosiasian kiertämällä pelokkaasti ne äänestykset, joissa vivahdukset tulivat selvästi esille!

Agraariohjelmaa koskevista väittelyistä näkyy selvästi iskralaisten taistelu edustajakokouksen runsasta kahta viidesosaa vastaan. Kaukasialaisilla edustajilla oli tässä aivan oikea kanta — melkoisessa määrin luultavasti sen vuoksi, että maaorjuuden monilukuisten jätteidien paikallisten muotojen läheinen tuntemus varjeli heitä abstraktisista ja koulupoikamaisista paljaista vastakkainasettamisista, jotka tyydyttivät Mahoveja, Martynovia ja Lieberia, Mahovia ja Jegorovia vastaan nousivat myöskin Plehanov, Gusev (joka vahvisti sen, että „sellaisen pessimistisen katsantokannan meidän työhömmä nähden maaseudulla”... kuin on tov. Jegorovin katsantokanta... hän „oli joutunut kohtaamaan useastikin Venäjällä työskentelevien toverien keskuudessa”), Kostrov⁶⁷, Karski ja Trotski. Viimemainittu huomauttaa oikein, että agraariohjelman arvostelijain „hyvänsuovat neuvot” „haiskahtavat liiaksi *poroporvarillisuudelta*”. On vain huomautettava edustajakokouksessa esiintyneiden poliittisten ryhmittymien tutkimista koskevaan kysymykseen nähden, että hänen puheensa tässä kohdassa (sivu 208) lienee tuskin oikein toveri Langen asettaminen Jegorovin ja Mahovin rinnalle. Joka tarkkaavasti lukee pöytäkirjat, se näkee, etteivät Lange ja Gorin ole suinkaan samalla kannalla kuin Jegorov ja Mahov. Langea ja Gorinia ei miellytä otrezkamaita koskevan kohdan sanamuoto, he ymmärtävät täysin agraariohjelmamme ajatuksen, koettaen saattaa sen voimaan *toisella tavalla*, työskennellen myönteisesti löytääkseen heidän kannaltaan katsoen moitteettomamman sanamuodon, esittäen päätöslauselmaluonnoksia

saadakseen ohjelman laatijat vakuuttuneiksi tai asettumaan heidän puolelleen kaikkia ei-iskralaisia vastaan. Riittää, kun esim. Mahovin ehdotuksia koko agrariohjelman hylkäämisestä (s. 212, puolesta *yhdeksän*, vastaan 38) ja sen yksityisten pykälien hylkäämisestä (s. 216 y.m.) verrataan Langerin kantaan, joka *esittää* otrezkamaita koskevaan kohtaan itsenäisen sanamuodon (s. 225), niin tulee vakuuttuneeksi heidän välillään olevasta perinpohjaisesta eroavaisuudesta*.

Puhuessaan edelleen „poroporvarillisuudelta” haiskahtavista todisteista тов. Trotski osoitti, että „lähestyvänä vallankumouksellisena kautena meidän täytyy sitoa itsemme talonpoikaistoon”... „Tämän tehtävän kannalta katsoen Mahovin ja Jegorovin skeptillisuus ja poliittinen „kaukonäköisyys” on vahingollisempaa kuin mikään lyhytnäköisyys”. Тов. Kostitsh, toinen vähemmistöön kuulunut iskralainen, viittasi hyvin sattuvasti тов. Mahovin puolelta ilmenneeseen „itsevarmuuden puutteeseen, varmuuden puutteeseen periaatteellisen horjumattomuutensa suhteen”,— se on luonnekuvaus, joka sattuu aivan paikalleen meidän „keskustamme” nähden. „Pessimismissä тов. Mahov yhtyi тов. Jegoroviin, vaikka heidän välillään on vivahduseroavaisuuksia”, jatkoi тов. Kostitsh. „Hän unohtaa, että sosialidemokraatit työskentelevät jo nyt talonpoikaiston keskuudessa, johtavat jo heidän liikettään siinä määrin kuin se on mahdollista. Ja tällä pessimismillään he supistavat työmme mittasuhteita” (s. 210).

Lopettaaksemme kysymyksen edustajakokouksen ohjelma-vaittälyistä kannattaa vielä mainita lyhyet väittelyt oppositiovirtausten tukemisesta. Ohjelmassamme on sanottu selvästi, että sosialidemokraattinen puolue tukee „jokaista *oppositio-* ja vallankumouksellista liikettä, joka on suunnattu Venäjällä vallitsevaa yhteiskunnallista ja poliittista järjestelmää vastaan”⁶⁸. Tämän viimeksi mainitun varauksen luulisi osoittavan kyllin täsmällisesti, *nimenomaan millaisia* oppositiovirtauksia me tuemme. Siitä huolimatta niiden suuntavaihteiden eroavaisuus, jotka ovat puolueessamme jo kauan sitten muodostuneet, ilmeni heti *tässäkin*, niin vaikeaa kuin olikin olettaa, että „epäilykset ja väärinkäsitykset” ovat vielä mahdollisia kysymyksessä, jota on siinä määrin jauhettu! Ilmeisesti kysymys ei ollut

* Vrt. Gorinin puheeseen, s. 213.

nimenomaan väärinkäsityksistä, vaan *vivahteista*. Mahov, Lieber ja Martynov alkoivat heti lyödä hätärumpua ja joutuivat taaskin sellaiseen „kiinteään” vähemmistöön, että tov. Martovin täytyisi se ehkä tässäkin selittää juonittelusta, vehkeilystä, diplomatiasta ja muista herttaisista seikoista johtuvaksi (ks. hänen puhettaan Liigan edustajakokouksessa), kuten tekevät ne henkilöt, jotka eivät pysty syventymään sekä vähemmistön että enemmistön „kiinteiden” ryhmien muodostumisen poliittisiin syihin.

Mahov aloittaa taaskin marxilaisuuden vulgäärillä yksinkertaistamisella. „Proletariaatti on meillä ainoa vallankumouksellinen luokka”, sanoo hän ja tästä oikeasta toteamasta tekee heti väärän johtopäätöksen: „muut ovat muuten vain, joukon jatkona (yleistä naurua)... Niin, joukon jatkona, ja tahtovat ainoastaan käyttää tilaisuutta hyväkseen. Minä vastustan niiden tukemista” (s. 226). Tov. Mahovin verraton kantansa määrittely saattoi monet (hänen kannattajistaan) ymmälle, mutta itse asiassa sekä Lieber että Martynov yhtyivät häneen ehdottamalla poistamaan sanan „oppositio” tai rajoittamaan sitä lisäyksellä „demokraattinen oppositio”. Plehanov nousi aivan oikein tätä Martynovin muutosehdotusta vastaan. „Meidän täytyy arvostella liberaaleja”, sanoi hän, „paljastaa heidän puolinaisuutensa. Se on oikein... Mutta paljastassamme kaikkien muiden liikkeiden, paitsi sosialidemokraattisen, ahtautta ja rajoittuneisuutta me olemme velvolliset selittämään proletariaatille, että absolutismiin verraten jopa sellainenkin perustuslaki, joka ei anna yleistä äänioikeutta, on askel eteenpäin ja että siksi sen ei pidä asettaa vallitsevaa järjestystä sellaisen perustuslain edelle”. Toverit Martynov, Lieber ja Mahov ovat toista mieltä ja pitävät kiinni kannastaan, jota vastaan hyökkäävät Axelrod, Starover, Trotski ja vielä kerran Plehanov. Tov. Mahov ehti tällöin vielä kerran lyödä itse itseään. Alussa hän sanoi, että muut luokat (paitsi proletariaattia) ovat „muuten vain” ja että hän „vastustaa niiden tukemista”. Sitten hän tuli armeliaammaksi ja myönsi, että „porvaristo, ollen taantumuksellinen olemukseltaan, on usein vallankumouksellinen, esimerkiksi silloin, kun on kysymys taistelusta feodalismia ja sen jätteitä vastaan”. „Mutta on ryhmiä”, jatkoi hän oikaisten itseään vielä kerran ja joutuen ojasta allikkoon, „jotka ovat aina (?) taantumuksellisia,— sellaisia ovat

käsityöläiset". Tuollaisiin helmiin periaatteellisessa suhteessa päätyivät puheissaan ne samat „keskustamme” johtajat, jotka sitten suu vaahdossa puolustivat vanhaa toimitusta! Nimenomaan käsityöläiset jopa Länsi-Euroopassakin, jossa ammattikuntajärjestelmä oli niin voimakas, osoittivat, samoin kuin muutkin kaupunkien pikkuporvarit, erikoista vallankumouksellisuutta absolutismin kukistumisen kaudella. Nimenomaan venäläisen sosialidemokraatin on erikoisen järjetöntä ruveta asiaa ajattelematta toistelemaan sitä, mitä länsimaiset toverit sanovat nykyisistä käsityöläisistä aikakaudella, jota vuosisata tai puoli vuosisataa erottaa absolutismin kukistumisen kaudesta. Venäjällä käsityöläisten taantumuksellisuus porvaristoon verrattuna poliittisten kysymysten alalla ei ole muuta kuin kaavamaisesti ulkoaopeteltu fraasi.

Valitettavasti pöytäkirjoissa ei ole säilynyt minkäänlaisia viitteitä siihen äänimäärään, jonka Martynovin, Mahovin ja Lieberin hylätyt muutosehdotukset tässä kysymyksessä saivat. Me voimme sanoa vain sen, että anti-iskralaisten aineiden johtajat ja yksi „keskustan” * johtajista liittyivät tässäkin yhteen meille jo tunnetussa ryhmittymässä iskralaisia vastaan. Tehtäessä yhteenvetoa *kaikista ohjelmaa* koskevista väittelyistä ei voida olla tekemättä sitä johtopäätöstä, että *kertaakaan* ei ollut vähänkään vilkkaita ja yleistä mielenkiintoa herättäviä keskusteluja, jotka eivät olisi tuoneet ilmi suuntavivahdusten eroa, josta toveri Martov ja „Iskran” uusi toimitus nyt vaikenivat.

g) PUOLUEEN SÄÄNNÖT. TOV. MARTOVIN LUONNOS

Ohjelmasta edustajakokous siirtyi puolueen sääntöihin (sivuutamme edellä kosketellun kysymyksen Pää-äänenkannattajasta ja edustajien selostukset, joita suurin osa edustajista valitettavasti ei voinut esittää tyydyttävässä muodossa). On sanomattakin selvää, että kysymyksellä säännöistä oli meille kaikille suunnaton merkitys. Todellakin,

* Saman ryhmän, „keskustan”, toinen johtaja, tov. Jegorov, puhui oppositiovirtausten tukemista koskevasta kysymyksestä toisessa paikassa, Axelrodin päätöslauselmaehdotuksen johdosta, joka koski sosialistivallankumouksellisia (s. 359). Tov. Jegorov näki „ristiriidan” siinä, että ohjelma vaatii jokaisen oppositio- ja vallankumouksellisen liikkeen tukemista ja että sosialistivallankumouksellisiin sekä liberaaleihin suhtaudutaan *kielteisesti*. Toisessa muodossa ja käyden kysymykseen hiukan toiselta puolelta tov. Jegorov toi tässä ilmi yhtä ahtaan käsitäytensä marxilaisuudesta ja yhtä häilyvän, puolittain vihamielisen suhtautumisensa (hänen „tunnustamaansa”) „Iskran” kantaan kuin toverit Mahov, Lieber ja Martynov.

olihan „Iskra” esiintynyt alun pitäen ei ainoastaan kirjallisena äänenkannattajana, vaan myöskin *organisatorisena* soluna. Neljännen numeron johtavassa kirjoituksessa („Mistä on alettava?”) „Iskra” esitti kokonaisen organisaatiosuunnitelman * sekä järjestelmällisesti, herkeämättä toteutti tätä suunnitelmaa *kolmen vuoden* ajan. Kun puolueen toinen edustajakokous tunnusti „Iskran” Pää-äänenkannattajaksi, niin vastaavan päätöslauselman (s. 147) perustelujen kolmesta kohdasta kaksi kohtaa oli omistettu *nimenomaan tälle „Iskran” organisaatiosuunnitelmalle ja organisaatioaatteille*: sen osuus *käytännöllisen* puolueen johtamisessa ja johtava osuus yhdistämistyössä. Senvuoksi on täysin luonnollista, että „Iskran” työtä ja puolueen koko järjestämistä, puolueen koko *tosiasiallista* pystyttämistä *ei voitu* pitää päätyneenä ilman, että koko puolue tunnusti ja muodollisesti vahvasti määrätyt organisaatioaatteet. Puolueen organisaatiosääntöjen pitikin täyttää tämä tehtävä.

Ne perusaatteet, jotka „Iskra” pyrki asettamaan puoluejärjestön pohjaksi, olivat oikeastaan seuraavat kaksi aatetta. Ensimmäinen, sentralismin aate, määritteli periaatteellisesti kaikkien yksityisten ja yksityiskohtaisten organisaatiokysymysten ratkaisemistavan. Toinen, aatteellisesti johtavan elimen, sanomalehden, erikoinen osuus, otti huomioon nimenomaan Venäjän sosialidemokraattisen työväenliikkeen väliaikaiset ja erikoiset tarpeet poliittisen orjuuden tilanteessa ehdolla, että luotiin vallankumouksellisen rynnistykseen *ensimmäinen* operaatiotukikohta ulkomaille. Ensimmäisen aatteen piti ainoana periaatteellisena aatteena kulkea punaisena lankana kautta koko sääntöjen; toinen, yksityinen, toimintapaikan ja -tavan väliaikaisista seikoista aiheutunut aate ilmeni *näennäisessä* perääntymisessä sentralismista, *kahden keskuksen, Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean*, muodostamisessa. Näitä kumpaakin puolueen iskralaisen järjestämisen perusajatusta minä kehittelin sekä „Iskran” johtavassa kirjoituksessa (№ 4) „Mistä on alet-

* Puheessaan „Iskran” tunnustamisesta Pää-äänenkannattajaksi тов. Попов sanoi muun muassa: „Muistan „Iskran” 3. tai 4. numerossa olleen kirjoituksen „Mistä on alettava?”. Monet Venäjällä toimivista tovereista pitivät sitä tahdittomana: toisista tämä suunnitelma näytti mielikuvitukselliselta, ja enemmistö (? luultavasti enemmistö тов. Попovia ympäröivistä henkilöistä) selitti sen ainoastaan kunnianhimosta johtuvaksi” (s. 140). Kuten lukija näkee, minun ei enää tarvitse totutella itseäni tuohon poliittisten mielipiteitteni selittelyyn kunnianhimosta johtuviksi, selittelyyn, jota nyt тов. Axelrod ja тов. Martov pitävät vireillä.

tava?”* että kirjassessa „Mitä on tehtävä?”** ja vihdoin yksityiskohtaisesti melkein sääntöjen muodossa selitin „Kirjeessä toverille”***. Jäljelle jäi oikeastaan vain sääntöjen pykäläin sanamuodon toimitustyö, sääntöjen, joiden piti olenoida käytäntöön juuri nämä ajatukset, ellei „Iskran” tunnustaminen jäänyt vain paperille, ellei se ollut vain sovinnainen fraasi. Alkulauseessa uudelleen julkaisemaani „Kirjeeseen toverille” minä jo osoitin, että pelkkä puolueen sääntöjen vertaaminen tähän kirjaseen riittää sen seikan toteamiseen, että organisaatioajatukset ovat molemmissa aivan samat****.

Toimitustyön johdosta, jota tehtiin iskralaisten organisaatioajatusten pukemiseksi sääntöjen sanamuotoon, minun on kosketettava erästä tov. Martovin aiheuttamaa välikohdasta. „...Tosiasioihin tutustuminen osoittaa teille”, sanoi Martov Liigan edustajakokouksessa (s. 58), „missä määrin odottamaton oli Leninille minun lankeamiseni opportunistiin tämän (s.o. ensimmäisen) pykälän johdosta. 1½—2 kuukautta ennen edustajakokousta näytin Leninille luonnokseni, jossa 1. § oli esitetty juuri sellaisena kuin ehdotin sen edustajakokouksessa. Lenin oli minun luonnostani vastaan, pitäen sitä liian yksityiskohtaisena, ja sanoi minulle, että häntä miellyttää ainoastaan 1. §:n ajatus — jäsenyyden määrittely, ajatus, jonka hän ottaa sääntöihinsä muutettuna, sillä hän pitää minun sanamuotoani epäonnistuneena. Näin ollen Lenin oli tutustunut sanamuotooni jo aikoja sitten, hän tiesi mielipiteeni tästä kysymyksestä. Te näette siis, että matkustin edustajakokoukseen avoimin kasvoin, salaamatta katsomuksiani. Ilmoitin edeltäkin, että tulen taistelemaan keskinäisesti sovittavaa kooptaatiota vastaan, yksimielisyysperiaatteita vastaan kooptaatiossa Keskuskomiteaan, Päääänenkannattajaan ja niin edespäin”.

Mitä tulee ennakkoilmoitukseen taistelusta keskinäisesti sovittavaa kooptaatiota vastaan, niin asianomaisessa kohdassa tulemme näkemään, miten asia oli. Nyt viivähdämme tuossa Martovin sääntöjen „avoimissa kasvoissa”. Kertoessaan Liigassa muistinsa perusteella epäonnistunutta luonnostaan (jonka Martov edustajakokouksessa itse otti

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 1—13. *Toim.*

** Ks. Teokset, 5. osa, ss. 337—523. *Toim.*

*** Ks. Teokset, 6. osa, ss. 215—235. *Toim.*

**** Ks. tätä osaa, ss. 119—120. *Toim.*

epäonnistuneerra takaisin, mutta edustajakokouksen jälkeen veti taas hänelle ominaisella johdonmukaisuudella päivänvaloon) koskevan tapauksen — Martov, kuten tavallisesti, oli paljon unohtanut ja sen vuoksi sotki taaskin asioita. Luulisi olleen jo riittävästi tosiasioita, jotka varoittivat vetoamasta yksityiskeskusteluihin ja omaan muistiinsa (ihmiset muistavat väkisinkin vain sen, mikä on heille edullista!), mutta siitä huolimatta tov. Martov muun aineiston puutteessa käyttää kelvotonta aineistoa. Nykyään jopa tov. Plehanovkin on alkanut jäljitellä häntä — paha esimerkki näyttää siis olevan tarttuva.

Ensimmäisen pykälän „ajatus” Martovin luonnoksessa ei voinut „miellyttää” minua, koska *mitään* edustajakokouksessa esiin tullutta *ajatusta* ei hänen luonnoksessaan ollutkaan. Hänen muistinsa on pettänyt. Minun on onnistunut löytää papereista Martovin luonnos, jossa „*ensimmäinen pykälä nimenomaan ei ole esitetty siten, kuin hän ehdotti sen edustajakokouksessa!*” Siinä on teille „avoimet kasvat”!

1. § Martovin luonnoksessa: „Venäjän sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen kuuluvaksi katsotaan jokainen, joka, tunnustaen sen ohjelman, työskentelee aktiivisesti sen tehtävien toteuttamiseksi puolueen elinten (sic! *) valvonnan ja johdon alaisena”.

1. § minun luonnoksessani: „Puolueen jäseneksi katsotaan jokainen, joka tunnustaa puolueen ohjelman ja tukee puoluetta niin aineellisilla varoilla kuin myös kuulumalla henkilökohtaisesti johonkin puoluejärjestykseen”.

1. § siinä sanamuodossa, jonka Martov esitti edustajakokouksessa ja jonka edustajakokous hyväksyi: „Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen jäseneksi katsotaan jokainen, joka tunnustaa sen ohjelman, kannattaa puoluetta aineellisilla varoilla ja antaa sille säännöllistä henkilökohtaista apua yhden sen järjestön johdolla”.

Tästä rinnastuksesta näkyy selvästi, että Martovin luonnoksessa nimenomaan ei ole mitään *ajatusta*, vaan on ainoastaan *tyhjä fraasi*. Että puolueen jäsenet työskentelevät puolueen *elinten* valvonnan ja johdon alaisina, se on itsestään selvää, *se ei voi olla toisin*, siitä puhuvat vain henkilöt, joilla on halu puhua ollakseen mitään sanomatta, ihmiset, joilla on halu täyttää „säännöt” sanatulvalla ja

* — sillä tavalla! *Toim.*

byrokraattisilla (s.o. asiaa varten tarpeettomilla ja paraatia varten muka tarpeellisilla) määritelmillä. Ensimmäisen pykälän *ajatus* tulee esiin vasta silloin, kun asetetaan kysymys: voivatko *puolueen elimet todellisuudessa* toteuttaa johtoaan niihin puolueen jäseniin nähden, jotka *eivät kuulu* mihinkään *puoluejärjestykseen*. Tästä ajatuksesta tov. Martovin luonnoksessa ei ole jälkeäkään. Siis *minä en voinut olla tutustunut* tov. Martovin „mielipiteisiin” „tästä kysymyksestä”, koska *mitään mielipiteitä tästä kysymyksestä* tov. Martovin luonnoksessa *ei ole*. Tov. Martovin tiedoitus asiasta osoittautuu *sekasotkuksi*.

Päinvastoin, nimenomaan tov. Martovista täytyy sanoa, että minun luonnoksestani hän „tiesi minun mielipiteeni tästä kysymyksestä”, mutta ei pannut vastalausestaan eikä yrittänyt kumota niitä enempää toimituskollegiossa, vaikka minun luonnokseni näytettiin kaikille noin 2—3 viikkoa ennen edustajakokousta, kuin edustajienkaan edessä, jotka olivat tutustuneet *ainoastaan* minun luonnokseeni. Eikä siinä kaikki. Vieläpä *edustajakokouksessakin*, kun esitin sääntöluonnokseni* ja puolustin sitä *ennen sääntövaliokunnan valitsemista*, niin tov. Martov selitti suoraan: „yhdyں tov. Leninin johtopäätöksiin. *Ainoastaan kahdessa kysymyksessä olen viimeksimainitun kanssa eri mieltä*” (kursivointi minun) — kysymyksessä Neuvoston muodostamistavasta ja yksimielisestä kooptaatiosta (s. 157). *Erimielisyydestä* 1. §:n suhteen tässä *ei vielä sanota sanaakaan*.

Kirjasessaan piiritystilasta tov. Martov piti tarpeellisena muistella sääntöjään vielä kerran ja erittäin yksityiskohtaisesti. Hän vakuuttelee siinä, että hänen sääntönsä, jotka hän on valmis allekirjoittamaan nytkin (helmikuussa 1904 — tuntematonta on, mitä tulee kolmisen kuukauden kuluttua), joitakin toisarvoisia yksityiskohtia lukuunottamatta, „ilmaisivat riittävän selvästi hänen kielteisen

* Muuten, pöytäkirjavalioikunta on painattanut XI liitteessä sääntöjen luonnoksen, jonka „*Lenin esitti edustajakokoukselle*” (s. 393). Pöytäkirjavalioikunta on tässäkin hiukan soitenut asiaa. Se on sekoittanut minun *alkuperäisen* luonnokseni (ks. Teokset, 6. osa, ss. 460—462. *Toim.*), joka näytettiin kaikille edustajille (ja hyvin monille ennen edustajakokousta), *edustajakokoukselle esitettyyn* luonnokseen ja *painattanut ensinmainitun* jälkimmäisen asemesta. Minulla ei tietysti ole mitään luonnosteni julkaisemista vastaan, *vaikkapa niiden valmistelun kaikissa vaiheissa*, mutta asioita ei sentään pidä sokea. Ja sekasotku syntyi, sillä Popov ja Martov (ss. 154 ja 157) arvostelevat minun todella edustajakokouksessa esittämäni luonnoksen sellaisia sanontoja, *jollaisia ei ole* pöytäkirjavalioikunnan painattamassa *luonnoksessa* (vrt. s. 394, §§ 7 ja 11). Tarkkaavaisemmin asiaan suhtauduttaessa olisi ollut helppo huomata virhe yksinkertaisesti vertaamalla mainitsemiä sivuja toisiinsa.

suhtautumisensa sentralismin liialliseen tehostamiseen” (s. IV). Sen, että tätä luonnosta ei esitetty edustajakokoukselle, тов. Martov selittää *nyt* ensinnäkin sillä, että „iskralainen kasvatusta oli herättänyt hänessä ylenkatseellista suhtautumista sääntöihin” (тов. Martoville, silloin kun se häntä miellyttää, sana iskralainen ei enää merkitse ahdasta kerholaisuutta, vaan kaikkein johdonmukaisinta suuntaa! Vahinko vain, että kolmivuotinen iskralainen kasvatusta ei ole saanut herätetyksi тов. Martovissa ylenkatseellista suhtautumista anarkistiseen fraasiin, jolla intelligenttimäinen häilyväisyys saattaa puolustella yhdessä hyväksytyjen sääntöjen rikkomista). Toiseksi hän, тов. Martov, pyrki nähkääs karttamaan „minkäänlaisen soraäänien liittämistä sen organisatorisen perusryhmän taktiikkaan, jollainen „Iskra” oli”. Kuinka erinomaisen luontevasti tuo tapahtuukaan! 1. §:n opportunistista sanamuotoa ja sentralismin liiallista tehostamista koskevassa *periaatteellisessa* kysymyksessä тов. Martov pelkäsi niin kovin soraääntä (joka on pelottava ainoastaan kaikkein ahtaimmalta kerhonäkökannalta katsottuna), ettei lausunut julki erimielisyyksiään edes sellaiselle ydinryhmälle kuin toimitukselle! Keskuselinien kokoonpanoa koskevassa *käytännöllisessä* kysymyksessä тов. Martov vetosi „Iskra” järjestön jäsenten (tämän todellisen *organisatorisen perusryhmän*) enemmistön äänestyksestä Bundin ja rabotshejedelolaisten apuun. „Soraääntä” omista fraaseissaan, jotka panevat salavihkaa kerholaisuuden puolustamaan quasi-toimitusta „kerholaisuuden” kieltämiseksi kysymyksen arvioinnissa niiden taholta, jotka ovat kaikkein pätevimpiä, tätä soraääntä тов. Martov ei huomaa. Hänelle rangaistukseksi esitämme hänen sääntöluonnokseensa *kokonaisuudessaan*, pannen omasta puolestamme merkille, millaisia *mielipiteitä* ja millaista *liiallista tehostamista* siinä ilmenee*:

„Puolueen sääntöjen luonnos.— I. Puolueeseen kuulumisen.— 1) Venäjän sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen kuuluvaksi katsotaan jokainen, joka, tunnustaen sen ohjelman, työskentelee aktiivisesti sen tehtävien toteuttamiseksi puolueen elinten valvonnan ja johdon alaisena.— 2) Puolueen jäsenen erottamisesta sellaisen menettelyn vuoksi, joka ei sovellu yhteen puolueen etujen kanssa, päättää Keskuskomitea. [Perusteltu tuomio erottamisesta säilytetään puolueen

* Huomautan, etten vältettävästi voinut löytää Martovin luonnoksen ensimmäistä varianttia, jossa oli noin 48 pykälää ja jota mihinkään kelpaamattoman formalismin „liiallinen tehostaminen” vaivasi vielä enemmän.

arkistossa ja ilmoitetaan vaadittaessa jokaiselle puolueen komitealle. Erottamista koskevasta Keskuskomitean päätöksestä voidaan vedota edustajakokoukseen kahden tai useamman komitean sitä vaatiessa]... Hakasulkeilla tulen merkitsemään Martovin luonnoksessa esitettyjä *ilmeisen* sisällyksettömiä kohtia, jotka eivät sisällä minkäänlaista „ajatusta” eivätkä edes minkäänlaista selvää ehtoa tai vaatimusta,— kuten tuo vertaansa vailla oleva „säännöissä” annettu ohje, *missä nimenomaan* tuomio pitää säilyttää, tai viittaus siihen, että erottamista koskevista Keskuskomitean päätöksistä (eikä yleensä sen kaikista ja kaikenlaisista päätöksistä?) voidaan vedota edustajakokoukseen. Se on juuri fraasin liiallista tehostamista eli todellista byrokraattista formalismia liikojen, tiettävästi hyödyttömien tai vitkutusuuntoisten kohtien ja pykälien kyhäilemisen mielessä. „...II. Paikalliset komiteat.— 3) Puolueen edustajia sen paikallisessa työssä ovat puoluekomiteat...” (sekä uutta että viisasta!) „...4) [Puolueen komiteoiksi katsotaan toisen edustajakokouksen aikana olemassa olevat, edustajakokouksessa edustettuna olevat komiteat].— 5) Uudet puoluekomiteat, 4. §:ssä mainittujen lisäksi, nimittää Keskuskomitea [joka joko tunnustaa komiteaksi kyseessäolevan paikallisen järjestön kokoonpanon tai muodostaa paikallisen komitean paikallista järjestöä uudistamalla].— 6) Komiteat täydentävät kokoonpanoan kooptaation avulla.— 7) Keskuskomitealla on oikeus täydentää paikallisen komitean kokoonpanoa sellaisella määrällä (sille tunnettuja) tovereita, joka ei olisi enempää kuin $\frac{1}{3}$ kokosen kokoonpanosta...” Kansliamaisuuden mallinäyte: miksei enempää kuin $\frac{1}{3}$? mitä varten tuo on tarpeen? mitä järkeä on tuossa rajoituksessa, joka ei mitään rajoita, koska *täydentäminen* voidaan toistaa monta kertaa? „...8) [Tapauksessa, jolloin paikallinen komitea on hajonnut tai lyöty hajalle” (t.s. sitä ei ole viety kokonaisuudessaan?) „vainotoimenpiteillä, Keskuskomitea pystyttää sen uudelleen”]... (ottamattako enää lukuun 7. §:ää? Mutta eikö tov. Martov huomaa yhtäläisyyttä 8. §:n ja niiden säädyllyisyyttä koskevien Venäjän lakien välillä, jotka käsittelevät tekemään arkipäivisin työtä ja pyhäpäivinä lepäämään?) „...9) [Seuraava puolueen edustajakokous voi antaa Keskuskomitean tehtäväksi uudistaa jonkin paikallisen komitean kokoonpanon, jos viimeksi mainitun toiminta on katsottu yhteensoveltumattomaksi puolueen etujen kanssa. Viimeksi mainitussa tapauksessa komitea katsotaan kyseessäolevassa kokoonpanossaan hajallelasketuksi ja toverit sen toimintapaikalla vapaiksi sen alaisuudesta *]... Tähän pykälään sisältyvä sääntö on yhtä suuresti hyödyllinen kuin vielä nytkin venäläisissä laeissa oleva pykälä, joka kuuluu: juopotteleminen kielletään kaikilta ja jokaiselta, „...10) [Puolueen paikalliset komiteat johtavat puolueen koko paikallista propaganda-, agitaatio- ja organisaatiotoimintaa ja auttavat voimiensa mukaan puolueen Keskuskomiteaa ja Pää-äänenkannattajaa niiden suoritettavina olevien yleisten puolue tehtävien täyttämässä.”]... Uh! Mitä varten tuo on tarpeen, mitä ihmettä sillä tahdotaan?.. 11) [„Paikallisen järjestön sisäisen järjestyksen, keskinäisyyhteet komitean ja sen alaisten” (kuuletteko, kuuletteko, tov. Axelrod?) „ryhmien välillä sekä näiden ryhmien toimivallan ja autonomian rajat” (eikö toimivallan rajat ole sama asia kuin autonomian rajat?) „säättää itse komitea ja ilmoittaa Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan toimituksen tiedoksi”]... (Aukko: ei ole sanoitu, missä

* Kiinnitämme tov. Axelrodin huomiota, tähän sanaan. Sehän on jo vallan kauheata! Kas siinä ovat „jakobiinilaisuuden” juuret, joka menee jopa niin pitkälle, ...niin pitkälle, että muutetaan toimituksen kokoonpanoa...

nämä tiedotukset säilytetään)... „12) [Kaikilla komiteain alaisilla ryhmillä ja yksityisillä puolueen jäsenillä on oikeus vaatia, että heidän mielipiteensä tai toivomuksensa mistä kysymyksestä tahansa ilmoitetaan puolueen Keskuskomitealle ja sen keskuslehdille].— 13) Puolueen paikallinen komitea on velvollinen siirtämään Keskuskomitean kassaan sen osan tuloistaan, mikä tälle Keskuskomitean laatiman kaavan mukaan lankeaa.— III. Järjestöt muilla (paitsi venäjän) kielillä harjoitettavaa agitaatiota varten.— 14) [Jollakin muulla kuin venäjän kielellä harjoitettavaa agitaatiota varten ja sellaisten työläisten järjestämistä varten, joiden keskuudessa tätä agitaatiota harjoitetaan, voidaan muodostaa erillisiä järjestöjä niillä paikkakunnilla, missä sellaisen agitaation erikoistaminen ja sellaisen järjestön erikseen muodostaminen osoittautuu välttämättömäksi].— 15) Kysymyksen ratkaiseminen siitä, missä määrin tällainen tarve on olemassa, jätetään puolueen Keskuskomitean ja kiistanalaisissa tapauksissa puolueen edustajakokouksen ratkaistavaksi”... Pykälän ensimmäinen osa on tarpeeton, jos otetaan huomioon sääntöjen tuonneimmat määräykset, ja toinen osa kiistanalaisista tapauksista on suorastaan naurettava... „16) [14. §:ssä mainitut paikalliset järjestöt ovat erikoisalansa asioissa autonomisia, mutta toimivat paikallisen komitean valvomina ja ovat sen alaisia, jolloin tämän valvonnan muodot ja organisaatiosuhteiden normit kyseessäolevan komitean ja kyseessäolevan erikoisjärjestön välillä säätää paikallinen komitea”... (no luojan kiitos! nythän se näkyy, ettei ollut ensinkään tarpeellista ryhtyä latelemaan kaikkia noita tyhjiä sanoja.) ... „Puolueen yleisten asiain suhteen sellaiset järjestöt toimivat komiteajärjestön osana.]— 17) [14. §:ssä mainitut paikalliset järjestöt voivat muodostaa autonomisen liiton erikoistehtäviensä menestyksellistä täyttämistä varten. Sellaisella liitolla voi olla omat erikoiset kirjalliset ja hallintoelimensä; tällöin kummatkin ovat puolueen Keskuskomitean välittömän valvonnan alaisia. Sellaisen liiton säännöt laatii se itse, mutta ne vahvistaa puolueen Keskuskomitea.]— 18) [17. §:ssä mainittuun autonomiseen liittoon voivat kuulua myös puolueen paikalliset komiteat, jos ne paikallisiin oloihin katsoen omistautuvat pääasiallisesti agitaatiolle kyseessäolevalla kielellä. *Huomautus.* Ollen autonomisen liiton osa sellainen komitea ei lakkaa olemasta puolueen komitea”]... (koko pykälä on erittäin hyödyllinen ja äärettömän viisas, ja huomautus erikoisesti)... „19) [Autonomiseen liittoon kuuluvat paikalliset järjestöt suhteissaan sen keskuselimiin ovat paikallisten komiteain valvonnan alaisia.]— 20) [Autonomisten liittojen kirjalliset ja hallinnolliset keskuselimet ovat puolueen Keskuskomiteaan samoissa suhteissa kuin puolueen paikalliskomiteatkin.]— IV. Puolueen Keskuskomitea ja kirjalliset äänenkannattajat.— 21) [Koko puolueen edustajina ovat sen Keskuskomitea ja kirjalliset äänenkannattajat — poliittinen ja tieteellinen.]— 22) Keskuskomitean tehtävänä on puolueen koko käytännöllisen toiminnan yleinen johto; huolenpito sen kaikkien voimien oikeasta käyttämisestä ja sijoittamisesta; puolueen kaikkien osien toiminnan valvonta; paikallisten järjestöjen huoltaminen kirjallisuudella; puolueen teknillisen koneiston järjestäminen; puolueen edustajakokousten koo'lektusminen.— 23) Puolueen kirjallisten äänenkannattajien tehtävänä on puolue-elämän aatteellinen johtaminen; puolueen ohjelman propaganda ja sosialidemokratian maailmankatsomuksen tieteellinen ja selitysluontoinen muokkaaminen.— 24) Kaikki puolueen paikalliset komiteat ja autonomiset liitot ovat välittömissä suhteissa niin puolueen Keskuskomiteaan kuin myöskin puolueen äänenkannattajien toimitukseen ja

aika ajoin tiedoittavat niille liikkeen ja organisaatiotyön kulusta paikkakunnilla.— 25) Puolueen kirjallisten äänenkannattajain toimituksen nimittää puolueen edustajakokous, ja se toimii seuraavaan edustajakokoukseen saakka.— 26) [Toimitus on autonominen sisäisissä asioissaan] ja voi kahden edustajakokouksen välillä täydentää ja muuttaa kokoonpanoaan, mistä joka kerta ilmoitetaan Keskuskomitealle.— 27) Kaikki Keskuskomitealta lähtöisin olevat tai sen hyväksymisen saaneet lausunnot julkaistaan Keskuskomitean sitä vaatiessa puolueen äänenkannattajassa.— 28) Sopimalla puolueen äänenkannattajien toimituksen kanssa Keskuskomitea muodostaa erikoisia kirjallisia ryhmiä joitakin määrättyjä kirjallisen työn lajeja varten.— 29) Keskuskomitea nimitetään puolueen edustajakokouksessa ja toimii seuraavaan edustajakokoukseen saakka. Keskuskomitea täydentää kokoonpanoaan rajoittamattomalla kooptaatiolla, mistä se joka kerta tiedottaa puolueen pää-äänenkannattajien toimitukselle.— V. Puolueen ulkomainen järjestö.— 30) Puolueen ulkomainen järjestö hoitaa propagandaa ulkomailla asuvien venäläisten keskuudessa ja sosialististen ainesten järjestämisestä heidän keskuudessaan. Sen johdossa on valittu hallintoelin.— 31) Puolueeseen kuuluvilla autonomisilla liitoilla voi olla osastonsa ulkomailla näiden liittojen erikoistehtävien edistämiseksi. Nämä osastot kuuluvat autonomisina ryhminä yhteisen ulkomaisen järjestön kokoonpanoon.— VI. Puolueen edustajakokoukset.— 32) Puolueen edustajakokous on puolueen korkein elin.— 33) [Puolueen edustajakokous säättää puolueen ohjelman, säännöt ja sen toiminnan johtavat periaatteet; valvoo kaikkien puolue-elinten työtä ja selvittää niiden väliset selkkaukset.] — 34) Edustus edustajakokouksessa kuuluu: a) kaikille puolueen paikallisille komiteoille; b) kaikkien puolueeseen kuuluvien autonomisten liittojen hallinnollisille keskuselimille; c) puolueen Keskuskomitealle ja sen pää-äänenkannattajien toimitukselle; d) puolueen ulkomaiselle järjestölle.— 35) Mandaattien siirto on sallittua, mutta vain siten, että yksi edustaja ei edustaisi useampaa kuin kolmea pätevää mandaattia. Valtuuden jakaminen kahdelle edustajalle on sallittua. Imperatiivisia mandaatteja ei sallita.— 36) Keskuskomitealle annetaan oikeus kutsua edustajakokoukseen neuvottelevalla äänioikeudella tovereita, joiden läsnäolo voi olla hyödyllistä.— 37) Puolueen ohjelman tai sääntöjen muutosta koskevissa kysymyksissä vaaditaan läsnäolevien äänen $\frac{2}{3}$ enemmistö; muut kysymykset ratkaistaan yksinkertaisella enemmistöllä.— 38) Edustajakokous katsotaan päätösvaltaiseksi, jos siinä on edustettuna enemmän kuin puolet edustajakokouksen aikana olemassaolevista puolueen komiteoista.— 39) Edustajakokous kutsutaan koolle— mahdollisuuksien mukaan— kerran kahdessa vuodessa. [Keskuskomitean tahdosta riippumattomien esteiden sattuessa, joiden vuoksi edustajakokousta ei voida kutsua koolle tänä määräaikana, Keskuskomitea lykkää sen omalla vastuullaan.]

Lukija, jolla ehkä poikkeustapauksessa on riittänyt kärsivällisyyttä lukea loppuun saakka nämä niin sanotut säännöt, ei varmaankaan vaadi meiltä seuraavien johtopäätösten erikoista käsittelyä. Ensimmäinen johtopäätös: sääntöjä vaivaa vaikeasti parannettava vesitauti. Toinen johtopäätös: näistä säännöistä ei voida löytää erikoista organisatoristen mielipiteitten vivahdetta siinä mielessä, että

niissä suhtauduttaisiin kielteisesti sentralismin liialliseen tehostamiseen. Kolmas johtopäätös: tov. Martov menetteli erittäin järkevästi peittäessään maailman silmiltä (ja edustajakokouksessa käsittelyltä) enemmän kuin ^{38/39} säännöistään. Hiukan originellia on vain se, että tämän peittämisen johdosta puhutaan avoimista kasvoista.

h) VÄITTELYT SENTRALISMISTA ENNEN ISKRALAISTEN KESKUUDESSA TAPAHTUNUTTA KAHTIAJAKAANTUMISTA

Ennen kuin siirrymme todella mielenkiintoiseen kysymykseen, joka epäilemättä tuo julki erilaiset mielipidevivahteet, kysymykseen sääntöjen 1. §:n sanamuodosta, viivähdämme vielä hiukan niissä sääntöjä koskevissa lyhyissä yleisväittelyissä, joihin meni edustajakokouksen 14. istunto ja osa 15:nneestä. Näillä väittelyillä on vissi merkitys sen vuoksi, että ne *edelsivät* „Iskra” järjestön täydellistä kahtiamenoa keskustelinten kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä. Sitävastoin myöhemmät väittelyt säännöistä yleensä ja kooptaatiosta erikoisesti käytiin „Iskra” järjestössä tapahtuneen jakaantumisemme *jälkeen*. Luonnollista on, että *ennen* kahtiajakaantumista me pysyimme lausumaan mielipiteemme kiihkottomammin siinä mielessä, että näkökohdat olivat riippumattomampia kaikkia kiihdyttävästä Keskuskomitean henkilökokoonpanoa koskevasta kysymyksestä. Tov. Martov, kuten jo mainitsin, *yhtyi* (s. 157) minun organisatorisiin mielipiteisiin sillä varauksella, että ainoastaan kahdesta *yksityiskohdasta* hän ei ollut yhtä mieltä. Sitävastoin sekä anti-iskralaiset että „keskusta” nousivat heti sotajalalle „Iskran” koko organisaatiosuunnitelman kumpaakin *perusajatusta* (ja niin ollen koko sääntöjä) vastaan: sekä sentralismia että „kahta keskusta” vastaan. Tov. Lieber nimitti minun sääntöjäni „organisoiduksi epäluottamukseksi” ja näki kahdessa keskuksessa *desentralismin* (kuten myöskin toverit Popov ja Jegorov). Tov. Akinov lausui haluavansa määritellä paikallisten komiteoiden toimivaltapiirin laajemmaksi, muun muassa antaa niille itselleen „oikeuden muuttaa kokoonpanoan”. „Niille on myönnettävä suurempi toimintavapaus... Paikallisten komiteoiden täytyy olla kyseessäolevan paikkakunnan aktiivisten työntekijäin valitsemia, samoin kuin Keskuskomitean valitsevat Venäjän kaikkien aktiivisten järjestöjen edustajat.

Ellei tätäkään voida sallia, niin rajoitettakoon niiden jäsenten lukumäärää, jotka Keskuskomitea nimittää paikallisiin komiteoihin..." (158). Tov. Akimov, kuten näette, neuvoo perustelun „sentralismin liiallista tehostamista" vastaan, mutta tov. Martov pysyy kuurona näille arvovaltaisille neuvoille, niin kauan kuin tappio keskuksien kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä ei vielä pakoita häntä seuraamaan Akimovia. Hän pysyy kuurona silloinkin, kun tov. Akimov kuiskaa hänelle *hänen omien sääntöjensä „ajatuksen"* (7. § — Keskuskomitean oikeuksien rajoittaminen jäsenten nimittämisessä komiteoihin)! Silloin tov. Martov ei vielä tahtonut „soraääntä" meidän kanssamme ja sen vuoksi sieti soraääntä sekä tov. Akimovin kanssa että oman itsensä kanssa... Silloin vielä taittoivat peistään „hivittävää sentralismia" vastaan vain ne, joille „Iskran" sentralismi oli ilmeisesti *epäedullinen*: taittoivat peistään Akimov, Lieber, Goldblatt, heidän perässään *kulkivat* varovasti, ympärilleen vilkuillen (voidakseen aina kääntyä takaisin) Jegorov (ks. ss. 156 ja 276) j.n.e. Silloin vielä puolueen valtavan suurelle enemmistölle oli selvää, että nimenomaan Bundin, „Juzhnyi rabotshin" y.m. nurkkakuntalais- ja kerhoedut aiheuttavat vastalauseen sentralismia vastaan. Muuten, onhan nytkin puolueen enemmistölle selvää, että juuri „Iskran" vanhan toimituksen kerhoedut aiheuttavat sen vastalauseen sentralismia vastaan...

Ottakaa esimerkiksi tov. Goldblattin puhe (160—161). Hän sotii minun „hivittävää" sentralismiani vastaan, joka muka vie alimpien järjestöjen „hävittämiseen" ja joka muka on „kauttaaltaan sen pyrkimyksen läpätunkema, että keskuk-selle on annettava rajoittamaton valta, rajoittamaton oikeus sekaantua kaikkeen", ja myöntää järjestöille „ainoastaan yhden oikeuden — alistua nurkumatta siihen, mitä ylhäältä käsketään" j.n.e. „Luonnoksen luoma keskus joutuu tyhjään avaruuteen, sen ympärillä ei tule olemaan minkäänlaista periferiaa, vaan ainoastaan jonkinlainen muodoton massa, jonka keskuudessa tulevat liikkumaan sen toimeenpanevat asiamiehet". Tuohan on prikulleen samanlaista *valheellista fraasia*, jolla Martovit ja Axelrodit alkoivat kestitä meitä edustajakokouksessa kärsimänsä tappion jälkeen. Pilkattiin Bundia, joka käydessään sotaa *meidän* sentralismiamme vastaan itse *omassa keskuudessaan* antaa keskukselle *vielä selvemmin* kaavailtuja rajoittamattomia oikeuksia (vaikkapa

esimerkiksi oikeuden ottaa ja erottaa jäseniä, jopa olla päästämättä edustajia edustajakokouksiin). Kun asiasta otetaan selvä, niin tullaan nauramaan myöskin *vähemmistön* voivotteluille, vähemmistön, joka huutaa sentralismia ja sääntöjä vastaan silloin, kun se on vähemmistönä, ja nojautuu heti sääntöihin, kun se on päässyt enemmistöksi.

Kysymyksessä kahdesta keskuksesta ryhmitys ilmeni myöskin selvänä: *kaikkia* iskralaisia vastaan ovat sekä Lieber että Akimov (joka ensimmäisenä alkoi veisata nykyistä axelrodilais-martovilaista lempilaulua Pää-äänenkannattajan ylivallasta Keskuskomiteaan nähden Neuvostossa), sekä Popov että Jegorov. Niistä organisaatioajatuksista, joita *vanha* „Iskra” oli aina kehittänyt (ja jotka toverit Popovit ja Jegorovit olivat *sanoissa* hyväksyneet!), seurasi aivan itsestään suunnitelma kahdesta keskuksesta. *Vanhan* „Iskran” politiikka oli ristiriidassa „Juzhnyi Rabotshin” suunnitelmien kanssa, joiden mukaan oli luotava rinnakkainen yleistajuinen äänenkannattaja ja muutettava se tosiasiallisesti vallitsevaksi äänenkannattajaksi. Tässä on sen ensi näkemältä kummallisen ristiriidan juuri, että yhden keskuksen kannalla, t.s. *muka suuremman sentralismin kannalla*, ovat kaikki anti-iskralaiset ja koko suo. Tietysti oli (varsinkin suon joukossa) sellaisiakin edustajia, jotka tuskin ymmärsivät selvästi, mihin „Juzhnyi Rabotshin” organisaatio-suunnitelmat vievät ja mihin niiden asiankulun vuoksi täytyy viedä, mutta heitä ajoi anti-iskralaisten puoleen jo itse heidän horjuvainen ja epäitsenäinen luontonsa.

Iskralaisten puheista *näiden* säännöistä käytyjen (iskralaisten jakaantumista edeltäneiden) väittelyjen aikana ovat erikoisen merkittäviä tov. Martovin („yhtyminen” minun organisaatioajatuksiini) ja tov. Trotskin puheet. Viimeksi mainittu vastasi tovereille Akimoville ja Lieberille niin, että tuo vastaus joka sanallaan paljastaa „vähemmistön” edustajakokouksen jälkeisen menettelyn ja edustajakokouksen jälkeisten teoriain koko vilpillisyyden. „Säännöt, sanoi hän (tov. Akimov), eivät määrittele riittävän tarkasti Keskuskomitean toimivaltapiiriä. En voi yhtyä häneen. Päinvastoin, tuo määrittely on täsmällinen ja merkitsee: koska puolue on kokonaisuus, on sille turvattava valvontaoikeus paikallisiin komiteoihin nähden. Tov. Lieber sanoi, että säännöt ovat, minun sanontaani käyttäen, „järjestetty epäluottamus”. Se on totta. Mutta minä käytin tuota sanontaa Bundin

71.
 oopajansa josta, kas raturatkes kyleiden ellyyden + k₂ enimmäis rajojen
 kantoa sekä us. laido no utaja k. rajojen.

4) Paikojen rajojen muuttaminen

Alta yms. ympäristö on jatkuvasti muuttuva, ja se koostuu paikoittain
 muuttuvasta ~~muuttuvasta~~ laajasta no rajojen: karkkesta jpa josta no rajojen
 joiden muuttaminen muuttaminen muuttaminen (6. joulukuuta kukaan
 edellä tällä, on se olemassa, mutta kukaan kukaan, muuttaminen, se
 muuttaminen muuttaminen kukaan k. muuttaminen, kukaan kukaan
 muuttaminen jpa kukaan, muuttaminen k. jpa muuttaminen.
 Muuttaminen jpa kukaan, muuttaminen, muuttaminen. Muuttaminen kukaan
 k. kukaan kukaan muuttaminen. K. muuttaminen muuttaminen k. kukaan.
 muuttaminen jpa kukaan k. kukaan kukaan kukaan k. kukaan kukaan
 kukaan. kukaan kukaan kukaan jpa kukaan k. jpa muuttaminen kukaan
 kukaan.

Muuttaminen jpa kukaan, muuttaminen kukaan. Muuttaminen kukaan?
 Itä kukaan jpa k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k.
 kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k.
 jpa kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k.
 k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k.
 k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k.
 k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k.
 k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k. kukaan k.

edustajien ehdottamiin sääntöihin nähden, jotka olivat järjestettyä epäluottamusta puolueen osan taholta koko puoluetta kohtaan. Mutta meidän sääntömme" (silloin nämä säännöt olivat „meidän”, ennen tappiota kysymyksessä keskuksien kokoonpanosta!) „merkitsevät järjestettyä epäluottamusta puolueen taholta kaikkiin sen osiin, t.s. kaikkien paikallisten, piiri-, kansallisten ja muiden järjestöjen valvontaa" (158). Niin, *meidän* sääntömme on *tässä* luonnehdittu oikein, ja neuvoisimme, että tätä luonnekuvausta muistelisivat useammin ne henkilöt, jotka nyt levollisin omintunnon vakuuttelevat, että tuo pahajuoninen enemmistö on keksinyt ja pannut voimaan „järjestetyn epäluottamuksen” systeemin eli, mikä on samaa, „piiritystilän” systeemin. Riittää, kun vertaa siteerattua puhetta Ulkomaisen liigan edustajakokouksessa pidettyihin puheisiin, saadaksean mallinäytteen poliittisesta selkärangattomuudesta, mallinäytteen siitä, kuinka Martovin ja kumpp. mielipiteet ovat muuttuneet sen mukaan, onko puhe ollut heidän omasta vai vieraasta alemman asteen kollegiosta.

i) SÄÄNTÖJEN ENSIMMÄINEN PYKÄLÄ

Olemme jo esittäneet ne erilaiset sanamuodot, joitten takia edustajakokouksessa leimahtivat liekkiin mielenkiintoiset väittelyt. Nämä väittelyt veivät melkein kaksi istuntoa ja päättyivät *kahteen nimiäänestykseen* (koko edustajakokouksen aikana oli, ellen erehdy, ainoastaan kahdeksan nimiäänestystä, joihin ryhdyttiin vain erikoisen tärkeissä tapauksissa näiden äänestysten aiheuttaman suuren ajanhukan vuoksi). Kajottiin epäilemättä periaatteelliseen kysymykseen. Edustajakokouksen mielenkiinto väittelyihin oli hyvin suuri. Äänestykseen osallistuivat *kaikki* edustajat — harvinainen ilmiö edustajakokouksessamme (kuten jokaisessa muussakin suuressa edustajakokouksessa), ilmiö, joka on myöskin osoituksena siitä, että väittelyyn osallistuneiden edut olivat kysymyksessä.

Herää kysymys: missä oli kiistakysymyksen ydin? Sanoin jo edustajakokouksessa ja olen toistanut sen jälkeen usean kerran, että „en ollenkaan pidä erimielisyyttämme (1. §:stä) niin oleellisena, että siitä riippuisi puolueen elämä tai kuolema. Huonon sääntöjen pykälän vuoksi emme suinkaan

vielä joudu tuhoon!” (250)*. Itsessään tämä erimielisyys, vaikka se tuokin esiin periaatteellisia vivahteita, ei millään muotoa voinut aiheuttaa sellaista erimielisyyttä (tosiasiallisesti, jos puhutaan ilman sovinnaisuuksia, sitä kahtiajakaantumista), joka on muodostunut edustajakokouksen jälkeen. Mutta jokaisesta *pienestä* erimielisyydestä voi tulla *suuri*, jos siitä pidetään kiinni, jos se työnnetään etualalle, jos *ryhdytään* etsimään tämän erimielisyyden kaikkia juuria ja kaikkia haarautumia. Jokainen *pieni* erimielisyys voi saada *suunnattoman suuren* merkityksen, jos se on lähtökohtana *käänteelle* joihinkin virheellisiin katsomuksiin ja jos nämä virheelliset katsomukset uusien ja lisäerimielisyyksien takia yhtyvät *anarkistisiin* tekoihin, jotka vievät puolueen kahtiajakaantumiseen.

Juuri näin oli asianlaita tässäkin tapauksessa. Verrattain pieni erimielisyys I. §:stä on nyt saanut valtavan merkityksen, sillä juuri se on ollut käännekohtana vähemmistön opportunistiseen syvämielisyteen ja anarkistiseen fraasien sinkoiluun (erikoisesti Liigan edustajakokouksessa, ja sitten myöskin uuden „Iskran” palstoilla). Juuri se *pani alun* sille iskralaisen vähemmistön kokoomukselle anti-iskralaisten ja suon kanssa, joka lopullisesti valautui määrättyihin muotoihin vaaleihin mennessä ja jota ymmärtämättä *ei voida ymmärtää* myöskään tärkeintä, perusjakaantumista keskusten kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä. Martovin ja Axelrodin pieni virhe ensimmäisessä §:ssä oli ikäänkuin pieni halkeama astiassamme (kuten sanoin Liigan edustajakokouksessa). Astia voitiin sitoa kiinni lujasti, *umpisolmulla* (eikä surmansilmukalla, kuten oli kuulevinaan Martov, joka Liigan edustajakokouksen aikana oli hysteriaa lähentelevässä tilassa). Voitiin suunnata *kaikki* ponnistukset halkeaman suurentamiseen, astian rikkomiseen. Intoilevien martovilaisten harjoittaman boikotin ja muiden sentapaisten anarkististen toimenpiteiden vuoksi tapahtui juuri viime mainittu. Erimielisyys ensimmäisestä pykälästä esitti melko suurta osaa keskusten valitsemista koskevassa kysymyksessä, ja Martovin tappio tässä kysymyksessä vei hänet „periaatteelliseen taisteluun” karkean mekaanisin, jopa skandaalimaisin keinoin (puheet Venäjän vallankumouksel-

* Ks. Teokset, 6. osa, s. 485. *Toim.*

lisen sosialidemokratian ulkomaisen liigan edustajakokouksessa).

Nyt, kaikkien näiden tapahtumain jälkeen, kysymys ensimmäisestä §:stä on näin ollen saanut *valtavan merkityksen*, ja meidän täytyy tehdä itsellemme täysin selväksi sekä ryhmittymien luonne edustajakokouksessa tästä §:stä äänestettäessä että — mikä on vielä monin verroin tärkeämpää — myöskin niiden *katsomusvaihteiden* todellinen luonne, jotka hahmottuivat tai alkoivat hahmottua ensimmäistä §:ää käsiteltäessä. *Nyt*, lukijalle tunnettujen tapahtumain jälkeen, kysymys on *asetettu* jo näin: heijastuiko Martovin sanamuodossa, jota Axelrod puolusti, hänen (tai heidän) horjuvaisuutensa, häilyväisyytensä ja poliittinen löyhyytensä, kuten sanoin puolueen edustajakokouksessa (333), hänen (tai heidän) kallistumisensa jaureslaisuuteen ja anarkismiin, kuten Plehanov arveli Liigan edustajakokouksessa (Liigan pöytäk. s. 102 y.m.)? Vai heijastuiko minun sanamuodossani, jota Plehanov puolusti, vääärä, byrokraattinen, formalistinen, pompadourimainen, ei-sosialidemokraattinen sentralismin ymmärtäminen? *Opportunismi ja anarkismi vaiko byrokratismi ja formalismi?* — siten on *asetettu* kysymys *nyt*, kun pienestä erimielisyydestä on tullut suuri. Ja meidän täytyy *pitää silmämme edessä juuri tämä* — tapahtumain meille kaikille sanelema, historiallisesti annettu, kuten sanoisin, ellei se kuulostaisi liian mahtipontiselta, — kysymyksen asettelu käsitellessämme *asiallisesti* perusteluja minun sanamuotoni puolesta ja sitä vastaan.

Aloitamme näiden perustelujen selvittelyn analysoimalla edustajakokouksessa käytyjä väittelyitä. Ensimmäinen, тов. Jegorovin puhe on mielenkiintoinen ainoastaan siinä, että hänen suhtautumisensa (non liquet, minulle ei ole vielä selvää, en vielä tiedä, missä on totuus) on hyvin kuvaava monien edustajien suhtautumiselle, joiden ei ollut helppo päästä selville todella uudesta, aika mutkikkaasta ja yksityiskohtaisesta kysymyksestä. Seuraava, тов. Axelrodin puhe asettaa jo heti kysymyksen periaatteellisesti. Se on тов. Axelrodin ensimmäinen periaatteellinen, oikeammin sanoen yleensä ensimmäinen puhe edustajakokouksessa, ja on vaikea myöntää hänen ensi esiintymistään kuuluisine „professoreineen” erittäin onnistuneeksi. „Arvelen, että meidän täytyy”, sanoi тов. Axelrod, „erottaa toisistaan käsitteet: puolue ja järjestö. Mutta täällä nämä kaksi käsitettä

sekoitetaan. Tämä sekoittaminen on vaarallista”. Sellainen on ensimmäinen perustelu minun sanamuotoani vastaan. Katsokaahan sitä hiukan lähempää. Kun minä sanon, että puolueen täytyy olla *järjestöjen* * *summa* (eikä yksinkertainen aritmeettinen summa, vaan kompleksi), niin merkitseekö se, että „sekoitan” käsitteet puolue ja järjestö? Ei tietenkään. Ilmaisen tällä täysin selvästi ja tarkasti toivomukseni, vaatimukseni, että puolue luokan etujoukkona olisi jotain mahdollisimman *järjestynyttä*, että puolue ottaisi vastaan vain sellaisia aineksia, jotka *sallivat edes vähimmäismäärän järjestyneisyyttä*. Vastaväittäjäni sitävastoin *sekoittaa* puolueessa järjestyneet ainekset järjestymättömiin, johdettavissa olevat ja sellaiset, jotka eivät ole johdettavissa, edistyneet ja parantumattomasti takapajuiset, sillä parannettavasti takapajuiset voivat liittyä järjestöön. *Tuollainen sekoittaminen on todellakin vaarallista*. Tov. Axelrod viittaa edelleen „entisajan ankarasti konspiratiivisiin ja sentralistisiin järjestöihin” („Zemlja i volja” ja „Narodnaja volja”): niiden ympärille oli muka „ryhmittynyt koko joukko henkilöitä, jotka eivät kuuluneet järjestöön, mutta tavalla tai toisella auttoivat sitä ja joita pidettiin puolueen jäseninä... Sosialidemokraattisessa järjestössä tämä periaate täytyy toteuttaa vielä ankarammin”. Juuri tässä me olemmekin tulleet erääseen kysymyksen *ydinkohtaan*: onko „tämä periaate” todellakin sosialidemokraattinen, — periaate, joka sallii niiden, jotka eivät kuulu puolueen mihinkään järjestöön, vaan ainoastaan „tavalla tai toisella auttavat sitä”, nimittää itseään puolueen jäseniksi? Ja Plehanov antoi tähän kysymykseen ainoan mahdollisen vastauksen: „Axelrod oli väärässä vedotessaan 70-luvun vuosiin. Silloin oli olemassa hyvin järjestetty ja mainion kurinalainen keskus, sen ympärillä oli sen luomia eri asteen järjestöjä, mutta se, mitä oli

* „Järjestö”-sanaa käytetään tavallisesti kahdessa mielessä, laajassa ja ahtaassa. Ahtaassa mielessä se merkitsee ihmiskollektiivin erillistä solua, vaikkapa vain vähimmäisäkin määrässä järjestettyä. Laajassa mielessä se merkitsee sellaisen, yhdeksi kokonaisuudeksi liitettyjen solujen summaa. Esimerkiksi laivasto, armeija, valtio ovat samaan aikaan järjestöjen (sanan ahtaassa mielessä) summa ja yhteiskunnallisen järjestön (sanan laajassa mielessä) eri muotoja. Koululaitos on järjestö (sanan laajassa mielessä), koululaitos muodostuu monista järjestöistä (sanan ahtaassa mielessä). Aivan samoin puoluekin on järjestö, *sen täytyy olla järjestö* (sanan laajassa mielessä); samanaikaisesti puolueen täytyy muodostua monista erilaisista järjestöistä (sanan ahtaassa mielessä). Sen vuoksi tov. Axelrod, joka puhuu puolue- ja järjestö-käsitteiden toisistaan erottamisesta, ei ensinnäkään ole ottanut huomioon tätä erotusta järjestö-sanan laajan ja ahtaan merkityksen välillä ja toiseksi ei ole huomannut sitä, että hän itse on *sekoittanut* järjestyneet ja järjestymättömät ainekset yhteen läjään.

näiden järjestöjen ulkopuolella, oli kaaosta, anarkiaa. Tämän kaaoksen muodostaneet ainekset nimittivät itseään puolueen jäseniksi, mutta asia ei siitä voittanut, vaan kärsi. Meidän ei pidä jäljitellä 70-luvun anarkiaa, vaan karttaa sitä”. Näin ollen „tämä periaate”, jonka tov. Axelrod tahtoi esittää sosialidemokraattisena, on todellisuudessa *anarkistinen periaate*. Jotta tämä voitaisiin kumota, on todistettava valvonnan, johdon ja kurin *mahdollisuus* järjestön ulkopuolella, täytyy todistaa se, miksi on *välttämätöntä* antaa „kaaoksen aineksille” puolueen jäsenten nimi. Tov. Martovin sanamuodon puolustajat eivät todistaneet eivätkä voineet todistaa *kumpaakaan*. Tov. Axelrod otti esimerkiksi „professorin, joka pitää itseään sosialidemokraattina ja ilmoittaa siitä”. Kehittääkseen tähän esimerkkiin sisältyvän ajatuksen loppuun saakka tov. Axelrodin olisi pitänyt edelleen sanoa: tunnustavatko ne sosialidemokraatit, jotka itse ovat järjestyneitä, tämän professorin sosialidemokraatiksi? Jättäessään asettamatta tämän jatkokysymyksen tov. Axelrod jätti todistelunsa puolitiehen. Todellakin, jompikumpi. Joko järjestyneet sosialidemokraatit tunnustavat meitä kiinnostavan professorin sosialidemokraatiksi,— ja miksipä he eivät silloin liittäisi häntä johonkin määrättyyn sosialidemokraattiseen järjestöön? Vain sillä ehdolla, että tällainen liittäminen tapahtuu, professorin „ilmoitukset” tulevat vastaamaan hänen tekojaan eivätkä tule olemaan tyhjiä fraaseja (jollaisiksi professorien ilmoitukset liian usein jäävät). Tahi järjestyneet sosialidemokraatit *eivät* tunnusta professoria sosialidemokraatiksi,— ja silloin on mieletöntä, järjetöntä ja *vahingollista* antaa hänelle oikeus kantaa puolueen jäsenen kunniaakasta ja vastuullista nimeä. Kysymys on näin ollen nimenomaan johdonmukaisesta organisaatioperiaatteen noudattamisesta tahi hajanaisuuden ja anarkian pyhittämisestä. Rakennammeko me puoluetta lähtien siitä jo muodostuneesta ja yhteenliittyneestä *sosialidemokraattien* ydinjoukosta, joka loi, sanokaamme, puoluekokouksen ja jonka tulee laajentaa ja kartuttaa kaikenlaisia puoluejärjestöjä, vai tyydymmekö rauhoittavaan *fraasiin*, että kaikki ne, jotka auttavat, ovat puolueen jäseniä? „Jos hyväksymme Leninin sanamuodon”, jatkoi tov. Axelrod, „niin heitämme yli laidan osan henkilöitä, jotka, vaikkei heitä voidakaan ottaa välittömästi järjestöön, ovat kuitenkin puolueen jäseniä”. Käsitteiden sekoittaminen, josta tov. Axelrod tahtoi syyttää minua, esiintyy

tässä hänellä itsellään täysin selvästi: hän pitää jo selviönä, että kaikki ne, jotka auttavat, ovat puolueen jäseniä, silloin kun juuri siitä kiistelläänkin, ja vastaväittäjien täytyy vielä *todistaa* sellaisen tulkinnan välttämättömyys ja hyöty. Mikä sisältö on tuossa ensi näkemältä kauhistuttavassa fraasissa: heittää yli laidan? Jos puolueen jäseniksi katsotaan ainoastaan puoluejärjestöiksi tunnustettujen järjestöjen jäsenet, niin voivathan henkilöt, jotka eivät voi „välittömästi” liittyä mihinkään puoluejärjestöön, työskennellä puolueeseen kuulumattomassa, mutta puoluetta lähellä olevassa järjestössä. Laidan yli heittämisestä siinä mielessä, että syrjäytetään työstä ja liikkeeseen osallistumisesta, ei siis voi olla puhuttakaan. Päinvastoin, mitä lujempia tulevat olemaan meidän puoluejärjestömme, joihin kuuluvat *todelliset* sosialidemokraatit, mitä vähemmän häilyväisyyttä ja horjuntaa tulee olemaan puolueen *sisällä*, sitä laajempaa, monipuolisempaa, runsaampaa ja hedelmällisempää tulee olemaan puolueen vaikutus sitä ympäröiviin, sen johtamiin työläisjoukkojen aineksiin. Eihän todellakaan saa sekoittaa puoluetta, työväenluokan etujoukkoa, koko luokkaan. Mutta juuri sellaiseen sekoittamiseen (joka on kuvaavaa opportunistiselle ekonomismillemme yleensä) lankeaa tov. Axelrod, kun hän sanoo: „Me luomme tietysti ennen kaikkea puolueen aktiivisimpien ainesten järjestön, vallankumouksellisten järjestön, mutta meidän täytyy, kun kerran olemme luokan puolue, ajatella sitä, ettemme jättäisi puolueen ulkopuolelle ihmisiä, jotka ovat tietoisesti, vaikkakaan ehkä eivät aivan aktiivisesti, tätä puoluetta lähellä”. Ensiksi, sosialidemokraattisen työväenpuolueen aktiivisten ainesten joukkoon eivät suinkaan kuulu yksistään vain vallankumouksellisten järjestöt, vaan *suuri joukko* puolueen järjestöiksi tunnustettuja työväenjärjestöjä. Toiseksi, mistähän syystä, minkä logiikan perusteella siitä tosiasiasta, että me olemme luokan puolue, saattoi seurata johtopäätös, että on tarpeetonta tehdä eroa puolueeseen *kuuluvien* ja puoluetta *lähellä olevien* välillä? Asia on aivan päinvastoin: nimenomaan sen vuoksi, että on olemassa eroavaisuuksia tietoisuuden asteessa ja aktiivisuuden asteessa, on tehtävä ero puoluetta lähellä olemisen asteessa. Me olemme luokan puolue, ja sen vuoksi *melkein koko luokan* (ja sota-aikoina, kansalaissodan kaudella aivan koko luokankin) täytyy toimia puolueemme johdolla, täytyy tulla mahdollisimman lähelle puoluettamme,

mutta olisi manilovilaisuutta ja „hvastismia”, jos ajateltaisiin, että melkein koko luokka tahi aivan koko luokka kykenisi koskaan kapitalismin aikana kohoamaan etujoukkonsa, sosialidemokraattisen puolueensa tietoisuuteen ja aktiivisuuteen asti. Ei yksikään järkevä sosialidemokraatti ole epäillyt vielä sitä, että kapitalismin aikana ei edes ammatillinen järjestö (alkeellisempi, kehittymättömien kerrosten tietoisuutta paremmin vastaava) kykene valtaamaan melkein koko tahi aivan koko työväenluokkaa. Se olisi vain itsensä peittämistä, silmien ummistamista näkemästä tehtävämme valtavuutta, se olisi näiden tehtävien tyypistämistä, jos unohtettaisiin erotus etujoukon ja kaikkien sen yhteyteen pyrkivien joukkojen välillä, jos unohtettaisiin etujoukon vakituinen velvollisuus *kohottaa* yhä laajemmat kerrokset tälle korkeimmalle tasolle. Juuri sellaista silmien ummistamista ja unohtamista on erotuksen huuhtominen pois puoluetta lähellä olevien sekä siihen kuuluvien väliltä, tietoisten ja aktiivisten sekä auttavien väliltä.

Kun organisatorisen löyhyyden *puolustelemiseksi*, järjestyksen ja epäjärjestyksen toisiinsa sekoittamisen *puolustelemiseksi* vedotaan siihen, että me olemme luokan puolue, niin se merkitsee, että toistetaan Nadezhdinin virhe, hän kun sekoitti „filosofisen, yhteiskunnallis-historiallisen kysymyksen liikkeen „syvällä” olevista „juurista” teknillis-organisatorista laatua olevaan kysymykseen” („Mitä on tehtävä?”, s. 91)*. Juuri tätä sekoittamista, jonka tov. Axelrod teki niin kevyesti, toistivat sitten kymmeniä kertoja puhujat, jotka puolustivat tov. Martovin sanamuotoa. „Mitä laajemmalle leviää puolueen jäsenen nimi, sitä parempi”, sanoo Martov selittämättä kuitenkaan, mitä hyötyä on sellaisen *nimen* laajasta leviämisestä, joka ei vastaa sisältöä. Voidaanko kieltää sitä, että puoluejärjestykseen kuulumattomien jäsenten valvominen on harhaluulo? Harhaluulon laaja leviäminen on vahingollista eikä hyödyllistä. „Me voimme vain iloita siitä, jos jokainen lakkolainen, jokainen mielenosoittaja teostaan vastaten voi julistaa olevansa puolueen jäsen” (s. 239). Todellako? Täytyykö *jokaisella lakkolaisella* olla oikeus *julistaa olevansa puolueen jäsen*? Tällä väitteellä tov. Martov vie heti virheensä mielettömyyteen asti *alentamalla* sosialidemokratian lakkolaisuudeksi, toistamalla

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 453. *Toim.*

Akimovien kummelluksia. Me voimme vain iloita, jos sosialidemokraattien onnistuu johtaa jokaista lakkoa, sillä sosialidemokratian suora ja ehdoton velvollisuus on johtaa proletariaatin luokkataistelun kaikkia ilmauksia, ja lakko on eräs tämän taistelun syvimmistä ja valtavimmista ilmauksista. Mutta me tulemme hvostilaisiksi, jos sallimme sen, että tuollainen alkeellinen, ipso facto * enintään trade-unionistinen taistelumuoto *samaistetaan* kaikinpuolisen ja tietoisien sosialidemokraattisen taistelun kanssa. Me tulemme opportunistisesti *laillistamaan ilmeisen vilpin*, jos annamme jokaiselle lakkolaiselle oikeuden „julistaa olevansa puolueen jäsen”, sillä sellainen „julistaminen” tulee olemaan *monessa tapauksessa valheellista*. Me alamme tuudittaa itseämme manilovilaisiin haaveisiin, jos ryhdymme uskottelemaan itsellemme ja muille, että *jokainen lakkolainen voi olla sosialidemokraatti ja sosialidemokraattisen puolueen jäsen sen äärettömän pirstoutuneisuuden, sorron ja tylsistytämisen vallitessa, joka kapitalismin oloissa tulee kiertämättömästi painamaan hyvin laajoja „opettamattomien”, ammattitaidottomien työläisten kerroksia*. Juuri „*lakkolaisen*” esimerkistä näkyy erikoisen selvästi, mikä ero on *vallankumouksellisella pyrkimyksellä* johtaa jokaista lakkoa sosialidemokraattisesti ja *opportunistisella fraasilla*, joka julistaa *jokaisen* lakkolaisen puolueenjäseneksi. Me olemme luokan puolue, sikäli kuin me *teossa* johdamme sosialidemokraattisesti melkein koko tai jopa koko proletariaatin luokkaa; mutta vain Akimovit voivat tehdä tästä sen johtopäätöksen, että meidän täytyy *sanoissa* samaistaa puolue ja luokka.

„Minä en pelkää salaliittolaisjärjestöä”, sanoi tov. Martov samassa puheessa,— mutta, lisäsi hän, „salaliittolaisjärjestössä on minun käsittääkseni järkeä vain sikäli, mikäli sitä ympäröi laaja sosialidemokraattinen työväenpuolue” (s. 239). Ollakseen täsmällinen olisi pitänyt sanoa: mikäli sitä ympäröi laaja sosialidemokraattinen työväenliike. Ja sellaisessa muodossa tov. Martovin väittäminen ei ole ainoastaan kiistaton, vaan suorastaan itsestään selvä totuus. Viivähdän tässä kohdassa vain siksi, että tov. Martovin kuluneesta fraasista tekivät seuraavat puhujat hyvin *halukkaasti käytetyin ja hyvin vulgäärin* todistuskappaleen, että Lenin muka

* — itsensä tosiasian nojalla, oleellisesti. Toim.

tahtoo „rajoittaa puolueen jäsenten koko summan salaliittolaisten summaan”. Tuon johtopäätöksen, joka on omiaan aiheuttamaan vain hymyä, teki sekä tov. Posadovski että tov. Popov, ja kun siihen yhtyivät Martynov ja Akimov, niin sen todellinen luonne, nimittäin opportunistisen fraasin luonne, hahmottui jo täydellisesti. Nykyään tätä samaa todistetta kehittelee uudessa „Iskrassa” tov. Axelrod lukevan yleisön tutustuttamiseksi uuden toimituksen uusiin organisatorisiin katsomuksiin. Jo edustajakokouksessa, heti ensimmäisessä istunnossa, joka käsitteli kysymystä 1. §:stä, huomautin, että vastaväittäjät haluavat käyttää hyväkseen tuollaista halpahintaista asetta, ja sen vuoksi varoitin puheessani (s. 240): „Ei pidä luulla, että puolueen järjestöjen tulee muodostua ainoastaan ammattivallankumouksellisista. Me tarvitsemme mitä erilaisimpia, kaikenmuotoisia, -asteisia ja -vivahteisia järjestöjä, alkaen erittäin ahtaista ja konspiratiivisista ja päättyen sangen laajoihin, vapaisiin, lose Organisationen”. Se on siinä määrin itsestään silminnähtävä, itsestään selvä totuus, että pidin tarpeettomana siinä viivähtää. Mutta nykyisinä aikoina, kun meitä on kiskottu taaksepäin hyvin monessa suhteessa, täytyy „kerata vanhaa läksyä” tässäkin. Sellaista kertausta varten esitän muutamia otteita kirjasesta „Mitä on tehtävä?” ja „Kirjeestä toverille”:

„...,Johtajakykyjen, sellaisten kuin Aleksejevin ja Myshkinin, Halturinin ja Zheljabovin kerhoille ovat poliittiset tehtävät mahdollisia tämän sanan todellisimmassa, käytännöllisimmässä mielessä, ne ovat voimien mukaisia juuri siksi ja sikäli, mikäli heidän tuliset puheensa löytävät vastakaikua vaistovaraisesti heräävissä joukoissa, mikäli heidän kuokuva tarmonsansa tempaa mukaansa vallankumouksellisen luokan tarmon ja toimeliaisuuden, mikäli tämä luokka asettuu tukemaan sitä”*. Puolueen, ollakseen sosialidemokraattinen *puolue*, täytyy saavuttaa nimenomaan *luokan kannatus*. Ei puolueen pidä ympäröidä salaliittolaisjärjestöä, kuten tov. Martov ajatteli, vaan vallankumouksellisen luokan, proletariaatin, pitää ympäröidä puoluetta, johon kuuluu sekä salaliittolais- että ei-salaliittolaisjärjestöjä.

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 439. Toim.

..., Taloudellista taistelua varten tarkoitettujen työväenjärjestöjen täytyy olla ammatillisia järjestöjä. Jokaisen työläis-sosialidemokraatin tulee mahdollisuuksien mukaan auttaa niitä ja aktiivisesti toimia näissä järjestöissä... Mutta ei ole lainkaan meidän etujemme mukaista vaatia, että ammattikuntaliittojen jäseninä voisivat olla vain sosialidemokraatit: se supistaisi vaikutuksemme laajuutta joukkojen keskuudessa. Osallistukoon ammattikuntaliittoon jokainen työläinen, joka käsittää yhdistymisen välttämättömyyden taistelua varten isäntiä ja hallitusta vastaan. Itse ammattikuntaliittojen tarkoitusperä ei olisi saavutettavissa, elleivät ne yhdistäisi kaikkia, jotka kykenevät nousemaan vaikka edes tälle alkeelliselle käsitystasolle, elleivät nämä ammattikuntaliitot olisi hyvin *laajoja* järjestöjä. Ja mitä laajempia nämä järjestöt ovat, sitä laajempaa tulee olemaan myöskin meidän vaikutuksemme niihin, vaikutuksemme, joka ei ilmene ainoastaan taloudellisen taistelun „vaistovaraisessa” kehittämisessä, vaan myöskin liiton sosialististen jäsenten välittömänä ja tietoisena vaikutuksena tovereihinsa” (s. 86)*. Sivumennen sanottakoon, että esimerkki ammattiliitoista on erittäin kuvaava 1. §:ää koskevan kiistakysymyksen arvioimiselle. Että näiden liittojen *täytyy* toimia sosialidemokraattisten järjestöjen „valvonnan ja johdon alaisina” — siitä ei voida olla eri mieltä sosialidemokraattien keskuudessa. Mutta jos *tällä perusteella* annetaan sellaisten liittojen kaikille jäsenille oikeus „julistaa olevansa” sosialidemokraattisen puolueen jäseniä, niin se olisi ilmeistä järjettömyyttä ja uhkasi tuottaa kahdenlaista vahinkoa: toisaalta *supistaa* ammattikuntaliikkeen mittoja ja heikentää työläisten solidaarisuutta tällä pohjalla. Toisaalta se avaisi sosialidemokraattisen puolueen ovet epämääräisyydelle ja häilyvyydelle. Saksan sosialidemokratialla oli tilaisuus ratkaista sellainen kysymys konkreettisesti asetettuna, kun nousi esille kuuluisa välikohtaus urakalla työskennelleiden hampurilaisten muurarien takia⁶⁹. Hetkeäkään empimättä sosialidemokratia katsoi lakonrikkuruuden epärehelliseksi menettelyksi sosialidemokraatin näkökannalta, t.s. katsoi lakkojen johtamisen, niiden tukemisen *omaksi* läheiseksi asiakseen, mutta samalla kertoo se yhtä päättävästi torjui vaatimuksen puolueen etujen

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 446. *Toim.*

samaistamisesta ammattikuntaliittojen etujen kanssa, *vas-
tuun säilyttämisestä puolueen harteille* yksityisten liittojen
eri askeleista. Puolueen täytyy pyrkiä ja se tulee pyrkimään
juurruttamaan oman henkensä ammattikuntaliittoihin,
alistamaan ne vaikutukseensa, mutta juuri tämän vaikutuk-
sen aikaansaamiseksi sen täytyy ottaa erilleen näiden liit-
tojen täysin sosialidemokraattiset (socialidemokraattiseen
puolueeseen kuuluvat) ainekset sellaisista aineksista, jotka
eivät ole täysin tietoisia eivätkä poliittisesti täysin aktiivisia,
eikä se saa sekoittaa niitä toisiinsa, kuten tov. Axelrod
tahtoo.

..., „Konspiratiivisimpien tehtävien keskittäminen vallan-
kumouksellisten järjestön taholta ei heikennä, vaan rikas-
tuttaa monien muiden järjestöjen toiminnan laajuutta ja
sisältöä, järjestöjen, jotka on tarkoitettu laajaa yleisöä
varten ja jotka ovat sen vuoksi mahdollisimman vähän
puetut määrättyyn muotoon ja mahdollisimman vähän
konspiratiivisia: sekä työväen ammattiliittoja että työläisten
itseopiskelukerhoja ja illegaalisen kirjallisuuden lukuker-
hoja, sekä sosialistisia että demokraattisia kerhoja *kaikkien*
muiden väestökerrosten keskuudessa y.m., y.m. Tällaiset
kerhot, liitot ja järjestöt ovat välttämättä tarpeellisia kaik-
kialla *mitä lukuisimmin* ja mitä erilaisimmin tehtävin, mutta
järjetöntä ja vahingollista on *sekoittaa* niitä *vallankumouk-
sellisten* järjestöön, pyyhkiä pois rajaa niiden väliltä”...
(s. 96)*. Tästä lainauksesta näkyy, kuinka aiheettomasti
tov. Martov muistutti minulle, että vallankumouksellisten
järjestön täytyy olla laajojen työväenjärjestöjen *ympäröimä*.
Osoitin tämän jo kirjassani „Mitä on tehtävä?”, ja „Kir-
jeessä toverille” kehitin tätä ajatusta konkreettisemmin.
Tehdaskerhot, kirjoitin siinä, „ovat meille erittäin tärkeitä:
onhan liikkeen koko päävoimana työläisten järjestyneisyys
suurissa tehtaissa, sillä suurissa tehtaissa on sellainen osa
työväenluokasta, jolla ei ole ainoastaan määrällisesti vallit-
seva asema, vaan vielä vallitsevampi asema vaikutusvallal-
taan, kehitykseltään ja taistelukyvyiltään. Jokaisen tehtaan
on oltava linnoituksenamme... Tehtaan alakomitean on
pyrittävä saamaan koko tehdas, mahdollisimman suuri osa
työläisistä kaikkien mahdollisten kerhojen (tai asiamiesten)
verkostoon... Kaikkien ryhmien, kerhojen, alakomiteoiden

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 458. *Toim.*

j.n.e. on oltava komitean laitosten tai komitean haaraosastojen asemassa. Toiset niistä suoraan ilmoittavat halua- vansa liittyä Venäjän sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen ja *sillä ehdolla*, että komitea ne *vahvistaa*, ne tulevat sen kokoonpanoon ja ottavat suorittaakseen (komitean toimeksiannosta tai sopien komitean kanssa) tiettyjä tehtäviä, sitoutuvat alistumaan puolue-elinten määräyksiin, *saavat kaikkien puoluejäsenten oikeudet*, niitä tullaan pitämään komitean lähimpinä varajäseninä j.n.e. Toiset *eivät liity* VSDTP:hen, vaan tulevat olemaan puolueen jäsenten järjestämien tai puolueen jotakin ryhmää lähellä olevien kerhojen asemassa j.n.e.” (ss. 17—18)*. Alleviivaamistani sanoista näkyy erittäin selvästi, että 1. §:n sanamuotoni *ajatus* oli ilmaistu täydellisesti jo „Kirjeessä toverille”. Siinä oli suoraan osoitettu puolueeseen pääsemisen ehdot, nimittäin: 1) määrätty järjestyneisyyden aste ja 2) puoluekomitean vahvistus. Sivua myöhemmin osoitan likipitäen senkin, millaiset ryhmät ja järjestöt ja minkälaisen näkökohtien mukaan pitää (tai ei pidä) ottaa puolueeseen: „Kirjallisuuden kantajien ryhmän on kuuluttava VSDTP:hen ja tunnettava tietty määrä sen jäseniä ja sen toimihenkilöitä. Ryhmän, joka tutkii ammatillisia työehtoja ja laatii ammatillisia vaatimuksia, ei tarvitse ehdottomasti kuulua VSDTP:hen. Yhden tai kahden puoluejäsenen *osanotolla* itseopiskelua harrastavan ylioppilas-, upseeri- tai toimitsijaryhmän ei toisinaan pidä laisinkaan tietää, että nämä kuuluvat puolueeseen j.n.e.” (ss. 18—19)**.

Siinä on teille vielä aineistoa kysymykseen „avoimista kasvoista”! Samaan aikaan kun tov. Martovin luonnoksen sanamuoto ei ensinkään kosketele edes puolueen suhdetta järjestöön, minä osoitin jo melkein vuotta ennen edustajakokousta, että toisten järjestöjen täytyy kuulua puolueeseen, toisten ei. „Kirjeessä toverille” esiintyy jo selvänä ajatus, jota puolustin edustajakokouksessa. Asia voitaisiin esittää havainnollisesti seuraavalla tavalla. Järjestyneisyyden asteen kannalta yleensä ja järjestön konspiratiivisuuden kannalta erikoisesti voidaan tehdä likipitäen tällainen luokitus: 1) vallankumouksellisten järjestöt; 2) työväen-

* Ks. Teokset, 6. osa, ss. 227, 229—230. *Toim.*

** Ks. Teokset, 6. osa, s. 230—231. *Toim.*

järjestöt, mahdollisimman laajat ja moninaiset (rajoitun vain työväenluokkaan pitäen itsestään selvänä, että muiden luokkien tietyt ainekset kuuluvat myös tähän tietyillä ehdoilla). Nämä kaksi järjestöluokkaa muodostavat puolueen. Edelleen, 3) puolueen lähellä olevat työväenjärjestöt; 4) työväenjärjestöt, jotka eivät ole lähellä puoluetta, mutta tosiasiallisesti ovat sen valvonnan ja johdon alaisia; 5) työväenluokan järjestymättömät ainekset, jotka osaksi, ainakin luokkataistelun suurten ilmausten aikoina, ovat samoin sosialidemokratian johdon alaisia. Likipitään tällaiselta näyttää asia minun näkökannaltani. Sitävastoin тов. Martovin näkökannalta katsoen puolueen raja jää aivan epämääräiseksi, sillä „jokainen lakkolainen” voi „julistaa olevansa puolueen jäsen”. Mitä hyötyä on tästä löyhyydestä? Laaja „nimen” leviäminen. Sen vahingollisuus on siinä, että se kylvää *sekasortoa aiheuttavaa* ajatusta luokan ja puolueen sekoittumisesta.

Esittämiemme yleisten perusajatusten valaisemiseksi luomme vielä pikaisen silmäyksen edustajakokouksessa jatkuneisiin väittelyihin 1. §:stä. Тов. Brucker kannattaa (тов. Martovin iloksi) minun sanamuotoani, mutta *hänen* liittonsa minun kanssani osoittautuu, toisin kuin тов. Akimovin liitto Martovin kanssa, väärinkäsitykseen perustavaksi. Тов. Brucker „ei hyväksy koko sääntöjä eikä niiden koko henkeä” (s. 239), vaan puolustaa minun sanamuotoani „Rabotsheje Delon” kannattajien toivoman *demokratismen perustana*. Тов. Brucker ei ollut kohonnut vielä sille näkökannalle, että poliittisessa taistelussa täytyy joskus valita *pienempi paha*; тов. Brucker ei huomannut, että demokratismen puolustaminen sellaisessa edustajakokouksessa kuin meidän on hyödytöntä. Тов. Akimov osoittautui tarkkanäköisemmäksi. Hän asetti aivan oikein kysymyksen myöntäessään, että „toverit Martov ja Lenin kiistelevät siitä, mikä (sanamuoto) vastaa paremmin heidän yhteistä päämääräänsä” (s. 252). „Minä ja Brucker”, jatkaa hän, „tahdomme valita sen, *mikä vähemmän saavuttaa päämäärää*. Tässä mielessä valitsen Martovin sanamuodon”. Ja тов. Akimov selitti avomielisesti, että „itse heidän päämääräänsä” (Plehanovin, Martovin ja minun päämääräni — vallankumouksellisten johtavan järjestön luomista) hän pitää „mahdottomana toteuttaa ja vahingollisena”; hän,

kuten toveri Martynovkin *, puolustaa sitä ekonomistien ajatusta, että „vallankumouksellisten järjestö” on tarpeeton. Hän on „täynnä uskoa, että elämä sittenkin murtautuu puoluejärjestöömme siitä riippumatta, salpaatteko te siltä tien Martovin sanamuodolla vai Leninin sanamuodolla”. Tässä „hvosstilaisessa” „elämän” ymmärtämisessä ei kannataisi viivähtää, elleimme kohtaisi sitä myöskin tov. Martovilla. Tov. Martovin toinen puhe (s. 245) on yleensä niin mielenkiintoinen, että sitä kannattaa eritellä seikka-peräisesti.

Tov. Martovin ensimmäinen perustelu: puolueen järjestöjen valvonta järjestöihin kuulumattomiin puolueen jäseniin nähden „on toteutettavissa, koska komitealla, antaessaan jollekin henkilölle määrätyn tehtävän, on mahdollisuus seurata sitä” (s. 245). Tämä teesi on erittäin kuvaava, sillä se „antaa ilmi”, jos niin voi sanoa, *kenelle* Martovin sanamuoto on tarpeen ja ketä se tulee *käytännössä* palvelemaan: intelligenttiyksilöitä vaiko työläisryhmiä ja työväenjoukkoja. Asia on niin, että Martovin sanamuoto voidaan tulkita kahdella tavalla: 1) jokaisella, joka antaa puolueelle säännöllistä henkilökohtaista apua yhden sen järjestön johtamana, on oikeus „*julistaa olevansa*” puolueen jäsen (tov. Martovin omat sanat); 2) jokaisella puolueen järjestöllä *on oikeus tunnustaa* puolueen jäseneksi jokainen, joka sen johtamana antaa sille säännöllistä henkilökohtaista apua. Vain ensimmäinen tulkinta antaa todella mahdollisuuden „jokaiselle lakkolaiselle” nimittää itseään puolueen jäseneksi, ja siksi *ainoastaan se* valloittikin heti Lieberien, Akimovien ja Martynovien sydämet. Mutta tämä tulkinta on jo silminnähävästi fraasi, sillä silloin siihen sopii koko työväenluokka, ja erotus puolueen ja luokan väliltä hieroutuu pois; valvonnasta ja johdosta „jokaiseen lakkolaiseen” nähden voidaan puhua vain „kuvaannollisesti”. Tämän vuoksi tov. Martov juuri hairahtuikin toisessa puheessaan heti toiseen tulkintaan (vaikka sulkeissa mainittakoon, että

* Tov. Martynov tahtoo muuten erottautua tov. Akimovista, tahtoo todistaa, että salaliittolainen ei muka merkitse konspiratiivista, että näiden sanojen välisen eron takana piilee käsitteiden välinen ero. Mikä tämä ero on, sitä ei tov. Martynov eikä nyt hänen jälkiään seuraava tov. Axelrodkaan ole selittänyt. Tov. Martynov „on olevinaan”, ikäänkuin minä en esimerkiksi kirjassessani „Mitä on tehtävä?” olisikaan päättävästi esiintynyt (samoin kuin „Tehtävissäkään” (ks. Teokset, 2. osa, ss. 299—327. *Toim.*)) „poliittisen taistelun salaliittolaisuudeksi *supistamista*” vastaan. Tov. Martynov tahtoo saada kuulijat *unohtamaan* sen, että ne, joita vastaan minä taistelin, *eivät katsooneet vallankumouksellisten järjestöä tarpeelliseksi*, kuten toveri Akimov ei sitä katso tarpeelliseksi nytkään.

edustajakokous torjui sen suoraan hylätessään Kostitshin päätöslauselman, s. 255): komitea tulee antamaan tehtäviä ja seuraamaan niiden täyttämistä. Sellaisia erikoistehtäviä ei tietysti milloinkaan tule olemaan työvään *joukoille, tuhansille* proletaareille (joista tov. Axelrod ja tov. Martynov puhuvat), niitä tullaan useimmiten antamaan nimenomaan niille *professoreille*, joista tov. Axelrod mainitsi, niille *lukiolaisille*, joista tov. Lieber ja tov. Popov huolehtivat (s. 241), sille *vallankumoukselliselle nuorisolle*, johon tov. Axelrod toisessa puheessaan viittasi (s. 242). Sanalla sanoen tov. Martovin sanamuoto joko jää kuolleeksi kirjaimeksi, tyhjäksi fraasiksi, tai tuottaa hyötyä pääasiassa ja miltei yksinomaan „*porvarillisen individualismin läpitunkeville intelligenteille*”, jotka eivät halua kuulua järjestöön. Sanoissa Martovin sanamuoto puolustaa proletariaatin laajojen joukkojen etuja; *tosiasiassa* tämä sanamuoto palvelee proletaarista kuria ja järjestyneisyyttä kammoksuvan *porvarillisen intelligenssin* etuja. Ei kukaan uskalla kieltää sitä, että *intelligenssille* nykyaikaisten kapitalististen yhteiskuntien *erikoiskerroksena* on suurin piirtein luonteenomaista *juuri individualismi* ja kyvyttömyys kuriin ja järjestäytymiseen (vrt. vaikkapa Kautskyn tunnettuja kirjoituksia *intelligenssistä*); siinä muuten on tämän yhteiskuntakerroksen epäedullinen eroavaisuus proletariaatista; siinä on yksi selitys *intelligenttimäiseen* velttouteen ja häilyväisyyteen, jonka proletariaatti niin usein saa tuntea; ja tämä *intelligenssin* ominaisuus on erottamattomassa yhteydessä sen tavanomaisiin elinehtoihin, ansioehtoihin, jotka hyvin monessa suhteessa lähentelevät *pikkuporvarillisen toimeentulon* ehtoja (työskentely yksin tahi hyvin pienissä kollektiiveissa j.n.e.). Ei ole sattuma vihdoin sekään, että juuri tov. Martovin sanamuodon puolustajien täytyi vetää esille professorit ja lukiolaiset esimerkkeinä! Eivät ne olleet laajan proletaarisen taistelun puoltajia, jotka 1. §:ää koskevissa kiistoissa esiintyivät radikaalis-salaliittolaisen järjestön puoltajia vastaan, kuten toverit Martynov ja Axelrod luulivat, vaan *porvarillis-intelligenttimäisen individualismin* kannattajat törmäsivät yhteen *proletaarisen organisaation* ja *kurin* kannattajien kanssa.

Tov. Popov sanoi: „Kaikkialla Pietarissa samoin kuin Nikolajevissa tai Odessassa on näiden kaupunkien edustajain todistusten mukaan kymmeniä työläisiä, jotka levittävät

kirjallisuutta, harjoittavat suullista agitaatiota ja jotka eivät voi olla järjestön jäseniä. Heidät voidaan ottaa järjestön kirjoihin, mutta jäseneksi heitä ei saa katsoa" (s. 241). Miksi he eivät voi olla järjestön jäseninä? se jäi тов. Popovin salaisuudeksi. Esitin jo edellä kohdan „Kirjeestä toverille”, jossa osoitetaan, että nimenomaan kaikkien sellaisten työläisten (sadoin eikä kymmenin) ottaminen järjestöihin on sekä mahdollista että välttämätöntä ja että hyvin monet näistä järjestöistä voivat ja niiden täytyy kuulua puolueeseen.

Тов. Martovin toinen perustelu: „Leninin mielestä puolueessa ei ole muita järjestöjä kuin puoluejärjestöjä”... Aivan oikein!.. „Minun mielestäni sitävastoin täytyy sellaisia järjestöjä olla olemassa. Elämä luo ja synnyttää järjestöjä pikemmin kuin me ennätämme liittää niitä ammattivallankumouksellisten taistelujärjestömmen hierarkiaan”... Tuo on väärin kahdessa suhteessa: 1) kunnollisia vallankumouksellisten järjestöjä „elämä” synnyttää paljon vähemmän kuin me tarvitsemme, kuin työväenliike vaatii; 2) meidän puolueemme pitää olla ei ainoastaan vallankumouksellisten järjestöjen, vaan myöskin työväenjärjestöjen suuren joukon hierarkia... „Lenin ajattelee, että Keskuskomitea vahvistaa puoluejärjestön nimen vain niille järjestöille, jotka tulevat olemaan täysin luotettavia periaatteellisessa suhteessa. Mutta тов. Brucker ymmärtää hyvin, että elämä (sic!) ottaa omansa ja että ollakseen jättämättä puolueen ulkopuolelle monia järjestöjä Keskuskomitean täytyy ne laillistaa, vaikka ne eivät olekaan luonteeltaan täysin luotettavia; sen vuoksi тов. Brucker yhtyykin Leniniin”... Jopa on totisesti hvostilaista „elämän” ymmärtämistä! Tietysti, jos Keskuskomitea olisi *ehdotto-masti* kokoonpantu henkilöistä, jotka eivät pidä ohjeenaan omaa mielipidettään, vaan sitä, mitä muut sanovat (ks. Organisaatiokomiteaa koskevaa välikohtausta), niin silloin „elämä” ottaisi „omansa” siinä mielessä, että puolueen takapajuisimmat ainekset saisivat yliotteen (*kuten nyt on käynytkin, kun takapajuisista aineksista on muodostunut puolueen „vähemmistö”*). Mutta ei voida esittää ainoatakaan järkisyytä, joka pakottaisi järkevän Keskuskomitean ottamaan puolueeseen „epäluotettavia” aineksia. Juuri tällä vetoamisella „elämään”, joka „synnyttää” epäluotettavia aineksia, тов. Martov osoittaakin silmin-

nähtävästi organisaatiosuunnitelmansa opportunistisena luonteen!.. „Minä taas ajattelen”, jatkaa hän, „että jos sellainen järjestö (ei täysin luotettava) suostuu hyväksymään puolueen ohjelman ja puolueen valvonnan, niin me voimme ottaa sen puolueeseen tekemättä siitä siten puolueen järjestöä. Minä pitäisin puolueemme suurena voittona sitä, jos esimerkiksi jokin „riippumattomien” liitto päättäisi, että se hyväksyy sosialidemokratian kannan ja sen ohjelman sekä liittyy puolueeseen, mikä ei kuitenkaan merkitse sitä, että me yhdistämme tuon liiton puoluejärjestöön”... Kas sellaiseen sekasotkuun johtaa Martovin sanamuoto: puolueeseen kuuluvat puolueettomat järjestöt! Kuvitelkaapa mielesänne *hänen* kaavaansa: puolue = 1) vallankumouksellisten järjestöt + 2) puoluejärjestöiksi tunnustetut työväenjärjestöt + 3) työväenjärjestöt, joita ei tunnusteta puoluejärjestöiksi (etupäässä „riippumattomista”), + 4) erilaisia tehtäviä täyttävät yksityiset henkilöt, professorit, lukiolaiset j.n.e. + 5) „jokainen lakkolainen”. Tämän oivallisen suunnitelman rinnalle voidaan asettaa vain tov. Lieberin sanat: „Meidän tehtävänäme ei ole ainoastaan järjestön järjestäminen (!), me voimme ja meidän täytyy järjestää puolue” (s. 241). Niinpä tietysti, me voimme ja meidän täytyy tehdä se, mutta sitä varten ei tarvita sisällyksettömiä sanoja „järjestöjen järjestämisestä”, vaan *suora vaatimus* puolueen jäsenille, että he tekisivät tositeossa työtä *järjestämisestä* varten. Kun puhutaan „puolueen järjestämisestä” ja puolustellaan kaikenlaisen järjestymättömyyden ja kaikenlaisen hajanaisuuden peittelemistä puolue-sanalla, niin se merkitsee, että puhutaan tyhjiä sanoja.

„Meidän sanamuotomme”, sanoo tov. Martov, „ilmaisee pyrkimystä siihen, että vallankumouksellisten järjestön ja joukon välillä olisi useita järjestöjä”. Se ei ole totta. Juuri tätä todella välttämätöntä pyrkimystä Martovin sanamuoto *ei ilmaisekaan*, sillä se *ei kannusta järjestäytymiseen*, ei sisällä järjestäytymisvaatimusta eikä erota järjestynyttä järjestymättömästä. Se antaa ainoastaan pelkän *nimen* *, ja

* Liigan edustajakokouksessa tov. Martov esitti vielä yhden perustelun sanamuotonsa puolesta, perustelun, jolle kannattaa nauraa. „Me voisimme osoittaa”, sanoo hän, „että Leninin sanamuoto kirjaimellisesti ymmärrettynä sulkee puolueen ulkopuolelle *Keskuskomitean asiamiehet*, sillä viimeainitut eivät muodosta järjestöä” (s. 59). Tämä todiste vastaanotettiin Liigan edustajakokouksessakin naurulla, kuten pöytäkirjoihin on merkitty. Tov. Martov luulee, että hänen osoittamansa „pulma” on ratkaistavissa ainoastaan siten, että KK:n asiamiehet kuuluvat „KK:n järjestöön”. Mutta kysymys ei ole siitä. Kysymys on siitä, että esimerkiksi tov. Martov näytti havainnollisesti, *ettei hän lainkaan ymmärrä* l. §:n *ajatusta*, hän

tämän johdosta ei voida olla muistamatta tov. Axelrodin sanoja: „Ei millään asetuksilla voida kieltää niitä (vallankumouksellisen nuorison y.m. kerhoja) ja yksityisiä henkilöitä nimittämistä itseään sosialidemokraateiksi” (pyhä totuus!), „jopa pitämistä itseään puolueen osana”... tämä on jo *ehdottomasti väärin!* Kieltää nimittämistä itseään sosialidemokraatiksi ei voida *eikä tarvitse*, sillä tämä sana ilmaisee *välittömästi* vain vakaumusten systeemiä eikä määrättyjä organisatorisia suhteita. Yksityisiä kerhoja ja henkilöitä voidaan ja täytyy kieltää „pitämistä itseään puolueen osana”, silloin kun nämä kerhot ja henkilöt vahingoittavat puolueen asiaa, turmelevat sitä tai aiheuttavat siinä epäjärjestystä. Olisi naurettavaa puhua *puolueesta* kokonaisuutena, poliittisena suurena, ellei se voisi „asetuksella kieltää” kerhoa „pitämistä itseään osana” kokonaisuudesta! Ja miksi sitten tarvitsisi määritellä puolueesta erottamisen järjestys ja ehdot? Tov. Axelrod vei havainnollisesti tov. Martovin perusvirheen järjettömyyteen saakka; kohottaa vielä tämän virheen *opportunistiseksi teoriaksikin* lisätesään: „Leninin sanamuodossa 1. § on suorastaan periaatteellisessa ristiriidassa proletariaatin sosialidemokraattisen puolueen varsinaisen olemuksen (!), tehtävien kanssa” (s. 243). Tämä ei merkitse mitään muuta kuin: korkeampien vaatimusten asettaminen puolueelle kuin luokalle on periaatteellisessa ristiriidassa proletariaatin tehtävien varsinaisen olemuksen kanssa. Ei ole ihme, että Akimov asettui lujasti puolustamaan sellaista *teoriaa*.

Oikeuden ja kohtuuden vuoksi on mainittava, että tov. Axelrod, joka *nyt* haluaa tehdä tästä virheellisestä, selvästi opportunistisiin kallistuvasta sanamuodosta *uusien* katsomusten jyväsän, lausui edustajakokouksessa päinvastoin

antoi mallinäytteen puhtaasti kirjatoukkamaisesta arvostelusta, joka on todellakin pilkan arvoinen. *Muodollisesti* ei tarvitsisi muuta kuin muodostaa „KK:n asiamestien järjestö”, laatia päätös sen liittämiseksi puolueeseen, jotta tov. Martoville niin paljon päänvaivaa aiheuttanut „pulma” katoaisi heti. Mutta 1. §:n *ajatus* minun sanamuodossani on *kiihokkeessa*: „järjestäytykää!”, *reaalisen* valvonnan ja johdon *turvaamisessa*. *Asian oleelliselta* kannalta katsottuna itse kysymyksen, tulevatko KK:n asiamestet kuulumaan puolueeseen, on naurettava, sillä *reaalinen* valvonta heihin nähden on turvattu täydellisesti ja ehdottomasti *jo sillä, että heidät on nimetty asiamestieksi*, jo sillä, että heidät jätetään asiamestien toimeen. Siis järjestyneen ja järjestymättömän sekoittamisesta (joka on virheen juuri tov. Martovin sanamuodossa) ei tässä ole puhettakaan. Tov. Martovin sanamuodon kelvottomuus on siinä, että kuka tahansa voi *julistautua* puolueen jäseneksi, jokainen opportunisti, jokainen suunsoittaja, jokainen „professori” ja jokainen „lukiolainen”. Tätä sanamuotoa *akilleenkantapäätä* tov. Martov koettaa turhaan *peitellä* sellaisten esimerkkien avulla, kun ei voi olla puhettakaan puolueen jäseneksi luokautumisesta, jäseneksi julistautumisesta.

suostuvansa „tinkimään” sanoen: „Mutta huomaa, että kolkutan avonaiseen oveen”... (minä huomaa sen myöskin uudessa „Iskrassa”)... „sillä tov. Lenin periferiakerhoineen, joita pidetään puoluejärjestön osina, lähenee minun vaatimustani”... (eikä vain periferiakerhoineen, vaan myöskin kaikenlaisine työväenliittoineen: vrt. pöytäk. s. 242, tov. Strahovin puheesta, sekä edellä esitettyjä otteita kirjasta „Mitä on tehtävä?” ja „Kirjeestä toverille”)... „Jäljelle jäävät vielä yksityiset henkilöt, mutta tässäkin voitaisiin vielä tinkiä”. Vastasin tov. Axelrodille, että tinkimistä vastaan ei minulla yleensä puhuen ole mitään, ja minun täytyy nyt selittää, missä mielessä se oli sanottu. Nimenomaan yksityisten henkilöiden, kaikkien noiden professorien, lukio-
laisten y.m. suhteen olisin kaikkein vähimmän suostunut myönnytyksiin; mutta kun oli herätetty epäilyjä työväenjärjestöihin nähden, niin olisin suostunut (huolimatta edellä todistamastani näiden epäilyjen täydellisestä perusteettomuudesta) lisäämään 1. pykälääni tämännäköisen huomautuksen: „Työväenjärjestöjä, jotka hyväksyvät Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen ohjelman ja säännöt, on mahdollisimman suurin määrin liitettävä puoluejärjestöjen joukkoon”. Täsmällisesti puhuen ei tuollaisen toivomuksen paikka ole tietenkään säännöissä, joiden täytyy rajoittua juridisiin määritelmiin, vaan selittävässä kommentaareissa, kirjasissa (ja olen jo viitannut siihen, että kirjasissani olin jo kauan ennen sääntöjä esittänyt sellaisia selityksiä), mutta sellainen huomautus ei ainakaan sisältäisi varjoakaan *vääristä* ajatuksista, jotka voivat aiheuttaa epäjärjestystä, varjoakaan *opportunistisista* järjestyksistä * ja „*anarkistisista käsityksistä*”, joita epäilemättä sisältyy tov. Martovin sanamuotoon.

* Sellaisiin järkelyihin, joita kiertämättä pulpahtaa esiin Martovin sanamuodon perustelemisyriyksissä, kuuluu varsinkin tov. Trotskin fraasi (ss. 248 ja 346), että „opportunistin luovat monimutkaisemmat (tai: määräävät syvemmät) syyt kuin tämä tai tuo sääntöjen pykälä,— sen aiheuttaa porvarillisen demokration ja proletariaatin kehityksen suhteellinen taso”... Kysymys ei ole siitä, että sääntöjen pykälät voivat luoda opportunistia, vaan siitä, että niiden avulla taotaan terävämpi tai tylsempi ase opportunistia vastaan. Mitä syvempiä ovat sen syyt, sitä terävämmän pitää tämän aseena olla. Tämän vuoksi, kun opportunistin „syvillä syillä” puolustellaan sanamuotoa, joka avaa oven opportunistille, niin se on puhtainta hovostismia. Kun tov. Trotski vastusti tov. Lieberia, niin hän ymmärsi, että säännöt ovat kokonaisuuden „järjestettyä epäluottamusta” osaan, etujoukon „järjestettyä epäluottamusta” takapajuisen joukkoon; mutta kun tov. Trotski joutui tov. Lieberin puolelle, niin hän unohti jo tämän ja alkoi puolustellakin tämän epäluottamuksen (epäluottamuksen opportunistiin) *meidän* järjestämisemme *heikkoutta* ja hataruutta „monimutkaisilla syillä”, „proletariaatin kehitystasolla” j.n.e. Tov. Trotskin toinen perustelu: „Jollakin tavoin järjestyneen intelligenttiorison on paljon helpompi *merkitä itsensä* (kursivointi minun) puolueen luetteloihin”.

Viimeksi lainausmerkeissä esittämäni sanat kuuluvat тов. Павловитshille, joka aivan oikein katsoi „*vastuuttomien* ja puolueeseen omin päinsä *lukeutuvien*” jäsenten tunnustamisen *anarkismiksi*. „Yksinkertaiselle kielelle käännettynä”, selitti тов. Павловитsh minun sanamuotoani тов. Lieberille, se merkitsee: „kun kerran tahdot olla puolueen jäsen, pitää sinun tunnustaa myös organisaatiosuhteet muutenkin eikä vain platonisesti”. Niin yksinkertainen kuin tämä „käännös” onkin, se ei kuitenkaan ollut tarpeeton (kuten edustajakokouksen jälkeen sattuneet tapahtumat ovat osoittaneet) ei ainoastaan erinäisille arveluttaville professoreille ja lukiolaisille, vaan myöskin aivan todellisille puolueen jäsenille, johtaville henkilöille... Yhtä oikein тов. Павловитsh osoitti, että тов. Martovin sanamuoto ja se tieteellisen sosialismin kiistaton väittäjä, jota samainen тов. Martov niin epäonnistuneesti siteerasi, ovat keskenään ristiriidassa. „Meidän puolueemme on tiedottoman prosessin tietoinen ilmaisija”. Aivan niin. Ja juuri sen vuoksi on väärin tavoitella sitä, että „jokainen lakkolainen” voisi nimittää itseään puolueen jäseneksi, sillä jos „jokainen lakko” ei olisi vain väkevän luokkavaiston ja luokkataistelun vaistovarainen ilmaus, taistelun, joka väistämättä vie yhteiskunnalliseen vallankumoukseen, vaan olisi tämän prosessin *tietoinen ilmaus*, niin silloin... silloin yleislakko ei olisi anarkistinen fraasi, silloin meidän puolueemme heti ja kerralla *veisi mukanaan* koko työväenluokan, ja niin ollen se tekisi heti lopun myöskin *koko porvarillisesta yhteiskunnasta*. Ollakseen *teoissa*

Aivan, niin. Siksi pä intelligenttimäinen löyhyys valvaa sitä sanamuotoa, jonka perusteella vieläpä järjestymättömätkin ainekset *julistautuvat* puolueen jäseniksi, eikä minun sanamuotoani, joka *poistaa* oikeuden „merkitä *itsensä*” luetteloihin. Тов. Троцкий sanoo, että jos Keskuskomitea „ei tunnusta” opportunistien järjestöä, niin tämä tapahtuu ainoastaan henkilöiden luonteen vuoksi, ja kun kerran nämä henkilöt ovat tunnettuja poliittisina yksilöinä, niin he eivät ole vaarallisia, heidät voidaan syrjäyttää puolueen toimeenpanemalla yleisellä boikotilla. Se on totta vain niihin tapauksiin nähden, jolloin on *poistettava puolueesta* (ja sekin on totta vain puoliksi, sillä järjestynyt puolue *poistaa* äänestyksellä eikä boikotilla). Se on aivan väärin niihin paljon tiheimmin sattuviin tapauksiin nähden, jolloin on mieleöntä *poistaa*, jolloin pitää vain *valvoa*. Valvontatarkoituksissa Keskuskomitea voi määrättyillä ehdoilla *vartavasten* liittää puolueeseen järjestön, joka ei ole aivan luotettava, mutta on työkykyinen, koetellakseen sitä, koettaakseen *suunnata sitä oikealle tielle*, tehdäkseen johdollaan tehottomaksi sen osittaiset poikkeamiset j.n.e. Sellainen liittäminen ei ole vaarallista, jos ei sallita yleensä „*itsensä merkitsemistä*” puolueen luetteloihin. Sellainen liittäminen on usein hyödyllistä virheellisten katsomusten ja virheellisen taktiikan avointa ja *vastuunalaista*, valvonnalaista ilmaisu (ja käsitteilyä) varten. „Mutta jos juridisten määritelmien pitää vastata tosiasiallisia suhteita, niin тов. Ленинin sanamuoto on hylättävä”, puhuu тов. Троцкий, ja puhuu taaskin kuten opportunisti. Tosiasialliset suhteet eivät ole kuolleita, vaan ne elävät ja kehittyvät. Juridiset määritelmät voivat vastata näiden suhteiden edistyksellistä kehitystä, mutta voivat myöskin (jos nämä määritelmät ovat huonoja) „*vastata*” taantumista tai paikallaan seisomista. Tämä viime mainittu tapaus onkin тов. Martovin „tapaus”.

tietoinen ilmaisija puolueen täytyy osata laatia sellaiset organisaatiosuhteet, jotka *turvaisivat määrätyn tietoisuustason* ja järjestelmällisesti kohottaisivat tätä tasoa. „Jos mennään Martovin tietä”, sanoi tov. Pavlovitsh, „niin ennen kaikkea pitää heittää pois kohta *ohjelman* tunnustamisesta, sillä sitä varten, jotta ohjelma voitaisiin hyväksyä, on se omaksuttava ja ymmärrettävä... Ohjelman tunnustaminen edellyttää aikalailla korkeaa poliittisen tietoisuuden tasoa”. Me emme milloinkaan salli, että sosialidemokratian *tukemista*, että sen johtamaan taisteluun *osallistumista rajoitettaisiin* keinotekoisesti minkäänlaisilla (omaksumisen, ymmärtämisen y.m.) vaatimuksilla, sillä itse tämä *osallistuminen* pelkällä ilmenemisellään *kohottaa* sekä tietoisuutta että järjestäytymisvaistoja, mutta kun kerran *olemme yhtyneet puolueeksi* suunnitelmallista työtä varten, niin meidän täytyy huolehtia tämän suunnitelmallisuuden turvaamisesta.

Että tov. Pavlovitshin varoitus ohjelman suhteen ei ollut tarpeeton, se ilmeni *heti, saman* istunnon aikana. Tov. Akimov ja Lieber, jotka ajoivat läpi tov. Martovin sanamuodon*, paljastivat *heti* todellisen luontonsa vaatimalla (ss. 254—255), että ohjelmakin pitäisi (puolueen „jäsenyyttä” varten) tunnustaa vain platonisesti, vain sen „peruskohdat”. „Tov. Akimovin ehdotus on täysin loogillinen tov. Martovin kannalta katsoen”, totesi tov. Pavlovitsh. Valitettavasti emme näe pöytäkirjoista, *kuinka monta* ääntä tämä Akimovin ehdotus sai — hyvin luultavaa on, että vähintään seitsemän (viisi bundilaista, Akimov ja Brucker). Ja juuri nimenomaan *seitsemän* edustajan poislähtö edustajakokouksesta muutti „kiinteän enemmistön” (anti-iskralaiset, „keskusta” ja martovilaiset), joka alkoi muodostua sääntöjen 1. §:ää koskevassa kysymyksessä, kiinteäksi vähemmistöksi! Juuri nimenomaan *seitsemän* edustajan poistuminen johti vanhan toimituksen vahvistamista koskevan ehdotuksen myttyynmenoon, mikä oli muka huutavaa „periytyväisyyden” rikkomista „Iskran” hoitamisessa! Mutta

* Sen puolesta annettiin 28 ääntä, vastaan 22. Kahdeksasta anti-iskralaisesta seitsemän kannatti Martovia, yksi minua. Ilman opportunistien apua tov. Martov ei olisi voinut ajaa läpi opportunistista sanamuotoaan. (Liigan edustajakokouksessa tov. Martov koetti hyvin epäonnistuneesti kumota tätä ilmeistä tosiasiaa, rajoittuen jostakin syystä pelkkien bundilaisten ääniin ja unohtaen tov. Akimovin ja hänen ystävänsä, oikeammin sanoen, muistaen heidät *vain* silloin, kun se saattot olla fodistuksena minua vastaan — tov. Bruckerin yhtymisestä minun mieliteeseeni.)

ainutlaatuinen *seitsikko* oli „Iskran” „periytyväisyyden” ainoa pelastus ja tae: tämän seitsikon muodostivat bundilaiset, Akimov ja Brucker, s.o. juuri ne edustajat, jotka äänestivät „Iskran” Pää-äänenkannattajaksi tunnustamisen *perusteluja* vastaan, juuri ne edustajat, joiden opportunistin edustajakokous totesi kymmeniä kertoja ja minkä totesivat muun muassa Martov ja Plehanov kysymyksessä, joka koski 1. §:n *lieventämistä* ohjelman suhteen. Anti-iskralaisten varjelemassa „Iskran” „periytyväisyydessä”! — siinä me lähestymme edustajakokouksen jälkeen esitetyn tragikomedian *alkunäytöstä*.

* * *

Äänten ryhmitys sääntöjen ensimmäisen §:n johdosta paljasti aivan samantyyppisen ilmiön kuin kielten tasa-arvoisuutta koskevassa välikohtauksessakin: neljännen osan (likipitäen) erkaneminen iskralaisesta enemmistöstä antaa voiton mahdollisuuden anti-iskralaisille, joiden mukana menee „keskusta”. Tietysti tässäkin on yksityisiä ääniä, jotka rikkovat kuvan täydellistä sopusuhtaisuutta — sellaisessa suuressa kokouksessa kuin meidän edustajakokouksemme löytyy ehdottomasti aina osa „villejä”, jotka joutuvat sattumalta milloin millekin puolelle, varsinkin sellaisessa kysymyksessä kuin ensimmäinen §, jossa erimielisyyden todellinen luonne alkoi vasta hahmottua ja monet suorastaan *eivät ehtineet päästä selville* asiasta (kun kysymystä ei oltu ennakolta käsitelty kirjallisuudessa). Enemmistön iskralaisilta erkani viisi ääntä (Rusov ja Karski, kummallakin kaksi ääntä, ja Lenski, jolla oli yksi ääni); sen sijaan heihin liittyi yksi anti-iskralainen (Brucker) ja kolme keskustasta (Medvedev, Jegorov ja Tsarjov); summaksi tuli 23 ääntä (24 — 5 + 4), yhtä ääntä vähemmän kuin lopullinen ryhmitys vaaleissa. *Enemmistön antoivat Martoville anti-iskralaiset*, joista 7 kannatti häntä ja yksi minua („keskustasta” niinkään seitsemän kannatti Martovia, kolme minua). Se iskralaisten vähemmistön kokoomus anti-iskralaisten ja „keskustan” kanssa, joka muodosti kiinteän vähemmistön edustajakokouksen lopussa ja sen jälkeen, *oli alkanut muodostua*. Martovin ja Axelrodin poliittinen virhe, kun he ottivat *ilmeisen askeleen opportunistiin ja anarkistiseen individualismiin* ensimmäisen §:n sanamuodossa ja

varsinkin tämän sanamuodon puolustamisessa, paljastui heti ja erittäin havainnollisesti edustajakokouksen vapaalla ja avoimella arenalla, paljastui siinä, että vähimmän lujat ja periaatteellisesti vähimmän johdonmukaiset ainekset panivat heti liikkeelle kaikki voimansa sen raon, sen aukon laajentamiseksi, joka ilmeni vallankumouksellisen sosialidemokratian katsomuksissa. Sellaisten ihmisten yhteistyö edustajakokouksessa, jotka avoimesti tavoittelivat organisaation alalla *eri päämääriä* (ks. Akimovin puhetta), työnsi heti organisaatiosuunnitelmamme ja sääntömme *periaatteellisia* vastustajia toverien Martovin ja Axelrodin virheen tukemiseen. Iskralaiset, jotka tässäkin kysymyksessä pysyivät uskollisina vallankumouksellisen sosialidemokratian katsomuksille, joutuivat *vähemmistöön*. Tämä on *tavattoman tärkeä* seikka, sillä ilman sen valaisemista ei voida lainkaan ymmärtää enempää taistelua sääntöjen yksityiskohdista kuin myöskään taistelua Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean henkilököönpanosta.

j) VÄÄRÄ SYYTÖS OPPORTUNISMISTA JA SIITÄ VIATTOMASTI KÄRSIMÄÄN JOUTUNEET

Ennenkuin siirrymme käsittelemään säännöistä käytyjen väittelyjen jatkoa, on keskuselimien henkilököönpanoa koskevassa kysymyksessä ilmenneen erimielisyytemme selvittämiseksi kosketeltava edustajakokouksen aikana pidettyjä „Iskra” järjestön *yksityisiä* istuntoja. Viimeinen ja tärkein näistä neljästä istunnosta pidettiin *nimenomaan* sääntöjen ensimmäisestä §:stä toimitetun äänestyksen *jälkeen*,—niin ollen tässä istunnossa tapahtunut „Iskra” järjestön kahtiajakaantuminen oli sekä kronologisesti että loogillisesti myöhäisemmän taistelun edeltävä ehto.

„Iskra” järjestön yksityisistunnot * alkoivat kohta Organisaatiokomitean vuoksi sattuneen välikohtauksen jälkeen, joka antoi aiheen pohtia kysymystä mahdollisista ehdokkaista Keskuskomiteaan. Itsestään ymmärrettävää on, että imperatiivisten mandaattien lakkauttamisen vuoksi näillä istunnoilla oli yksinomaan neuvotteleva, ketään velvoittamaton

* Sellaisten kiistojen välttämiseksi, joita ei voida ratkaista, yritin jo Liigan edustajakokouksessa hahmotella yksityiskokousten kulun esittämiselle mahdollisimman ahtaat puitteet. Perustosiasiat on esitetty minun „Kirjeessäni „Iskran” toimitukselle” (s. 4). Tov. Martov ei vastustanut niitä „Vastauksessaan”.

luonne, mutta niiden merkitys oli siitä huolimatta hyvin suuri. Keskuskomitean valitseminen tuotti melkoisia vaikeuksia edustajille, jotka eivät tunteneet konspiratiivisia nimiä eivätkä „Iskra” järjestön sisäistä toimintaa, järjestön, joka oli luonut puolueen tosiasiallisen yhtenäisyyden ja toteuttanut sitä käytännöllisen liikkeen johtoa, joka oli yhtenä vaikuttimena „Iskran” viralliseen tunnustamiseen. Näimme jo, että jos iskralaiset olisivat olleet yksimielisiä, niin heillä olisi ollut täysin taattu suuri, lähes $\frac{3}{5}$ enemmistö edustajakokouksessa, ja kaikki edustajat ymmärsivät tämän mainiosti. Kaikki iskralaiset odottivatkin juuri sitä, että „Iskra” järjestö suosittelisi määrättyä Keskuskomitean henkilököönpanoa, eikä ainoakaan tämän järjestön jäsen sanallakaan vastustanut KK:n kokoonpanon ennakkopohdintaa siinä, ainoakaan heistä ei hiiskahtanutkaan koko Organisaatiokomitean kokoonpanon vahvistamisesta, t.s. sen muuttamisesta Keskuskomiteaksi, ei hiiskahtanut *edes neuvottelemisesta* koko Organisaatiokomitean kanssa ehdokkaista Keskuskomiteaan. Tämä seikka on myös tavattoman kuvaava, ja on erittäin tärkeää ottaa se huomioon, sillä *nyt jäljestäpäin* martovilaiset puolustavat innokkaasti Organisaatiokomiteaa todistaen sillä ainoastaan sadannen ja tuhannennen kerran poliittisen selkärangattomuutensa*. Niin kauan kuin kahtiajakaantuminen keskuksien kokoonpanon vuoksi ei ollut liittänyt Martovia yhteen Akimovin kanssa, kaikille oli selvää edustajakokouksessa se, mistä jokainen puolueettomasti arvosteleva henkilö voi edustajakokouksen pöytäkirjojen ja „Iskran” koko historian perusteella helposti vakuuttautua, nimittäin: että Organisaatiokomitea oli *pääasiassa* toimikunta edustajakokouksen koollekutsumista varten, toimikunta, joka oli vartavasten muodostettu eri suuntavivahteiden edustajista aina bundilaiseen vivahdukseen saakka; mutta todellisen työn puolueen organisatorisen eheyden *luomiseksi* oli kokonaan kantanut harteillaan „Iskra” järjestö (on otettava huomioon sekin, että edustajakokouksesta oli aivan sattumalta pois *useita*

* Kuvitelkaapa vain hyvin mielessänne näitä „käytöstapoja”: „Iskra” järjestön edustaja neuvottelee edustajakokouksessa ainoastaan tämän järjestön kanssa eikä hiiskahdakaan neuvottelusta Organisaatiokomitean kanssa. Mutta kärsittyään sekä tässä järjestössä että edustajakokouksessa tappion hän alkaa *valittaa* Organisaatiokomitean vahvistamatta jättämistä, ylistellä OK:ta jäljestäpäin ja hylkiä ylenkatseellisesti järjestöä, joka oli antanut hänelle mandaatin! Voidaan mennä takuuseen siitä, että samankaltaista tapausta ei löydy ainoakaan todella sosialidemokraattisen ja todella työväenpuolueen historiasta.

Organisaatiokomitean iskralaisia jäseniä sekä vangitsemisten vuoksi että muista „riippumattomista” syistä). Edustajakokouksessa olleen „Iskra” järjestön kokoonpano on jo esitetty tov. Pavlovitshin kirjasessa (ks. hänen „Kirjettä II edustajakokouksesta”, s. 13)⁷⁰.

„Iskra” järjestössä käytyjen kuumien väittelyjen lopputuloksena oli kaksi äänestystä, jotka olen jo esittänyt „Kirjeessä toimitukselle”. Ensimmäinen äänestys: „yksi Martovin kannattamista ehdokkaista hylätään yhdeksällä äänellä neljää vastaan kolmen pidättäytyessä”. Luulisi, ettei ole mitään yksinkertaisempaa ja luonnollisempaa kuin tällainen tosiasia: kaikkien edustajakokouksessa olleiden „Iskra” järjestön kuudentoista jäsenen yhteisestä suostuksesta harkitaan kysymystä mahdollisista ehdokkaista, ja enemmistö evää yhden tov. Martovin ehdokkaan (nimittäin tov. Steinin ehdokkuuden, minkä tov. Martov itsekin on malttamattomuudessaan jo nyt lörpötellyt julki, „Piiritystila”, s. 69). Mehän olimme kokoontuneet puoluekokoukseen muun muassa juuri pohtiaksemme ja ratkaistaksemme kysymyksen siitä, kenen käteen „tahtipuikko” on annettava, ja meidän yhteinen puoluevelvollisuutemme oli omistaa tälle päiväjärjestyksen kohdalle mitä vakavinta huomiota, ratkaista tämä kysymys *asian edun* kannalta eikä „poroporvarillisen hempeyden” kannalta, kuten tov. Rusov sitten aivan oikein sanoi. Käsiteltäessä kysymystä ehdokkaista *edustajakokouksessa* ei tietenkään voitu olla koskettelematta myös joitakin henkilökohtaisia ominaisuuksia, ei voitu olla lausumatta hyväksyvää tai hylkäävää mielihetkeä*, etenäkään epävirallisessa ja suppeassa kokouksessa. *Ja minä varoitin jo Liigan edustajakokouksessa*, että on mieletöntä pitää ehdokkaan eväämistä jonakin „häpäisevänä” (Liigan pöytäk., s. 49), on mieletöntä nostaa „metakka” ja tulla hysteriseksi sen takia, että suoranaiseen

* Tov. Martov valitti katkerasti Liigassa sitä, että olin esittänyt hylkäävän mielipiteeni jyrkästi, eikä huomannut sitä, että hänen valituksistaan muodostuu johtopäätös häntä itseään vastaan. Lenin käyttäytyi — hänen sanontaansa käyttäen — hillittömästi (Liigan pöytäkirjojen s. 63). Oikein. Hän paikoil ovea. Se on totta. Hän suuttutti käyttäytymisellään („Iskra” järjestön toisessa tai kolmannessa istunnossa) kokoukseen jääneet jäsenet. Toinen totuus. Mutta mitä tästä seuraa? Vain se, että minun perusteluni itse kiistakysymysten ytimestä olivat vakuuttavia ja edustajakokouksen kulku vahvistui ne. Todellakin, kun minun puolelleni jäi kuitenkin loppujen lopuksi yhdeksän kuudestatoista „Iskra” järjestön jäsenestä, niin on selvää, että näin kävi turmiollisista kiukunpuuskista *huolimatta*, niiden *uhallakin*. Siis ellei olisi ollut „kiukunpuuskia”, niin minun puolellani olisi kenties ollut enemmänkin kuin yhdeksän. Siis sitä vakuuttavampia olivat olleet perustelut ja tosiasiat, mitä suurempi „suuttumus” niiden oli täytyntä voittoa painollaan.

puoluevelvollisuuteen kuuluu valita toimihenkilöt tietoisesti ja harkiten. Ja kuitenkin juuri tästähän meidän vähemmistössämme nousikin mylläkkä, he alkoivat huutaa *edustajakokouksen jälkeen* „maineen rikkirepimisestä” (Liigan pöytäk., s. 70) ja vakuutella *painetun sanan kautta laajalle yleisölle*, että tov. Stein oli entisen Organisaatiokomitean „päätoimihenkilö” ja että häntä syytettiin turhaan „jonkinlaisista helvetillisistä suunnitelmista” („Piiritystila”, s. 69). Eikö tuo ole hysteriaa, kun ehdokkaiden hyväksymisen tai hylkäämisen vuoksi huudetaan „maineen rikkirepimisestä”? Eikö se ole rettelöimistä, kun ihmiset kärsittyään tappion sekä „Iskra” järjestön yksityisessä kokouksessa että puolueen korkeimmassa virallisessa kokouksessa, edustajakokouksessa, rupeavat sitten valittamaan kadulla ja suosittelivat arvoisalle yleisölle hylättyjä ehdokkaita „päätoimihenkilöinä”? — kun nämä ihmiset sitten tyrkyttävät puolueelle omia ehdokkaitaan panemalla toimeen kahtiajaon ja vaatimalla *kooptaatiota*? Ummehtuneessa ulkomaalaisessa ilmapiirissä ovat poliittiset käsitteet menneet meillä niin sekaisin, että tov. Martov ei osaa enää erottaa puoluevelvollisuutta kerholaisuudesta ja kuomalaisuudesta! Lienee kaiketikin byrokratismia ja formalismia, kun ajattelee, että kysymys ehdokkaista on paikallaan käsitellä ja ratkaista *ainoastaan* edustajakokouksissa, mihin edustajat kokoontuvat käsittelemään ennen kaikkea tärkeitä periaatteellisia kysymyksiä, missä ovat koolla liikkeen edustajat, jotka kykenevät suhtautumaan henkilöitä koskevaan kysymykseen puolueettomasti, kykenevät (ja ovat velvolliset) *vaatimaan* ja keräämään kaikki tiedot ehdokkaista ratkaisevan äänen antamista varten, ja missä on luonnollista ja välttämätöntä antaa määrätty sijansa kiistalle tahtipuikosta. Tämän byrokraattisen ja formalistisen käsityksen asemesta meillä on nyt otettu käytäntöön toisenlaiset tavat: edustajakokousten jälkeen me tulemme puhumaan oikealle ja vasemmalle Ivan Ivanytshin poliittisista hautajaisista, Ivan Nikiforovitshin maineen rikkirepimisestä; jotkut kynämiehet tulevat suosittelemaan ehdokkaita kirjasissa ja samalla fariseusten tapaan rintoihinsa lyöden uskottelemaan: ei tämä ole kerho, vaan puolue... Sellainen lukeva yleisö, joka on perso häväistysjutuille, tulee ahnaasti hotkaisemaan tämän sensaatiomaisen uutisen, että se ja se oli itsensä

Martovin vakuutuksen mukaan * Organisaatiokomitean päätoimihenkilö. Tämä lukeva yleisö on paljoa kykenevämpi käsittelemään ja ratkaisemaan kysymyksen kuin formalistiset laitokset, sellaiset kuin edustajakokoukset karkean mekaanisine enemmistön päätöksineen... Niin, suuria ulkomaisen rettelöinnin Augiaan-talleja joutuvat meidän todelliset puolueytöntekijämme vielä puhdistamaan!

„Iskra” järjestön toinen äänestys: „kymmenellä äänellä kahta vastaan neljän pidättäytyessä hyväksyttiin viiden lista (Keskuskomiteaan), johon minun ehdotuksestani otettiin yksi ei-iskralaisten aineiden johtaja ja yksi iskralaisen vähemmistön johtaja” **. Tämä äänestys on erittäin tärkeä, sillä se osoittaa selvästi ja kumoamattomasti niiden sittemmin rettelöimisen ilmapiirissä syntyneiden juttujen koko valheellisuuden, että me muka tahdoimme heittää ulos puolueesta tai syrjäyttää ei-iskralaiset, että muka enemmistö valitsi ainoastaan edustajakokouksen toisen puolen äänillä henkilöitä tästä toisesta puolesta y.m.s. Kaikki tuo on pelkkää vääristelyä. Mainitsemani äänestys osoittaa, että me emme syrjäyttäneet ei-iskralaisia puolueesta emmekä edes Keskuskomiteasta, vaan annoimme vastustajillemme varsin huomattavan vähemmistön. Koko juttu oli siinä, että he tahtoivat saada enemmistön, ja kun tuo vaatimaton toivomus ei toteutunut, niin he nostivat skandaalin kieltäytyen kokonaan osallistumasta keskusteluihin. Että asia oli juuri näin tov. Martovin Liigassa esittämistä väitteistä huolimatta, se näkyy seuraavasta kirjeestä, jonka „Iskra” järjestön vähemmistö lähetti meille, iskralaisten enemmistölle (ja puoluekokouksen enemmistölle seitsemän henkilön poistuttua) kohta sääntöjen 1. §:n tultua hyväksytyksi edustajakokouksessa (on huomautettava, että „Iskra” järjestön kokous, josta puhuin, oli viimeinen: sen jälkeen järjestö tosiasiallisesti hajosi ja kumpikin puoli yritti saada

* Minäkin yritin viedä läpi ja samoin kuin Martov en myöskään onnistunut viemään läpi „Iskra” järjestössä Keskuskomiteaan erästä ehdokasta, jonka suhteen minäkin olisin voinut puhua hänen suurenmoisesta, poikkeuksellisilla tosiasioilla todistettavasta maineestaan ennen edustajakokousta ja edustajakokouksen alussa. Mutta se ei tule mieleeni. Tämä toveri kunnioittaa itseään riittävästi, joten hän ei salli kenenkään esittää edustajakokouksen jälkeen hänen ehdokkuuttaan painetussa sanassa tai valitella poliittista hautaamista, maineen rikkirepimistä j.n.e.

** Ks. tätä osaa, s. 108. Toim.

edustajakokouksen muita edustajia vakuuttuneiksi siitä, että se on oikeassa).

Kirje kuuluu näin:

„Kuultuamme edustajien Sorokinin ja Sablinan⁷¹ selitykset kysymyksestä, joka koskee toimituksen enemmistön ja „Työn vapautus” ryhmän halua osallistua kokoukseen (sinä ja sinä päivänä)*, ja todettuamme näiden edustajien kautta, että edellisessä kokouksessa luettiin muka meiltä lähtöisin oleva Keskuskomitean ehdokaslista, jota käytettiin koko meidän *poliittisen* kantamme väärään luonnehtimiseen, ja ottaen huomioon ensiksikin, että tämä lista on pantu meidän tilillemme yrittämättä lainkaan tarkistaa tämän listan alkuperää; toiseksi, että tämä seikka on ilmeisessä yhteydessä „Iskran” toimituksen ja „Työn vapautus” ryhmän enemmistön avoimen „opportunistista” syyttämisen levittämiseen; ja kolmanneksi, että meille on täysin selvä tämän syytöksen yhteys olevaan täysin määritelyyn suunnitelmaan „Iskran” toimituksen kokoonpanon muuttamisesta,— me katsomme, että meille annetut selitykset kokoukseen pääsyn kieltämisen syistä eivät meitä tyydytä ja että haluttomuus kokoukseen päästämiseen on todistus haluttomuudesta antaa meille mahdollisuus hälventää edellä mainitut väärät syytökset.

Kysymykseen mahdollisesta sopimuksesta meidän kesken yhteisestä Keskuskomitean ehdokaslistasta ilmoitamme, että ainoa lista, jonka voimme hyväksyä sopimuksen pohjaksi, on tällainen: Popov, Trotski, Glebov, ja samalla korostamme tämän listan *kompromissiluonnetta*, sillä tov. Glebovin ottaminen tähän listaan merkitsee ainoastaan myönnytystä enemmistön toivomuksille, sillä sen jälkeen, kun meille selvisi tov. Glebovin esittämä osa edustajakokouksessa, *emme katso tov. Glebovin tyydyttävän niitä vaatimuksia, jotka on asetettava Keskuskomiteaan esitettävälle ehdokkaalle.*

Samalla me korostamme sitä seikkaa, että ryhtyessämme neuvotteluihin ehdokkaista Keskuskomiteaan teemme sen ilman mitään yhteyttä kysymykseen Pää-äänenkannattajan toimituksen kokoonpanosta, sillä tästä kysymyksestä (toimituksen kokoonpanosta) emme suostu ryhtymään minkäänlaisiin neuvotteluihin.

Toverien puolesta Martov ja Starover”

Tämä kirje, joka antaa täsmällisen kuvan kiistapuolien mielialasta ja kiistan tilasta, vie heti meidät alkavan kahtiajaon „yttimeen” ja näyttää sen todelliset syyt. Haluamatta päästä yhteisymmärrykseen enemmistön kanssa ja pitäen parempana vapaata agitaatiota edustajakokouksessa (mihin

* Minun laskelmieni mukaan sattuu kirjeessä mainittu päivämäärä tiistalksi. Kokous pidettiin tiistai-iltana, siis edustajakokouksen 28. istunnon jälkeen. Tämä kronologinen seikka on hyvin tärkeä. Se on *kirjallinen todistuskappale, joka kumoaa* tov. Martovin mielipitteen, että meidän tiemme erosivat keskuselinten järjestämistä koskeneessa kysymyksessä eikä niiden henkilökokoonpanoa koskeneessa kysymyksessä. Se on *kirjallinen todistuskappale, joka osoittaa* oikeaksi minun esitykseni Liigan edustajakokouksessa ja „Kirjeessä toimitukselle”. Edustajakokouksen 28. istunnon jälkeen tov. Martov ja tov. Starover puhuvat uutterasti siitä, että oli väärin syyttää opportunistista, *eivätkä sano sanaakaan* erimielisyydestä kysymyksessä Neuvoston kokoonpanosta tai kooptaatiosta keskuselimiin (mistä me kiistelimme 25., 26. ja 27. istunnossa).

sillä tietysti on täysi oikeus) „Iskra” järjestön vähemmistö pyrkii kuitenkin saamaan enemmistön „edustajilta” luvan päästä heidän yksityiseen kokoukseensa! Ymmärrettävää on, että tuo huvittava vaatimus aiheutti meidän kokouksesamme (kirje tietenkin luettiin kokouksessa) vain hymyilyä ja olkapäiden kohauttelua, ja aivan hysteerisyyteen saakka yltynyt kirkuminen siitä, että on „väärin syyttää opportunistista”, aiheutti suorastaan naurua. Mutta tarkastelkaamme aluksi, kohta kohdalta, Martovin ja Staroverin katkeria valituksia.

Lista pantiin väärin heidän tililleen; heidän poliittista kantaansa luonnehditaan väärin.—Mutta, kuten Martov itsekin tunnustaa (Liigan pöytäkirjojen s. 64), minä en aikunut epäillä hänen sanojaan, että hän ei ole listan tekijä. Kysymys tekijästä ei yleensä kuulu asiaan, ja oliko lista jonkun iskralaisen tai jonkun „keskustan” edustajan j.n.e. suunnittelema, sillä ei ole kerrassaan mitään merkitystä. Tärkeää on se, että tämä lista, jossa oli järjestään vain nykyisen vähemmistön jäseniä, kierteli edustajakokouksessa vaikkapa vain pelkkänä arvailuna tai ennakko-olettamuksena. *Kaikkein tärkeintä* on vihdoin se, että tov. Martovin *täytyi* edustajakokouksessa kaikin mokomin koettaa vapautua *sellaisesta* listasta, joka hänen nyt *pitäisi* ottaa ihastuneena vastaan. Ei voida havainnollisemmin kuvata häilyväisyyttä ihmisten ja vivahteiden arvioinnissa kuin tällä parissa kuukaudessa tapahtuneella hypäyksellä „häpäisevästä huhusta” kirkumisesta noiden samojen, muka häpäisevän listan ehdokkaiden tyrkyttämiseen puolueen keskuksen! *

Tämä lista, sanoi tov. Martov Liigan edustajakokouksessa, „merkitsi poliittisesti meidän ja „Juzhnyi rabotshin” kokoomusta Bundin kanssa, kokoomusta *suoranaisen sopimuksen* mielessä” (s. 64). Se ei ole totta, sillä ensiksikään Bund ei milloinkaan olisi mennyt „sopimukseen” listasta, jossa ei ollut ainoatakaan bundilaista; ja toiseksi, suoranaisestä sopimuksesta (joka näytti Martovista häpeälliseltä) ei ollut *eikä voinut olla puhettakaan* ei ainoastaan Bundin kanssa, vaan myöskään „Juzhnyi rabotshi” ryhmän kanssa. Kysymys nimenomaan ei ollut sopimuksesta, vaan

* Edellä olevat rivit oli jo ladottu, kun saimme tiedon tov. Gusevin ja tov. Deuschin välikohtauksesta. Tarkastelemme tätä välikohtausta erikseen *liitteessä* (ks. tätä osaa, ss. 401—410. *Toim.*).

kokoomuksesta, ei siitä, että tov. Martov olisi tehnyt sopimuskaupan, vaan siitä, että niiden samojen anti-iskralaisten ja häilyvien ainesten, joita vastaan hän oli taistellut edustajakokouksen ensipuoliskon aikana ja jotka olivat tarrautuneet hänen virheeseensä sääntöjen 1. §:ssä, *täytyi välttämättömästi kannattaa* häntä. Esittämäni kirje todistaa aivan kiistattomasti, että „loukkauksen” *juuri* oli nimenomaan *avoimessa ja kaiken lisäksi vielä väärässä syyttämisesssä opportunistista*. Nämä „syytökset”, joiden takia mylläkkä syntyi ja jotka tov. Martov *nyt* niin huolellisesti kiertää, vaikka muistutin niistä „Kirjeessä toimitukselle”, olivat kahdenlaisia: ensinnäkin väittelyjen aikana sääntöjen 1. §:stä Plehanov sanoi suoraan, että kysymys 1. §:stä on kysymys „kaikenlaisten opportunistien edustajien” „erottamisesta” meistä ja että „jo yksistään tämän vuoksi täytyy kaikkien opportunistien vastustajien äänestää” minun luonnostani, joka on suojamuuri opportunistien edustajien puolueeseen tunkeutumista vastaan (edustajakokouksen pöytäkirjojen s. 246). Nämä pontevat sanat, huolimatta niihin tekemästäni pienestä lievennyksestä (s. 250)*, aiheuttivat sensaation, joka ilmeni selvästi tov. Rusovin (s. 247), tov. Trotskin (s. 248) ja tov. Akimovin (s. 253) puheissa. „Parlamenttimme” „käytävillä” Plehanovin teesiä kommentoitiin vilkkaasti ja sitä muunneltiin tuhansin eri tavoin loputtomissa kiistoissa 1. §:stä. Ja niinpä meidän kalliit toverimme, sen sijaan että olisivat asiallisesti puolustautuneet, ottivatkin naurettavalla tavalla loukkaantuakseen, tehden jopa kirjallisia valituksia siitä, että „syytetään väärin opportunistista”!

Tässä ilmeni silmännähtävänä kerholaisuuden ja puolueasioissa hämmästyttävän kypsymättömyyden psykologia, joka ei pysty kestäämään yleisön edessä tapahtuvien avointen kiistojen raikasta tuulahdusta. Se on se venäläiselle tuttu psykologia, joka ilmaistaan vanhalla sananparrella: joko hampaita vasten tai puristakaa kättä! Ihmiset olivat niin tottuneet ahtaan ja viihtyisän kaveriseuran lasikupuun, että pyörtyivät heti, jouduttuaan ensimmäistä kertaa esiintymään omalla vastuullaan vapaalla ja avoimella areenalla. Syytetään, ja ketä? „Työn vapautus” ryhmää, vieläpä sen enemmistöä, opportunistista,—voitteko kuvitella sellaista

* Ks. Teokset, 6. osa, ss. 485—486. *Toim.*

kauheutta! Joko puolueen kahtiajako tuollaisen lähtemättömän loukkauksen takia, tai on painettava villasella tämä „kotoinen ikävyys” palauttamalla lasikuvun alla elämisen „periytyväisyys” — tämä vaihtoehto hahmottuu jo aika selvästi käsiteltävänä olevassa kirjeessä. Intelligenttimäisen individualismin ja kerholaisuuden psykologia törmäsi tässä sitä vaatimusta vastaan, että puolueen edessä on esiinnyttävä avoimesti. Kuvitelkaapa vain, että Saksan puolueessa olisi mahdollinen sellainen järjettömyys, sellainen rettelö kuin on valittelu „väärän opportunismista syyttämisen” johdosta! Proletaarinen järjestö ja kuri ovat siellä aikoja sitten vieroittaneet ihmiset tästä intelligenttimäisestä arkatuntoisuudesta. Kukaan ei suhtaudu muuten kuin mitä suurimmalla kunnioituksella, sanokaamme, Liebnechtiin, mutta kuinka siellä pilkattaisiinkaan *valituksia* siitä, että häntä „syytettiin avoimesti opportunismista” (yhdessä Bebelin kanssa) vuoden 1895 edustajakokouksessa, jolloin hän oli joutunut agraarikysymyksessä ilmetyn opportunistin Vollmarin ja tämän ystävien huonoon seuraan. Liebnechtin nimi liittyy erottamattomasti Saksan työväenliikkeen historiaan ei tietenkään sen vuoksi, että Liebnecht sattui lankeamaan opportunismiin sellaisessa verrattain pienessä ja yksityisessä kysymyksessä, vaan siitä huolimatta. Ja aivan samoin, mistään taistelun aiheuttamasta kiihtymyksestä huolimatta, sanokaamme, tov. Axelrodin nimi herättää ja tulee aina herättämään kunnioitusta jokaisessa venäläisessä sosialidemokraatissa, mutta ei sen vuoksi, että tov. Axelrod sattui puolustamaan opportunistista aatepahaista puolueemme toisessa edustajakokouksessa, sattui kaivamaan esille vanhaa anarkistista rojua Liigan toisessa edustajakokouksessa, vaan siitä huolimatta. Ainoastaan mitä piintynein kerholaisuushenki logiikkoineen: joko hampaita vasten tai puristakaa kättä, saattoi aiheuttaa hysteriakohtauksen, rettelön ja puolueen jakaantumisen sen takia, että „Työn vapautus” ryhmän enemmistöä syytettiin väärin opportunismista”.

Tuon hirveän syytöksen toinen peruste liittyy mitä kiinteimmin edelliseen (Liigan edustajakokouksessa (s. 63) tov. Martov yritti huolellisesti kiertää ja hämätä yhtä tämän välikohtauksen puolta). Se liittyy nimenomaan siihen anti-iskralaisten ja horjuvien ainesten *kokoomukseen* tov. Martovin kanssa, joka *hahmottui* sääntöjen 1. §:n

yhteydessä. Tov. Martovin ja anti-iskralaisten välillä ei tietenkään ollut eikä voinut olla minkäänlaista suoraa eikä välillistä sopimusta, eikä häntä kukaan sellaisesta epäillyt: hänestä vain näytti siltä pelkästä pelosta. Mutta hänen virheensä tuli *poliittisesti* ilmi nimenomaan siinä, että ihmiset, joilla on ilmeistä taipumusta opportunistisiin, alkoivat muodostaa hänen ympärilleen yhä tiiviimpää „kiinteää” enemmistöä (josta nyt on tullut vähemmistö *ainoastaan* sen vuoksi, että seitsemän edustajaa „sattumalta” lähti pois). Tästä „kokoomuksesta” mainitsimme tietysti myös *avoimesti* heti 1. §:n jälkeen sekä edustajakokouksessa (ks. jo edellä mainittua tov. Pavlovitshin huomautusta, edustajakokouksen pöytäk., s. 255) että „Iskra” järjestössä (erikoisesti viittasi siihen muistaakseni Plehanov). Tämä on kirjaimellisesti sama viittaus ja sama pilkka, jonka alaisiksi joutuivat myös Bebel ja Liebknecht vuonna 1895, jolloin Zetkin sanoi heille: „Es tut mir in der Seele weh, dass ich dich in der Gesellschaft seh’” (sydäntäni kirvelee nähdessäni sinut — s.o. Bebelin — sellaisessa seurassa — s.o. Vollmarin ja kumpp. kanssa). Kummallista tosiaankin, että Bebel ja Liebknecht eivät lähettäneet silloin Kautskylle ja Zetkinille hysteeristä valituskirjettä väärän opportunistista syyttämisen johdosta...

Mitä tulee Keskuskomiteaan esitettyjen ehdokkaiden lueteloon, niin tämä kirje näyttää tov. Martovin virheen, kun hän väitti Liigassa, että kieltäytyminen neuvottelemasta meidän kanssamme ei ollut vielä lopullinen, — se on uusi esimerkki siitä, kuinka tyhmää on poliittisessa taistelussa yrittää kertoa *keskusteluista* muistin perusteella, sen sijaan että käyttäisi asiakirjoihin perustuvia tietoja. Todellisudessa „vähemmistö” oli niin vaatimaton, että esitti „enemmistölle” uhkavaatimuksen: otettava kaksi „vähemmistöstä” ja yksi (kompromissin ja oikeastaan *vain* myönnytyksen vuoksi!) „enemmistöstä”. Se on hirveää, mutta se on tosiasia. Ja tämä tosiasia osoittaa silmännähtävästi, miten tyhjänpäiväisiä ovat ne nykyiset jutut, että muka „enemmistö” valitsi edustajakokouksen toisen puolen voimalla ainoastaan tämän toisen puolen edustajia. *Aivan päinvastoin*: martovilaiset tarjosivat meille vain myönnytyksen vuoksi yhtä paikkaa kolmesta haluten siis siinä tapauksessa, jos emme suostu tuohon omalaatuisen „myönnytykseen”, viedä läpi *kaikki* omat ehdokkaansa! Me nauroimme yksi-

tyisessä kokouksessamme martovilaisten vaatimattomuutta ja laadimme itsellemme ehdokaslistan: Glebov — Travinski (joka sitten valittiin Keskuskomiteaan) — *Popov*. Tämän viimeksi mainitun tilalle asetimme (samoin 24:n yksityisessä kokouksessa) tov. Vasiljevin (joka sitten valittiin Keskuskomiteaan) *vain sen vuoksi*, että tov. Popov kieltäytyi menemästä meidän listallamme, kieltäytyi ensin yksityiskeskustelussa ja sitten myöskin edustajakokouksessa avoimesti (s. 338).

Niin oli asia.

Vaativattomalla „vähemmistöllä” oli vaatimaton halu olla enemmistönä. Kun tätä vaatimatonta halua ei tyydytetty, niin „vähemmistö” suvaitsi kieltäytyä kokonaan ja aloittaa pikku skandaalin. Ja nyt löytyy vielä ihmisiä, jotka korskean alentuvaisesti juttelevat „enemmistön” „myöntymättömyydestä”!

„Vähemmistö” esitti huvittavia uhkavaatimuksia „enemmistölle” lähtiessään vapaan agitaation sotatantereelle edustajakokouksessa. Kärsittyään tappion *sankarimme rupesivat itkemään ja huutamaan piiritystilasta*. Voilä tout*.

Kauhean syytöksen, että me aiomme muuttaa toimituksen kokoonpanoa, me (24:n yksityinen kokous) otimme vastaan niinikään hymyillen: aivan edustajakokouksen alusta alkaen ja jo ennen edustajakokousta kaikki tiesivät mainiosti suunnitelmasta *uusia* toimitus valitsemalla alkukolmikko (seikkaperäisemmin kerron tästä, kun tulee puhe toimituksen valitsemisesta edustajakokouksessa). Että „vähemmistö” säikähti tätä suunnitelmaa *sen jälkeen*, kun oli nähnyt, että „vähemmistön” kokoomus anti-iskralaisten kanssa vahvasti erinomaisesti tämän suunnitelman oikeaksi,— se ei meitä ihmetyttänyt, se oli täysin luonnollista. Emme tietenkään voineet ottaa vakavalta kannalta ehdotusta muuttua vähemmistöksi omasta vapaasta tahdostamme, ennen edustajakokouksessa käytävää taistelua, emme voineet ottaa vakavalta kannalta koko kirjettä, jonka laatijat olivat niin uskottoman kovin kiihtyneet, että puhuivat siitä, kuinka heitä „väärin syytetään opportunistista”. Toivoimme lujasti, että puoluevelvollisuus saa hyvin pian yliotteen luonnollisesta „kiukun purkamisen” halusta.

* — Siinä koko asia. *Toim.*

k) SÄÄNNÖISTÄ KÄYDYN KESKUSTELUN JATKUMINEN.
NEUVOSTON KOKOONPANO

Sääntöjen seuraavat pykälät aiheuttivat paljon enemmän kiistoja yksityiskohdista kuin organisaation periaatteista. Edustajakokouksen koko 24. istunnon ajan käsiteltiin kysymystä edustuksesta puoluekokouksissa, ja tällöin päättävää ja määrätietoista taistelua kaikille iskralaisille yhteisiä suunnitelmia vastaan kävivät taaskin vain bundilaiset (Goldblatt ja Lieber, ss. 258—259) ja tov. Akimov, joka kiitettävän avomielisesti myönsi edustajakokouksessa esittämänsä osan: „Puhun joka kerta täysin tietoisena siitä, että perusteluillani minä en vaikuta tovereihin, vaan päinvastoin vahingoitan sitä pykälää, jota puolustan” (s. 261). Tämä sattuva huomautus oli erittäin paikallaan heti sääntöjen 1. §:n jälkeen; hiukan väärin on tässä käytetty vain sanaa „päinvastoin”, sillä tov. Akimov osasi, paitsi vahingoittaa joitakin pykälää, samaan aikaan ja sen kautta myöskin „vaikuttaa tovereihin”... joihinkin hyvin epäjohdonmukaisiin iskralaisiin, jotka ovat taipuvaisia opportunistiseen fraasiin.

Yleensä puhuen sääntöjen 3. §, joka määrittelee edustajakokouksen edustuksen ehdot, hyväksyttiin äänen enemmistöllä 7 pidättäytyessä (s. 263) — nämä olivat ilmeisesti anti-iskralaisia.

Neuvoston kokoonpanoa koskeva kiista, joka vei suurimman osan edustajakokouksen 25. istunnon ajasta, toi ilmi sen, että oli jakauduttu erittäin moniin ryhmittymiin erilaisien luonnosten suunnattoman lukumäärän ympärillä. Abramson ja Tsarjov hylkäävät kokonaan Neuvostoa koskevan suunnitelman. Panin tahtoo itsepintaisesti tehdä Neuvostosta pelkän sovinto-oikeuden ja sen vuoksi täysin johdonmukaisesti ehdottaa heitettäväksi pois määritelmän, että Neuvosto on korkein elin ja että sen voivat kutsua koolle ketkä tahansa Neuvoston kaksi jäsentä *. Herz⁷² ja Rusov vaativat erilaisia Neuvoston kokoonpanotapoja niiden

* Tov. Starover oli nähtävästi myös taipuvainen tov. Paninin mielipiteisiin, erotuksena ainoastaan se, että viimeainittu tiesi, mitä hän tahtoo, ja esitti täysin johdonmukaisesti päätöslauselmaehdotuksia, jotka muuttavat Neuvoston pelkäksi sovintolaitokseksi, kun taas tov. Starover ei tiennyt, mitä hän tahtoo sanoessaan, että luonnoksen mukaan Neuvosto kokoontuu „ainoastaan kiistapuolien toivomuksesta” (s. 266). Se on aivan väärin.

kolmen tavan lisäksi, joita sääntövaliokunnan *viisi* jäsentä oli ehdottanut.

Kiistakysymyksiä oli ennen kaikkea Neuvoston tehtävien määrittely: sovinto-oikeus vaiko puolueen korkein elin? Ensimmäisillä kannalla, kuten jo sanoin, oli johdonmukaisesti tov. Panin. Mutta hän oli yksin. Tov. Martov esiintyi päättävästi vastaan: „Ehdotuksen, että pyyhittäisiin pois sanat: „Neuvosto on korkein elin”, minä ehdotan hylättäväksi: meidän sanamuotomme” (s.o. Neuvoston tehtäviä koskeva sanamuoto, josta tulimme yksimielisyyteen sääntövaliokunnassa) „vartavasten jättää mahdollisuuden Neuvoston kehittämiseen korkeimmaksi puolue-elimeksi. Meille Neuvosto ei ole pelkkä sovintolaitos”. Mutta sittenkin Neuvoston kokoonpano tov. Martovin luonnoksen mukaan vastasi kokonaan ja yksinomaan „sovintolaitosten” eli sovinto-oikeuksien luonnetta: kaksi jäsentä kummastakin keskuksista ja viides näiden neljän kutsuma. Eikä vain tällainen Neuvoston kokoonpano, vaan sekin, jonka edustajakokous hyväksyi toverien Rusovin ja Herzin ehdotuksesta (viidennen jäsenen nimittää edustajakokous), vastaa yksinomaan sovinto- ja välitystarkoituksia. Neuvoston tällaisen kokoonpanon ja sen tarkoituksen — tulla puolueen korkeimmaksi elimeksi — välillä on sovittamaton ristiriita. Puolueen korkeimman elimen täytyy olla kokoonpanoltaan vakituinen eikä se saa riippua satunnaisista (joskus palojen aiheuttamista) muutoksista keskusten kokoonpanossa. Korkeimman elimen täytyy olla välittömässä yhteydessä puolueen edustajakokoukseen, saada siltä valtuutensa eikä kahdelta muulta, edustajakokouksen alaiselta puolue-elimeltä. Korkeimman elimen täytyy olla kokoonpantu puolueen edustajakokoukselle tunnetuista henkilöistä. Vihdoin *korkein* elin ei saa olla *järjestetty* niin, että *itse sen olemassaolo* riippuu sattumasta: kun kaksi kollegiota ei pääse yksimielisyyteen viidennen jäsenen valitsemisesta, niin silloin puolue jää korkeinta elintä vaille! Tätä vastaan väitettiin: 1) että yhden viidestä pidättäytyessä ja muiden neljän jakaantuessa kahteen pariin voi tilanne samoin joutua umpikujaan (Jegorov). Tämä vastaväite ei kestä arvostelua, sillä *päätöksenteon* mahdottomuus saattaa joskus olla kiertämätöntä *jokaiselle* kollegiolle, mutta se ei ole ensinkään sitä, mitä on kollegion *kokoonpanemisen* mahdottomuus. Toinen vastaväite: „jos sellainen elin kuin

Neuvosto ei voi valita viidettä jäsentä, niin se merkitsee silloin, että elin on yleensä toimintakyvytön” (Zasulitsh). Mutta tässä ei ole kysymys toimintakyvyttömyydestä, vaan *korkeimman* elimen puuttumisesta: ilman viidettä jäsentä *ei tule olemaan* minkäänlaista Neuvostoa, ei tule olemaan *minkäänlaista „elintä”*, eikä toimintakykyisyydestä voida edes puhuakaan. Vihdoin, se olisi vielä korjattavissa oleva paha, jos olisivat mahdollisia tapaukset, että jätettäisiin muodostamatta jokin sellaisista puoluekollegioista, jonka yläpuolella on toinen, korkeampi, sillä silloin tämä korkeampi kollegio voisi erikoistapauksissa aina tavalla tai toisella täyttää aukon. Mutta Neuvoston yläpuolella *ei ole* mitään kollegiota, paitsi edustajakokousta, ja sen vuoksi on ilmeistä epäloogillisuutta jättää sääntöihin sellainen *mahdollisuus*, että Neuvostoa ei voida *edes panna kokoon*.

Kummassakin lyhyessä puheessani edustajakokouksessa tästä kysymyksestä (ss. 267 ja 269) käsittelinkin *ainoastaan näitä kahta* väärää vastaväitettä, joilla Martov itse ja muut toverit puolustivat Martovin luonnosta. Kysymykseen Pää-äänenkannattajan tai Keskuskomitean vallitsevasta asemasta Neuvostossa *en edes kajonnutkaan*. Tätä kysymystä siinä mielessä, että viitattiin Pää-äänenkannattajan vallitsevan aseman vaarallisuuteen, kosketteli *ensi kerran тов. Akimov* jo edustajakokouksen 14. istunnossa (s. 157), ja *vasta* Akimovin perässä rupesivat toverit Martov, Axelrod ja muut *edustajakokouksen jälkeen* sepittämään järjetöntä ja demagogista tarua „enemmistön” halusta muuttaa Keskuskomitea toimituksen välikappaleeksi. Kosketellessaan tätä kysymystä „Piiritystilassaan” тов. Martov sivuutti vaatimattomasti sen todellisen aloitteentekijän!

Ken haluaa tutustua siihen, millä tavalla puolueen edustajakokouksessa asetettiin *kokonaisuudessaan* kysymys Pää-äänenkannattajan vallitsevasta asemasta Keskuskomiteaan nähden, eikä halua tyytyä erillisiin yhteydestään irti temmattuihin sitaatteihin, hän huomaa helposti, kuinka тов. Martov on väristellyt asiaa. *Ei kukaan muu kuin тов. Popov* aloittaa jo 14. istunnossa polemiikista *тов. Akimovin katsomuksia vastaan*, joka haluaa „puolustaa puolueen huipussa „mitä ankarinta keskitystä” *heikentääkseen Pää-äänenkannattajan vaikutusta*” (s. 154, kursivointi minun), „mikä juuri onkin sellaisen (akimovilaisen) systeemin koko tarkoitus”. „Sellaista keskitystä”, lisää тов. Popov, „minä

en suinkaan puolusta, vaan olen valmis taistelemaan kaikin tavoin sitä vastaan, sillä se on *opportunistin lippu*". Tästä juontaa juurensa kuulu kysymys Pää-äänenkannattajan vallitsevasta asemasta Keskuskomitean nähdessä, eikä ole ihme, että tov. Martovin *täytyy* nyt olla vaiti kysymyksen todellisesta alkuperästä. Ei edes tov. Popovkaan voinut olla näkemättä näiden Pää-äänenkannattajan ylivaltaa * koskevien Akimovin puheiden *opportunistista* luonnetta, ja tehdäkseen selväksi eron itsensä ja tov. Akimovin välillä tov. Popov lausui *kategorisesti*: „olkoon tässä keskuksessa (Neuvostossa) kolme jäsentä toimitukselta ja kaksi jäsentä Keskuskomitealta. *Se on toisarvoinen kysymys* (kursivointi minun), mutta tärkeää on se, että johto, puolueen korkein johto, tulisi yhdestä lähteestä" (s. 155). Tov. Akimov inttää vastaan: „luonnoksen mukaan on Pää-äänenkannattajalle taattu vallitseva asema Neuvostossa jo senkin vuoksi, että toimituksen kokoonpano on vakinainen, mutta Keskuskomitean vaihtuva" (s. 157), se on todiste, joka koskee vain *periaatteellisen* johdon „vakinaisuutta" (mikä on normaali ja toivottava ilmiö) eikä suinkaan „vallitsevaa asemaa" asioihin puuttumisen tai itsenäisyyteen kajoamisen mielessä. Ja tov. Popov, joka silloin ei vielä kuulunut „vähemmistöön", joka peittelee tyytymättömyyttään keskuksien kokoonpanoon nähden levittämällä juoruja Keskuskomitean epäitsenäisyydestä, vastaa toveri Akimoville täysin järkeenmenevästi: „Minä ehdotan pidettäväksi sitä (Neuvostoa) puolueen johtavana keskuksena, ja silloin *ei ole ensinkään tärkeitä se kysymys, tuleeko Neuvostossa olemaan suurempi määrä edustajia Pää-äänenkannattajalta vaiko Keskuskomitealta*" (ss. 157—158. Kursivointi minun).

Kun Neuvoston kokoonpanoa koskevaa kysymystä alettiin käsitellä uudestaan, 25. istunnossa, niin tov. Pavlovitsh,

* Ei tov. Popov eikä tov. Martov siekailleet nimittäessään tov. Akimovia opportunistiksi, he alkoivat loukkaantua ja suuttua vasta sitten, kun *heistä itsestään* käytettiin ja oikein käytettiin tätä nimitystä „kiellen tasa-arvoisuuden" tai I. §:n takia. Tov. Akimov, jonka jälkiä tov. Martov kulki, osasi kuitenkin esiintyä puolueen edustajakokouksessa arvokkaammin ja urhoollisemmin kuin tov. Martov ja kumpp. Liigan edustajakokouksessa. „Minua nimitetään täällä", sanoi tov. Akimov puolueen edustajakokouksessa, „opportunistiksi; minä henkilökohtaisesti pidän tätä sanaa haukkumasanana, loukkaavana, ja luulen, etten ole sitä ensinkään ansainnut; mutta en kuitenkaan pane vastalauseitani sitä vastaan" (s. 296). Kenties toverit Martov ja Starover ovat kehoittaneet tov. Akimovia allekirjoittamaan heidän vastalauseensa väärää opportunistimista syyttämistä vastaan, mutta tov. Akimov on kieltäytynyt?

jatkaen vanhoja väittelyjä, puoltaa Pää-äänenkannattajan ylivaltaa Keskuskomiteaan nähden „ensinmainitun lujuu- den vuoksi” (264) tarkoittaen nimenomaan *periaatteellista* lujuu- tta, kuten sen käsittikin tov. Martov, joka puhui heti tov. Pavlovitshin jälkeen ja piti tarpeettomana „määri- tellä yhden laitoksen vallitsevaa asemaa toiseen nähden” sekä viittasi siihen, että yksi Keskuskomitean jäsen voi oleskella ulkomailla: „täten säilyy jossain määrin Keskus- komitean periaatteellinen lujuus” (264). Tässä ei ole vielä varjoakaan *periaatteellista* lujuu- tta ja sen suojelemista koskevan kysymyksen demagogisesta *sekoittamisesta* Keskuskomitean itsenäisyyden ja riippumattomuuden suoje- lemiseen. Tätä sekoittamista, josta *edustajakokouksen jäl- keen* tuli tov. Martoville miltei päävaltti, harjoitti *edustaja- kokouksessa* itsepintaisesti *vain tov. Akimov*, joka puhuikin *jo silloin* „arakshejevilaishenkisistä säännöistä” (268), siitä, että „*jos puolueen Neuvostoon tulee kolme Pää-äänen- kannattajan jäsentä, niin Keskuskomitea muuttuu yksinker- taiseksi toimituksen tahdon täytäntöönpanijaksi* (kursivointi minun). Kolme henkilöä, jotka asuvat ulkomailla, saa oikeuden määrällä rajattomasti (!!) koko (!!) puolueen toi- minnasta. Turvallisuuden puolesta he ovat taattu- ja, ja siksi heidän valtansa on elinkautinen” (268). Juuri näitä, aivan turhanpäiväisiä ja demagogisia fraaseja vastaan, joissa pannaan salaa *aatteellisen johdon tilalle koko puolueen toimintaan puuttuminen* (ja joista tov. Axelrod puheineen „teokratiasta” sai edustajakokouksen jälkeen helpohintai- sen tunnuksen), — *niitä vastaan* puhui taaskin toveri Pavlovitsh, joka korosti olevansa „niiden periaatteiden lujuu- den ja puhtauden kannalla, joita „Iskra” edustaa. Antaessani vallitsevan aseman Pää-äänenkannattajan toi- mitukselle minä siten lujitan näitä periaatteita”.

Näin on todellisuudessa sen kysymyksen laita, joka koskee paljonpuhuttua Pää-äänenkannattajan ylivaltaa Keskuskomiteaan nähden. Tämä toverien Axelrodin ja Martovin kuuluisa „periaatteellineh erimielisyys” ei ole mitään muuta kuin *toveri Akimovin opportunististen ja demagogisten fraasien toistamista*, fraasien, joiden todelli- sen luonteen huomasi selvästi toveri Popovkin, huomasi silloin, kun hän ei ollut vielä kärsinyt tappiota keskusten kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä!

* * *

Yhteenvedo Neuvoston kokoonpanoa koskevasta kysymyksestä: vastoin tov. Martovin yrityksiä todistella „Piiritystilassa”, että minun esitykseni „Kirjeessä toimitukselle” on ristiriitainen ja virheellinen, edustajakokouksen pöytäkirjat osoittavat selvästi, että 1. §:ään *verrattuna* tämä kysymys on todellakin vain *osakysymys*, että artikkelissa „Meidän edustajakokouksemme” („Iskra” № 53) tehty väite, että me muka kiistelimme „miltei yksinomaan” puolueen keskuselinten järjestämisestä, oli *täydellinen väärennys*. Tämä väärennys on sitäkin huutavampi, kun artikkelin kirjoittaja *sivoutti kokonaan kiistat 1. §:stä*. Edelleen, että iskralaisten vissää ryhmittymää Neuvoston kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä ei ollut, senkin todistavat pöytäkirjat: nimittäin äänestyksiä ei toimiteta, Martov on eri mieltä Paninin kanssa, minä olen yhtä mieltä Popovin kanssa, Jegorovilla ja Gusevilla on erikoinen mielipide j.n.e. Vihdoin minun viimeisen väitteeni (Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomaisen liigan edustajakokouksessa), että martovilaisten kokoomus anti-iskralaisten kanssa on lujittunut, *todistaa samoin oikeaksi* se, minkä nyt kaikki näkevät, että toverit Martov ja Axelrod ovat tehneet kääntein tov. Akimovin puoleen tässäkin kysymyksessä.

1) SÄÄNNÖISTÄ KÄYDYN Keskustelun Loppu. Keskusten
KOOPTAATIO. „RABOTSHEJE DELON” EDUSTAJAIN
POISTUMINEN

Säännöistä edelleen käydyistä keskusteluista (edustajakokouksen 26. istunto) kannattaa mainita vain Keskuskomitean vallan rajoittamista koskeva kysymys, joka valaisee martovilaisten *nykyisiä* hyökkäyksiä hypersentralismia vastaan. Toverit Jegorov ja Popov pyrkivät sentralismin rajoittamiseen jonkin verran suuremmalla vakaumuksella, riippumatta heidän omasta ehdokkuudestaan tai heidän esittämistään ehdokkaista. He ehdottivat jo sääntövaliokunnassa Keskuskomitean oikeutta paikallisten komiteoiden hajallelaskemisessa rajoitettavaksi niin, että siihen vaaditaan Neuvoston suostumus, ja sen lisäksi tapauksiin, jotka on erikoisesti lueteltu (s. 272, huom. 1). Sääntövaliokunnan

kolme jäsentä (Glebov, Martov ja minä) puhui tätä vastaan, ja edustajakokouksessa tov. Martov puolusti meidän kantaamme (s. 273) väittäen Jegoroville ja Popoville, että „Keskuskomitea tulee ilman sitäkin käsittelemään asiaa ennenkuin päättää ottaa niin vakavan askeleen kuin järjestön hajallelaskemisen”. Kuten näette, *silloin* vielä tov. Martov pysyi kuurona *kaikille* sentralisminvastaisille pyrkimyksille, ja edustajakokous hylkäsi Jegorovin ja Popovin ehdotuksen,— valitettavasti emme vain näe pöytäkirjoista, monellako äänellä.

Puolueen edustajakokouksessa tov. Martov vastusti myös „sanan järjestää (Keskuskomitea järjestää komiteat j.n.e. puolueen sääntöjen 6. §:ssä) vaihtamista sanaan vahvistaa. Täytyy antaa oikeus myöskin järjestää”, sanoi tov. Martov *silloin* pääsemättä vielä ajatuksissaan mainioon, vasta Liigan edustajakokouksessa keksittyyn ajatukseen, että vahvistaminen ei sisälly „järjestää”-käsitteeseen.

Näitä kahta pykälää lukuunottamatta muut väittelyt tuskin kiinnostavat, sillä ne ovat jo aivan vähäpätöisiä väittelyitä sääntöjen 5.—11. pykälien yksityiskohdista (pöytäkirjojen ss. 273—276). Kahdestoista pykälä on kysymys yleensä kaikkien puoluekollegioiden ja erikoisesti keskuksien kooptaatiosta. Valiokunta ehdottaa kooptaatiossa välttämättömän määräänemmistön suurentamista $\frac{2}{3}$:sta $\frac{4}{5}$:aan. Selostaja (Glebov) ehdottaa Keskuskomitean *yksimielistä* kooptaatiota. Tov. Jegorov, katsoen *kahnaukset* epäsuotaviksi, on yksinkertaisen enemmistön kannalla sellaisissa tapauksissa, kun ei ole käytetty perusteltua veto-oikeutta*. Tov. Popov ei myönnä valiokunnan eikä tov. Jegorovin kantaan, vaan vaatii joko yksinkertaista enemmistöä (ilman veto-oikeutta) tai yksimielisyyttä. Tov. Martov ei ole samaa mieltä valiokunnan, ei Glebovin, ei Jegorovin eikä Popovin kanssa ja esiintyy yksimielisyyttä vastaan, $\frac{4}{5}$:aa vastaan ($\frac{2}{3}$:n puolesta), vastustaa „*keskinäistä kooptaatiota*”, *t.s. Pää-äänenkannattajan toimituksen oikeutta protestoida Keskuskomitean kooptaatio ja päinvastoin* („keskinäinen kontrollioikeus kooptaatioon nähden”).

Kuten lukija näkee, syntyy mitä kirjavin ryhmitys, ja erimielisyydet pirstoutuvat miltei „yksiäänisiin” erikoisuuksiin jokaisen edustajan mielipiteissä!

* — kiello-, eväämisoikeutta. *Toim.*

Tov. Martov sanoo: „Myönnän, että psykologisesti on mahdotonta työskennellä vastenmielisten henkilöiden kanssa. Mutta meille on tärkeää sekin, että järjestömme olisi elin- ja toimintakykyinen... Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan toimituksen keskinäistä kontrollioikeutta kooptaatioissa ei tarvita. Minä en vastusta sitä siksi, että ajattelisin niiden olevan epäpäteviä toinen toisensa alalla. Ei! Pää-äänenkannattajan toimitus voisi esimerkiksi antaa Keskuskomitealle hyvän neuvon, pitäisikö esim. herra Nadezhdin ottaa Keskuskomiteaan. Vastustan siksi, että en halua luoda molemminpuolisesti ärsyttävää asiain vitkuttusta”.

Minä väitän häntä vastaan: „Tässä on kaksi kysymystä. Ensimmäinen on määräenemmistöstä, ja minä vastustan ehdotusta sen alentamisesta $\frac{4}{5}$:sta $\frac{2}{3}$:aan. Perustellun vastalauseen esittäminen on hankalaa, ja minä vastustan sitä. Verrattomasti tärkeämpi on toinen kysymys Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan keskinäisestä kontrollioikeudesta kooptaatioon nähden. Keskinäinen sovinto kahden keskuksen välillä on sopusoinnun välttämätön ehto. Tässä on kysymys kahden keskuksen välien rikkoutumisesta. Kuka ei halua kahtiajakaantumista, sen on huolehdittava siitä, että tulee olemaan sopusointu. Puolue-elämän historiasta tiedämme, että on ollut henkilöitä, jotka ovat aiheuttaneet kahtiajakaantumista. Tämä kysymys on periaatteellinen, tärkeä kysymys, siitä voi riippua puolueen koko tuleva kohtalo” (276—277). Tällainen on edustajakokouksessa muistiin kirjoitettu puheeni konseptin täydellinen teksti, jolle tov. Martov antaa erikoisen vakavan merkityksen. Antaessaan sille vakavan merkityksen hän ei valitettavasti vaivautunut asettamaan sitä yhteyteen kaikkien keskustelujen kanssa ja edustajakokouksen koko poliittisen tilanteen kanssa silloin, kun tämä puhe pidettiin.

Ennen kaikkea herää kysymys: miksi minä alkuperäisessä luonnoksessani (ks. s. 394, 11. §)* rajoituin $\frac{2}{3}$:aan enkä vaatinut keskinäistä kontrollia keskusten kooptaatioissa? Tov. Trotski, joka puhui minun jälkeeni (s. 277), nostikin heti tämän kysymyksen.

Vastauksen tähän kysymykseen antaa minun puheeni Liigan edustajakokouksessa ja tov. Pavlovitshin kirje

* Ks. Teokset, 6. osa, s. 461. *Toim.*

II edustajakokouksesta. Sääntöjen 1. § „särki astian” ja se piti sitoa „umpisolmulla”, sanoin Liigan edustajakokouksessa. Tämä merkitsi ensiksikin sitä, että puhtaasti teoreettisessa kysymyksessä Martov osoittautui olevan opportunisti, ja Lieber ja Akimov saivat puolustetuksi hänen virheensä. Tämä merkitsi toiseksi sitä, että martovilaisten (s.o. iskralaisten mitättömän vähemmistön) kokoomus anti iskralaisten kanssa antoi heille edustajakokouksessa enemmistön keskusten henkilökokoonpanoa valittaessa. Ja minä puhuin siinä nimenomaan keskusten henkilökokoonpanosta korostaen sopusoinnun välttämättömyyttä ja varoittaen „henkilöistä, jotka aiheuttavat kahtiajakaantumista”. Tämä varoitus sai todella tärkeän periaatteellisen merkityksen, sillä „Iskra” järjestö (joka on epäilemättä pätevämpi keskusten henkilökokoonpanoa koskevassa kysymyksessä, koska se kaikkein läheisimmin tuntee asiat käytännössä ja kaikki ehdokkaat), „Iskra” järjestö oli jo antanut neuvottelevalle äänensä tässä kysymyksessä, oli jo tehnyt meille tunnetun päätöksen niihin ehdokkaisiin nähden, jotka herättivät siinä epäilyksiä. Sekä moraalisesti että asian oleelliselta kannalta (s.o. päätöksen tekijän pätevyyden kannalta) „Iskra” järjestöllä olisi pitänyt olla ratkaiseva merkitys tässä arkaluontoisessa kysymyksessä. Mutta muodollisesti tov. Martovilla oli tietenkin täysi oikeus vedota „Iskra” järjestön enemmistöä vastaan Liebereihin ja Akimoveihin. Tov. Akimov sanoikin 1. §:n johdosta pitämässään loistavassa puheessa erinomaisen selvästi ja järkevästi, että kun hän huomaa iskralaisten keskuudessa erimielisyyksiä heidän yhteisen, iskralaisen päämääränsä saavuttamiskeinoista, niin hän tietoisesti ja tarkoituksella äänestää huonomman keinon puolesta, sillä hänen, Akimovin, päämäärät ovat aivan päinvastaisia kuin iskralaisten päämäärät. Täten oli aivan epäilemätöntä, että vieläpä tov. Martovin tahdosta ja tietoisuudesta riippumatta nimenomaan keskusten huonompi kokoonpano saa Lieberien ja Akimovien kannatuksen. He voivat äänestää ja heidän täytyy äänestää (ei heidän sanoistaan, vaan heidän teoistaan päätellen, sen mukaan, miten he äänestivät 1. §:stä) juuri sen ehdokaslistan puolesta, joka voi luvata „jakaantumista aiheuttaneiden henkilöiden” läsnäolon, äänestää juuri sitä varten, että voisi „aiheuttaa kahtiajakaantumisen”. Onko ihmeellistä, että minä sellaisessa tilanteessa puhuin tärkeästä periaatteelli-

sesta kysymyksestä (kahden keskuksen sopusoinnusta), josta voi riippua puolueen koko tuleva kohtalo?

Ainoakaan sosialidemokraatti, joka vähänkin tuntee iskra-laisia aatteita, suunnitelmia ja liikkeen historiaa, joka vähänkin vilpittömästi hyväksyy nämä aatteet, ei voinut hetkeäkään epäillä sitä, että Lieberien ja Akimovien tekemä ratkaisu keskusten kokoonpanosta „Iskra” järjestön sisällä käydyssä kiistassa oli muodollisesti oikea, mutta se turvasi *huonoimmat* mahdolliset tulokset. Noita huonoimpia mahdollisia tuloksia vastaan täytyi ehdottomasti *taistella*.

Herää kysymys: miten piti taistella? Me emme tietenkään taistelleet hysteriakohtausten ja pikku skandaalien avulla, vaan sellaisin keinoin, jotka ovat *täysin lojaalisia ja aivan oikeutettuja*: tuntiessamme olevamme vähemmistönä (kuten ensimmäisessäkin pykälässä), *aloimme pyytää edustajakokousta suojaamaan vähemmistön oikeudet*. Sekä suurempaa määränemmistövaatimusta jäsenten hyväksymisessä ($\frac{4}{5}$ $\frac{2}{3}$:n asemesta) että yksimielisyyttä kooptaatiassa ja keskinäistä kontrollia keskusten kooptaatiassa — kaikkea tätä aloimme puolustaa silloin, *kun jäimme vähemmistöksi keskusten henkilökokoonpanoa koskevassa kysymyksessä*. Tämän tosiasian jättävät aina huomioonottamatta Pekat ja Paavot, jotka ovat hanakoita arvostelemaan ja puntaroiimaan edustajakokousta umpimähkään, parin tuttavallisen keskustelun jälkeen, ilman *kaikkien* pöytäkirjojen ja kaikkien asianomaisten henkilöiden „lausuntojen” vakavaa tutkimista. Mutta jokainen, joka haluaa tutustua tunnollisesti näihin pöytäkirjoihin ja lausuntoihin, päätyy kiertämättömästi osoittamaan tosiasiaan: kiistan *alkujuuri edustajakokouksen tuona aikana* oli nimenomaan *keskusten henkilökokoonpanoa* koskevassa kysymyksessä, ja ankarampiin kontrollin ehtoihin me pyrimme nimenomaan siksi, että olimme vähemmistönä, että halusimme „sitoa umpisolmulla astian”, jonka Martov oli särkenyt Lieberien ja Akimovien riemuitessa ja riemumielin osallistuessa särkemiseen.

„Ellei asia olisi näin”, sanoo edustajakokouksen tästä ajankohdasta tov. Pavlovitsh, „niin pitäisi olettaa, että esittäessämme kooptaation yksimielisyyttä edellyttävän pykälän, me huolehdimme vastustajistamme, sillä vallitsevalle puolueelle ei yksimielisyys jossain määrättyssä laitoksessa suinkaan ole tarpeen, vaan se on epäedullistakin” („Kirje II edustajakokouksesta”, s. 14). Mutta nykyään aivan liian

usein unohdetaan tapausten kronologia, unohdetaan, että nykyinen vähemmistö oli *edustajakokouksen kokonaisen kauden aikana* enemmistönä (Lieberien ja Akimovien osallistumisen vuoksi) ja että nimenomaan siihen kauteen kuuluu kiista keskusten kooptaatiosta, jonka nurjana puolena olivat eriävät mielipiteet „Iskra” järjestössä keskusten henkilökokoonpanosta. Ken selvittää itselleen tämän seikan, se ymmärtää myöskin väittelyjemme kiihkeyden, se ei ihmettele sitäkään *näennäistä* ristiriitaa, että jotkin pienet, osakysymyksiä koskevat erimielisyydet herättävät todella tärkeitä, periaatteellisia kysymyksiä.

Tov. Deutsch, joka puhui samassa istunnossa (s. 277), oli suuressa määrin oikeassa, kun sanoi: „Epäilemätöntä on, että tämä ehdotus on ajateltu tätä hetkeä varten”. Todellakin, vain ymmärrettyään *sen hetken* kaikessa monimutkaisuudessaan, voi ymmärtää kiistan todellisen merkityksen. Ja on mitä tärkeintä muistaa, että kun *me* olimme vähemmistönä, niin me puolustimme vähemmistön oikeuksia *sellaisin keinoin*, jotka jokainen eurooppalainen sosialidemokraatti tunnustaa lailliseksi ja sallittaviksi: nimittäin pyytämällä edustajakokoukselta tiukempaa kontrollia keskusten henkilökokoonpanoon nähden. Samoin oli suuressa määrin oikeassa myöskin tov. Jegorov, kun hän puhui myös edustajakokouksessa, mutta toisessa istunnossa: „Minua tavattomasti ihmetyttää, että kuulen taas väittelyissä vedottavan periaatteisiin”... (Tämä sanottiin Keskuskomitean vaalien johdosta, edustajakokouksen 31. istunnossa, siis, ellen erehdy, torstai-iltana, mutta 26. istunto, josta nyt on puhe, oli maanantai-iltana)... „Kaikille on nähtävästi selvää, että viime päivinä kaikki väittelyt eivät pyörineet minkään määrätyn periaatteellisen kysymyksenasettelun ympärillä, vaan ne pyörivät yksinomaan sen kysymyksen ympärillä, miten voitaisiin turvata tai estää jonkun määrätyn henkilön pääsy keskustelimiin. Tunnustakaamme, että periaatteet tässä edustajakokouksessa ovat jo kauan sitten hämääntyneet, ja nimittäkäämme asioita niiden omilla nimillä. (Yleistä nauhua. Muravjov: „Pyydän merkitsemään pöytäkirjaan, että tov. Martov hymyili”.)” (S. 337.) Ei ole ihmeellistä, että tov. Martov ja me kaikki ääneen nauroimme tov. Jegorovin valituksia, jotka olivat todella naurettavia. Niin, „*viime päivinä*” hyvin paljon kaikenlaista *pyöri* keskusten henkilökokoonpanoa koskevan kysymyksen ympä-

rillä. Se on totta. Tämä oli edustajakokouksessa todellakin *kaikille selvää* (ja vasta *nyt* vähemmistö yrittää *hämätä* tätä selvää seikkaa). Totta on vihdoin sekin, että asioita pitää nimittää niiden omalla nimellä. Mutta herran tähden, mitä tekemistä *tässä* on „periaatteiden hämääntymisellä”? Mehän olimme kokoontuneetkin edustajakokoukseen *sit varten* (ks. edustajakokouksen päiväjärjestystä, s. 10), että *ensimmäisinä päivinä* olisimme keskustelleet ohjelmasta, taktiikasta ja säännöistä sekä ratkaisseet vastaavat kysymykset ja että *viimeisinä päivinä* (päiväjärjestyksen 18.—19. kohdat) olisimme keskustelleet keskusten henkilökokoonpanosta ja ratkaisseet *nämä* kysymykset. Kun ihmiset käyttävät edustajakokousten *viimeiset päivät* taisteluun tahtipuikosta, niin se on luonnollinen ja täysin, täysin lainmukainen ilmiö. (Mutta kun tahtipuikosta tapellaan *edustajakokousten jälkeen*, niin se on rettelöimistä.) Jos joku kärsi *edustajakokouksessa* tappion keskusten henkilökokoonpanoa koskevassa kysymyksessä (kuten toveri Jegorov), niin „periaatteiden hämääntymisestä” puhuminen *sen jälkeen on suorastaan naurettavaa*. Siksi on ymmärrettävää, että tov. Jegoroville kaikki nauroivat. Samoin on ymmärrettävää, miksi tov. Muravjov pyysi merkitsemään pöytäkirjaan tov. Martovin osallistumisen nauruun: *nauraessaan tov. Jegoroville tov. Martov nauroi itselleen...*

Tov. Muravjovin pilkallisen huomautuksen täydennykseksi ei ole ehkä liiallista kertoa seuraava tosiasia. *Edustajakokouksen jälkeen* tov. Martov, kuten tiedetään, vakuutteli oikealle ja vasemmalle, että tärkein merkitys meidän erimielisyydessämme oli nimenomaan kysymyksellä keskuksien kooptaatiosta, että „entisen toimituksen enemmistö” vastusti kovasti keskusten kooptaation keskinäistä kontrollia. *Ennen edustajakokousta*, hyväksyessään minun luonnokseni kahden kolmikön valitsemisesta ja keskinäisestä kooptaatiosta $\frac{2}{3}$ enemmistöllä, tov. Martov kirjoitti minulle tästä: „*Kun tällainen keskinäisen kooptaation muoto hyväksytään*, niin pitää korostaa sitä, että edustajakokouksen jälkeen kummankin kollegion täydentäminen tulee tapahtumaan jonkin verran toisenlaisilla perusteilla (*minä esittäisin seuraavaa*: kumpikin kollegio kooptoi uusia jäseniä tiedoittaen aikomuksestaan toiselle kollegiolle: *viimemainittu voi esittää vastalauseensa, ja silloin riidan ratkaisee Neuvosto*. Vitkutuksen välttämiseksi menetellään näin *jo edeltäkäsinn suunniteltujen*

ehdokkaiden suhteen, ainakin Keskuskomiteaa varten, joiden keskuudesta täydennys voidaan suorittaa jo nopeammin). Sen korostamiseksi, että myöhempi kooptaatio suoritetaan siinä järjestyksessä, joka tullaan määräämään puolueen säännöissä, 22. §:ään * täytyy lisätä: „...joka myöskin vahvistaa tehdyt päätökset” (kursivointi minun). Selitykset ovat tarpeettomia.

Selitettyämme sen hetken merkityksen, jolloin kiisteltiin keskustun kooptaatiosta, meidän on vielä vähän viivähdettävä siihen kuuluvissa *äänestyksissä* — *keskusteluihin* ei ole syytä pysähtyä, sillä yllä esittämieni tov. Martovin puheen ja oman puheeni jälkeen seurasi vain lyhyitä huomautuksia, joihin osallistui hyvin pieni osa edustajista (ks. pöytäkirjojen ss. 277—280). Äänestysten johdosta tov. Martov väitti Liigan edustajakokouksessa, että minä harjoitin esityksessäni „mitä suurinta vääristelyä” (Liigan pöytäkirjojen s. 60), „kun kuvasin sääntöjen ohessa käydyn taistelun”... (tov. Martov sanoi vahingossa suuren totuuden: 1. §:n jälkeen käytiin kiihkeitä väittelyjä nimenomaan sääntöjen *ohessa*)... „„Iskran” taisteluksi martovilaisia vastaan, jotka olivat menneet liittoon Bundin kanssa”.

Tarkastelkaamme tätä mielenkiintoista kysymystä „mitä suurimmasta vääristelystä”. Tov. Martov yhdistää äänestykset Neuvoston kokoonpanoa koskevasta kysymyksestä ja kooptaatiokysymyksestä yhteen ja esittää *kahdeksan* äänestystä: 1) Neuvostoon valitaan kaksi kummastakin, sekä Pää-äänenkannattajasta että Keskuskomiteasta, — puolesta 27 (M), vastaan 16 (L), pidätt. 7 **. (Huomautamme suluissa, että pöytäkirjoissa, s. 270, on pidättäytyneiden luku osoitettu 8:ksi, mutta se on pikku seikka.) — 2) Neuvoston viidennen jäsenen valitsee edustajakokous: puolesta 23 (L), vastaan 18 (M), pidätt. 7. — 3) Neuvostosta pois joutuneiden jäsenten paikan täyttää

* Kysymys on esittämästäni alkuperäisestä edustajakokouksen Tagesordningin (päiväjärjestyksen. *Toim.*) luonnoksesta ja selityksestä siihen, joka kaikille edustajille on tunnettu. Tämän luonnoksen 22. § nuhui nimenomaan kahden kolmikon valitsemisesta Pää-äänenkannattajaan ja Keskuskomiteaan, lämän kuusikon „keskinäiskooptaatiosta” $\frac{2}{3}$ enemmistöllä, tämän keskinäisen kooptaation vahvistamisesta edustajakokouksessa ja itsenäisestä Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean myöhäisemmästä kooptaatiosta.

** Kirjaimet M ja L sulkuumerkkien sisällä merkitsevät, kummalla puolella olin minä (L) ja kummalla Martov (M).

Neuvosto itse: vastaan 23 (M), puolesta 16 (L), pidätt. 12.— 4) Yksimielisyys Keskuskomiteassa: puolesta 25 (L), vastaan 19 (M), pidätt. 7.— 5) *Yhden* perustellun vastalauseen vaatiminen jäsenen hyväksymättä jättämiseksi: puolesta 21 (L), vastaan 19 (M), pidätt. 11.— 6) Yksimielisyys kooptaatiossa Pää-äänenkannattajaan: puolesta 23 (L), vastaan 21 (M), pidätt. 7.— 7) Äänestyksen salliminen Neuvoston oikeudesta kumota Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean päätös uuden jäsenen hyväksymättä jättämisestä: puolesta 25 (M), vastaan 19 (L), pidätt. 7.— 8) Itse ehdotus tästä: puolesta 24 (M), vastaan 23 (L), pidätt. 4. „*Tässä yksi Bundin edustaja*”, arvelee tov. Martov (Liigan edustajakokouksen pöytäkirjat, s. 61), „*äänesti ilmeisesti ehdotuksen puolesta, toiset pidättäytyivät*”. (Kursivointi minun.)

Herää kysymys, miksi tov. Martov katsoo *ilmeiseksi*, että bundilainen äänesti *hänen, Martovin puolesta*, kun ei ollut nimiäänestyksiä?

Siksi, että hän ottaa huomioon *äänestäneiden määrän*, ja kun tämä määrä osoittaa Bundin *osallistuneen* äänestykseen, niin hän, tov. Martov, ei epäile sitä, etteikö *tuosallistuminen* olisi ollut hänen, Martovin, eduksi.

Missä siinä on „mitä suurin vääristely” minun puoleltani?

Kaikkiaan ääniä oli 51, mutta ilman bundilaisia 46, ilman rabotshejedelolaisia 43. Tov. Martovin esittämästä kahdeksasta äänestyksestä *seitsemään* osallistui 43, 41, 39, 44, 40, 44 ja 44 edustajaa, *yhteen* osallistui 47 edustajaa (oikeammin ääntä), ja tässä tov. Martov itse tunnustaa, että häntä kannatti bundilainen. Osoittautuu siis, että Martovin piirtämä kuva (epätäydellisesti piirretty, kuten heti näemme) *vain vahvistaa ja voimistaa minun taistelukuvaustani!* Osoittautuu, että hyvin monissa tapauksissa pidättäytyneiden määrä oli *sangen suuri*: tämä on juuri osoituksena koko edustajakokouksen *verrattain* pienestä mielenkiinnosta tunnettuihin *yksityisseikkoihin* ja siitä, että näissä kysymyksissä ei ollut selvästi määriteltyä iskralaisien ryhmittymää. Martovin sanat, että bundilaiset „pidättäytymisellään selvästi auttavat Leniniä” (Liigan pöytäk., s. 62), *juuri puhuvatkin Martovia vastaan*: siis *vain* bundilaisten poissaollessa tai pidättäytyessä minä saatoin toisinaan odottaa pääseväni voitolle. Mutta joka kerta, kun

bundilaiset *katsovat kannattavan* sekaantua taisteluun, he kannattavat tov. Martovia, eikä tällaista sekaantumista tapahtunut *ainoastaan* edellä esitetyssä 47 edustajan osallistumistapauksessa. Ken haluaa ottaa tiedot edustajakokouksen pöytäkirjoista, se huomaa tov. Martovin antaman kuvan *sangen kummallisen epätäydellisyyden*. Tov. Martov *yksinkertaisesti sivuutti vielä kokonaista kolme tapausta*, jolloin Bund *osallistui* äänestyksiin, ja *kaikissa näissä tapauksissa* tov. Martov osoittautui *tietenkin* voittajaksi. Tässä nuo tapaukset: 1) Hyväksytään tov. Fominin korjausehdotus, joka alentaa määräänemmistön $\frac{1}{5}$:sta $\frac{2}{3}$:aan. Puolesta 27, vastaan 21 (s. 278), siis osallistui 48 ääntä. 2) Hyväksyttiin tov. Martovin ehdotus keskinäisen kooptaation poistamisesta. Puolesta 26, vastaan 24 (s. 279), siis äänestykseen osallistui 50 ääntä. Vihdoin 3) hylättiin minun ehdotukseni Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean kooptaation sallimisesta ainoastaan Neuvoston kaikkien jäsenten suostumuksella (s. 280). Vastaan 27, puolesta 22 (oli myös nimiäänestys, joka valitettavasti ei ole säilynyt pöytäkirjoissa), siis äänestäjien määrä — 49.

Yhteenvedo: keskusten kooptaatiokysymyksissä bundilaiset osallistuivat *vain neljään äänestykseen* (kolmeen äsken esittämäni, joihin osallistui 48, 50 ja 49, ja *yhteen* tov. Martovin esittämään, johon osallistui 47). *Kaikissa näissä äänestyksissä* voittajana oli tov. Martov. *Minun esitykseni osoittautuu oikeaksi kaikissa kohdissaan*, sekä viittauksessa liittoon Bundin kanssa, kysymysten verrattain yksityiskohittaisen luonteen toteamisessa (paljon tapauksia, jolloin suuri määrä pidättäytyi) että viittauksessa iskralaisten selvän ryhmittymän puuttumiseen (ei ole nimiäänestyksiä; keskusteluihin osallistujia on tavattoman vähän).

Tov. Martovin yritys löytää minun esityksestäni ristiriitaa osoittautuu kelvottomin keinoin tehdyksi yritykseksi, sillä tov. Martov repäisi irralleen erillisiä sanoja vaivautumatta kuvan palauttamiseen kokonaisuudessaan.

Sääntöjen viimeinen pykälä, joka on omistettu ulkomaiselle järjestölle, aiheutti taaskin keskusteluja ja äänestyksiä, jotka ovat erinomaisen kuvaavia edustajakokouksen ryhmittymien kannalta. Kysymys oli Liigan tunnustamisesta puolueen ulkomaiseksi järjestöksi. Tov. Akimov nousi tie-

tysti heti vastaan ja muistutti ulkomaisesta Liitosta, jonka puolueen ensimmäinen edustajakokous oli vahvistanut, viitaten kysymyksen periaatteelliseen merkitykseen. „Ennen kaikkea sanottakoon”, lausui hän, „että tämän kysymyksen ratkaisulle puoleen tai toiseen minä en anna erikoista käytännöllistä merkitystä. Aatteellista taistelua, jota puolueessamme on tähän asti käyty, ei tietenkään ole viety loppuun; mutta se tulee jatkumaan toisella pohjalla ja voimien toisenlaisen ryhmytyksen vallitessa... Sääntöjen 13. §:ssä kuvastui vielä kerran ja hyvin räikeästi pyrkimys muuttaa meidän edustajakokouksemme puoluekokouksesta ryhmäkuntalaiseksi kokoukseksi. Sen sijaan, että pakoitetaisiin kaikki sosialidemokraatit Venäjällä puolueen yhtenäisyyden nimessä taipumaan puolueen edustajakokouksen päätöksiin ja liitettäisiin yhteen kaikki puoluejärjestöt, edustajakokoukselle ehdotetaan, että se tuhoaisi vähemmistön järjestöt, pakoittaisi vähemmistön katoamaan” (281). Kuten lukija näkee, „periytyväisyys”, joka tuli niin kallisarvoiseksi тов. Martoville hänen kärsittyään tappion keskusten kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä, oli yhtä kallis тов. Akimovillekin. Mutta edustajakokouksessa henkilöt, jotka mittaavat itseään toisella mitalla kuin muita, nousivat kiihkeästi тов. Akimovia vastaan. Huolimatta ohjelman hyväksymisestä, „Iskran” tunnustamisesta ja melkein koko sääntöjen hyväksymisestä areenalle tuodaan juuri se „periaate”, joka „periaatteellisesti” erotti Liigan Liitosta. „Jos тов. Akimov haluaa asettaa kysymyksen periaatteelliselle pohjalle”, huudahtaa тов. Martov, „niin meillä ei ole mitään sitä vastaan; etenkin sen vuoksi, että тов. Akimov puhui mahdollisista yhdistelmistä taistelussa kahta virtausta vastaan. *Toisen suunnan voittoa ei pidä vahvistaa* siinä mielessä (huomatkaa, että näin puhutaan edustajakokouksen 27. istunnossa!), että tehdään ylimääräinen kumarrus „Iskran” suuntaan, vaan siinä mielessä, että *sanotaan lopulliset jäähyväiset kaikenlaisille mahdollisille yhdistelmille, joista тов. Akimov alkoi puhua*” (282. Kursivointi minun).

Kuva: *sen jälkeen* kun kaikki edustajakokouksessa käydyt ohjelmakiistat oli viety päätökseen, тов. Martov jatkaa yhä *lopullisten jäähyväisten sanomista* kaikille mahdollisille yhdistelmille... kun hän ei vielä ollut kärsinyt tappiota keskusten kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä!

Tov. Martov sanoo edustajakokouksessa „lopulliset jäähyväiset” sille *mahdolliselle* „yhdistelmälle”, jota hän perin onnellisesti toteuttaa *seuraavana päivänä edustajakokouksen jälkeen*. Mutta tov. Akimov osoittautuu *jo silloin* paljon tarkkanäköisemmäksi kuin tov. Martov; tov. Akimov viittasi „ensimmäisen edustajakokouksen tahdosta komitean nimeä kantavan vanhan puoluejärjestön” viisivuotiseen toimintaan ja päätti puheensa sangen myrkylliseen *ennustukselliseen* pistokseen: „Mitä tulee tov. Martovin mielipiteeseen, että minun toiveeni toisenlaisen virtauksen syntymisestä puolueessamme ovat turhia, niin sen suhteen minun on sanottava, että *hän itsekin herättää minussa toiveita*” (s. 283).

Niin, täytyy tunnustaa, että tov. Martov on loistavasti täyttänyt tov. Akimovin toiveet!

Tov. Martov lähti tov. Akimovin mukaan tultuaan vakuutuneeksi hänen olevan oikeassa sen jälkeen, kun puolueen vanhan kollegion, jonka laskettiin toimineen kolme vuotta, „periytyväisyys” tuli rikotuksi. Helpollapa tov. Akimov sai voiton.

Mutta edustajakokouksessa tov. Akimovin puolelle asetuiivat — ja asettuivat johdonmukaisesti — vain toverit Martynov, Brucker ja bundilaiset (8 ääntä). Tov. Jegorov, „keskustan” todellisena johtajana, asettuu kultaiselle keskitielle: hän näettekö on yhtä mieltä iskralaisten kanssa, on heille „myötätuntoinen” (s. 282) ja *todistaa* tämän myötätuntonsa *ehdottamalla* (s. 283), että herätetty periaatteellinen kysymys kokonaan sivuutettaisiin *eikä puhutaisi* Liigasta eikä Liitosta. Ehdotus hylättiin 27 äänellä 15 vastaan. Ilmeisesti anti-iskralaisten (8) lisäksi melkein koko „keskusta” (10) äänesti tov. Jegorovin mukana (äänestäneiden koko luku oli 42, joten huomattava määrä joko pidättäytyi tai *oli poissa*, kuten usein tapahtui sellaisissa äänestyksissä, jotka eivät olleet mielenkiintoisia ja *epäilyksenalaisia* tulosten kannalta). *Kun vain tulee kysymys iskralaisten periaatteiden läpiviemisestä käytännössä*, niin heti osoittautuu, että „keskustan” „myötätunto” on pelkääjän *sanallista*, ja meidän mukaamme ei tule enempää kuin kolmekymmentä tai vähän yli kolmekymmentä ääntä. Väitetyt ja äänestykset Rusovin ehdotuksesta (Liigan tunnustaminen *ainoaksi* ulkomaiseksi järjestöksi) osoittavat sen vieläkin havainnollisemmin. Anti-iskralaiset ja „suo” asetuvat jo suoraan *periaatteelliselle* kannalle, ja tätä kantaa

muuten puolustavat toverit Lieber ja Jegorov, jotka julistavat tov. Rusovin ehdotuksen äänestykseen kelpaamattomaksi, laittomaksi: „Sillä surmataan kaikki muut ulkomaiset järjestöt” (Jegorov). Ja puhuja, joka ei halua osallistua „järjestön surmaamiseen”, ei ainoastaan kieltäydy äänestämästä, vaan vieläpä poistuu salistakin. Täytyy olla kuitenkin oikeudenmukainen „keskustan” johtajalle: hänellä näkyi olevan kymmenen kertaa enemmän vakaumuksellisuutta (virheellisissä periaatteissaan) ja poliittista miehuullisuutta kuin tov. Martovilla ja kumppaneilla, hän puolusti „surmattua” järjestöä *silloinkin, kun kysymyksessä ei ollut oma kerho*, joka oli kärsinyt tappion avoimessa taistelussa.

Tov. Rusovin ehdotus tunnustetaan kelvolliseksi äänestykseen 27 äänellä 15 vastaan, ja sitten hyväksytään 25:llä 17:ää vastaan. Kun lisäämme näihin 17:ään poissaolleen tov. Jegorovin, niin saamme *anti-iskralaisten ja „keskustan” kokoonpanon täysilukuisena (18)*.

Ulkomaista järjestöä koskeva sääntöjen 13. § kokonaisuudessaan hyväksytään vain *31 äänellä* 12 vastaan kuuden pidättäytyessä. Tämän luvun, 31, joka osoittaa iskralaisten, s.o. „Iskran” katsantokantoja johdonmukaisesti puolustavien ja niitä *tositeoissa* noudattavien henkilöiden likipitäisen lukumäärän edustajakokouksessa, me kohtaamme jo ainakin *kuudennen kerran* edustajakokouksen äänestysten erittelyssä (Bundia koskevan kysymyksen paikka, Organisaatiokomitean aiheuttama välikohtaus, „Juzhnyi rabotshi” ryhmän hajallelaskeminen ja kaksi äänestystä agraariohjelmasta). Mutta tov. Martov haluaa vakavasti uskotella meille, ettei ole mitään syytä erottaa näin „suppeaa” iskralaisten ryhmää!

Ei voida olla mainitsematta myöskään siitä, että sääntöjen 13. §:n hyväksyminen sai aikaan sangen kuvaavia keskusteluja tovereiden Akimovin ja Martynovin ilmoituksen johdosta, että he „kieltäytyvät osallistumasta äänestykseen” (s. 288). Edustajakokouksen byroo käsitteli tämän ilmoituksen ja katsoi — täydellä syyllä, — että Liiton suoranainen lakkauttaminenkaan ei antaisi Liiton edustajille minkäänlaista oikeutta kieltäytyä osallistumasta edustajakokouksen työhön. Äänestyksistä kieltäytyminen on ehdottomasti epänormaalista ja sallimatonta, sellainen oli katsantokanta, jolle byroon kanssa asettui koko edustajakokous, muun muassa myöskin ne vähemmistön iskralaiset,

jotka 28. istunnossa *tuomitsivat kiihkeästi sen, mitä olivat itse tehneet 31:ssä!* Kun tov. Martynov alkoi puolustaa ilmoitustaan (s. 291), niin häntä vastaan nousivat sekä Pavlovitsh että Trotski, sekä Karski että Martov. Tov. Martov käsitti erikoisen selvästi tyytymättömän vähemmistön velvollisuudet (niin kauan kuin itse ei ollut jäänyt vähemmistöön!) ja puhui heistä erittäin rakentavasti. „Joko te olette edustajakokouksen jäseniä”, huudahti hän tovereille Akimoville ja Martynoville, „ja silloin teidän *täytyy* osallistua sen *kaikkeen* työhön” (kursivointi minun; silloin tov. Martov ei vielä huomannut formalismia ja byrokratismia vähemmistön alistamisessa enemmistön tahtoon!), „tai te ette ole sen jäseniä, ja silloin te ette voi jäädä istuntoon... Liiton edustajat pakoittavat minut ilmoituksellaan asettamaan kaksi kysymystä: ovatko he puolueen jäseniä ja ovatko he edustajakokouksen jäseniä?” (s. 292).

Tov. Martov opettaa tov. Akimoville puolueen jäsenten velvollisuuksia! Mutta tov. Akimov ei suotta ollut jo sanonut, että hän asettaa tov. Martoviin nähden erinäisiä toiveita... Näiden toiveiden oli kuitenkin sallittu toteutua vasta *sen jälkeen*, kun Martov oli kärsinyt tappion vaaleissa. Kun kysymys ei ollut hänestä itsestään, vaan muista, niin tov. Martov jäi kuuroksi jopa kauhealle „poikkeuslaki”-sanallekin, jonka *ensimmäisenä laski liikkeelle* (ellen erehdy) *tov. Martynov*. „Meille annetut selitykset”, vastaa tov. Martynov niille, jotka kehoittivat häntä ottamaan takaisin ilmoituksensa, „eivät ole tehneet selväksi sitä, oliko päätös periaatteellinen vai oliko se *poikkeustoimenpide* Liittoa vastaan. Siinä tapauksessa me katsoimme, että Liittoa on loukattu. Toveri Jegorov sai samanlaisen vaikutelman kuin mekin, että se on *poikkeuslaki* (kursivointi minun) Liittoa vastaan, ja siksi hän jopa poistui istuntasalistakin” (295). Sekä tov. Martov että tov. Trotski nousevat yhdessä Plehanovin kanssa tarmokkaasti sitä tolkutonta, *todella tolkutonta* ajatusta vastaan, että edustajakokouksen äänestys on *loukkaus*, ja tov. Trotski, puolustaessaan edustajakokouksen hänen ehdotuksestaan hyväksymää päätöslauselmaa (että toverit Akimov ja Martynov voivat katsoa itsensä täysin tyydytetyiksi), vakuuttaa, että „pätöslauselmalla on periaatteellinen eikä nurkkakuntalainen luonne, ja *se ei kuulu meihin, jos joku siitä loukkaantui*” (s. 296). Hyvin pian kävi kuitenkin selväksi, että kerho-

laisuus ja nurkkakuntalaisuus ovat vielä liian voimakkaita puolueessamme, ja alleviivaamani ylpeät sanat osoittautuivat pelkäksi heliseväksi fraasiksi.

Toverit Akimov ja Martynov kieltäytyivät ottamasta ilmoitustaan takaisin ja poistuivat edustajakokouksesta edustajain yhdessä huudahdella: „aivan suotta!”.

m) VAALIT. EDUSTAJAKOKOUKSEN LOPPU

Sääntöjen hyväksymisen jälkeen edustajakokous hyväksyi päätöslauselman piirijärjestöistä ja eräitä päätöslausemia puolueen eri järjestöistä ja edellä erittelemäni „Juzhnyi rabotshi” ryhmästä käydyn sangen opettävän keskustelun jälkeen siirtyi puolueen keskuselinten vaaleja koskevaan kysymykseen.

Me jo tiedämme, että „Iskra” järjestö, jolta koko edustajakokous odotti arvovaltaista suositusta, oli jakaantunut kahtia tässä kysymyksessä, sillä järjestön vähemmistö halusi kokeilla edustajakokouksessa avoimessa ja vapaassa taistelussa, eikö sen onnistuisi voittaa itselleen *enemmistöä*. Tiedämme myös, että jo kauan ennen edustajakokousta sekä edustajakokouksessa oli kaikille edustajille tullut tunnetuksi toimituksen *uusimista* koskeva suunnitelma, jonka mukaan piti valita kaksi kolmikkoa Pää-äänenkannattajaan ja Keskuskomiteaan. Pysähdymme yksityiskohtaisemmin tämän suunnitelman käsittelemiseen valaistaksemme edustajakokouksessa käytyjä keskusteluja.

Tässä on minun kommentaarini tarkka teksti edustajakokouksen Tagesordnungin luonnokseen, jossa tämä suunnitelma esitettiin *: „Edustajakokous valitsee kolme henkilöä Pää-äänenkannattajan toimitukseen ja kolme Keskuskomiteaan. Nämä kuusi henkilöä *yhdessä*, $\frac{2}{3}$ enemmistöllä, täydentävät, jos se on tarpeen, Pää-äänenkannattajan toimituksen ja Keskuskomitean kokoonpanoa kooptoimalla ja tekevät siitä vastaavan selostuksen edustajakokoukselle. Sen jälkeen, kun edustajakokous on tämän selostuksen vahvistanut, Pää-äänenkannattajan toimitus ja Keskuskomitea suorittavat myöhemmän kooptaation erikseen”.

* Katso kirjoitustani „Kirje „Iskran” toimitukselle”, s. 5, ja Liigan pöytäkirjoja, s. 53.

Tästä tekstistä suunnitelma käy selväksi mitä tarkimmin määritellysti ja ilman kaksimielisyyttä: se merkitsee toimituksen *uusimista* käytännöllisen työn vaikutusvaltaisimpien johtajien *osanotolla*. Tämän suunnitelman molemmat mainitsemani piirteet tulevat näkyviin jokaiselle, joka vaivautuu vähänkin huolellisesti lukemaan yllä esitetyn tekstin. Mutta meidän päivinämme pitää viipyä aivan aakkostotuukisienkin selittämisessä. Suunnitelma merkitsee nimenomaan toimituksen *uusimista*, ei sen jäsenmäärän ehdotonta laajentamista eikä ehdotonta supistamista, vaan nimenomaan uusimista, sillä kysymys mahdollisesta laajentamisesta tai supistamisesta on jätetty *avoimeksi*: kooptaatio edellytetään vain siinä tapauksessa, *jos se on välttämätöntä*. Niissä ehdotuksissa, joita eri henkilöt tekivät tästä uusimiskysymyksestä, oli suunnitelmia, jotka edellyttivät sekä toimituksen jäsenmäärän mahdollista supistamista että laajentamista seitsemään jäseneseen (seitsikon olen minä henkilökohtaisesti aina katsonut verrattomasti tarkoituksenmukaisemmaksi kuin kuusikon) ja vieläpä tämän määrän lisäämistä yhteentoista (minä katsoin tämän mahdolliseksi siinä tapauksessa, että sovussa yhdytään kaikkien sosialidemokraattisten järjestöjen kanssa yleensä ja erikoisesti Bundin ja Puolan sosialidemokratian kanssa). Mutta kaikkein tärkein, minkä henkilöt, jotka puhuvat „kolmikosta”, jättävät tavallisesti huomioonottamatta, on *vaatimus, että Keskuskomitean jäsenet osallistuvat Pää-äänenkannattajan myöhempää kooptaatiota koskevan kysymyksen ratkaisuun*. Ei ainoakaan toveri järjestön koko jäsenjoukosta ja „vähemmistöön” kuuluvista edustajakokouksen edustajista, jotka tunsivat tämän suunnitelman ja olivat hyväksyneet sen (olivat hyväksyneet sen tekemällä erikoisen ilmoituksen suostumuksestaan tai vaikenemalla), vaivautunut selittämään tämän vaatimuksen merkitystä. Minkä vuoksi ensinnäkin toimituksen uusimisen lähtökohdaksi oli otettu nimenomaan kolmikko ja vain kolmikko? Ilmeistä on, että tämä olisi ollut *aivan järjetöntä*, jos olisi pidetty silmällä *yksinomaan* tai vaikkapa pääasiallisestikin kollegion *laajentamista*, jos tämä kollegio olisi tunnustettu todella „sopusointuiseksi”. Olsi ollut kummallista, jos „sopusointuisen” kollegion laajentamisessa ei olisi *lähdetty* tästä kollegiosta kokonaisuudessaan, vaan ainoastaan *sen osasta*. Ilmeistä

on, että *ei kaikkia* kollegion jäseniä tunnustettu täysin kelpoiksi käsittelemään ja *ratkaisemaan* kysymystä sen kokoonpanon uusimisesta, toimittajain vanhan kerhon muuttamisesta *puolue-elimeksi*. Ilmeistä on, että vieläpä sekin, joka itse henkilökohtaisesti halusi uusimista laajentamisen muodossa, myönsi, että vanha kokoonpano ei ollut sopusointuinen eikä vastannut puolue-elin-ihannetta, sillä muuten kuusikon laajentamiseksi ei olisi ollut syytä supistaa sitä *ensin kolmikoksi*. Toistan: tämä on itsestään selvää, ja ainoastaan kysymyksen väliaikainen peittyminen „persoonaseikkoihin” saattoi pakoittaa unohtamaan sen.

Toiseksi, edellä esitetystä tekstistä näkyy, että *Pää-äänenkannattajan kaikkien kolmen jäsenen suostumukseen* ei olisi ollut vielä riittävä kolmikon laajentamiseksi. Tämä myös jätetään aina huomioonottamatta. Kooptaatiota varten tarvitaan $\frac{2}{3}$ *kuudesta*, s.o. *neljä* ääntä; siis olisi riittänyt, kun kolme Keskuskomitean valittua jäsentä olisi sanonut „veto”, niin *kolmikon minkäänlainen laajentaminen ei olisi ollut mahdollista*. Ja päinvastoin, vaikka kaksi Pää-äänenkannattajan toimituksen kolmesta jäsenestä olisi ollut pitemmälle menevää kooptaatiota vastaan, niin kooptaatio olisi kuitenkin voinut tapahtua Keskuskomitean kaikkien kolmen jäsenen suostuessa siihen. Ilmeistä siis on, että muutettaessa vanhaa kerhoa puolue-elimeksi *ratkaiseva* ääni haluttiin antaa edustajakokouksen valitsemille käytännöllisen työn johtajille. Minkälaisia tovereita me tällöin likimäärin suunnittelimme, se näkyy siitä, että ennen edustajakokousta toimitus valitsi yksimielisesti kokoonpanoonsa seitsemänneksi jäseneksi tov. Pavlovitshin siltä varalta, että edustajakokouksessa joudutaan puhumaan kollegion nimessä; toveri Pavlovitshin ohella seitsemänneksi jäseneksi oli ehdotettu erästä „Iskra” järjestön vanhaa jäsentä ja Organisaatiokomitean jäsentä, joka *sittemmin valittiin Keskuskomitean jäseneksi*.

Täten kahden kolmikon valitsemista edellyttävä suunnitelma oli selvästi tarkoitettu: 1) toimituksen uusimiseksi, 2) puolue-elimelle sopimattoman vanhan kerholaisuuden eräiden piirteiden poistamiseksi siitä (ellei olisi ollut mitään poistamista, niin ei olisi ollut myöskään syytä ajatella alkukolmikkoa!), ja vihdoin 3) kirjailijakollegion „teokraattisten” piirteiden poistamiseksi (ottamalla mukaan huomattavia käytännönmiehiä kolmikon laajentamiskysymyksen

ratkaisemiseen). Tämä suunnitelma, johon kaikki toimittajat tutustutettiin, perustui ilmeisesti *kolmiuotisen* työn *kokeemukseen* ja vastasi *täydellisesti* meidän johdonmukaisesti noudattamiamme vallankumouksellisen järjestön periaatteita: *hajaannuksen* kaudella, jolloin „Iskra” alkoi ilmestyä, eri ryhmät muodostuivat usein satunnaisesti ja vaistovaraisesti kärsien pakostakin eräistä kerholaisuuden vahingollisista ilmauksista. Puolueen muodostaminen edellytti tällaisten piirteiden poistamista ja vaati niiden poistamista; huomattavien käytännömiesten osallistuminen tähän poistamiseen oli *välttämätöntä*, sillä eräät toimituksen jäsenet hoitivat *aina* organisatorisia asioita ja puolue-elimien systeemiin piti saada, paitsi kirjailijakollegio, myöskin poliittisten johtajain kollegio. Alkukolmikön valitsemisen jättäminen edustajakokouksen tehtäväksi oli samoin luonnollista „Iskran” aina noudattaman politiikan kannalta: valmistelimme edustajakokousta äärimmäisen *varovaisesti*, odottaen ohjelmaa, taktiikkaa ja organisaatiota koskevien periaatteellisten kiistakysymysten *täydellistä* selvenemistä; *emme epäilleet* sitä, etteikö edustajakokouksesta tule *iskralainen* siinä mielessä, että valtava enemmistö on solidaarinen näissä peruskysymyksissä (siitä olivat osittain todistuksena myös päätöslauselmat „Iskran” tunnustamisesta johtavaksi äänenkannattajaksi); tämän vuoksi meidän *täytyi* antaa tovereille, jotka olivat kantaneet harteillaan kaiken työtaakan „Iskran” aatteiden levittämisessä ja sen puolueeksi muuttamisen valmistelussa, antaa *heille itselleen* mahdollisuus ratkaista kysymys kaikkein kelvollisimmista ehdokkaista uuteen puolue-elimeen. *Ainoastaan* se, että tämä „kahden kolmikön” suunnitelma oli luonnollista, että se *vastasi täydellisesti* „Iskran” koko politiikkaa ja kaikkea sitä, mitä asioita vähänkin lähempänä olevat henkilöt „Iskrasta” tiesivät, *ainoastaan se voikin selittää*, miksi tämä suunnitelma sai yleisen hyväksymisen ja miksi ei ollut minkäänlaista sen kanssa kilpailevaa suunnitelmaa.

Ja niinpä tov. Rusov edustajakokouksessa ennen kaikkea ehdottikin valittavaksi *kaksi kolmikkoa*. Martovin — *joka oli kirjeellisesti tiedoittanut meille tämän suunnitelman yhteydestä väärään opportunistista syyttämiseen* — kannattajat *eivät silti ajatelleetkaan* johtaa kiistaa kuusikosta ja kolmikosta kysymykseksi siitä, onko tämä syytös oikea vai väärä. *Kukaan heistä ei edes hiiskahtanutkaan siitä! Kukaan*

*heistä ei rohjennut lausua sanaakaan kuusikkoon ja kolmikkoon yhtyneiden vivahdusten periaatteellisesta eroavaisuudesta. He katsoivat paremmaksi yleisemmin käytetyn ja halpa-arvoisemman tavan — vedota säälintunteeseen, viitata mahdolliseen loukkaantumiseen, teeskennellä, että kysymys toimituksesta on jo ratkaistu „Iskran” nimittämällä Pää-äänenkannattajaksi. Tämä viimeksimainittu perustelu, jonka tov. Koltsov esitti toveri Rusovia vastaan, on suorainen väärännys. Edustajakokouksen päiväjärjestykseen oli asetettu — eikä tietenkään sattumalta — kaksi eri kohtaa (ks. pöytäkirjojen s. 10): 4. kohta — „Puolueen Pää-äänenkannattaja” ja 18. kohta — „Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan toimituksen vaalit”. Tämä ensinnäkin. Toiseksi, Pää-äänenkannattajan nimittämisen yhteydessä kaikki edustajat kategorisesti ilmoittivat, että siten ei vahvisteta toimitusta, vaan ainoastaan suunta *, eikä näitä ilmoituksia vastaan kuulunut ainoatakaan vastalauseita.*

Täten siis väite, että vahvistaessaan määrätyn äänenkannattajan edustajakokous vahvisti siten jo asiallisesti toimituksenkin, — väite, jonka vähemmistön kannattajat ovat monta kertaa toistaneet (Koltsov, s. 321, Posadovski, samalla sivulla, Popov, s. 322 ja monet muut) — oli todellisuudessa suorastaan väärä. Se oli kaikille selvä manööveri, joka peitti perääntymistä siitä kannasta, joka oli otettu silloin, kun keskusten kokoonpanoa koskevaan kysymykseen kaikki voivat vielä suhtautua todella puolueettomasti. Perääntymistä ei voitu puolustella enempää periaatteellisilla vaikuttimilla (sillä sellaisen kysymyksen kuin „väärän opportunistista syyttämisen” nostaminen edustajakokouksessa oli liian epäedullista vähemmistölle, joka ei niin äännähtänytkään siitä) kuin myöskään vetoamisella tosiasiallisiin tietoihin kuusikon tai kolmikon todellisesta

* Ks. pöytäkirjojen s. 140, Akimovin puhetta: „...minulle sanotaan, että Pää-äänenkannattajan vaaleista me tulemme puhumaan lopussa”, Muravjovin puhetta Akimovia vastaan, „joka ottaa hyvin läheisesti sydämelleen kysymyksen Pää-äänenkannattajan tulevasta toimituksesta” (s. 141), Pavlovitshin puhetta siitä, että nimitettyämme äänenkannattajan me saimme „konkreettisen aineiston, jonka perusteella voimme suorittaa ne operaatiot, joista tov. Akimov niin huolehtii”, ja siitä, että „Iskran” „alistamisesta” „puolueen päätöksiin” ei voi olla epäilyksen varjoakaan (s. 142); Troitskin puhetta: „kun kerran emme vahvista toimitusta, niin mitä me vahvistamme „Iskrassa”?.. Emme nimeä, vaan suunnan... emme nimeä, vaan lipun” (s. 142); Martynovin puhetta: „...Minä arvelen, kuten monet muutkin toverit, että käsitellessämme kysymystä „Iskran” hyväksymisestä tunnetun suunnan lehtenä meidän Pää-äänenkannattajaksemme, meidän ei tule nyt kosketella sen toimituksen valitsemis- tai vahvistamistapaa; siitä tulee puhe myöhemmin, päiväjärjestyksen vastaavassa kohdassa”... (s. 143).

työkyvystä (sillä yksistään niihin kajoaminenkin olisi antanut röykkiön todistuksia vähemmistöä vastaan). Kysymyksestä täytyi suoriutua *fraasilla* „sopusuhtaisesta kokonaisuudesta”, „sopusointuisesta kollektiivista”, „sopusuhtaisesta ja kristallineheästä kokonaisuudesta” y.m.s. Ei ole ihme, että tuollaisia perusteluja nimitettiin heti niiden oikealla nimellä: „*viheliäisiä sanoja*” (s. 328). Itse kolmikön suunnitelma oli jo selvänä todistuksena siitä, ettei „sopusointu” ollut täydellistä, ja edustajain saamat vaikutteet yli kuukauden kestäneen yhteisen työn ajalta olivat ilmeisesti antaneet suuren määrän aineistoa edustajain *itsenäiseen* johtopäätösten tekemiseen. Kun tov. Posadovski viittasi (hänen kannaltaan katsoen varomattomasti ja ajattelemattomasti: ks. ss. 321 ja 325 hänen „ehdollisesti” käyttämästään „kahnauksen”-sanasta) tähän aineistoon, niin tov. Muravjov sanoi suoraan: „Minun mielestäni edustajakokouksen enemmistö näkee nyt täysin selvästi, että tällaisia * kahnauksia on epäilemättä olemassa” (321). Vähemmistö halusi ymmärtää tämän „kahnauksen”-sanon (jonka laski liikkeelle Posadovski eikä Muravjov) yksinomaan jonkinlaisessa persoonallisuusmielessä rohkenematta ottaa vastaan tov. Muravjovin heittämiä hansikasta, rohkenematta esittää *ainoatakaan asiallista* perustelua kuusikön puolesta. Syntyi tuloksettomuutensa puolesta hyvin koomillinen kiista: enemmistö ilmoittaa (tov. Muravjovin kautta), että se *näkee aivan selvästi* kuusikön ja kolmikön todellisen merkityksen, mutta vähemmistö itsepintaisesti ei kuule sitä, vaan vakuuttaa, että „meillä *ei ole mahdollisuutta* ryhtyä asian käsittelyyn”. Enemmistö ei ainoastaan pidä mahdollisena asian käsittelemiseen ryhtymistä, vaan on jo „alkanut käsittelyn” ja puhuu tämän käsittelyn sille *aivan selvistä* tuloksista, mutta vähemmistö nähtävästi *pelkää käsittelyä* ja turvautuu pelkien „viheliäisten sanojen” suojaan. Enemmistö kehoittaa „ottamaan huomioon, että meidän Pää-äänenkannattajamme ei ole vain kirjallinen ryhmä”, enemmistö „haluaa, että Pää-äänenkannattajan johdossa olisi *läysin varmoja ja*

* Mitä „kahnauksia” tov. Posadovski nimenomaan tarkoitti, sitä emme edustajakokouksessa saaneet tietää. Tov. Muravjov taas samassa istunnossa (s. 322) väitti, että hänen ajatuksensa oli esitetty väärin, mutta pöytäkirjojen vahvistamisen aikana hän sanoi suoraan, että hän „puhui niistä kahnauksista, joita tuli esiin edustajakokouksessa eri kysymyksistä käydyissä keskusteluissa, periaatteellisuontoisista kahnauksista, joiden olemassaolo tällä hetkellä on jo valitettavasti tosiasia, jota ei kukaan käy kieltämään” (s. 353).

edustajakokoukselle tunnettuja henkilöitä, jotka tyydyttävät ne vaatimukset, joista puhuin" (s.o. nimenomaan ei vain kirjallisia vaatimuksia, s. 327, tov. Langen puhe). Vähemmistö ei taaskaan rohkene nostaa hansikasta eikä puhua sanaakaan siitä, kuka sen mielestä on kelvollinen sellaiseen kollegioon, joka ei ole vain kirjallinen, kuka on „täysin varma ja edustajakokoukselle tunnettu” suure. Vähemmistö pysyy edelleenkin piilossa kuuluisan „sopusointisuuden” takana. Enemminkin. Vähemmistö esittää todistelussakin sellaisia perusteluja, jotka periaatteellisesti ovat kokonaan vääriä ja siksi aiheuttavat aivan oikeutetusti jyrkän vastustuksen. „Edustajakokouksella — näettekös — ei ole moraalista eikä poliittista oikeutta paloitella toimitusta” (Trotski, s. 326), „se on liian arkaluontoinen (sic!) kysymys” (myös hän), „miten valitsematta jääneiden toimituksen jäsenten on suhtauduttava siihen, että edustajakokous ei enää halua nähdä heitä toimituksen kokoonpanossa?” (Tsarjov, s. 324)*.

Tällaiset perustelut siirsivät kysymyksen jo kokonaan säälin ja loukkaantumisen maaperälle, sillä ne olivat suoraanista vararikon tunnustamista todella periaatteellisten, todella poliittisten todisteiden alalla. Ja enemmistö luonnehti heti tällaisen kysymyksenasettelun *oikealla* sanalla: *poroporvarillisuus* (tov. Rusov). „Vallankumouksellisten suusta”, sanoi tov. Rusov aivan oikein, „kuuluu sellaisia kummallisia puheita, jotka ovat räikeässä epäsoinnussa puolue- ja puolueen eettillisyyks-käsitteiden kanssa. Tärkein perustelu, jolle kolmikkojen valitsemisen vastustajat ovat asettuneet, on *aivan poroporvarillinen katsantokanta puolueasioihin nähden*” (kursivointi kaikkialla minun)... „Asettuessamme tälle ei puoluekantaiselle, vaan *poroporvarilliselle* näkökannalle meille herää jokaisen vaalin aikana kysymys: mutta eikö Petrov loukkaannu siitä, että valittiin Ivanov eikä häntä, eikö tämä tai tuo Organisaatiokomitean jäsen loukkaannu siitä, että Keskuskomiteaan valittiin toinen eikä häntä. Mihin tämä meidät johtaa, toverit? Ellemme ole kokoontuneet tänne *pitämään toisillemme mieluisia puheita emmekä latelemaan poroporvarillisia hempeyksiä*, vaan perustamaan puoluetta, niin emme voi

* Vertaa tov. Posadovskin puheita: „...Valitessanne entisen toimituksen kuudesta jäsenestä kolme te katsotte siten kolme muuta tarpeettomiksi, liioiksi. Mutta siihen teillä ei ole oikeutta eikä syytä”.

mitenkään myöntyä sellaiseen katsantokantaan. Meillä on edessämme *toimihenkilöiden valinta*, ja siinä ei voi olla kysymys epäluottamuksesta ketään valitsematta jäänyttä kohtaan, vaan *siinä on ainoastaan kysymys asian edusta ja valitun henkilön kelpaavuudesta siihen toimeen, johon hänet valitaan*" (s. 325).

Kehoitamme kaikkia niitä, jotka haluavat päästä itsenäisesti selville puolueen kahtiajakaantumisen syistä ja löytää sen *juuret* edustajakokouksesta, *lukemaan ja lukemaan yhä uudestaan* tov. Rusovin puheen, jonka perusteluja vähemmistö ei kumonnut eikä edes väittänyt niitä vastaan. Eikä voida väittääkään sellaisia alkeellisia, aakkostotuuksia vastaan, joiden unohtamisen jo itse tov. Rusov selitti oikein pelkästään „*hermokihtymyksestä*” johtuvaksi. Ja tämä on vähemmistölle todellakin vähemmän epämiellyttävä selitys siitä, miten he saattoivat mennä puolueen näkökannalta poroporvarillisuuden ja kerholaisuuden kannalle*.

Mutta vähemmistön oli siinä määrin mahdoton löytää järkeviä ja asiallisia perusteluja vaaleja vastaan, että

* „Piiritystillassaan” tov. Martov suhtautui tähän kysymykseen samalla tavalla kuin muuhinkin koskettelemissänsä kysymyksiin. Hän ei vaivautunut antamaan täydellistä kuvaa kiistasta. Hän sivuutti vaatimattomasti ainoan todella *periaatteellisen* kysymyksen, joka tässä kiistassa nousi pinnalle: poroporvarillisia hempeyksiä vai ko toimihenkilöiden vaalit? Puolueen näkökanta vai ko Ivan Ivanytshien loukkaantuminen? Tov. Martov rajoittui siinäkin poimimaan tapauksen erillisiä ja yhteyttä vailla olevia palasia lisäten niihin kaikenkaltaisia minuuin kohdistettuja haukkumasanonoja. Se on vähänlaisesti, tov. Martov!

Erikoisesti käy tov. Martov *minun* kimppuuni kysymyksellä, *minkä vuoksi* edustajakokouksessa ei valittu tovereita Axelrodia, Zasulitshia ja Staroveria. Poroporvarillinen katsantokanta, jolle hän on asettunut, estää hänet näkemästä näiden kysymysten *sopimattomuutta* (miksi hän ei kysy toimitusvirkaajeltään tov. Plehanovilta?). Hän näkee ristiriidan siinä, että minä pidän vähemmistön käyttäytymistä edustajakokouksessa kuusikkoa koskevassa kysymyksessä „*tahdittomana*” ja samaan aikaan vaadin puoluejulkisuutta. Ristiriitaa siinä ei ole, kuten Martov itsekin olisi helposti huomannut, jos olisi vaivautunut antamaan yhtenäisen esityksen kysymyksen *kaikista* vaiheista eikä sen palasia. Tahdittonta oli asettaa kysymys poroporvarilliselle kannalle, vedota säälintunteeseen ja loukkaantumiseen; puoluejulkisuuden etu olisi vaatinut antamaan *asiallisen* arvion kuusikon edullisuudesta kolmikkoon verrattuna, arvion ehdokkaiden sopivaisuudesta toimiin, arvion suuntavaihteista: *tästä vähemmistö ei sanonut edustajakokouksessa sanaakaan*.

Tutkimalla tarkkaavaisesti pöytäkirjoja tov. Martov olisi huomannut edustajien puheissa *koko joukon* perusteluja kuusikkoa vastaan. Tässä on oitteita näistä puheista: ensiksi, entisessä kuusikossa näkyy selvästi kannauksia periaatteellisten suuntavaihteiden mielessä; toiseksi, toimitustyön teknillinen yksinkertaistaminen on toivotettavaa; kolmanneksi, asian hyöty on poroporvarillisia hempeyksiä korkeammalla; vain valinta turvaa sen, että valitut henkilöt ovat toimiinsa sopivia; neljänneksi, edustajakokouksen valitsemisvapautta ei saa rajoittaa; viidenneksi, puolueelle ei ole nykyään tarpeen vain kirjallinen ryhmä Pää-äänenkannattajassa. Pää-äänenkannattajaan ei tarvita ainoastaan kirjallijoita, vaan myös hallintomiehiä; kuudenneksi, Pää-äänenkannattajassa täytyy olla täysin varmoja, *edustajakokoukselle* tunnettuja henkilöitä; seitsemänneksi, kuuden kollegio on usein toimintakyvyttö, eikä sen työ ole tullut tehdyksi epänormaalisten sääntöjen *ansiota*, vaan niistä *huolimatta*; kahdeksanneksi, lehden johtaminen on puolueen (eikä kerhon) asia. J.n.e.—Köettäkoon tov. Martov, jos häntä niin kiinnostaa kysymys valitsematta jäämisen syistä, *syventyä* näihin kaikkiin näkökohtiin ja kumota niistä *edes yhden*.

paitsi poroporvarillisuuden tuomista puolueasioihin se meni suorastaan *skandaalimaisiin käyttäytymistapoihin* saakka. Todellakin, kuinka voisi olla nimittämättä tällä nimellä tov. Popovin käyttäytymistä, kun hän neuvoi tov. Muravjovia „olemaan ottamatta itselleen arkaluontoisia *tehtäviä*” (s. 322)? Mitä se on, ellei „toisen sieluun tunkeutumista”, kuten tov. Sorokin oikein sanoi (s. 328)? Mitä se on, ellei „*henkilöllä*” keinottelua *poliittisten* perustelujen puutteessa? Puhuiko tov. Sorokin totta vai ei sanoessaan, että „tuollaisia käyttäytymistapoja me olemme aina vastustaneet”? „*Oliko tov. Deutschin käyttäytyminen sallittavaa*, kun hän mielenosoituksellisesti yritti naulita häpeäpaaluun niitä tovereita, jotka eivät olleet hänen kanssaan samaa mieltä?”* (s. 328).

Tehkäämme yhteenveto toimitusta koskeneen kysymyksen johdosta käydystä keskustelusta. Vähemmistö ei kumonnut (eikä yrittänytkään kumota) enemmistön lukuisia viittauksia siihen, että kolmikkoluonnos oli tunnettu *edustajille* aivan edustajakokouksen alussa ja ennen edustajakokousta, että tämä luonnos oli siis lähtöisin sellaisista *käsityksistä ja tiedoista, jotka eivät olleet riippuvaisia edustajakokouksessa sattuneista tapahtumista ja kiistoista*. Vähemmistö otti kuusikko vaatien *poroporvarillisiin* käsityksiin perustuvan *periaatteellisesti väärän ja sietämättömän asenteen*. Vähemmistö näytti täydellisesti unohtaneen *puolueen* näkökannan *toimihenkilöiden* valintaan nähden eikä yrittänyt edes antaa *arviota* jokaisesta toimeen esitetystä ehdokkaasta ja siitä, onko hän kelvollinen vai eikö ole kelvollinen kysymyksessä olevaan toimeen. Vähemmistö *vältteli* kysymyksen asiallista käsittelyä vedoten surullisenkuuluiseensa sopusointuun, „*vuodattaen kyyneleitä*” ja „*joutuen kiihkon valtaan*” (s. 327, Langen puhe), aivan kuin olisi „*haluttu tappaa*” joku.

* Näin ymmärsi tov. Deutschin sanat (vrt. s. 324 — „*räikeä sananvaihto Orlovin kanssa*”) tov. Sorokin *samassa istunnossa*. Tov. Deutsch selittää (s. 351), ettei hän „*puhunut mitään sellaista*”, mutta itse tunnustaa *siinä samassa*, että sanoi jotain *sangen, samantapaista*”. „*Minä en sanonut: kuka rohkenee*”, selittää tov. Deutsch, „*vaan sanoin: minusta on mielenkiintoista katsoa, keitä ovat ne henkilöt, jotka rohkenevat (sic) tov. Deutsch korjaa itseään menemällä ojasta allikkoon!*) ryhtyä kannattamaan sellaista rikollista (sic) ehdotusta kuin kolmikon valintaa” (s. 351). Tov. Deutsch ei kumonnut, *vaan vahvist* tov. Sorokinin sanat. Tov. Deutsch vahvist tov. Sorokinin nuhteen, että „*tässä on kaikki käsitykset sotkettu*” (vähemmistön perusteluissa kuusikon hyväksi). Tov. Deutsch vahvist tov. Sorokinin sellaisesta *aakkostotuudesta* tekemän muistutuksen olevan palkallaan, että „*me olemme puolueen jäseniä ja meidän on käytettävä*” *meidämme* pidettävä ohjeena yksinomaan poliittisia näkökohtia”. Vaalien *rikollisuudesta* huutaminen merkitsee, että alennutaan ei ainoastaan poroporvarillisuuteen, vaan suorastaan *pikku skandaalittin saakka!*

Vähemmistö meni jopa niinkin pitkälle, että „*tunkeutui toisen sieluun*”, parkui valinnan „rikollisuudesta” ja turvautui muihin samanlaisiin *sallimattomiin* käytöstapoihin, se meni noin pitkälle „*hermokihtymyksen*” vaikutuksesta (s. 325).

Taistelua *poroporoarillisuuden* ja *puoluekantaisuuden* välillä, pahimman lajin „*persoonaseikkain*” ja *poliittisten näkökohtien välillä, viheliäisten sanojen ja vallankumouksellisen velvollisuuden* alkeellisten käsitysten välillä — sellaista oli taistelu kuusikosta ja kolmikosta edustajakokouksemme kolmannessakymmenennessä istunnossa.

Ja 31. istunnossa, kun edustajakokous 19 äänen enemmistöllä 17 vastaan kolmen pidättäytyessä *hylkäsi* ehdotuksen entisen toimituksen vahvistamisesta kokonaisuudessaan (ks. s. 330 ja *painovirheitä*) ja kun *entiset toimittajat* palasivat istuntosaliin, niin tov. Martov ilmaisi „entisen toimituksen enemmistön nimessä antamassaan lausunnossa” (ss. 330—331) vieläkin suuremmassa mitassa samaa poliittisen kannan ja *poliittisten käsitysten* horjuvaisuutta ja epävakaisuutta. Tarkastelkaamme yksityiskohtaisemmin tämän yhteisen *lausunnon* jokaista kohtaa ja minun vastaustani siihen (ss. 332—333).

„Tästä lähtien”, sanoo tov. Martov sen jälkeen, kun entistä toimitusta ei vahvistettu, „vanhaa „Iskraa” ei ole olemassa, ja olisi johdonmukaisinta muuttaa sen nimi. Joka tapauksessa me pidämme edustajakokouksen uutta päätöstä oleellisena rajoituksena siihen „Iskralle” annettuun luottamuslauseeseen, joka hyväksyttiin eräässä edustajakokouksen ensimmäisistä istunnoista”.

Tov. Martov virkaveljineen nostaa kysymyksen *poliittisesta johdonmukaisuudesta*, joka on todellakin monessa suhteessa mielenkiintoinen ja opettavainen. Vastasin jo tähän viittaamalla siihen, että „Iskran” vahvistamisen yhteydessä puhuivat *kaikki* (pöytäk., s. 349, vrt. edellä s. 82)*. Epäilemättä edessämme on eräs poliittisen epäjohdonmukaisuuden räikeimmistä tapauksista; kenen puolelta — edustajakokouksenko enemmistön puolelta vai entisen toimituksen enemmistön puolelta — sen jätämme lukijan päätettäväksi. Lukijan ratkaistavaksi jätämme myös kaksi muuta tov. Martovin ja hänen virkaveljiensä aivan oikeaan

* Ks. tätä osaa, ss. 298—299. *Toim.*

aikaan asettamaa kysymystä: 1) *poroporvarillinenko vai puoluekantainen* käsitys ilmenee siinä, että *edustajakokouksen päätöstä toimihenkilöiden valitsemisesta Pää-äänenkannattajan toimitukseen* halutaan pitää „„Iskralle” annetun luottamuslauseen rajoittamisena”? 2) mistä hetkestä alkaen *vanhaa „Iskraa”* todella *ei ole olemassa*: 46. numerostako alkaen, jolloin aloimme toimittaa sitä Plehanovin kanssa kahden kesken, vaiko 53. numerosta, jolloin sitä alkoi toimittaa entisen toimituksen enemmistö? Kun ensimmäinen kysymys on mitä mielenkiintoisin *periaatteen kysymys*, niin toinen on mitä mielenkiintoisin *tosiasian kysymys*.

„Koska nyt on päätetty”, jatkoi tov. Martov, „valita kolmihenkkinen toimitus, niin minä omasta puolestani ja kolmen muun toverin nimessä ilmoitan, ettei meistä ainoakaan tule osallistumaan sellaiseen uuteen toimitukseen. Omasta puolestani lisään, että jos on totta, että eräät toverit ovat aikoneet kirjoittaa minun nimeni yhdeksi ehdokkaaksi tähän „kolmikkoon”, niin minä tulen pitämään sitä loukkauksena, jota en ole ansainnut (sic!). Puhun tästä niitä seikkoja silmällä pitäen, joiden vuoksi toimitus päätettiin muuttaa. Tämä päätettiin tehdä jonkinlaisten „hankausten” *, entisen toimituksen työkyvyttömyyden vuoksi, minkä lisäksi edustajakokous ratkaisi tämän kysymyksen määrättyssä mielessä, kysymättä toimitukselta näistä hankauksista ja asettamatta edes valiokuntaa ottamaan esille kysymystä sen työkyvyttömyydestä”... (Kummallista, ettei vähemmistöstä kukaan älynnyt ehdottaa edustajakokoukselle „toimitukselta kysymistä” tai valiokunnan asettamista! Eiköhän tämä johtunut siitä, että „Iskra” järjestön jakaantumisen jälkeen ja niiden neuvottelujen epäonnistuttua, joista tov. Martov ja Starover kirjoittivat, se olisi ollut hyödytöntä?)... „Tällaisten seikkojen vuoksi minun täytyy katsoa eräiden tovereitten oletta-
mus, että minä suostuisin työskentelemään tällä tavoin

* Tov. Martov tarkoittaa nähtävästi tov. Posadovskin sanaa „kahnous”. Toistan vielä, että tov. Posadovskilta jäi selittämättä edustajakokoukselle, mitä hän halusi sanoa, mutta tov. Muravjov, joka käytti samaa sanaa, selitti, että hän puhui niistä *periaatteellisista* kahnauksista, *joita tuli esiin edustajakokouksessa käydyissä keskusteluissa*. Lukijat muistavat, että *ainoa* tapaus todella *periaatteellisissa* keskusteluissa, joihin osallistui neljä toimittajaa (Plehanov, Martov, Axelrod ja minä), koski sääntöjen 1. pykälää ja että tov. Martov ja Starover tekivät *kirjeellisen* valituksen siitä, että toimituksen „muuttamisen” yhtenä perusteluna pidetään „vääriä opportunistista syyttämistä”. *Tässä kirjeessä* tov. Martov näki „oportunistimin” *ilmeisen* yhteyden toimituksen muuttamissuunnitelmaan, mutta *edustajakokouksessa* rajoittui hämärään vihjaukseen „*jonkinlaisista hankauksista*”. „Vääriä syytös opportunistista” oli jo unohdettu!

reformoidussa toimituksessa, tahraksi poliittiselle maineeleni”...*

Lainasin tahallani täydellisesti tuon järkeilyn näyttääkseni lukijalle esimerkin ja alun siitä, mikä puhkesi niin rehevästi kukkaansa *edustajakokouksen jälkeen* ja jota ei voida nimittää muuksi kuin *rettelöimiseksi*. Käytin tätä sanaa jo „Kirjeessä „Iskran” toimitukselle” ja huolimatta toimituksen tyytymättömyydestä olen pakoitettu sen toistamaan, sillä se on kiistämättömästi oikea. On virheellistä luulla, että rettelöiminen edellyttää „alhaisia vaikutteita” (kuten uuden „Iskran” toimitus päätteli): jokainen meidän karkoitus- ja emigranttisiirtokuntiamme vähänkin tunteva vallankumouksellinen on varmaankin nähnyt kymmeniä rettelöintitapauksia, jolloin on nostettu ja märehditty mitä tolkuttomimpia syytöksiä, epäilyksiä, itsesyytöksiä, „persoonaseikkoja” j.n.e. „hermokiihotuksen” ja epänormaalityen, ummehtuneiden elämänolojen perustalla. Ainoakaan järkevä ihminen ei ryhdy ehdottomasti etsimään näistä rettelöimisistä alhaisia *vaikutteita, olivatpa niiden ilmaukset miten alhaisia tahansa*. Ja nimenomaan ainoastaan „hermokiihotuksesta” johtuvaksi voidaan selittää tuo tolkuttomuuksien, persoonaseikkojen, mielikuviuksellisten kauheuksien, sieluun tunkeutumisten, loukkaus- ja ryvetyspinnistysten sotkuinen vyyhti, jollainen on esittämäni kohta tov. Martovin puheesta. Ummehtuneet elämänolot synnyttävät meillä sadoittain tällaisia rettelöitä, ja poliittinen puolue ei ansaitisi kunnioitusta, ellei se uskaltaisi nimittää sairauttaan oikealla nimellä, antaa armotonta taudinmäärittelyä ja etsiä parannuskeinoja.

Mikäli tästä vyyhdestä voidaan erottaa jotain periaatteilista, sikäli tullaan *kiertämättömästi* johtopäätökseen, että

* Tov. Martov vielä lisäsi: „Tällaiseen osaan suostuisi ehkä Rjazanov, mutta ei se Martov, jonka te kaikki luullakseni tunnette hänen työnsä perusteella”. Sikäli kuin tämä oli *henkilökohtainen* hyökkäys Rjazanovia vastaan, niin tov. Martov otti sen takaisin. Mutta yleisnimenä Rjazanov ei suinkaan esiintynyt edustajakokouksessa minkään omien henkilökohtaisten ominaisuuksiensa vuoksi (joiden koskettaminen olisi ollut sopimatonta), vaan „Borba” ryhmän *poliittisen olemuksen*, sen *poliittisten virheiden* vuoksi. Tov. Martov tekee oikein hyvin, jos hän ottaa takaisin oletetut tai todella aiheutetut henkilökohtaiset loukkaukset, mutta sen vuoksi ei saa unohtaa *poliittisia virheitä*, joiden tulee olla *puolueelle opetuksena*. „Borba” ryhmää syytettiin meillä edustajakokouksessa „organisatorisen kaaoksen” aiheuttamisesta ja „mistään periaatteellisista näkökohdista johtumattoman pirstomisen” aiheuttamisesta (s. 38, tov. Martovin puhe). *Tällainen* poliittinen käyttäytyminen ansaitsee ehdottomasti moitteita ei vain silloin, kun havaitsemme sitä pienellä ryhmällä *yleisen* kaaoksen kaudella ennen puolueen edustajakokousta, vaan myöskin silloin, kun havaitsemme sitä puolueen edustajakokouksen *jälkeen*, kaaoksen poistamiskaudella, havaitsemme sitä vaikkapa „„Iskran” toimituksen enemmistöllä ja „Työn vapautus” ryhmän enemmistöllä”.

„vaaleilla ei ole mitään yhteistä poliittisen maineen loukkaamisen kanssa”, että „edustajakokouksen oikeuden kieltäminen uusien vaalien toimittamiseen, toimihenkilöiden kaikinlaiseen muuttamiseen, edustajakokouksen valtuuttamien kollegioiden seulomiseen” merkitsee kysymyksen *sotkemista* ja että „tov. Martovin mielipiteet siitä, voidaanko valita osa entisestä kollegiosta, ovat ilmauksena *mitä pahimmasta poliittisten käsitteiden sotkemisesta*” (kuten sanoin edustajakokouksessa, s. 332) *.

Sivuutan tov. Martovin „henkilökohtaisen” huomautuksen kysymykseen, kenen taholta kolmikkosuunnitelma on esitetty, ja siirryn hänen antamaansa „poliittiseen” arvioon vanhan toimituksen vahvistamatta jättämisen merkityksestä: „...,Nykyinen tapahtuma on viimeinen kohtaustaistelussa, jota on käyty edustajakokouksen jälkipuoliskolla”... (Oikein! ja tämä jälkipuolisko alkaa siitä hetkestä, jolloin Martov joutui sääntöjen 1. §:ää koskevassa kysymyksessä tov. Akimovin lujaan syleilyyn.) ... „Kenellekään ei ole salaisuus, että tämän reformin yhteydessä kysymys ei ole „työkykyisyydestä”, vaan taistelusta vaikutusvallasta Keskuskomiteaan”... (Ensiksikin, kenellekään ei ole salaisuus, että kysymys oli siinä *sekä* työkykyisyydestä *että* erimielisyydestä Keskuskomitean *kokoonpanoon* nähden, sillä „reformin” suunnitelma esitettiin silloin, kun toisesta erimielisyydestä *ei voinut olla vielä puhettakaan*, silloin, kun me yhdessä tov. Martovin kanssa valitsimme tov. Pavlovitshin seitsemänneksi jäseneksi toimituskollegioon! Toiseksi, me jo osoitimme *asiakirja*-aineiston perusteella, että kysymys oli KK:n *henkilökokoonpanosta*, että kysymys pelkistyi à la fin des fins ** ehdokaslistojen erilaisuuteen: Glebov — Travinski—Popov ja Glebov—Trotski—Popov.)... „Toimituksen enemmistö osoitti, että se ei halua Keskuskomitean muuttamista toimituksen välikappaleeksi”... (Alkaa Akimovin laulu: kysymys vaikutusvallasta, josta jokainen enemmistö taistelee aina ja kaikkialla, jokaisessa puolueen edustajakokouksessa *lujittaakseen* tätä vaikutusvaltaansa *enemmistöllä* keskustelimitä, siirretään *opportunististen juorujen* alalle puhumalla *toimituksen* „välikappaleesta”, toimituksen „yksinkertaisesta *lisäkkeestä*”, kuten sama tov. Martov sanoi vähän myöhemmin, s. 334.) ... „Sen vuoksi

* Ks. Teokset, 6. osa, ss. 489—490. *Toim.*

** — loppujen loppuksi. *Toim.*

kävi tarpeelliseksi toimituksen jäsenten määrän supistaminen (!!). Mutta sen vuoksi minä en voikaan mennä sellaiseen toimitukseen"... (Katselkaapa tarkemmin tuota „sen vuoksi”: miten toimitus *olisi voinut* muuttaa Keskuskomitean lisäkkeeksi tai välikappaleeksi? *vain* siten ja siinä tapauksessa, jos sillä olisi kolme ääntä Neuvostossa ja jos se *käyttäisi väärin* tätä enemmistöään? eikö tämä ole selvää? Ja eikö ole selvää sekin, että kolmanneksi valittu tov. Martov olisi aina voinut estää jokaisen väärinkäytöksen ja hävittää *yhdellä äänellään* toimituksen enemmistön Neuvostossa? Kysymys on siis nimenomaan Keskuskomitean henkilököönpanosta, ja puheet välikappaleesta ja lisäkkeestä osoittautuvat heti *juoruksi*.)... „Yhdessä vanhan toimituksen enemmistön kanssa minä luulin, että edustajakokous lopettaa „piiritystilan” puolueen sisällä ja saattaa siinä voimaan normaalin järjestyksen. Todellisuudessa piiritystilaa poikkeuslakeineen eri ryhmiä vastaan on jatkettu ja vieläpä kiristettykin. Ainoastaan koko vanhan toimituksen kokoonpanolla me voimme taata, että ne oikeudet, joita säännöt toimitukselle antavat, eivät koidu vahingoksi puolueelle”...

Siinä on kokonaan se kohta tov. Martovin puheesta, jossa *hän ensi kerran heitti surullisen kuuluisan „piiritystila”-tunnuksen*. Ja nyt katsahtakaa minun vastaustani hänelle:

...„Oikaistessani Martovin ilmoitusta kahta kolmikkoa koskevan suunnitelman yksityisluontoisuudesta en edes ajattelekaan kajota täten samaisen Martovin väitteeseen, että sillä askeleella, jonka otimme jättämällä vahvistamatta vanhan toimituksen, on „poliittinen merkitys”. Päinvastoin, olen tov. Martovin kanssa täydellisesti ja ehdottomasti samaa mieltä siitä, että tällä askeleella on suuri poliittinen merkitys,— mutta ei se, minkä Martov sille antaa. Hän sanoi, että se oli taistelua vaikutuksesta Venäjällä sijaitsevaan Keskuskomiteaan. Minä menen Martovia pitemmälle. Koko se toiminta, jota „Iskra” erityisenä ryhmänä on harjoittanut, on tähän saakka ollut taistelua vaikutuksesta, mutta nyt on kysymys jo enemmästä, vaikutusvallan organisatorisesta lujittamisesta eikä vain taistelusta sen saavuttamiseksi. Miten syvästi minun ja tov. Martovin mielipiteet eroavat tässä poliittisesti, näkyy siitä, että hän katsoo viakseni tuon halun vaikuttaa Keskuskomiteaan, kun taas minä katson ansiokseni sen, että olen pyrkinyt ja pyrin lujittamaan tätä vaikutusta organisatorisesti. Me näyimme puhuvan jopa eri kieltäkin. Mitä hyötyä olisi ollut kaikesta työstämme, kaikista ponnistuksista, jos niiden tuloksena olisi yhäti sama entinen taistelu vaikutusvallasta eikä vaikutusvallan täydellinen saavuttaminen ja lujittaminen? Niin, tov. Martov on aivan oikeassa: otettu askel on epäilemättä huomattava poliittinen askel, joka on todistuksena siitä, että nykyään hahmottuneista suunnista on yksi valittu puolueemme tulevaa työtä varten. *Ja minua eivät lainkaan säikäytä hirmusanat „piiritystilasta*

puolueessa", „poikkeuslaeista erinäisiä henkilöitä ja ryhmiä vastaan" j.n.e. Epävakaisten ja horjuvien aineiden suhteen me emme ainoastaan voi, vaan meidän täytyy ottaa käytäntöön „piiritystila", ja puolueemme säännöt kokonaisuudessaan, edustajakokouksen nyt valvistama sentralismi kokonaisuudessaan eivät ole mitään muuta kuin „piiritystilaa" poliittisen löyhyyden niin lukuisia lähteitä vastaan. Nimenomaan löyhyyttä vastaan tarvitaankin erikoisia, vaikkapa poikkeuslakejakin, ja edustajakokouksen ottama askel on viitoittanut oikein poliittisen suunnan, luoden lujan perustan tällaisille laeille ja tällaisille toimenpiteille" *.

Alleiviivasi tässä, edustajakokouksessa pitämäni puheen konseptissa sen *lauseen, jonka tov. Martov „Piiritystilassa"* (s. 16) *katsoi parhaaksi jättää pois*. Ei ole ihme, ettei tämä lause häntä miellyttänyt ja ettei hän halunnut ymmärtää sen selvää ajatusta.

Mitä merkitsee sanonta: „hirmusanat", tov. Martov?

Se merkitsee *pilkantekoa*, pilkantekoa siitä, joka pienille asioille antaa suuria nimiä, joka sotkee yksinkertaisen kysymyksen pöyhkeällä sanahelinällä.

Pieni ja yksinkertainen tosiasia, joka *yksin vain* voi antaa ja antoi aiheen tov. Martovin „hermokiihotukselle", oli *yksinomaan* siinä, että tov. Martov *kärsi tappion edustajakokouksessa keskusten henkilökokoonpanoa* koskevassa kysymyksessä. Tämän yksinkertaisen tosiasian poliittinen merkitys oli siinä, että päästyään voitolle puolueen edustajakokouksen enemmistö lujitti vaikutusvaltaansa viemällä läpi enemmistön myöskin puoluehallintoon ja luomalla organisatorisen perustan taistelulle sääntöjen avulla sitä vastaan, minkä tämä enemmistö katsoi horjuvaisuudeksi, epävakaisuudeksi ja löyhyydeksi **. Kun tämän johdosta jonkinlainen kauhunilme silmissä puhutaan „taistelusta vaikutusvallasta" ja valitetaan „piiritystilasta", niin se ei ollut mitään muuta kuin *pöyhkeätä sanahelinää*, hirmusanojen latelemista.

Eikö tov. Martov ole tästä samaa mieltä? Yrittääköhän hän todistella meille, että maailmassa on ollut sellainen puolueen edustajakokous, että yleensä voidaan ajatella mahdolliseksi sellaista puolueen edustajakokousta, jossa enemmistö ei

* Ks. Teokset, 6. osa, ss. 491—492. *Toim.*

** Missä ilmeni iskralaisen vähemmistön epävakaisuus, horjuvaisuus ja löyhyys edustajakokouksessa? Ensinnäkin opportunistisissa fraaseissa sääntöjen 1. pykälästä; toiseksi liitossa tov. Akimovin ja Lieberin kanssa, liitossa, joka laajeni nopeasti edustajakokouksen jälkipuoliskolla; kolmanneksi siinä, että kysymys Pääämenkannattajaan valittavien toimihenkilöiden vaaleista saatettiin alentaa poroparvarillisuudeksi, viheliäisiksi sanoiksi ja vieläpä toisen sieluun tunkeutumiseksi. Edustajakokouksen jälkeen kaikki nämä herttaiset ominaisuudet kehittyivät jopuista kukiksi ja marjoiksi.

lujittaisi voittamaansa vaikutusvaltaa: 1) viemällä enemmistön myös keskuksiin, 2) antamalla sille vallan tehdäkseen horjuvaisuuden, epävakaisuuden ja löyhyyden tehottomaksi?

Vaalien edellä edustajakokouksemme piti ratkaista kysymys: annetaanko *yksi kolmasosa* äänistä Pää-äänenkannattajassa ja Keskuskomiteassa puolueen enemmistölle vaiko puolueen vähemmistölle? Kuusikko ja tov. Martovin ehdokaslista merkitsivät yhden kolmanneksen antamista meille ja kahden kolmanneksen antamista tov. Martovin kannattajille. Kolmikko Pää-äänenkannattajaan ja meidän ehdokaslistamme merkitsivät kahden kolmanneksen antamista meille ja yhden kolmanneksen antamista tov. Martovin kannattajille. Tov. Martov kieltäytyi tekemästä sopimusta kanssamme tai perääntymästä *ja kirjeellisesti* haastoi meidät taisteluun edustajakokouksessa; mutta kärsittyään edustajakokouksessa tappion hän alkoi itkeä ja valittaa „piiritystilasta“! Eikö tämä sitten ole rettelöimistä? Eikö tämä ole uusi ilmaus intelligenttimäisestä taipumuksesta vetistelyyn?

Tämän yhteydessä ei voida olla palauttamatta mieleen tuon viimeksi mainitun ominaisuuden loistavaa yhteiskunnallista ja psykologista luonnekuvaa, jonka K. Kautsky äskettäin antoi. Eri maiden sosialidemokraattiset puolueet joutuvat nykyään usein kärsimään samanlaisia tauteja, ja meille on hyvin hyödyllistä oppia kokoneemmilta tovereilta antamaan oikea taudinmäärittely ja oikeaa hoitoa. K. Kautskyn kuvaus eräistä intelligenteista on sen vuoksi vain näennäistä poikkeamista aiheestamme.

... „Nykyään mieltämme taas kiinnostaa elävästi kysymys *intelligensin* ja proletariaatin välisestä antagonismista*. Virkaveljeni“ (Kautsky on itse intelligentti, kirjailija ja toimittaja) „tulevat hyvin usein olemaan kuohuksissaan sen johdosta, että minä tunnustan tämän antagonismin. Mutta sehän on tosiasiallisesti olemassa, ja olisi mitä epäjohdonmukaisinta taktiikkaa (sekä tässä että muissa tapauksissa) yrittää päästä siitä kieltämällä tosiasia. Tämä antagonismi on yhteiskunnallista antagonismia, joka ilmenee luokissa eikä yksityisissä henkilöissä. Kuten yksityinen kapitalisti, niin myöskin yksityinen intelligentti voi tulla kokonaan mukaan proletariaatin luokkataisteluun. Niissä tapauksissa, kun näin tapahtuu, intelligentti muuttaa oman luonteensa. Ja seuraavassa esityksessä ei ole puhe pääasiassa *tämäntyyppisistä* intelligenteista, jotka vielä nykyäänkin ovat poikkeuksia luokkansa

* Sanoilla intelligentti ja intelligenssi minä käännän saksalaiset sanat Literat ja Literatentum, jotka eivät tarkoita ainoastaan kirjailijoita, vaan kaikkia sivistyneitä ihmisiä, vapaa-ammatin edustajia yleensä, henkisen työn tekijöitä (brain worker, kuten englantilaiset sanovat) erofukseksi ruumiillisen työn tekijöistä.

keskuudessa. Seuraavassa esityksessä *tulen tarkoittamaan intelligentillä, ellei ole erikoisia varauksia, vain tavallista intelligenttiä, joka seisoo porvarillisen yhteiskunnan perustalla ja on intelligenttiluokan luonteenomainen edustaja. Tämä luokka on määrätynlaisessa antagonismissa proletariaattiin.*

Tämä antagonismi on toisenlaista kuin työn ja pääoman välinen antagonismi. Intelligentti ei ole kapitalisti. Hänen elintasonsa on tosin porvarillinen, ja hän on pakoitettu pitämään yllä tätä tasoa ennen kuin hän muuttuu köyhimykseksi, mutta samalla hän on pakoitettu myymään työnsä tulokset ja usein työvoimansakin, hän kärsii usein riistosta kapitalistin puolelta ja määrätynlaista yhteiskunnallista nöyryytystä. Täten siis intelligentti ei ole minkäänlaisessa taloudellisessa antagonismissa proletariaattiin. Mutta hänen asemansa elämässä, hänen työehtonsa eivät ole proletariaarisia, ja siitä johtuu määrätynlainen antagonismi mielialoissa ja ajattelussa.

Proletaari ei ole mitään, niin kauan kuin hän pysyy eristettynä yksilönä. Kaiken voimansa, kaiken kykynsä edistykseen, kaiken uskonsa ja kaikki toiveensa hän ammentaa *järjestöstä*, suunnitelmallisesta yhteisestä toiminnasta tovereittensa kanssa. Hän tuntee itsensä suureksi ja voimakkaaksi, kun hän on osa suuresta ja voimakkaasta organismita. Tämä organismi on hänelle kaikki kaikessa, ja erillinen yksilö merkitsee siihen verrattuna hyvin vähän. Proletaari käy taisteluun mitä suurimmalla uhrautuvaisuudella nimettömän joukon osasena, ilman henkilökohtaisen hyödyn ja henkilökohtaisen maineen tavoittelua, ja käyttää velvollisuutensa jokaisessa tehtävässä, mihin hänet vain aseetaan, alistuen vapaaehtoisesti kuriin, joka on imeytynyt hänen koko olemukseensa, koko ajatteluunsa.

Aivan toisin on asianlaita intelligenttiin nähden. Hän ei taistele käyttämällä tavalla tai toisella voimaa, vaan käyttämällä argumentteja. Hänen aseitaan ovat hänen henkilökohtaiset tietonsa, hänen henkilökohtaiset kykynsä, hänen henkilökohtainen vakaumuksensa. Hän voi saada määrätyn merkityksen vain henkilökohtaisten ominaisuuksiensa avulla. Siksi oman henkilöllisyytensä esiintuomisen täydellinen vapaus on hänestä menestyksellisen työskentelyn ensimmäinen ehto. Vain vaivoin hän alistuu määrätyle kokonaisuudelle tätä kokonaisuutta palvelevana osana, alistuu välttämättömyyden pakosta eikä omasta tahdostaan. Kurin välttämättömyyden hän tunnustaa vain joukkoja varten, mutta ei valittuja sieluja varten. Itsensä hän tietysti laskee valittuihin sieluihin...

...Nietzschen filosofia ja sen palvoma yli-ihminen, jolle oman henkilöllisyytensä täydellisen kehityksen turvaaminen on kaikki kaikessa ja josta kaikenlainen hänen persoonansa alistaminen jollekin suurelle yhteiskunnalliselle päämäärälle näyttää typerältä ja halpamaiselta, tämä filosofia on intelligentin todellinen maailmankatsomus, se tekee hänet kokonaan kelvottomaksi osallistumaan proletariaatin luokkataisteluun.

Nietzschen rinnalla intelligentin maailmankatsomuksen huomattavana edustajana, joka vastaa sen mielialoja, on Ibsen. Hänen tohtori Stockmaninsa (draamassa „Kansanvihollinen”) ei ole sosialisti, kuten monet ovat luulleet, vaan sellaisen intelligentin tyyppi, joka väistämättömästi joutuu törmäämään yhteen proletariaatin liikkeen kanssa ja yleensä kaikenlaisen kansanliikkeen kanssa, jos vain yrittää toimia siinä. Näin käy siksi, että proletariaatin, kuten kaiken demokraattisen *

* Erikoisen kuvaavaa sille sekasotkulle, jota meidän martovilaist toivat kaikkiin organisaatiokysymyksiin, on se, että kääntäytyään Akmovin ja sopimattoman demokratian turviin he ovat samaan aikaan *katheroituneita toimituksen*

liikkeen perustana on kunnioitus tovereitten enemmistöä kohtaan. Tyypillinen intelligentti à la * Stockman näkee „kiinteässä enemmistössä” hirviön, joka pitää kaataa.

...Ihanteellinen esimerkki intelligentistä, joka oli kokonaan proletarisen mielialan valtaama, joka, ollen loistava kirjailija, oli kadottanut erikoisesti intelligenttimäiset sielunelämän piirteet, joka napisematta astui riviin ja kulki riveissä, työskenteli kaikissa tehtävissä, mihin hänet määrättiin, alisti itsensä täydellisesti meidän suurelle asiallemme ja halveksi sitä surkeaa vaikerrusta (weiches Gewinsel) oman henkilöillisyytensä lannistamisen johdosta, jota kuulemme usein Ibsenin ja Nietzsche'n kasvattamilta intelligenteilta, kun he sattuvat jäämään vähemmistöön.— ihanteellinen esimerkki sellaisesta intelligentistä, jollaisia tarvitaan sosialistiselle liikkeelle, oli Liebknecht. Tässä voidaan mainita myös Marx, joka ei koskaan tuppautunut ensimmäiselle paikalle ja mallikelpoisella tavalla alistui puoluekuriin Internationalessa, jossa hän monesti joutui vähemmistöön” **.

Juuri tuollaista vähemmistöön jääneen intelligentin surkeaa vaikerrusta eikä mitään muuta oli Martovin ja hänen virkaveljiensä kieltäytyminen toimesta yksistään vain vanhan kerhon vahvistamatta jättämisen jälkeen sekä valitukset piiritystilasta ja poikkeuslaeista „erinäisiä ryhmiä vastaan”, jotka eivät olleet Martoville kallisarvoisia, kun laskettiin hajalle „Juzhnyi rabotshi” ja „Rabotsheje Delo”, mutta muuttuivat kallisarvoisiksi laskettaessa hajalle hänen kollegionsa.

Juuri tuollaista vähemmistöön jääneiden intelligenttien surkeaa vaikerrusta olivat kaikki nuo loputtomat valitukset, syytökset, viittaukset, soimaukset, juorut ja salavihjaukset „kiinteästä enemmistöstä”, joita valui virtanaan puoluekokouksessamme *** (ja vielä enemmän sen jälkeen) Martovin kevyen käden aloitteesta.

Vähemmistö valitteli katkerasti sitä, että kiinteällä enemmistöllä oli omia erityisiä kokouksia: pitihän vähemmistön todellakin jollain peittää sitä sille epämiellyttävää tosiasiaa, että ne edustajat, joita se kutsui omiin erityisiin kokouksiinsa, kieltäytyivät sinne tulemasta, ja niitä, jotka olisivat mielellään tulleet (Jegorovit, Mahovit, Bruckerit), vähemmistö ei voinut kutsua kaiken sen taistelun jälkeen, jota he olivat keskenään käyneet edustajakokouksessa.

demokraattisiin vaaleihin, kaikkien jo edeltäpäin suunnittelemiin vaaleihin edustajakokouksessa! Ehkä tämä on teidän periaatteenne, hyvät herrat?

* — sellainen kuin. *Toim.*

** *Karl Kautsky*: „Franz Mehring”, „Neue Zeit”, XXII, I, S. 101—103, 1903, № 4.

*** Ks. edustajakokouksen pöytäkirjoja, ss. 337, 338, 340, 352 ja muita.

Katkerasti valiteltiin „väärän opportunistimista syyttämisen” johdosta: piti hän todellakin jollain verhota sitä epämiellyttävää tosiasiaa, että *nimenomaan opportunistit*, jotka useimmiten menivät anti-iskralaisten mukaan, ja osittain itse nämä anti-iskralaiset muodostivat kiinteän vähemmistön ja ryhtyivät kaikkiin voimin tukemaan kerholaisuutta laitoksissa ja opportunistimia mielipiteiden ilmaisussa, poroporvarillisuutta puolueasiassa sekä intelligenttimäistä horjumista ja taipumusta vetistelyyn.

Seuraavassa luvussa me osoitamme, millä voidaan selittää se mitä mielenkiintoisin *poliittinen tosiasia*, että edustajakokouksen lopussa muodostui „kiinteä enemmistö”, ja miksi vähemmistö kaikista haasteista huolimatta niin tavattoman huolellisesti *karttaa* kysymystä sen muodostumisen *syistä* ja *historiasta*. Mutta ennen sitä päätämme edustajakokouksessa käytyjen keskustelujen erittelemisen.

Keskuskomitean vaalien yhteydessä tov. Martov esitti erinomaisen kuvaavan päätöslauselmaehdotuksen (s. 336), jonka kolmea peruspiirrettä minä joskus nimitin „matiksi kolmella siirrolla”. Nuo piirteet ovat seuraavat: 1) pannaan äänestettäväksi Keskuskomiteaan esitettyjen ehdokkaiden *listat* eikä eri ehdokkaita; 2) ehdokaslistojen lukemisen jälkeen lasketaan ohii kaksi istuntoa (nähtävästi käsittelemistä varten); 3) ehdottoman enemmistön puuttuessa toinen äänestys katsotaan lopulliseksi. Tämä päätöslauselmaehdotus oli mainiosti harkittua strategiaa (täytyy antaa tunnustus vastustajallekin!), johon tov. Jegorov ei suostu (s. 337), mutta joka olisi *varmasti* taannut täydellisen voiton Martoville, *ellei bundilaisten ja rabotshejedelolaisten seitsikko olisi poistunut edustajakokouksesta*. Tämä strategia on selitettävissä nimenomaan sillä, että iskralaisella vähemmistöllä *ei ollut eikä voinutkaan olla* „suoranaista sopimusta” (jollainen oli iskralaisella enemmistöllä) ei Bundin eikä Bruckerin kanssa *eikä myöskään toverien Jegorovien ja Mahovien kanssa*.

Muistattehan tov. Martovin itkeneen Liigan edustajakokouksessa sitä, että muka „väärä syytös opportunistimista” edellytti hänen suoranaista sopimustaan Bundin kanssa. Toistan, että tov. Martov näki kauhuissaan näkyjä, ja *nimenomaan tov. Jegorovin kieltäytyminen suostumasta listoittain äänestämiseen* (tov. Jegorov „ei ole vielä kadottanut periaatteitaan”, kaiketikin niitä periaatteita, jotka

pakoittivat hänet yhtymään Goldblattiin demokraattisten takeiden absoluuttisen merkityksen arvioinnissa) osoittaa *havainnollisesti* sen tavattoman tärkeän tosiasian, että *ei edes Jegorovin kanssa voinut olla puhettakaan „suoranaisesta sopimuksesta”*. Mutta *kokoomus* saattoi olla ja oli sekä Jegorovin että Bruckerin kanssa, kokoomus siinä mielessä, että martovilaisille *oli turvattu* heidän tukensa joka kerta, kun martovilaiset joutuivat vakavaan riitaan kanssamme ja kun Akimovin ja hänen ystäviensä täytyi valita *kahdesta pahasta pienempi*. Ei ollut eikä ole pienintäkään epäilystä siitä, etteivätkö *toverit Akimov ja Lieber olisi varmasti valinneet pienempänä pahana, sinä, joka huonommin saavuttaa iskralaiset päämäärät* (ks. Akimovin puhetta 1. §:stä ja hänen „toiveitaan” Martoviin nähden), *sekä kuusikkoa Pää-äänenkannattajaan että martovilaista ehdokaslistaa Keskuskomiteaan*. Ehdokaslistoista äänestäminen, kahden istunnon jättäminen väliin ja uusi äänestys oli tarkoitettu juuri sitä varten, että saavutettaisiin tämä tulos miltei mekaanisella täsmällisyydellä ilman minkäänlaista suoranaista sopimusta.

Mutta koska meidän kiinteä enemmistömmä pysyi kiinteänä enemmistönä, niin tov. Martovin kiertotie oli vain viivytystä, emmekä me voineet olla sitä hylkäämättä. Vähemmistö syyti kirjallisesti (ilmoituksessaan, s. 341) valituksiaan tämän johdosta ja *kieltäytyi Martynovin ja Akimovin tapaan äänestyksistä* ja Keskuskomitean vaaleista „niiden olosuhteiden vuoksi, joissa ne suoritettiin”. Edustajakokouksen jälkeen näitä valituksia epänormaalisista vaaliehdoista (ks. „Piiritystila”, s. 31) syydettiin oikealle ja vasemmalle satojen puoluekuomien keskuudessa. Mutta mikä siinä oli *epänormaalista*? Salainen äänestyskö, joka oli jo edeltäpäin säädetty edustajakokouksen työjärjestyksessä (6. §, pöytäk., s. 11) ja jossa olisi ollut naurettavaa nähdä „ulkokultaisuutta” tai „vääryyttä”? Se, että muodostui kiinteä enemmistö, tuo itkuherkille intelligenteille kauhea „hirmiö”? Vaiko noiden kunnianarvoisten intelligenttien *epänormaalin* halu *syödä sanansa*, jonka he olivat antaneet edustajakokoukselle sen kaikkien vaalien tunnustamisesta (s. 380, edustajakokouksen sääntöjen 18. §)?

Toveri Popov vihjasi *hienosti* tähän haluun asettaessaan edustajakokouksessa vaalipäivänä suoraan kysymyksen: „Onko byroo varma siitä, että edustajakokouksen päätös on

pätevä ja laillinen, jos puolet läsnäolijoista kieltäytyi äänestyksestä?” * Byroo tietenkin vastasi olevansa varma siitä ja muistutti tovereitten Akimovin ja Martynovin kanssa sattuneesta välikohtauksesta. Tov. Martov yhtyi byroon kantaan ja sanoi suoraan, että tov. Popov erehtyy ja että „*edustajakokouksen päätökset ovat laillisia*” (s. 343). Tehköön lukija itse johtopäätöksen tästä — siis nähtävästi mitä suurimmassa määrässä normaalisesta — poliittisesta johdonmukaisuudesta, joka käy ilmi, kun verrataan *tätä puolueen edessä annettua lausuntoa* käyttäytymiseen edustajakokouksen jälkeen ja „Piiritystilan” fraasiin „*jo edustajakokouksessa alkaneesta puolueen toisen puolen kapinasta*” (s. 20). Toiveet, joita tov. Akimov oli asettanut tov. Martovin suhteen, saivat voiton itsensä Martovin ohimenevistä hyvistä aikeista. „*Sinä voitit*”, toveri Akimov!

* * *

Sen kuvaamiseksi, kuinka kauhea „hirmusana” oli surullisen kuuluisa fraasi „piiritystilasta”, jolle on nyt annettu ikuisiksi ajoiksi tragikoomillinen merkitys, voidaan esittää muutamia näöltään pieniä, mutta olemukseltaan hyvin tärkeitä edustajakokouksen *lopun* piirteitä, sen lopun, joka tuli vaalien *jälkeen*. Tov. Martov touhuaa nyt tuon tragikoomillisen „piiritystilan” kanssa vakuutellen tosissaan itselleen ja lukijoille, että tuo hänen keksimänsä pelätin merkitsi jotain epänormaalia „vähemmistön” vainoamista, jahtaamista ja uuvuttamista „enemmistön” taholta. Osoitamme heti, kuinka asia oli edustajakokouksen *jälkeen*. Mutta katsokaa vaikka edustajakokouksen loppua, niin huomaatte, että *vaalien jälkeen* „kiinteä enemmistö” ei ole vain vainoamatta onnettomia, näännyksiin ajettuja, loukattuja ja mestattavaksi vietäviä martovilaisia, vaan päinvastoin *itse tarjoaa* (Ljadovin suun kautta) heille *kaksi paikkaa* pöytäkirjavalioikunnan *kolmesta* paikasta (s. 354). Katsokaa taktillisista ja muista kysymyksistä tehtyjä päätöslausemia (s. 355 ja seur.), niin huomaatte itse kysymysten aivan asiallista käsittelyä, jolloin päätöslausemia ehdottaneiden tovereiden allekirjoitukset useinkin osoittavat,

* Siv. 342. Kysymys on viidennen jäsenen valitsemisesta Neuvostoon. Annettiin 24 lappua (yhteensä 44 ääntä), niistä kaksi tyhjää.

että hirveän kiinteän „enemmistön” edustajat ja „nöyryytetyt ja loukatut” „vähemmistön” kannattajat sekoittuivat keskenään (pöytäk., ss. 355, 357, 363, 365, 367). Kuinka se onkaan „työstä syrjäyttämisen” ja kaikenlaisen muun „vainoamisen” kaltaista, eikä totta?

Ainoa mielenkiintoinen, mutta valitettavasti liian lyhyt asiallinen kiista syntyi Staroverin esittämästä päätöslauselmasta, joka koski liberaaleja. Edustajakokous hyväksyi sen, kuten voidaan nähdä sen alla olevista allekirjoituksista (ss. 357 ja 358), koskapa kolme „enemmistön” kannattajaa (Braun, Orlov ja Osipov⁷³) äänesti *sen puolesta* sekä Plehanovin päätöslauselman puolesta näkemättä sovittamatonta ristiriitaa niiden välillä. Sovittamatonta ristiriitaa niiden välillä ei ensi silmäyksellä ole, sillä Plehanovin päätöslauselma säätää yleisen periaatteen, ilmaisee määrätyn periaatteellisen ja taktillisen suhtautumisen *porvarilliseen liberalismiin Venäjällä*, mutta Staroverin päätöslauselma yrittää määritellä *konkreettisia ehtoja, milloin „väliaikaiset sopimukset”* „liberaalisten tai liberaalis-demokraattisten virtausten” kanssa *ovat sallittavia*. Kummallakin päätöslauselmalla ovat eri aiheet. Mutta Staroverin päätöslauselmaa vaivaa juuri *poliittinen löyhyys* ja sen vuoksi se on vähäpätöinen ja pikku seikkoihin takertuva. *Se ei määrittele venäläisen liberalismiin luokkasisältöä*, se ei osoita niitä *määrättyjä* poliittisia virtauksia, jotka ovat sen ilmauksena, se ei selitä proletariaatille sen propagandan ja agitaation *perustehtäviä* näiden määrättyjen virtauksien suhteen, se sotkee (löyhyytensä vuoksi) sellaiset erilaiset asiat kuin ylioppilasliikkeen ja „Osvobozhdenijen”, se määrää liian pikkumaisesti, rikkiviisaasti ne *kolme* konkreettista ehtoa, joiden vallitessa „väliaikaiset sopimukset” ovat sallittuja. Poliittinen löyhyys johtaa tässä, samoin kuin monissa muissakin tapauksissa, rikkiviisauteen. Yleisen periaatteen puuttuminen ja „ehtojen” luettelointisyritys johtaa näiden ehtojen pikkumaiseen ja tarkasti sanoen *väärään* osoittamiseen. Todellakin, katsokaapa noita Staroverin kolmea ehtoa: 1) „liberaalisten tai liberaalis-demokraattisten suuntien” täytyy „selvästi ja ilman kaksimielisyyttä ilmoittaa, että taistelussaan itsevaltaista hallitusta vastaan ne asettuvat päättävästi Venäjän sosialidemokratian puolelle”. Mikä ero on liberaalisten ja liberaalis-demokraattisten suuntien välillä? Päätöslauselma

ei anna minkäänlaista aineistoa tähän kysymykseen vastaukseksi. Sekö ero, että liberaaliset suunnat ilmaisevat poliittisesti vähemmän edistyksellisten porvarillisten kerrosten kantaa, mutta liberaalis-demokraattiset ilmaisevat porvariston ja pikkuporvariston edistyksellisimpien kerrosten kantaa? Jos asia on näin, niin katsookohan тов. Starover todellakin mahdolliseksi, että porvariston vähemmän edistykselliset (mutta kuitenkin edistykselliset, sillä muuten ei voitaisi puhua liberalismista) kerrokset „asettuvat päättävästi sosialidemokratian puolelle”? Se on järjettömyyttä, ja vaikkapa tällaisen suunnan edustajat „ilmoittaisivat tämän selvästi ja ilman kaksimielisyyttä” (aivan mahdoton olettaus), niin meidän, proletariaatin puolueen, *velvollisuutemme olisi olla uskomatta* heidän ilmoituksiinsa. Liberaalina oleminen ja päättäväinen asettuminen sosialidemokratian puolelle — ne tekevät toinen toisensa mahdottomaksi.

Edelleen. Olettakaamme sellainen tapaus, että „liberaaliset tai liberaalis-demokraattiset suunnat” selvästi ja ilman kaksimielisyyttä ilmoittavat, että taistelussaan itsevaltiutta vastaan ne asettuvat päättävästi *sosialistivallankumouksellisten* puolelle. Tämä olettaus on paljon vähemmän epätodennäköinen (sosialistivallankumouksellisten suunnan porvarillis-demokraattisen olemuksen vuoksi) kuin тов. Staroverin olettaus. Hänen päätöslauselmansa ajatuksen mukaan, sen löyhyyden ja rikkiviisauden vuoksi käy niin, että *siinä tapauksessa väliaikaiset sopimukset* sellaisten liberaalien kanssa *ovat sallimattomia*. Tämä kiertämätön johtopäätös тов. Staroverin päätöslauselmasta johtaa kuitenkin *suorastaan väärään* väittämään. Väliaikaiset sopimukset ovat sallittuja myöskin sosialistivallankumouksellisten kanssa (ks. edustajakokouksen päätöslauselmaa heistä) ja *siis* myöskin liberaalien kanssa, jotka asettuisivat sosialistivallankumouksellisten puolelle.

Toinen ehto: jos nämä suunnat „eivät aseta ohjelmissaan sellaisia vaatimuksia, jotka ovat ristiriidassa työväenluokan ja yleensä demokratian etujen kanssa tai jotka hämäävät niiden tietoisuutta”. Tässäkin on se sama virhe: ei ole ollut eikä voi olla sellaisia liberaalis-demokraattisia suuntia, jotka eivät asettaisi ohjelmissaan sellaisia vaatimuksia, jotka ovat ristiriidassa työväenluokan etujen kanssa, eivätkä hämäisi sen (proletariaatin) tietoisuutta. Vieläpä eräs

meidän liberaalis-demokraattisen suuntamme demokraattisimmistakin fraktioista, sosialistivallankumouksellisten fraktio, asettaa ohjelmassaan, joka on sekava niinkuin kaikki muutkin liberaaliset ohjelmat, vaatimuksia, jotka ovat ristiriidassa työväenluokan etujen kanssa ja hämäävät sen tietoisuutta. Tästä tosiasiasta täytyy tehdä sellainen johtopäätös, että *on välttämätöntä* „paljastaa porvariston vapausliikkeen rajoittuneisuus ja riittämättömyys”, eikä lainkaan sellaista, että väliaikaiset sopimukset ovat sallimattomia.

Vihdoin tov. Staroverin kolmaskin „ehto” (että liberaalidemokraatit ottaisivat taistelunsa tunnukseksi yleisen, yhtäläisen, salaisen ja välittömän äänioikeuden) *on vääriä* siinä yleisessä muodossaan, joka sille on annettu: *ei olisi järkevää* julistaa kaikissa tapauksissa sallimattomiksi väliaikaisia ja osittaisia sopimuksia sellaisten liberaalis-demokraattisten suuntien kanssa, jotka esittäisivät tunnuksen sensus-perustuslaista ja yleensä „tynkä”-perustuslaista. Juuri tämä oikeastaan sopisi yhteen herrojen „osvobozhdenijelaisten” „suunnan” kanssa, mutta käsiensä sitominen kieltämällä etukäteen „väliaikaiset sopimukset” jopa kaikkein arimpienkin liberaalien kanssa olisi poliittista lyhytnäköisyyttä, joka ei sovi yhteen marxilaisuuden periaatteiden kanssa.

Yhteenvedo: tov. Staroverin päätöslauselma, jonka myöskin toverit Martov ja Axelrod ovat allekirjoittaneet, *on virheellinen*, ja kolmas edustajakokous tekee järkevästi, jos kumoaa sen. Sitä vaivaa teoreettisen ja taktillisen kannan *poliittinen löyhyys*, sen vaatimien käytännöllisten „ehtojen” kasuistisuus. Se *sotkee kaksi kysymystä*: 1) *jokaisen liberaalis-demokraattisen suunnan „vallankumousvastaisten ja proletaarisvastaisten” piirteiden paljastamisen ja näitä piirteitä vastaan taistelemisen välttämättömyyden* sekä 2) *minkä hyvänsä tällaisen suunnan kanssa solmittavien väliaikaisten ja osittaisten sopimusten ehdot*. Se ei anna sitä, mikä on tarpeen (liberalismin luokkasisällön erittelyä), vaan antaa sen, mikä ei ole tarpeen („ehtojen” määrääminen). Väliaikaisten sopimusten konkreettisten „ehtojen” muokkaaminen on puolueen edustajakokouksessa yleensä järjetöntä, kun ei ole läsnä edes määrättyä vastapuolta — tällaisten mahdollisten sopimusten subjektia; ja jos tällainen „subjekti” olisikin läsnä, niin sata kertaa järkevämpää olisi jättää väliaikaisen sopimuksen „ehtojen” määrittäminen

puolueen keskuselimille, kuten edustajakokous tekikin herrojen sosialistivallankumouksellisten „suuntaan” nähden (ks. Plehanovin ehdotuksesta tehtyä muutosta tov. Axelrodin päätöslauselman loppuun, pöytäkirjojen ss. 362 ja 15).

Mitä tulee „vähemmistön” vastaväitteisiin Plehanovin päätöslauselmaa vastaan, niin tov. Martovin ainoa perustelu kuului: Plehanovin päätöslauselma „päättyy mitättömän vähäpätöiseen johtopäätökseen: on paljastettava yksi kynäilijä. Eiköhän tämä merkitse samaa kuin „nostaa melu kärkeästä”?” (s. 358). Tämä perustelu, jossa ajatuksen puute peitetään sukelalla sanonnalla „mitättömän vähäpätöinen johtopäätös”, antaa meille uuden näytteen pöyhkeästä fraasista. Plehanovin päätöslauselma puhuu ensinnäkin „porvariston vapausliikkeen rajoittuneisuuden ja riittämättömyyden paljastamisesta proletariaatille kaikkialla, missä suinkin tämä rajoittuneisuus ja riittämättömyys ilmenee”. Siksi tov. Martovin väite (Liigan edustajakokouksessa, pöytäkirjojen s. 88), että „kaikki huomio on kiinnitettävä yhteen Struveen, yhteen liberaaliin”, on silkkaa joutavuutta. Toiseksi, herra Struven vertaaminen „kärpäseen” silloin, kun kysymyksessä on venäläisten liberaalien kanssa solmittavien väliaikaisten sopimusten mahdollisuus, merkitsee alkeellisen, poliittisesti päivänselvän asian uhraamista sukeluuden vuoksi. Ei, herra Struve ei ole kärpänen, vaan poliittinen suure, ja sellainen hän ei ole siksi, että hän itse olisi hyvin huomattava persoona. Poliittisen suureen merkityksen hänelle antaa hänen kantansa, sen venäläisen liberalismiin kanta, joka yksin edustaa edes jonkin verran toimintakykyistä ja järjestynyttä liberalismia illegaalisessa maailmassa. Siksi puhuminen venäläisistä liberaaleista ja meidän puolueemme suhteesta heihin tarkoittamatta nimenomaan hra Struvea, nimenomaan „Osvobozhdenijeta” — on samaa kuin puhua ollakseen mitään sanomatta. Tai ehkäpä tov. Martov koettaa osoittaa meille *vaikka yhden ainoan* sellaisen „liberaalisen tai liberaalis-demokraattisen suunnan” Venäjällä, jota edes likimain voitaisiin nykyään verrata „osvobozhdenijelaiseen” suuntaan? Olisi mielenkiintoista nähdä sellainen yrittys! *

* Liigan edustajakokouksessa tov. Martov esitti vielä seuraavanlaisen perustelun tov. Plehanovin päätöslauselmaa vastaan: „Tärkein näkökohta tätä päätöslauselmaa vastaan, sen peruspuute on siinä, että se jättää aivan kokonaan huomiotta sen, että meidän velvollisuutemme on olla karttamatta liittoa liberaalis-demokraattisten aineiden kanssa taistelussa itsevaltiutta vastaan. Tov. Lenin

„Struven nimi ei sano työläisille mitään”, kannatti tov. Kostrov tov. Martovia. Tuo on jo, sanottakoon se pahaa tarkoittamatta tov. Kostroville ja tov. Martoville, akimovilainen perustelu. Se on jo jotain samantapaista kuin proletariaatti omantosijassa ⁷⁴.

Minkäläisille työläisille „Struven nimi ei sano mitään” (ja „Osvobozhdenijen” nimi, joka on tov. Plehanovin päätöslauselmassa mainittu hra Struven nimen rinnalla)? Sellaisille, jotka tavattoman vähän tuntevat tai eivät lainkaan tunne „liberaalisia ja liberaalis-demokraattisia suuntia” Venäjällä. Herää kysymys, millä tavalla puolueemme edustajakokouksen on suhtauduttava sellaisiin työläisiin: sitenkö, että puolueen jäsenten tehtäväksi annetaan tutustuttaa sellaiset työläiset Venäjän ainoaan selvään liberaaliiseen suuntaan? vaiko siten, että *vaietaan* työläisille vähän tunnetusta nimestä oikeastaan sen vuoksi, kun he niin vähän tuntevat politiikkaa? Ellei tov. Kostrov, otettuaan ensimmäisen askeleen tov. Akimovin jälkeen, halua ottaa hänen jälkeensä toistakin askelta, niin hän ratkaisee varmaankin tämän kysymyksen ensinmainitussa mielessä. Mutta ratkaistuaan sen ensinmainitussa mielessä hän näkee, kuinka paikkansapitämätön hänen perustelunsa oli. *Joka tapauksessa* sanat: „Struve” ja „Osvobozhdenije” Plehanovin päätöslauselmassa *voivat antaa* työläisille paljon enemmän kuin sanat: „liberaalinen ja liberaalis-demokraattinen suunta” Staroverin päätöslauselmassa.

Venäläinen työmies ei voi nykyään tutustua käytännössä liberalismimme vähänkään avoimiin poliittisiin suuntiin muuten kuin „Osvobozhdenijen” mukaan. Legaalinen liberaalinen kirjallisuus on tässä kelvotonta juuri epäselvyytensä vuoksi. Ja meidän on mahdollisimman ahkerasti (ja mahdollisimman suurten työläisjoukkojen edessä) suunnat-

nimittäisi tuollaista pyrkimystä martynovilaiseksi. Uudessa „Iskrassa” tämä pyrkimys jo ilmenee” (s. 88).

Tämä kohta on runsaudeltaan harvinainen „helmi”-kokoelma. 1) Tavatonta sekaannusta ilmaisevat sanat *liitosta* liberaalien kanssa. Kukaan ei ole puhunutkaan liitosta, tov. Martov, vaan ainoastaan väliaikaisista ja osittaisista sopimuksista. Niiden välillä on suuri ero. 2) Kun Plehanov päätöslauselmassa jättää huomioonottamatta epätodennäköisen „liiton” ja puhuu vain yleensä „tukemisesta”, niin se ei ole hänen päätöslauselmansa puute, vaan vahva puoli. 3) Eikö tov. Martov valvautuisi selittämään meille, mikä yleensä on luonteenomaista „martynovilaisille pyrkimyksille”? Eikö hän kertoisi meille näiden pyrkimysten suhteesta ooportunismiin? Eikö hän tarkastaisi näiden pyrkimysten suhdetta sääntöjen ensimmäiseen pykälään? 4) Minä aivan palan kärsimättömyydestä kuulla tov. Martovilta, miten „martynovilaiset pyrkimykset” ovat „uudessa” „Iskrassa” ilmenneet? Tov. Martov, olkaa niin hyvä ja vapauttakaa minut nopeammin odoituksen tuskista!

tava arvostelumme ase osvobozhdenijelaisia vastaan, jotta nousevassa vallankumouksessa Venäjän proletariaatti voisi todellisella ase-in arvostelemisella tehdä tyhjäksi herrojen osvobozhdenijelaisten kiertämättömät yritykset tyypistä kumouksen demokraattista luonnetta.

Paitsi edellä mainitsemaani тов. Jegorovin „kummas-tusta” sen kysymyksen johdosta, joka koski meidän „kanna-tustamme” oppositio- ja vallankumoukselliselle liikkeelle, keskustelut päätöslauselmista eivät antaneet mielenkiin-toista aineistoa, eikä keskusteluja juuri ollutkaan.

Edustajakokous päättyi puheenjohtajan lyhyeen muistu-tukseen, että edustajakokouksen päätökset ovat velvoittavia kaikille puolueen jäsenille.

n) YLEISKUVA EDUSTAJAKOKOUKSESSA KÄYDYSTÄ
TAISTELUSTA. PUOLUEEN VALLANKUMOUKSELLINEN
JA OPPORTUNISTINEN SIIPI

Päätettyämme edustajakokouksessa käytyjen keskustelu-
jen ja äänestysten erittelyn meidän on nyt tehtävä yhteen-
vedot vastataksemme edustajakokouksen *kaiken* aineiston
perusteella kysymykseen: minkälaisista aineksista, ryhmistä
ja suuntavivahteista muodostui se lopullinen enemmistö ja
vähemmistö, jonka havaitsimme vaalien yhteydessä ja joka
oli tuleva joksikin aikaa puolueemme perusjakaantumiseksi?
On tehtävä yhteenvedot kaikesta siitä periaatteellisten,
teoreettisten ja taktillisten vivahteiden aineistosta, jota
edustajakokouksen pöytäkirjat niin runsaasti sisältävät.
Ilman yleistä „yhteenvedoa”, ilman yleistä kuvaa koko
edustajakokouksesta ja äänestyksissä esiintyneistä perus-
ryhmittymistä tämä aineisto jää liian pirstoutuneeksi ja
hajalliseksi, niin että ensi silmäyksellä yhdet tai toiset
erilliset ryhmittymät näyttävät satunnaisilta, etenkin siitä,
joka ei vaivaudu itsenäisesti ja kaikinpuolisesti *tutkimaan*
edustajakokouksen pöytäkirjoja (ja paljonko lienee sellaisia
lukijoita, jotka ovat vaivautuneet sen tekemään?).

Englantilaisissa parlamenttiselostuksissa tapaa usein
kuvaavan sanan division — jakaantuminen. Kamari

„jakaantui” sellaiseen enemmistöön ja vähemmistöön — sanotaan määrätystä kysymyksessä toimitetusta äänestyksestä. Meidän sosialidemokraattisen kamarimme „jakaantumisen” edustajakokouksessa käsitellyissä erilaisissa kysymyksissä antaa *ainutlaatuisen, täydellisyytensä ja tarkkuutensa puolesta korvaamattoman* kuvan puolueen sisäisestä taistelusta, puolueen suuntavivahteista ja ryhmistä. Tehdäkseni tämän kuvan havainnolliseksi, jotta muodostuisi todellinen *kuva* eikä yhteyttä vailla olevien, hajallisten ja eristettyjen suurten ja pienten tosiasioiden röykkiö, jotta voitaisiin saada loppumaan loputtomat ja tolkuttomat kiistat eri äänestyksistä (kuka ketä äänesti ja kuka ketä kannatti?), päätin yrittää kuvata edustajakokouksemme „jakaantumisen” *kaikki perustyytit diagramman* muodossa. Tällainen tapa näyttää ehkä hyvin monista kummalliselta, mutta minä epäilen, voitaisiinko löytää toista esitystapaa, joka olisi todella yleistävä ja yhteenvedon antava sekä mahdollisimman täydellinen ja tarkka. Äänestikö tämä tai toinen edustaja jonkin ehdotuksen puolesta vaiko sitä vastaan, — se voidaan saada nimiäänestyksissä selville ehdottoman tarkkaan, ja eräissä tärkeissä äänestyksissä, joita ei toimitettu nimien mukaan, se voidaan määritellä pöytäkirjojen perusteella hyvin suurella todennäköisyydellä, joka on riittävän lähellä totuutta. Kun tällöin otetaan huomioon *kaikki* nimiäänestykset ja kaikki ne äänestykset, joita ei toimitettu nimien mukaan, mutta jotka koskivat vähänkin tärkeitä (esimerkiksi keskustelujen perusteellisyydestä ja kiihkeydestä päätellen tärkeitä) kysymyksiä, niin puolueen sisäisestä taistelustamme saadaan kuva, joka on niin objektiivinen, kuin käsillä olevan aineiston perusteella suinkin voidaan saada. Samalla pyrimme valokuvamaisen esityksen asemesta, s.o. jokaisen äänestyksen erikseen kuvaamisen asemesta, antamaan kokonaiskuvan, s.o. esittämään kaikki äänestysten *perustyytit* jättämällä huomioonottamatta verrattain vähämerkitykselliset poikkeukset ja muunnokset, jotka voisivat vain sotkea asian. Joka tapauksessa jokainen kykenee pöytäkirjojen perusteella tarkastamaan kuvamme jokaisen piirron ja täydentämään sitä minkälaisella eri äänestyksellä hyvänsä, sanalla sanoen arvostelemaan sitä ei vain näkökantojen, epäilyksien ja erinäisiin tapauksiin viittaamisen perusteella, vaan muodostamalla *toisen kuvan* saman aineiston perusteella.

Ottaen diagrammaan jokaisen äänestykseen osallistuneen edustajan merkitsemme erikoisilla viivoituksilla ne neljä perusrhmää, joita olemme seikkaperäisesti tarkistelleet edustajakokouksessa käytyjen väittelyjen koko kulussa, nimittäin: 1) enemmistön iskralaiset; 2) vähemmistön iskralaiset; 3) „keskusta” ja 4) anti-iskralaiset. Näiden ryhmien periaatteellisten vivahteiden erilaisuuden näimme *lukuisien esimerkkien valossa*, ja jos jotakuta eivät miellytä ryhmien *nimitykset*, jotka luovimisen harrastajille muistuttavat liiaksi „Iskra” järjestöä ja „Iskran” suuntaa, niin heille me sanomme, että kysymys ei ole nimestä. Nyt, kun olemme tarkastelleet suuntavivahteita edustajakokouksen *kaikissa väittelyissä*, voidaan jo vakiintuneet ja totunnaiset puoluelisänimet (jotka vihlovat joidenkin korvia) helposti korvata *ryhmien välisten vivahteiden olemuksen* luonnehtimisella. Tällaisen vaihdon tuloksena saisimme noille samoille neljälle ryhmälle seuraavat nimitykset: 1) johdonmukaiset vallankumoukselliset sosialidemokraatit; 2) pienet opportunistit; 3) keskinkertaiset opportunistit ja 4) isot (venäläisen mittakaavamme mukaan isot) opportunistit. Toivomme, että nämä nimitykset ovat vähemmän epämiellyttäviä niille, jotka ovat hiljattain alkaneet vakuutella itselleen ja muille, että „iskralainen” on muka nimitys, joka tarkoittaa vain „kerhoa” eikä *suuntaa*.

Siirrymme seikkaperäisesti selostamaan, minkätyyppiset äänestykset on oheelliseen diagrammaan „näpätty” (ks. diagrammaa: „Yleiskuva edustajakokouksessa käydystä taistelusta”).

Ensimmäisen tyypin äänestykset (A) sisältävät ne tapaukset, jolloin „keskusta” kulki yhdessä iskralaisten kanssa anti-iskralaisia tai heidän osaansa vastaan. Tähän sisältyy äänestys ohjelmasta kokonaisuudessaan (ainoastaan tov. Akimov pidättäytyi, toiset äänestivät puolesta), äänestys periaatteellisesta päätöslauselmasta federaatiota vastaan (kaikki puolesta, paitsi viisi bundilaista), äänestys Bundin sääntöjen 2. §:stä (meitä vastaan oli viisi bundilaista, pidättäytyi viisi: Martynov, Akimov, Brucker ja Mahov kaksine äänineen, muut olivat meidän puolestamme); *tämä äänestys onkin esitetty A-diagrammassa*. Edelleen, samantyyppisiä olivat kolme äänestystä, jotka koskivat kysymystä „Iskran” hyväksymisestä puolueen Pää-äänenkannattajaksi; toimitus (viisi ääntä) pidättäytyi, vastaan oli

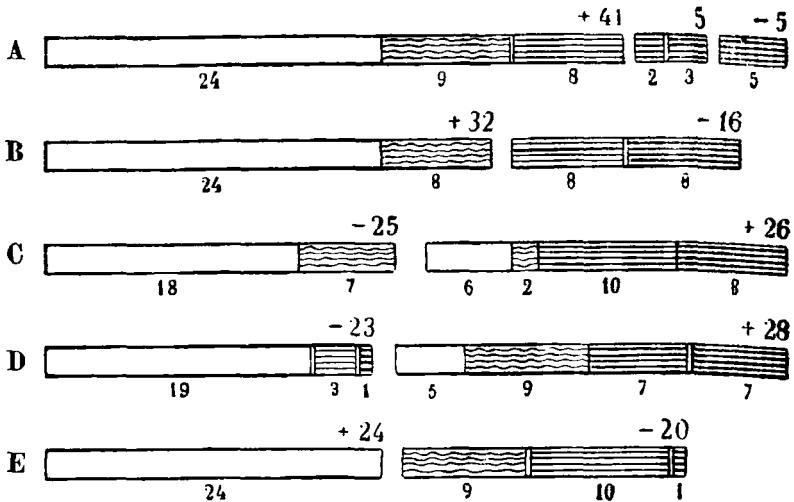
kaikissa kolmessa äänestyksessä kaksi (Akimov ja Brucker), heidän lisäksi pidättäytyivät „Iskran” hyväksymisen *perusteluista* äänestettäessä viisi bundilaista ja tov. Martynov*.

Tämäntyyppiset äänestykset antavat vastauksen erittäin mielenkiintoiseen ja tärkeään kysymykseen: milloin edustajakokouksen „keskusta” kulki yhdessä iskralaisten kanssa? Joko silloin, kun *anti-iskralaisetkin* vähäisin poikkeuksin (ohjelman hyväksyminen, „Iskran” vahvistaminen perusteluista riippumatta) *olivat meidän mukamme*, taikka silloin, kun kysymyksessä olivat sellaiset *lausunnot*, jotka eivät vielä välittömästi velvoita mihinkään määrättyyn poliittiseen kantaan („Iskran” organisatorisen työn tunnustaminen ei vielä velvoita toteuttamaan käytännössä sen organisatorista politiikkaa erillisiin ryhmiin nähden; federaation hylkääminen ei ole vielä esteenä pidättäytymiselle konkreettista federaatioluonnosta koskevassa kysymyksessä, kuten tov. Mahovin antamasta esimerkistä näimme). Puhuessamme edellä ryhmitysten merkityksestä edustajakokouksessa yleensä me jo näimme, miten väärin tämä kysymys esitetään virallisen „Iskran” virallisessa selityksessä, joka (tov. Martovin suun kautta) *hieroo pois ja hämää* eron iskralaisten ja „keskustan” välillä, johdonmuikaisten vallankumouksellisten sosialidemokraattien ja opportunistien välillä, viittaamalla *sellaisiin tapauksiin, jolloin anti-iskralaisetkin kulkevat meidän mukamme!* Kaikkein „oikeistolaisimmatkaan” saksalaisista ja ranskalaisista opportunisteista sosialidemokraattisissa puolueissa eivät äänestä vastaan sellaisissa kysymyksissä kuin *ohjelman hyväksymisessä yleensä*.

Toisen tyyppin äänestykset (B) sisältävät ne tapaukset, jolloin sekä johdonmukaiset että epäjohdonmukaiset iskralaiset kulkivat yhdessä kaikkia anti-iskralaisia ja koko „keskustaa” vastaan. Nämä tapaukset kuuluvat pääasiassa niihin kysymyksiin, jolloin puhe oli iskralaisen politiikan konkreettisesti määriteltyjen suunnitelmien toteuttamisesta käytännössä, jolloin puhe oli „Iskran” tunnustamisesta *teoissa eikä vain sanoissa*. Tähän kuuluu *välikohtaus*

* Minkä vuoksi diagrammaan on otettu juuri äänestys Bundin sääntöjen toisesta pykälästä? Siksi, että äänestykset „Iskran” tunnustamisesta eivät ole niin täydellisiä ja äänestykset ohjelmasta ja federaatiosta koskevat sellaisia poliittisia päätöksiä, jotka eivät ole niin konkreettisesti määriteltyjä. Yleensä jonkin määrätyn äänestyksen valitseminen *samantapaisten* äänestysten sarjasta ei muuta kuvan peruspiirteitä, kuten jokainen helposti voi vakuuttua tekemällä vastaavia muutoksia.

YLEISKUVA EDUSTAJAKOKOUKSESSA KÄYDYSTÄ
TAISTELUSTA

+ ja - merkillä varustetut numerot merkitsevät yleistä äänimäärää, joka on annettu määrättyssä kysymyksessä *puolesta* tai *vastaan*. Suorakaiteiden alla olevat numerot merkitsevät kunkin neljän ryhmän äänimäärää erikseen. Minkälaiset äänestykset sisältyvät A - E-tyyppisiin, se on selitetty tekstissä.

Ryhmien merkit:	
	- ENEMMISTÖN ISKRALAISET
	- VÄHEMMISTÖN ISKRALAISET
	- KESKUSTA
	- ANTI-ISKRALAISET

Organisaatiokomitean vuoksi *, Bundin asemaa puolueessa koskevan kysymyksen asettaminen ensimmäiselle tilalle, „Juzhnyi rabotshi” ryhmän hajallelaskeminen, kaksi äänestystä agrariohjelmasta ja vihdoin kuudenneksi äänestys Venäjän sosialidemokraattien ulkomaista liittoa („Rabotsheje Deloa”) vastaan, s.o. Liigan tunnustaminen puolueen ainoaksi järjestöksi ulkomailla. Entinen, ennen puolueen syntymistä vallalla ollut kerholaisuus, opportunististen järjestöjen tai ryhmäpahasten pyrkimykset ja marxilaisuuden ahdasmielinen käsittäminen taistelivat tässä vallankumouksellisen sosialidemokratian periaatteellisesti lujaa ja johdonmukaista politiikkaa vastaan; vähemmistön iskralaiset kulkivat vielä meidän kanssamme useissa tapauksissa, useissa sangen tärkeissä (Organisaatiokomitean, „Juzhnyi Rabotshin” ja „Rabotsheje Delon” kannalta tärkeissä) äänestyksissä,... niin kauan kuin asia ei koskenut *heidän omaa* kerholaisuuttaan, heidän omaa epäjohdonmukaisuuttaan. Tämäntyyppiset „jakaantumiset” osoittavat havainnollisesti, että useissa kysymyksissä, jotka koskivat meidän periaatteitamme toteuttamista käytännössä, *keskusta kulki anti-iskralaisten mukana*, osoittautui olevan paljon lähempänä heitä kuin meitä, olevan *todellisuudessa* paljon enemmän taipuvainen kallistumaan sosialidemokratian *opportunistiseen* kuin *vallankumoukselliseen* siipeen. Ne, jotka kantoivat „iskralaisten” *nimeä*, mutta häpesivät *olla* iskralaisia, paljastivat oman luontonsa, ja väistämätön taistelu aiheutti paljon kiihtymystä, joka esti vähimmän ajattelevia ja eniten herkkätunteisia henkilöitä näkemästä tässä taistelussa esille tulleiden periaatteellisten vivahteiden merkitystä. Mutta nyt, kun taistelukiihko on jonkin verran laantunut ja pöytäkirjat ovat jääneet monien kiihkeiden taistelujen objektiiviseksi ekstraktiksi, nyt vain silmänsä ummistaneet henkilöt voivat olla näkemättä sitä, että Mahovien ja Jegorovien liittyminen Akimoveihin ja

* Juuri tämä äänestys on kuvattu B-diagrammassa: Iskralaisilla oli 32 ääntä, bundilaisen päätöslauseلمان puolesta annettiin 16. Huomautamme, että tämän tyyppisissä äänestyksissä ei ole *yhtään nimiiäänestystä*. Edustajain jakaantumiseen viittaavat vain hyvin suurella todennäköisyydellä kahdenlaiset tiedot: 1) keskustelussa iskralaisten kummankin ryhmän puhujat ovat puolesta, anti-iskralaisten ja keskustan puhujat ovat vastaan; 2) „puolesta” äänestäneiden määrä lähentelee aina lukua 33. Ei pidä unohtaa myöskään sitä, että eritellessämme edustajakokouksen keskusteluja panimme äänestysten lisäksi merkille *koko joukon* tapauksia, jolloin „keskusta” kulki anti-iskralaisten (opportunistien) mukana meitä vastaan. Tähän kuuluvat kysymykset demokraattisten vaatimusten absoluuttisesta arvosta, oppositioainesten kannattamisesta, sentralismin rajoittamisesta j.n.e.

Liebereihin ei ollut sattuma eikä voinut olla sattuma. Martoville ja Axelrodille ei jää muuta keinoksi kuin karttaa pöytäkirjojen kaikinpuolista ja tarkkaa erittelemistä tai yrittää jälestäpäin *muuttaa* käyttäytymistään edustajakokouksessa kaikenlaisen *valittelun* avulla. Aivan kuin valittelulla voitaisiin poistaa mielipiteiden erilaisuus ja poliittikan erilaisuus! aivan kuin Martovin ja Axelrodin nykyinen liitto Akimovin, Bruckerin ja Martynovin kanssa voisi pakoittaa meidän puolueemme, joka rakennettiin uudestaan toisessa edustajakokouksessa, unohtamaan sen taistelun, jota iskralaiset kävivät anti-iskralaisia vastaan melkein koko edustajakokouksen ajan!

Edustajakokouksen äänestysten kolmannelle tyyppille, johon kuuluu diagramman viidestä osasta kolme viimeistä osaa (nimittäin C, D ja E), on luonteenomaista se, että *vähäinen osa iskralaisia erkanee ja siirtyy anti-iskralaisten puolelle*, jotka juuri sen vuoksi voittavatkin (niin kauan kuin ovat edustajakokouksessa). Jotta voitaisiin täysin tarkasti seurata tämän iskralaisen vähemmistön ja anti-iskralaisten kuuluisan *kokoomuksen* kehittymistä, josta mainitseminenkin saattoi Martovin jopa kirjoittelemaan edustajakokouksessa hysteerisiä valituskirjeitä, diagrammassa esitetään sellaisten *nimiäänestysten* kaikki kolme perustyyppiä. C — on äänestys kielten tasa-arvoisuudesta (siinä on otettu tämän kysymyksen viimeinen nimiäänestys, joka on kolmesta nimiäänestyksestä täydellisin). Kaikki anti-iskralaiset ja koko keskusta ovat muurina meitä vastaan, iskralaisista taas erkani osa enemmistöstä ja osa vähemmistöstä. *Vielä ei näy, ketkä iskralaisista voivat mennä lopulliseen ja lujaan liittoon edustajakokouksen opportunistisen „oikeiston” kanssa.* Edelleen D-tyypin äänestys sääntöjen ensimmäisestä pykälästä (kahdesta äänestyksestä on otettu selvempi, t.s. se, jossa kukaan ei pidättäytynyt). *Kokoomus käy selvemmäksi ja muodostuu lujemmaksi* *: vähemmistön iskralaiset ovat jo *kaikki* Akimovin ja Lieberin puolella, enemmistön iskralaisista on

* *Kaikesta päätellen samantyyppisiä oli vielä neljä äänestystä säännöistä, s. 278 — Fominin puolesta 27, meidän 21 vastaan; s. 279 — Martovin puolesta 26, meidän puolesta äänestäneitä 24 vastaan; s. 280 — minua vastaan 27, puolesta 22; ja samalla sivulla — Martovin puolesta 24, meidän puolesta äänestäneitä 23 vastaan. Nämä ovat äänestyksiä keskustun kooptaatiota koskevissa kysymyksissä, joista aikaisemmin jo olen maininnut. Nimiäänestyksiä ei ole (yksi oli, mutta se on kadonnut). Bundilaiset (kaikki tai osa) nähtävästi pelastavat Martovia. Martovin virheelliset väitteet (Liigassa) tämäntyyppisistä äänestyksistä on edellä oikaistu.*

siellä hyvin pieni määrä, joka korvaa meidän puolellemme siirtyneet kolme edustajaa „keskustasta” ja yhden anti-iskralaisista. Pelkkä silmäys diagrammaan on riittävä saamaan vakuuttuneeksi siitä, minkälaiset ainekset satunnaisesti ja väliaikaisesti siirtyivät milloin yhdelle, milloin toiselle puolelle ja minkälaiset ainekset *kulkivat hillittömällä voimalla lujaan kokoomukseen Akimovien kanssa*. Viimeisessä äänestyksessä (E — Pää-äänenkannattajan, Keskuskomitean ja Puolueneuvoston vaalit), *joka kuvaa nimenomaan lopullista jakaantumista enemmistöksi ja vähemmistöksi*, näkyy selvästi iskralaisen vähemmistön täydellinen sulautuminen *koko „keskustaan”* ja anti-iskralaisten *rippeisiin*. Kahdeksasta anti-iskralaisesta oli silloin edustajakokoukseen jäänyt *ainoastaan* tov. Brucker (jolle tov. Akimov oli jo selittänyt hänen virheensä ja joka oli ottanut hänelle oikeudenmukaisesti kuuluvan paikan *martovilaisten* riveissä). *Kaikkein „oikeistolaisimpien” opportunistien* seitsikon poistuminen ratkaisi vaalien kohtalon Martovia vastaan*.

Ja nyt teemme yhteenvedot edustajakokouksesta nojautumalla *kaikentyypisten* äänestysten antamaan objektiiviseen aineistoon.

Paljon on puhuttu edustajakokouksemme enemmistön „*satunnaisesta*” luonteesta. Vain sellaisella perustelulla tov. Martov itseään lohduttelikin kirjoituksessaan „Vielä kerran vähemmistönä”. Diagrammasta näkyy selvästi, että *eräässä mielessä*, mutta ainoastaan eräässä mielessä, enemmistöä voidaan sanoa satunnaiseksi, nimittäin siinä mielessä, että „*oikeiston*” opportunistisimpain aineiden seitsikko poistui muka *satunnaisesti*. Missä määrin satunnainen oli tuo poistuminen, *siinä määrin* (ei enempää) satunnainen oli myös meidän enemmistömme. Pelkkä silmäys diagrammaan osoittaa paremmin kuin pitkät järjelyt, kenen puolella tämä seitsikko olisi ollut, kenen puolella sen *olisi täytynyt olla***. Mutta herää kysymys: missä määrin tämän seitsikon

* Seitsemästä opportunistista, jotka poistuivat II edustajakokouksesta, oli viisi bundilaista (Bund erosi puolueesta toisessa edustajakokouksessa sen jälkeen, kun federatiivinen periaate hylättiin) ja kaksi „*rabotshejedelolaista*”, tov. Martynov ja tov. Akimov. Nämä viimeksi mainitut poistuivat edustajakokouksesta sen jälkeen, kun puolueen ulkomaiseksi järjestöksi tunnustettiin *ainoastaan* iskralainen Liiga, s.o. kun *rabotshejedelolainen* „Venäjän sosialidemokraattien ulkomainen liitto” laskettiin hajalle. (Tekijän huomautus v. 1907 painokseen. *Toim.*)

** Myöhemmin näemme, että edustajakokouksen *jälkeen* sekä tov. Akimov että Voronezhin komitea, joka on kaikkein lähimpin *sukua* tov. Akimoville, suoraan ilmaisivatkin myötätuntonsa „*vähemmistölle*”.

poistuminen voidaan todella katsoa satunnaiseksi? Se on kysymys, jota eivät mielellään aseta itselleen ne henkilöt, jotka halukkaasti puhuvat enemmistön „satunnaisuudesta”. Se on heille epämiellyttävä kysymys. Oliko se sattuma, että edustajakokouksesta poistuivat kaikkein kiihkeimmät puolueemme *oikeistosiiven* edustajat eivätkä *vasemmistosiiven* edustajat? Oliko se sattuma, että edustajakokouksesta poistuivat *opportunistit* eivätkä johdonmukaiset *vallankumoukselliset sosialidemokraatit*? Eiköhän tämä „satunnainen” poistuminen ole jonkinlaisessa yhteydessä siihen taisteluun, jota koko edustajakokouksen ajan käytiin opportunistista siipeä vastaan ja joka niin havainnollisesti näkyy diagrammassamme?

Näiden vähemmistölle epämiellyttävien kysymysten asettaminen on riittävä saadaksemme selville, minkälaista tosiasiaa *verhotaan* puheilla enemmistön satunnaisuudesta. Se on se selvä ja kiistämätön tosiasia, että *vähemmistön muodostivat puolueemme sellaiset jäsenet, jotka olivat eniten viettyväisiä opportunistiin*. Vähemmistön muodostivat puolueemme teoreettisesti *vähimmän varmat, periaatteellisesti vähimmän lujat* ainekset. Vähemmistö muodostui nimenomaan puolueemme *oikeistosiivestä*. Enemmistöön ja vähemmistöön jakaantuminen on suoranaista ja kiertämättömyyttä jatkoa sille sosialidemokratian jakaantumiselle vallankumoukselliseksi ja opportunistiseksi sosialidemokratiaksi, Vuoreksi ja Girondeksi⁷⁵, joka ei ole vasta eilen ilmaantunut eikä vain yksistään Venäjän työväenpuolueessa ja joka ei varmastikaan vielä huomenna katoa.

Tällä tosiasialla on kardinaalimerkitys erimielisyyksien syiden ja vaiheiden selvittämisessä. Tämän tosiasian *sivuuttamisyritys* kieltämällä tai hämäämällä edustajakokouksessa käytyä taistelua ja siinä ilmi tulleita periaatteellisia vivahteita merkitsee, että annetaan itselleen mitä täydellisin todistus älyllisestä ja poliittisesta köyhyydestä. Ja tämän tosiasian *kumoamiseksi* täytyy *ensiksikin* todistaa, että yleiskuva puolueemme edustajakokouksen äänestyksistä ja „jakaantumisista” ei ollut sellainen kuin minä olen esittänyt; *toiseksi* täytyy todistaa, että kaikkien niiden kysymysten *asialliselta kannalta*, joiden vuoksi edustajakokous „jakaantui”, *olivat väärässä* ne johdonmukaisimmat vallankumoukselliset sosialidemokraatit, jotka olivat sitoneet

itsensä Venäjällä iskralaisten nimeen *. Yrittäkääpä todistaa se, hyvät herrat!

Se tosiasia, että vähemmistö muodostui puolueen kaikkein opportunistisimmista, vähemmän varmoista ja vähemmän lujista aineksista, antaa muun muassa vastauksen moniin kummastuksiin ja vastaväitteisiin, joita esittävät enemmistölle henkilöt, jotka tuntevat huonosti asiaa tai ovat huonosti harkinneet kysymystä. Eikö se ole pikkumaista, sanotaan meille, kun *erimielisyyttä* selitetään tov. Martovin ja tov. Axelrodin pienellä virheellä? Niin, hyvät herrat, tov. Martovin virhe ei ollut suuri (ja minä mainitsin siitä jo edustajakokouksessa, taistelun tuoksinassa), mutta pienestä virheestä olisi *voinut* aiheutua (ja aiheutui) paljon vahinkoa sen vuoksi, kun tov. Martovin vetivät puolelleen sellaiset edustajat, jotka olivat tehneet *koko joukon virheitä* ja jotka olivat ilmaisseet monissa kysymyksissä vietyä opportunistiin ja periaatteellisen lujuuden puutetta. Horjuvaisuuden ilmeneminen tov. Martovin ja tov. Axelrodin puolelta oli yksilöllinen ja vähäpätöinen tosiasia, mutta sangen huomattavan vähemmistön muodostaminen *kaikista* vähemmän lujista aineksista, *kaikista niistä*, jotka joko eivät lainkaan tunnustaneet „Iskran” suuntaa, vaan suorastaan taistelivat sitä vastaan, tai tunnustivat sen sanoissa, mutta todellisuudessa kulkivat hyvin usein anti-iskralaisten mukana,— se ei ollut yksilöllinen, vaan *puoluetta koskeva eikä niinkään vähäpätöinen* tosiasia.

Eikö ole naurettavaa *selittää* erimielisyyksien johtuvan piintyneen kerholaisuuden ja vallankumouksellisen poroporvarillisuuden vallallaolosta „Iskran” vanhan toimituksen pienessä kerhossa? Ei, se ei ole naurettavaa, sillä *tämän yksilöllisen* kerholaisuuden tueksi *asettui puolueessamme kaikki se*, mikä taisteli koko edustajakokouksen ajan

* Huomautus tov. Martoville. Jos tov. Martov on nyt unohtanut, että *iskralainen* merkitsee *suunnan kannattajaa* eikä *kerhon jäsentä*, niin kehoitamme häntä lukemaan edustajakokouksen pöytäkirjoista, miten tov. Trotski selitti tätä kysymystä tov. Akimoville. Iskralaisina *kerhoina* oli edustajakokouksessa (suhteessa puolueeseen) kolme kerhoa: „Työn vapautus” ryhmä, „Iskran” toimitus ja „Iskra” järjestö. Kaksi kerhoa näistä kolmesta oli niin järkevää, että laski itse itsensä hajalle; kolmas ei ollut riittävän puoluekantainen tehdäkseen tämän, ja sen laski hajalle edustajakokous. Kaikkein laajimmalla iskralaisella kerholla, „Iskra” järjestöllä (johon kuului sekä toimitus että „Työn vapautus” ryhmä), oli edustajakokouksessa kaikkiaan 16 edustajaa, joista *vain yhdellätoista* oli päätösvaltainen ääni. Mutta *suunnaltaan* iskralaisia, jotka eivät kuuluneet mihinkään iskralaiseen „kerhoon”, oli edustajakokouksessa minun laskujeni mukaan 27, joilla oli 33 ääntä. Siis *vähemmän kuin puolet* iskralaisista kuului iskralaisiin *kerhoihin*.

kaikenlaisen kerholaisuuden puolesta, kaikki se, mikä yleensä ei voinut kohota vallankumouksellisen poroporvarillisuuden yläpuolelle, kaikki se, mikä vetosi poroporvarillisuus- ja kerholaisuuspaheen „historialliseen” luonteeseen tämän paheen puolustelemiseksi ja säilyttämiseksi. Sattumana voitaisiin kyllä pitää ehkä sitä, että yhdessä pienessä „Iskran” toimituksen kerhossa saivat ahtaan kerhon edut yliotteen puoluekantaisuudesta. Mutta se ei ollut sattuma, että tätä kerholaisuutta nousivat kaikin voiminsa puolustamaan toverit Akimovit ja Bruckerit, joille oli yhtä arvokasta (ellei arvokkaampaakin) kuuluisan Voronezhin komitean ja paljonpuhutun Pietarin „Työväenjärjestön”⁷⁶ „historiallinen periytyväisyys”, että sitä nousivat puolustamaan toverit Jegorovit, jotka itkivät „Rabotsheje Delon” „surmaamista” yhtä katkerasti (ellei vieläkin katkerammin) kuin vanhan toimituksenkin „surmaamista”, että sitä nousivat puolustamaan tov. Mahovit y.m., y.m. Sano minulle, kenen kanssa seurustelet, niin minä sanon sinulle, kuka sinä olet,— niin sanoo elämän viisaus. Sano minulle, kuka on sinun poliittinen liittolaisesi, kuka sinua äänestää, niin minä sanon sinulle, minkälainen on sinun poliittinen olemuksesi.

Tov. Martovin ja tov. Axelrodin pieni virhe pysyi ja saattoi pysyä *pienenä*, niin kauan kuin se ei ollut lähtökohtana heidän *lujalle liitolleen* puolueemme koko opportunistisen siiven kanssa, niin kauan kuin se tämän liiton vuoksi ei ollut aiheuttanut opportunistin *röyhtäystä*, kaikkien niiden *kostopyrkimystä*, joita vastaan „Iskra” oli taistellut ja jotka olivat nyt valmiita mitä suurimmalla ilolla *purkamaan kiukkunsa* vallankumouksellisen sosialidemokratian johdonmukaisiin kannattajiin. Edustajakokouksen jälkeiset tapahtumat johtivatkin juuri siihen, että uudessa „Iskrassa” me näemme nyt nimenomaan opportunistin röyhtäyksen, Akimovien ja Bruckerien koston (ks. Voronezhin komitean lehtistä *), Martynovien riemun, joiden vihdoinkin (vihdoinkin!) sallittiin vihatussa „Iskrassa” potkaista vihattua „vihollista” kaikista ja kaikenlaisista vanhoista loukkauksista. Tämä osoittaa meille erikoisen havainnollisesti, kuinka välttämätöntä oli „Iskran” vanhan toimituksen ennalleen palauttaminen” (tov. Staroverin mar-

* Ks. tätä osaa, ss. 393—395. *Toim.*

raskuun 3 p:nä 1903 antamasta uhkavaatimuksesta) iskra-laisen „periytyväisyyden” suojelemiseksi...

Edustajakokouksen (ja puolueen) jakaantuminen vasempaan ja oikeaan, vallankumoukselliseen ja opportunistiseen siipeen ei sellaisenaan vielä ollut mitään kauheaa ja kriittistä eikä edes lainkaan epänormaalista. Päinvastoin koko viime vuosikymmen Venäjän (eikä yksistään vain Venäjän) sosialidemokratian historiassa johti välttämättä ja kiertämättä tällaiseen jakaantumiseen. Se seikka, että jakaantumisen pohjana oli joukko oikeistosiiven sangen *pieniä* virheitä, sangen vähäpätöisiä (suhteellisesti) erimielisyyksiä,— tämä seikka (joka pintapuolisesta tarkkailijasta ja poroporvarin mielestä näyttää pahentavalta) merkitsi *koko puolueemme suurta askelta eteenpäin*. Ennen meillä oli erimielisyyksiä suurissa kysymyksissä, jotka saattoivat toisinaan tehdä jopa kahtiajakaantumisenkin oikeutetuksi, nyt olemme jo päässeet yksimielisyyteen kaikessa suuressa ja tärkeässä, nyt meitä erottavat ainoastaan *vivahteet*, joiden vuoksi voidaan *ja täytyy* kiistellä, mutta eroaminen olisi tolkutonta ja lapsellista (kuten toveri Plehanov aivan oikein jo sanoikin mielenkiintoisessa kirjoituksessaan „Mitä ei pidä tehdä?”, johon me vielä palaamme). *Nykyään*, kun vähemmistön *anarkistinen käyttäytyminen edustajakokouksen jälkeen* on miltei jakanut puolueen kahtia, voidaan usein tavata älyniekkoja, jotka sanovat: niin, kannattikohan edustajakokouksessa yleensäkin taistella sellaisten pikku-seikkojen vuoksi kuin olivat välikohtaus Organisaatio-komiteaa koskevassa kysymyksessä, „Juzhnyi rabotshi” ryhmän tai „Rabotsheje Delon” hajallelaskeminen, 1. §, vanhan toimituksen hajallelaskeminen j.n.e.? Joka näin ajattelee *, se tuo nimenomaan kerholaista katsantokantaa puolueasioihin: *suuntavivahteiden* taistelu on puolueessa *kiertämätöntä ja välttämätöntä*, mikäli taistelu ei vie

* En voi olla mainitsematta tämän johdosta eräästä edustajakokouksessa käydystä keskustelustani jonkun „keskustaan” kuuluvan edustajan kanssa. „Kuinka raskas ilmapiiri vallitseekaan meillä edustajakokouksessa!”, valitti hän minulle. „Tämä ankaru taistelu, tämä agitaatio toinen toistaan vastaan, tämä räikeä polemiikki, tämä epätoverillinen suhde...” „Miten mainio asia onkaan edustajakokouksemme!”, vastasin hänelle. „Avointa, vapaata taistelua. Mieli pitäet on lausuttu julki. Erilaiset vivahteet ovat tulleet esiin. Ryhmät ovat muodostuneet. On äänestetty. Päätös on tehty. Taipale on kuljettu. Eteenpäin! — tämä on jotakin. Tämä on elämää. Tämä ei ole intelligenttien loputonta ja kyllästyttävää sanasotaa, joka ei pääty siksi, että ihmiset olisivat ratkaisseet kysymyksen, vaan yksinkertaisesti siksi, että he ovat väsyneet puhumiseen...”

„Keskustalainen” toveri katsoi minuun kummastelevin silmin ja kohautti olkapäitään. Me puhuimme eri kieltä.

anarkiaan ja jakaantumiseen, mikäli taistelu käy niissä *puitteissa*, jotka kaikki toverit ja puolueen jäsenet ovat yhdessä hyväksyneet. Eikä *meidän taistelumme edustajakokouksessa* puolueen oikeistosiipeä vastaan, Akimovia ja Axelrodia, Martynovia ja Martovia vastaan *suinkaan mennyt näiden puiteiden ulkopuolelle*. Riittää, kun palautetaan mieleen kaksi tosiasiaa, jotka ovat tästä eittämättömänä todistuksena: 1) kun toverit Martynov ja Akimov tekivät lähtöä edustajakokouksesta, niin me *kaikki olimme valmiit* kaikin tavoin hälventämään ajatusta „loukkauksesta”, *me kaikki hyväksyimme* (32 äänellä) tov. Trotskin päätöslauselman, jossa näitä tovereita kehoitettiin tyytymään selityksiin ja ottamaan takaisin ilmoituksensa; 2) kun tuli keskusten vaalien vuoro, niin me annoimme edustajakokouksen vähemmistölle (eli opportunistiselle siivelle) *vähemmistön kummassakin keskuksessa*: Martoville Pää-äänenkannattajassa ja Popoville Keskuskomiteassa. Toisin *emme voineet* puolueen näkökannalta katsoen menetellä, koska olimme jo ennen edustajakokousta päättäneet valita kaksi kolmikkoa. *Jos edustajakokouksessa esille tulleiden vivahteiden erillaisuus ei ollut suuri*, niin *eihän se käytännöllinen johtopäätöskään ollut suuri*, jonka teimme näiden vivahteiden taistelusta: tämä johtopäätös oli *kokonaan* siinä, että *kaksi kolmasosaa* kummassakin kolmikossa täytyy antaa puolueen edustajakokouksen *enemmistölle*.

Ainoastaan se, että puolueen edustajakokouksen vähemmistö *ei suostunut olemaan vähemmistönä keskuksissa*, johti ensin tappion kärsineiden intelligenttien „surkeaan ruikutukseen” ja sitten *anarkistisiin fraaseihin* ja anarkistisiin tekoihin.

Lopuksi luomme vielä kerran silmäyksen diagrammaan keskusten kokoonpanoa koskevan kysymyksen kannalta. On aivan luonnollista, että *paitsi* vivahteita koskevaa kysymystä edustajain ratkaistavana oli vaalien yhteydessä myöskin kysymys tämän taikka toisen *henkilön kelpaavuudesta*, toimintakykyisyydestä j.n.e. Nykyään vähemmistö turvautuu hyvin mielellään näiden kysymysten sotkemiseen toisiinsa. Mutta se, että ne ovat eri kysymyksiä, on itsestään selvää ja näkyy esimerkiksi siitä yksinkertaisesta tosiasiaista, että *alkukolmikön* valinta Pää-äänenkannattajaan oli suunniteltu *jo ennen edustajakokousta*, jolloin kukaan ei voinut aavistaa Martovin ja Axelrodin liittoa Martynovin ja Akimovin

kanssa. Erilaisiin kysymyksiin täytyy vastauksetkin saada eri tavalla: vivahteita koskevaan kysymykseen tulee etsiä vastausta *edustajakokouksen pöytäkirjoista*, kaikkien ja kaikenlaisten kohtien *avoimesta* käsittelystä ja äänestyksestä. Kysymyksen *henkilöiden* kelpaavuudesta kaikki päättivät edustajakokouksessa ratkaista *salaisilla äänestyskäsillä*. Miksi *koko edustajakokous* teki *yksimielisesti* tällaisen päätöksen? — se on niin aakkosellinen kysymys, että siinä viivähtäminen olisi kummallista. Mutta vähemmistö on alkanut unohtaa aakkosetkin (sen jälkeen, kun se kärsi tappion vaaleissa). Kuulimme tulsia, innokkaita, miltei syyntakeetoman kiihkeitä puhetulia vanhan toimituksen puolesta, mutta emme kuulleet *kerrassaan mitään* niistä *edustajakokouksessa* ilmenneistä vivahteista, jotka olivat yhteydessä kuusikosta ja kolmikosta käytyyn taisteluun. Me kuulemme kaikista nurkista puheita ja tarinoita Keskuskomiteaan valittujen henkilöiden toimintakyvyttömyydestä, kelpaamattomuudesta, pahoista aikeista j.n.e., mutta emme kuule *kerrassaan mitään* niistä *edustajakokouksessa* ilmenneistä vivahteista, jotka taistelivat vallitsevasta asemasta Keskuskomiteassa. Minusta näyttää siltä, että puheet ja tarinat henkilöiden ominaisuuksista ja teoista ovat *edustajakokouksen ulkopuolella* säädyttömiä ja sopimattomia (sillä nämä teot ovat 99 tapauksessa sadasta organisatorisia salaisuuksia, jotka ilmaistaan vain puolueen korkeimmalle elimelle). Taistelun käyminen *edustajakokouksen ulkopuolella tällaisten tarinoiden* avulla merkitsee minun käsitykseni mukaan *juoruilemista*. Ja ainoa vastaus, jonka voisin antaa yleisölle näiden puheiden johdosta, olisi viittaus edustajakokouksessa käytyyn taisteluun: te sanotte, että Keskuskomitea valittiin pienellä enemmistöllä. Se on totta. Mutta tämä pieni enemmistö muodostui kaikista niistä, jotka ei sanoissa, vaan teoissa olivat taistelleet mitä johdonmukaisimmalla tavalla iskralaisten suunnitelmien toteuttamisen puolesta. Tämän enemmistön *moraalisen* arvovallan tulee sen vuoksi olla vielä verrattomasti korkeampi kuin sen *muodollisen* arvovallan — korkeampi kaikille niille, jotka arvostavat „Iskran” *suunnan* periytyväisyyden korkeammalle kuin „Iskran” yhden tai toisen *kerhon* periytyväisyyden. Kuka *voisi pätevämmiin arvioida* yksien tai toisten henkilöiden kelvollisuutta „Iskran” politiikan toteuttamiseen? nekö, jotka toteuttivat tätä politiikkaa

edustajakokouksessa, vaiko ne, jotka monissa tapauksissa taistelivat tätä politiikkaa vastaan ja puolustivat kaikenlaista takapajuisuutta, kaikenlaista romua, kaikenlaista kerholaisuutta?

o) EDUSTAJAKOKOUKSEN JÄLKEEN. KAKSI TAISTELUTAPAA

Edustajakokouksessa käytyjen keskustelujen ja toimitettujen äänestysten erittely, jonka olemme päättäneet, selittääkin oikeastaan in nuce (idussaan) *kaiken sen, mitä tapahtui edustajakokouksen jälkeen*, ja siksi voimme puhua lyhyesti kertoessamme puoluekriisimme myöhemmistä vaiheista.

Martovin ja Popovin kieltäytyminen vaaleista toi puoluevivahteiden väliseen puoluetäisteluun heti *rettelöimisen* ilmapiirin. Tov. Glebov, joka piti mahdottomana, että valitsematta jääneet toimittajat olisivat vakavasti päättäneet *kääntyä* Akimovin ja Martynovin puolelle, ja selitti asian ennen kaikkea kiihtymyksestä johtuvaksi, ehdotti minulle ja Plehanoville heti seuraavana päivänä edustajakokouksen jälkeen asian lopettamista sovintoon, kaikkien neljän „koop-toimista” sillä ehdolla, että Neuvostoon taataan edustus toimituksesta (s.o. että kahdesta edustajasta yksi olisi ehdottomasti *puolueen* enemmistöön kuuluva). Plehanovista ja minusta tämä ehto näytti järkevältä, sillä suostumuksen antaminen siihen merkitsi *edustajakokouksessa tehdyn virheen vaieten tunnustamista*, rauhan eikä sodan haluamista, halua olla likempänä minua ja Plehanovia kuin Akimovia ja Martynovia, Jegorovia ja Mahovia. Myönnytys „koop-tation” alalla sai tällä tavoin *henkilökohtaisen* luonteen, ja henkilökohtaisesta myönnytyksestä, jonka piti poistaa kiihtymys ja palauttaa rauha, ei kannattanut kieltäytyä. Siksi me Plehanovin kanssa annoimme suostumuksemme. Toimituksen enemmistö hylkäsi ehdon. *Glebov matkusti pois*. Aloimme odottaa seurauksia: pysyikö Martov lojaalisella perustalla, jolle hän asetui (keskustan edustajaa tov. Popovia *vastaan*) edustajakokouksessa, vai saavatko horjuvat ja kahtiajakoon taipuvaiset ainekset, joiden mukaan hän oli lähtenyt, yliotteen.

Meillä oli edessämme vaihtoehto: haluaako tov. Martov pitää edustajakokouksessa muodostuneen „kokoomuksensa” poliittisena erikoistapauksena (samantapaisena erikoistapauksena kuin oli Bebelin kokoomus Vollmarin kanssa

v. 1895 — *si licet parva componere magnis* *) vai haluaako hän *varmentaa* tämän kokoomuksen, ponnistaa kaikki voimansa todistaakseen *meidän yhdessä Plehanovin kanssa* tehneen virheen edustajakokouksessa, ja tulee puolueemme opportunistisen siiven todelliseksi johtajaksi. Toisin sanoen tämä vaihtoehto sai tällaisen sanamuodon: rettelöintiä vaiko poliittista puoluetistelua? Meistä kolmesta, jotka olimme seuraavana päivänä edustajakokouksen päättymisen jälkeen ainoita paikalla olevia keskustelijien jäseniä, Glebov oli taipuvaisin vaihtoehdon ensimmäiseen ratkaisuun ja eniten pyrki sovittamaan riitaantuneita lapsia. Toiseen ratkaisuun oli taipuvaisin tov. Plehanov, jota ei ollut lähenemisenkään, kuten sanotaan. Minä esitin sillä kertaa „keskustan” eli „suon” osaa ja yritin kääntyä heidän puoleensa taivutellulla. Suusanallisen taivuttelun mieliinpalauttaminen olisi nykyään toivottoman sekavaa, enkä minä seuraa tov. Martovin ja tov. Plehanovin huonoa esimerkkiä. Mutta muutamia kohtia eräästä kirjallisesta taivuttelusta, jonka lähetin eräälle „vähemmistön” iskralaiselle, katson välttämättömäksi tässä esittää:

....,Martovin kieltäytyminen toimituksesta, hänen ja muiden puolueen kynäilijäin kieltäytyminen avustamasta, kokonaisen henkilöjoukon kieltäytyminen toimimasta Keskuskomiteaa auttaen, boikottia tai passiivista vastarintaa tarkoittavan ajatuksen propaganda — kaikki se johtaa, vieläpä vastoin Martovin ja hänen ystäviensä tahtoakin, puolueen kahtiajakaantumiseen. Vaikka Martov tulisikin pysyttelemään lojaalisella pohjalla (jolle hän niin päättäväisesti asettui edustajakokouksessa), niin muut eivät pysy, ja minun osoittamani lopputulos on kiertämätön...

...Niinpä kysyn itseltäni: minkä vuoksi me tosiaan eroamme?.. Käyn uudelleen lävitse edustajakokouksen kaikki tapahtumat ja vaikutelmat, myönnän esiintyneeni ja toimineeni usein tavattoman kiihtymyksen vallassa, „vimmoissani”, tämän vikani olen mielelläni valmis tunnustamaan kenelle hyvänsä, jos pitää nimittää viaksi sitä, mikä oli luonnollinen seuraus vallinneesta ilmapiiristä, vastavaikutuksesta, sivuhuomautuksista, taistelusta etc. Mutta katsellessani nyt ilman minkäänlaista vimmastusta niitä tuloksia, jotka saavutettiin, sitä, mikä saatiin aikaan vimmatun taistelun avulla, en voi nähdä näissä tuloksissa mitään, en kerrassaan mitään puolueelle vahingollista enkä yhtään mitään, mikä loukkaisi tai solvaisi vähemmistöä.

Jo se seikka, että joutui jäämään vähemmistöksi, ei tietenkään voinut olla olematta katkeraa, mutta panen jyrkän vastalauseeni sellaista ajatusta vastaan, että olisimme ketään „ryvettäneet”, että olisimme *halunneet* ketään solvata tai nöyryyttää. Mitään sellaista ei ollut. Eikä pidä sallia, että poliittinen erimielisyys panisi selittelemään tapauksia syyttämällä vastapuolta vilpillisyydestä, konnamaisuudesta,

* — Jos on luvallista verrata pientä suureen. *Toim.*

juonittelusta ja muista herttaisista asioista, joista yhä useammin kuulee lähenevän kahtiajakaantumisen ilmapiirissä. Ei pidä sallia sitä, sillä se olisi vähintään *nec plus ultra* * typerää.

Poliittisesti (ja organisatorisesti) olimme Martovin kanssa eri mieltä, samoin kuin olimme olleet eri mieltä hänen kanssaan kymmeniä kertoja. Tultuani voitetuksi sääntöjen L pykälää koskevassa kysymyksessä en voinut olla pyrkimättä kaikella tarmollani saamaan hyvitystä sen pohjalla, mitä minulle (ja edustajakokoukselle) jäi. En voinut olla pyrkimättä saamaan aikaan toiselta puolen tiukasti iskralaista Keskuskomiteaa ja toiselta puolen toimituskolmikko... Minun mielestäni *ainoastaan* tämä kolmikko kykenee olemaan virallisena laitoksena eikä perhekuntalaisuudelle ja leväperäisyydelle perustuvana kollegiona, kykenee olemaan ainoana todellisena keskuksena, jossa jokainen aina esittäisi ja puolustaisi puoluekantaista mielipidettä eikä hiuskarvanakaan vertaa enempää ja irrelative ** kaikesta henkilökohtaisesta, kaikenlaisista loukkaantumisen, poistumisen y.m. näkökohdista.

Edustajakokouksessa sattuneiden tapahtumien jälkeen tämä kolmikko epäilemättä laillisti sellaisen poliittisen ja organisatorisen linjan, joka eräässä suhteessa on suunnattu Martovia vastaan. Epäilemättä. Senkö vuoksi pitäisi repiä rikki? Senkö vuoksi pitäisi hajoittaa puoluetta?? Mutta eivätkö Martov ja Plehanov olleet mielenosoituksia koskevassa kysymyksessä minua vastaan? Mutta emmekö minä ja Martov olleet ohjelmakysymyksessä Plehanovia vastaan? Eikö jokainen kolmikko ole aina yhdeltä sivultaan jokaista osallista vastaan? Jos iskralaisten enemmistö sekä „Iskra” järjestössä että edustajakokouksessa katsoi virheelliseksi tuon martovilaisen linjan erikoisvivahteen organisatorisessa ja poliittisessa suhteessa, niin eivätkö yritykset selittää tämä jollain „salakujeella”, „ärsyttämällä” j.n.e. ole tosiaan tulkittomia? Eikö olisi tulkutonta yrittää suoriutua tästä tosiasiasta *haukkumalla* tuota enemmistöä „hampparijoukoksi”?

Toistan: minä, samoin kuin iskralaisten enemmistö edustajakokouksessa, olen syvästi vakuuttunut siitä, että Martov otti väärän suunnan ja että häntä piti oikaista. On typerää pitää tätä oikaistua loukkauksena, selitellä sitä solvaukseksi etc. Me emme ole ketään emmekä millään „tahranneet”, emme „tahrata” emmekä syrjäytä *työstä*. Mutta kahtiajaon toimeenpaneminen *keskuksesta* syrjäyttämisen vuoksi olisi minusta käsittämätöntä „järjettömyyttä” ***.

Nämä kirjeessä antamani lausunnot katsoin välttämättömäksi esittää nyt uudelleen, sillä ne osoittavat *tarkasti* enemmistön pyrkimyksen vetää *heti* selvä raja toiselta puolen hyökkäysten räikeydestä ja „vimmasta” y.m.s. johtuvien mahdollisten (ja kiivaassa taistelussa kiertämättömien) henkilökohtaisten loukkaantumisten ja henkilökohtaisen kiivas-

* — äärimmäisen. *Toim.*

** — riippumatta. *Toim.*

*** Tämä kirje (kirje A. N. Potresoville, päivätty elokuun 31 (syyskuun 13) p:nä 1903. *Toim.*) on kirjoitettu jo *syyskuussa* (uutta lukua). Siitä on jätetty pois se, mikä mielestäni ei kuulu asiaan. Jos kirjeen saaja pitää juuri pois jätettyä tärkeänä, niin hänen on helppoa täyttää aukko. Niin, käytän tätä tilaisuutta antakseni kerta kaikkiaan kaikille vastaväittäjilleni oikeuden julkaista kaikki minun yksityiskirjeeni, jos he katsovat sen olevan asialle hyödyksi.

tumisen sekä toiselta puolen vissin poliittisen virheen, poliittisen linjan (kokoomus oikeistosiiven kanssa) välille.

Nämä lausunnot todistavat, että vähemmistön *passiivinen vastarinta alkoi heti edustajakokouksen jälkeen* ja aiheutti meidän puoleltamme heti varoituksen, että se on *askel puolueen kahtiajakamista kohti*; — että se on suorastaan vastakkaista *edustajakokouksessa annetuille lojaalisille lausunnoille*; — että se tulee olemaan kahtiajakamista yksinomaan *keskuselimistä syrjäyttämisen* (nimittäin valitsematta jäämisen) *vuoksi*, sillä kukaan ei ole aikonut milloinkaan syrjäyttää *työstä* ketään puolueen jäsentä; — että poliittinen erimielisyys meidän välillämme (joka on kiertämätön, koska ei ole vielä selvitetty eikä ratkaistu kysymystä, Martovko erehtyi vai mekö erehdyimme linjassamme edustajakokouksessa) *alkaa yhä enemmän vääristyä rettelöksi* sättimisi-
neen, epäluuloineen y.m., y.m.

Varoitukset eivät auttaneet. Vähemmistön käyttäytyminen osoitti, että vähimmän *lujat ja vähimmän puoluetta arvossa pitävät* ainekset saavat siinä yliotteen. Tämä pakoitti minut ja Plehanovin peruuttamaan suostumuksemme Glebovin ehdotukseen: tosiaan, kun vähemmistö omilla *teoillaan* todisti poliittisen epävakaisuutensa ei vain periaatteiden alalla, vaan myöskin *alkeellisen puoluelojaalisuuden* alalla, niin mikä merkitys voi olla *sanoilla* paljonpuhutusta „periytyväisyydestä”? Ei kukaan tehnyt niin terävää pilaa kuin Plehanov sellaisen vaatimuksen tolkuttomuudesta, että puoluelehden toimitukseen pitäisi „kooptoida” enemmistö niitä henkilöitä, jotka suoraan ilmoittavat uusista ja lisääntyvistä erimielisyyksistään! Onko missään maailmassa nähty sellaista, että *ennen uusien* erimielisyyksien *selvittämistä* lehdistössä, puolueen edessä, puolueen enemmistö keskustelimitä olisi itse muuttanut itsensä vähemmistöksi? Esitetäköön ensin erimielisyydet, käsitelköön puolue niiden syvyyden ja merkityksen, korjatkoon puolue itse oman virheensä, jonka se teki toisessa edustajakokouksessa, jos jokin määrätty virhe tulee todistetuksi! Yksistään jo tuontapaisen vaatimuksen asettaminen vielä tuntemattomien erimielisyyksien *nimessä* toi esiin vaatijain täydellisen epävakaisuuden, poliittisten erimielisyyksien tukahduttamisen kokonaan rettelöimisellä, kunnioituksen täydellisen puutteen sekä koko puoluetta että omia vakaumuksiaan kohtaan. Maailmassa ei ole vielä ollut eikä milloinkaan tule olemaan sellaisia

periaatteellisesti vakaumuksellisia henkilöitä, jotka kieltäytyisivät *vakuuttamasta* ennen kuin he saavat (*yksityisjärjestyksessä*) enemmistön siinä laitoksessa, jonka vakaumuksen he aikovat saada muuttumaan.

Vihdoin lokakuun 4 p:nä tov. Plehanov ilmoittaa, että hän tekee *viimeisen* yrityksen tämän tolkkuttomuuden lopettamiseksi. Pidetään vanhan toimituksen kaikkien kuuden jäsenen kokous, jossa on läsnä Keskuskomitean uusi jäsen*. Kokonaista kolme tuntia tov. Plehanov todistelee sellaisen vaatimuksen järjettömyyttä, että „vähemmistöstä” pitäisi „kooptoida” neljä henkilöä niiden kahden lisäksi, jotka ovat „enemmistöstä”. Hän ehdottaa *kooptoitavaksi kaksi*, jotta voitaisiin toisaalta poistaa kaikki sellaiset luulot, että me haluamme jotakuta „näännyttää”, nujertaa, painaa maahan, teillata ja haudata, sekä toisaalta voitaisiin suojata puolueen „enemmistön” oikeudet ja kanta. *Myöskin kahden henkilön kooptoiminen hylätään.*

Lokakuun 6 p:nä kirjoitimme Plehanovin kanssa kaikille „Iskran” entisille toimittajille ja sen avustajalle tov. Trotskille seuraavansisältöisen virallisen kirjeen:

„Kunnioitettavat toverit! Pää-äänenkannattajan toimitus katsoo velvollisuudekseen lausua virallisesti välittelunsa sen johdosta, että Te olette syrjäytyneet „Iskran” ja „Zarjan” avustamisesta. Niistä monista avustamispyyntöistä huolimatta, joita me teimme heti puolueen toisen edustajakokouksen jälkeen ja jotka me sittemmin toistimme moneen kertaan, emme ole saaneet Teiltä ainoatakaan kirjallista tuotetta. Pää-äänenkannattajan toimitus ilmoittaa katsovansa, ettei sen puolelta ole mitenkään aiheutettu Teidän syrjäytymistänne avustamisesta. Mikään henkilökohtainen kiihtymys ei tietenkään saa olla esteenä työskentelylle puolueen Pää-äänenkannattajassa. Mutta jos Teidän syrjäytymisenne johtuu joistakin Teidän ja meidän välillämme olevista mielipide-eroavaisuuksista, niin pitäisimme puolueen etujen kannalta erikoisen hyödyllisenä näiden erimielisyyksien seikkaperäistä esittämistä. Enemmänkin. Pitäisimme erikoisen toivottavana, että näiden erimielisyyksien luonne ja syvyys selitettäisiin mahdollisimman pian koko puolueelle meidän toimittamiemme julkaisujen palstoilla”**.

Kuten lukija näkee, meille jäi edelleenkin kokonaan epäselväksi, onko „vähemmistön” teoissa vallitsevana henkilö-

* Sen ohella tämä Keskuskomitean jäsen⁷⁷ järjesti vartavasten useita yksityisiä ja yhteisiä keskusteluja vähemmistön kanssa kumoten naiiveja perättömiä juttuja ja vedoten puoluevelvollisuuteen.

** Kirjeeseen tov. Martoville oli lisätty vielä yksi kohta erästä kirjasta koskevine kysymyksineen ja lause: „Vihdoin, asian edun vuoksi tiedoitamme Teille vielä kerran, että olemme nytkin valmiita kooptimaan Teidät Pää-äänenkannattajan toimituksen jäseneksi antaaksemme Teille täyden mahdollisuuden virallisesti saattaa tietoon ja puolustaa kaikkia katsantokantojanne korkeimmassa puolue-elimessä”.

kohtainen kiihtymys vaiko halu antaa äänenkannattajalle (ja puolueelle) *uusi suunta*, ja nimenomaan minkäläinen, missä asiassa. Minä ajattelen, että nykyäänkin, jos asetettaisiin vaikka 70 selittäjää työhön tämän kysymyksen selvittämiseksi minkäläisen kirjallisuuden ja minkäläisten todistuslausuntojen perusteella hyvänsä, niin hekään eivät koskaan pääsisi selville tuosta sekasotkusta. Rettelöä voidaan tuskin milloinkaan selvittää: siitä täytyy tehdä loppu tai siitä pitää väistyä sivuun*.

Kirjeeseen lokakuun 6 pltä Axelrod, Zsulitsh, Starover, Trotski ja Koltsov vastasivat meille parilla rivillä, että allekirjoittaneet eivät mitenkään osallistu „Iskraan” sen jälkeen, kun se on siirtynyt uuden toimituksen käsiin. Tov. Martov oli puheliaampi ja kunnioitti meitä tällaisella vastauksella:

„VSDTP:n Pää-äänenkannattajan toimitukselle. Kunnioitettavat toverit! Vastauksesi kirjeeseen lokakuun 6 pltä ilmoitan seuraavaa: Minä katson kaikki selityksemme yhteisestä työstä samassa äänenkannattajassa päättyneiksi sen neuvottelun jälkeen, joka pidettiin Keskuskomitean jäsenen läsnäollessa lokakuun 4 pnä ja jossa Te kieltäyditte vastaamasta kysymykseen, mitkä olivat ne syyt, jotka saattoivat Teidät ottamaan takaisin meille tehdyn ehdotuksen Axelrodin, Zsulitshin, Staroverin ja minun tulosta toimitukseen sillä ehdolla, että annamme lupauksen valita „edustajaksemme” Neuvostoon tov. Leninin. Sen jälkeen, kun Te mainitussa neuvottelussa moneen kertaan kieltäyditte esittämästä määritellysti Teidän omia, todistajain läsnäollessa annettuja lausuntojanne, minä en katso tarpeelliseksi selittää Teille kirjeessä niitä perusteita, joiden vuoksi kieltäydyn työskentelemästä „Iskrassa” nykyisissä olosuhteissa. Jos käy tarpeelliseksi, niin puhun siitä seikkaperäisesti koko puolueen edessä, joka jo toisen edustajakokouksen pöytäkirjoista näkee, miksi minä kieltäydyin Teidän nyt toistamastanne ehdotuksesta ottaa paikka toimituksessa ja Neuvostossa...**

L. Martov”

Tämä kirje yhdessä edellä esitettyjen asiakirjojen kanssa antaa kumoamattoman selityksen siihen boikottia, hajotusta, anarkiaa ja kahtiajakamisen valmistelua koskevaan kysymykseen, jonka tov. Martov „Piiritystilassaan” niin huolellisesti sivuuttaa (huutomerkeillä ja pisteriveillä), nimittäin lojaalisia ja epälojaalisia taistelukeinoja koskevaan kysymykseen.

* Tov. Plehanov varmaankin lisäisi tähän: tai pitää tyydyttää *kaikki ja kaikenlaiset* rettelön alkajien vaatimukset. Me tulemme näkemään, miksi se oli mahdotonta.

** Jätän pois vastauksen Martovin kirjasen johdosta, joka siihen aikaan julkaistiin uutena painoksena.

Tov. Martoville ynnä muille *ehdotetaan*, että he esittäisivät erimielisyytensä, heitä *pyydetään* sanomaan suoraan, mistä on kysymys ja minkälaisia ovat heidän aikomuksensa, heitä *suostutellaan* lopettamaan kiukuttelemisensa ja käsittelemään rauhallisesti 1. §:ssä tehty virhe (joka on kiinteässä yhteydessä oikealle kääntymisen sisältävään virheeseen), mutta tov. Martov ja kumpp. *kieltäytyvät keskustelemasta* ja huutavat: minua kiusataan, minua näännytetään! „Hirmusanasta” tehty pilkka ei jäähdyttänyt niiden koomillisten voivotusten kiihkoa.

Mutta miten voidaan *kiusata* sitä, joka *kieltäytyy työskentelemästä yhdessä?* — kysyimme tov. Martovilta. Kuinka voidaan loukata, „näännyttää” ja ahdistaa vähemmistöä, kun se *kieltäytyy olemasta vähemmistönä??* Sillä kaikenlainen vähemmistöinä oleminenhan merkitsee ehdottomasti ja välttämättömästi määrätynlaista epäedullisuutta sille, joka on jäänyt vähemmistöksi. Tämä epäedullisuus on joko siinä, että täytyy mennä kollegioon, joka tulee käyttämään vanhimman oikeutta määrätyissä kysymyksissä, tai pitää jäädä kollegion ulkopuolelle, rynnäköidä sitä ja joutua siis lujasti linnoitettujen pattereiden tulen alle.

Kirkumalla „piiritystilasta” tov. Martov halusi kai sanoa, että heitä vastaan, jotka ovat jääneet vähemmistöön, taistellaan tai heitä hallitaan epäoikeudenmukaisesti ja epälojaalisesti. *Vain* tällaisessa väitteessä olisi (Martovin mielestä) edes hitunen järkeä, sillä, toistan sen, vähemmistössä oleminen tuottaa ehdottomasti ja kiertämättömästi määrätynlaista epäedullisuutta. Mutta siinähan se koomillisuus onkin, että tov. Martovia vastaan ei voitu *mitenkään taistella*, niin kauan kuin hän kieltäytyi puhumasta! vähemmistöä ei voitu *mitenkään hallita*, niin kauan kuin se kieltäytyi olemasta vähemmistönä!

Tov. Martov ei voinut todistaa *ainoatakaan sellaista tapausta*, että Pää-äänenkannattajan toimitus olisi ylittänyt tai väärinkäyttänyt valtaansa, kun minä ja Plehanov olimme toimituksessa. Myöskään vähemmistön käytännönmiehet eivät voineet todistaa *ainoatakaan sellaista tapausta* Keskuskomitean taholta. Kiemurtelipa tov. Martov nyt „Piiritystilassaan” miten tahansa, niin täysin kumoamattomaksi jää, että *piiritystilasta kirkuminen ei ole ollut kerrassaan mitään muuta kuin „surkeata ruikutusta”.*

Sitä, ettei edustajakokouksen nimittämää toimitusta vastaan ollut kerrassaan mitään *järjellisiä* perusteluja, kuvaavat тов. Martovilla ja kumppaneilla parhaiten heidän omat sanansa: „me emme ole maaorjia!” („Piiritystila”, s. 34). Joukkojärjestön ja joukkokurin yläpuolella oleviin „valittuihin sieluihin” lukeutuvan porvarillisen intelligentin psykologia esiintyy tässä erinomaisen selvästi. Kun puolueessa työskentelemisestä kieltäytymistä *selitetään* sillä, että „me emme ole maaorjia”, niin se merkitsee sitä, että *paljastetaan itsensä täydellisesti* ja tunnustetaan perustelujen täydellinen puuttuminen, täydellinen perustelukyvyyttömyys sekä tyytymättömyyden järkisyiden täydellinen puuttuminen. Me Plehanovin kanssa ilmoitamme, että emme ole mielestämme mitenkään antaneet aihetta kieltäytymiseen, pyydämme esittämään erimielisyydet, mutta meille vastataan: „me emme ole maaorjia” (ja lisätään: kooptaation suhteen emme ole vielä kauppoja tehneet).

Intelligenttimäisestä individualismista, joka näytti itsensä jo 1. §:stä käydyissä kiistoissa ilmaisten taipumuksensa opportunistiseen järjelyyn ja anarkistisiin fraaseihin, näyttää *jokainen* proletaarinen organisaatio ja kuri *maaorjuudelta*. Lukeva yleisö saa kohta tietää, että uusi *puolueen edustajakokouskin* näyttää näistä „puolueen jäsenistä” ja puolueen „toimihenkilöistä” — „valituille sieluille” kauhealta ja sietämättömältä maaorjuuslaitokselta... Tämä „laitos” on todellakin kauhea niille, jotka ovat halukkaita käyttämään hyödykseen puoluekantaisuuden titteliä, mutta tuntevat, ettei tämä titteli *ole yhdenmukainen* puolueen etujen ja puolueen tahdon kanssa.

Ne komiteoiden päätöslauselmat, jotka luettelin uuden „Iskran” toimitukselle kirjoittamassani kirjeessä ja jotka тов. Martov julkaisi „Piiritystilassaan”, osoittavat tosiasiassa, että vähemmistön käyttäytyminen on ollut kauttaaltaan edustajakokouksen päätöksiin *alistumattomuutta*, myönteisen käytännöllisen toiminnan *hajoittamista*. Opportunisteista ja „Iskran” vihaajista muodostunut vähemmistö on *repinyt puoluetta*, tarvellyt ja hajoittanut toimintaa pyrkiesään kostamaan edustajakokouksessa kärsimänsä tappion ja tuntiessaan, että *rehellisin ja lojaalisin* keinoin (selittämällä asiaa lehdistössä tai edustajakokouksessa) se *ei milloinkaan* kykene kumoamaan toisessa edustajakokouksessa heitä vastaan nostettua syytöstä opportunistista ja

intelligenttimäisestä häilyväisyydestä. Tuntien olevansa voimattomia *saamaan* puoluetta *vakuuttuneeksi* he yrittivät vaikuttaa siten, että *hajoittivat* puoluetta ja *häiritsivät kaikkia toimintaa*. Heitä nuhdeltiin siitä, että he (sotkiessaan asioita edustajakokouksessa) aiheuttivat halkeaman meidän astiaamme; he vastasivat nuhteeseen siten, että yrittivät *kaikin voimin* saada haljenneen astian *särjetyksi kokonaan*.

Käsitykset menivät niin sekaisin, että boikotti ja työstä syrjään jääminen julistettiin taistelun „*rehelliseksi*” keinoiksi”. Nyt tov. Martov hääreäilee kaikin tavoin tämän arka-luontoisen kysymyksen ympärillä. Tov. Martov on niin „periaatteellinen”, että puolustaa boikottia,... kun sitä harjoittaa vähemmistö, mutta tuomitsee boikotin, kun se uhkaa Martovia itseään hänen jouduttuaan enemmistöön!

Minun mielestäni voidaan jättää käsittelemättä kysymys siitä, onko tämä rettelöimistä vai „periaatteellista erimielisyyttä” rehellisiin taistelukeinoihin nähden sosialidemokraattisessa työväenpuolueessa.

Sen jälkeen, kun oli epäonnistuttu yrityksissä (lokakuun 4 ja 6 pnä) saada selitys „kooptaation” vuoksi jutun alkaneilta tovereilta, keskustelijoille ei jäänyt muuta keinoa kuin katsoa, minkälaista heidän sanoissa lupaamansa lojaalinen taistelu tulee todellisuudessa olemaan. Lokakuun 10 pnä Keskuskomitea kääntyi kirjelmällä Liigan puoleen (ks. Liigan pöytäkirjoja, ss. 3—5) ilmoittaen siinä säännöistä, joita se laati, ja kutsui Liigan jäseniä avustamaan. Tähän aikaan Liigan hallinto oli hylännyt Liigan edustajakokouksen koollekutsumisen (kahdella äänellä yhtä vastaan, ks. samaa, s. 20). Vähemmistön kannattajien vastaukset tähän kirjelmään osoittivat heti, että paljonpuhuttu lojaalisuus ja edustajakokouksen päätösten tunnustaminen olivat vain fraasi, että todellisuudessa vähemmistö oli päättänyt ehdottomasti *olla alistumatta* puolueen keskustelijien tahtoon ja vastasi niiden kehoituksiin liittyä yhteiseen työhön *sisällyksettömillä kirjeillä*, jotka olivat täynnä sofismeja ja *anarkistisia* fraaseja. Hallinnon jäsenen Deutschin surullisenkuuluisaan avoimeen kirjeeseen (s. 10) vastasimme yhdessä Plehanovin ja muiden enemmistön kannattajain kanssa lausumalla jyr-

* Gornozavodskilainen päätöslauselma („Piiritystila”, s. 38).

kän „vastalauseen niitä räikeitä puoluekurin rikkomisia vastaan, joiden avulla Liigan toimihenkilö julkeaa jarruttaa puolue-elimen organisatorista toimintaa ja kehoittaa samantyyppiseen kurin ja sääntöjen rikkomiseen muitakin tovereita. Sentapaiset fraasit kuin „en katso itselläni olevan oikeutta osallistua sellaiseen työhön Keskuskomitean kutsusta” tai „toverit! emme saa missään tapauksessa jättää sen (Keskuskomitean) käsiin Liigan uusien sääntöjen laatimista” y.m.s. kuuluvat senlaatuisiin agitaatiokeinoihin, jotka voivat herättää vain suuttumusta jokaisessa, joka hiukankin ymmärtää, mitä merkitsevät käsitteet: puolue, järjestö ja puoluekuri. Tuontapaiset keinot ovat sitäkin inhottavampia, kun niitä käytetään juuri muodostettua puolue-elintä vastaan ja ne ovat siis selviä yrityksiä horjuttaa puoluetoverien luottamusta siihen, ja niitä otetaan käytäntöön Liigan hallinnon jäsenen toiminimellä ja Keskuskomitean selän takana” (s. 17).

Tällaisissa oloissa Liigan edustajakokouksesta saattoi tulla vain skandaali.

Tov. Martov jatkaa alusta lähtien edustajakokouksessa käyttämänsä „sieluun tunkeutumisen” taktiikkaa tällä kertaa tov. Plehanoviin nähden väaristelemällä yksityiskeskusteluja. Tov. Plehanov esittää vastalauseen, ja tov. Martovin on peruutettava (Liigan pöytäk., ss. 39 ja 134) kevytmieliset tai ärtyisät soimauksensa.

Tulee selostuksen vuoro. Minä olin Liigan edustajana puolueen edustajakokouksessa. Yksinkertainen ote selostukseni konseptista (s. 43 ja seur.) * osoittaa lukijalle, että minä hahmottelin pääpiirtein sen saman analyysin edustajakokouksessa toimitetuista äänestyksistä, joka kehitetyssä asussaan muodostaa tämänkin kirjaseen sisällön. Selostuksen koko painopiste oli nimenomaan sen todistamisessa, että Martov ja kumpp. joutuivat tekemiensä virheiden vuoksi puolueemme opportunistiseen siipeen. Siitä huolimatta, että selostus tehtiin kaikkein katkeroituneimpien vastustajien enemmistön edessä, he eivät voineet löytää siitä mitään, mikä olisi poikennut puoluetistelun ja -polemiikin lojaalisista keinoista.

Martovin selostus oli sitä vastoin minun esitykseni tehtyjen pienten ja osittaisten „korjausten” lisäksi (näiden

* Ks. tätä osaa, ss. 59—69. *Toim.*

korjausten paikkansapitämättömyyden olemme edellä osoittaneet)... eräänlainen sairaiden hermojen tuote.

Eipä ihme, että enemmistö kieltäytyi käymästä taistelua sellaisessa ilmapiirissä. Tov. Plehanov esitti vastalauseensa „näytöksen” johdosta (s. 68) — se oli tosiaan oikea „näytös”! — ja poistui edustajakokouksesta haluamatta esittää jo valmiiksi laatimiaan vastaväitteitä selostuksen sisältöön nähden. Edustajakokouksesta poistuivat melkein kaikki muutkin enemmistön kannattajat jätettyään kirjallisen vastalauseensa tov. Martovin „sopimattoman käyttäytymisen” johdosta (Liigan pöytäk., s. 75).

Kaikki saivat nähdä täysin havainnollisesti vähemmistön taistelukeinot. Vähemmistöä me syytimme poliittisesta virheestä edustajakokouksessa, kääntymisestä opportunistiin, kokoomuksesta bundilaisten, Akimovien, Bruckerien, Jegorovien ja Mahovien kanssa. Vähemmistö kärsi edustajakokouksessa tappion ja on „muokannut” nyt kaksi taistelutapaa, joihin sisältyy loppumaton määrä monenlaisia erillisiä hyökkäyksiä, rynnäköitä, päällekkarkauksia j.n.e.

Ensimmäinen tapa on kaiken puolue työn epäjärjestykseen saattaminen, asioiden tarveleminen, pyrkimys kaiken jarruttamiseen „syitä selittämättä”.

Toinen tapa on „näytösten” järjestäminen y.m., y.m.*.

Tämä „toinen taistelutapa” tuntuu myös Liigan paljonpuhutuissa „periaatteellisissa” päätöslauselmissa, joiden käsittelyyn „enemmistö” ei tietenkään osallistunut. Tarkastelkaamme näitä päätöslauselmia, jotka tov. Martov on nyt julkaissut uudelleen „Piiritystilassaan”.

Ensimmäinen päätöslauselma, jonka ovat allekirjoittaneet toverit Trotski, Fomin, Deutsch y.m., sisältää kaksi puolueen edustajakokouksen „enemmistöä” vastaan tähdättyä teesiä: 1) „Liiga lausuu syvän valittelunsa sen johdosta, että edustajakokouksessa esille tulleiden pyrkimysten vuoksi, jotka itse asiassa ovat ristiriidassa „Iskran” entisen politiikan kanssa, puolueen sääntöjen laatimisessa ei kiinnitetty tarpeellista huomiota riittävien takeiden luomiseen

* Minä jo mainitsin, että noita emigrantti- ja karkoituselämän ilmapiirissä tavallisten rettelöiden alhaisimpia ilmenemismuotoja ei ole järkevää katsoa alhaisista vaikutteista johtuviksi. Ne ovat omalaatuinen tauti, joka leviää kulkutaudin lailla määrätynlaisissa epänormaalisissa oloissa, hermojen epäkuntoon joutuessa j.n.e. Minun täytyi tässä palauttaa mielin tuon taistelusysteemin todellinen luonne, sillä tov. Martov on „Piiritystilassaan” sen täydellisesti toistanut.

Keskuskomitean riippumattomuuden ja arvovallan suojelemiseksi" (Liigan pöytäk., s. 83).

Tämä „periaatteellinen” teesi sisältyy, kuten jo näimme, *akimovilaiseen* fraasiin, jonka *opportunistisen* luonteen paljasti puolueen edustajakokouksessa *jopa* тов. Popovkin! Sellaiset väitteet, että „enemmistö” ei aio suojata Keskuskomitean riippumattomuutta ja arvovaltaa, ovat oikeastaan aina jääneet vain *juoruiksi*. Ei tarvitse mainita muuta kuin se, että silloin, kun me Plehanovin kanssa olimme toimituksessa, meillä *ei ollut Neuvostossa Pää-äänenkannattajan* vallitsevaa asemaa Keskuskomiteaan nähden, mutta kun martovilaiset tulivat toimitukseen, niin Neuvostossa *muodostui Pää-äänenkannattajan* vallitseva asema Keskuskomiteaan nähden! Kun me olimme toimituksessa, niin Neuvostossa *oli Venäjän käytännönmiehillä vallitseva asema* ulkomailla oleviin kynäilijöihin nähden; martovilaisilla osoittautui asia olevan päinvastoin. Kun me olimme toimituksessa, niin Neuvosto *ei kertaakaan* yrittänyt sekaantua yhteenkään *käytännölliseen* kysymykseen; yksimielisen kooptaation jälkeen *alkoi sellainen sekaantuminen*, josta lukeva yleisö saa piakkoin seikkaperäisesti tietää.

Käsiteltävänä olevan päätöslauselman seuraava teesi on: „...puolueen virallisia keskuksia perustettaessa edustajakokous jätti huomioonottamatta periytyväisyysyhteyden tosiasiallisesti muodostuneisiin keskuksiin”...

Tämä teesi sisältyy kokonaan keskusten *henkilökö*koonpanoa koskevaan kysymykseen. „Vähemmistö” katsoi paremmaksi sivuuttaa sen seikan, että vanhat keskuksat osoittivat edustajakokouksessa kelpaamattomuutensa ja tekivät joukon virheitä. Mutta koomillisinta oli vetoaminen „periytyväisyyteen” Organisaatiokomiteaan nähden. Kuten näimme, edustajakokouksessa ainoakaan edustaja ei lausunut halaistua sanaakaan Organisaatiokomitean täyden kokoonpanon vahvistamisesta. Edustajakokouksessa Martov huusi aivan vimmossaan, että hän pitää häpeällisenä ehdokaslistaa, jossa on kolme Organisaatiokomitean jäsentä. Edustajakokouksessa „vähemmistö” esitti *viimeisen* ehdokaslistansa, jossa oli *yksi* OK:n jäsen (Popov, Glebov tai Fomin ja Trotski), mutta „enemmistö” vei läpi ehdokaslistan, jossa oli kaksi OK:n kolmesta jäsenestä (*Travinski, Vasiljev* ja Glebov). Herää kysymys: voidaankohan tuota „periytyväisyyteen” vetoamista sanoa „periaatteelliseksi erimielisyydeksi”?

Siirrymme toiseen päätöslauselmaan, jonka on allekirjoittanut vanhan toimituksen neljä jäsentä toveri Axelrodin johdolla. Siinä me tapaamme kaikki „enemmistöä” vastaan tehdyt perussytykset, jotka on sen jälkeen toistettu moneen kertaan lehdistössä. Niitä on mukavinta tarkastella juuri toimituskerhon jäsenten esittämässä sanamuodossa. Syytykset on tähdätty „puolueen itsevaltais-byrokraattista hallintajärjestelmää” vastaan, „byrokraattista sentralismia” vastaan, joka erotukseksi „todella sosialidemokraattisesta sentralismista” on määritelty seuraavalla tavalla: se „ei aseta etusijalle sisäistä yhtymistä, vaan ulkonaisen, muodollisen yhtenäisyyden, joka toteutetaan ja suojataan pelkästään mekaanisin keinoin, tukahduttamalla järjestelmällisesti yksilöllistä aloitekykyä ja yhteiskunnallista omatoimisuutta”; siksi se „itse olemuksensa vuoksi on kyvytön liittämään elimellisesti yhteen yhteiskunnan perusaineksia”.

Minkälaisesta „yhteiskunnasta” tov. Axelrod ja kumpp. tässä puhuvat, yksin Allah sen tietää. Tov. Axelrod ei nähtävästi itsekään kunnolleen tietänyt, kirjoittaako hän zemstvoanomusta hallinnon alalla toivottavista reformeista vai vuodattaako hän „vähemmistön” valituksia. Mitä *voi* puolueessa *merkitä* „itsevaltius”, josta tyytymättömät „toimittajat” kirkuvat? Itsevaltius on valvonnasta ja vastuuvollisuudesta vapaata vaaleihin perustumatonta yhden henkilön ylivaltaa. „Vähemmistön” kirjallisista tuotteista tiedetään aivan hyvin, että tällaisena itsevaltiaana pidetään *minua* eikä ketään muuta. Silloin, kun käsiteltävänä oleva päätöslauselma kirjoitettiin ja hyväksyttiin, minä olin Pää-äänenkannattajassa yhdessä Plehanovin kanssa. Siis tov. Axelrod ja kumpp. lausuvat mielipiteenään, että myöskin Plehanov ja kaikki Keskuskomitean jäsenet „hallitsivat puoluetta” ei katsantokantojensa mukaisesti asian hyväksi, vaan itsevaltiaan Leninin *tahdon* mukaisesti. Syytös itsevaltaisesta hallitsemisesta johtaa välttämättömästi ja kiertämättömästi siihen, että kaikki muut hallintaan osallistujat itsevaltiasta lukuunottamatta katsotaan yksinkertaisiksi välikappaleiksi vieraissa käsissä, pelinappuloiksi, vieraan tahdon täytöntöönpanijoiksi. Ja me kysymme yhä uudestaan: onko tuo tosiaankin kunnianarvoisen tov. Axelrodin „periaatteellista erimielisyyttä”?

Edelleen. Mistä ulkonaisesta, muodollisesta yhtenäisyydestä tässä „puolueenjäsenemme” puhuvat palattuaan juuri

puolueen edustajakokouksesta, jonka päätökset he juhlallisesti tunnustivat laillisiksi? Vai tietävätköhän he ehkä puolueen edustajakokouksen lisäksi jonkin muun keinon yhtenäisyyden saavuttamiseksi vähänkin lujille perustoille järjestetyssä puolueessa? Jos tietävät, niin minkä vuoksi heillä ei ole miehuullisuutta sanoa suoraan, että he eivät enää tunnusta toista edustajakokousta lailliseksi edustajakokoukseksi? Miksi he eivät yritä esittää meille uusia ajatuksiaan ja uusia keinojaan, joiden tarkoituksena on yhtenäisyyden saavuttaminen muka järjestyneessä muka puolueessa?

Edelleen. Minkälaisesta „yksilöllisen aloitekyvyn tukahduttamisesta” puhuvat meidän intelligentti-individualistimme, joita puolueen Pää-äänenkannattaja oli vähää ennen sitä *pyydellyt* esittämään erimielisyytensä ja jotka *sen sijaan* olivat hieroneet kauppaa „kooptaatiosta”? Miten ylipäänsä minä Plehanovin kanssa tai Keskuskomitea voi tukahduttaa sellaisten henkilöiden aloitekykyä ja itsenäistä toimintaa, jotka kieltäytyivät *kaikenlaisesta* „toiminnasta” meidän kanssamme! Miten voidaan joitakin „tukahduttaa” sellaisessa elimessä tai sellaisessa kollegiossa, johon tukahdutettava *on kieltäytynyt osallistumasta*? Miten voivat valitsematta jääneet toimittajat tehdä valituksia „hallintasysteemiä” vastaan, kun he ovat kieltäytyneet „*olemasta hallittavina*”? *Me emme voineet* tehdä *minkäänlaisia* virheitä tovereittemme johtamisessa siitä yksinkertaisesta syystä, että nämä toverit eivät lainkaan työskennelleet meidän johdottomme alaisina.

Eiköhän ole selvää, että paljonpuhutusta byrokritismista kirkuminen on yksinkertaisesti keskusten henkilökokoonpanoon tyytymättömyyden verhoamista, viikunanlehti, jolla kaunistellaan edustajakokouksessa juhlallisesti annetun sanan syömistä. Sinä olet byrokraatti, koska edustajakokous ei asettanut sinua toimeen minun tahtoni mukaisesti, vaan tahtoani vastaan; sinä olet formalisti, koska nojautut edustajakokouksen muodollisiin päätöksiin etkä minun suostumukseeni; sinä toimit karkean mekaanisesti, sillä vetoat puolueen edustajakokouksen „mekaaniseen” enemmistöön etkä ota huomioon minun haluani tulla kooptoiduksi; sinä olet itsevaltiias, koska et halua luovuttaa valtaa vanhan kaveriseuran käsiin, joka pitää kiinni kerhollaisesta „periytyväisyydestään” sitä tiukemmin, mitä

epämiellyttävämpää sille on se, että edustajakokous suoraan hylkäsi tämän kerholaisuuden.

Tuossa byrokratismista kirkumisessa ei ole ollut eikä ole muuta *reaalista* sisältöä kuin yllä mainittu *. Ja juuri tuollainen taistelutapa vain osoittaa vielä kerran vähemmistön intelligenttimäisen häilyväisyyden. Vähemmistö halusi saada puolueen vakuuttuneeksi keskusten epäonnistuneesta valinnasta. Miten se halusi saada vakuuttuneeksi? Arvostelemallako sitä „Iskraa”, jota me Plehanovin kanssa toimitimme? Ei, siihen heillä ei riittänyt voimia. He tahtoivat saada puolueen vakuuttuneeksi siten, että osa puolueesta kieltäytyy työskentelemästä vihattujen keskusten johdon alaisena. Mutta maailman minkään puolueen mikään keskustelin ei pysty todistamaan kykyään johtaa niitä, jotka eivät halua alistua johdettavaksi. Kieltäytyminen keskusten johtoon alistumisesta merkitsee kieltäytymistä puolueesta olemisesta, merkitsee puolueen hajoittamista, se ei ole vakuuttamiskeino, vaan *hajoittamiskeino*. Ja juuri tuo hajoittamisen asettaminen vakuuttamisen tilalle on osoituksena periaatteellisen lujouden puuttumisesta, omiin aatteisiinsa luottamuksen puuttumisesta.

Puhutaan byrokratismista. Byrokratismi voidaan kääntää venäjän kielelle sanalla: mestnitshestvo (virkapaikkariita). Byrokratismi merkitsee *asian* etujen alistamista *virkauran* eduille, erikoisen huomion kiinnittämistä *virka-paikoihin* ja työn huomiotta jättämistä, *kooptaatiosta* kaha-koimista *aatteiden* puolesta taistelemisen asemesta. Tuollainen byrokratismi on todellakin ehdottomasti epäotollista ja vahingollista puolueelle, ja jätän levollisesti lukijan ratkaistavaksi, kumpi puolueessamme nykyään taistelevista puolista on syyllinen tuollaiseen byrokratismiin... Puhutaan karkean mekaanisista yhdistämistavoista. Karkean mekaaniset tavat ovat tietenkin vahingollisia, mutta jätän taaskin lukijan ratkaistavaksi, voidaanko kuvitella karkeampaa ja mekaanisempaa uuden suunnan taistelutapaa vanhaa suuntaa vastaan kuin on henkilöiden ottaminen puolue-eliimiin ennen kuin puolue on saatu vakuuttuneeksi uusien katsomusten olevan oikeita, ennen kuin näitä katsomuksia on puolueelle esitetty?

* Riittää, kun mainitsee, että тов. Plehanov lakkasi olemasta vähemmistön silmissä „byrokraattisen sentralismin” kannattaja sen jälkeen, kun hän pani toimeen hyväntekeväisen kooptaation.

Mutta ehkä vähemmistön mielilauselmilla on joku periaatteellinenkin merkitys, ehkä ne ilmaisevat jotain erikoista aatepiiriä siitä pienestä ja yksityisluontoisesta aiheesta riippumatta, joka tässä tapauksessa oli epäilemättä „käänteeseen” lähtökohtana? Kun jätetään huomioonottamatta kaha-koiminen „kooptaatiosta”, niin ehkä nuo lauseimat osoittautuvat sittenkin toisenlaisen käsitysjärjestelmän heijastukseksi?

Tarkastelkaamme kysymystä tältä puolelta. Tällöin meidän tulee panna merkille ennen kaikkea se, että ensimmäisenä tällaiseen tarkasteluun ryhtyi тов. Plehanov Liigassa osoittaessaan vähemmistön kääntyneen *anarkismiin* ja *opportunistiin*, sekä se, että juuri тов. Martov (joka nykyään on hyvin loukkaantunut siitä, kun kaikki eivät halua tunnustaa hänen kantaansa periaatteelliseksi * kannaksi) on katsonut parhaaksi „Piiritystilassaan” *sivuuttaa kokonaan* tämän välikohtauksen.

Liigan edustajakokouksessa herätettiin yleinen kysymys siitä, ovatko Liigan tai komitean itselleen laatimat säännöt pätevät ilman Keskuskomitean vahvistusta? vastoin Keskuskomitean vahvistusta? Kysymyksen luulisi olevan selvääkin selvemmän: säännöt ovat järjestyneisyyden muodollinen ilmaus, ja komiteoiden järjestämisoikeus on puolueemme sääntöjen kuudennessa pykälässä annettu kategorisesti nimenomaan Keskuskomitealle; säännöt määrittelevät komitean autonomian puitteet, ja ratkaiseva ääni näiden puitteiden määrittelyssä on puolueen keskuselimellä eikä paikallisella elimellä. *Nämä ovat aakkosia*, ja pelkkää lapsellisuutta oli se syvämielinen järkeily, että „järjestäminen” ei merkitse aina „sääntöjen vahvistamista” (ikäänkuin itse Liiga ei olisi itsenäisesti ilmaissut haluaan olla järjestynyt nimenomaan muodollisten sääntöjen perusteella). Mutta тов. Martov unohti (toivottavasti

* Ei ole mitään sen koomillisempaa kuin tuo uuden „Iskran” *loukkaantuminen* sen vuoksi, että Lenin näettekös ei halua nähdä periaatteellisia erimielisyyksiä tai kieltää ne. Mitä periaatteellisemmin te suhtautuisitte asiaan, sitä pikemmin te käsitelisisitte minun moneen kertaan tekemäni viittaukset opportunistiin kääntymisestä. Mitä periaatteellisempi olisi teidän kantanne, sitä vähemmän te voisitte madallata aatteellista taistelua virkapaikkariidoiksi. Syyttäkää itseänne, kun te itse olette tehneet kaikkenne estääksenne pitämästä teitä periaatteellisina ihmisinä. Esimerkiksi тов. Martov, puhuessaan „Piiritystilassaan” Liigan edustajakokouksesta, sivuuttaa vaitiololla Plehanovin kanssa käymänsä kiistan anarkismista, mutta sen sijaan kertoo, että Lenin on ylikeskus, että Leninin ei tarvitse muuta kuin katsahtaa, niin keskus antaa määräyksiä, että Keskuskomitea saanut Liigan edustajakokoukseen jalkoisella hevosella j.n.e. Minä en vähääkään epäile sitä, että juuri tällaisella aihevalinnallaan тов. Martov todisti syvän aatekantsuutensa ja periaatteellisuutensa.

väliaikaisesti) jopa sosialidemokratian aakkosetkin. Hänen mielestään vaatimus sääntöjen vahvistamisesta ilmaisee vain sen, että „entisen iskralaisen vallankumouksellisen sentralismin tilalle tulee byrokraattinen sentralismi” (Liigan pöytäk., s. 95), minkä ohella tov. Martov lausuu tuossa samassa puheessaan, että juuri siinä hän näkee asian „periaatteellisen puolen” (s. 96), jollaisen periaatteellisen puolen hän „Piiritystilassaan” katsoi parhaaksi sivuuttaa!

Tov. Plehanov vastaa heti Martoville pyytäen häntä pidät-
täytymään sellaisten „edustajakokouksen arvoa loukkaa-
vien” sanojen käyttämisestä kuin byrokritismi, omavaltai-
suus y.m. (s. 96). Tapahtuu repliikkien vaihto tov. Martovin
kanssa, joka näkee näissä sanoissa „määrätyn suunnan
periaatteellisen luonnekuvan”. Tov. Plehanov, kuten kaikki
enemmistön kannattajat, otti nämä sanat *silloin* niiden
konkreettisisä merkityksessä, käsittäen selvästi niiden ei
periaatteellisen, vaan kokonaan „kooptaatiohenkisen”
ajatuksen, jos niin voidaan sanoa. Hän tekee kuitenkin
myönnytyksen Martovien ja Deutschien vaatimuksille
(ss. 96—97) ja siirtyy muka periaatteellisten katsomusten
periaatteelliseen käsittelyyn. „Jos asia olisi siten”, sanoo
hän (s.o. jos komiteat olisivat autonomisia järjestönsä
luomisessa ja sääntöjensä laatimisessa), „niin ne olisivat
autonomisia suhteessa kokonaisuuteen, puolueeseen. Se ei
ole enää bundilainen, vaan suorastaan anarkistinen kanta.
Tosiaankin, anarkistit järkeilevät näin: yksilöiden oikeudet
ovat rajoittamattomia; ne voivat törmätä yhteen; jokainen
yksilö määrittelee itse oikeuksiensa puitteet. Autonomian
puitteita ei saa määritellä ryhmä itse, vaan kokonaisuus,
jonka osa se on. Havainnollisena esimerkkinä tämän peri-
aatteen rikkomisesta on Bund. Siis autonomian puitteet
määrittelee joko edustajakokous tai se korkein elin, jonka
edustajakokous on muodostanut. Keskuselimen vallan on
perustuttava siveelliseen ja älylliseen auktoriteettiin. Tässä
olen tietysti samaa mieltä. Järjestön jokaisen edustajan on
pidettävä huolta siitä, että laitoksella on siveellinen auktori-
teetti. Mutta siitä ei seuraa, että kun tarvitaan auktori-
teettia, niin ei tarvita valtaa... Vallan auktoriteetin asetta-
minen aatteiden auktoriteettia vastaan on anarkistinen
fraasi, jolle ei saa olla tässä sijaa” (98). Nämä teesit ovat
äärimmäisen alkeelliset, ne ovat suorastaan aksiomeja,
joiden asettaminen äänestykseenkin oli kummallista

(s. 102) ja joita epäiltiin vain sen vuoksi, että „nykyään käsitteet ovat sotkeutuneet” (sama). Mutta intelligenttimäinen individualismi johti välttämättä vähemmistön haluun hajoittaa edustajakokous, olla alistumatta enemmistön tahtoon; mutta sellaista halua ei voitu puolustaa muulla kuin *anarkistisella fraasilla*. Erikoisen huvittavaa on se, että vähemmistö ei voinut esittää Plehanoville muuta kuin *valituksia* liian voimakkaiden sanojen, kuten opportunisti, anarkismi y.m.s., käyttämisestä. Plehanov pilkkasi täydellä syyllä noita valituksia kysyen, miksi „jaureslaisuudeksi ja anarkismiksi nimittäminen on sopimatonta, mutta lèse-majesté’ksi (majesteetin loukkaukseksi) ja omavaltaisuudeksi nimittäminen on sopivaa”? Näihin kysymyksiin ei annettu vastausta. Tämä originelli *qui pro quo** sattuu alituisesti toverien Martovin, Axelrodin ja kumpp. kanssa: heidän uusissa sanapahasissaan on ilmeinen „kiukun” leima; siitä mainitseminen loukkaa heitä — mehän muka olemme periaatteellisia ihmisiä; mutta jos te *periaatteellisesti* ette hyväksy osan alistumista kokonaisuuden tahtoon, niin te olette anarkisteja, sanotaan heille. Uusi loukkaantuminen voimakkaasta sanasta! Toisin sanoen: he haluavat taistella Plehanovia vastaan, mutta sillä ehdolla, ettei hän hyökkäisi vakavasti heidän kimppuunsa!

Kuinka monta kertaa tov. Martov ja kaikenlaiset muut „menshevikit” ovatkaan askarrelleet yhtä lapsellisesti paljastaakseen minut syypääksi seuraavaan „ristiriitaan”. Otetaan lainaus kirjasta „Mitä on tehtävä?” tai „Kirjeestä toverille”, jossa puhutaan aatteellisesta vaikutuksesta, taistelusta vaikutusvallan puolesta j.n.e., ja asetetaan tätä vastaan „byrokraattinen” vaikuttaminen sääntöjen avulla, „itsevaltainen” pyrkimys nojautua valtaan y.m. Naiiveja ihmisiä! He ovat jo unohtaneet, että *ennen* ei puolueemme muodoltaan ollut järjestetty kokonaisuus, vaan ainoastaan yksityisten ryhmien summa, ja sen vuoksi näiden ryhmien välillä ei voinut ollakaan muita suhteita kuin aatteellinen vaikutus. *Nyt* meistä on tullut järjestynyt puolue, ja sehän merkitseekin vallan luomista, aatteiden auktoriteetin muuttamista vallan auktoriteetiksi, alempien puolue-elinten alistumista ylempien tahtoon. On tosiaan jotenkin epämukavaa selitellä vanhoille tovereilleen tällaisia aakkosia, etenkin

* — väärinkäsitys. *Toim.*

kun tuntee, että kysymys on yksinkertaisesti vähemmistön haluttomuudesta alistua enemmistön tahtoon vaaleja koskevassa kysymyksessä! Mutta *periaatteellisesti* kaikki nuo loputtomat paljastamiset minun syyllisyydestäni ristiriitaan ovat *pelkkä* anarkistinen fraasi. Uusi „Iskra” on valmis käyttämään puolue-elimen titteliä ja oikeuksia, mutta puolueen enemmistön tahtoon se ei halua alistua.

Jos byrokratismista syyttävissä fraaseissa on periaate ja ellei se ole osan anarkistista kieltäytymistä velvollisuudeltaan alistua kokonaisuuden tahtoon, niin edessämme on *opportunistin periaate*, joka pyrkii heikentämään yksityisten intelligenttien vastuunalaisuutta proletariaatin puolueen edessä, heikentämään keskuselimien vaikutusta, lisäämään puolueen häilyvimpien aineiden autonomiamia, tyypistämään organisaatiosuhteet niiden pelkäsi platoniseksi sanoissa tunnustamiseksi. Sen näimme puolueen edustajakokouksessa, jossa Akimovit ja Lieberit pitivät prikulleen samantlaisia puheita „hirveästä” sentralismista kuin Martovin ja kumpp. suusta tulvi Liigan edustajakokouksessa. Sen, että opportunisti johtaa martovilaisiin ja axelrodilaisiin organisatorisiin „katsomuksiin” ei sattumalta, vaan itse olemuksensa perusteella, eikä vain Venäjällä, vaan koko maailmassa, sen näemme myöhemmin, uudessa „Iskrassa” julkaistun tov. Axelrodin kirjoituksen käsittelyn yhteydessä.

p) PIENTEN IKÄVYYSKIEN EI SAA ANTAA HAIRITA
SUURTA ILOA

Kun Liiga hylkäsi päätöslauselman, jonka mukaan sen säännöt oli välttämättä Keskuskomitean vahvistettava (Liigan pöytäkirjat, s. 105), niin se oli „*puolueen sääntöjen räikeätä rikkomista*”, kuten puolueen edustajakokouksen enemmistö silloin heti sen totesi. Tällainen rikkominen, jos se otetaan periaatteellisten henkilöiden tekona, oli mitä selvintä anarkismia, ja edustajakokouksen jälkeisessä taistelussa muodostuneessa tilanteessa se vaikutti kiertämättömästi puolueen vähemmistön „välien selvittämiseltä” puolueen enemmistön kanssa (Liigan pöytäk., s. 112), se merkitsi haluttomuutta alistua puolueen tahtoon ja olla puolueessa. Kun Liiga kieltäytyi hyväksymästä päätöslauselmaa Keskuskomitean lausunnon perusteella, joka koski sääntöjen muuttamisen välttämättömyyttä (ss. 124—125),

niin se johti kiertämättömästi siihen, että kokous, joka halusi *lukeutua* puoluejärjestön kokoukseksi, mutta samalla olla alistumatta puolueen keskuselimen tahtoon, julistettiin *laittomaksi*. Puolueen enemmistön kannattajat poistuivatkin heti tuosta quasi-puoluekokouksesta ollakseen osallistumatta kelvottomaan komediaan.

Intelligenttimäinen individualismi platonisine järjestösuhteiden tunnustamisineen, joka tuli esiin mielipiteen horjumisessa sääntöjen 1. §:ää koskevassa kysymyksessä, on näin muodoin mennyt käytännössä siihen loogilliseen päätökseensä, jonka minä jo syyskuussa, siis 1½ kuukautta aikaisemmin olin ennustanut, — puoluejärjestön *hajoittamiseen*. Ja tuohon aikaan, saman päivän iltana, jolloin Liigan edustajakokous päättyi, tov. Plehanov ilmoitti virkaveljilleen molemmissa puolueen keskuselimissä, että hän ei voi „ampua omia kohti”, että „parempi on ampua kuula otsaansa kuin antaa tapahtua kahtiajakaantumisen”, että suuremman pahan välttämiseksi on tehtävä mahdollisimman suuria henkilökohtaisia myönnytyksiä, joiden vuoksi tätä tuhoisaa sotaa oikeastaan käydään (verrattomasti enemmän kuin niiden periaatteiden vuoksi, jotka pilkistivät esiin väärästä kannasta 1. §:ssä). Luonnehtiakseni tarkemmin tätä tov. Plehanovin käännettä, joka sai määrätynlaisen koko puoluetta koskevan merkityksen, katson tarkoituksenmukaisemmaksi nojautua ei yksityiskeskusteluihin ja yksityiskirjeisiin (niihin turvaudutaan vain äärimmäisessä tapauksessa), vaan Plehanovin omaan selostukseen asiasta, jonka hän teki koko puolueelle „Iskrassa” № 52 julkaistussa artikkelissaan „Mitä ei pidä tehdä?”, joka on kirjoitettu juuri Liigan edustajakokouksen jälkeen, minun poistuttuani Pää-äänenkannattajan toimituksesta (marraskuun 1 pnä 1903) ja ennen martovilaisten kooptaatiota (marraskuun 26 pnä 1903).

Artikkelin „Mitä ei pidä tehdä?” perusajatus on se, että politiikassa ei saa olla suorasukainen, sopimattoman jyrkkä ja sopimattoman taipumaton, että toisinaan täytyy kahtiajakaantumisen välttämiseksi antaa perään revisionisteillekin (meitä lähentyville tai epäjohdonmukaisille) ja anarkistisille individualisteille. Oli aivan luonnollista, että nuo abstraktiset ylimalkaiset väitteet aiheuttivat „Iskran” lukijoissa yleistä kummastusta. Ei voida nauramatta lukea tov. Plehanovin suurenmoisia ja ylpeitä sanoja (myöhemmissä

artikkeleissa), että häntä ei ole ymmärretty hänen ajatusensa uutuuden vuoksi, dialektiikan tuntemattomuuden vuoksi. Todellakin, silloin kun artikkeli „Mitä ei pidä tehdä?” kirjoitettiin, sen saattoi ymmärtää vain jokunen kymmenkunta henkilöä Geneven kahdessa esikaupungissa, joiden nimet alkavat samalla alkukirjaimella. Siinähan tov. Plehanovin onnettomuus olikin, että hän laski liikkeelle kymmenen tuhannen lukijan silmäiltäväksi suuren määrän viittauksia, soimauksia, algebrallisia merkkejä ja arvoituksia, jotka oli tarkoitettu vain näille kymmenkunnalle henkilölle, jotka olivat osallistuneet edustajakokouksen jälkeen vähemmistöä vastaan käydyn taistelun kaikkiin vaiheisiin. Tov. Plehanov joutui tähän onnettomuuteen siksi, että hän rikkoi niin epäonnistuneesti mainitsemansa dialektiikan perusväittämää: abstraktista totuutta ei ole, totuus on aina konkreettinen. Juuri tämän vuoksi olikin sopimatonta pukea abstraktiseen muotoon sangen konkreettinen ajatus peräänantamisesta martovilaisille Liigan edustajakokouksen jälkeen.

Myöntyväisyys, jonka tov. Plehanov esitti aivan kuin uuden iskusanan, on paikallaan ja välttämätöntä kahdessa tapauksessa: joko silloin, kun myönnytyksen tekijä on tullut vakuuttuneeksi niiden olevan oikeassa, jotka pyrkivät saamaan myönnytyksiä (rehelliset poliittiset toimihenkilöt tunnustavat tällaisessa tapauksessa suoraan ja avoimesti virheensä), taikka silloin, kun myönnytys tehdään mielettömälle ja asiaa vahingoittavalle vaatimukselle suuremman pahan välttämiseksi. Käsiteltävästä artikkelista käy aivan selväksi, että kirjoittaja tarkoittaa jälkimmäistä tapausta: hän puhuu suoraan revisionisteille ja anarkistisille individualisteille (s.o. martovilaisille, niinkuin nyt kaikki puolueen jäsenet Liigan pöytäkirjoista tietävät) tehtävästä myönnytyksestä, joka oli välttämätön kahtiajakaantumisen välttämiseksi. Kuten näette, tov. Plehanovin muka uusi ajatus supistuu kokonaisuudessaan ei kovinkaan uuteen elämänviisauteen: pienten ikävyyksien ei saa antaa häiritä suurta iloa, pieni opportunistinen tyhmyys ja lyhyt anarkistinen fraasi on parempi kuin suuri puolueen kahtiajakaantuminen. Silloin, kun tov. Plehanov kirjoitti tämän artikkelinsa, hän näki selvästi, että vähemmistö edustaa puolueemme opportunistista siipeä ja että se taistelee anarkistisin keinoin. Tov. Plehanov esitti suunnitelman: tätä

vähemmistöä vastaan on taisteltava henkilökohtaisilla myönnytyksillä, jotenkin siihen tapaan (ja taaskin si licet parva componere magnis) kuin Saksan sosialidemokratia taisteli Bernsteiniä vastaan. Bebel lausui julkisesti puolueensa kongresseissa, että hän ei tunne toista henkilöä, joka olisi niin altis ympäristön vaikutukselle kuin toveri Bernstein (ei herra Bernstein, kuten toveri Plehanov ennen mielellään sanoi, vaan toveri Bernstein): me otamme hänet omaan piiriimme, me otamme hänet valtiopäiväedustajaksi, me tulemme taistelemaan revisionismia vastaan taistelematta sopimattoman jyrkästi (à la Sobakevitsh-Parvus) revisionistia vastaan, „surmaamme leppeydellä” (kill with kindness) tämän revisionistin, niinkuin sitä kuvasi muistaakseni M. Beer eräässä sosialidemokraattisessa kokouksessa Englannissa puolustaessaan saksalaista myöntöväisyyttä, rauhanrakkautta, leppeyttä, taipuvaisuutta ja varovaisuutta englantilaisen Sobakevitsh-Hyndmanin hyökkäyksiltä. Aivan samalla tavalla myöskin tov. Plehanov halusi „surmata leppeydellä” toverien Axelrodin ja Martovin pienen anarkismin ja pienen opportunistin. Totta kyllä, aivan selvien „anarkistisiin individualisteihin” tehtyjen viittausten rinnalla tov. Plehanov puhui revisionisteista tahallisen epäselvästi, ilmaisi ajatuksensa sillä tavalla, aivan kuin hän olisi tarkoittanut rabotshejedelolaisia, jotka kääntyivät opportunistista ortodoksaalisuuteen, eikä Axelrodia ja Martovia, jotka olivat alkaneet kääntyä *ortodoksaalisuudesta revisionismiin*, mutta tämä oli viaton sotajuoni *, se oli kehnonlainen linnoitusvarustus, joka ei voinut kestää puoluejulkisuuden tykistötulitusta.

Siis ken tutustuu kuvatun poliittisen ajankohdan konkreettiseen suhdanteeseen, ken syventyy tov. Plehanovin

* Myönnytyksistä tovereille Martynoville, Akimoville ja Bruckerille ei puolueen edustajakokouksen jälkeen ollut puhuttakaan. En ole kuullut, että hekin olisivat vaatineet „kooptaatiota”. Epäilenpä sitäkin, oliko tov. Starover tai tov. Martov neuvotellut tov. Bruckerin kanssa silloin, kun he kirjoittivat meille asiapaperinsa ja „noottinsa” „puolen puolueen” nimessä... Horjumattoman poliittisen taistelijan syvällä suuttumuksella tov. Martov hylkäsi Liigan edustajakokouksessa ajatuksenkin „Rjazanoviin tai Martynoviin liittymisestä”, „sopimuksen” mahdollisuudesta heidän kanssaan tai edes siitä, että on yhdessä (toimittajana) „palveltava puoluetta” (Liigan pöytäk., s. 53). Liigan edustajakokouksessa tov. Martov tuomitsi ankarasti „martynovilaiset pyrkimykset” (s. 88), mutta kun tov. Ortodoks * vihjasi hienosti siihen, että kaiketi Axelrod ja Martov „tunnustavat myös tovereille Akimoville, Martynoville ja muille oikeuden kokoontua, laatia itselleen säännöt ja toimia niiden mukaan niin kuin parhaaksi katsovat” (s. 99), niin martovilaiset kielsivät kantansa kuin Pietari Kristuksen (s. 100 „tov. Ortodoksin arvelut” „Akimoveihin, Martynoveihin j.n.e. nähden” „ovat perusteettomia”).

psykologiaan, se ymmärtää, että minä en voinut menetellä silloin toisin kuin menettelin. Sanon tämän niille enemmistön kannattajille, jotka ovat moittineet minua toimituksen luovuttamisesta. Kun tov. Plehanov teki Liigan edustajakokouksen jälkeen kääntein ja muuttui enemmistön kannattajasta hinnalla millä hyvänsä aikaansaattavan sovinnon kannattajaksi, niin minun velvollisuuteni oli tulkita tämä kääntyminen kaikkein parhaassa mielessä. Ehkä tov. Plehanov tahtoi antaa tässä artikkelissaan hyvän ja rehellisen sovun ohjelman? Jokainen sellainen ohjelma on virheiden vilpittöntyä tunnustamista kummaltakin puolen. Minkä virheen tov. Plehanov osoitti enemmistöllä olevan? — Sopimattoman, Sobakevitshille ominaisen hillittömyyden revisionisteja kohtaan. Tietämättömyyttä on, mitä tov. Plehanov tällä tarkoitti: omaa virnailuaan aaseista vaiko Axelrodin läsnäollessa hyvin varomattomasti tehtyä huomautusta anarkismista ja opportunistista; tov. Plehanov katsoi paremmaksi puhua „abstraktisesti” ja samalla työntää syyn toisten niskoille. Se on tietysti makuasia. Mutta minähän tunnustin oman henkilökohtaisen hillittömyyteni avoimesti sekä iskralaiselle kirjoittamassani kirjeessä että Liigan edustajakokouksessa; kuinka olisin voinut olla tunnustamatta enemmistön sellaista „virhettä”? Mitä taas vähemmistöön tulee, niin tov. Plehanov osoitti selvästi heidän virheensä: revisionismin (vrt. hänen puolueen edustajakokouksessa tekemäänsä huomautusta opportunistista ja Liigan edustajakokouksessa tekemäänsä huomautusta jaureslaisuudesta) ja anarkismin, joka on vienyt kahtiajakaantumiseen. Saatoinko minä estää yritystä, jonka tarkoituksena oli saada aikaan henkilökohtaisilla myönnytyksillä ja yleensä kaikenlaisella „kindness” (hyväntahtoisuudella, leppeydellä j.n.e.) näiden virheiden tunnustaminen ja niiden aiheuttaman vahingon tekeminen tehottomaksi? Saatoinko minä ehkäistä sellaista yritystä, kun tov. Plehanov kirjoituksessaan „Mitä ei pidä tehdä?” suoraan kehoitti „*armahtamaan*” revisionisteihin kuuluvia „*vastustajia*”, jotka ovat revisionisteja „vain jonkinlaisen epäjohdonmukaisuuden vuoksi”? Ja kun en luottanut tuohon yritykseen, niin saatoinko minä menetellä muuten kuin tehdä henkilökohtaisen myönnytyksen Pää-äänenkannattajan suhteen ja siirtyä enemmistön kannan puolustamista varten

Keskuskomiteaan? * En voinut kieltää ehdottomasti tällaisen yrittysten mahdollisuutta ja ottaa yksistään itselleni vastuuta uhkaavasta kahtiajakaantumisesta jo senkään vuoksi, että itse olin taipuvainen kirjeessäni lokakuun 6 piltä selittämään kahakan „henkilökohtaisesta kiihtymyksestä johtuneeksi”. Mutta enemmistön kannan puolustamisen katsoin ja katson poliittiseksi velvollisuudekseni. Tov. Plehanoviin luottaminen tässä suhteessa oli vaikeaa ja uskallettua, sillä kaikesta näkyi, että omat sanansa: „proletariaatin johtajalla ei ole oikeutta antaa perään sotaisille taipumuksilleen, kun ne ovat ristiriidassa poliittisen laskelman kanssa” tov. Plehanov oli valmis tulkitsemaan dialektisesti siinä mielessä, että jos kerran pitää ampua, niin edullisempaa (Genevessä marraskuussa vallinneen sään kannalta) on ampua enemmistöä... Enemmistön kannan puolustaminen oli välttämätöntä, sillä tov. Plehanov — pitäen pilkkanaan dialektiikkaa, joka vaatii konkreettista ja kaikinpuolista käsittelyä, — kosketellessaan kysymystä vallankumouksellisen hyvästä (?) tahdosta, sivuutti kainosti kysymyksen *luottamuksesta vallankumoustaistelijaan*, uskosta sellaiseen „proletariaatin johtajaan”, joka on johtanut puolueen määrättyä siipeä. Puhuessaan anarkistisesta individualismista ja neuvoessaan „aika ajoin” sulkemaan silmät näkemästä kurin rikkomisia, antamaan „toisinaan” perään intelligenttimäiselle holtittomuudelle, joka „perustuu sellaiseen tunteeseen, jolla ei ole mitään yhteistä vallankumoukselliselle aatteelle uskollisuuden kanssa”, tov. Plehanov nähtävästi unohti, että täytyy ottaa huomioon myöskin puolueen enemmistön hyvä tahto, että anarkistisille individualisteille tehtävien myönnytysten määrän määrittäminen täytyy jättää *nimenomaan käytännönmiesten*

* Tov. Martov ilmaisi tämän hyvin sattuvasti sanoessaan, että minä siirryin avec armes et bagages (aseet ja matkatavarat mukana. *Toim.*). Tov. Martov käyttää mielellään sotilaallisia vertauskuvia: sotaretki Liigaa vastaan, taistelu, parantumattomat haavat y.m., y.m. Täytyy tunnustaa, että minäkin tunnen suurta vietyä sotilaallisiin vertauksiin, varsinkin nykvään, kun me niin hehittävästi mielenkiinnolla seuraamme Tynnyltä valtamereltä saapuvia tietoja. Mutta jos puhumme sotilaallisesti, tov. Martov, niin asiahan oli näin. Me voitimme puolueen edustajakokouksessa kaksi linnaketta. Te rynnäköitte niitä Liigan edustajakokouksessa. Heti ensimmäisen vähäisen laukaustenvaihdon jälkeen minun virkaveljeni, toisen linnakkeen komendantti, avaa portin viholliselle. Minä tietysti kokoon pienen tykistön ja poistun toiseen, melkein luultamattomaan linnakkeeseen „päästäkseni turvaan” lukumäärältään ylivoimaiselta viholliselta. Minä ehdotan rauhaakin: kuinka voisi sotia kahta valtakuntaa vastaan? Mutta vastaukseksi rauhantarjoukseeni uudet liittolaiset pommittavat „viimeistä” linnakettani. Minä vastaan tuleen. Silloin entinen virkaveljeni — komendantti — huudahtaa ylevän suuttumuksen vallassa: katsokaahan, hyvät ihmiset, miten vähän tuolla Chamberlainilla on rauhanrakkautta!

tehtäväksi. Niin helppoa kuin on kirjallinen taistelu lapsellisia anarkistisia tyhmyyksiä vastaan, yhtä vaikeaa on tehdä käytännöllistä työtä anarkistisen individualistin kanssa samassa järjestössä. Kynäilijä, joka ottaisi tehtäväkseen määritellä anarkismille käytännössä tehtävien mahdollisten myönnytysten määrän, ilmaisisi siten vain tavatonta, aito doktriinääristä kynäilijän pöyhkeyttä. Tov. Plehanov huomautti juhlallisesti (arvokkuuden vuoksi, kuten Bazarov⁷⁹ sanoi), että jos uusi jakaantuminen tapahtuu, niin työläiset lakkaavat ymmärtämästä meitä, mutta samaan aikaan hän itse pani alun sellaisen kirjoitusten loputtomalle sarjalle uudessa „Iskrassa”, jotka todellisessa, konkreettisisessa merkityksessään jäivät ehdottomasti käsittämättömiksi ei vain työläisille, vaan yleensä koko maailmallekin. Ei ole ihmeellistä, kun Keskuskomitean jäsen, joka luki kirjoituksen „Mitä ei pidä tehdä?” korrehtuurivedoksena, varoitti tov. Plehanovia, että hänen suunnitelmaansa, jonka mukaan eräitä julkaistavia aineistoja (puolueen edustajakokouksen ja Liigan edustajakokouksen pöytäkirjoja) supistetaan jonkin verran, rikkoo juuri tämä kirjoitus, joka lietsoo uteliaisuutta, lisää jotain pikanttia ja samalla aivan epäselvää kalukäsittelyyn*, herättää kiertämättä kummastelevia kysymyksiä: „mitä on tapahtunut?”. Ei ole ihme, että nimenomaan tämä tov. Plehanovin kirjoitus, sen ajatusten abstraktisuuden ja vihjausten epäselvyyden vuoksi, aiheutti riemua sosialidemokratian vihollisten riveissä: intiaanitanssia „Revoljutsionnaja Rossija” lehden palstoilla ja „Osvobozhdenijen” johdonmukaisten revisionistien riemastuneita ylistelyjä. Näiden kaikkien huvittavien ja surkeiden väärinkäsitysten lähteenä, joista tov. Plehanov sitten niin huvittavasti ja niin surkeasti yritti selviytyä, oli juuri sen dialektisen perusväittämän rikkominen, että konkreettisia kysymyksiä täytyy käsitellä niiden kaikessa konkreettisuudessa. Muun muassa hra Struven riemunilmaukset olivat aivan luonnollisia: häntä eivät liikuttaneet

* Me kiistelimme kiihkeästi ja kiivaasti jossain suljetussa huoneessa. Yhtäkkiä eräs meistä ponnahtaa ylös, töytäisee auki kadunpuoleisen ikkunan ja alkaa huutaa soimaten Sobakevitšheja, anarkistisia individualisteja, revisionisteja y.m. Luonnollista oli, että kadulle kerääntyi joukko utelaita töllistelijöitä ja että vihollisemme alkoivat ilkkua. Myöskin toiset kiistaan osallistuneet tulivat ikkunan ääreen osoittaen haluavansa kertoa asian kunnollisesti alusta alkaen ja ilman vihjauksia siihen, mitä ei kukaan tiedä. Silloin ikkuna paukautettiin kiinni: ei muka maksu puhua *rettelöistä* („Iskra” № 53, s. 8, 2. palsta, 24. rivi alhaalta). Tov. Plehanov⁸⁰, ei olisi maksanut *alkaa* „Iskrassa” puhua „rettelöistä” — se on totta!

ne „hyvät” tarkoitukset (kill with kindness), joita tov. Plehanov tavoitteli (mutta jotka voivat jäädä saavuttamattakin); hra Struve tervehti eikä voinut olla tervehtimättä sitä *käännettä puolueemme opportunistisen siiven puoleen*, joka on alkanut uudessa „Iskrassa”, kuten nyt kaikki ja jokainen näkee. Muutkin eikä vain venäläiset porvarilliset demokraatit tervehtivät jokaista, vaikkapa vähäisintäkin ja väliaikaistakin käännettä opportunistisiin kaikissa sosialidemokraattisissa puolueissa. Viisaan vihollisen antamassa arviossa on täydellistä väärinkäsitystä kaikkein harvimmin: sano minulle, kuka sinua kehuu, niin minä sanon sinulle, missä olet erehtynyt. Ja turhaan tov. Plehanov luottaa lukijan huomaamattomuuteen ajatellessaan esittää asian niin, että enemmistö nousi ehdottomasti henkilöllistä myönnytystä vastaan kooptaatiossa eikä puolueen vasemmalta sivustalta oikealle siirtymistä vastaan. Pääasia ei ole lainkaan siinä, että tov. Plehanov teki kahtiajakaantumisen välttämiseksi henkilökohtaisen myönnytyksen (se on sangen kiitettävää), vaan siinä, että tunnustettuaan täydellisesti *kiistan välttämättömyyden* epäjohdonmukaisia revisionisteja ja anarkistisia individualisteja vastaan hän katsoi paremmaksi kiistellä enemmistöä vastaan, jonka kanssa hänellä syntyi erimielisyys anarkismille mahdollisesti tehtävien käytännöllisten myönnytysten *määrän* suhteen. Pääasia ei ole lainkaan siinä, että toveri Plehanov muutti toimituksen henkilököönpanon, vaan siinä, että hän luopui kiistakannastaan revisionismia ja anarkismia vastaan, lakkasi puolustamasta tätä kantaa puolueen Pää-äänenkannattajassa.

Mitä tulee Keskuskomiteaan, joka *silloin* esiintyi enemmistön ainoana järjestyneenä edustajana, niin sen (KK:n) kanssa tov. Plehanovilla oli silloin erimielisyyttä *yksinomaan siitä, miten paljon mahdollisia käytännöllisiä myönnytyksiä on tehtävä anarkismille*. On kulunut jo melkein kuukausi marraskuun 1 päivästä, jolloin minä poistumisellani annoin vapauden kill with kindness poliitikalle. Tov. Plehanovilla oli täysi mahdollisuus tarkastaa tämän politiikan kelvollisuutta kaikenlaisilla kanssakäymisillä. Toveri Plehanov antoi tähän aikaan julkisuuteen kirjoituksen „Mitä ei pidä tehdä?”, joka oli — *ja pysyy* — martovilaisten ainoana, niin sanoakseni, pääsylippuna toimitukseen. Tunnukset: revisionismi (jota vastaan täytyy

kiistää armahtaan vastustajaa) ja anarkistinen individualismi (jota täytyy taivutella ja joka täytyy surmata leppeydellä) on painettu tuohon pääsylippuun huomattavalla kursiivilla. Olkaa hyvät, herrat, pyydämme nöyrimmästi, minä surmaan teidät leppeydellä,—niin sanoo tov. Plehanov tällä kutsukortilla uusille toimitusvirkeveljilleen. Luonnollista oli, ettei Keskuskomitealle jäänyt muuta neuvoksi kuin sanoa viimeinen sanansa (ultimaatum, se merkitseekin: viimeinen sana mahdollisesta rauhasta) sen näkökannalta sallittavien anarkistiselle individualismille tehtävien käytännöllisten myönnytysten määrästä. Joko te haluatte rauhaa — siinä tapauksessa tässä on teille tällainen määrä paikkoja, jotka todistavat meidän leppeyttämme, rauhanrakkauttamme, myöntäväsyyttämme etc. (enempää emme voi antaa taatessamme rauhan puolueessa, ei rauhaa siinä mielessä, ettei olisi kiistoja, vaan rauhan siinä mielessä, että anarkistinen individualismi ei voisi hajoittaa puoluetta), ottakaa nämä paikat ja kääntykää jälleen vähitellen Akimovista Plehanoviin. Taikka te haluatte puolustaa ja kehittää omaa katsantokantaanne, kääntyä lopullisesti (vaikkapa vain organisaatiokysymysten alalla) Akimovin puolelle, saada puolue vakuuttuneeksi teidän olevan oikeassa Plehanovia vastaan — siinä tapauksessa ottakaa itsellenne kynäilijäryhmä, ottakaa vastaan edustus edustajakokouksessa ja alkakaa voittaa itsellenne enemmistöä rehellisellä taistelulla, avoimella polemiikilla. Tämä vaihtoehto, joka on asetettu martovilaisille aivan selvästi Keskuskomitean ultimaatumissa marraskuun 25 pltä 1903 (ks. „Piiritustilaa” ja „Selityksiä Liigan pöytäkirjoihin” *),

* En tietenkään ryhdy selvittämään sitä vyyhteä, jonka Martov „Piiritustilassa” on sotkenut tämän Keskuskomitean ultimaatumin ympärille viittäillen yksityiskusteluihin etc. Se on „toinen taistelulapa”, jonka olen kuvannut edellisessä pykälässä ja jota menestyksen toivossa voisi selvitellä vain hermo-
tautien erikoistuntija. Riittää, kun mainitsee tov. Martovin väittävän siinä, että on olemassa Keskuskomitean kanssa solmittu sopimus neuvottelujen jättämisestä julkaisematta, jollaista sopimusta ei tähän asti ole kaikista etsikelyistä huolimatta löydetty. Tov. Travinski, joka kävi neuvotteluja Keskuskomitean nimessä, ilmoitti minulle kirjeessä, että hänen mielestään minulla on oikeus julkaista kirjeeni toimitukselle muutenkin kuin „Iskrassa”.

Vain yksi tov. Martovin sanonta minua erikoisesti miellytti. Se sanonta oli „pahimman lajin bonapartismi”. Minusta tuntuu, että tov. Martov on esittänyt tämän käsitteen aivan oikeaan aikaan. Tarkastelkaamme tynesti, mitä tämä käsite merkitsee. Minun mielestäni se merkitsee vallan ottamista muodollisesti laillisin keinoin, mutta *asiallisesti* kansan (tai puolueen) tahloa vastaan. Ei’kö niin, tov. Martov? Ja jos asia on siten, niin jätän rauhallisesti yleisön ratkaistavaksi, kenen taholta ilmeni tämä „pahimman lajin bonapartismi”. Leninin ja Igrekin⁸¹ taholta, jotka olisivat voineet käyttää *muodollista* oikeuttaan olla laskematta martovilaisia, nojaten siinä II edustajakokouksen tahtoon, mutta

on aivan samanmukainen kuin minun ja Plehanovin kirje lokakuun 6 pltä 1903 entisille toimittajille: joko henkilökohdainen kiihtymys (ja silloin voidaan *pahimmassa tapauksessa* „kooptoidakin”) tai periaatteellinen erimielisyys (ja silloin täytyy *ensiksi* saattaa puolue vakuuttuneeksi ja sitten vasta ryhtyä puhumaan keskusten henkilökokoonpanon muuttamisesta). Keskuskomitea olisi voinut antaa tämän arkaluontoisen pulman martovilaisten itsensä ratkaistavaksi sitäkin suuremmalla syyllä, kun *juuri siihen aikaan* tov. Martov kirjoitti omassa profession de foi* („Vielä kerran vähemmistönä”) seuraavat rivit:

„*Vähemmistö tavoittelee yhtä kunniaa* — antaa puolueemme historiassa ensimmäinen esimerkki siitä, että „voitetuksi” jouduttua voidaan *olla muodostamatta uutta puoluetta*. Vähemmistön tällainen kanta johtuu sen kaikista katsomuksista puolueen organisatoriseen kehitykseen nähden, se johtuu siitä, että vähemmistö tietää lujan yhteytensä edellä tehtyyn puolueutyöhön. Vähemmistö ei usko „paperivallankumousten” mystilliseen voimaan, vaan näkee pyrkimystensä *syvässä elämässä perustumisessa* takeen, että *se saattaa omat järjestöperiaatteensa voittoon pelkästään aatteellisella propagandalla puolueen sisällä*”. (Kursivointi minun.)

Kuinka mainioita, ylpeitä sanoja! Ja miten katkeraa oli saada kokemuksen perusteella varmuus siitä, että ne olivat — *vain sanoja...* Älkää pahastuko, tov. Martov, mutta nyt *minä esitän enemmistön nimessä vaatimuksen* saada se „kunnia”, jota *te ette ansainneet*. Tuo kunnia on oleva todella suuri ja siitä kannattaa taistella, sillä kerholaisuuden traditsionit ovat jättäneet meille perinnöksi tavattoman helposti tapahtuvat kahtiajakaantumiset sekä tavattoman innon soveltaa sääntöä: joko hampaita vasten tai puristakaa kättä.

Suuren ilon (että on yhtenäinen puolue) piti merkitä ja se merkitsikin enemmän kuin pienet ikävyydet (rettelöt kooptaation vuoksi). Minä poistuin Pää-äänenkannattajasta, ja toveri Igrek (jonka minä ja Plehanov olimme lähettäneet

jotka eivät käyttäneet tätä oikeuttaan: vaiko niiden taholta, jotka muodollisesti oikein valtasivat toimituksen („yksimielinen kooptaatio”) tietäen, että *asiallisesti se ei ole II edustajakokouksen tahdon mukaista*, ja peläten III edustajakokouksen tarkistavan tämän tahdon.

* — uskon symboli, ohjelma, maailmankatsomuksen esitys. *Toim.*

Pää-äänenkannattajan toimituksen edustajaksi Puolueneuvostoon) poistui Neuvostosta. Martovilaiset vastasivat Keskuskomitean viimeiseen sanaan rauhasta kirjeellä (ks. siteerattuja julkaisuja), joka oli samaa kuin sodan julistus. Silloin, ja vasta silloin, minä kirjoitan kirjeen toimitukselle („Iskra” № 53) julkisuudesta*. Että kun kerran pitää puhua revisionismista, kiistellä epäjohtonmukaisuudesta ja anarkistisesta individualismista, eri johtajien tappiosta, niin kertokaamme, hyvät herrat, mitään peittelemättä kaikki, miten asia oli — sellainen oli tuon julkisuudesta kirjoitetun kirjeen sisältö. Toimitus vastaa siihen vihaisella torumisella ja mainiolla opetuksella: et saa nostaa esiin „kerhoelämän pikkumaisuuksia ja rettelöitä” („Iskra” № 53). Katsos vain, ajattelen itsekseni: „kerhoelämän pikkumaisuuksia ja rettelöitä”... es ist mir recht, herrat, siihen minä kyllä suostun. Sehän merkitsee, että „kooptaatio”-touhun te laskette suoraan *kerhoretelöihin* kuuluvaksi. Se on totta. Mutta mitä merkitsee se epäsointu, kun tuon saman 53. numeron johtavassa kirjoituksessa sama (tietääksemme sama) toimitus nostaa juttuja byrokrtisismista, kaavamaisuudesta y.m.**. Et saa nostaa kysymystä taistelusta, jota on käyty Pää-äänenkannattajaan kooptoinen puolesta, sillä se on rettelöimistä. Mutta me nostamme kysymyksen Keskuskomiteaan kooptoinen emmekä tule nimittämään sitä rettelöimiseksi, vaan periaatteelliseksi erimielisyydeksi „kaavamaisuudesta”. — Ei, riittää jo, kalliit toverit, sallikaa olla sitä teille sallimatta. Te haluatte tulittaa minun linnakettani, mutta vaaditte minua luovuttamaan teille tykistöni. Kuinka leikkisiä te olette! Ja minä kirjoitan ja julkaisen „Iskran” ulkopuolella „Kirjeen toimitukselle” („Miksi erosin „Iskran” toimituksesta?**)***, kerron siinä lyhyesti, miten asia oli, ja tiedustelen yhä vieläkin, onko rauha mahdollinen tällaisen jaon perusteella: teille Pää-äänenkannattaja, meille Keskuskomitea. Kumpikaan puoli ei tule tuntemaan itseään „vieraaksi” omassa puolueessaan, ja vielä me kiistelemme opportunistiin kääntymisestä, kiistelemme ensin kirjalli-

* Ks. tätä osaa, ss. 101—105. *Toim.*

** Kuten myöhemmin kävi selville, „epäsoinnun” syynä oli hyvin yksinkertaisesti epäsointu Pää-äänenkannattajan toimituksessa. „Rettelöimisistä” kirjoitti Plehanov (ks. hänen tunnustustaan „Harmillisessa väärinkäsityksessä”, № 57), mutta johtavan kirjoituksen „Edustajakokouksemme” kirjoitti Martov („Piiritys-tila”, s. 84). Ken kuuseen, ken kurkeen.

*** Ks. tätä osaa, ss. 106—112. *Toim.*

suudessa ja sitten ehkä vielä puolueen kolmannessa edustajakokouksessakin.

Rauhasta mainitsemiseen vastattiin avaamalla tuli kaikista vihollispattereista aina Neuvostoa myöten. Ammuksia satoi kuin rakeita. Itsevaltiat, Schweitzer, byrokraatti, formalisti, ylikeskus, yksipuolinen, suoraviivainen, itsepäinen, ahdasmielinen, epäluuloinen, epäsopuinen... Mainiota, ystävänä! Joko lopetitte? Eikö teillä ole enää mitään muuta varastossa? Mutta huonojapa ovat teidän ammuksenne...

Nyt on puheenvuoro minulla. Tarkastelkaamme uuden „Iskran” uusien organisatoristen katsantokantojen *sisältöä* ja näiden katsantokantojen suhdetta siihen puolueemme jakaantumiseen „enemmistöksi” ja „vähemmistöksi”, jonka todellisen luonteen osoitimme toisessa edustajakokouksessa käytyjen keskustelujen ja toimitettujen äänestysten eritteilyllä.

r) UUSI „ISKRA”. OPPORTUNISMI ORGANISAATIO-KYSYMYKSISSÄ

Uuden „Iskran” periaatteellisen kannan erittelemisen perustaksi täytyy epäilemättä ottaa tov. Axelrodin kaksi alakertakirjoitusta*. Hänen monien lempisanojensa konkreettisen merkityksen osoitimme seikkaperäisesti jo edellä, ja nyt meidän on koetettava irroittaa huomiomme tästä konkreettisesta merkityksestä ja syventyä siihen ajatuksenjuoksuun, joka pakoitti „vähemmistön” (joidenkin vähäpätöisten ja pikkumaisten syiden vuoksi) päätyämään juuri näihin eikä joihinkin toisiin tunnuksiin, ja tarkastella näiden tunnusten periaatteellista merkitystä niiden syntyperästä riippumatta, „kooptaatiosta” riippumatta. Me elämme nykyään myöntyväisyyden merkeissä: tehkäämme siis toveri Axelrodille myönnytys ja „ottakaamme vakavasti” hänen „teoriansa”.

Tov. Axelrodin perusteeksi („Iskra” № 57) on se, että „meidän liikkeessämme on alusta alkaen piililyt kaksi vastakkaista tendenssiä, joiden keskinäinen antagonismi ei voinut olla kehittymättä ja kuvastumatta siinä rinnan sen oman kehityksen kanssa”. Nimittäin: „periaatteellisesti on

* Nämä alakertakirjoitukset sisältyvät kokoelmaan „Iskra” kahden vuoden ajalla”, II osa, s. 122 ja seur. (Pietari. 1906). (Tekijän huomautus vuoden 1907 julkaisuun. *Toim.*)

liikkeen proletaarinen päämäärä (Venäjällä) sama kuin Lännenkin sosialidemokratialla”. Mutta meillä työläisjoukkoihin vaikuttaminen tapahtuu „niille vieraan yhteiskunnallisen aineksen”, radikaalisen intelligentssin taholta. Siis тов. Axelrod toteaa puolueemme proletaaristen tendenssien ja radikaalis-intelligenttisten tendenssien välisen antagonismin.

Siinä тов. Axelrod on ehdottomasti oikeassa. Tämän antagonismin olemassaolo (eikä vain Venäjän sosialidemokraattisessa puolueessa) on kiistatonta. Enemminkin. Kaikille on tunnettua, että juuri tämä antagonismi suurelta osalta selittääkin sen nykypäivien sosialidemokratian jakaantumisen vallankumoukselliseksi (myös ortodoksaaliseksi) ja opportunistiseksi (revisionistiseksi, ministeriläiseksi, reformistiseksi), joka on tullut täydellisesti esille Venäjälläkin liikkeemme viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana. Kaikille on tunnettua sekkin, että ortodoksaalinen sosialidemokratia ilmaisee nimenomaan liikkeen proletaarisia tendenssejä ja opportunistinen sosialidemokratia ilmaisee demokraattis-intelligenttisiä tendenssejä.

Mutta päästyään jo aivan käsiksi tähän yleisesti tunnettuun tosiasiaan тов. Axelrod alkaa arastellen peräännyä. Hän ei tee *pienintäkään yritystä* eritelläkseen sitä, miten mainittu jakaantuminen on ilmennyt Venäjän sosialidemokratian historiassa yleensä ja puoluekokouksessamme erikokoisesti, vaikka тов. Axelrod kirjoittaa nimenomaan edustajakokouksen johdosta! Тов. Axelrod, samoin kuin koko uuden „Iskran” toimituskin, *pelkää kuin kuolemaa* tuon edustajakokouksen pöytäkirjoja. Kaiken yllä esitetyn jälkeen sen ei pitäisi meitä ihmetyttää, mutta „teoreetikon” puolelta, joka muka tutkii liikkeemme eri tendenssejä, se on originelli *totuudenpelon* ilmenemistapaus. Työnnettyään tämän ominaisuutensa vuoksi syrjään kaikkein uusimman ja kaikkein tarkimman aineiston meidän liikkeemme tendensseistä тов. Axelrod etsii pelastusta miellyttävien haaveilujen alalta. „Antoihan legaalinen marxilaisuus eli puolimarxilaisuus kirjallisuusjohtajan meidän liberaaleillemme”, sanoo hän. „Miksikä historia-veitikka ei voisi antaa vallankumoukselliselle porvarilliselle demokratielle johtajaa ortodoksaalisen, vallankumouksellisen marxilaisuuden koulukunnasta?” Tämän тов. Axelrodille mieluisan haaveilun johdosta voimme vain sanoa, että jos historia sattuu kujeilemaan,

niin se ei voi olla *ajatuksen kujeilun* puolustuksena sille, joka ryhtyy erittelemään tätä historiaa. Kun puolimarxilaisuuden johtajasta pilkisti esiin liberaali, niin sellaiset henkilöt, jotka halusivat (*ja osasivat*) tarkastella hänen „tendenssejään” alusta asti, eivät viitanneet historian kujeisiin, vaan kymmeniin ja satoihin esimerkkeihin tämän johtajan psykologiasta ja logiikasta, hänen koko kirjallisen hahmonsensa niihin erikoisuuksiin, jotka ilmaisivat marxilaisuuden heijastusta porvarillisessa kirjallisuudessa⁸². Mutta kun tov. Axelrod, joka otti tehtäväkseen „liikkeemme yleisvallankumouksellisten ja proletaaristen tendenssien” erittelyn, ei kyennyt *mitenkään, ei kerrassaan mitenkään* todistamaan ja osoittamaan vihaamansa ortodoksaalisen puolue-siiven niillä ja niillä edustajilla olevan määrättyjä tendenssejä, niin hän antoi siten itselleen vain *juhlallisen köyhyystodistuksen*. Tov. Axelrodin asiat ovat näköjään kovin huonosti, kun hänelle ei jää muuta neuvoksi kuin vedota historian mahdollisiin kujeisiin!

Tov. Axelrodin toinen viittaus — viittaus „jakobiinilaisiin” — on vieläkin opettavaisempi. Tov. Axelrodille ei liene tuntematonta, että nykyisen sosialidemokratian jakaantuminen vallankumoukselliseksi ja opportunistiseksi suunnaksi on jo kauan sitten, eikä yksistään vain Venäjällä, antanut aiheita „Ranskan suuren vallankumouksen aikakauden historiallisiin rinnastuksiin”. Tov. Axelrodille ei liene tuntematonta, että *nykyisen sosialidemokratian girondistit* ovat vastustajiensa luonnehtimisessa turvautuneet aina ja kaikkialla sanoihin „jakobiinilaisuus”, „blanquillaisuus” j.n.e. Älkäämme matkiko tov. Axelrodin totuudenpelkoa, vaan tarkastelkaamme edustajakokouksemme pöytäkirjoja: eikö siellä olisi aineistoa käsiteltävänämmä olevien tendenssien ja tutkittavanamme olevien rinnastusten erittelemistä ja tarkastamista varten.

Ensimmäinen esimerkki. Kiista ohjelmasta puolueen edustajakokouksessa. Tov. Akimov („täysin yksimielisenä” tov. Martynovin kanssa) lausuu: „poliittisen vallan valtaamista (proletariaatin diktatuuria) käsittelevä kohta on saanut kaikkiin muihin sosialidemokraattisiin ohjelmiin verrattuna sellaisen sanamuodon, että se voidaan tulkita ja Plehanov on sen todella tulkinnutkin siinä mielessä, että johtavan järjestön osuuden on työnnettävä johtamansa luokka taka-alalle ja eristettävä se ensinmainitusta. Ja

sen vuoksi meidän poliittisten tehtäviemme määrittelykin on aivan samanlainen kuin „Narodnaja voljalla” (pöytäk., s. 124). Tov. Akimovia vastaan väittävät tov. Plehanov ja muut iskralaiset nuhdellen häntä opportunistista. Eikö tämä kiista tov. Axelrodin mielestä osoita meille (todellisuudessa eikä kuvitelluissa historian kujeiluissa) *nykyisten jakobiinien* ja nykyisten *girondistien* antagonismia sosialidemokratiassa? Ja eiköhän tov. Axelrod ole alkanut puhua jakobiineista siksi, että hän on joutunut (teke miensä virheiden vuoksi) sosialidemokratian *girondistien* seuraan?

Toinen esimerkki. Tov. Posadovski nostaa kysymyksen „vakavasta erimielisyydestä” „peruskysymyksessä” „demokraattisten periaatteiden absoluuttisesta arvosta” (s. 169). Yhdessä Plehanovin kanssa hän kieltää niiden absoluuttisen arvon. „Keskustan” eli suon (Jegorov) ja anti-iskralaisten (Goldblatt) johtajat esiintyvät jyrkästi sitä vastaan katsoen Plehanovin „jäljittelevän porvarillista taktiikkaa” (s. 170) — *tämä on juuri tov. Axelrodin ajatus ortodoksian yhteydestä porvarilliseen tendenssiin*; ero on vain siinä, että Axelrodilla tämä ajatus riippuu ilmassa, mutta Goldblattilla se on sidottu määrättyihin väittelyihin. Kysymme vielä kerran: eikö tov. Axelrodin mielestä tämäkin kiista osoita meille *silminnähtävästi*, puoluekokouksessamme, nykyisen sosialidemokratian jakobiinien ja girondistien välistä antagonismia? Eiköhän tov. Axelrod pidä melua jakobiineja vastaan siksi, että hän osoittautui joutuneen girondistien seuraan?

Kolmas esimerkki. Kiistat sääntöjen 1. §:stä. Ketkä puolustavat „*proletaarisia tendenssejä meidän liikkeesämme*”, ketkä korostavat sitä, että työläinen ei pelkää järjestäytymistä, että proletaari ei ole myötämielinen anarkialle, että hän pitää arvossa kiihoketta „järjestäytykää!”, ketkä kehoittavat varomaan porvarillista intelligenssiä, joka on kokonaan opportunistimin läpitunkema? *Sosialidemokratian jakobiinit*. Ja ketkä soluttavat puolueeseen radikaalista intelligenssiä, ketkä huolehtivat professo-reista, lukiolaisista, yksityisistä henkilöistä, radikaalisesta nuorisosta? *Girondisti Axelrod yhdessä girondisti Lieberin kanssa*.

Taitamattomastipa tov. Axelrod puolustautuu „väärältä opportunistista syyttämiseltä”, jota levitettiin avoimesti

puoluekokouksessamme „Työn vapautus” ryhmän enemmistöä vastaan! Hän puolustautuu niin, että vahvistaa oikeaksi syytöksen kertaamalla kulunutta bernsteiniläistä laulua jakobiinilaisuudesta, blanquilaiisuudesta y.m.! Hän huutaa radikaalisen intelligenssin vaarasta saadakseen kuulumattomiksi omat puolueen edustajakokouksessa pitämänsä puheet, joista uhkui huolenpito tästä samasta intelligenssistä.

Nuo „hirmusanat”: jakobiinilaisuus j.n.e. eivät ilmaise kerrassaan mitään muuta kuin *opportunistia*. Jakobiini, joka on erottamattomasti yhdistetty luokkaetunsa *tajunneen* proletariaatin *järjestöön*, se onkin *vallankumouksellinen sosialidemokraatti*. Girondisti, joka ikävöi professoreja ja lukiolaisia, pelkää proletariaatin diktaturiaa, huokailee demokraattisten vaatimusten absoluuttisesta arvosta, se onkin *opportunisti*. Vain opportunistit voivatkin nähdä vaaran salaliittolaisjärjestöissä vielä nykyään, kun ajatus poliittisen taistelun supistamisesta salaliitoksi on kumottu tuhansia kertoja kirjallisuudessa, kun elämä on sen jo aikoja sitten kumonnut ja syrjäyttänyt, kun poliittisen joukkoagitaation ensisijaista merkitystä on selitetty ja märehditty niin paljon, että aivan tympäisee. Realisena perustana pelkoon salaliittolaisuuden, blanquilaiisuuden edessä ei ole mikään käytännöllisen liikkeen esiintullut piirre (niinkuin Bernstein ja kumpp. ovat jo kauan ja turhaan yrittäneet todistaa), vaan girondistinen arkuus porvarillisella intelligentillä, jonka psykologia niin usein pulpahtaa esiin nykyisten sosialidemokraattien keskuudessa. Ei ole mitään koomillisempaa kuin nuo uuden „Iskran” pinnistykset sanoa *uusi sana* (joka on aikoinaan sanottu satoja kertoja) varoitukseksi 40- ja 60-luvun ranskalaisten vallankumouksellisten salaliittolaisten taktiikasta (№ 62, pääkirjoitus)⁸³. „Iskran” lähimmässä numerossa nykyisen sosialidemokratian girondistit varmaankin osoittavat meille 40-luvun ranskalaisten salaliittolaisten sellaisen ryhmän, jolle poliittisen agitaation merkitys työväenjoukoissa ja työväenlehtien merkitys perustana puolueen vaikuttamiselle luokkaan olisivat olleet kauan sitten opittuja ja ulko-opittuja aakkosia.

Uuden „Iskran” pyrkimys vatkata vanhaa ja märehdiä aakkosia muka uusina sanoina ei kuitenkaan ole lainkaan satunnaista, vaan kiertämätön seuraus siitä asemasta, jossa

Axelrod ja Martov osoittautuivat olevan jouduttuaan puolueemme opportunistiseen siipeen. Asema velvoittaa. Täytyy kerrata opportunistisia fraaseja, täytyy tehdä takaperoa yrittääkseen löytää *kaukaisesta menneisyydestä* edes jonkinlaisen puolustuksen omalle kannalleen, joka ei ole puolusteltavissa edustajakokouksessa käydyn taistelun ja edustajakokouksessa muodostuneiden suuntavivahteiden ja puolueen jakaantumisen kannalta. Akimovilaiseen syvämielisyysyteen jakobiinilaisuudesta ja blanquilaiisuudesta toveri Axelrod liittää myös akimovilaiset välittelyt siitä, etteivät ainoastaan „ekonomistit”, vaan myöskin „poliitikot” olivat „yksipuolisia”, liiaksi „intoilivat” j.n.e., j.n.e. Tuosta aiheesta kirjoitettuja korkealentoisia järkeilyjä lukiessa uudesta „Iskrasta”, joka on omahyväisesti olevinaan kaikkien niiden yksipuolisuuksien ja intoilujen yläpuolella, tulee mieleen kummasteleva kysymys: kenen muotokuvia he maalaavat? missä noita puheita kuullaan? Kukapa ei tietäisi, että Venäjän sosialidemokraattien jakaantuneisuus ekonomisteihin ja poliitikkoihin on jo kauan sitten elänyt aikansa? Selaillkaa „Iskraa” puolueen edustajakokousta edeltäneiden parin vuoden ajalta, niin huomaatte, että taistelu „ekonomismia” vastaan laantuu ja lakkaa kokonaan jo vuonna 1902, huomaatte, että esimerkiksi heinäkuussa 1903 (№ 43) „ekonomismin ajoista” puhutaan kuin „loppuun eletyistä ajoista”, ekonomismi katsotaan „lopullisesti haudatuksi” ja poliitikkojen intoilu katsotaan ilmeisesti atavismiksi. Minkä vuoksi „Iskran” uusi toimitus palaa tuohon lopullisesti haudattuun jakoon? Taistelimmekohan me edustajakokouksessa Akimoveja vastaan niiden virheiden vuoksi, joita he olivat tehneet kaksi vuotta sitten „Rabotsheje Delossa”? Jos olisimme menetelleet siten, niin olisimme olleet täydellisiä idiootteja. Mutta jokainen tietää, että emme tehneet niin, että emme taistelleet Akimoveja vastaan edustajakokouksessa heidän vanhojen virheittensä, „Rabotsheje Delon” lopullisesti haudattujen virheiden vuoksi, vaan niiden *uusien virheiden* vuoksi, joita he tekivät edustajakokouksessa puheissaan ja äänestyksissään. Emme päätelleet heidän „Rabotsheje Delossa” ottamansa kannan, vaan heidän edustajakokouksessa ottamansa kannan perusteella, mitkä virheet ovat todellakin olleet ja menneet ja mitkä vielä elävät ja tekevät kiistat välttämättömiksi. Edustajakokouksen aikoihin tultaessa ei ollut enää olemassa vanhaa jakoa

ekonomisteihin ja poliitikkoihin, mutta oli edelleenkin olemassa erilaisia opportunistisia tendenssejä, jotka ilmenivät keskusteluissa ja useiden kysymysten äänestyksissä ja johtivat loppujen lopuksi puolueen uuteen jakaantumiseen „enemmistöksi” ja „vähemmistöksi”. Koko kysymys on siinä, että „Iskran” uusi toimitus pyrkii helposti ymmärrettävistä syistä hämäämään tämän uuden jaon yhteyttä nykyiseen opportunistisiin puolueessamme ja että sen vuoksi sen on pakko ottaa takaperoa uudesta jaosta vanhaan. Kykenemättömyys selittämään uuden jaon poliittista alkuperää (tai halu heittää myöntöväisyyden nimessä verho* tämän alkuperän yli) panee märehimään ajatusta kauan sitten eletystä vanhasta jaosta. Jokaiselle ja kaikille on tunnettua, että uuden jaon perustana on *organisaatio*-kysymyksissä syntynyt erimielisyys, joka alkoi organisaatioperiaatetta koskeneesta kiistasta (sääntöjen 1. §) ja päättyi anarkistien arvolle sopivaan „käytäntöön”. Entisen ekonomisteihin ja poliitikkoihin jakaantumisen perustana olivat pääasiallisesti *taktillisia* kysymyksiä koskevat erimielisyydet.

Tuollaista perääntymistä puolue-elämän monimutkaisemmista, todella nykyaikaisista ja tärkeistä kysymyksistä kauan sitten ratkaistuihin ja nyt keinotekoisesti esille kaivettuihin kysymyksiin uusi „Iskra” yrittää puolustella huvittavalla syvämielisyydellä, jota ei voida sanoa muuksi kuin hvostismiksi. Tov. Axelrodin kevyestä kädestä lähteneenä uuden „Iskran” kaikissa kirjoitelmissa kulkee punaisena lankana se syvämielinen „ajatukset”, että sisältö on muotoa tärkeämpi, ohjelma ja taktiikka ovat järjestöä tärkeämpiä, että „järjestön elinkyky on suoraan verrannollinen sen liikkeeseen tuoman sisällön laajuuteen ja merkitykseen”, että sentralismi ei ole „jotain omaperäistä”, ei ole „kaikesta pelastava taikakalu” j.n.e., j.n.e. Syvämielisiä,

* Ks. Plehanovin kirjoitusta „ekonomismista” „Iskran” 53. numerossa. Tuon kirjoituksen alaotsikkoon on nähtävästi päässyt pujahtamaan pieni painovirhe. „Ääneen lausuttuja ajatuksia puolueen toisen edustajakokouksen johdosta” asemesta pitäisi ilmeisesti olla: „Liigan edustajakokouksen johdosta” tai ehkä „kooptaation johdosta”. Yhtä sopivaa kuin määrätynlaisissa oloissa on peräänantaminen henkilökohtaisille pyyteille, yhtä sallimatonta on (puolueen eikä poroparvillisuuden näkökannalta) puoluetta askarruttavien kysymysten sekoittaminen toisiinsa. Martovin ja Axelrodin uutta virhettä koskevan kysymyksen, kun he ovat alkaneet kääntyä ortodoksaalisuudesta opportunistisiin, vaihtaminen vanhaan kysymykseen (jota nykyään ei muistele kukaan muu kuin uusi „Iskra”) Martynovien ja Akimovien virheestä, jotka nykyään ovat ehkä valmiita kääntymään monissa ohjelma- ja taktiikkakysymyksissä opportunistista ortodoksaalisuuteen.

suuria totuuksia! Ohjelma on todellakin taktiikkaa tärkeämpi ja taktiikka järjestöä tärkeämpi. Aakkoset ovat etymologiaa tärkeämmät, etymologia on lauseoppia tärkeämpi,—mutta mitä pitää sanoa ihmisistä, jotka eivät läpäisseet lauseopin tutkintoja, mutta nyt mahtailevat ja kerskailevat sillä, että ovat jääneet alaluokalle toiseksi vuodeksi? Tov. Axelrod järkeili järjestön periaatteellisista kysymyksistä kuin opportunisti (1. §), mutta toimi järjestössä kuin anarkisti (Liigan edustajakokous),— ja nyt hän syvällistää sosialidemokratian tietoja neuvomalla: viinirypäleet ovat raakoja! Mitä itse asiassa on järjestö? sehän on vain muoto; mitä on sentralismi? sehän ei ole taikakalu; mitä on lauseoppi? sehän on vähemmän tärkeää kuin etymologia, se on vain etymologian ainesten yhdistämis-muoto... „Eiköhän tov. Aleksandrov ole kanssamme samaa mieltä”, kysyy „Iskran” uusi toimitus voitonriemuksena, „kun sanomme, että puolueohjelman laatimisella edustajakokous auttoi puolueuuden keskitystä paljon enemmän kuin sääntöjen hyväksymisellä, niin täydellisiltä kuin nämä viime mainitut näyttävätkin?” (№ 56, liite). Toivottavasti tämä klassillinen mietelmä saa yhtä laajan ja yhtä vankan historiallisen kuuluisuuden kuin tov. Kritshevskin kuulu lauselmä siitä, että sosialidemokratia asettaa itselleen aina, samoin kuin ihmiskuntakin, toteutettavissa olevia tehtäviä. Tämä uuden „Iskran” syvämielisyyshän on aivan samaa maata. Miksi tov. Kritshevskin lauselmää pilkattiin? Siksi, että sosialidemokraattien erään osan virhettä taktiikkakysymyksissä ja taitamattomuutta poliittisten tehtävien oikein asettamisessa hän puolusteli typeryyksillä, joita esitettiin filosofiana. Aivan prikulleen samalla tavalla sosialidemokraattien erään osan virhettä organisaatiokysymyksissä ja tunnettujen tovereiden intelligenttimäistä häilyväisyyttä, joka on johtanut heidät anarkistiseen fraasiin, uusi „Iskra” puolustelee sellaisilla typeryyksillä, että ohjelma on näettekös tärkeämpi kuin säännöt, että ohjelma-kysymykset ovat tärkeämpiä kuin organisaatiokysymykset! Eikö tämä ole hvostismia? Eikö tämä ole ihmisten kerskailla sen johdosta, että he ovat jääneet alaluokalle toiseksi vuodeksi?

Ohjelman hyväksyminen auttaa työn keskittämistä enemmän kuin sääntöjen hyväksyminen. Kuinka tämä typeruus, joka esitetään filosofiana, haiskahtaakaan radikaalisen

intelligentin hengeltä, joka on paljon läheisempää porvarilliselle dekadenttisuudelle kuin sosialidemokratismille! Keskitys-sanahan ymmärretään tuossa kuuluisassa lauselmassa jo aivan *kuvaannollisessa* mielessä. Elleivät tuon lauselman laatijat osaa tai eivät halua ajatella, niin muistakoot vaikkapa sen yksinkertaisen tosiasian, että ohjelman hyväksyminen yhdessä bundilaisten kanssa ei johtanut suinkaan meidän yhteisen työmme keskitykseen eikä suojannut meitä edes kahtiajakaantumiseltakaan. Yhtenäisyys ohjelmakysymyksissä ja taktiikkakysymyksissä on puoluekantaisen yhteenliittymisen ja puolue työn keskittämisen välttämätön, mutta ei vielä riittävä ehto (herra paratkoon! minkälaisia aakkosia joutuu selittelemään nykyisinä aikoina, jolloin kaikki käsitykset ovat menneet sekaisin!). Tätä viime mainittua varten on vielä välttämätöntä järjestöyhtenäisyys, jota perhekuntalaisen kerhon puitteita vähänkään laajemmaksi kasvaneessa puolueessa on mahdotonta ajatella ilman määrättyyn muotoon valettuja sääntöjä, ilman vähemmistön alistumista enemmistön tahtoon, ilman osan alistumista kokonaisuuden alaiseksi. Niin kauan kuin meillä ei ollut yhtenäisyyttä ohjelman ja taktiikan peruskysymyksissä, me sanoimmekin suoraan, että elämme hajaannuksen ja kerholaisuuden kautta, me sanoimme suoraan, että ennen yhtymistä on tehtävä rajat selviksi, me emme edes puhuneetkaan yhteisen järjestön muodoista, vaan keskustelimme yksinomaan uusista (silloin todella uusista) opportunistia vastaan käydyn ohjelmaa ja taktiikkaa koskevan taistelun kysymyksistä. Meidän yhteisen tunnustuksemme mukaan tämä taistelu turvasi nyt jo riittävän yhtenäisyyden, jolle annettiin asianomainen muoto puolueen ohjelmassa ja puolueen taktiikkapäätöslauselmissa; nyt meidän piti ottaa seuraava askel, ja meidän kaikkien yhteisestä sopimuksesta me sen teimme: muovasimme *muodot* yhtenäiselle järjestölle, joka sulattaa kaikki kerhot yhteen. Meidät on nyt kiskottu takaisin puolittain hajoittamalla nämä muodot, vedetty anarkistiseen käyttäytymiseen, anarkistiseen fraasiin, kerhon palauttamiseen puoluekantaisen toimituksen sijalle, ja nyt tätä askelta taaksepäin puolustellaan sillä, että aakkoset ovat kirjakielessä suuremmaksi avuksi kuin lauseopin tuntemus!

Hvostismi-filosofia, joka kolme vuotta sitten rehoitti taktiikkakysymyksissä, syntyy nyt uudestaan organisaatiokysymyksiin sovellettuna. Ottakaapa uuden toimituksen seuraava järkeily. „Taisteluhenkistä sosialidemokraattista suuntaa”, sanoo tov. Aleksandrov, „ei ole toteutettava puolueessa ainoastaan aatteellisella taistelulla, vaan myöskin määritellyillä järjestömuodoilla”. Toimitus opettaa meitä: „Tuo aatteellisen taistelun ja järjestömuotojen vertailu ei ole huono. Aatteellinen taistelu on prosessi, mutta järjestömuodot vain... muotoja” (ihan totta, aivan siten on painettu 56. numerossa, liite, s. 4, palsta 1, alhaalla!), „joiden tulee pukea muuttuva ja kehittyvä sisältö — puolueen kehittyvä käytännöllinen toiminta”. Tuo on sanottu aivan sellaisen vitsin hengessä, että kuula on kuula, mutta pommi on pommi. Aatteellinen taistelu on prosessi, mutta järjestömuodot vain muotoja, jotka pukevat sisältöä! Kysymys on siitä, tullaanko meidän aatteellinen taistelumme pukemaan *korkeampiin* muotoihin, kaikille välttämättömiin puoluejärjestön muotoihin, vaiko vanhan hajaannuksen ja vanhan kerholaisuuden muotoihin. Meidät on kiskottu takaisin korkeammista muodoista alkeellisempiin muotoihin, ja tätä puolustellaan sillä, että aatteellinen taistelu on prosessi, mutta muodot ovat vain muotoja. Aivan samalla tavalla myöskin tov. Kriševski kiskoi meitä muinoin takaisin suunnitelma-taktiikasta prosessi-taktiikkaan.

Ajatelkaa näitä uuden „Iskran” pöyhkeitä fraaseja „proletariaatin itsekasvatuksesta” esitettyinä niitä vastaan, joilta muodon vuoksi sisältö voi jäädä muka huomaamatta (№ 58, pääkirjoitus). Eikö tämä ole akimovilaisuutta numero kaksi? Akimovilaisuus numero yksi puolusteli sosialidemokraattisen intelligenssin erään osan takapajuisuutta taktillisten tehtävien asettamisessa viittauksilla „proletaarisen taistelun” „syvempään” sisältöön, viittauksilla proletariaatin itsekasvatukseen. Akimovilaisuus numero kaksi puolustelee sosialidemokraattisen intelligenssin erään osan takapajuisuutta järjestön teorian ja käytännön kysymyksissä samanlaisilla syvämielisillä viittauksilla siihen, että järjestö on vain muoto ja että koko asian ydin on proletariaatin itsekasvatuksessa. Proletariaatti ei pelkää järjestäytymistä eikä kuria, herrat nuorimmasta veljestä huolehtijat! Proletariaatti ei ota murehtiakseen siitä, että

herrat professorit ja lukiolaiset, jotka eivät halua liittyä järjestöön, tunnustettaisiin puolueen jäseniksi järjestön valvonnan alla tekemästään työstä. Proletariaatin koko elämä kasvattaa sitä järjestyneisyyteen paljon radikaalimmin kuin monia intelligenttipahasia. Proletariaatti, joka on edes jonkin verran tullut tietoiseksi meidän ohjelmas- tamme ja meidän taktiikastamme, ei ryhdy puolustelemaan takapajuisuutta organisaation alalla sellaisilla viittauksilla, että muoto on vähemmän tärkeä kuin sisältö. Ei proleta- riaatilta, vaan *eräiltä intelligenteiltä* puuttuu puoluees- samme *itsekasvatusta* järjestyneisyyden ja kurin hen- gessä, anarkistisen fraasin vihaamisen ja halveksimisen hengessä. Akimovit numero kaksi parjaavat proletariaattia järjestyneisyyteen valmentumattomuutta koskevassa kysy- myksessä samalla tavalla kuin sitä parjasivat Akimovit numero yksi poliittiseen taisteluun valmentumattomuutta koskevassa kysymyksessä. Proletaari, josta on tullut tietoi- nen sosialidemokraatti ja joka tuntee itsensä puolueen jäseneksi, hylkää yhtä ylenkatseellisesti hvostismin organisaatiokysymyksissä kuin hän hylkäsi hvostismin taktiikkakysymyksissä.

Ajatelkaa vihdoin uuden „Iskran” „Käytännönmiehen” syvämielisyyttä. „Oikealla tavalla ymmärretty ajatus keski- tetystä „taistelu”-järjestöstä”, sanoo hän, „joka yhdistää ja keskittää vallankumouksellisten *toiminnan*” (syventävä kur- sivointi), „toteutuu elämässä luonnollisestikin vain silloin, kun tätä toimintaa *on olemassa*” (sekä uutta että viisasta); „itse järjestö muotona” (kuunnelkaa, kuunnelkaa!) „voi kasvaa vain *samanaikaisesti*” (kursivointi tekijän, kuten koko tässä lainauksessa) „vallankumouksellisen työn kasvamisen kanssa, joka muodostaa sen sisällön” (№ 57). Eikö tämä muistuta prikulleen sitä kansantarun sankaria, joka hautausaattueen nähdessään huusi: riittäköön, teillä kantamista loppumattomiin? Puolueessamme ei löydy var- maankaan ainoatakaan käytännönmiestä (ilman lainaus- merkkejä), joka ei käsittäisi, että nimenomaan toimintamme muoto (s.o. organisaatio) on jäänyt jo kauan jälkeen, on jäänyt tavattomasti jälkeen sisällöstä, että huudot jälkeen- jääville ihmisille: kävelkää yhtä jalkaa! älkää menkö edelle! — ovat ominaisia yksistään puolueen hölmöläisille. Koettakaapa verrata meidän puoluetamme esimerkiksi Bundiin. Ei ole pienintäkään epäilystä, etteikö meidän

puolueemme työn *sisältö** ole verrattomasti rikkaampi, monipuolisempi, laajempi ja syvempi kuin Bundin. Suurempi teoreettinen vauhdikkuus, kehittyneempi ohjelma, laajempi ja syvempi vaikutusvoima työläisjoukkoihin (eikä vain järjestyneisiin käsityöläisiin), propaganda ja agitaatio on monipuolisempaa, poliittisen työn tahti eturivin miehillä ja rivimiehillä on reippaampi, *kansanliikkeet* mielenosoitusten ja suurlakkojen aikana ovat mahtavampia ja toiminta ei-proletaaristen kerrosten keskuudessa tarmokkaampaa. Entä „muoto”? Työmme „muoto” on jäänyt bundilaiseen verrattuna sietämättömästi jälkeen, on jäänyt siinä määrin jälkeen, että se pistää silmään ja nostaa häpeänpunan jokaisen kasvoille, joka ei katsele puolueensa asioita „nenäänsä kaivellen”. Työn järjestelyn jälkeenjääneisyys sen sisältöön verrattuna on meidän kipeä kohtamme, ja se oli kipeä kohta jo kauan ennen edustajakokousta, kauan ennen Organisaatiokomitean muodostamista. Muodon kehittymättömyys ja epävakaisuus eivät anna mahdollisuutta ottaa edelleen vakavia askeleita sisällön kehittämiseksi, aiheuttavat häpeällisen seisauksen, johtavat voimien tuhlaamiseen sekä siihen, että sanat ja teot eivät vastaa toisiaan. Kaikki ovat tavattomasti kärsineet siitä, että ne eivät vastaa toisiaan,— mutta nyt astuvat esiin uuden „Iskran” Axelrodit ja „Käytännönmiehet” syvämielisinä saarinoineen: muodon täytyy luonnollisestikin kasvaa, mutta vain samanaikaisesti sisällön kanssa!

Kas siihen johtaa pieni virhe organisaatiokysymyksessä (1. §), jos te saatte päähänne ryhtyä *syventämään* pöytä ja filosofisesti perustelemaan opportunistista fraasia. Hitain askelin, varovasti luovien! — olemme kuulleet tämän nuotin taktiikkakysymyksiin sovitettuna; nyt kuulemme sen organisaatiokysymyksiin sovitettuna. *Hvostismi organisaatiokysymyksissä on anarkistisen individualistin* psykologian luonnollinen ja kiertämätön tuote, kun tämä individualisti alkaa rakennella anarkistisia poikkeamisiaan (alusssa ehkä satunnaisiakin) *katsantokantojen systeemiksi*, erikoisiksi

* Minä en puhukaan siitä, että meidän puolueetyömme *sisältö* saatiin edustajakokouksessa hahmoteltua (ohjelmassa y.m.) vallankumouksellisen sosialidemokratian hengessä vain *taistelun hinnalla*, taistelussa juuri niitä samoja anti-iskralaisia vastaan ja sitä samaa suota vastaan, jonka edustajat ovat lukumääränsä puolesta vallitsevina meidän „vähemmistössämme”. „Sisältöä” koskevassa kysymyksessä on myös mielenkiintoista verrata, sanokaamme, esimerkiksi vanhan „Iskran” kuutta numeroa (№№ 46—51) uuden „Iskran” kahteentoista numeroon (№№ 52—63). Mutta tämän teemme joskus toisella kerralla.

periaatteellisiksi erimielisyyksiksi. Liigan edustajakokouksessa näimme tämän anarkismin alun, uudessa „Iskrassa” näemme yrityksiä rakennella siitä katsantokantojen systeemi. Nämä yritykset todistavat mainiosti oikeaksi jo puolueen edustajakokouksessa lausutun käsityksen sosialidemokratiaan yhtyneen porvarillisen intelligentin ja luokkaetunsa käsittäneen proletaarin katsantokannan erilaisuudesta. Esimerkiksi se samainen uuden „Iskran” „Käytännön mies”, jonka syvämielisyYTEEN olemme jo tutustuneet, todistelee minua syypääksi sellaiseen, että minun mielestäni puolue on kuin „valtavan suuri tehdas”, jonka johdossa on tirehtööri Keskuskomitean muodossa (№ 57, liite). „Käytännön miehelle” ei tule mieleenkään, että hänen esittämänsä hirmusana paljastaa heti porvarillisen intelligentin psykologian, intelligentin, joka ei tunne proletarisen järjestön käytäntöä enempää kuin teoriaakaan. Nimenomaan tehdas, joka näyttää eräistä pelkältä pelättimeltä, onkin se kapitalistisen kooperaation korkein muoto, joka on liittänyt proletariaatin yhteen ja totuttanut sen kuriin, opettanut sen järjestyneisyyteen ja asettanut sen kaikkien muiden työtätekevien ja riistettyjen väestökerrosten johtoon. Juuri marxilaisuus kapitalismin kouluttaman proletariaatin ideologiana on opettanut ja opettaa häilyviä intelligenttejä tekemään eron tehtaan riistopuolen (nälkäkuoleman uhalle perustuvan kurin) ja sen järjestävän puolen (teknillisesti korkealle kehittyneen tuotannon ehtojen yhdistämän yhteisen työn perustalle pohjautuvan kurin) välillä. Kuri ja järjestyneisyys, jotka porvarilliselle intelligentille ovat niin vaikeasti sulatettavissa, proletariaatti omaksuu erikoisen helposti nimenomaan tämän tehdas-„koulun” ansiosta. Tämän koulun silmitön pelkääminen ja sen järjestävän merkityksen täydellinen ymmärtämättömyys ovat luonteenomaisia juuri sellaisille ajattelutavoille, jotka heijastavat pikkuporvarillisia olemassaolon ehtoja ja synnyttävät anarkismin sen muodon, jota saksalaiset sosialidemokraatit nimittävät Edelanarchismus, s.o. „jalosukuisen” herran anarkismi, herrasanarkismi, kuten minä sanoisin. Tämä herrasanarkismi on erikoisesti ominaista venäläiselle nihilistille. Puoluejärjestö näyttää hänestä hirmuiselta „tehtaalta”, osan alistuminen kokonaisuudelle ja vähemmistön alistuminen enemmistön alaiseksi näyttää hänestä „orjuuttamiselta” (ks. Axelrodin alakertakirjoituksia), keskuksen

johdolla toteutettu työnjako synnyttää hänen taholtaan tragikoomillista voivottelua sitä vastaan, että ihmiset muutetaan „rattaiksi ja ruuveiksi” (ja tämän muuttamisen erikoisen murhaavana lajina pidetään toimittajain muuttamista avustajiksi), puolueen organisaatiosääntöjen mainitseminen aiheuttaa halveksuvan virnistyksen ja ylenkatseellisen („formalisteilte” osoitetun) huomautuksen, että tultaisiinhan sitä toimeen ihan ilman sääntöjäkin.

Tämä on uskomatonta, mutta tosiasia: juuri sellaisen opettavaisen huomautuksen tekee minulle tov. Martov „Iskran” 58. numerossa ja viittaa minun omiin sanoihini „Kirjeestä toverille” tehdäkseen opetuksen vieläkin vakuuttavammaksi. Mutta eikö se ole „herrasanarkismia”, eikö se ole hvostismia, kun hajanaisuuden aikakaudelta, kerhojen aikakaudelta otetuilla esimerkeillä *puolustellaan* kerholaisuuden ja anarkian säilyttämistä ja ylistelemistä puolueen aikakaudella?

Miksi me emme ennen tarvinneet sääntöjä? Siksi, että puolue oli kokoonpantu erillisistä kerhoista, jotka eivät olleet sidotut toisiinsa minkäänlaisella organisatorisella yhteydellä. Siirtyminen kerhosta toiseen riippui pelkästään vain kysymyksessä olevan yksilön „hyvästä tahdosta”. Tällä yksilöllä ei ollut edessään minkäänlaista määritellysti ilmaistua kokonaisuuden tahtoa. Kerhoissa kiistakysymyksiä ei ratkaistu sääntöjen perusteella, „*vaan taistelulla ja poistumisuhkauksella*”: niin sanoin „Kirjeessä toverille” *, nojaten siinä monien kerhojen kokemukseen yleensä ja meidän oman toimitus-kuusikkomme kokemukseen erikoisesti. Kerhojen kaudella sellainen ilmiö oli luonnollinen ja kiertämätön, mutta ei kenellekään pälkähtänyt päähän ylistää sitä, pitää sitä ihanteena, kaikki valittivat tuota hajanaisuutta, kaikki olivat siihen tuskaantuneet ja toivoivat hajallaan olevien kerhojen yhdistämistä määrättyyn muotoon valetuksi puoluejärjestöksi. Ja nyt, kun tämä yhdistäminen on tapahtunut, meitä kiskotaan taaksepäin, meitä kestitetään anarkistisella fraasilla — tarjoten sitä korkeimpina organisaatiokäsityksinä! Perhekuuntalais-kerholaisen oblomovilaisuuden väljään aamunuttuun ja kotitossuihin tottuneista henkilöistä tuntuvat määrättyyn muotoon valetut säännöt sekä ahtailta että rasittavilta, sekä alhaisilta että

* Ks. Teokset, 6. osa, ss. 215—235. *Toim.*

byrokraattisilta, sekä orjuuttavilta että ahdistavilta aatteellisen taistelun vapaalle „prosessille”. Herrasanarkismi ei käsitä, että määrättyyn muotoon valetut säännöt ovat välttämättömiä juuri ahtaiden kerhoyhteyksien korvaamiseksi laajalla puolueyhteydellä. Kerhon sisäiselle ja kerhojen väliselle yhteydelle ei tarvinnut eikä voitu antaa muotoa, sillä tämä yhteys perustui ystävyysväleihin tai vastuuvapaaseen ja perustelemattomaan „luottamukseen”. Puolueyhteys ei voi eikä saa perustua kumpaankaan niistä, sen on perustuttava nimenomaan *muodollisiin*, „byrokraattisesti” (holettoman intelligentin näkökannalta) laadittuihin sääntöihin, joiden tiukka noudattaminen vain yksin varjelee meidät kerholaiselta omavaltaisuudelta, kerholaisilta oikuilta, kerholaisilta kahakointitavoilta, joita nimitetään vapaaksi aatteellisen taistelun „prosessiksi”.

Uuden „Iskran” toimitus lyö Aleksandrovia vastaan valtin viittaamalla opettavaisesti siihen, että „luottamus on arkaluontoinen asia, jota ei mitenkään voida hakata sydämiin ja päihin” (№ 56, liite). Toimitus ei ymmärrä, että juuri tuo luottamus-käsitteen, *pelkkää* luottamusta tarkoittavan käsitteen esittäminen paljastaa vieläkin kerran perusteellisesti sen herrasanarkismin ja organisatorisen hvostismin. Kun minä olin vain kerhon jäsen, joko toimitus-kuusikon tai „Iskra” järjestön jäsen, niin puolustellakseni esimerkiksi haluttomuuttani työskennellä Iksin kanssa minulla oli oikeus vedota pelkästään vain perustelemattomaan ja edesvastuutomaan epäluottamukseen. Kun tulin puolueen jäseneksi, niin minulla *ei ole oikeutta* vedota vain perustelemattomaan epäluottamukseen, sillä sellainen vetoaminen avaisi ovet selko selälleen kaikenlaisille vanhan kerholaisuuden oikuteluille ja kaikenlaisille omavaltaisuuksille; olen *velvollinen* perustelemaan „luottamukseni” tai „epäluottamukseni” muodollisella syyllä, siis vetoamalla johonkin asianomaisessa järjestyksessä säädettyyn ohjelmamme, taktiikkamme tai sääntöjemme asetukseen; velvollisuuteni on olla rajoittumatta edesvastuutomaan „luotan” tai „en luota”, olen velvollinen tunnustamaan *vastuunalaisuuden* koko puolueen edessä kaikista omista päätöksistäni ja yleensä puolueen jokaisen osan kaikista päätöksistä; olen velvollinen noudattamaan *muodollisesti määriteltä* tietä oman „epäluottamukseni” ilmaisemisessa sekä niiden katsantokantojen ja toivomusten toteuttamisessa, jotka tästä epäluottamuksesta

johtuvat. Olemme jo kohonneet *kerholaisen* edesvastuuttoman „luottamuksen” katsantokannasta *puolueen* katsantokannalle, joka vaatii noudattamaan luottamuksen ilmaistamisen ja *tarkastamisen* vastuuvollisia ja muodollisesti määriteltyjä tapoja, mutta toimitus kiskoo meitä taaksepäin ja nimittää hvostismiaan uudeksi organisatoriseksi katsantokannaksi!

Katsokaapa, miten meidän niin sanottu puoluetoimituksemme järkeilee kynäilijäryhmistä, jotka voisivat vaatia itselleen edustusta toimituksessa. „Me emme kiihdy, emme ala kirkua kurista”, opettavat meitä herrasanarkistit, jotka ovat aina ja kaikkialla katsoneet ylhäältä alas jonkinlaiseen siellä olevaan kuriin. Me näettekös joko „sovimme” (sic!) ryhmän kanssa, jos se vain on toimintakykyinen, tahii pidämme pilkkanamme sen vaatimuksia.

Mokomakin ylevä jalosukuisuus esiintyy tässä vulgääria „tehdasmaista” formalismia vastaan! Mutta todellisuudessa edessämme on kerholaisuuden uusittua fraseologiaa; sitä esittää puolueelle toimitus, joka tuntee, ettei se ole puolueelin, vaan vanhan kerhon palanen. Tämän kannan sisäinen valheellisuus johtaa kiertämättömästi *anarkistiseen* syvämielisyyteen, joka kohottaa sosialidemokraattisen järjestön *periaatteeksi* sen hajanaisuuden, joka sanoissa julistetaan farisealaisesti jo ylieletyksi. Ei tarvita minkäänlaista alimpien ja ylimpien puoluekollegioiden ja -elinten hierarkiaa — herrasanarkismista sellainen hierarkia näyttää hallintolaitosten, departementtien y.m.s. virastokeksinnöltä (ks. Axelrodin alakertakirjoitusta), — ei tarvita minkäänlaista osan alistumista kokonaisuudelle, ei tarvita minkäänlaista *puolueen* „sopimis”- tai rajankäyntitapojen „formaalista ja byrokraattista” määrittelemistä, tulkoon vanha kerholainen kahakointi pyhitetyksi fraaseilla järjestön „aito sosialidemokraattisista” tavoista.

Juuri tässä „tehtaan” koulun käynyt proletaari voi antaa ja hänen täytyy antaa opetusta anarkistiselle individualismille. Tietoinen työläinen on jo kauan sitten päässyt niistä kapaloista, jolloin hän kartteli intelligenttiä sellaisenaan. Tietoinen työläinen osaa pitää arvossa sitä runsaampaa tietomäärää, sitä laajempaa poliittista näköpiiriä, jonka hän löytää sosialidemokraatti-intelligenteiltä. Mutta sitä mukaa kuin meillä muodostuu *todellinen* puolue, täytyy tietoisien työläisen oppia erottamaan proletaarisen armeijan soturin

psykologia anarkistisella fraasilla keikaroivan porvarillisen intelligentin psykologiasta, täytyy oppia *vaatimaan* puolueen jäsenen velvollisuuksien täyttämistä ei vain rivijäseniltä, vaan myös „silmäntekeviltä”, täytyy oppia ottamaan vastaan hvostismi organisaatiokysymyksissä samanlaisella ylenkatseella kuin millä hän palkitsi muinoin hvostismin taktiikkakysymyksissä!

Kiinteässä yhteydessä girondismiin ja herrasanarkismiin on uuden „Iskran” kannan viimeinen luonteenomainen erikoisuus organisaatiokysymyksissä: se on *autonomismin* puolustaminen sentralismia vastaan. Nimenomaan sellainen periaatteellinen ajatus on (jos on*) huudoissa byrokratismista ja itsevaltiudesta, valituksissa „ansaitsemattomasta huomion puutteesta ei-iskralaisia kohtaan” (jotka edustajakokouksessa puolustivat autonomismia), koomillisissa kirkumissa „nurkumattoman alistumisen” vaatimisen johdosta, katkerissa valituksissa „omavaltaisuuden” johdosta y.m.s., j.n.e. Jokaisen puolueen opportunistinen siipi suojaa ja puolustelee aina kaikenlaista takapajuisuutta, sekä ohjelmallista, taktillista että organisatorista takapajuisuutta. Uuden „Iskran” organisatorisen takapajuisuuden puolustaminen (hvostismi) on kiinteässä yhteydessä *autonomismin* puolustamiseen. Totta kyllä, vanha „Iskra” saattoi kolmivuotisella opetuksella autonomismin yleensä niin huonoon huutoon, että sen avoimeen puolustamiseen ryhtymistä uusi „Iskra” vielä häpeilee; se vielä vakuuttelee meille olevansa myötätuntoinen sentralismille, mutta todistaa sen vain sillä, että kirjoittaa sentralismi-sanan kursiivilla. Todellisuudessa arvostelun kevyin kosketus uuden „Iskran” „aito sosialidemokraattisen” (eikä anarkistisen?) quasi-sentralismin „periaatteisiin” paljastaa joka askeleella autonomismin katsantokannan. Eikö nyt ole jokaiselle ja kaikille selvää, että Axelrod ja Martov ovat kääntyneet organisaatiokysymyksissä Akimovin puolelle? Eivätkö he ole sitä itse juhallisesti tunnustaneet kuvaavilla sanoillaan „ansaitsemattomasta huomion puutteesta ei-iskralaisia kohtaan”? Ja eivätkö Akimov ja hänen ystävänsä puolustaneet puoluekokouksessamme juuri autonomismia?

Nimenomaan autonomismia (ellei anarkismia) puolustivat Martov ja Axelrod Liigan edustajakokouksessa, kun he

* Sivuutan tässä, kuten yleensäkin tässä luvussa, näiden huutojen „koop-taatio”-ajatuksen.

huvittavan innokkaasti todistelivat, että osan ei tule alistua kokonaisuuden alaiseksi, että osa on autonominen määritellensä suhteitaan kokonaisuuteen, että Ulkomaisen liigan säännöt, jotka määrittelevät nämä suhteet, ovat pätevät puolueen enemmistön tahdosta huolimatta, puoluekeskuksen tahdosta huolimatta. Nimenomaan autonomismia puolustaa nyt tov. Martov avoimesti myös uuden „Iskran” (№ 60) sivuilla kysymyksessä, joka koskee paikallisten komiteoiden jäsenten asettamista Keskuskomitean toimesta. En ryhdy puhumaan niistä lapsellisista sofismeista, joilla tov. Martov puolusti autonomismia Liigan edustajakokouksessa ja nyt puolustaa sitä uudessa „Iskrassa”*, — minulle on tärkeää panna tässä merkille selvä pyrkimys puolustaa autonomismia sentralismia vastaan sellaisena periaatteellisena piirteenä, joka on ominainen opportunistille organisaatiokysymyksissä.

Melkeinpä ainoana byrokratismi-käsitteen erittelemisyrityksenä on „muodollis-demokraattisen periaatteen” (kirjoittajan kursivointi) ja „muodollis-byrokrattisen periaatteen” vastakkain asettaminen uudessa „Iskrassa” (№ 53). Tuossa vastakkain asettamisessa (valitettavasti yhtä kehittelemättömässä ja selvittämättömässä kuin viittaus ei-iskralaisiin) on totuuden jyvänen. Byrokratismi versus ** demokratismi, se onkin sentralismi versus autonomismi, se onkin vallankumouksellisen sosialidemokratian organisaatioperiaate sosialidemokratian opportunistien organisaatioperiaatteeseen nähden. Viimeksi mainittu pyrkii kulkemaan alhaalta ylös ja siksi vaatii kaikkialla, missä voidaan ja mikäli voidaan, autonomismia, „demokratismia”, joka menee (niillä, jotka ylenmäärin intoilevat) anarkismiin saakka. Ensin mainittu pyrkii lähtemään ylhäältä vaatien laajentamaan keskuksen oikeuksia ja valtuuksia osaan nähden. Hajaannuksen ja kerholaisuuden kaudella tällaisena keskuk-sena, jota vallankumouksellinen sosialidemokratia pyrki organisatorisesti pitämään lähtökohtanaan, oli välttämättömyyden pakosta eräs kerhoista, joka toimintansa ja vallankumouksellisen johdonmukaisuutensa vuoksi oli kaikkein vaikutusvaltaisin (kysymyksessä olevassa tapauksessa —

* Sääntöjen eri §:iä käsitellessään tov. Martov sivuutti juuri sen §:n, jossa puhutaan kokonaisuuden suhteesta osaan: Keskuskomitea „jaottelee puolueen voimat” (6. §). Voidaanko voimia jaotella siirtelemättä työntekijöitä komiteasta toiseen? Nohiin aakkosiin on tosiaan jotenkin epämurkava pysähtyä.

** versus — vastoin, suhteessa johonkin. *Toim.*

„Iskra” järjestö). Puolueen todellisen yhtenäisyyden palauttamisen kaudella ja vanhettuneiden kerhojen tässä yhtenäisyydessä hajallelaskemisen kaudella tällaisena keskuksena on välttämättömästi puolueen edustajakokous, joka on puolueen ylin elin; edustajakokous yhdistää mahdollisuuksien mukaan kaikki aktiivisten järjestöjen edustajat ja muodostaessaan keskuselimet (usein sellaisessa kokoonpanossa, joka enemmän tyydyttää puolueen edistyneimpiä kuin takapajuisia aineksia, enemmän miellyttää sen vallankumouksellista kuin opportunistista siipeä) tekee niistä ylimmän elimen seuraavaan edustajakokoukseen asti. Näin tapahtuu ainakin eurooppalaisilla sosialidemokraateilla, vaikkakin vähitellen, ei vaivatta, ei taistelutta eikä rettelöittä, tämä anarkisteille periaatteellisesti sietämätön tapa alkaa levitä myöskin sosialidemokratian raakalaisilla.

Mitä mielenkiintoisinta on panna merkille, että nuorimainitsemani opportunismin periaatteelliset piirteet organisaatiokysymyksissä (autonomismi, herras- eli intelligentti-anarkismi, hvostismi ja girondismi) havaitaan mutatis mutandis (vastaavine muunnoksineen) kaikissa sosialidemokraattisissa puolueissa koko maailmassa, missä vain on olemassa jakaantumista vallankumoukselliseen ja opportunistiseen siipeen (ja missäpä sitä ei olisi?). Erikoisen silmäänpistävästi se on tullut esiin nimenomaan aivan viime aikoina Saksan sosialidemokraattisessa puolueessa, kun Saksin 20. vaalipiirissä kärsitty vaalitappio (niin sanottu Göhren välikohtaus) * asetti päiväjärjestykseen puoluejärjestön periaatteet. Periaatteellisen kysymyksen herättämiseen mainitun välikohtauksen johdosta myötävaikutti erikoisesti saksalaisten opportunistien utteruus. Göhre (entinen pastori, tunnetun kirjan: „Drei Monate Fabrikarbeiter” ** kirjoittaja ja eräs Dresdenin puoluekokouksen „sankareista”) oli itse kiihkeä opportunisti, ja johdonmukaisten saksalaisten opportunistien äänenkannattaja „Sozialistische Monatshefte” („Sosialistinen Kuukausilehti”) ryhtyi heti häntä „suojelemaan”.

* Göhre oli valittu valtiopäiville Saksin 15. vaalipiiristä kesäkuun 16 p:nä 1903. mutta Dresdenin edustajakokouksen ** jälkeen hän luovutti valtuuskirjansa; Rozenovin kuoleman jälkeen avoimeksi jääneen 20. vaalipiirin valitsijat halusivat asettaa Göhren uudelleen ehdokkaaksi. Puolueen keskushallinto ja Saksin keskusagitaatiokomitea asettuivat vastustamaan ja omaamatta oikeutta virallisesti kieltää Göhren ehdokkuutta saivat kuitenkin aikaan sen, että Göhre kieltäytyi ehdokkuudesta. Vaaleissa sosialidemokraatit kärsivät tappion.

** — „Kolme kuukautta tehdastyöläisenä”. *Toim.*

Opportunismi ohjelmassa on luonnollisesti yhteydessä opportunistisiin taktiikassa ja opportunistisiin organisaatiokysymyksissä. „Uutta” katsantokantaa ryhtyi esittämään tov. Wolfgang Heine. Luonnehtiaksemme lukijalle tämän tyyppillisen intelligentin piirteet, joka oli liittynyt sosialidemokratiaan ja tuonut mukanaan opportunistisen ajattelutavan, on riittävää sanoa, että tov. Wolfgang Heine on vähän vähemmän kuin saksalainen tov. Akimov ja hiukkasen enemmän kuin saksalainen tov. Jegorov.

Toveri Wolfgang Heine lähti „Sosialistisessa Kuukausilehdessä” sotaretkelle yhtä suurella rytinällä kuin tov. Axelrod uudessa „Iskrassa”. Mitä maksaakaan jo yksistään kirjoituksen otsikko: „Demokraattisia huomautuksia Göhren välikohtauksen johdosta” („Sozialistische Monatshefte” № 4, huhtikuu). Ja sisältö oli yhtä jyrisevää. Tov. W. Heine nousee „vaalipiirin autonomian loukkaamista” vastaan, puolustaa „demokraattista periaatetta”, lausuu vastalauseensa sen johdosta, että „nimitetty päällystö” (s.o. puolueen keskushallinto) sekaantuu kansan toimittamaan vapaaseen edustajien valintaan. Tässä ei ole kysymys satunnaisesta välikohtauksesta, opettaa tov. W. Heine meitä, vaan yleisestä „pyrkimyksestä byrokratismiin ja sentralismiin puolueessa”, pyrkimyksestä, joka oli havaittavissa muka ennenkin, mutta nyt käy erikoisen vaaralliseksi. Täytyy „periaatteellisesti tunnustaa, että puolueen paikalliset elimet ovat sen elämän ylläpitäjiä” (plagiaatti tov. Martovin kirjasesta: „Vielä kerran vähemmistönä”). Ei saa „ottaa tavaksi, että kaikki tärkeät poliittiset päätökset tulevat yhdestä keskuksesta”, täytyy varoittaa puoluetta „doktrinäärisestä politiikasta, joka kadottaa yhteyden elämään” (lainattu puolueen edustajakokouksessa pidetystä tov. Martovin puheesta, jossa hän sanoi, että „elämä ottaa omansa”). ..., „Jos tarkastellaan asioiden alkujuurta”, syventää tov. W. Heine perusteluaan, „jos jätetään syrjään henkilökohtaiset selkkaukset, jotka tässäkin, kuten aina, ovat näytelleet huomattavaa osaa, niin havaitsemme tässä katkeroitumisessa *revisionisteja* kohtaan (kursivointi on kirjoittajan, joka vihjaa nähtävästi käsitteiden eroavaisuuteen: taistelu revisionismia vastaan ja taistelu revisionisteja vastaan) pääasiassa puolueen virallisten henkilöiden epäluottamuksen „*sivullista ainesta*” kohtaan (W. Heine ei ole näköjään lukenut vielä kirjasta taistelusta piiritustilaa vastaan ja siksi käyttää englantilaisuutta: Out-

sidertum), perinnäistävän epäluottamusta siihen, mikä on epätavallista, persoonattoman laitoksen epäluottamusta siihen, mikä on yksilöllistä” (ks. Axelrodin ehdottamaa Liigan edustajakokouksen päätöslauselmaa yksilöllisen aloitekyvyn tukahduttamisesta), „sanalla sanoen sen saman pyrkimyksen, jonka me jo edellä luonnehdimme pyrkimykseksi byrokratismiin ja sentralismiin puolueessa”.

„Kuri”-käsite herättää tov. W. Heinessä yhtä ylevää suuttumusta kuin tov. Axelrodissakin.„Revisionisteja”, kirjoittaa hän, „moitittiin kurin puutteesta sen takia, että he kirjoittelivat „Sosialistiseen Kuukausilehteen” — äänenkannattajaan, jota ei haluttu edes tunnustaa sosialidemokraattiseksi, sillä se ei ole puolueen valvonnan alainen. Jo yksistään tämä „socialidemokraattinen”-käsitteen tyypistämisyritys, jo yksistään tämä kurin vaatiminen aatteellisen tuotannon alalla, jossa täytyy vallita ehdottoman vapauden” (muistakaa: aatteellinen taistelu on prosessi, mutta järjestön muodot ainoastaan muoloja), „on todistuksena pyrkimyksestä byrokratismiin ja yksilöllisyyden tukahduttamiseen”. Ja W. Heine peittoaa vielä kauan ja kaikin tavoin tätä sietämätöntä pyrkimystä luoda „yksi kaikkikäsittävä ja mahdollisimman keskitetty suuri järjestö, yksi taktiikka, yksi teoria”, peittoaa „ehdottomimpaan tottelemiseen” ja „sokeaan alistumiseen” tähtäävää vaatimusta, peittoaa „yksinkertaistettua sentralismia” j.n.e., j.n.e., kirjaimelleen „Axelrodin tapaan”.

W. Heinen herättämä kiista leimahti ilmiliikkiin, ja koska Saksan puolueessa minkäänlaiset rettelöimiset kooptaation vuoksi eivät sitä häirinneet, sillä saksalaiset Akimovit eivät ilmaise olemustaan ainoastaan edustajakokouksissa, vaan ilmaisevat sen myöskin jatkuvasti erikoisessa äänenkannattajassa, niin kiista johti pian ortodoksian ja revisionismin periaatteellisten pyrkimysten erittelemiseen organisatiokysymyksessä. Yhtenä vallankumouksellisen suunnan edustajana (jota syytettiin, tietysti kuten meilläkin, „diktaattorimaisuudesta”, „inkvisitiosta” ja muista kauheista asioista) esiintyi K. Kautsky („Neue Zeit”, 1904, № 28, kirjoitus „Wahlkreis und Partei” — „Vaalipiiri ja puolue”). W. Heinen kirjoitus, sanoo hän, „näyttää koko revisionistisen suunnan ajatuksenjuoksun”. Ei ainoastaan Saksassa, vaan myöskin Ranskassa ja Italiassa opportunistit ovat jyrkästi autonomismin kannalla, puoluekurin heikentämisen

kannalla, sen tyhjäksi tekemisen kannalla, kaikkialla heidän pyrkimyksensä johtavat *desorganisaatioon*, „demokraattisen periaatteen” vääristelemiseen *anarkismiksi*. „Demokratia ei ole vallan puuttumista”, opettaa K. Kautsky opportunisteja organisaatiokysymyksessä, „demokratia ei ole anarkiaa, vaan se on joukkojen valtaa valtuutettujensa yli erotukseksi vallan muista muodoista, jolloin kansan näennäiset palvelijat ovat todellisuudessa sen valtiaita”. K. Kautsky tarkastelee yksityiskohtaisesti opportunistisen autonomismin hajoitavaa merkitystä eri maissa, osoittaa, että nimenomaan „*porvarillisten ainesten joukon*” * liittyminen sosialidemokratiaan voimistaa opportunistia, autonomismia ja kurinrikkomispyrkimyksiä, muistuttaa yhä uudestaan, että nimenomaan „järjestö on se ase, jolla proletariaatti vapauttaa itsensä”, nimenomaan „järjestö on proletariaatille ominainen luokkataistelun ase”.

Saksassa, missä opportunisti on heikompi kuin Ranskassa ja Italiassa, „autonomiapyrkimykset ovat johtaneet toistaiseksi vain enemmän tai vähemmän pateettiseen deklamointiin diktaattoreja ja suuria inkvisiittoreita vastaan, pannaanjulistamisia ** ja kerettiläisyyden etsiskelyjä vastaan, loputtomiin koukkuilemisiin ja rettelöihin, joiden erittelemineen johtaisi vain loputtomaan riitaan”.

Ei ole ihmeellistä, että Venäjällä, missä opportunisti on puolueessa vieläkin heikompi kuin Saksassa, autonomiapyrkimykset ovat synnyttäneet vähemmän aatteita ja enemmän „pateettista deklamaatiota” ja rettelöitä.

Ei ole ihmeellistä, että Kautsky tulee johtopäätökseen: „Tuskinpa missään muussa kysymyksessä kaikkien maiden revisionismi on niin yhdenlaatuinen sen kaikista muunnoksista, sen kaikesta kirjavuudesta huolimatta kuin juuri organisaatiokysymyksessä”. Ortodoksian ja revisionismin peruspyrkimykset tällä alalla K. Kautskykin määrittelee „hirmusanalla”: byrokratismi versus (vastoin) demokratismia. Meille sanotaan, kirjoittaa K. Kautsky, että kun puolueen hallinnolle annetaan oikeus vaikuttaa ehdokkaan valintaan (edustajaksi parlamenttiin) paikallisissa vaalipiireissä, niin se merkitsee „demokraattisen periaatteen

* K. Kautsky mainitsee esimerkkinä *Jaurèsin*. Sitä mukaa kuin tällaiset ihmiset kallistuivat opportunistiin, heistä „puoluekurin täytyi kiertämättömästi näyttää heidän vapaan henkilöllisyytensä sietämättömältä ahdistamiselta”.

** *Bannstrahl* — pannaanjulistus. Se on saksalainen vastine venäläisille sanoille: „piirtäystila” ja „poikkeuslait”. Se on saksalaisten opportunistien „hirmusana”.

häpeällistä loukkaamista, periaatteen, joka vaatii, että kaikki poliittinen toiminta kehittyisi alhaalta ylös, joukkojen itsenäisen toiminnan tietä, eikä ylhäältä alas, byrokraattista tietä... Mutta jos on jokin todella demokraattinen periaate, niin se on se, että enemmistöllä täytyy olla vallitseva asema vähemmistöön nähden eikä päinvastoin"... Edustajain valinta parlamenttiin mistä vaalipiiristä hyvänsä on tärkeä kysymys koko puolueelle kokonaisuudessaan, jonka juuri täytyykin vaikuttaa ehdokkaiden asettamiseen vaikkapa vain puolueen luottamusmiesten (Vertrauensmänner) kautta. „Kenestä tämä näyttää liian byrokraattiselta tai sentralistiselta, se yrittäköön ehdottaa, että ehdokkaat asetettaisiin yleensä koko puolueen kaikkien jäsenen (sämtliche Parteigenossen) välittömällä äänestyksillä. Kun kerran tämä on mahdotonta toteuttaa, niin turhaa on myös valittaa demokratismin puuttumista, kun mainitun tehtävän, kuten monet muutkin koko puoluetta koskevat tehtävät, täyttää yksi tai useampi puolue-elin". Saksan puolueen „tavanomaisen oikeuden" mukaisesti eri vaalipiirit olivat jo ennenkin „toverillisesti sopineet" puolueen hallinnon kanssa jonkin määrätyn ehdokkaan asettamisesta. „Mutta puolue on tullut jo liian suureksi sitä varten, että tämä vaihtelias tavanomainen oikeus olisi riittävä. Tavanomainen oikeus lakkaa olemasta oikeus, kun sitä ei enää tunnusteta miksiäkään itsestään selväksi asiaksi, kun sen säädösten sisältö ja vieläpä itse sen olemassaolokin asetetaan kyseenalaiseksi. Silloin käy ehdottoman välttämättömäksi antaa tälle oikeudelle tarkka sanamuoto, kodifioida se", ... siirtyä „järjestön tarkempaan säännöillä lujittamiseen" * (statutarische Festlegung) ja samalla sen tiukkuuden voimistamiseen (grössere Straffheit)".

Täten te näette toisessa tilanteessa sen saman taistelun puolueen opportunistisen ja vallankumouksellisen siiven välillä organisaatiokysymyksessä, sen saman selkkauksen autonomismin ja sentralismin välillä, demokratismin ja „bykroatismin" välillä, järjestön ja kurin tiukkuuden heikentämispyrkimysten ja tiukkuuden voimistamispyrkimysten

* On mitä opettavaisinta verrata näitä K. Kautskyn huomautuksia, jotka koskevat vaihteluaasti tunnustetun tavanomaisen oikeuden vaihtamista virallisesti vahvistettuun sääntöihin perustuvaan oikeuteen, koko siihen „vaihdokseen", jota koko puolueemme yleensä ja toimitus erikoisesti kokevat puolueen edustajakokouksen ajoista lähtien. Vrt. V. I. Zaslitschin puhetta (Liigan edustajakokouksessa, s. 66 ja seur.), joka tuskin realisoitapahtuvan vaihdoksen koko merkitystä.

välillä, häilyvän intelligentin ja lujan proletaarin psykologian välillä, intelligenttimäisen individualismin ja proletaarisen yhteenkuuluvaisuuden välillä. Herää kysymys, miten tähän selkkaukseen suhtautui *porvarillinen demokratia* — ei se, jonka historia-veitikka on vasta luvannut jolloinkin näyttää salaisuutena тов. Axelrodille, vaan todellinen, reaalinen porvarillinen demokratia, jolla on myös Saksassa yhtä oppineita ja tarkkaavaisia edustajia kuin ovat meidän herrat osvobozhdenijelaiset? Saksan porvarillinen demokratia vastasi heti tähän uuteen kiistaan ja asettui heti jyrkästi — kuten Venäjälläkin, kuten aina, kuten kaikkialla — sosialidemokraattisen puolueen opportunistisen siiven puolelle. Saksalaisen pörssipääoman huomattava äänenkannattaja „Frankfurtin Lehti” kirjoitti jyrisevän pääkirjoituksen („Frankf. Ztg.”, 1904, 7 Apr., № 97, Abendblatt*), joka osoittaa, että häikäilemättömät kirjalliset varkaudet Axelrodilta muuttuvat suorastaan jonkinlaiseksi saksalaisen lehdistön taudiksi. Frankfurtin pörssin ankarat demokraatit ruoskivat sosialidemokraattisessa puolueessa vallitsevaa „itsevaltiutta”, „puoluediktaturia”, „puoluepäällystön itsevaltaista herruutta”, noita „pannaanjulistamisia”, joilla tahdotaan „ikäänkuin rangaista koko revisionismia” (muistakaa „väärä syytös opportunistista”), tuota „sokean tottelevaisuuden” vaatimusta, „tappavaa kuria”, „lakeijamaiseen alistumiseen” tähtäävää vaatimusta, puolueen jäsenten muuttamista „poliittisiksi ruumiiksi” (tämä on vielä paljon lujemmin sanottu kuin ruuvit ja rattaat!). „Kaikenlainen henkilöllinen omalaatuisuus”, sanovat pörssin ritarit suutuksissaan nähdessään sosialidemokratialla antidemokraattisen järjestyksen, „kaikenlainen yksilöllisyys täytyy näettekös tuomita, sillä se uhkaa johtaa ranskalaiseen järjestykseen, jaureslaisuuteen ja millerandismiin, kuten Zindermann suoraan sanoi esitelmöidessään tästä kysymyksestä” saksilaisten sosialidemokraattien puolue-edustajakokouksessa.

Siis mikäli uuden „Iskran” uusissa sanasissa organisaatiokysymyksestä on periaatteellista ajatusta, sikäli ei ole pienintäkään epäilystä siitä, etteikö tämä ajatus ole oppor-

* — „Frankfurtin Lehti”, 1904, huhtik. 7 pnä, № 97, iltajulkaisu. *Toim.*

tunistinen. Tämän johtopäätöksen vahvistaa myös vallankumoukselliseen ja opportunistiseen siipeen jakaantuneen puoluekokouksemme koko analyysi sekä *kaikkien* eurooppalaisten sosialidemokraattisten puolueiden esimerkki, joissa opportunisti ilmenee organisaatiokysymyksessä samanlaisissa pyrkimyksissä, samanlaisissa syytöksissä ja hyvin monesti myös samanlaisissa sanoissakin. Eri puolueiden kansalliset erikoisuudet ja poliittisten olojen erilaisuus eri maissa painavat tietenkin oman leimansa saaden aikaan sen, että saksalainen opportunisti ei ole lainkaan ranskalaisen, ranskalainen italialaisen eikä italialainen venäläisen kaltaista. Mutta kaikkien näiden puolueiden tärkeimmän jakaantumisen, vallankumoukselliseen ja opportunistiseen siipeen jakaantumisen samanlaatuisuus, opportunistin ajatuksenjuoksun ja pyrkimysten samanlaatuisuus organisaatiokysymyksessä esiintyy selvästi, mainitusta olojen erilaisuudesta huolimatta*. Radikaalisen intelligenssin edustajain runsaus meidän marxilaistemme ja sosialidemokraattiemme riveissä on tehnyt ja tekee kiertämättömäksi sen psykologian synnyttämän opportunistin ilmenemisen mitä erilaisimmilla aloilla ja mitä erilaisimmissa muodoissa. Me taistelimme opportunistia vastaan maailmankatsomuksemme peruskysymysten alalla, ohjelmakysymysten alalla, ja täydellinen erimielisyys päämäärissä johti kiertämättömästi lopulliseen rajankäyntiin liberaalien, jotka olivat pilanneet meidän legaalisen marxilaisuuden, ja sosialidemokraattien välillä. Me taistelimme opportunistia vastaan taktiikkakysymyksissä, ja erimielisyydet tovereiden Kritshevskin ja Akimovin kanssa näissä vähemmän tärkeissä kysymyksissä olivat luonnollisesti vain väliaikaisia eikä niitä seurannut mikään eri puolueiden muodostuminen. Meidän on nyt lyötävä Martovin ja Axelrodin opportunisti organisaatiokysymyksissä, jotka ovat tietysti vieläkin vähemmän peruskysymyksiä kuin ohjelma- ja taktiikkakysymykset,

* Kukaan ei nykyään epäile sitä, etteikö taktiikkakysymyksissä Venäjän sosialidemokraattien vanha jakaantuminen ekonomisteihin ja poliitikkoihin olisi samanlaatuista kuin koko kansainvälisen sosialidemokratian jakaantuminen opportunisteihin ja vallankumouksellisiin, vaikkakin erilaisuus toisaalta tovereiden Martynovin ja Akimovin ja toisaalta tovereiden von Vollmarin ja von Elmin tai Jaurésin ja Millerandin välillä on hyvin suuri. Aivan yhtä epäilemätöntä on perusjakaantumisen samanlaatuisuus myöskin organisaatiokysymyksessä huolimatta tavattoman suuresta olojen erilaisuudesta poliittisia oikeuksia vaille olevien ja poliittisesti vapaiden maiden välillä. Sangen kuvaavaa on, että kosketellessaan lyhyesti Kautskyn ja Heinen kiistaa (№ 64) periaatteellinen uuden „Iskran” toimitus *kiersi* pelokkaasti kysymyksen, joka koskee *kaiken* opportunistin ja kaiken ortodoksin *periaatteellisia* tendenssejä organisaatiokysymyksessä.

mutta jotka ovat nykyisellä ajankohdalla nousseet puolue-elämässämme etualalle.

Kun puhutaan taistelusta opportunistia vastaan, niin ei pidä milloinkaan unohtaa koko nykyisen opportunistin luonteenomaista piirrettä kaikilla ja kaikenlaisilla aloilla: sen epämääräisyyttä, löyhyyttä ja kiinnisaamisen vaikeutta. Itse luonteensa vuoksi opportunisti aina karttaa selvää ja peruuttamatonta kysymyksen asettelua, etsii samanlaiselta tuntuvaa, kiemurtelee kuin käärme kahden vastakkaisen katsantokannan välillä pyrkien olemaan „samaa mieltä” kummankin kanssa ja supistaen erimielisyytensä pieniin korjausehdotuksiin, epäilyksiin, hyviin ja viattomiin toivomuksiin y.m., y.m. Tov. Edv. Bernstein, opportunisti ohjelmakysymyksissä, „on samaa mieltä” puolueen vallankumouksellisen ohjelman kanssa, vaikkakin haluaisi varmaan sen „perinpohjaista reformoimista”, mutta katsoo sen ennenaikaiseksi, epätarkoituksenmukaiseksi, ei niin tärkeäksi kuin on „arvostelun” „yleisten periaatteiden” selvittäminen (jotka ovat pääasiassa epäkriittillistä periaatteiden ja sanasten lainailemista porvarilliselta demokratialta). Tov. von Vollmar, opportunisti taktiikkakysymyksissä, on myös suostuvainen vallankumouksellisen sosialidemokratian vanhaan taktiikkaan ja myöskin rajoittuu enimmäkseen deklamointiin, pieniin korjausehdotuksiin ja pieneen pilantekoon esittämättä lainkaan minkäänlaista selvää „ministeriläistä” taktiikkaa. Toverit Martov ja Axelrod, opportunistit organisaatiokysymyksissä, eivät myöskään suoranaisista kehoituksista huolimatta ole tähän asti antaneet minkäänlaisia selviä periaatteellisia teesejä, jotka voisivat tulla „vahvistetuiksi sääntöjen perustalla”; hekin haluaisivat, ehdottomasti haluaisivat meidän organisaatiosääntöjemme „perinpohjaista reformoimista” („Iskra” № 58, s. 2, palsta 3), mutta mieluummin he tarttuisivat aluksi „organisaation yleisiin kysymyksiin” (sillä meidän sääntöjemme, niiden 1. §:stä huolimatta kuitenkin sentralististen sääntöjen, perinpohjainen reformoiminen, joka suoritettaisiin uuden „Iskran” hengessä, johtaisi kiertämättömästi autonomismiin, mutta *periaatteellista* pyrkimystään autonomismiin tov. Martov ei tietenkään halua tunnustaa edes itselleenkään). Siksi heidän „periaatteellinen” kantansa organisaatiokysymyksessä loistaa sateenkaaren kaikin värein: etusijalla ovat viattomat mahtipontiset deklamoinnit

itsevaltiudesta ja byrokratismista, sokeasta tottelevaisuudesta, ruuveista ja rattaista, deklamoinnit, jotka ovat niin viattomia, että niissä voidaan vielä sangen vaikeasti erottaa todella periaatteellinen ajatus todella kooptaatioajatukselta. Mutta mitä etemmäksi metsään, sitä enemmän puita: vihatun „byrokratismiin” erittelemistä ja tarkkaa määrittelemistä tavoittelevat yritykset johtavat kiertämättömästi autonomismiin, „syventämis”- ja perustelemisyrietykset johtavat kiertämättömästi takapajuisuuden puolusteleminen, hvostismiin, girondistisiin fraaseihin. Vihdoin ainoana todella määriteltyä ja käytännössä sen vuoksi erikoisen selvästi esiintyvänä (käytäntö kulkee aina teorian edellä) periaatteena ilmestyy *anarkismin* periaate. Kurin pilkkaaminen — autonomismi — anarkismi, sellaiset ovat ne tikaput, joita meidän organisatorinen opportunistimme milloin laskeutuu, milloin taas nousee hypähtäen rapulta toiselle ja taitavasti välttää kaikenlaista periaatteidensa selvää määrittelemistä*. Aivan täsmälleen sama asteittaisuus havaitaan myöskin opportunistilla ohjelmassa ja taktiikassa: „ortodoksian”, oikeauskoisuuden, ahdasmielisyyden ja paikallaanseisomisen pilkkaaminen — revisionistinen „arvostelu” ja ministeriläisyys — porvarillinen demokratia.

Kiinteässä psykologisessa yhteydessä kurin vihaamiseen on se herkeämätön, venyvä *loukkaantumisen* nuotti, joka kaikuu yleensä kaikkien nykyisten opportunistien kaikissa kirjoitelmissa ja muun muassa meidän vähemmistöme kirjoitelmissa. Heitä vainotaan, heitä ahdistetaan, heitä lyödään ulos, heitä kiusataan, heitä näännytetään. Näissä

* Ken muistaa keskustelut I. §:stä, se näkee nyt selvästi, että tov. Martovin ja tov. Axelrodin I. §:ssä tekemä virhe sitä kehitettäessä ja syvennettäessä johtaa *kiertämättömästi* organisatoriseen opportunistiin. Tov. Martovin perusajatus — puolueeseen omin päinsä lukeutuminen — on nimenomaan valheellista „demokratismia”, puolueen alhaalta ylös rakentumisen ajatus. Sitävastoin minun ajatukseni on siinä mielessä „byrokraattinen”, että puolue rakentuu ylhäältä alas, puolueen edustajakokouksesta eri puoluejärjestöihin. Sekä porvarillisen intelligentin psykologia että anarkistiset fraasit kuin myöskin opportunistinen, hvostismihenkinen syvämielisyyys — kaikki tuo hahmottui jo keskusteluissa I. §:stä. Tov. Martov puhuu „Piiritystilassa” (s. 20) „ajatus työn alkamisesta” uudessa „Iskrassa”. Se on totta siinä suhteessa, että hän ja Axelrod todella kehittävät ajatusta uuteen suuntaan alkaen I. §:stä. Onnettomuus on vain siinä, että tuo suunta on opportunistinen. Mitä pitemmälle he tulevat „työskentelemään” *siihen* suuntaan, mitä puhtaampaa tämä työ tulee olemaan kooptaatiorettelöistä, sitä syvemälle suohon he vajoavat. Tov. Plehanov näki tämän selvästi jo puolueen edustajakokouksessa, ja kirjoituksessaan „Mitä ei pidä tehdä?” hän toistamiseen varoitti heitä: olen, näettekös, valmis jopa kooptoiimaan teidät, mutta älkää vain menkö sitä tietä, joka vie ainoastaan opportunistiin ja anarkismiin. — Martov ja Axelrod eivät kuunnelleet hyvää neuvoa: kuinka? ei pidä mennä? pitäisikö yhtyä Leninin mieltäpiteeseen, että kooptaatio on vain rettelöimistä? Ei milloinkaan! Me näytämme hänelle, että olemme periaatteellisia ihmisinä — Ja näyttivät. Näyttivät kaikille silminnähtävästi, että mikäli heillä on uusia periaatteita, niin ne ovat opportunistin periaatteita.

sanasissa on paljon enemmän psykologista ja poliittista totuutta kuin näännytettäviä ja näännyttäjiä koskevan herttaisen ja sukkelan sanasutkauksen tekijä ehkä itse luuleekaan. Ottakaapa todellakin puoluekokouksemme pöytäkirjat, niin näette, että vähemmistöön kuuluvat kaikki vääryyttä kärsineet, kaikki ne, joita vallankumouksellinen sosialidemokratia on jolloinkin ja jostakin loukannut. Siinä ovat bundilaiset ja rabotshejedelolaiset, joita me „loukasimme” siinä määrin, että he poistuivat edustajakokouksesta, siinä ovat juzhnyirabotshilaiset, joita on verisesti loukattu järjestöjen surmaamisella yleensä ja heidän oman järjestönsä surmaamisella erikoisesti, siinä on tov. Mahov, jota loukattiin joka kerta, kun hän otti puheenvuoron (sillä säännöllisesti joka kerta hän saattoi itsensä häpeään), siinä ovat vihdoin tov. Martov ja tov. Axelrod, joita loukattiin „väärällä syytöksellä opportunistista” sääntöjen 1. §:n vuoksi ja tappiolla vaaleissa. Ja kaikki nämä karvaat loukkaukset eivät olleet satunnainen tulos sallimattomista virnailuista, hillittömistä esiintymisistä, kiihkeästä polemiikista, ovien paukuttamisesta ja nyrkin heristämisestä, kuten hyvin monet filisterit yhä vieläkin luulevat, vaan kiertämätön poliittinen tulos „Iskran” kaikesta kolmivuotisesta aatteellisesta työstä. Ellemme olleet noiden kolmen vuoden aikana vain soittaneet suutamme, vaan jos olimme esittäneet niitä vakaumuksia, joiden piti muuttua teoksi, niin emme voineet olla taistelematta edustajakokouksessa anti-iskralaisia ja „suota” vastaan. Ja kun me yhdessä tov. Martovin kanssa, joka taisteli eturiveissä avoimin kasvoin, olimme liiaksi loukanneet sellaista väen paljoutta, niin meidän tarvitsi enää hyvin vähän, vain hieman loukata tov. Axelrodia ja tov. Martovia, niin malja tuli kukkuroilleen. Määrä muuttui laaduksi. Tapahtui kieltämisen kieltäminen. Kaikki loukatut unohtivat keskinäiset kalavelkansa, heittäytyivät nyyhkyttäen toistensa syliin ja nostivat „kapinan” lipun „leninismiä vastaan” *.

Kapina on mainio asia, kun edistykselliset ainekset nousevat kapinaan taantumuksellisia aineksia vastaan. Kun vallankumouksellinen siipi nousee kapinaan opportunistista

* Tämä ihmeellinen sanonta kuuluu tov. Martoville („Piiritystila”, s. 68). Tov. Martov oli odottanut aikaa, jolloin hänen voimansa kasvaa viisinkertaiseksi, nostaakseen „kapinan” minua yhtä vastaan. Tov. Martov polemisoi taitamattomasti: hän tahtoo tuhota vastustajansa sillä, että puhuu tälle mitä suurimpia kohtelaisuuksia.

siipeä vastaan, niin se on hyvä. Kun opportunistinen siipi nousee kapinaan vallankumouksellista vastaan, niin se on paha.

Tov. Plehanovin täytyy osallistua tuohon pahaan juttuun niin sanoaksemme sotavankina. Hän yrittää „purkaa kiukuksiaan” siepaten jonkin „enemmistöä” kannattavan päätöslauselman tekijäin erillisiä kömpelöjä lauseita ja huudahtaa samalla: „Toveri Lenin poloinen! Hyviäpä ovat hänen ortodoksaaliset kannattajansa!” („Iskra” № 63, liite).

Ei, mutta tiedättekö, tov. Plehanov, jos minä olen köyhä poloinen, niin uuden „Iskran” toimitushan käy jo suorastaan kerjuulla. Niin köyhä poloinen kuin olenkin, en ole vielä joutunut niin täydelliseen kurjuuteen, että minun pitäisi sulkea silmäni näkemästä puolueen edustajakokousta ja etsiä aineistoa terävä-älyisyyteni harjoitteluksi komiteamiesten päätöslauselmista. Miten köyhä poloinen lienenkin, niin olen tuhat kertaa rikkaampi kuin ne, joiden kannattajat eivät satunnaisesti lausu yksitäisiä tai toisia kömpelöjä lauseita, vaan kaikissa kysymyksissä, sekä organisatorisissa, taktillisissa että ohjelmakysymyksissä, pitävät sitkeästi ja jyrkästi kiinni sellaisista periaatteista, jotka ovat vallankumouksellisen sosialidemokratian periaatteille vastakkaisia. Miten köyhä poloinen lienenkin, niin en ole joutunut vielä sellaiseen tilaan, että minun pitäisi *salata yleisöltä* tuollaisten kannattajain minulle esittämiä ylistelyjä. Mutta uuden „Iskran” toimituksen täytyy tehdä sellaista.

Tiedättekö, lukija, mikä on Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen Voronezhin-komitea? Ellette sitä tiedä, niin lukekaa puolueen edustajakokouksen pöytäkirjoja. Niistä saatte tietää, että tuon komitean suuntaa ilmaisevat täydellisesti tov. Akimov ja tov. Brucker, jotka taistelivat edustajakokouksessa koko linjalla puolueen vallankumouksellista siipeä vastaan ja jotka tulivat kymmeniä kertoja kaikkien taholta, tov. Plehanovista tov. Popoviin saakka, luetuiksi opportunistien joukkoon kuuluviksi. Ja tämä Voronezhin komitea lausuu tammikuun lehtisessään (№ 12, tammikuu, 1904):

„Meidän herkeämättä kasvavassa puolueessamme tapahtui viime vuonna suuri ja puolueelle tärkeä tapahtuma: kokoontui VSDTP:n — sen järjestöjen edustajien toinen edustajakokous. Puolueen edustajakokouksen koollekutsuminen on hyvin monimutkainen kysymys ja monarkistisissa oloissa hyvin vaarallinen ja vaikea asia, ja siksi ei ole

ihmeellistä, että edustajakokouksen koollekutsumistehtävää ei täytetty *likimainkaan täydellisesti* ja itse edustajakokous, vaikka se menikin aivan onnellisesti, ei tyydyttänyt kaikkia niitä vaatimuksia, joita puolue oli sille asettanut. Toverit, joiden tehtäväksi vuoden 1902 konferenssi (neuvottelukokous) oli antanut edustajakokouksen koollekutsumisen, joutuivat vangituiksi, ja *edustajakokouksen järjestivät henkilöt, jotka oli asettanut vain yksi Venäjän sosialidemokratian suunta — iskralainen suunta. Monia sosialidemokraattien järjestöjä, paitsi iskralaisia, ei oltu kutsuttu osallistumaan edustajakokouksen työhön: osittain tämän vuoksi edustajakokouksen tehtävä puolueen ohjelman ja sääntöjen laatimisessa tuli suoritettua tavattoman epätäydellisesti*, itse edustajakokouksen osanottajat tunnustavat säännöissä olevan suuria puutteellisuuksia, „jotka voivat johtaa vaarallisiin väärinkäsityksiin”. Edustajakokouksessa itse iskralaiset jakaantuivat kahtia ja monet meidän VSDTP:n huomattavat toimihenkilöt, jotka ennen näyttivät täydellisesti hyväksyvän „Iskran” toimintaohjelman, tunnustivat elämää vastamattomiksi monet sen katsantokannoista, joita toteuttivat *pääasiallisesti Lenin ja Plehanov*. Vaikkakin viimemainitut saivat edustajakokouksessa yliotteen, niin käytännöllisen elämän voima, reaalisen työn vaatimukset, työn, jonka riveissä seisovat myös kaikki ei-iskralaiset, oikaisevat nopeasti teoreetikkojen virheitä ja ovat jo tehneet edustajakokouksen jälkeen vakavia korjauksia. „*Iskra*” on paljon muuttunut ja lupaa kuunnella tarkkaavaisesti yleensä sosialidemokratian toimihenkilöiden vaatimuksia. Näin muodoin, vaikkakin *edustajakokouksen aikaansaannokset täytyy asettaa* seuraavan edustajakokouksen *tarkastettaviksi* ja, kuten on ilmeistä itse edustajakokouksen osanottajille, vaikka ne eivät ole tyydyttäviä *eivätkä siksi voi tulla puolueeseen eittämättöminä päätöksinä*, niin edustajakokous selvitti asioiden tilan puolueessa, antoi paljon aineistoa puolueen tulevalle teoreettiselle ja organisatoriselle toiminnalle ja oli valtavan suurena opettavaisena kokemuksena yleiselle puolueetyölle. Kaikki järjestöt tulevat *ottamaan huomioon* edustajakokouksen päätökset ja sen laatimat säännöt, mutta monet *pidättäytyvät pitämästä yksinomaan niitä ohjeenaan* niiden ilmeisen epätäydellisyyden vuoksi.

Käsittäen yleisen puolueetyön koko tärkeyden Voronezhin komitea *reagoi* vilkkaasti kaikkiin edustajakokouksen järjestämistä koskeviin kysymyksiin. Se käsittää edustajakokouksen tapahtumien koko tärkeyden ja *tervehtii sitä käännettä, joka on tapahtunut „Iskrassa”,* josta on tullut Pää-äänenkannattaja (keskuslehti). Vaikka asioiden tila puolueessa ja Keskuskomiteassa ei meitä *vielä* tyydytäkään, niin uskomme, että yhteisin ponnistuksin vaikea puolueen järjestämistyö tulee täydellistetyksi. Väärien huhujen vuoksi Voronezhin komitea tiedoittaa tovereille, että ei voi olla puhettakaan Voronezhin komitean eroamisesta puolueesta. Voronezhin komitea ymmärtää mainiosti, miten vaarallisena esimerkkinä olisi työväenjärjestön, jollainen Voronezhin komitea on, eroaminen VSDTP:sta ja *minkälaisena moitteena se olisi puolueelle* ja kuinka epäedullista se olisi työväenjärjestöille, jotka saattaisivat seurata sellaista esimerkkiä. Meidän ei pidä luoda uusia kahtiajakaan-

tumisia, vaan pitää pyrkiä sitkeästi kaikkien tietoisten työläisten ja sosialistien yhdistämiseen yhteen puolueeseen. Ja toinen edustajakokous oli muuten sääntömääräinen eikä perustava. Puolueesta erottaminen voi tapahtua vain puolueoikeuden kautta, eikä millään järjestöllä, ei edes Keskuskomiteallakaan ole oikeutta erottaa jotain sosialidemokraattista järjestöä puolueesta. Eikä siinä kaikki, toisessa edustajakokouksessa hyväksyttiin sääntöjen kahdeksas pykälä, jonka mukaan jokainen järjestö on paikallisissa asioissaan autonominen (itsenäinen), ja siksi *Voronezhin komitealla on täysi oikeus toteuttaa elämässä ja puolueessa omia organisatorisia katsantokantojaan*".

Uuden „Iskran” toimitus, joka viittasi 61. numerossa tähän lehtiseen, julkaisi uudelleen lausunnon toisen, suuremmilla kirjasimilla ladotun osan; mutta ensimmäisen, petiitillä ladotun osan toimitus *katsoi paremmaksi jättää pois*. Kävi häpeäksi.

s) YHTÄ JA TOISTA DIALEKTIIKASTA. KAKSI KUMOUSTA

Luomalla yleissilmäyksen puoluekriisimme kehitykseen me havaitsemme helposti, että kummankin taistelevan puolen peruskokoonpano oli koko ajan sama pienin poikkeuksin. Se oli puolueemme vallankumouksellisen ja opportunistisen siiven välistä taistelua. Mutta tämä taistelu kävi mitä erilaisimpien vaiheiden kautta, ja jokaisen, joka haluaa saada selvyuden jo suureksi määräksi kasaantuneesta kirjallisuudesta, monista irrallisista huomautuksista, yhteydestään irti repäistyistä lainauksista, erillisistä syytöksistä y.m., y.m., on tunnettava tarkasti näiden jokaisen vaiheen erikoisuudet.

Luettelemme tärkeimmät vaiheet, jotka eroavat selvästi toisistaan: 1) Kiista sääntöjen 1. §:stä. Puhtaasti aatteellinen taistelu järjestön tärkeimmistä periaatteista. Me olemme Plehanovin kanssa vähemmistönä. Martov ja Axelrod ehdottavat opportunistisen sanamuodon ja joutuvat opportunistien syliin. 2) „Iskra” järjestön kahtiajakaantuminen Keskuskomitean jäsen ehdokkaiden listoja koskevassa kysymyksessä: Fomin vaiko Vasiljev viisikkoon, Trotski vaiko Travinski kolmikkoon. Me Plehanovin kanssa saamme

enemmistön (yhdeksän seitsemää vastaan) — osaksi juuri sen vuoksi, että olimme vähemmistönä 1. §:ssä. Martovin kokoomus opportunistien kanssa vahvasti käytännössä kaikki epäilykseni, joita Organisaatiokomitean vuoksi sattunut välikohtaus oli aiheuttanut. 3) Väittelyjen jatkuminen sääntöjen yksityiskohdista. Taaskin opportunistit pelastavat Martovin. Me olemme jälleen vähemmistönä ja puolustamme vähemmistön oikeuksia keskuksissa. 4) Äärimmäisten opportunistien seitsikko poistuu edustajakokouksesta. Me olemme enemmistönä ja voitamme vaaleissa kokoomuksen (iskralaisen vähemmistön, „suon” ja anti-iskralaisten kokoomuksen). Martov ja Popov kieltäytyvät paikoista meidän kolmikoissamme. 5) Rettelöinti kooptaatiosta edustajakokouksen jälkeen. Anarkistisen käytöksen ja anarkistisen fraasin valloilleen pääseminen. Vähimmän lujat ja varmat ainekset „vähemmistössä” saavat yliotteen. 6) Plehanov siirtyy kahtiajakaantumisen välttämiseksi „kill with kindness” politiikkaan. „Vähemmistö” miehittää Päääänenkannattajan toimituksen ja Neuvoston sekä rynnäköi kaikilla voimillaan Keskuskomiteaa. Rettelöinti tunkeutuu edelleen kaikkialle. 7) Ensimmäinen rynnäkö Keskuskomiteaa vastaan on torjuttu. Rettelöinti näyttää alkavan jonkin verran vaimeta. Käy mahdolliseksi käsitellä verrattain rauhallisesti kahta puhtaasti aatteellista, puoluetta syvästi askarruttavaa kysymystä: a) minkälainen poliittinen merkitys ja selitys on sillä puolueemme jakaantumisella „enemmistöön” ja „vähemmistöön”, joka muodostui toisessa edustajakokouksessa ja astui kaikkien vanhojen jakaantumisten tilalle? b) minkälainen on uuden „Iskran” organisaatiokysymyksessä ottaman uuden kannan periaatteellinen merkitys?

Näitä jokaista vaihetta luonnehtii oleellisesti erilainen taistelusuhdanne ja rynnäköön välitön tarkoitus; jokainen vaihe on niin sanoaksemme eri ottelu yhdessä yleisessä sotaretessä. Ei voida ymmärtää mitään taistelustamme, ellei tutkita jokaisen ottelun konkreettista tilannetta. Tutkituamme sen me näemme selvästi, että kehitys todella tapahtuu dialektisesti, ristiriitojen kautta: vähemmistö muuttuu enemmistöksi, enemmistö vähemmistöksi; kumpikin puoli siirtyy puolustuksesta hyökkäykseen ja hyökkäyksestä puolustukseen; aatteellisen taistelun lähtökohta (1. §) „kielletään”, ja sen tilalle tulee kaikkialle tunkeutuva

rettelöinti*, mutta sitten alkaa „kieltämisen kieltäminen” ja „sopien” jotenkuten eri keskuksissa jumalan antaman vaimon kanssa, me palaamme pelkästään aatteellisen taistelun lähtökohtaan, mutta tämä „teesi” on jo rikastettu „antiteesin” kaikilla seurauksilla ja on muuttunut korkeimmaksi synteeksi, jolloin erillinen, satunnainen virhe l. §:ssä on kasvanut opportunististen katsantokantojen quasi-systeemiksi organisaatiokysymyksessä, jolloin tämän ilmiön yhteys puolueemme perusjakoon vallankumoukselliseen ja opportunistiseen siipeen esiintyy kaikille yhä havainnollisemmin. Sanalla sanoen — ei vain kaura kasva Hegelin mukaan, vaan Venäjän sosialidemokraatitkin käyvät keskenään sotaa samoin Hegelin mukaan.

Mutta suurenmoista Hegelin dialektiikkaa, jonka marxilaisuus omaksui asettaen sen jaloilleen, ei saa koskaan sekoittaa puolueen vallankumoukselliselta siiveltä opportunistiselle siivelle loikkaavien poliittisten toimihenkilöiden äkkikäännösten vulgääriin puolusteluun, vulgääriin tapaan sotkea yhteen läjään erillisiä lausuntoja, yhtenäisen prosessin eri vaiheiden kehityksen yksityisiä momenteja. Todellinen dialektiikka ei puolustele henkilökohtaisia virheitä, vaan tutkii välttämättömiä käännteitä todistaen niiden välttämättömyyttä kehityksen kaikessa konkreettisuudessa tehdyn mitä seikkaperäisimmän tutkimisen perusteella. Dialektiikan perusväittäjä kuuluu: abstraktista totuutta ei ole, totuus on aina konkreettinen... Tätä suurenmoista Hegelin dialektiikkaa ei saa sekoittaa myöskään siihen typerään elämänviisauteen, joka ilmaistaan italialaisella sananparrella: mettere la coda dove non va il capo (pujottaa saparo sinne, minne kärsä ei mahdu).

Puoluetaistelumme dialektisen kehityksen tulos juontuu kahteen kumoukseen. Puolueen edustajakokous oli todellinen kumous, kuten tov. Martov aivan oikein mainitsi kirjoituksessaan „Vielä kerran vähemmistönä”. Oikeassa ovat myöskin ne vähemmistön pilkkakirveet, jotka sanovat: vallankumoukset panevat maailman liikkeelle, ja siksi me teimmekin vallankumouksen! He tekivät todellakin edustajakokouksen jälkeen vallankumouksen; totta on yleensä

* Rettelöinnin ja periaatteellisen erimielisyyden välisen rajan vetämistä koskeva vaikea kysymys ratkeaa nyt itsestään: kaikki se, mikä kuuluu kooptaatioon, on rettelöä; kaikki se, mikä kuuluu edustajakokouksessa käydyin taistelun erittelemiseen, kiistoihin l. §:stä ja opportunistisiin ja anarkistisiin kääntymisistä, on periaatteellista erimielisyyttä.

puhuen sekin, että vallankumoukset panevat maailman liikkeelle. Mutta jokaisen konkreettisen vallankumouksen konkreettinen merkitys ei tule vielä tällä yleisellä lauseella määrittelyksi: on vallankumouksia, jotka ovat taantumuksen tapaisia, käyttäkäsemme unhoittumattoman tov. Mahovin unhoittumatonta sanontaa. Täytyy tietää, oliko reaalisena voimana, joka suoritti kumouksen, puolueen vallankumouksellinen vai opportunistinen siipi, täytyy tietää, innoittivatko taistelijoita vallankumoukselliset vai opportunistiset periaatteet, jotta voidaan määrittellä, onko tämä tai tuo konkreettinen vallankumous pannut „maailmaa” (puoluetamme) liikkumaan eteenpäin vaiko taaksepäin.

Puoluekokouksemme oli Venäjän vallankumouksellisen liikkeen koko historiassa ainutlaatuinen ja ennenkuulumaton ilmiö. Ensi kerran onnistui konspiratiivisen vallankumouksellisen puolueen tulla pois maanalaisuuden pimennosta päivänvaloon ja näyttää kaikille ja jokaiselle sisäisen puoluetistelumme koko kulku ja tulos, puolueemme ja sen jokaisen vähänkin huomattavan osan koko piirteet ohjelma-, taktiikka- ja organisaatiokysymyksissä. Ensi kertaa meidän onnistui vapautua kerholaisen holtittomuuden ja vallankumouksellisen poroporvarillisuuden perinnäistavoista, koota yhteen kymmeniä mitä erilaisimpia ryhmiä, jotka monessa tapauksessa olivat hurjan vihamielisiä toisilleen, joita yhdisti yksinomaan vain aatteen voima ja jotka olivat valmiit (periaatteessa valmiit) uhraamaan kaikki ja kaikenlaiset ryhmäerikoisuutensa sekä ryhmäitsenäisyytensä suuren, meillä todellisuudessa ensi kertaa luotavan kokonaisuuden, puolueen hyväksi. Mutta politiikassa ei anneta uhreja ilmaiseksi, vaan ne otetaan taistelulla. Taistelu järjestöjen lakkauttamiseksi oli kiertämättömästi tavattoman ankara. Avoimen vapaan taistelun raikas tuuli muuttui vihuriksi. Tämä vihuri lakaisi — ja se oli mainiota, että lakaisi! — poikkeuksetta kaikki ja kaikenlaiset kerholaisten pyrkimysten, tunteiden ja perinteiden jätteet luoden ensi kerran todella puolueen toimihenkilökollegiot.

Mutta toista on itsensä nimittäminen ja toista — olla nimensä arvoinen. Toista on kerholaisuuden uhraaminen periaatteessa puolueen hyväksi ja toista on omasta kerhostaan luopuminen. Raikas tuuli osoittautui vielä liian raikkaaksi niille, jotka olivat tottuneet ummehtuneeseen poroporvarillisuuteen. „Puolue ei kestänyt ensimmäistä kongres-

siaan”, kuten тов. Martov aivan oikein sanoi (vahingossa aivan oikein sanoi) kirjassaan „Vielä kerran vähemmistönä”. Katkeroituminen järjestöjen lakkauttamisen vuoksi oli liian voimakas. Raivoisa vihuri nosti pinnalle kaiken loan meidän puoluevirtamme pohjasta, ja tuo loka sai yliotteen. Vanha kuivettunut kerholaisuus pääsi voitolle vielä nuoresta puoluekantaisuudesta. Lujitettuaan itsensä Akimovin antamalla satunnaisella saaliilla puolueen hajallelyöty opportunistinen siipi sai — väliaikaisesti tietenkin — voiton vallankumouksellisesta siivestä.

Tulokseksi saatiin uusi „Iskra”, jonka oli pakko kehittää ja syventää virhettä, jonka sen toimittajat olivat puolueen edustajakokouksessa tehneet. Vanha „Iskra” oli opettanut vallankumouksellisen taistelun totuuksia. Uusi „Iskra” opettaa poroporvarillista viisautta: myöntöväisyyttä ja sopuisuutta. Vanha „Iskra” oli taistelevan ortodoksaalisuuden äänenkannattaja. Uusi „Iskra” tarjoilee meille opportunistimin röyhtäyksiä — pääasiassa organisaatiokysymyksissä. Vanha „Iskra” oli ansainnut sekä venäläisten että länsieurooppalaisten opportunistien vihamielisyyden kunnian. Uusi „Iskra” on „viisastunut” ja lakkaa pian häpeilemästä ylistyksiä, joita äärimmäiset opportunistit sille auliisti lähettävät. Vanha „Iskra” kulki horjumatta päämääräänsä kohti, eikä sen sana ollut toista kuin teko. Uudessa „Iskrassa” sen kannan sisäinen vaihteellisuus synnyttää kiertämättömästi — vieläpä kenenkään tahdosta ja tajunnasta riippumatta — poliittista teeskentelyä. Se pitää melua kerholaisuutta vastaan verhotakseen kerholaisuuden voittoa puoluekantaisuudesta. Se tuomitsee farisealaisesti kahtiajakaantumisen, ikäänkuin voitaisiin ajatella jotakin muuta keinoa kahtiajakaantumisesta vastaan jossain määrin järjestyneessä jossain määrin puolueessa kuin vähemmistön alistuminen enemmistön tahtoon. Se puhuu vallankumouksellisen yleisen mielipiteen huomioonottamisen välttämättömyydestä ja, peitellen Akimovien ylistyksiä, pikkumaisesti juoruilee puolueen vallankumouksellisen siiven komiteoista*. Mikä häpeä! Kuinka he ovat häväisseet meidän vanhan „Iskramme”!

* Tätä mieluistaa askartelua varten on kehittynyt jo stereotyyppinen muoto: meidän oma kirjeenvaihtajamme X kirjoittaa Y:n enemmistökomiteasta, että se on käyttäytynyt huonosti vähemmistöön kuuluvaa toveri Z:tä kohtaan.

Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin... Sellaista tapahtuu sekä yksilöiden elämässä että kansakuntien historiassa kuin myöskin puolueiden kehityksessä. Olisi mitä rikollisinta heikkoluontoisuutta, jos hetkeäkään epäiltäisiin vallankumouksellisen sosialidemokratian, proletarisen järjestön ja puoluekurin periaatteiden kiertämätöntä ja täydellistä voittoa. Olemme voittaneet jo hyvin paljon, meidän on edelleenkin taisteltava menettämättä rohkeuttamme vastoinkäymisten aikana, taisteltava lujina, halveksien kerholaisen kahakoimisen poroporvarillisia tapoja, ja viimeiseen saakka suojeltava niin kovin ponnistuksin aikaansaattua Venäjän kaikkien sosialidemokraattien yhtenäistä puolueyhteyttä sekä pyrittävä sitkeällä ja järjestelmällisellä työllä siihen, että kaikki puolueen jäsenet ja etenkin työläiset tulevat täydellisesti ja tietoisesti tutustumaan puoluevelvollisuuksiin, II puoluekokouksessa käytyyn taisteluun, erimielisyyksiemme kaikkiin syihin ja vaiheisiin, opportunismien koko turmiollisuuteen, opportunismiin, joka yhtä avuttomana antautuu porvarillisen psykologian edessä, yhtä epäkriittillisesti omaksuu porvarillisen demokratian katsantokannan, yhtäläillä tylsentää proletariaatin luokkataistelun asetta organisaatiotehtävien alalla kuin ohjelmamme ja taktiikkamme alalla.

Proletariaatilla ei ole valtataistelussa muuta asetta kuin organisaatio. Ollen porvarillisessa maailmassa anarkistisen kilpailun herruuden pirstoma, pääoman hyväksi tekemänsä epävapaan työn painama, alituisesti syöstynä täydellisen kurjuuden, villiintymisen ja rappeutumisen „pohjalle”, proletariaatti voi tulla ja se tulee ehdottomasti voittamattomaksi mahdiksi vain siten, että marxilaisuuden periaatteiden mukaisesti tapahtuvaa sen aatteellista yhdistämistä lujitetaan aineellisella järjestöyhtenäisyydellä, joka liittää miljoonat työtätekevät työväenluokan armeijaksi. Tämän armeijan edessä ei kestä Venäjän itsevaltiuden raihnaantunut valta eikä kansainvälisen pääoman raihnaantuva valta. Minkäänlaisista mutkista ja taka-askelistä huolimatta, nykyisen sosialidemokratian girondistien opportunistisista fraaseista huolimatta, takapajuksen kerholaisuuden omahyväisestä ylistelystä huolimatta, *intelligentti*-anarkismin iskusanoista ja hälinästä huolimatta tämä armeija tulee liittämään rivinsä yhä lujemmin yhteen.

Liite

VÄLIKOHTAUS TOV. GUSEVIN JA TOV. DEUTSCHIN VÄLILLÄ

Tämä välikohtaus on kiinteässä yhteydessä niin sanottuun „vääraän” (tov. Martovin sanonnan mukaan) ehdokaslistaan, josta mainittiin tovereiden Martovin ja Staroverin kirjeessä, joka on esitetty j-pykälässä. Välikohtaus oli seuraava. Tov. Gusev ilmoitti tov. Pavlovitshille, että tuon ehdokaslistan, jossa olivat tovereiden Steinin, Jegorovin, Popovin, Trotskin ja Fominin nimet, oli antanut hänelle, Guseville, tov. Deutsch (tov. Pavlovitshin „Kirje”, s. 12). Tov. Deutsch syytti tov. Gusevia tämän ilmoituksen johdosta „tahallisesta parjauksesta”, ja toverillinen sovinto-oikeus katsoi tov. Gusevin „ilmoituksen” „vääräksi” (ks. oikeuden päätöslauselmaa, „Iskra” № 62). Sen jälkeen, kun „Iskran” *toimitus* oli julkaissut oikeuden päätöksen, *tov. Martov* (eikä enää *toimitus*) painatti erillisen lehtisen otsikolla: „Toverillisen sovinto-oikeuden päätös”, jossa hän julkaisi uudestaan kokonaisuudessaan ei vain oikeuden päätöksen, vaan myöskin täydellisen selostuksen kysymyksen käsittelystä sekä *oman jälkilauseensa*. Tässä jälkilauseessa tov. Martov muun muassa sanoo „häpeälliseksi” „ryhmätaistelun hyväksi tehtyä ehdokaslistan väärennystä”. Tähän lehtiseen vastasivat II puoluekokouksen edustajat toverit Ljadov ja Gorin lehtisellä, jonka otsikkona oli: „Neljäs henkilö sovinto-oikeudessa”, jossa he „lausuvat päättävän vastalauseensa sen johdosta, että tov. Martov julkeaa mennä oikeuden päätöksiä pitemmälle syyttämällä tov. Gusevia rumista vaikutteista”, silloin kun oikeus katsoi, että tahallista parjausta ei ollut tapahtunut, sekä totesi päätöksessään vain sen, että tov. Gusevin ilmoitus oli ollut väärä. Toverit Gorin ja Ljadov seikkaperäisesti selittävät,

että tov. Gusevin ilmoitus oli voinut johtua aivan luonnollisesta virheestä, ja luonnehtivat „kelvottomaksi” tov. Martovin käyttäytymisen, joka itse on tehnyt (ja edelleenkin tekee lehtisessään) joukon virheellisiä ilmoituksia, kun hän mielivaltaisesti syyttää tov. Gusevia rumasta aikeesta. Rumaa aikomusta, sanovat he, siinä yleensä ei voinut ollakaan. Siinä, ellen erehdy, on kaikki „kirjallisuus” tästä kysymyksestä, jonka selittämisessä katson olevani velvollinen auttamaan.

Ennen kaikkea on välttämätöntä, että lukija olisi täydellisesti selvillä tämän ehdokaslistan (jäsen ehdokkaista Keskuskomiteaan) syntymisen ajasta ja olosuhteista. Kuten olen jo aikaisemmin tekstissä maininnut, „Iskra” järjestö neuvotteli edustajakokouksessa sellaisesta Keskuskomitean ehdokaslistasta, jonka se voisi yhteisesti esittää edustajakokoukselle. Neuvottelu päättyi mielipiteiden jakaantumiseen; „Iskra” järjestön enemmistö hyväksyi ehdokaslistan: Travinski, Glebov, Vasiljev, Popov ja Trotski, mutta vähemmistö ei halunnut antaa perään ja piti kiinni ehdokaslistasta: Travinski, Glebov, Fomin, Popov ja Trotski. „Iskra” järjestön molemmat osat eivät kokoontuneet enää yhdessä sen kokouksen jälkeen, jossa nämä ehdokaslistat esitettiin ja jossa niistä äänestettiin. Kumpikin osa alkoi edustajakokouksessa vapaan agitaation tahtoen ratkaista niitä erottavan kiistakysymyksen koko puoluekokouksen äänestyksellä ja pyrkien saamaan puolelleen mahdollisimman suuren määrän edustajia. Tämä vapaa agitaatio edustajakokouksessa saattoi heti ilmi sen poliittisen tosiasian, jonka olen niin seikkaperäisesti eritellyt tekstissä, nimittäin: iskralaisen vähemmistön (Martovin ollessa etunenässä) välttämättömyyden nojautua „keskustaan” (suohon) ja anti-iskralaisiin saadakseen voiton meistä. Se oli välttämätöntä siksi, että edustajain valtava enemmistö, joka puolusti johdonmukaisesti „Iskran” ohjelmaa, taktiikkaa ja järjestösuunnitelmia anti-iskralaisten ja „keskustan” rynnäköä vastaan, asettui hyvin nopeasti ja hyvin lujasti meidän puolellemme. 33 edustajasta (täsmällisemmin: äänestä), jotka eivät kuuluneet anti-iskralaisiin eivätkä „keskustaan”, me voitimme hyvin nopeasti itsellemme 24 ja solmimme heidän kanssaan „suoranaisen sopimuksen”, muodostimme „kiinteän enemmistön”. Toveri Martov sitä vastoin sai kaikkiaan vain yhdeksän ääntä; voittoa varten

hänelle olivat välttämättömiä kaikki anti-iskralaisten ja „keskustan” äänet, joiden ryhmien kanssa hän saattoi kulkea yhdessä (niin kuin sääntöjen ensimmäisessäkin pykälässä), saattoi „muodostaa kokoomuksen”, s.o. saada niiden tuen, mutta *ei voinut* solmia suoranaista sopimusta, ei voinut tehdä sitä nimenomaan siksi, että koko edustajakokouksen aikana hän oli taistellut näitä ryhmiä vastaan yhtä kiivaasti kuin mekin. Siinä olikin tov. Martovin aseman tragikoomillisuus! Tov. Martov haluaa nujertaa minut kirjoittamassaan „Piiritystilassa” murhaavan myrkyllisellä kysymyksellä: „kunnioittaen pyydämme tov. Leniniä vastaamaan suorasti kysymykseen: *kenelle* „Juzhnyi rabotshi” oli edustajakokouksessa sivullinen?” (s. 23, huom.). Vastaan kunnioittavasti ja suoraan: se oli sivullinen suhteessa tov. Martoviin. Todistus: minä solmin hyvin nopeasti suoranaisten sopimuksen iskralaisten kanssa, mutta tov. Martov ei solminut eikä voinut solmia suoranaista sopimusta enempää „Juzhnyi rabotshin” kuin tov. Mahovin ja tov. Bruckerin kanssa.

Vasta sitten, kun on tehnyt itselleen selväksi tämän poliittisen tilanteen, voi ymmärtää, missä on surullisenkuuluisaa „väärää” ehdokaslistaa koskevan kipeän kysymyksen „naulankanta”. Kuvitelkaa konkreettisesti asianlaita: „Iskra” järjestö jakaantui kahtia, ja me agitoimme vapaasti edustajakokouksessa puolustaen omia ehdokaslistojamme. Tämän puolustamisen yhteydessä näitä listoja yhdistellään monissa yksityiseskusteluissa sadoilla eri tavoilla, viisikon sijasta ehdotetaan kolmikkoa, esitetään kaikenlaisia ehdokkaiden vaihtamisia toisiin. Minä esimerkiksi muistan hyvin, että enemmistön yksityiseskusteluissa esitettiin ja sitten, käsittelyn ja kiistojen jälkeen, hylättiin tovereiden Rusovin, Osipovin, Pavlovitshin ja Dedovin⁸⁵ ehdokkuus. On hyvin mahdollista, että esitettiin toisiakin, minulle tuntemattomia ehdokkaita. Jokainen edustajakokouksen edustaja lausui keskusteluissa mielipiteensä, teki muutosehdotuksia, väitteli j.n.e. On tavattoman vaikeaa olettaa, että näin tapahtui vain enemmistön keskuudessa. Vieläpä on epäilemätöntäkin, että vähemmistön keskuudessa tapahtui samoin, sillä heidän alkuperäinen viisikkonsa (Popov, Trotski, Fomin, Glebov ja Travinski) muutettiin sitten, kuten tovereiden Martovin ja Staroverin kirjeestä näimme, kolmikoksi: Glebov, Trotski ja Popov, mutta Glebov

ei heitä miellyttänyt, ja he panivat mielellään hänen sijalleen Fominin (ks. tovereiden Ljadovin ja Gorinin lehtistä). Ei pidä unohtaa, että rajat niiden ryhmien välille, joihin kirjaseini tekstissä edustajakokouksen edustajat jaottelen, olen vetänyt post factum* tehdyn analyysin perusteella: todellisuudessa nämä ryhmät vasta hahmottuivat vaalien edellä harjoitetussa agitaatiossa ja mielipiteiden vaihto tapahtui edustajain välillä aivan vapaasti; minkäänlaista „muuria” ei välillämme ollut, ja jokainen keskusteli minkä edustajan kanssa hyvänsä, kenen kanssa vain halusi yksityisesti keskustella. Siinä ei ole kerrassaan mitään ihmeellistä, että tällaisessa tilanteessa kaikenlaisten yhdistelmien ja ehdokaslistojen joukossa ilmestyi „Iskra” järjestön vähemmistön ehdokaslistan (Popov, Trotski, Fomin, Glebov ja Travinski) rinnalle ehdokaslista: Popov, Trotski, Fomin, Stein ja Jegorov, ehdokaslista, joka ei paljoakaan eronnut edellisestä. Tällaisen ehdokasyhdistelmän syntyminen oli mitä luonnollisinta, sillä meidän ehdokkaamme, Glebov ja Travinski, olivat selvästi epämieluisia „Iskra” järjestön vähemmistölle (ks. heidän kirjettään tekstissä j-pykälässä, jossa he poistavat kolmikosta Travinskin ja sanovat Glebovista suoraan, että hänen jättämisensä listalle on kompromissi). Organisaatiokomitean jäsenten Steinin ja Jegorovin asettaminen Glebovin ja Travinskin sijalle oli aivan luonnollista, ja olisi ollut kummallista, ellei kenellekään puolueen vähemmistön edustajalle olisi tullut mieleen ajatus tällaisesta vaihtamisesta.

Tarkastelkaamme nyt kahta seuraavaa kysymystä: 1) keneltä oli lähtöisin ehdokaslista: Jegorov, Stein, Popov, Trotski ja Fomin? sekä 2) miksi tov. Martov suuttui kovasti siitä, kun otaksuttiin, että hän oli laatinut tuon ehdokaslistan? *Täsmällisen* vastauksen antamiseksi ensimmäiseen kysymykseen pitäisi suorittaa edustajakokouksen kaikkien edustajain kysely. Nyt se on mahdotonta. Erikoisesti pitäisi saada selville, ketkä puolueen vähemmistöön (ei pidä sekoittaa sitä „Iskra” järjestön vähemmistöön) kuuluvista edustajista olivat kuulleet edustajakokouksessa ehdokaslistoista, jotka saivat aikaan „Iskra” järjestön kahtiajakaantumisen? miten he suhtautuivat „Iskra” järjestön enemmistön ja vähemmistön kumpaankin ehdokaslistaan?

* — jälkeensä. *Toim.*

olivatko he esittäneet tai kuulleet jonkinlaisia olettamuksia tai mielipiteitä toivottavista muutoksista „Iskra” järjestön vähemmistön ehdokaslistaan? Valitettavasti näitä kysymyksiä ei kai tehty sovinto-oikeudessakaan, jolle (päättöksen tekstistä päätellen) jäi jopa tuntemattomaksi, minkälaisen „viisikkojen” vuoksi „Iskra” järjestö jakaantui. Esimerkiksi tov. Belov (jonka olen lukenut „keskustaan”) „todisti, että hän oli hyvissä toverillisissa väleissä Deutschin kanssa, joka kertoi hänelle edustajakokouksen työstä saamistaan vaikutelmista, ja jos Deutsch olisi harjoittanut minkäänlaista agitaatiota jonkin määrätyn ehdokaslistan puolesta, niin hän olisi kertonut siitä myöskin Beloville”. Valittaa täytyy, että se seikka jäi selvittämättä, kertoiko tov. Deutsch tov. Beloville edustajakokouksessa vaikutelmistaan „Iskra” järjestön ehdokaslistojen johdosta? ja jos kertoi, niin miten tov. Belov suhtautui „Iskra” järjestön vähemmistön viisikkoehdokaslistaan? ehdottiko hän jonkinlaisia toivottavia muutoksia siihen tai oliko kuullut sellaisista? Tämän seikan selvittämättä jäämisen vuoksi syntyy se ristiriita tovereiden Belovin ja Deutschin todistuksissa, jonka panivat jo merkille toverit Gorin ja Ljadov, nimittäin se, että tov. Deutsch, vastoin omia vakuuttelujaan, „agitoi joidenkin Keskuskomitean jäsenehdokkaiden puolesta”, joita „Iskra” järjestö oli asettanut. Tov. Belov todistaa edelleen, että „edustajakokouksessa kiertelevästä ehdokaslistasta hän sai tietää yksityistä tietä, kohdattuaan pari päivää ennen edustajakokouksen päättymistä toverit Jegorovin ja Popovin sekä Harkovin-komitean edustajia. Ja Jegorov oli tällöin lausunut ihmettelynsä sen johdosta, että hänen nimensä oli pantu Keskuskomitean jäsenehdokkaiden listalle, sillä hänen, Jegorovin, mielestä hänen ehdokkuutensa ei voinut saada osakseen kannatusta edustajakokouksen edustajain, ei enemmistön eikä vähemmistön keskuudessa”. Sangen kuvaavaa on, että tässä puhutaan ilmeisesti „Iskra” järjestön vähemmistöstä, sillä puolueen edustajakokouksen muun vähemmistön keskuudessa tov. Jegorovin, Organisaatiokomitean jäsenen, „keskustan” huomattavan puhujan, ehdokkuus ei vain voinut saada, vaan kaiken todennäköisyyden mukaan olisi saanutkin osakseen kannatusta. Valitettavasti juuri niiden puolueen vähemmistön jäsenten kannatuksesta tai vastustuksesta, jotka eivät kuuluneet „Iskra” järjestöön, me emme saa tietää tov. Belovilta mitään. Ja kuitenkin

juuri tämä kysymys onkin tärkeä, sillä tov. Deutsch oli suutuksissaan siitä, että tuo ehdokaslista otaksuttiin „Iskra” järjestön vähemmistön laatimaksi, vaikka se saattoi olla lähtöisin tähän järjestöön kuulumattomalta vähemmistöltä!

Nykyään on tietenkin hyvin vaikea muistaa, kuka ensimmäisenä lausui olettamuksen ehdokkaiden tällaisesta yhdistelmästä ja keneltä kukin meistä siitä kuuli. Esimerkiksi minä en voi sitä muistaa enkä edes sitäkään, nimenomaan kuka enemmistöstä ensiksi esitti mainitsemani Rusovin, Dedovin ja muiden ehdokkuuden: monista keskusteluista, olettamuksista, ehdokkaiden kaikenlaisia yhdistelmiä koskevista kuulopuheista muistiini painuivat vain ne „ehdokaslistat”, jotka asetettiin suoraan äänestettäväksi „Iskra” järjestössä tai enemmistön yksityisissä kokouksissa. Näitä „ehdokaslistoja” esitettiin useimmiten suullisesti (kirjoittamassani „Kirjeessä „Iskran” toimitukselle”, s. 4, 5. rivi alhaalta, minä nimitän „ehdokaslistaksi” kokouksessa nimenomaan suullisesti ehdottamaani viiden ehdokkaan yhdistelmää), mutta usein ne merkittiin myös kirjelappusille, jotka yleensä kiersivät edustajalta edustajalle edustajakokouksen istunnon aikana ja tavallisesti hävitettiin istunnon jälkeen.

Kun ei kerran ole tarkkoja tietoja kuuluisan ehdokaslistan alkuperästä, niin ei voida muuta kuin olettaa, että joko „Iskra” järjestön vähemmistölle tuntematon puolueen vähemmistön edustaja oli lausunut olevansa ehdokkaiden sellaisen yhdistelmän kannalla, joka tässä ehdokaslistassa on esitetty, ja tämä yhdistelmä oli sitten suullisessa ja kirjallisessa muodossa lähtenyt kiertämään edustajakokouksessa; taikka tuota ehdokasyhdistelmää on edustajakokouksessa kannattanut joku „Iskra” järjestön vähemmistön jäsenistä, mutta on sen sitten unhoittanut. Todennäköisemmältä minusta tuntuu toinen olettamus, nimittäin seuraavalla perusteella: tov. Steinin ehdokkuus sai epäilemättä jo edustajakokouksessa osakseen „Iskra” järjestön vähemmistön kannatuksen (ks. kirjaseini tekstiä), mutta tov. Jegorovin ehdokkuutta koskevaan ajatukseen tämä vähemmistö on epäilemättä tullut edustajakokouksen jälkeen (sillä sekä Liigan edustajakokouksessa että „Piiritystilassa” lausutaan välittelu sen johdosta, että Organisaatiokomiteaa ei vahvistettu Keskuskomiteaksi, ja tov. Jegorov oli Organisaatiokomitean jäsen). Eikö ole luonnollista olettaa, että tämän

ilmeisesti ilmassa leijailevan ajatuksen Organisaatiokomitean jäsenten muuttamisesta Keskuskomitean jäseniksi oli lausunut joku vähemmistön jäsenistä yksityiskeskustelussa puolueen edustajakokouksessakin?

Mutta тов. Martov ja тов. Deutsch haluavat luonnollisen selityksen asemesta välttämättömästi havaita jotain *likaista*, salavehkeilyä, jotain epärehellistä, „*tiedettävästi* valheellisten huhujen” levittämistä „*mustaamistarkoituksessa*”, „*väärennystä ryhmäkuntataistelun hyväksi*” j.n.e. Tämä sairaaloloinen pyrkimys on selitettävissä vain emigranttielämän epäterveellisistä oloista tai hermoston epänormaalista tilasta johtuvaksi, enkä minä olisi edes pysähtynytkään tähän kysymykseen, ellei asia olisi kehittynyt sopimattomaksi hyökkäykseksi toverin kunniaa vastaan. Ajatelkaahan vain: minkälaisia perusteita tovereilla Deutschilla ja Martovilla saattoi olla likaisen ja ruman aikomuksen etsimiseen virheellisestä ilmoituksesta, väärästä huhusta? Heidän sairaalolisessa mielikuvituksessaan oli ilmeisesti muodostunut sellainen kuva, että enemmistö „*mustasi*” heitä ei viittaamalla vähemmistön poliittiseen virheeseen (1. § ja kokoomus opportunistien kanssa), vaan lukemalla vähemmistön tilille „*selvästi* vääriä”, „*väärennettyjä*” ehdokaslistoja. Vähemmistö katsoi parhaaksi selittää kysymyksen enemmistön likaisilla, epärehellisillä ja häpeällisillä otteilla eikä omalla virheellään! Miten järjetöntä on ruman aikomuksen etsiminen „*virheellisestä tiedoituksesta*”, sen osoitimme jo edelläkin kuvatessamme asiaintilaa; sen näki selvästi myöskin toverillinen sovinto-oikeus, joka ei todennut minkäänlaista parjausta, ei mitään ilkeämielisyyttä eikä mitään häpeällistä. Sen todistaa vihdoin kaikkein havainnollisimmin se tosiasia, että jo puolueen edustajakokouksessa, jo ennen vaaleja „*Iskra*” järjestön vähemmistö selvitteli välejä enemmistön kanssa väärän huhun johdosta, ja тов. Martov selvitti asiaa kirjeessäkkin, joka luettiin enemmistön kaikkien 24 edustajan kokouksessa! Enemmistö ei ajatellutkaan salata „*Iskra*” järjestön vähemmistöltä sitä, että edustajakokouksessa kiertelee sellainen ja sellainen ehdokaslista: тов. Lenski mainitsi siitä тов. Deutschille (ks. oikeuden päätöstä), тов. Plehanov puhui siitä тов. Zasilitsille („*hänen kanssaan on mahdotonta keskustella, hän laittaa pitää minua Trepovina*”, sanoi тов. Plehanov minulle, ja tämä pila, jota moneen kertaan toistettiin, on

vielä yhtenä osoituksena vähemmistön epänormaalisesta kiihtymyksestä), minä sanoin tov. Martoville, että hänen sanansa (että ehdokaslista ei ole hänen, Martovin) on minulle riittävä (Liigan pöytäkirjat, s. 64). Silloin tov. Martov (muistaakseni yhdessä tov. Staroverin kanssa) lähetti meille byroohon kirjelappusen, joka oli suunnilleen seuraavan sisältöinen: „„Iskran” toimituksen enemmistö pyytää päästä enemmistön yksityiseen kokoukseen voidakseen kumota sitä vastaan levitettyt häpäisevät huhut”. Me vastasimme Plehanovin kanssa kirjoittamalla samaan kirjelappuseen: „Emme ole kuulleet mitään häpäiseviä huhuja. Jos tarvitaan toimituksen kokous, niin siitä pitää sopia erikseen. Lenin. Plehanov”. Kun illalla saavuimme enemmistön kokoukseen, niin kerroimme siitä kaikille 24 edustajalle. Kaikenlaisten väärinkäsitysten mahdollisuuden poistamiseksi päätimme valita yhdessä edustajat meidän kaikkien 24 puolesta ja lähettää heidät selvittämään asiaa tovereiden Martovin ja Staroverin kanssa. Valitut edustajat, toverit Sorokin ja Sablina, menivät ja selittivät, että ei kukaan katso ehdokaslistaa juuri Martovin tai Staroverin kirjoittamaksi, varsinkaan heidän ilmoituksensa jälkeen, ja että ei ole lainkaan tärkeää, onko tämä ehdokaslista tavalla tai toisella lähtöisin „Iskra” järjestön vähemmistöltä vaiko tähän järjestöön kuulumattomalta edustajakokouksen vähemmistöltä. Eihän todellakaan edustajakokouksessa saa ryhtyä suorittamaan kuulustelua! eihän voida suorittaa kaikkien edustajain kyselyä tuon ehdokaslistan johdosta! Mutta toverit Martov ja Starover kirjoittivat meille kaiken lisäksi vielä kirjeen virallisine kumoamisineen (ks. § j). Meidän valtuutettumme toverit Sorokin ja Sablina lukivat tämän kirjeen 24:n kokouksessa. Luulisi, että välikohdatus voitiin katsoa jo päättyneeksi — päättyneeksi ei ehdokaslistan alkuperän etsimisen mielessä (jos se ketä kiinnostaa), vaan siinä mielessä, että oli mitä täydellisimmin hälvennetty kaikki luulot kaikenlaisista aikomuksista „tuottaa vahinkoa vähemmistölle” tai „mustata” jotakuta tahi käyttää „vääreennystä ryhmäkuntataistelun hyväksi”. Mutta tov. Martov kuitenkin vetää Liigassa (ss. 63—64) jälleen esille tämän sairaalloisen mielikuvituksen pinnistämän lian ja antaa samalla koko joukon *vääriä tietoja* (ilmeisesti kiihoittuneen mielentilansa johdosta). Hän sanoi, että ehdokaslistassa oli bundilainen. Se ei ole totta. Kaikki todis-

tajat sovinto-oikeudessa, heidän joukossaan myöskin toverit Stein ja Belov, vahvistivat sen, että ehdokaslistassa oli tov. Jegorov. Tov. Martov sanoi, että ehdokaslista merkitsi kokoomusta suoranaisen sopimuksen mielessä. Se ei ole totta, kuten jo selitin. Tov. Martov sanoo, että muita „Iskra” järjestön vähemmistöltä lähtöisin olevia ehdokaslistoja (jotka olisivat voineet loitontaa edustajakokouksen enemmistön tästä vähemmistöstä) „ei oltu tehtykään”. Se ei ole totta, sillä puolueen edustajakokouksen koko enemmistön tiedossa oli ainakin kolme tov. Martovilta ja kumpp. lähtöisin olevaa ehdokaslistaa, jotka eivät saaneet osakseen enemmistön hyväksymistä (ks. Ljadovin ja Gorinin lehtistä).

Miksi tämä ehdokaslista yleensä sai tov. Martovin niin suutuksiin? Siksi, että se merkitsi käännettä puolueen oikeistosiiiven puoleen. Silloin tov. Martov kirkui „vääriä opportunistista syyttämistä” vastaan, häntä kiihdytti „hänen poliittisen kantansa väärä luonnehtiminen”, mutta nyt kaikki näkevät ja jokainen näkee, että kysymyksellä, joka koskee tunnetun ehdokaslistan kuulumista tov. Martoville ja tov. Deuschille, ei voinut olla mitään poliittista merkitystä, että *tosiasiassa sekä tästä että kaikista muista ehdokaslistoista riippumatta* syytös ei ollut väärä, vaan oikea, että poliittisen kannan luonnehtiminen oli aivan oikea.

Tästä pinnistämällä kokoonkyhätystä raskaasta jutusta, joka koskee paljonpuhuttua väärää ehdokaslistaa, saadaan seuraavanlainen yhteenveto:

1) Tov. Martovin hyökkäystä tov. Gusevin kunniaa vastaan huutamalla „häpeällisestä ehdokaslistan väärentämisestä fraktiotaistelun hyväksi” ei voida olla yhdessä tovereiden Gorinin ja Ljadovin kanssa nimittämättä sopimattomaksi.

2) Ilmapiirin tervehdyttämiseksi ja puolueen jäsenten vapauttamiseksi velvollisuudesta ottaa kaikki sairaalloiset edesottamukset vakavalta kannalta olisi ehkä kolmannessa edustajakokouksessa saatettava voimaan sellainen sääntö, kuin on Saksan sosialidemokraattisen työväenpuolueen organisaatiosäännöissä. Noiden sääntöjen 2. §:ssä sanotaan: „Puolueeseen ei voi kuulua se, joka on syyllistynyt puolueohjelman periaatteiden räikeään rikkomiseen tai epärehelliseen tekoon. Puolueeseen edelleen kuulumisen ratkaisee

sovinto-oikeus, jonka kutsuu koolle puolueen hallinto. Puolet tuomareista määrää se, joka ehdottaa erottamista, toisen puolen se, joka aiotaan erottaa, ja puheenjohtajan määrää puolueen hallinto. Sovinto-oikeuden päätöksestä voidaan valittaa kontrollivaliokuntaan tai puolueen edustajakokoukseen". Sellainen sääntö voi olla hyvänä taistelukeinona kaikkia niitä vastaan, jotka heittävät kevytmielisesti syytöksiä (tai levittävät huhuja) kaikenlaisesta häpeällisestä. Sellaisen säännön ollessa voimassa katsottaisiin kaikki tuollaiset syytökset kerta kaikkiaan sopimattomiksi juoruiksi, niin kauan kuin syyttäjillä ei löydy siveellistä rohkeutta esiintyä syyttäjänä *puolueen edessä* ja pyrkiä siihen, että asianomainen puolue-elin antaisi tuomion.

KIRJE KESKUSKOMITEAN JÄSENILLE

Kalliit ystävät! Boris kertoi minulle, että viisi Keskuskomitean jäsentä (hän, Loshad, Valentin, Mitrofan⁸⁶ ja Travinski) ovat antaneet minulle moitteen äänestyksestäni Neuvostossa edustajakokouksen puolesta sekä agitaatiostani edustajakokouksen hyväksi. Pyydän jokaista noista viidestä vahvistamaan minulle tuon seikan tai selittämään sitä, koska en voi käsittää, *kuinka* kollegion jäsentä voidaan moittia siitä, mitä tämä jäsen on tehnyt oikeuden ja velvollisuuden mukaisesti. Voidaan olla hänen kanssaan eri mieltä, voidaan kutsua hänet pois Neuvostosta, mutta „moittiminen” on kummallista, sillä niin kauan kuin olin Neuvostossa, minä *en voinut olla* äänestämättä vakaumukseni mukaisesti. Samoin myös agitaatio edustajakokouksen puolesta on puolueen jokaisen jäsenen ja Keskuskomitean jokaisen jäsenen oikeus, joten kollegion valtuudet jäsenen suhteen eivät voi (enempää muodollisesti *kuin moraalises-tikaan*) rajoittaa ketään meitä tässä oikeudessa. Minä olen vain velvollinen ilmoittamaan, että puolet tai enemmän kuin puolet Keskuskomitean jäsenistä ovat edustajakokousta vastaan.

Mitä tulee Neuvostoon, niin asiat ovat nyt järjestyneet näin: Boris on nimitetty (viidellä äänellä, kuten hän sanoo) Kolin sijaan. Minun eroani (kuten hän sanoo) ei ole hyväksytty. Otan erohakemukseni takaisin ja jään Neuvostoon. Tältä puolen konflikti on selvitetty, ja pyydän vain selityksiä „moitteen” johdosta.

Mutta paljon tärkeämpi konflikti on seuraava: Boris ilmoitti minulle, että hän katsoo mahdolltomaksi jäädä Keskuskomiteaan, jos minä (1) en lopeta agitaatiota

edustajakokouksen puolesta ja (2) en ryhdy vastustamaan edustajakokousta. Minä en tietenkään voi tehdä kumpaakaan ja siksi vastasin Borisille, että selvitän asian *kaikkien* Keskuskomiteassa olevien työtovereiden kanssa ja sitten *annan hänelle vastauksen*, joka tulee koskemaan sitä, eroanko *minä* Keskuskomiteasta vai enkö. Tämän konfliktin vuoksi, joka uhkaa viedä siihen, että yksi keskuudestamme (tai jopa Keskuskomitean toinen osa) eroaa, katson äärimmäisen tärkeäksi seikkaperäisen, rauhallisesti ja asiantunteumuksella tehdyn selityksen esittämisen. Minä olen Borisiin hyvin tyytymätön sen vuoksi, että hän esitti „ultimaatuminsa” lukematta *Newoston pöytäkirjoja* (sangen tärkeitä!) kuin myöskään kirjastani *, jossa selitän *periaatteellista* kantaani. Onko järkevää kärjistää konfliktia ottamatta selvää hyvin mutkikkaasta kysymyksestä?? Onko järkevää kärjistää sitä, kun *tärkeimmässä* me olemme solidaarisia (ainakin se Keskuskomitean nimessä annettu julkilausuma, jonka Valentin oli kirjoittanut ja joka oli lähetetty meille, mutta *ei tullut perille*, ja josta Boris minulle kertoi, korostaa meidän yhteistä periaatteellista kantaamme organisaatiokysymyksessä erotukseksi vähemmistön opportunistisesta kannasta)? Jopa edustajakokouksenkin suhteen olemme eri mieltä vain määrääkää koskevassa kysymyksessä, sillä Boris ei lainkaan kieltäydy siitä, että edustajakokous kutsutaisiin koolle 1/2 vuotta — vuotta myöhemmin. Katsokaahan, kuinka asia on: lain mukaan edustajakokous on pidettävä ensi kesänä; olen sitä mieltä, että *parhaimmassa* tapauksessa, agitaatiomme täydellisesti onnistuessa, koollekutsuminen *ei ole mahdollista* ennemmin kuin puolen vuoden kuluttua, ja luultavaa on, että se pitkittyy enemmänkin. Osoittautuu, että „erimielisyytemme” rajoittuu ajankohdan määrittelemiseen! Onko järkevää erota sen takia? Katsookaahan asiaa pelkästään poliittiselta näkökannalta: Boris sanoo, että agitaatio edustajakokouksen puolesta ei ole sovitettavissa yhteen myönteisen työn lujittamisen kanssa ja että ensimmäinen vahingoittaa toista. Minä en yhdy mieliteeseen tuosta yhteensoveltumattomuudesta, mutta olettakaamme vaikka niin, että Boris on oikeassa. Olettakaamme, että hän saa aikaan sen, että ne, jotka tässä kysymyksessä ovat toista mieltä kuin hän, poistuvat Keskuskomiteasta.

* Ks. tätä osaa, ss. 191—410. *Toim.*

Mikä on tulos? *Epäilemättä* — agitaation hirveä kärjistyminen, Keskuskomiteaan suhtautumisen kärjistyminen enemmistön taholta, se, että Borisillekin kärjistyy hänelle epämieluisa toiminta edustajakokouksen vastustamiseksi. Onko järkevää sillä tavalla kärjistää asiaa? Boris sanoo, että hän on edustajakokousta vastaan, sillä edustajakokous on kahtiajakaantumista. Minun mielestäni Boris huomioi tässä nykyisen ja huomispäivän tilanteen väärin, mutta vaikka Boris olisi oikeassakin, niin saatuaan aikaan meidän poistumisen Keskuskomiteasta hän siten *voimistaa* hirveästi kahtiajakaantumisen todennäköisyyttä, nimittäin sillä, että kärjistää epäilemättömästi tilannetta. Konfliktin kärjistäminen Keskuskomitean sisällä ei ole järkevää miltään kannalta.

Oikeastaan me olemme eri mieltä Borisin kanssa *vain* siinä, että hän katsoo kahtiajakaantumisen 3. edustajakokouksessa kiertämättömäksi, mutta minä epätodennäköiseksi. Kumpikin olemme sitä mieltä, että 3. edustajakokous antaa enemmistön meidän puolestamme. Boris luulee, että vähemmistö eroaa puolueesta: emme me eikä Martovkaan voi muka hillitä äärimmäisiä. Luulen, ettei Boris ole ottanut huomioon nopeasti kehittyvää tilannetta, joka ei ole tänään sellainen kuin eilen ja huomenna ei ole sellainen kuin tänään. Boris on eilisen tilanteen katsantokannalla (jolloin rettelöinti työnsi periaatteet taka-alalle, jolloin *voitiin* panna toivo sovittamiseen, villasella painamiseen, henkilökohtaisten myönnytysten menestykseen). Tuo tilanne on ollut ja mennyt, kuten kirjassani seikkaperäisesti todistan ja kuten todistaa yleinen tyytymättömyys uuteen „Iskraan” (jopa niin säyseiden henkilöiden taholta, kuin on Keskuskomitean kirjallisuusryhmä Venäjällä). Nykyinen tilanne on jo toisella: periaatteet työntävät rettelöinnin syrjään. Kysymys ei ole enää kooptaatiosta, ei likimainkaan. Kysymys on siitä, *onko uusi „Iskra” periaatteessa oikeassa?* Juuri se tyytymättömyys uuden „Iskran” periaatteelliseen asenteeseen, joka tulee kiertämättömästi yhä vain kasvamaan ja kasvamaan, saa aikaan yhä voimakkaampaa agitaatiota edustajakokouksen puolesta: tälle seikalle Boris ei anna arvoa. Huominen tilanne työntää rettelöinnin vieläkin enemmän taka-alalle. Toisaalta vähemmistökään ei voi moraalisesti ja poliittisesti vetäytyä pois (sitä varten tarvittava

hetki, joka Liigan edustajakokouksen jälkeen oli olemassa, *on menetetty*). Toisaalta, kuten *jo Neuvostossa* sanoin (vieläkin kerran kehoitan teitä kaikkia lukemaan välttämättömästi Neuvoston pöytäkirjat, ennen kuin ryhdytte ratkaisemaan vaikeaa kysymystä), me emme lainkaan vastusta sopimusta. Minä ilmoitan kaikkien tietoon, että henkilökohdaisesti *ehdottomasti* suostun (1) takaamaan kaikille entisille toimittajille, että kaikki se, mitä he kirjoittavat, julkaistaan puolueen kustannuksella ilman muutoksia ja ilman huomautuksia; (2) keskeyttämään 4. edustajakokoukseen saakka Keskuskomitean oikeuden nimittää ja erottaa paikallisten komiteoiden jäseniä; (3) takaamaan erikoisella päätöslauselmalla *vähemmistön* erittäin arkaluontoiset oikeudet ja jopa (4) — *ehdollisesti, ä ä r i m m ä i s y y d e n v a r a l t a* — tekemään „Iskran” neutraaliseksi poistaen siitä molemminpuolisen polemiikin (kummankin osapuolen käytännönmiesten komission avulla j.n.e.). Ajattelen, että 3. edustajakokouksen vähemmistö, ollen vähäisenä vähemmistönä, ei voi sellaisessa tilanteessa poistua edustajakokouksesta. Ajattelen, että 3. edustajakokouksessa me hälvennämme lopullisesti, virallisilla päätöksillä hälvennämme „piiritys-tila”-harhakuvan ja pääsemme siihen, että kiistoja tullaan käymään *häiritsemättä myönteistä työtä*. Siinähan on kriisin ydin! Siihen minä pyrin Neuvostossa, sen puolesta tulee olemaan varmasti $\frac{8}{10}$ edustajakokouksesta! Tiedän erittäin hyvin, että siihen pyrkii myös Boris, mutta ilman edustajakokousta siihen ei voida päästä. Boris luulee väärin, että me olemme aloittaneet rynnäkönnön (agitaatiolla edustajakokouksen puolesta) ja että vähemmistö on sen vuoksi kiihoittunut. Päinvastoin: vasta monien kirjeiden ja kehoitusten jälkeen me ennen Neuvoston istuntoa ja Neuvostossa puhuimme edustajakokouksen puolesta, ja vasta agitaatiolla me näytimme jonkin verran voimaamme. Ken ei halua joutua Plehanovin naurettavaan (hyvä vielä, jos vain naurettavaan!) asemaan (lukekaa alakertakirjoitus 65. numerosta), sen on avoimesti ja suoraan asennoiduttava taistelussa. Agitaatiota edustajakokouksen puolesta ei voida nyt millään pysäyttää. Siihen pitää suhtautua sietävästi, tai jos niin halutaan sanoa, neutraalisesti, ja silloin se ei haittaa myönteistä työtä. Kiihkoileminen tuota agitaatiota vastaan on hyödytöntä.

Pyydän hartaasti *jokaista* Keskuskomiteasta vastaamaan minulle. Meidän täytyy välttämättä käydä neuvottelut loppuun saakka ja selittää itsellemme asia voidaksemme työkennellä yhdessä ei ilman eräitä erimielisyyksiä, mutta ilman konflikteja ja ilman keskinäisiä ulosheittämisä.

*Kirjoitettu toukokuun 13
(26) pnä 1904*

*Ju'kaistu eräin muutoksin
v. 1904 kirjasessa: N. Shahov.
„Taistelu edustajakokouksen
puolesta“, Geneve*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

KESKUSKOMITEAN KOLMEN JÄSENEEN ILMOITUS

Käsiteltyään Keskuskomitean sisällä olevia erimielisyyksiä kolme Keskuskomitean jäsentä, *Glebov*, *Zverev*⁸⁷ ja *Lenin*, ovat tulleet seuraaviin johtopäätöksiin, jotka tulee saattaa Keskuskomitean kaikkien jäsenten tietoon:

1) Erimielisyydet alkoivat edustajakokouksen koollekutsu-
mista koskevasta kysymyksestä. Sen jälkeen, kun *Lenin* ja *Vasiljev* olivat esiintyneet puolueen Neuvostossa edustajakokouksen puolesta, Keskuskomitean enemmistö (viidellä äänellä neljää vastaan, minkä yhteydessä *Travinskin* ääni siirrettiin *tov. Gleboville*) asettui edustajakokousta vastaan. Silloin *Lenin* ja *Vasiljev* ilmoittivat eroavansa väliaikaisesti Neuvostosta. Nykyään tuo konflikti on selvitetty siten *, että Neuvoston jäseniksi Keskuskomiteasta katsotaan *Glebov* ja *Lenin*.

2) *Tov. Glebov* ilmoitti *tov. Leninille*, että hän, *Glebov*, eroaa Keskuskomiteasta, ellei *Lenin* lakkaa käymästä (Keskuskomitean ulkopuolella) agitaatiota edustajakokouksen puolesta eikä ryhdy vastustamaan edustajakokousta. *Lenin*, katsoen kysymyksen sellaisen asettelun vääräksi ja periaatteellisesti sallimattomaksi, ilmoittaa, että hän kysyy Keskuskomitean jokaisen jäsenen mielipidettä ja antaa sitten vastauksen, joka voi olla vain siinä, eroaako hän, *Lenin*, Keskuskomiteasta vai ei. (Se, mikä koskee *Leniniä*, koskee *tov. Glebovin* kannalta myös kaikkia *Leninin* kanssa samaa mieltä olevia Keskuskomitean jäseniä.)

3) Keskuskomitean sisällä nykyisin olevien erimielisyyksien täsmällistä luonnehtimista varten on todettava, että *tov. Valentin* ja *tov. Nikititsh*⁸⁸ ilmoittivat maaliskuussa

* Katso tästä *Leninin* kirjettä, jonka *tov. Glebov* on hyväksynyt ja joka on tässä liitteenä. (Ks. tätä osaa, ss. 411—415. *Toim.*)

kirjoittamassaan ja tov. *Glebovin* hyväksymässä julkilausumassa: 1) että he vastustavat päättäväisesti kooptointia, joka suoritettaisiin vähemmistön vaatimuksesta; 2) että he yhtyvät niihin organisaatiokatsomuksiin, jotka on esitetty kirjassaan „Mitä on tehtävä?” ja 3) että he, tai joka tapauksessa kaksi heistä, eivät hyväksy eräiden puoluekirjailijoiden opportunistista kantaa. Edustajakokouksen suhteen taas tov. *Glebov* on vakuuttunut, että 1) erimielisyys tässä kysymyksessä aiheuttaa Keskuskomiteassa kaksinaisen politiikan ja 2) että edustajakokous voi viedä kahtiajakaantumiseen. Haluamatta ottaa siitä itselleen vastuuta hän ilmoittaa, että hänen on välttämättä erottava Keskuskomiteasta. *Lenin* on taas sitä mieltä, että Keskuskomitean on tilivelvollisena kollegiona oltava edustajakokousta koskevassa kysymyksessä neutraalinen myöntäen kaikille jäsenilleen agitaatiovapauden. Kahtiajakaantuminen taas ei ole todennäköinen, sillä enemmistö katsoo periaatteessa mahdolliseksi mennä edustajakokouksessa sopimukseen aina „*Iskran*” neutralisointiin saakka.

4) Mainitun konfliktin ratkaisemiseen saakka tov. *Glebov* ja tov. *Lenin* esiintyvät virallisesti ja kaikissa toiminnoissaan Keskuskomitean nimessä ainoastaan yhteisestä suostuksesta ja kummankin allekirjoituksella.

Geneve, toukokuun 26 pnä 1904

Keskuskomitean jäsenet

Glebov

Zverev

Lenin

*Julkaistu eräin muutoksin
v. 1904 kirjassaan: N. Shahov.
„Taistelu edustajakokouksen
puolesta”, Geneve*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

PUOLUEELLE

VETOOMUKSEN LUONNOS

I. Vastaus bonapartismia koskeviin juoruihin. Pötyä. Vastaaminen ei ole arvon mukaista. Edustajakokouksen puolesta käytävän agitaation vapaus. Keskuskomitea quattalis *, erotukseksi Pää-äänenkannattajasta, ei ilmaise mielihpidettään.

Ratkaisu on tehtävä komiteain, ja Keskuskomitea kehoittaa niitä punnitsemaan rauhallisesti ja varovaisesti pro ja contra's **, kuuntelemaan kumpaakin osapuolta, tutustumaan asiakirjoihin, kiirehtimättä, käsittäen puoluevelvollisuutensa.

II. Kehoitus myönteiseen työhön. Ajankohdan merkitys: sota. Keskuskomitean edustajain kehoitus Neuvostossa ***. Repetitio ****. Aatteellisen taistelun ei pidä häiritä myönteistä työtä. Sallimattomat taistelumuodot. Ei saa paisutella erimielisyyksiä ja erkaantumista.

III. Yritys siedettävien suhteiden vähitellen järjestämiseksi. (Karl Kautskyn kehoitus ⁸⁹.)

Keskuskomitea esittää ehtoja modus vivendi'n ***** suhteen:

(1) kaikille 6:lle oikeus julkaista kaikki puolueen kustannuksella.

(2) idem ***** — kirjallisuusryhmälle ja edustus edustajakokouksessa.

* — sellaisenaan. *Toim.*

** — puolesta ja vastaan. *Toim.*

*** Ks. tätä osaa, ss. 133—135. *Toim.*

**** — kertaus. *Toim.*

***** — toimintatavan. *Toim.*

***** — samoin. *Toim.*

(3) jäsenten nimittämisen ja erottamisen keskeyttäminen pitemmäksi kaudeksi.

(4) vähemmistön eräiden oikeuksien takaaminen pitemmäksi kaudeksi.

(5) kaikkien puoluejulkaisujen jakamisen ja lähettämisen takaaminen komitean toivomuksen mukaisesti.

(6) välirauha vähintään $\frac{1}{2}$ vuoden ajaksi; finaali — 16 sivun kirjanen puoliksi. Viimeinen sana vähemmistölle.

*Kirjoitettu vuoden 1904
toukokuun 15 (28) päivää myöhemmin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
XV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

VSDTP:n NEUVOSTO

**TOUKOKUUN 31 (KESÄKUUN 13) pnä ja
KESÄKUUN 5 (18) pnä 1904⁹⁰**

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
XV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
Neuvoston pöytäkirjojen
tekstin mukaan*

1

PUHEET PUOLUEIDENVÄLISESTÄ KONFERENSSISTA
TOUKOKUUN 31 (KESÄKUUN 13) pnä

I

Haluaako Neuvosto lukea PPS:n * ehdotuksen? (P l e h a n o v: „Kyllä, se on toivottavaa”.) „Puolan sosialistinen puolue on aina katsonut välttämättömäksi Puolan ja Venäjän sosialististen leirien kiinteän lähentymisen, jotta taistelu yhteistä vihollista, tsarismia vastaan saataisiin menestyksellisemmäksi. Valitettavasti tällaista lähentymistä ei tähän mennessä ole voitu toteuttaa, mikä on aiheuttanut joukon haittoja kummankin puolen käytännöllisessä toiminnassa. Sen vuoksi me mielihyvin tervehdimme VSDTP:n palauttamista jälleen kiinteäksi kokonaisuudeksi, jolla on kaikesta sen toiminnan ilmenemisestä vastaavat keskuselimet, koska se tekee meille mahdolliseksi ensimmäisen askeleen ottamisen meidän jo kauan sitten asettamamme päämäärän toteuttamista kohti. Meille on selvää, että säännöllisen kanssakäymisen pitkäaikainen puuttuminen teidän ja meidän välillämme on synnyttänyt koko joukon keskinäisiä väärinkäsityksiä ja kahnauksia, jotka on poistettava ja selvitetävä, ennen kuin ryhdymme lopullisesti määrittelemään toivottua sopimusta. Sen vuoksi Toimeenpaneva keskuskomiteamme on päättänyt kääntyä puoleenne ehdotuksella kutsua lähitulevaisuudessa ulkomaille koolle konferenssin, johon puolueenne edustajat osallistuisivat käsitelläkseen yhdessä meidän kolmen edustajamme kanssa kummankin puolueen yhteisen taistelun perustoja ja ehtoja. Tämän konferenssin tulokset voisivat tulla perustaksi myöhemmälle sopimukselle VSDTP:n ja PPS:n vastaavien instanssien välillä.— Mahdollisimman pikaista vastausta odottaen j.n.e.”

* — PPS — Puolan sosialistinen puolue. *Toim.*

Vastaukseksi tähän kirjeeseen Keskuskomitea kääntyi PPS:n puoleen pyytäen lähettämään seikkaperäisemmät tiedot siitä, minkälaista konferenssia, nimenomaan minkälaisen elinten edustajista, milloin ja missä PPS suunnittelee. Sitä paitsi Keskuskomitea pyysi tiedoittamaan, kuinka PPS suhtautuisi Puolan sosialidemokraattien osallistumiseen konferenssiin.

PPS vastasi meille seuraavanlaisella kirjeellä:

„Kunnioitettavat toverit! Kirjeenne vähän ihmetytti meitä, koska vastaukset siinä esitettyihin kysymyksiin sisältyvät käsittääksemme jo ensimmäiseen kirjeeseemme. Ehdottamallamme konferenssilla olisi valmistelevaluonne puolueidemme lähentymisen perustojen selville saamiseksi; se voisi esimerkiksi laatia vakinaisen sopimuksen luonnokset.

Keskuskomitea, joka on puolueessamme ylin instanssi edustajakokousten välisenä kautena, on nimittänyt kolme edustajaa meidän puoleltamme neuvottelujen käymiseksi kanssanne. Oletamme, että te nimitätte edustajanne kanssamme käytäviä neuvotteluja varten teidän puolueenne vastaavasta instanssista tai siitä elimestä, jolla on oikeus ja vastaavat valtuudet tämänlaatuisten neuvottelujen käymiseen.

Edustajakokouksen me ehdotamme kutsuttavaksi koolle ulkomaille. Paikka — se on toisarvoinen kysymys, joskin soveliaim meille olisi Wien. Keskuskomiteamme on nimittänyt edustajat neuvottelujen käymiseksi teidän puolueenne kanssa eikä Puolan ja Liettuan sosialidemokraattisen puolueen kanssa, ja sen vuoksi ei Puolan ja Liettuan sosialidemokraattisen puolueen edustajien osallistumisesta voi olla puhuttakaan”.

Siinä kaikki asiakirjat PPS:n kääntymisestä puolueemme puoleen. Minusta henkilökohtaisesti näyttää siltä, että PPS:n ehdotusta, jos sen suunnittelemaan konferenssiin kieltäydytään kutsumasta Puolan sosialidemokraattisen puolueen edustajia, me emme voi hyväksyä. Mitä taas suomalaisten ehdotukseen tulee, niin siihen voimme vastata, että periaatteessa me suostumme ennakkokonferenssiin. Siksi päätöslauselmamme voitaisiin mielestäni muotoilla seuraavaan tapaan:

„VSDTP periaatteessa suostuu erilaisten vallankumouksellisten ja oppositiopuolueiden edustajain kanssa pidettä-

vään ennakkokonferenssiin — visseistä osakysymyksistä sopimiseksi”.

Mitä taas tulee tov. Martovin ehdotukseen vain sosialidemokraattisten ryhmien ennakkokonferenssin järjestämisestä, niin se tuskin on tarkoituksenmukainen, sillä paitsi Bundia, Puolan sosialidemokratiaa ja „Proletariaatti” puoluetta⁹¹ reunamaissa on vielä sosialidemokraattisia järjestöjä, joiden mukaankutsuminen on tuskin sopivaa, mutta niiden jättäminen konferenssiin kutsumatta voisi niitä loukata.

II

Toverit Axelrod ja Martov väittävät, että latvialaisilla on kaksi puolueyhmää. (M a r t o v: „Kaksi virtausta”.) Nyt käy niin, että meidän on otettava yhteys konferenssissa sen ryhmän kanssa, joka pyrkii sosialistivallankumouksellisten puoleen, „Osvobozhdenijen” puoleen, ja joka taipuu terroriin (tov. Axelrodin sanojen mukaan), toinen ryhmä taas on kovin heikko. Pitää ottaa tarkempi selko, miten on asia. Jos kysymyksessä on vain kaksi virtausta, niin meitä se ei koske ja me yhdyimme olemassaolevan latvialaisen puolueen kanssa. Mutta jos siinä on olemassa ryhmiä, niin voimme joutua hyvin epämurkkaavaan asemaan tehdessämme epäonnistuneen valinnan. Pitää ottaa ennakoilta selvää noiden ryhmien sekä voimasta että suunnasta. Mitä Kaukasiaan tulee, niin se on mielestäni otettava konferenssiin mukaan. Sitä varten meidän on otettava selvää, onko siellä sosialidemokraattisia järjestöjä, jotka voisivat kulkea käsi kädessä kanssamme.

2

PUHEET KOMITEOIHIN KOOPTOIMISESTA
JA KESKUSKOMITEAN OIKEUDESTA NIMITTÄÄ
NIIHIN UUSIA JÄSENIÄ
KESÄKUUN 5 (18) pnä

I

Tästä päätöslauselmasta, riippumatta sen käytännöllisestä johtopäätöksestä, minä ehdottaisin muutettavaksi sen alun. Koska moskovalaisesta konfliktista me aineiston puutteellisuuden vuoksi emme voi asiallisesti tehdä määriteltyjä päätöksiä, niin päätöslauselmaakaan ei pitäisi panna yhteyteen aikaisempien konfliktien kanssa. Yleensä ehdottaisin, että siinä tapauksessa, kun järjestön jommaltakummalta osalta saadaan ilmoitus, jossa se ilmaisee tyytymättömyytensä toista osaa kohtaan, tämä saatettaisiin toisen asianomaisen osapuolen tietoon, jotta sillä olisi mahdollisuus lausua omasta puolestaan mielipiteensä. Esimerkiksi moskovalaisen konfliktin suhteen asia ei ollut siten kuin tov. Martov sanoo. Minun tietojeni mukaan kolme viidestä halusi täydentää komiteaa kahdella uudella jäsenellä, mihin muut suostuivat, mutta ehdolla, että heidän puoleltaan otetaan vielä yksi jäsen, t.s. säilytetään ja jopa voimistetaankin vallallaolevaa suuntaa. Vain enemmistön kategorinen kieltäytyminen suostumasta tuohon kombinaatioon aiheutti moskovalaisissa tovereissa halun nojautua sääntöihin. Kun Keskuskomitean eräs jäsen esiintyi sääntöjen sen tulkinnan puolesta, jonka antoi komitean enemmistö, niin sitävastoin Keskuskomitean toinen edustaja esiintyi sellaista tulkintaa vastaan.

Esitän tämän vain tiedoksi ja pöytäkirjaan merkittäväksi. Siis ehdotan muutettavaksi tov. Martovin esittämän päätöslauselman alkua siinä mielessä, että se pitää silmällä vussin säännön säätämistä vastaisuudeksi, tulevaa aikaa varten. Asiallisesti puoltaisin sitä, että jokainen murto-osa luettaiisiin yksiköksi.

II

Kyseinen välikohtaus johtaa vielä kerran ajatukseen, että jos jompikumpi osapuoli esittää valituksen, on siitä heti tiedoitettava myös toiselle osapuolelle, jotta se voisi antaa selityksensä. Vain siinä tapauksessa meillä on mahdollisuus tehdä syntyvien konfliktien johdosta yksiä tai toisia päätöksiä. Tietojemme mukaan asia oli seuraavanlainen. Nikolajevin komitean jäsenet olivat enemmistön edustajia. Sitten tapahtui täydellinen palo. Sen jälkeen Keskuskomitea, tai ehkä sen edustaja, nimitti Nikolajevin komiteaan kolme jäsentä, näiden joukossa kaksi sellaista, jotka eivät olleet Nikolajevissa, ja yhden, joka jo työskenteli siellä ja jolla oli koko joukko yhteyksiä. Mahdollista on, että myöskään tämä yksi ei ollut palon aikana Nikolajevissa. Kun Keskuskomitean ehdokkaat saapuivat Nikolajeviin, niin he tapasivat siellä jo kaksi vähemmistöön kuuluvaa jäsentä, jotka halusivat työskennellä, ja suostuivat ottamaan heidät. Siis kolme kooptoiivat kaksi. Siten on asia. Tarkastusta varten voidaan kysyä tietoja komitean jäseniltä, elleivät he ole vielä joutuneet palon uhriksi... (M a r t o v : „He ovat jo palaneet...”)

Meidän tietojemme mukaan nuo tosiasiat esiintyvät aivan toisessa valossa, ja minusta näyttää, että kaksi enemmistöön kuuluvaa jäsentä menettelivät oikein. Keskuskomitean nimitämien ehdokkaiden olinpaikka ei voi olla syynä kieltäytymiseen heidän vastaanottamisestaan. Ehdotan taaskin päätöslauselmaa, että valituksen esittämistapauksessa kuultaisiin kumpaakin osapuolta. Edelleen, mitä tulee kysymyksen asialliseen puoleen, niin en ole periaatteellisesti yhtä mieltä tov. Martovin esittämän päätöslauselman kanssa. Keskuskomitealta ei saa riistää oikeutta nimittää komiteoihin ehdokkaitaan. Jokaista valtaa voidaan tietenkin käyttää väärin, mutta tuota pahaa vastaan taistelemista varten on olemassa kontrolli — esimerkiksi sanomalehdistön, Neuvoston toiminnan y.m.s. muodossa. Yhdyn siihen mielipiteeseen, että uusien jäsenten kooptoinen yhteydessä ei ryhmävivahteita koskevalla kysymyksellä saa olla sijaa. Tähän mennessä ei ole tiedossani ainoatakaan tapausta, että Keskuskomitea olisi nimittänyt jäseniä väkisin. Kaikki sellaiset puheet väkisin nimittämisestä pakoittavat Keskuskomitean olemaan hyvin varovainen, ja pelkkä tahdikkaus neuvoo sitä olemaan käyttämättä oikeuttaan.

III

Haluan tehdä muutamia huomautuksia. Ennen kaikkea haluaisin mainita, että se väite, jonka mukaan Nikolajevin komiteaan olisi muka lähetetty kaksi ehdokasta Odessasta tai jopa Odessan komitean toimesta, perustuu jonkinlaiseen väärinkäsitykseen. Kaiken todennäköisyyden mukaan Odessassa oli Keskuskomitean asiamies, joka ryhtyikin toimenpiteisiin Nikolajevin komitean pystyttämiseksi palon jälkeen. Joka tapauksessa meillä on täysin varmat tiedot siitä, että kolme henkilöä sinne nimitti Keskuskomitea eikä kukaan muu. Tämän sanon muun ohessa, hälventääkseni tässä mahdollisia väärinkäsityksiä. Toiseksi, тов. Martovin ilmoitus, ettei hänelläkään ole tiedossa ainoatakaan tapausta, että Keskuskomitea olisi väkisin nimittänyt ehdokkaitaan paikalliskomiteoihin, on hyvin tärkeä,— sitäkin tärkeämpi, kun toimitus on asiamiestensä kautta täysin tietoinen asiain-tilasta puolueessa. Mitä tulee neitoseen, joka тов. Martovin sanojen mukaan vaati ottamaan itsensä Moskovan komiteaan ilman äänestystä, niin tuolla esimerkillä voi tuskin olla mitään merkitystä, koska asianhaarat enempää kuin tuon neitosen valtuuksien astekaani eivät ole tiedossamme; niin, ja loppujen lopuksi tuo neitonenhan kuitenkin otettiin äänestyksen jälkeen komiteaan. Kolmanneksi, katson hyvin tärkeäksi panna merkille myös тов. Martovin sanat, että normaalioloissa ei Keskuskomitean vaikutusta paikalliskomiteoiden kokoonpanoon voida rajoittaa. Kun täällä viitataan siihen, että Keskuskomiteaa on syytetty komiteoiden keinotekoisesta „värkkäämisestä”, niin samanlaisia moitteita kuullaan melko usein kohdistettavan myöskin Pää-äänenkannattajaan. Mutta koska sellaisia tapauksia ei todellisuudessa ole ollut, kuten тов. Martov itsekin vakuuttaa, ja koko kysymys rajoittuu vain tuollaisten tapausten *mahdollisuuteen*, niin minusta näyttää, että tuo viimeksi mainittu peruste ei ole riittävä Keskuskomitean vallan rajoittamiseen, varsinkin kun käytännöllisesti yksistään jo sellainen kysymyksen asettelu aiheuttaa vissinlaista ärtymystä. Minä olen valmis yhtymään тов. Martovin mielipiteeseen, että hänen mainitsemansa kaksi Nikolajevin komitean jäsentä ovat hyvin kallisarvoisia vallankumouksellisia toimihenkilöitä,— mutta heidäthän juuri otettiin komiteaan.

Yleensä voidaan sanoa, että Keskuskomitea on nimenomaan kaikenlaisten viimeaikoina kuuluneiden moitiskelujen vuoksi menetellyt äärimmäisen varovaisesti eikä ole kiirehtinyt käyttämään oikeuttaan nimittää uusia jäseniä paikallisjärjestöihin. Ja minulla ei ole mitään sitä vastaan, että varovainen taktiikka vahvistetaan joksikin aikaa muodollisestikin — Keskuskomiteaa koskevien väärrien huhujen välttämiseksi ja lopettamiseksi. Edelleen, mitä tulee herättämäänme kysymykseen, että valituksen esittämistapauksessa asiasta tiedoitetaan toiselle asianomaiselle osapuolelle, niin ehdotan seuraavan päätöslauselman: „Puolueen Neuvosto pyytää puoluejärjestöjä kaikissa niissä tapauksissa, jolloin järjestön jokin osa kääntyy puolueen Neuvoston puoleen valituksella tai kysymyksellä, tiedoittamaan viipymättä tämän valituksen tai tämän kysymyksen sisällön täydellisesti järjestön toiselle osalle, sillä kiistan ratkaisemiseksi puolueen Neuvostolla pitää olla asiasta kummankin osapuolen selitys. Sama pyyntö koskee myös tapauksia, jolloin jokin järjestö tekee valituksen toista järjestöä vastaan”⁹².

3

PUHE SANOMALEHDESTÄ „RASSVET”⁹³
KESAKUUN 5 (18) pnä

Valitettavasti en voi puhua kovinkaan paljoa „Rassvetin” puolustukseksi. Täytyy todellakin tunnustaa, että tähän asti tuo koe ei ole aivan onnistunut. Bontsh-Brujevitsh on koke-maton kirjailija ja saattoi luottaa puolueen muiden kirjaili-joiden apuun. Tätä apua hän ei saanut, ja edellytysten ollessa sellaisia ei ole oikeudenmukaista vierittää vastuuta epäonnistumisesta yksinomaan hänelle. On kulunut vasta viisi kuukautta julkaisemisen alkamisesta. Mahdollisesti äänenkannattaja kykenee pääsemään vielä jaloilleen, eten-kin jos sen avuksi tulevat toiset kirjailijat. Jotain on kuiten-kin saatu aikaan: yhteydet lahkolaisiin laajenevat sekä Amerikassa että Venäjällä. Sitä paitsi täytyy sanoa, että rahallisessa suhteessa tämä julkaisu ei lankea puolueen harteille, sillä „Rassvetia” julkaistaan erityisillä varoilla. „Rassvetin” julkaisemisen lopettamista pidän ennenaikai-sena ja ehdotan jatkettavaksi koetta.

MIHIN ME PYRIMME?

(PUOLUEELLE)

Hiljattain pidettiin VSDTP:n 19 jäsenen (heidän joukossaan II edustajakokouksen edustajia, komiteoiden ja muiden puoluejärjestöjen jäseniä sekä puoluejärjestöihin kuulumattomia vallankumouksellisia) yksityinen kokous. Tämä puolueen II edustajakokouksen enemmistön katsantokannalla olevien samoinajattelevien konferenssi käsitteli puoluekriisiämme ja siitä vapautumisen keinoja koskevaa kysymystä ja päätti kääntyä Venäjän kaikkien sosialidemokraattien puoleen seuraavalla vetoamuksella.

Toverit! Vaikea puoluekriisi pitkittyy loputtomiin. Sekasorto yhä vain kasvaa synnyttäen uusia ja uusia konflikteja, jarruttaen myönteistä työtä kautta koko linjan ja uhkavassa mitassa, murtaen yhä enemmän ja enemmän yhteyksiä puolueen ja sen Pää-äänenkannattajan väliltä, joka on muuttunut lopullisesti kerhon ja pääasiallisesti ulkomaisen kerhon äänenkannattajaksi. Erimielisyyksien etsiskelyä, vanhojen, kauan sitten ratkaistujen ja menneisyyden alalle jääneiden kysymysten esiinkaivamista, johdonmukaisten opportunistien liehittelyä, tavatonta sekavuutta ajatuksissa, puolueen edustajakokouksen, sen keskustelujen ja sen päätösten julkeata hylkimistä, pilkantekoa puoluejärjestöstä ja -kurista, niiden vallankumouksellisten enemmistöstä, jotka ovat luoneet puolueen ja työskentelevät paikkakunnilla, todistamattomiin tietoihin ja anonymien tarkastamattomiin ilmoituksiin perustuvaa ilkeämielistä ja saivartelevaa hihitystä puolueen vallankumouksellisen siiven komiteoiden työssä olevien puutteiden johdosta — sellaista me näemme uudessa „Iskrassa”, josta on tullut sekasorron pesäke, sellaista on antanut meille edustajakokouksen hylkääm

toimitus, joka on käyttänyt hyväkseen henkilökohtaisia myönnytyksiä uusia kooptaatiorettelöitä varten, puolueen hajoittamiseksi.

Mutta samalla se historiallinen ajankohta, jota Venäjä elää, vaatii puolueeltamme sen kaikkien voimien jännittämistä. Vallankumouksellinen kuohunta työväenluokan keskuudessa ja käymistila muissa väestökerroksissa yhä voimistuu, sota ja pula, nälkä ja työttömyys kaivavat itsevaltiuden perustoja yhä syvemmillä, häpeällisen sodan häpeällinen loppu ei ole kovinkaan kaukana, ja tuo loppu kiertämättömästi kymmenkertaistaa vallankumouksellista kuohuntaa, saattaa työväenluokan vastatusten vihollistensa kanssa, vaatii sosialidemokratialta kaikkein päättäväisimpiä hyökkäystoimenpiteitä. Tiivis puoluejärjestö, johdonmukainen vallankumouksellis-marxilainen suunta, puolueen sisäisen taistelun saattaminen säädyllisiin ja asianvaatimiin puitteisiin, jotta tämä taistelu ei aiheuttaisi epäjärjestystä eikä häiritseisi myönteistä työtä,— nämä koko Venäjän työväenliikkeen pakoittavat vaatimukset on toteutettava viipymättä ja hinnalla millä hyvänsä, muutoin voidaan menettää täydellisesti Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen hyvä maine ja koko sen saavuttama vaikutus.

Ensimmäiseksi askeleeksi tämän päämäärän saavuttamiseen katsomme täydellisen selvyuden, avomielisyyden ja suoruuden aikaansaamisen puolueemme eri ryhmien, suuntien ja suuntavivahteiden välisissä suhteissa. On tietysti ajankohtia, jolloin asian edut vaativat osittaisista erimielisyyksistä vaikenemista, mutta olisi mitä surkein ja anteeksi-antamattomin virhe pitää sellaisena ajankohtaa, jota puolueemme nykyisin elää. Vähemmistölle tehdyt henkilökohtaiset myönnytykset eivät voineet pidättää eripuraisuutta, kiistakysymykset on asetettu jo kärkevästi, koko puolueelle on heitetty suoranainen haaste, ja vain raihnaus ja hölmöys voivat haaveilla palauttamattomaan menneisyyteen palaamisesta, mahdollisuudesta salata jotain, jättää jotain epäselväksi, hämätä jotain, kätkeytyä joltakin. Ei, käsiensä pesemisen politiikka, passiivisen pidättäytymisen politiikka, *laissez faire, laissez passer* * politiikka on jo osoittanut mitä täydellisimmän kelvottomuutensa puolue-taistelussamme. Edelleen jatkuva kartteleminen, viekkaus ja

* — puuttumattomuuden. *Toim.*

vaikeneminen olisivat suorastaan rikollisia, eivätkä ainoastaan tarkoituksettomia ja halpamaisia. Me teemme aloitteen puolueen sisällä käytävän taistelumme koko ohjelman avoimesta esittämisestä, me kutsumme samanlaiseen esittämiseen Venäjän sosialidemokraattien kaikkien ja kaikenlaisten suuntavivahteiden edustajia, sekä puolueeseen kuuluvia että siihen visseissä oloissa liittymään aikovia. Vain täysi selvyys ja suoruus voivat antaa kaikille tietoisille työläisille ja kaikille puolueen jäsenille aineiston kiistanalaisten puoluekysymysten järkevää ja varmaa ratkaisemista varten.

Me olemme puolueen II edustajakokouksen enemmistön katsantokannalla. Vähemmistön virheellistä asennoitumista edustajakokouksessa, pyrkimystä tuon asenteen säilyttämiseen puolueen tahdosta huolimatta me pidämme kaikkien myöhempien virheiden ja koko sekasorron perussyynä. Virheellisyys oli kahdenlaista: ensinnäkään „Iskran” vanha toimituskerho ei voinut etsiä tukea muualta kuin edustajakokouksemme ja puolueemme opportunistiselta siiveltä. Toiseksi tuo yhtyminen ilmeisten opportunistien kanssa (joiden etunenässä oli ja on edelleenkin тов. Akimov) lujittui lopullisesti ja tuli puolueen jakaantumiseksi vasta sellaisessa kysymyksessä kuin oli keskusten vaalit. Ensimmäisestä virheellisyydestä johtui loogillisen kiertämättömästi koko se periaatteellinen sekavuus ja kaikki ne opportunistiset hoipertelut, joita havaitsemme uuden „Iskran” järkeilyissä, mikäli noita järkeilyjä voidaan pitää periaatteellisina. Toisesta virheellisyydestä johtui vanhan toimittajakerhon puolustaminen puolueen tahtoa vastaan, kerholaisuuden suojaaminen ja puolusteleminen puoluekantaisuutta vastaan, sellaisten menetelmien tuominen kiistoihimme, jotka ovat täydellisesti ominaisia poroporvarilliselle rettelöimiselle ja kerholaiselle torailulle, mutta eivät niiden puolueen jäsenten taistelulle, jotka osaavat pitää arvossa sekä puoluettaan että itseään. Ensimmäisestä virheellisyydestä johtui loogillisen kiertämättömästi se, että vähemmistön ympärille liittyi kaikki se, mikä vietiä opportunismiin, kaikki, mikä on taipuvainen raahaamaan puoluetta takaisin päin ja ottamaan korvausta iskuista, joita vallankumouksellinen sosialidemokratia oli vastustajilleen antanut, kaikki se, mikä ilmentää liikkeemme intelligenttimäisiä pyrkimyksiä, kaikki se, mikä on taipuvainen organisaation ja kurin intelligenttimäis-anarkistiseen kieltämiseen. Toisesta

virheellisyydestä johtui ulkomaisen kerhon herruus Venäjällä olevien työntekijäin enemmistön suhteen ja erityisten emigranttiskandaalien riehunta, skandaalien, jotka ovat vähemmistöllä vakuuttamismenetelmien tilalla.

Kaikki epäilykset ovat nyt hävinneet. Niillä, jotka ovat puolueen jäseniä ei vain sanoissa, niillä, jotka tahtovat todellisuudessa puolustaa työväenliikkeemme päivänpolttavia intressejä, ei voi olla mitään horjumisia. Vähemmistö on julistanut sodan, julistanut sen ja käy sitä koko linjalla, ja me otamme haasteen vastaan, me julistamme leppymättömän sodan, loppuun saakka käytävän sodan. Me taistelemme puoluekantaisuuden nimessä kerholaisuutta vastaan yleensä ja vanhaa toimittajakerhoa vastaan erikoisesti. Me taistelemme Venäjän työväenliikkeen intressien nimessä ulkomaista rettelöintiä vastaan. Me taistelemme liikkeemme vallankumouksellis-proletaaristen pyrkimysten nimessä intelligenttimäis-oppportunistisia pyrkimyksiä vastaan. Me taistelemme vallankumouksellisen sosialidemokratian johdonmukaisen suunnan puolesta horjuntaa, luovimisia ja kauan sitten elettyyn menneisyyteen palaamisia vastaan. Me taistelemme työläisetujoukkomme lujan puoluejärjestön puolesta intelligenttimäistä holtittomuutta, desorganisaatiota ja anarkiaa vastaan. Me taistelemme puolueen edustajakokousten arvossapitämisen puolesta holtitonta häilyväisyyttä vastaan, tekojen kanssa ristiriidassa olevia sanoja vastaan, yhdessä hyväksytyjen sopimusten ja päätösten pilkkanapitämistä vastaan. Me taistelemme puoluejulkisuuden puolesta uuden „Iskran” ja uuden Puolueneuvoston taktiikkaa vastaan, jotka pyrkivät tukkimaan enemmistön suun ja kätkemään pöytäkirjansa veran alle.

Taisteluohjelmastamme johtuvat itsestään tämän taistelun keinot ja lähimmät tavoitteet. Ensimmäisenä keinona on kaikinpuolinen ja mitä laajin suullinen ja kirjallinen agitatio. Tähän kohtaan ei kannattaisi pysähtyä, ellei vähemmistön taistelu, joka on täynnä rettelöintejä, olisi synnyttänyt meillä puolueessa sitä (Jekaterinoslavin komitean ja monien muiden järjestöjen jo syystä pilailemaa) kuulua „sovittelevaisuutta”, joka peittää päänsä siiven alle ja saarnaa enemmistön ja vähemmistön välisen taistelun lopettamista. Tuollaisten lapsellisten katsantokantojen olemassaolon, jotka eivät ole edes jossain määrin täysikasvuisen puolueen-

jäsenen arvolle sopivia, selityksenä voi olla vain heikkoluontoisuus, väsymys tai villiintyneisyys. Puoluetistelun saattamisesta puoluekantaisiin puitteisiin voidaan ja täytyy puhua, siihen voidaan ja täytyy pyrkiä eikä yksistään vain omaantuntoon kolkuttamalla, mutta ehdotus, että lakattaisiin puolustamasta sitä, mitä on puolustettu koko puolueen edessä edustajakokouksessa ja mikä katsotaan välttämättömäksi puolueen päivänpolttaville intresseille, sellainen ehdotus, jos se rohjettaisiin tehdä julkisesti, ansaitsisi vain yleisen ylenkatseen.

Toisena ja ratkaisevana taistelukeinona me pidämme puolueen edustajakokouksen koollekutsumista. Me kannatamme täydellisesti niitä komiteoita, jotka ovat esittäneet vaatimuksen puolueen kolmannen edustajakokouksen viipymättömästä koollekutsumisesta. Katsomme velvollisuuksellemme pysähtyä erikoisesti niihin ulkokultaisiin perusteluihin, joilla uuden „Iskran” toimitus ja sen avoimet ja salaiset apurit argumentoivat edustajakokousta vastaan, peitellen huolellisesti tuota (puoluevelvollisuuteen vaikeasti yhteensovittavaa) argumentointia julkisuudelta (kuten sitä peittelee Ulkomainen liiga ja „Iskran” toimitus, jonka agitaation komiteat ovat vain osittain vetäneet päivänvaloon ja paljastaneet). Ensimmäinen perustelu: edustajakokous vie kahtiajakaantumiseen. Yksistään jo se seikka, että vähemmistö esittää tuollaisen perustelun, osoittaa sen asenteen koko valheellisuuden. Siten puhuessaanhan vähemmistö tunnustaa, että puolue on vähemmistöä vastaan, että ulkomainen kerho on väkisin tyrkyttänyt itsensä puolueelle, että se pysyy pystyssä vain Venäjän etäisyyden ja todellisten vallankumousmiesten ulkoisten työehtojen vaikeuden ansiosta. Ken suhtautuu puolueeseen rehellisesti, ken haluaa vilpittömästi työskennellä yhdessä, se ei pelkää, vaan haluaa edustajakokousta sekasortoisuuden poistamiseksi, puolueen ja sen toimihenkilökollegioiden saattamiseksi toisiaan vastaaviksi, sopimattoman kaksimielisyyden hävittämiseksi. Kahtiajakaantumisen esiinvetäminen pelättimiksi merkitsee vain epäpuhtaan omantuntonsa havainnollista paljastamista. Ilman sitä, että vähemmistö alistuu enemmistön tahtoon, ei voi olla edes jossain määrin työväenpuolueen nimen arvoista puoluetta, ja jos tarvitaan keskinäisiä (eikä yksipuolisia) myönnytyksiä, jos puolueen osien välillä tarvitaan toisinaan välipuheita ja sopimuksia, niin

ainoastaan edustajakokouksessa ne ovat mahdollisia ja sallittavia. Ainoakaan itseään arvossa pitävä vallankumouksellinen ei halua jäädä puolueeseen, joka pysyy koossa vain puolueen edustajakokouksen keinotekoisien lykkäysten ansiosta.

Toinen perustelu: sovinnonteko on vielä mahdollista ilman edustajakokousta. Mihin tuollainen mielipide perustuu, se on tietämätöntä. Sen puoltajat eivät esiinny eivätkä toimi muutoin kuin kulissientakaisesti. Eiköhän ole aika hylätä tuo kulissientakainen vehkeily, joka vain kymmenkertaistaa keskinäistä epäluottamusta, vain kärjistää vihaa ja sekoittaa tilannetta? Eiköhän juuri sen vuoksi jokaiselta henkilöltä puutu rohkeutta esittää sovinnontekosuunnitelmaa julkisesti, koska nykyisen tilanteen vallitessa ei ole mahdollistakaan sellainen suunnitelma, joka ei aiheuttaisi parhaassa tapauksessa naurua? Ken käsittää rauhaksi vähemmistölle mieluisien henkilöiden kooptoinen Keskuskomiteaan, se ei halua rauhaa, vaan enemmistön kärkevää taistelua, se ei käsitä sitä, että puoluetäistelu on kasvanut peruuttamattomasti ulos pelkästä kooptaatiorettelöinnistä. Ken käsittää rauhaksi kiistojen ja taistelun lopettamisen, se palaa vanhan kerhon psykologiaan: puolueessa tulee aina olemaan kiistoja ja taistelua, ne täytyy vain saattaa puoluekantaisiin puitteisiin, ja se on voimienmukaista vain edustajakokoukselle. Sanalla sanoen, pyöritelkääpä tuota tunnusta rauhasta ilman edustajakokousta miten tahansa, käännelkääpä miten hyvänsä tuota aatetta taistelevien sovittamisesta kumpakaan osapuolta tyydyttämättä,—niin te näette, että tuo nerokas aate ilmaisee vain hämmennystä ja ajatuksen puuttumista, vain sitä, ettei tiedetä, mitä pitäisi tahtoa, mihin pyrkiä. Kun jopa sellaisenkin vaikutusvaltaisen (entisaikoina vaikutusvaltaisen) henkilön kuin Plehanovin suunnitelma tulipalon sammuttamisesta aivan alkuunsa maksimaalisten henkilökohtaisten myönnytysten avulla kärsi täydellisen fiaskon, niin voidaanko sentapaisista suunnitelmista puhua nyt vakavasti?

Kolmas perustelu: mahdollista on edustajakokouksen väärentäminen. Tähän perusteluun vastasi jo Pietarin komitea nimittäen sen insinuaatioksi⁹⁴. Ja tuo paikalliskomitean lausunto oli ansaittu korvapuusti niille, jotka heittelivät nurkan takaa syytöksiä omaamatta hituistakaan tosiasioita, vaikka vähemmistön hallussa on puolueen sekä

ylin Neuvosto että painettu äänenkannattaja, joten vähemmistöllä on käsissään ase ei vain epäilemiensä väärinkäytöksien julkista paljastamista varten, vaan myöskin hallinnollisen oikaisemisen ja vaikuttamisen väline. Joka ikinen käsittää, että vähemmistö olisi jo kauan sitten nostanut melun tosiasioista, jos niitä olisi ollut, ja että hiljattain hyväksytty Neuvoston päätöslauselma, osoittaen tosiasioiden puuttumisen menneisyydessä, takaa niiden mahdollisuuden tulevaisuudessa⁹⁵. Tuon perustelun käyttäminen „Iskra” taholta osoittaa vielä kerran, kuinka sillä on tullut nyt polemiikin sijaan törkeä parjaus, ja panee meidät kysymään puolueen kaikilta jäseniltä: onko meillä todellisuudessa puoluetta? haluammeko me eserrien lailla tyytyä lavastukseen ja kylttiin, vai onko velvollisuutemme repiä kaikkinaisen valhe alas?

Neljäs perustelu: erimielisyyksiä ei ole vielä otettu selville. Parhaimman vastauksen tähän perusteluun antaa uusi „Iskra”, johon tutustuminen osoittaa puolueelle, että erimielisyyksiä etsiskellään eikä oteta selville, että sekaannus kasvaa äärettömästi. Vain edustajakokous, jossa kaikki toverit esittävät avoimesti ja täydellisesti toivomuksensa, kykenee tuomaan selvyuden tavattoman sekaviin kysymyksiin ja sekavaan tilanteeseen.

Viides perustelu: edustajakokous vetää voimia ja varoja sivuun myönteisestä työstä. Tuokin perustelu kajahtaa surulliselta pilkanteolta: ei voida edes kuvitellakaan suurempaa voimien ja varojen sivuun vetämistä, kuin on se, mitä sekasortoisuus aiheuttaa.

Ei, kaikki perustelut edustajakokousta vastaan todistavat joko ulkokultaisuutta tai asiaintilan tuntemattomuutta ja raukkamaista epäluottamusta puolueen voimiin. Puolueemme on taaskin vaikeasti sairaana, mutta sillä on voimia noustakseen jälleen jaloilleen ja tullakseen Venäjän proletariaatin arvon mukaiseksi. Sairauden hoitokeinoiksi me katsomme seuraavat kolme muutosta, jotka me pyrimme toteuttamaan kaikin lojaalisin keinoin.

Ensiksi — Pää-äänenkannattajan toimituksen siirtäminen puolueen II edustajakokouksen enemmistön kannattajien käsiin.

Toiseksi — ulkomaisen paikallisjärjestön (Liigan) todellinen alistaminen yleisvenäläisen keskuselimen (Keskuskomitean) alaiseksi.

Kolmanneksi — puoluetistelun käymisen puoluekantais-
ten menetelmien takaaminen sääntöjen kautta.

Yllä mainitun jälkeen näistä ohjelmamme kolmesta peruskohdasta on enää vähän sanomista. Että „Iskran” vanha toimitus on nyt käytännössä osoittanut kelpaamattomuutensa, sen me katsomme nyt kumoamattomaksi. Ei iskralaisuus ole elänyt aikaansa, kuten tov. Martov väitti kärsittyään tappion vaaleissa, vaan „Iskran” vanha toimitus on elänyt aikaansa. Niiden haasteiden jälkeen, joita kerho on antanut koko puolueelle, olisi siitä vaikeneminen nyt jo pelkkää ulkokultaisuutta. Ulkomaisen järjestön epänormaalista tilasta, järjestön, joka on muuttanut itsensä toiseksi (ellei kolmanneksi) keskuksesi ja sivuuttaa täydellisesti puolueen Keskuskomitean, ei ole syytä paljon puhua. Vihdoin vähemmistön (minkälaisen vähemmistön hyvänsä) juridinen asema puolueessamme panee mietiskelemään koko edustajakokouksen jälkeisen taistelun kokemusta. Meidän vakaumuksemme mukaan tuo kokemus opettaa, että puolueen säännöissä on turvattava jokaisen vähemmistön oikeudet, jotta tyytymättömyyden, kiihtymyksen ja taistelun vakituiset ja väistämättömät lähteet voitaisiin suunnata totunnaisista poroporvarillisista skandaalien ja rettelöiden tulvista omien vakaumusten puolesta asianomaisessa muodossa käytävän arvokkaan taistelun vielä epätotunnaisiin uomiin. Sellaisiin ehdottomiin takeisiin me katsomme kuuluvan sen, että vähemmistölle myönnetään yksi (tai useampi) kirjallinen ryhmä, jolla on edustus oikeus edustajakokouksiin ja täysi „kielen vapaus”. Puolueen keskuselinten toiminnan arvostelulle omistetun puoluekirjallisuuden julkaisemisesta yleensä on annettava mitä laajimmat takeet. Komiteoille on annettava oikeus saada (puolueen yleisen kuljetusverkoston kautta) nimenomaan niitä puoluejulkaisuja, joita ne haluavat. Keskuskomitean oikeus vaikuttaa komiteoiden henkilököönpanoon muutoin kuin neuvoilla täytyy keskeyttää aina 4. edustajakokoukseen asti. Emme muovaile tässä ehdotuksiamme yksityiskohtaisesti, koska emme kirjoita sääntöluonnosta, vaan yleistä taisteluohjelmaa. Pidämme sangen tärkeänä, että ne toimenpiteet tyytymättömien kirjallisuuden julkaisemiseksi, jotka Keskuskomitea ehdotti II edustajakokouksen vähemmistölle, vahvistettaisiin säännöissä, jotta tyytymättömyys ilmaistaisiin säädyllistä tietä, jotta piiritystilän tyhmä kangastus (jonka

kooptaatiosankarit ovat luoneet) hälvenisi lopullisesti, jotta väistämätön puolueen sisäinen taistelu ei jarruttaisi myönteistä työtä.

Meidän on opetettava vähemmistömme taistelemaan keskusten henkilököönpanosta vain edustajakokouksissa ja olemaan häiritsemättä työtämme rettelöimisillä edustajakokousten jälkeen, meidän on päästävä siihen, koska muussa tapauksessa puolueettamme uhkaa tuho. Lopuksi, yleisessä ohjelmassa me vain lyhyesti mainitsemme niistä sääntöjen osittaisista muutoksista, jotka ovat meille toivottavia, kuten: Neuvoston muuttaminen sovintoelimestä edustajakokouksen valitsemaksi elimeksi, sääntöjen ensimmäisen pykälän muuttaminen II edustajakokouksen enemmistön esittämässä hengessä, sisällyttäen puoluejärjestöjen joukkoon kaikki työläisjärjestöt ja kaikki ne Venäjän sosialidemokraattien ryhmät, jotka kerhokaudella olivat olemassa erikseen ja jotka halusivat liittyä puolueeseen, j.n.e., j.n.e.

Esittäessämme tämän puolueemme sisäisen taistelun ohjelman me kehoitamme puolueen kaikkia järjestöjä sekä sen sisällä olevien kaikkien suuntavaihteiden edustajia lausumaan ajatuksensa heidän ohjelmaansa koskevasta kysymyksestä, jotta voitaisiin tehdä mahdolliseksi asteittainen, vakava, harkittu ja järkevä edustajakokoukseen valmistautuminen.

Meillä ei ole puoluetta — järkeilivät itsekseen meidän toimittajiemme suorittaman palatsivallankumouksen osantottajat spekuloiden Venäjän etäisyydellä, sikäläisten työntekijäin tiheällä vaihtumisella ja omalla korvaamattomuudellaan. Meillä syntyy puolue! — sanomme me nähdessämme aktiiviseen asioihinpuuttumiseen heräävät komiteat, nähdessämme eturivin työläisten poliittisen tietoisuuden kasvun. Meillä syntyy puolue, meillä karttuu nuoria voimia, jotka pystyvät sekä elävöittämään että vaihtamaan raihaantuvat kirjallisuuskollegiot, meillä on ja tulee yhä enemmän olemaan vallankumouksellisia, jotka pitävät arvossa heidät kasvattaneen vanhan „Iskran” suuntaa enemmän kuin mikään toimittajakerho. Meillä syntyy puolue, eivätkä uuden „Iskran” minkäänlaiset metkut ja jarrutukset, sen

minkäänlaiset vanhuudenkatkerat haukkumatulvat voi estää tämän puolueen päättäväistä ja lopullista tuomiota.

Näistä puolueemme uusista voimista me ammennamme varmuutta voittoon.

Kirjoitettu heinäkuussa 1904

*Julkaistu ensi kerran v. 1923
N. Leninin (V. Uljanovin)
Kootuissa Teoksissa, V osa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

PUOLUEELLE

Hiljattain pidettiin puolueen II edustajakokouksen enemmistön katsantokannalla olevien 22 VSDTP:n jäsenen — samoinajattelevien yksityinen kokous⁹⁶; tämä konferenssi käsitteli puolueemme kriisiä ja siitä vapautumisen keinoja koskevaa kysymystä ja päätti kääntyä kaikkien Venäjän sosialidemokraattien puoleen seuraavalla vetoimuksella:

Toverit! Puolue-elämän vaikea kriisi yhä vain pitkittyy, eikä sen loppua näy. Sekasorto kasvaa aiheuttaen yhä uusia ja uusia konflikteja, puolueen myönteinen työ on kautta koko linjan sen äärimmilleen vaikeuttamaa. Vielä nuoren ja lujittumaan ehtimättömän puolueen voimia haaskataan tuloksettomasti ja uhkaavissa mittasuhteissa.

Mutta samalla historiallinen ajankohta asettaa puolueelle niin valtavan suuria vaatimuksia, jollaisia ei milloinkaan ennen ole ollut. Työväenluokan vallankumouksellinen kuohunta kasvaa, voimistuu käymistila myöskin muissa yhteiskuntakerroksissa, sota ja pula, nälkä ja työttömyys murtavat itsevaltiuden juuria luonnonvoimaisella väistämättömyydellä. Häpeällisen sodan häpeällinen loppu ei ole enää kovinkaan kaukana; ja se kiertämättömästi kymmenkertaistaa vallankumouksellista kuohuntaa, sysää työväenluokan kiertämättömästi vastakkain vihollistensa kanssa ja vaatii sosialidemokratialta jättiläismäistä työtä, ankaraa voimien jännittämistä viimeisen ratkaisevan taistelun järjestämiseksi itsevaltiutta vastaan.

Voiko puolueemme tyydyttää nuo vaatimukset siinä tilassa, jollaisessa se nykyisin on? Jokainen tunnollinen henkilö on epäroimättä vastaava: ei!

Puolueen yhtenäisyys on syvästi järkytetty, puolueen sisäinen taistelu on mennyt kaiken puoluekantaisuuden puitteiden ulkopuolelle. Järjestökuri on horjutettu perustuksiaan myöten, puolueen kykeneväisyys sopusuhtaiseen yhtenäiseen toimintaan on muuttumassa haaveeksi.

Ja kaikesta huolimatta me katsomme tämän puolueen sairauden kasvusairaudeksi. Kriisin perustana on mielestämme se, että sosialidemokratian elämässä siirrytään kerhomuodosta puoluemuotoihin; sosialidemokratian sisäisen taistelun olemuksena on kerholaisuuden ja puoluekantaisuuden välinen konflikti. Ja sen vuoksi puolueemme voi tulla *todella* puolueeksi vain tehtyään lopun tuosta sairaudesta.

„Vähemmistön” nimellä puolueessamme on liittynyt yhteen erilaatuisia aineksia, joita sitoo toisiinsa tietoinen tai tiedoton pyrkimys kerholaisuusuhdeiden, ennen puoluetta vallinneiden järjestömuotojen säilyttämiseen.

Eräät entisten vaikutusvaltaisimpien kerhojen huomattavimmat toimihenkilöt, jotka eivät ole tottuneet niihin organisatorisiin itserajoituksiin, joita puoluekuri vaatii, ovat tottumuksesta taipuvaisia sekoittamaan puolueen yleisiin etuihin omat kerholaiset etunsa, jotka kerholaisuuden kaudella saattoivat usein todellakin käydä yhteen niiden kanssa,—koko joukko tuollaisia toimihenkilöitä asettui johtamaan taistelua kerholaisuuden puolesta puoluekantaisuutta vastaan (osa „Iskran” entisestä toimituksesta, osa entisestä Organisaatiokomiteasta, entisen „Juzhnyi rabotshi” ryhmän jäsenet y.m.).

Heidän liittolaisikseen ovat osoittautuneet kaikki ne ainekset, jotka teoriassa tai käytännössä ovat poikenneet tiukan sosialidemokratian periaatteista, sillä vain kerholaisuus saattoi säilyttää noiden aineiden aatteellisen yksilöllisyyden ja vaikutusvallan, kun taas puoluekantaisuus uhkasi sulauttaa heidät tai riistää heiltä kaiken vaikutusvallan (ekonomistit, rabotshejedelolaiset y.m.). Ja lopuksi, opposition peruskaadereina ovat olleet yleensä puolueemme kaikki ne ainekset, jotka olivat pääasiallisesti intelligentti-aineksia. Proletariaattiin verraten intelligentssi on aina individualistisempi jo elämänsä ja työnsä perusehtojen vuoksi, jotka eivät tarjoa sille välittömästi laajaa voimain yhdistymistä, välitöntä kasvatusta järjestetyssä yhteistyössä. Sen vuoksi intelligentssiainesten on vaikeampi sopeutua

puolue-elämän kuriin, ja ne heistä, jotka eivät kykene suoriutumaan tuosta tehtävästä, nostavat luonnollisesti kapinalipun välttämättömiä organisatorisia rajoituksia vastaan ja kohottavat taistelun periaatteeksi alkuvoimaisen anarkistisuutensa esittäen tuon anarkistisuuden väärin pyrkimykseksi „autonomiaan”, „suvaitsevaisuuden” vaatimiseksi j.n.e.

Puolueen ulkomaisen osan, jossa ryhmille on erikoista suhteellinen pitkäikäisyys, jossa ryhmittyvät erilaisten suuntavivahteiden teoreetikot, jossa intelligenssi on ehdottomana enemmistönä,— puolueen tämän osan täytyi osoittautua taipuvaisimmaksi „vähemmistön” katsantokantaan. Sen vuoksi se osoittautuikin siellä pian todelliseksi enemmistöksi. Sitävastoin Venäjä, missä voimakkaimpana kuuluu järjestyneiden proletaarien ääni, missä myöskin puolueintelligenssi, ollen elävämmässä ja läheisemmässä kanssakäymisessä heidän kanssaan, kasvaa proletaarisemmassa hengessä, missä välittömän taistelun taakka panee voimakkaammin tuntemaan toiminnan järjestetyn yhtenäisyyden välttämättömyyden,— Venäjä esiintyi päättäväisesti kerholaisuutta vastaan, anarkistisia desorganisoiivia pyrkimyksiä vastaan. Komiteoiden ja muiden puoluejärjestöjen monissa ilmoituksissa Venäjä on selvästi ilmaissut tällaisen suhtautumisensa niihin.

Taistelu kehkeytyi ja kärjistyi. Ja mihin saakka se on mennytkään!

Puolueen äänenkannattajasta, jonka „vähemmistö” puolueen tahtoa vastaan ja edustajakokouksen valitsemien toimittajien henkilökohtaisten myönnytysten takia onnistui kaappaamaan käsiinsä, on tullut puoluevastaisen taistelun äänenkannattaja!

Kaikkein vähiten se on nykyään puolueen aatteellinen johtaja sen taistelussa itsevaltiutta ja porvaristoa vastaan, kaikkein eniten se on kerholaisen opposition johtaja taistelussa puoluekantaisuutta vastaan. Toisaalta, tuntien perusasenteensa sietämättömäksi puolueen intressien kannalta, se harrastaa voimaperäisesti todellisten ja näennäisten erimielisyyksien etsiskelyä peitelläkseen aatteellisesti tuota asennetta; ja noissa etsiskelyissään, siepaten tänään yhden tunnuksen, huomenna toisen, se yhä enemmän ammentaa aineistoa puolueen oikeistosiiveltä — „Iskran” entisiltä vastustajilta, lähentyy aatteellisesti yhä enemmän heidän kanssaan ennallistaen heidän teorioitaan, jotka puolue on

hylännyt, ja kääntäen puolueen aatteellista elämää periaatteellisen epämääräisyyden, aatteellisten hoipertelujen ja horjumisten kauteen, jonka luulisi olevan ylielettyä. Toisaalta uusi „Iskra”, pyrkien horjuttamaan puolueen enemmistön moraalista vaikutusvaltaa, harrastaa vieläkin innokkaammin enemmistön työntekijäin virheiden etsiskelyä ja paljastamista paisutellen jokaista tosiasiallista harha-askelta hirvittäviin mittoihin ja pyrkien vierittämään vastuun siitä puolueen koko enemmistölle, siepaten jokaisen kerholaisjuorun, jokaisen insinuaation, joka voi vahingoittaa vastustajaa, pitämättä huolta ei ainoastaan niiden tarkastamisesta, vaan usein totuudenmukaisuudestaan. Tuolla tiellä uuden „Iskan” toimihenkilöt ovat menneet niin pitkälle, että ovat panneet enemmistön jäsenten kontolle ei ainoastaan kokonaan olemattomia, vaan jopa mahdottomiakin rikoksia, eikä ainoastaan poliittisessa suhteessa (esimerkiksi: Keskuskomitean syyttäminen henkilöiden ja järjestöjen väkivaltaisesta mitätöimisestä), vaan myöskin yleismoraalisessa suhteessa (puolueen huomattavien toimihenkilöiden syyttäminen väärennyksestä ja väärennyksen siveellisestä tukemisesta). Puolue ei ole vielä milloinkaan ennen joutunut kylpemään sellaisessa likameressä, jollaisen ulkomainen vähemmistö on nykyisessä polemiikissa luonut.

Kuinka tuo kaikki on saattanut tapahtua?

Kummankin osapuolen toimintatapa on vastannut sen pyrkimysten perusluonnetta. Puolueen enemmistö, pyrkien kaikin voimin säilyttämään puolueen yhtenäisyyden ja organisatoriset siteet, on taistellut ainoastaan puoluekantaisesti lojaalisin keinoin ja on monta kertaa suostunut myönnytyksiin sovinnon aikaansaamiseksi. Vähemmistö, joka on ajanut anarkistista suuntaa, ei ole huolehtinut puoluerauhasta ja -yhtenäisyydestä. Se on tehnyt jokaisesta myönnytyksestä jatkuvan taistelun asean. Vähemmistön kaikista vaatimuksista on tähän mennessä jäänyt tyydyttämättä vain yksi — eripuraisuuden tuominen puolueen Keskuskomiteaan kooptoinalla sille väkisin tyrkytetyjä vähemmistön jäseniä, — ja vähemmistön päällekkäykset ovat käyneet raivokkaammiksi kuin milloinkaan ennen. Saatuaan haltuunsa puolueen Pää-äänenkannattajan ja Neuvoston vähemmistö ei nyt häikäile käyttäa hyväkseen kerholaisintresseissään sitä samaa kuria, jota vastaan se itseasiassa taistelee.

Tilanne on käynyt sietämättömäksi, mahdottomaksi; sen edelleen pitkittäminen on suorastaan rikollista.

Ensimmäisenä keinona siitä pääsemiseksi me pidämme täydellistä selvyyttä ja avomielisyyttä puoluesuhteissa. Lian ja sumun keskellä ei enää voida löytää oikeaa tietä. Jokaisen puoluevirtauksen, jokaisen ryhmän on avoimesti ja selvästi sanottava, mitä ne ajattelevat puolueen nykyisestä tilasta ja minkälaista ulospääsyä ne haluavat. Tällä ehdotuksella me käännyimmekin kaikkien tovereiden, puolueen kaikkien suuntavivahdusten edustajain puoleen. Käytännölliseksi ulospääsyksi kriisistä me katsomme puolueen kolmannen edustajakokouksen viipymättömän koollekutsumisen. Vain se voi selvittää tilanteen, ratkaista konfliktit ja saattaa taistelun määrättyihin puitteisiin.— Ilman sitä voidaan odottaa vain puolueen progressiivista hajoamista.

Kaikkia niitä vastaväitteitä, joita esitetään edustajakokouksen koollekutsumista vastaan, me pidämme ehdottoman kestäättöminä.

Meille sanotaan: edustajakokous vie kahtiajakaantumiseen. Mutta miksi? Jos vähemmistö on anarkistisissa pyrkimyksissään leppymätön, jos se on valmis menemään ennemmin kahtiajakaan kuin alistumaan puolueelle, niin se on asiallisesti jo lohjennut siitä, ja silloin on kiertämättömän muodollisen kahtiajaon pitkittäminen enemmän kuin järjettömyys,— yhteen ketjuun kahlittuina kumpikin osapuoli vain yhä mielettömämmin tuhlaisi voimiaan pikkumaiseen taisteluun ja rettelöintiin, siveellisesti riutuen ja mataloituen. Mutta me emme otaksu kahtiajakaantumisen mahdollisuutta. Järjestyneen puolueen todellisen voiman edessä anarkistisen mielialan vallassa olevien ainesten täytyy taipua ja luulemme heidän kykenevän taipumaan, sillä itse luonteensa vuoksi he eivät voi muodostaa itsenäistä voimaa. Viitataan sovinnon mahdollisuuteen ilman edustajakokousta. Mutta minkälaisen sovinnon? Lopullinen antautuminen kerholaisuuden edessä, vähemmistön kooptointi Keskuskomiteaan ja siis keskuselinten desorganisoinnin täydelliseksi saattaminen. Silloin puolue muuttuisi vain sanaksi, puolue-enemmistön olisi pakko aloittaa uusi taistelu. Entä vähemmistö? Tähän asti jokainen sen saavuttama myönnitys on ollut sille vain tukena hajoitustyössä; senkin näkökannalta taistelu on mennyt kauaksi kooptaatiorettelöinnin puitteiden ulkopuolelle; kuinka se voi lopettaa taistelun? Ja

sitäkin suuremmalla syyllä se ei sitä lopeta, kun ei ole saanut kaikkia myönnytyksiä. Meille sanotaan: edustajakokous ei voi saavuttaa tarkoitustaan, koska tähän mennessä ei ole otettu selville erimielisyyksiä. Mutta ovatko nyt asiat menemässä niiden selville ottamiseen, eikä sekavuus kasva yhä enemmän? Erimielisyyksiä ei oteta nyt selville, vaan niitä etsiskellään ja luodaan, ja vain edustajakokous voi tehdä siitä lopun. Vain se, asetettuaan taistelevat osapuolet vastatusten, pakoitettuaan ne ilmaisemaan selvästi ja avoimesti pyrkimyksensä, vain se pystyy tuomaan täyden selvyden puoluevirtausten ja puoluevoimien keskinäisiin suhteisiin. Mutta edustajakokous voidaan väärentää järjestöjen mitätöimisen avulla, sanoo vähemmistö. Se on valheellinen insinuaatio, vastaamme me, insinuaatio, jonka vahvistukseksi ei ole esitetty ainoatakaan tosiasiaa. Jos tosiasioita olisi olemassa, niin vähemmistö, jonka hallussa on puolueen äänenkannattaja, olisi tietysti voinut tehdä ne jo laajasti tunnetuksi, ja pitäen käsissään puolueen Neuvostoa vähemmistöllä olisi ollut täysi mahdollisuus niiden korjaamiseen. Lopuksi, Neuvoston hiljattainen päätöslauselma, joka ei esitä sellaisia tosiasioita menneisyydestä, takaa lopullisesti niiden mahdottomuuden tulevaisuudessa. Kuka uskoo nyt epätodennukaiseen insinuaatioon? Lausutaan epäilyksiä, että edustajakokous vetää liian paljon voimia ja varoja pois myönteisestä työstä. Katkeraa pilkkaa! Voidaanko kuvitella suurempaa voimain ja varojen syrjäinvetämistä, kuin on se, minkä sekasortoisuus aiheuttaa? Edustajakokous on välttämätön! Historiallisen ajankohdan poikkeuksellisuuden vuoksi, uusien tehtävien vuoksi, joita maailman tapahtumat voivat puolueelle asettaa, edustajakokous olisi välttämätön puolue-elämän normaalisenkin kulun vallitessa. Nykyisen puoluekriisin vallitessa, kriisistä rehellisesti ja järkevästi vapautumiseksi, puolueen voimien säilyttämiseksi, sen kunnian ja arvon säilyttämiseksi se on kaksinkertaisesti välttämätön.

Mitä on kolmannen edustajakokouksen tehtävä sekasortoisuuden lopettamiseksi, normaalisen puolue-elämän palauttamiseksi? Tämän suhteen me katsomme oleellisimmiksi seuraavat muutokset, joita tulemme puolustamaan ja toteuttamaan kaikin lojaalisin keinoin.

I. Pää-äänenkannattajan toimituksen siirtäminen puolue-enemmistön kannattajien käsiin. Tuon siirtämisen

välttämättömyys on riittävästi perusteltua, kun nykyinen toimitus on ilmeisen kyvytön pitämään Pää-äänenkannattajaa puolueen yleisten intressien tasolla. Kerholais-äänenkannattaja ei voi eikä saa olla puolueen äänenkannattajana.

II. On säännösteltävä tarkasti ulkomaisen paikallisjärjestön (Liigan) suhteet yleisvenäläiseen keskukseseen, Keskuskomiteaan. Liigan nykyinen asema, Liigan, joka on muuttanut itsensä puolueen toiseksi keskuksesi ja ilman kontrollia hoitaa vierusryhmiä samaan aikaan sivuuttaen kokonaan Keskuskomitean,— tuo asema on ilmeisen epänormaalinen; siitä on tehtävä loppu.

III. Puoluetaistelun käymisen puoluekantaisten menetelmien takaaminen sääntöjen kautta. Sellaisen reformin välttämättömyys käy selväksi koko edustajakokouksen jälkeisen taistelun kokemuksesta. Puolueen säännöissä pitää turvata jokaisen vähemmistön oikeus, jotta erimielisyyksien, tyytymättömyyden ja kiihtymyksen vakituiset ja väistämättömät lähteet voitaisiin suunnata vanhasta kerholaisesta, poroporvarillisesta skandaalien ja rettelöimisten uomasta vakaumusten puolesta asianomaisessa muodossa käytävän arvokkaan taistelun vielä epätotunnaiseen uomaan. Tällaisen kääntein välttämättömiin ehtoihin kuuluviksi me katsomme seuraavan. Vähemmistölle myönnetään yksi (tai useampi) kirjallinen ryhmä, jolla on edustus-oikeus edustajakokouksiin; mitä laajimmat viralliset takeet puolueen keskustelinten toiminnan arvostelulle omistetun puoluekirjallisuuden julkaisemisesta. Tunnustetaan virallisesti komiteoiden oikeus saada (puolueen yleisen kuljetusverkoston kautta) niitä puoluejulkaisuja, joita ne haluavat. Määritellään tarkasti, missä puitteissa Keskuskomitealla on oikeus vaikuttaa komiteoiden henkilököönpanoon. Pidämme sangen tärkeänä, että ne toimenpiteet tyytymättömien kirjallisuuden julkaisemiseksi, jotka Keskuskomitea toisen edustajakokouksen vähemmistölle ehdotti, vahvistettaisiin säännöissä, jotta vähemmistön itsensä luoma „piiritystilan” kangastus hälvenisi, jotta väistämättöntä puolueen sisäistä taistelua käytäisiin säädyllisissä muodoissa eikä sillä jarrutettaisi myönteistä työtä.

Emme muovaile tässä ehdotuksiamme yksityiskohtaisesti, koska emme ehdota sääntöluonnosta, vaan ainoastaan

puolueen yhtenäisyyden puolesta käytävän taistelun yleistä ohjelmaa. Sen vuoksi me vain lyhyesti hahmottelemme eräiden, meidän mielestämme toivottavien, osittaisten sääntömuutosten suunnan, sitomatta lainkaan käsiämme sen edelleen muokkaamisen suhteen kokemusten uusien osoitusten perustalla. Välttämätöntä on esimerkiksi uudistaa puolueen Neuvosto, koska se on elin, joka nykyisessä muodossaan on osoittanut käytännössä kelpaamattomuutensa sille asetetun tehtävän täyttämiseen — keskusten toiminnan yhdistämiseen ja tuon toiminnan ylimpään kontrolloimiseen. Sen pitää tulla edustajakokouksen kokonaan valitsemaksi kollegioksi eikä olla edustajakokouksen valitseman viidennen jäsenen sovinto-oikeutena keskuksiin nähden, jotka puolustavat itseään edustajiensa kautta. Tulee myöskin, ottaen huomioon puoluekritiikin antamat ohjeet, tarkistaa sääntöjen 1. § puolueen rajojen tarkemman määrittämisen mielessä j.n.e.

Esittäessämme tämän puolueen yhtenäisyyden puolesta käytävän taistelun ohjelman me kehoitamme kaikkia muiden suuntavivahdusten edustajia ja kaikkia puoluejärjestöjä lausumaan selvästi ajatuksensa ohjelmaansa koskevasta kysymyksestä, jotta voitaisiin tehdä mahdolliseksi vakava ja johdonmukainen, tietoinen ja suunnitelmallinen edustajakokoukseen valmistautuminen. Puolueen suhteen ratkaistaan kysymystä elämästä, kysymystä sen kunnia- ja arvokkuudesta: onko se olemassa aatteellisena ja reaalisenä voimana, joka kykenee järkevästi organisoimaan itsensä siinä määrin, että voi esiintyä maamme vallankumouksellisen työväenliikkeen todellisena johtajana? Koko toimintavallallaan ulkomainen vähemmistö sanoo: ei! Ja se toimii edelleenkin varmana ja päättäväisenä tuossa hengessä, luottaen Venäjän etäisyyteen, sikäläisten työntekijäin tiheisiin vaihtumisiin, omien johtajiensa, omien kirjallisten voimiensa korvaamattomuuteen. Meillä syntyy puolue! sanomme me nähdessämme eturivin työläisten poliittisen tietoisuuden kasvun, nähdessämme yleisessä puolue-elämässä aktiivisesti esiintyvät komiteat. Meillä syntyy puolue, meillä karttuu nuoria voimia, jotka kykenevät vaihtamaan ja elävöittämään vanhat kirjallisuuskollegiot, jotka menettävät puolueen luottamusta; meillä alkaa olla yhä enemmän vallankumouksellisia, jotka pitävät puolue-elämän johdonmukaista suuntaa suuremmassa arvossa kuin mikään

entisten johtajain kerho. Meillä syntyy puolue, eivätkä minkäänlaiset metkut ja jarrutukset voi estää sen päättäväistä ja lopullista tuomiota.

Näistä puolueemme voimista me ammennamme varmuutta voittoon.

Toverit! painattakaa ja levittäkää tätä vetoomusta.

*Kirjoitettu elokuun
aikupuoliskolla v. 1904*

*Julkaistu ensi kerran
elokuussa 1904
erillisenä lehtisenä*

*Julkaistaan
kirjassa „Puolueelle“
tekstin mukaan.
Geneve, v. 1904*

VIIDELLE KESKUSKOMITEAN JÄSENELLE

VENÄJÄLLE

Elokuun 18 pnä 1904

VSDTP:n Keskuskomitean jäsenille Gleboville, Konjagille⁹⁷, Travinskillle, Loshadille ja Osipoville.

Tänään sain Keskuskomitean Berliinin asiamiehen kautta tiedoituksen Keskuskomitean neljän (?) jäsenen Venäjällä pitämän kokouksen päätöksistä⁹⁸. Tätä päätöstä en voi tunnustaa laillisesti tehdyksi seuraavien seikkojen vuoksi:

1) Päätöslauselman alussa oleva maininta, että kokouksessa olivat läsnä kaikki Keskuskomitean jäsenet paitsi yhtä (s.o. minua), *ei ole totta*. Vasiljevin ja Zverevin vangitsemisen jälkeen ja Mitrofanovin⁹⁹ eron jälkeen Keskuskomiteassa on vielä jäsen — tov. Osipov. Huhut hänen eroamisestaan ovat osoittautuneet vääriksi: itse tov. Osipov katsoo olevansa Keskuskomitean jäsen. Samaa mieltä olivat Vasiljev (joka kirjoitti minulle siitä), Zverev ja minä. Joka tapauksessa, ottamatta selville kysymystä Osipovin luultelusta eroamisesta neljällä Keskuskomitean jäsenellä ei ollut oikeutta katsoa häntä eronneeksi. Täytyy lisätä, ettei minulle enempää kuin Pää-äänenkannattajalle ja ainoallekaan Keskuskomitean ulkomaiselle asiamiehelle oltu koskaan tiedoitettu virallisesti Osipovin erosta. Mutta Osipovia ei kuitenkaan kutsuttu kokoukseen.

2) Samoin ei myöskään minua kutsuttu kokoukseen, minulle ei edes tiedoitettu siitä, ei ilmoitettu käsittelyn alaisia kysymyksiä. Keskuskomitealla on tietysti oikeus tehdä päätöksiä äänen enemmistöllä, mutta se ei voi tehdä laillisia päätöksiä tarjoamatta kaikille jäsenille mahdolli-

suutta osallistua neuvottelukokoukseen ja esittää tarpeen vaatiessa eriävät mielipiteensä. Minulta *aivan laittomasti* riistettiin tuo mahdollisuus.

3) Neljä Keskuskomitean jäsentä eivät sanoneet, miten he suhtautuivat minun ja Glebovin väliseen sopimukseen vuoden 1904 toukokuun 26 pltä, vaikka tuo sopimus ja oheen liitetty kirjeeni oli Glebovin ja Zverevin suostumuksesta saatettu Keskuskomitean kaikkien jäsenten tietoon ja heitä oli pyydetty vastaamaan suoraan minulle. Keskuskomitean enemmistöllä on täysi oikeus majorisoida vähemmistö, mutta ei missään tapauksessa kiertää vähemmistön virallisia kyselyjä ja niitä suoranaisia kysymyksiä, joita vähemmistö on asettanut käsiteltäväksi.

4) Yllä esitetyn perusteella kehoitan neljää Keskuskomitean jäsentä vastaamaan minulle viipymättä: a) millä perusteella he eivät kutsuneet kokoukseen tov. Osipovia, Keskuskomitean jäsentä? b) sama minun suhteeni? c) tunnustavatko he kollegion enemmistön velvollisuudeksi tehdä yleisiä päätöksiä vasta sen jälkeen, kun vähemmistö on kutsuttu neuvottelukokoukseen ja on saanut mahdollisuuden lausua mielipiteensä kysymysten käsittelyssä ja esittää eriävän mielipiteensä? d) tunnustavatko he itsensä velvollisiksi vastaamaan asiallisesti kaikkiin niihin kysymyksiin, joita vuoden 1904 toukokuun 26 pn sopimuksessa on kosketeltu?

5) Sen vuoksi, että neljä Keskuskomitean jäsentä ovat tiedoittaneet oman, laittomasti tehdyn päätöksensä (muka koko Keskuskomitean päätöksenä) Pää-äänenkannattajalle, olen pakoitettu Keskuskomitean neljän jäsenen menettelytapojen johdosta kääntymään kirjeellä niiden puoluetyöntekijäin puoleen, joita se verrattain läheisesti koskee.

Keskuskomitean jäsen *N. Lenin*

**KIRJE KESKUSKOMITEAN ASIAMIEHILLE JA
VSDTP:n KOMITEOIDEN JÄSENILLE, JOTKA OVAT
ILMAISSEET KANNATTAVANSA PUOLUEEN
II EDUSTAJAKOKOUKSEN ENEMMISTÖÄ**

Toverit! Konflikti Keskuskomitean sisällä on saavuttanut sellaisen kehitysasteen, että katson itseni moraalisesti velvolliseksi tiedoittamaan siitä kaikille puolueen II edustajakokouksen enemmistön kannattajille. Tällaisen askeleen ottamiseen minua pakoittaa sekä Keskuskomitean neljän jäsenen laiton menettelytapa että pelko ottaa toisen kerran jokin varomaton ja puolueelle vahingollinen askel (kuten eroamiseni toimituksesta) neuvottelematta siitä aatetoverien kanssa, jotka tekevät työtä paikkakunnilla, jotka tuntevat paremmin puolueen todellisen mielialan ja jotka ovat todellisuudessa, eivätkä vain sanoissa, julistaneet nuoren puoluekantaisuuden nimessä sodan vanhalle ulkomaiselle kerholaisuudelle.

Mitä tuo konflikti Keskuskomitean sisällä on, se näkyy neljästä tähän liitetystä asiakirjasta: 1) Keskuskomitean kolmen jäsenen, Glebovin, Zverevin ja Leninin, välillä toukokuun 26 p:nä 1904 tehdystä sopimuksesta; 2) samana päivänä päiväystä kirjeestäni Keskuskomitean jäsenille; 3) päätöksestä, jonka ovat tehneet muka kaikki Keskuskomitean jäsenet, yhtä lukuunottamatta; 4) vastalauseestani tuon muka päätöksen laillisuutta vastaan ¹⁰⁰.

Pyytäisin hartaasti kaikkia tovereita, joiden kanssa olemme nykyisessä puoluetistelussa samalla katsantokannalla, lukemaan huolellisesti nämä opettavaiset asiakirjat ja lausumaan niistä avoimesti ja selvästi mielipiteensä. Minä puolestani pidättäydyn esiintymästä julkisesti näistä kysymyksistä lehdistössä, pidättäydyn ainakin toistaiseksi, niin kauan kuin en ole saanut tietää eräiden Venäjällä työskentelevien mielipidettä tai tapaukset eivät siihen pakoita.

Rajoitun tekemään muutamia kysymyksiä puolueelle, jos järjestöjemme jäsenet tunnustavat, että meillä on todellisuudessa olemassa puolue: 1) onko työväenpuolueen nimen arvon mukaisessa puolueessa sallittua sellaisen Keskuskomitean olemassaolo, joka on enemmistön valitsema ja joka julistaa enemmistön politiikan „ryhmä”-politiikaksi? 2) onko sellaisilla henkilöillä siveellistä oikeutta meidän luottamukseemme, jotka maaliskuussa puhuvat julkilausmassa yhtä, mutta heinäkuussa kokonaan toista? — 3) henkilöillä, jotka käyttävät hyväkseen enemmistöön kuuluvan kahden Keskuskomitean-jäsenen vangitsemista polkeakseen jalkoihinsa enemmistön intressejä? — 4) henkilöillä, jotka ryhmäpolitiikkaa vastaan käytävän taistelun nimessä puhuvat vähemmistöryhmän kanssa konferenssista sivuuttaen enemmistön? — 5) henkilöillä, jotka pelkäävät sitä, että edustajakokous antaisi arvion heidän teoistaan, ja siksi tohtivat peloitella puoluetta kahtiajakaantumisella, tohtivat „kieltää” puolueen jäseniltä heidän alkeellisen oikeutensa agitoida edustajakokouksen puolesta? — 6) henkilöillä, jotka ilmaisevat sellaista lapsellista ymmärtämättömyyttä puoluekriisimme suhteen, että todistelevat vakavissaan Pää-äänenkannattajan „laillisuutta” ja dekrettoivat tuon Pää-äänenkannattajan „korkeutta”? — 7) henkilöillä, jotka ilmeisesti puolueen tahtoa vastaan yrittävät heittää puolue-enemmistön johdonmukaiset kannattajat ulos Keskuskomiteasta?

Lopetan pyynnöllä vastata minulle näihin kysymyksiin ja huolehtia siitä, että puolueen kaikki aktiiviset jäsenet tutustutetaan asiaintilaan ja tähän kirjeeseen. Tämän kirjeen julkaisemista en pitäisi toistaiseksi tarpeellisena.

Keskuskomitean jäsen *Lenin*

Kirjoitettu elokuun 5 (18) pnä 1904

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
XV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

KIRJE GLEBOVILLE (V. A. NOSKOVILLE)

Syyskuun 11 pnä 1904

Kunnioitettava toveri!

Te taaskin toistatte, että toivomuksen minun tulostani Pää-äänenkannattajan toimitukseen on lausunut „Keskuskomitea”. Minunkin on puolestani toistettava, että se on vähintään epätarkkaa. Kun Te ilmoititte virallisesti, että tunnettu Keskuskomitean julkilausuma on hyväksytty yksimielisesti Keskuskomitean täydessä kokoonpanossa, yhtä jäsentä lukuunottamatta, niin minä heti (jo elokuun 18 pnä 1904) vastasin, ettei se ole totta. Julkilausuman allekirjoitti kolme Keskuskomitean jäsentä siinä äskettäin olleesta yhdeksästä, ja nuo kolme aivan laittomasti julistivat, ettei tov. Osipov ole Keskuskomitean jäsen, Osipov, joka ilmoitti minulle kirjeellisesti, että hän katsoo itsensä entiseen tapaan Keskuskomitean jäseneksi. Laitonta oli julistaa toveri eronneeksi selvittämättä asiaa hänen kanssaan. Molemmat perustelut, joilla Te ja Teidän kaksi virkatoverianne puolustitte tuota laittomuutta, ovat ilmeisesti kestäättömiä. Te vetositte siihen, että tov. Osipov ilmoitti virallisesti eroamisestaan Keskuskomitean edellisessä sääntömääräisessä kokouksessa. Se ei ole totta, sillä toukokuun lopussa (siis kuu-kausia tuon kokouksen jälkeen, joka pidettiin helmi- tai maaliskuussa) me laskimme Keskuskomiteassa olleen vielä 9 jäsentä, minkä todistaa Keskuskomitean kolmen jäsenen toukokuun 26 pnä 1904 allekirjoittama sopimus ja tuohon sopimukseen liitetty kirje *. Te vetositte siihen, että Keskuskomitean mainitun kokouksen jälkeen tov. Osipov meni

* Ks. tätä osaa, ss. 411—417. *Toim.*

erään paikalliskomitean jäseneksi, mitä Keskuskomitean jäsenellä ei olisi ollut oikeutta tehdä. Tähän тов. Osipov oli jo aikaisemmin kirjeellisesti vastannut minulle, että hän matkusti mainitulle paikkakunnalle paikalliseen työhön osallistumista varten nimenomaan niiden Keskuskomitean jäsenten kehoituksesta, jotka nyt ovat julistaneet hänet eronneeksi, ja ettei hän työskennellyt komitean virallisen jäsenen ominaisuudessa. Sitä paitsi, vaikka Keskuskomitean jäsenen virheellinen, sääntöjen mukaan sallimaton meno paikalliskomitean jäseneksi olisi tapahtunutkin, niin ei vielä mistään johdu sellaista, että tuon virheellisyyden oikaisu vaatisi välttämättä eroamaan Keskuskomiteasta eikä eroamaan paikalliskomiteasta. Vihdoin Teidän itsenne täytyi minulle kirjoittamassanne kirjeessä tunnustaa, että Keskuskomitean kolmen jäsenen kokoukselle oli tiedoitettu тов. Osipovin eroa koskevan kysymyksen kiistanalaisuudesta. Tuon kiistanalaisen kysymyksen ratkaiseminen Keskuskomitean kolmen jäsenen kesken Osipovin poissaollessa ja vieläpä Osipovin mielipidettä kuuntelematta oli ilmeistä ja sietämätöntä laittomuutta. Kolme Keskuskomitean jäsentä saattoi tietenkin laskelmoida, että toimituksen käsissä oleva puolueen Neuvosto asettuu heidän puolelleen; kolme Keskuskomitean jäsentä saattoi tietenkin nojautua heidän virallisesti solmimaansa tai vaieten tunnustamaansa sopimukseen Neuvostossa olevien vähemmistön kannattajien kanssa. Mutta sellainen seikka ei poistaisi laittomuutta, vaan päinvastoin lisäisi sitä poliittisen epäsäädyllisyyden aineksilla. Aivan yhtä laitonta oli Keskuskomitean 3 jäsenen puolelta тов. Travinskin eroamisen hyväksyminen, eroamisen, josta aikaisemmin, ennen kokousta, ei oltu kaikille Keskuskomitean jäsenille tiedoitettu. Tähänkään asti Te ette ole voinut antaa minulle tarkkoja tietoja siitä, kenelle ja milloin tuo ero oli esitetty. Te kuittasitte asian vastauksella, joka muistuttaa pilkantekoa: „kysykää Venäjän kollegiolta”, jonka „kollegion” (samaisen kolmen kollegion!) luota Te juuri palasitte ja jonka kollegion kanssa minulla ei ole keinoa saada yhteyttä muutoin kuin Teidän kauttanne!

Näin muodoin kiistan Keskuskomitean kokoonpanon ja sen viime kokouksen (jossa hyväksyttiin „julkilausuma”) laillisuuden. Sen vuoksi minulla olisi täysi oikeus jättää vastaamatta Teidän ehdotukseenne minun tulostani Pää-äänenkannattajan toimitukseen. Mutta minä otan tuon

ehdotuksen sellaisena, joka ei tule Keskuskomitealta, vaan kolmelta puolueen jäseneltä, ja katson velvollisuudekseni antaa siihen perustellun vastauksen sitäkin suuremmalla syyllä, kun Te viittaatte Pää-äänenkannattajan toimituksen Teille kirjeellisesti ilmaisemaan toivomukseen nähdä minut toimittajien joukossa.

Te arvelette, että minun tulemiseni Pää-äänenkannattajan toimitukseen „turvaisi puolueessa miltei täydellisen rauhan, jota niin haluan”. Tuo Teidän „miltei” on hyvin kuvaava! Niin, minä haluan rauhaa puolueessa, minä ehdotin kirjallisesti rauhaa joulukuussa v. 1903 „Kirjeessä „Iskran” toimitukselle” („Miksi erosin toimituksesta?")*. Vieläkin kerran ehdotin virallisesti rauhaa puolueen Neuvostossa tammikuussa v. 1904.** Rauhaa ei otettu vastaan niillä ehdoilla, joita silloin enemmistön nimessä asetin. Huomautan, että vastoin nykyistä muotia puhua „rauhasta” ulkokultaisia fraaseja tarkoittaen rauhalla täydellistä myönnytystä vähemmistölle, enemmistön täydellistä sivuuttamista ja edustajakokouksen täydellistä unohtamista, minä osoitin Neuvostossa täysin määritellysti, mitä minä ymmärrän puolerauhalla. Yhdessä silloisen Keskuskomiteasta olleen kumppanini kanssa minä sanoin Neuvostossa suoraan, että rauhan minä ymmärrän siten, että aatteellinen taistelu puhdistetaan nurkkakuntalaisista riitaisuuksista, rettelöistä ja epärehellisistä taistelumenetelmistä. Olkoon Pää-äänenkannattaja vähemmistöllä ja Keskuskomitea enemmistöllä,— ehdotin silloin,— kehoittakaamme kaikkia lopettamaan kaikkinaisen boikotti, kaikkinaisen nurkkakuntalainen kooptatiorettelöinti ja käykäämme kiistelemään erimielisyyksistämme ja edustajakokouksessa tapahtuneen eromme syistä toverillisesti, ryhtykäämme totuttamaan puoluetta sen sisäisten kiistojen rehelliseen ja säädylliseen käsittelyyn. Plehanov ja Martov panivat kehoitukseni pilkan alaiseksi. Minua ei ihmetytä se, että he tekivät häpeällisen päätöksen olla julkaisematta Neuvoston pöytäkirjoja (Neuvoston vähemmistön, nimittäin Keskuskomitean kummankin edustajan, tiukasta vaatimuksesta huolimatta) ja että tuohon päätökseen on nyt (salaviihkaa) yhtynyt kolme Keskuskomitean jäsentä. Se, joka järjestää ulkokultaista rauhaa käyttäen hyväkseen Venäjän vallankumouksellisten elämässä kiertä-

* Ks. tätä osaa, ss. 106—112. *Toim.*

** Ks. tätä osaa, ss. 133—135. *Toim.*

mättömiä satunnaisuuksia ja heittäen Keskuskomiteasta ulos toisinajattelevia *, se ei voi olla pyrkimättä salaamaan puolueen jäseniltä ajoissa tehtyjä rehellisen rauhan solmimisyrityksiä. Onneksi minulla on syytä luulla, ettei tuo puolueen peittämiseksi tarkoitettu viheliäinen tempu onnistu ja että Neuvoston pöytäkirjat tulevat loppujen lopuksi julkisuu-teen.

Sen jälkeen, kun toimitus, joka on anastanut Neuvoston käsiinsä, oli pilkaten hylännyt rauhanehdotukseni, minä heti silloin ilmoitin, että ainoaksi rehelliseksi ulospääsyksi minä katson edustajakokouksen. Vähemmistön (siinä luvussa myöskin Plehanovin) taktiikkaa — pitää käsissään Pää-äänenkannattajan toimitus ja Neuvosto, sanoissa edustaa näissä keskuselimissä yleensä koko puolueen intressejä ja samaan aikaan todellisuudessa pyrkiä, sivuuttaen edustajakokouksen, Keskuskomitean muuttamiseen vähemmistön etujen hyväksi, — tuota taktiikkaa minä en voi pitää rehellisenä taisteluna. Minkäänlaisiin sopimuksiin tuollaisen taktiikan kannattajain kanssa minä en ole koskaan mennyt enkä katso mahdolliseksi mennä. Sitä paitsi tammikuun jälkeen uuden „Iskran” fysionomia, tuon juorujen ja rettelöiden, miel-
missä esiintyvän sotkuisuuden ja opportunistien liehittel-
misen, persoonallisten välienselvittelyjen ja erimielisyyksien
etsiskelemisen pää-äänenkannattajan fysionomia on tullut
täysin selväksi. Sen, että uusi „Iskra” on kerhon äänen-
kannattaja, uuden „suunnan” äänenkannattaja, sen näkevät
nyt kaikki ja jopa itse toimituskin, joka alussa otti tehtäväk-
seen puolustaa „periytyväisyyttä”, mutta nykyään mustaa
järjestelmällisesti vanhaa „Iskraa”. Herää kysymys: missä
mielessä sitten nykyään voidaan puhua rauhasta? Jos sillä
ymmärretään aatteellisen taistelun puhdistamista kooptaa-
tiorettelöistä, niin olen nytkin täysin valmis suostumaan
rauhaan ja uudistamaan Neuvostossa tekemäni ehdotuksen.
Mutta jos rauhalla ymmärretään aatteellisen taistelun lopet-
tamista, sopimista uuden „Iskran” suunnan kanssa tai
oikeamminkin sen kaikkea suuntaa vailla olevan fysiono-
mian kanssa, niin sellaista „rauhaa” saattavat ehdottaa
vain periaatteettomat tai ulkokultaiset ihmiset tahi sellaiset,
jotka pitävät puolueen äänenkannattajia painopaperina

* Tämä koskee ennen kaikkea tov. Osipovia. Sitten tietysti minuakin, sillä ehdotus tulla Pää-äänenkannattajan toimitukseen on samaa kuin ehdotus poistua Keskuskomiteasta.

(Druckerschwärze — painomuste — kuten eräs „sovittelija” nimitti uuden „Iskran” kirjallisuutta). Kun uuden „Iskran” toimittajat, jotka ovat miltei koko „periaatteellisen” kantansa ahtaneet henkilökohtaisiin hyökkäyksiin minua vastaan, sen jahtaamiseen, minkä he ovat nimittäneet „leninismiksi”, ja minun kanssani olevien erimielisyyksien etsiskelyyn, ilmaisevat nyt toivomuksen nähdä minut toimituksessa, niin siten he itse tunnustavat, että he eivät suhtaudu tuherruksiinsa vakavasti, että koko polemiikin he ovat kyhänneet kokoon vain „kooptaatiota varten” ja ovat valmiita heittämään sivuun kaikki uudet „periaatteensa” sen jälkeen, kun kooptaatio on saatu menestyksellisesti aikaan. Mitä minuun tulee, niin hylkään mahdottomana sellaisen olettamuksenkin, että enemmistö voisi luopua puoluekantaisesta taistelusta kantansa puolesta, taistelusta johdonmukaisen suunnan puolesta, taistelusta kerholaisuutta vastaan. Tämän taistelun käymisen yhdessä enemmistön periaatteellisten kannattajien kanssa, joiden lukumäärä Venäjällä kasvaa, minä katson eittämättömäksi oikeudekseni ja velvollisuudekseni. Tätä taistelua on mielestäni käytävä avoimesti, sillä $\frac{9}{10}$ konfliktin historiasta on jo saatettu yleisön tietoon, ja sen kaikkalainen edelleen peittäminen julkisuudelta olisi kriisin pikkumaista ja järjettömyyttä pitkittämistä.

Te kirjoitatte, että minun tulemistani „Iskran” nykyiseen toimitukseen „haluavat epäilemättä monet komiteatkin”. Ikäväkseni totean, että Te puhutte tälläkin kerralla ilmeistä valhetta. Ainoakaan komitea ei ole vielä, taistelun nykyisissä oloissa, ilmaissut sellaista toivomusta. Sen ovat ilmaisseet vain Pää-äänenkannattajan toimittajain kerho ja kolme Keskuskomitean jäsentä, jotka näkevät poliittisen viisauden huipun siinä, että haukkuvat vähemmistön kanssa enemmistöä ja enemmistön kanssa vähemmistöä. Rohkenen ajatella, että minun ei pidä ottaa huomioon yksien tai toisten politiikoitsijain tahtoa, vaan koko puolueen tahto, puolueen, joka on itse säätänyt itselleen myöskin tuon tahdon virallisen ilmaisemisen keinon: edustajakokouksen. Rohkenen ajatella, että johtava henkilö, joka on edustajakokouksessa ottanut määrätyn linjan ja on johtanut osaa puolueesta tätä linjaa, menettää kaiken oikeuden kunnioitukseen ja jopa vakavaan suhtautumiseenkin hänen sanoihinsa, jos hän loikkaa vastustajiensa puolelle.

Teidän viittauksenne „moniin komiteoihin” on sangen opettavainen ja merkillepantava siitä huolimatta, ettei se... vastaa totuutta. Tuo viittaus on todistuksena puoluekantaisen omantunnon palasesta, jonkinlaisen käsityksen ole-massaolosta sen suhteen, että puolueen asettamien virallisten laitosten on otettava huomioon tämän puolueen tahto tehdessään keskusten kokoonpanossa ja suunnassa muutoksiaan. Jos tuo käsitys ei olisi Teillä himmentynyt ottamanne kannan sekavuuden vuoksi, niin Te helposti näkisitte, että edustajakokous on ainoa keino saada todella tietää todella monien komiteoiden todellinen toivomus. Mutta joskin Teidän viittauksenne „moniin komiteoihin” tuo esiin palasen puoluekantaista omaatuntoa, niin samalla tuo viittaus on selvääkin selvempänä todistuksena rauhattomasta omastatunnosta: siksi Te juuri pelkättekin edustajakokousta pahemmin kuin tulta, kun tunnette seikkailupolitiikkaanne ja puolueen tahdon välillä olevan huutavan ristiriidan.

Useat lisäseikat vahvistavat täydellisesti yleisen käsitykseni Teidän sovinnonhierontanne ulkokultaisuudesta. Kolme Keskuskomitean jäsentä ihastelee nyt Pää-äänenkannattajan „korkeutta”, kun taas maaliskuussa *nuo samat* kolme Keskuskomitean jäsentä laativat lausunnon, jossa valittelivat sitä, että eräät puoluekirjailijat (Pää-äänenkannattajan nykyisen toimituksen enemmistö) ovat vaipuneet opportunistiin. Puhuessaan „rauhasta” nuo kolme Keskuskomitean jäsentä laskevat samaan aikaan hajalle Etelän byroon (Keskuskomitean asiamiesten kollegion) siitä syystä, että siinä työskenteli enemmistön kannattajia, jotka rohkenivat agitoida edustajakokouksen puolesta. Puhuessaan kahden taistelevan osapuolen sovittamisesta kolme Keskuskomitean jäsentä järjestää konferenssin toisen osapuolen edustajain kanssa sivuuttaen toisen. Minkälaista turmelusta tuodaankaan puolueeseen noilla yksityisillä, privaattisopimuksilla, jotka koskevat koko puolueen elintärkeitä intressejä ja jotka niin huolellisesti siltä peitetään, vaikkei konspiratiiviseen salaisuuteen ole minkäänlaista tarvetta! Kuinka paljon keskinäistä epäluottamusta ja epäluuloisuutta noilla puolueen selän takana suoritetuilla vehkeilyillä aiheutetaankaan koko puolue-elämässä! Juuri tänään eräs toveri kirjoitti minulle Venäjältä, minkälaisia huhuja noiden sopimusten johdosta liikkuu: vähemmistön keskuudessa on muodostunut kolme osaa, puhutaan puoluepiireissä; eräs vaatii ennen

kaikkea Danin ja Trotskin kooptointia Keskuskomiteaan eikä halua tietää mistään muusta; toinen suostuu konferenssiin; kolmas tyytyy pelkkään Keskuskomitean julkilausumaan, ja tähän osaan kuuluvat juzhnyirabotshilaiset (jotka täydellä syyllä ajattelevat, että populäärisen äänenkannattajan perustaminen ei ole mitään muuta kuin edustajakokouksen lakkauttaman „Juzhnyi Rabotshi” lehden naamioitua palauttamista). En tiedä, mikä noissa puoluehuhuissa on totta. Mutta se, että vähemmistö koostuu erilaatuisista ryhmistä, että tov. Brucker esimerkiksi ei luultavasti lainkaan osallistu vähemmistön „ultimaatumeihin” ja koko kooptatiorettelöintiin, että „Juzhnyi rabotshin” ryhmä on huomattavasti erikoinen suuntavivahde, ne ovat kaikki yleisesti tunnettuja tosiasioita, tuttuja kaikille niille, jotka ovat tutki-
neet puolueemme edustajakokousta. Ettekö Te todellakaan näe, kuinka paljon alentavaa on tuossa eri ryhmien välisessä kaupanhieronnassa, jota käydään puolueen selän takana! Voidaanko ihmetellä sitä, että Keskuskomitean kolmen jäsenen ulkokultaisuus aiheuttaa täydellisen epäluottamuksen heitä kohtaan enemmistön taholta, joka on sivussa kaikista noista vehkeilyistä? Voidaanko ihmetellä sitä, että „rauha”, joka on alettu edustajakokouksen puolesta agitovien kaseeraamisella, käsitetään puolueen yleisen mieliteen järjestelmällisen vääristämisen aluksi? että enemmistö olettaa Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan (ja siis myös Neuvoston) sopineen keskenään vähemmistön viemisestä komiteoihin väkivalloin, enemmistön päätöslauselmien julkaisematta jättämisestä (pietarilaista ja jekaterinoslavilaista päätöslauselmaa on pidätetty *jo monta kuukautta*) j.n.e., j.n.e.?

Toivon, että Te ymmärrätte nyt, minkä vuoksi nykyisen puoluetilanteen vallitessa ei voi olla puhuttakaan minun tulostani Pää-äänenkannattajan toimitukseen.

Teidän ilmoituksenne, että minä „pidättäydyin” äänestämästä kysymyksessä kolmen kooptoisesta Keskuskomiteaan, *ei ole totta*. Vastustan jyrkästi „vaalien tapahtuneeksi” tunnustamista. Se on uusi laittomuus. Kolme Keskuskomitean jäsentä ovat *kaikki velvollisia* käsittelemään vastalauseeni ja vasta *sen jälkeen* herättämään kysymyksen kooptaatiosta. Sääntöjen mukaan kooptoinnin

täytyy olla yksimielinen; minä en ollut antanut suostumustani. Siis ilman kysymyksen viemistä Neuvostoon ei voi olla puhettakaan siitä, että kooptointi olisi tapahtunut. Neuvoston päätös (jos Te laittomasti viette kysymyksen kooptaatiosta sinne, ennen kuin Keskuskomitean kokoonpano on tarkastettu Keskuskomitean kaikkien jäsenten toimesta) pitää lähettää minulle yhdessä Neuvoston pöytäkirjojen kanssa.

Teidän valitteluunne sen johdosta, ettemme ole voineet tavata toisiamme, en voi yhtyä. Teidän vehkeilyjenne jälkeen tov. Osipovin suhteen ja annettuun sanaan (sopimus touko-kuun 26 pltä 1904) suhtautumisenne jälkeen en halua olla kanssanne minkäänlaisessa kanssakäymisessä, paitsi puhtaasti virallisessa ja yksinomaan kirjellisessä.

Keskuskomitean jäsen *N. Lenin*

*Julkaistu erään lyhennyksin
v. 1904 kirjasessa: N. Shahov.
„Taistelu edustajakokouksen
puolesta”, Geneve*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

ASKEL ETEENPÄIN, KAKSI ASKELTA TAAKSEPÄIN

N. LENININ VASTAUS ROSA LUXEMBURGILLE ¹⁾

Tov. Rosa Luxemburgin kirjoitus „Die Neue Zeit'in” * 42. ja 43. numerossa on puolueemme kriisistä kirjoittamani venäläisen kirjan ** kriittistä erittelyä. En voi olla ilmaisematta kiitollisuuttani saksalaisille tovereille heidän huomiostaan puoluekirjallisuuttamme kohtaan, heidän yrityksistään tutustuttaa Saksan sosialidemokratiaa tähän kirjallisuuteen, mutta minun on kiinnitettävä huomiota siihen, että Rosa Luxemburgin kirjoitus „Neue Zeit'issä” ei tutustuta lukijoita minun kirjaani, vaan johonkin muuhun. Se näkyy seuraavista esimerkeistä. Tov. Luxemburg esimerkiksi sanoo, että kirjassani ilmenee selvästi ja räikeästi „mitään kavahtamaton sentralismi”. Tov. Luxemburg siis olettaa, että minä puollan jotain organisaatiosysteemiä jotain toista vastaan. Mutta todellisuudessa asia ei ole niin. Koko kirjassani, sen ensimmäiseltä viimeiselle sivulle asti, minä puolustan jokaisen ajateltavissa olevan puolueorganisaation jokaisen systeemin elementaarisia perusajatuksia. Kirjassani ei käsitellä kysymystä yhden tai toisen organisaatiosysteemin välisestä eroavaisuudesta, vaan kysymystä siitä, millä tavalla jokaista systeemiä pitää tukea, kritikoida ja oikaista joutumatta ristiriitaan puolueen periaatteiden kanssa. Rosa Luxemburg sanoo edelleen, että „hänen (Leninin) käsityksen mukaan Keskuskomitealle on annettu valtuudet puolueen kaikkien paikalliskomiteoiden järjestämiseen”. Mutta itse asiassa se ei ole totta. Mielipiteeni tästä kysymyksestä voidaan todistaa asiakirjallisesti minun esittämälläni puolueorganisaation sääntöluonnoksella. Tuossa

* — „Uusi Aika”. *Toim.*

** Ks. tätä osaa, ss. 191—410. *Toim.*

luonnoksessa ei ole sanaakaan paikallisten komiteoiden järjestämisoikeudesta. Valiokunta, jonka puolueen edustajakokous valitsi laatimaan puolueen sääntöjä, sisällytti siihen tuon oikeuden, ja puolueen edustajakokous vahvisti valiokunnan luonnoksen. Tuohon valiokuntaan oli minun ja erään toisen enemmistön kannattajan lisäksi valittu kolme puolueen edustajakokouksen vähemmistön edustajaa, siis tuossa valiokunnassa, joka antoi Keskuskomitealle oikeuden paikallisten komiteoiden järjestämiseen, olivat juuri kolme minun vastustajaani enemmistönä. Tov. R. Luxemburg on sekoittanut kaksi eri seikkaa. Ensinnäkin hän on sekoittanut minun organisaatioluonnokseni toisaalta valiokunnan muutettuun luonnokseen ja toisaalta puolueen edustajakokouksen hyväksymiin organisaatiosääntöihin; toiseksi hän on sekoittanut sääntöjen määrätyn pykälän määrätyn vaatimuksen puolustamisen (ei ole lainkaan totta, että tuossa puolustuksessa minä en kavahtanut mitään, sillä täysistunnossa minä en vastustanut valiokunnan tekemää korjaus ehdotusta) sen teesin (todella „ultrasentralistisen”, eikö totta?) puolustamiseen, että puolueen edustajakokouksen hyväksymiä sääntöjä on noudatettava käytännössä niin kauan kuin seuraava edustajakokous ei ole niitä muuttanut. Tätä teesiä („aito blanquillaista”, kuten lukija voi helposti huomata) minä todellakin puolustin kirjassani „mitään kavahtamatta”. Tov. Luxemburg sanoo, että minun mielestäni „Keskuskomitea on puolueen ainoa aktiivinen ydinryhmä”. Mutta itse asiassa se ei ole totta. Minä en ole koskaan puolustanut sellaista mielipidettä. Päinvastoin, opponenttini (puolueen II edustajakokouksen vähemmistö) syyttivät minua kirjoitelmissaan siitä, että puollan riittämättömästi Keskuskomitean riippumattomuutta, itsenäisyyttä, ja liian paljon alistan sen ulkomaille olevalle Pää-äänenkannattajan toimitukselle ja puolueen Neuvostolle. Tuohon syytökseen minä vastasin kirjassani, että silloin, kun puolueen enemmistöllä oli vallitseva asema puolueen Neuvostossa, tämä enemmistö ei tehnyt koskaan yrityksiä Keskuskomitean itsenäisyyden rajoittamiseksi; mutta niin tapahtui heti, kun puolueen Neuvostosta tuli vähemmistön taisteluse. Tov. Rosa Luxemburg sanoo, että Venäjän sosialidemokratiassa ei ole minkäänlaisia epäilyksiä yhtenäisen puolueen välttämättömyydestä ja että koko kiista keskittyy suurempaa tai pienempää sentralismia

koskevan kysymyksen ympärille. Mutta itse asiassa se ei ole totta. Jos tov. Luxemburg vaivautuisi tutustumaan puolueen lukuisien paikallisten komiteoiden päätöslauselmiin, komiteoiden, jotka muodostavat enemmistön, niin hän helposti ymmärtäisi (erikoisen selvästi se näkyy minun kirjastani), että kiistaa meillä on käyty pääasiallisesti siitä, täytyykö Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan edustaa puolueen edustajakokouksen enemmistön suuntaa vai eikö täydy. Tästä „ultrasentralistisesta” ja „aito blanquilaisesta” vaatimuksesta ei kunnioitettava toveri sano ainoatakaan sanaa, hän pitää parempana deklamoida osan mekaanista kokonaisuudelle alistamista vastaan, orjamaista alistuvaisuutta vastaan, sokeaa tottelevaisuutta y.m. kauhuja vastaan. Olen hyvin kiittollinen tov. Luxemburgille sen syvämielisen ajatuksen selittämisestä, että orjamainen alistuvaisuus on puolueelle turmiollista, mutta haluaisin tietää, pitääkö toveri normaalisena, voiko hän sallia, onko hän jossain puolueessa nähnyt sellaista, että keskustelimitä, jotka nimittävät itseään puolue-elimiksi, on vallalla puolueen edustajakokouksen vähemmistö? Tov. R. Luxemburg panee kontolleni sellaisen ajatuksen, että Venäjällä on jo kaikki edellytykset suuren ja äärimmäisen keskitetyn työväenpuolueen järjestämiselle. Taaskin tosiasiavirhe. En ole kirjassani missään puolustanut tuollaista ajatusta enkä ole edes esittänytäkään sitä. Esittämäni teesi ilmaisi ja ilmaisee jotain muuta. Nimittäin, minä korostin, että on olemassa jo kaikki edellytykset siihen, että puolueen edustajakokouksen päätökset tunnustettaisiin, ja että jo kauan sitten on mennyt se aika, jolloin puoluekollegio voitiin korvata yksityiskerholla. Esitin todistuksia siitä, että eräät akateemikot puolueessamme ovat paljastaneet epäjohtonmukaisuutensa ja häilyväisyytensä ja ettei heillä ole minkäänlaista oikeutta vierittää kuriinalistumattomuuttaan Venäjän proletariaatin kontolle. Venäjän työläiset ovat eri tapauksissa jo moneen kertaan vaatineet puolueen edustajakokouksen päätösten noudattamista. On suorastaan naurettavaa, kun tov. Luxemburg julistaa tuollaisen mielipiteen „optimistiseksi” (eiköhän se pidä katsoa pikemminkin „pessimistiseksi”) eikä sano tällöin sanaakaan väittämäni tosiasiallisesta perustasta. Tov. Luxemburg sanoo, että minä ylistän tehtaan kasvattavaa merkitystä. Se ei ole totta. En minä, vaan minun vastustajani väitti, että minä käsitän puolueen tehtaaksi.

Minä tein hänestä aikalailta pilaa todistaen hänen omilla sanoillaan, että hän sekoittaa tehdaskurin kaksi eri puolta, kuten on käynyt valitettavasti tov. R. Luxemburgillekin*.

Tov. Luxemburg sanoo, että määrittelemällä vallankumouksellisen sosialidemokraatin jakobiiniksi, joka on yhteydessä luokkatietoisten työläisten järjestöön, minä luonnehdin katsantokantani ehkä terävä-älyisemmin kuin mitä jokin vastustajistani olisi voinut tehdä. Taaskin tosiasiavirhe. En minä, vaan P. Axelrod puhui ensimmäisenä jakobiinilaisuudesta. Axelrod ensimmäisenä vertasi meidän puolueyhmittymiämme Ranskan suuren vallankumouksen aikuisiin ryhmittymiin. Minä vain huomautin, että tuo vertaus on sallittavissa vain siinä mielessä, että nykyisen sosialidemokratian jakaantuminen vallankumoukselliseksi ja opportunistiseksi sosialidemokratiaksi vastaa jossain määrin montagnelaisiin ja girondisteihin jakaantumista. Sellaisen vertauksen teki usein puolueen edustajakokouksen tunnustama vanha „Iskra”. Katsoen oikeaksi juuri tällaisen jaon vanha „Iskra” taisteli puolueemme opportunistista siipeä vastaan, „Rabotsheje Delon” suuntaa vastaan. Rosa Luxemburg sekoittaa tässä XVIII ja XX vuosisadan kahden vallankumouksellisen suunnan välisen *keskinäissuhteen* itseenoiden suuntien samaistamiseen. Esimerkiksi jos minä sanon, että Pieni Scheidegg verrattuna Jungfrauhun on kuin kaksikerroksinen talo verrattuna nelikerroksiseen, niin se ei vielä merkitse, että samaistan nelikerroksisen talon ja Jungfraun. Tov. Luxemburgin näköpiiristä katosi kokonaan puolueemme erilaisten suuntien faktillinen analysointi. Mutta juuri suurimman osan kirjastani olen omistanut tälle analyysille, joka perustuu puolueemme edustajakokouksen pöytäkirjoihin, ja johdannossa kiinnitän tähän erikoista huomiota. Rosa Luxemburg haluaa puhua puolueemme nykyisestä tilasta ja sivuuttaa samalla kokonaan puoluekokouksemme, joka oikeastaan laskikin puolueemme todellisen kivijalan. Se on katsottava uskalletuksi yritykseksi! Sitäkin enemmän uskalletuksi, kun vastustajani, kuten olen jo satoja kertoja kirjassani osoittanut, sivuuttavat puolueemme edustajakokouksen, ja juuri siksi heidän väitteensä ovat kaikkea tosiasia-perustaa vailla.

* Ks. venäjänkielistä kirjasta: „Väärinkäsityksemme”, kirjoitusta „R. Luxemburg Karl Marxia vastaan”.

Juuri samanlaisen syvällisen virheen tekee myöskin tov. Rosa Luxemburg. Hän kertailee vain paljaita fraaseja vai-vautumatta selvittämään niiden konkreettista ajatusta. Hän pelottelee erilaisilla kauhuilla ottamatta selville kiistan todellista perustaa. Hän panee kontolleni kuluneita lause-parsia, yleisesti tunnettuja periaatteita ja näkökohtia, absoluuttisia totuuksia ja pyrkii vaikenemaan suhteellisista totuuksista, jotka perustuvat tarkasti määriteltuihin tosi-asioihin ja joita minä vain käytänkin. Ja hän vielä valittaa kaavamaisuutta ja kehoittaa samalla kääntymään Marxin dialektiikan puoleen. Mutta kunnioitettavan toverin kirjoitus juuri sisältääkin aivan keksittyjä kaavamaisuuksia, juuri hänen kirjoituksensa on ristiriidassa dialektiikan aakkosten kanssa. Nuo aakkoset sanovat, ettei mitään abstraktista totuutta ole olemassa, että totuus on aina konkreettinen. Tov. Rosa Luxemburg sivuuttaa ylevästi puoluetistelumme konkreettiset tosiasiat ja suvaitsee pauhata jalomielisesti kysymyksistä, joita ei voida vakavasti käsitellä. Esitän viimeisen esimerkin tov. Luxemburgin toisesta kirjoituk-sesta. Hän siteeraa sanojani, että organisaatiosääntöjen yksi tai toinen sanamuoto voi olla enemmän tai vähemmän terä-vänä taisteluaseena opportunistia vastaan *. Minkälaisista sanamuodoista minä kirjassani puhuin ja me kaikki puhuimme puolueen edustajakokouksessa, siitä Rosa Luxemburg ei virka sanaakaan. Minkälaista polemiikka minä puolueen edustajakokouksessa kävin, ketä vastaan esitin väittämäni, siihen ei toveri kajoa lainkaan. Sen sijaan hän suvaitsee pitää minulle kokonaisen luennon opportunis-mista... parlamentarismien maissa!! Mutta opportunistien kaikista erikoisista, spesifiikkisistä muunnoksista, niistä vivahteista, joita se on ottanut meillä Venäjällä ja joista kirjassani on puhe,— siitä emme löydä hänen kirjoitukse-taan sanaakaan. Johtopäätös kaikista noista mitä terävä-älyisimmistä järkeilyistä on seuraava: „Puolueen säännöt eivät saa olla sellaisenaan (?? ymmärtäköön, ken voi) jona-kin aseena vastaiskun antamiseksi opportunistille, vaan ainoastaan puolueen tosiasiallisesti olemassaolevan vallan-kumouksellisen-proletaarisen enemmistön johtavan vaikutuk-sen toteuttamisen mahtavana ulkonaisena välikappaleena”. Aivan oikein. Mutta kuinka puolueemme tosiasiallisesti

* Ks. tätä osaa, s. 261. *Toim.*

olemassaoleva enemmistö muodostui, siitä R. Luxemburg vaikenee, vaikka juuri siitähän minä kirjassani puhun. Hän vaikenee myöskin siitä, minkälaista vaikutusta minä ja Plehanov tuon mahtavan ulkonaisen välikappaleen avulla puolustimme. Voin vain lisätä, etten ole milloinkaan enkä missään puhunut sellaista järjettömyyttä — että puolueen säännöt ovat aseena „sellaisenaan”.

Oikeimpana vastauksena käsitysteni tuollaiseen tulkitsemistapaan olisi puoluetistelumme konkreettisten tosiasioiden esittäminen. Silloin jokaiselle käy selväksi, kuinka suuresti konkreettiset tosiasiat ovat ristiriidassa tov. Luxemburgin kuluneiden lauseparsien ja kaavamaisen abstraktioiden kanssa.

Puolueemme perustettiin Venäjällä keväällä 1898 muutamien venäläisten järjestöjen edustajien edustajakokouksessa. Puolue nimitettiin Venäjän sosialidemokraattiseksi työväenpuolueeksi. Pää-äänenkannattajaksi tehtiin „Rabotshaja Gazeta”¹⁰²; „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisesta liitosta” tuli puolueen ulkomainen edustajisto. Pian edustajakokouksen jälkeen puolueen Keskuskomitea vangittiin. „Rabotshaja Gazeta” lakkasi toisen numeron jälkeen ilmestymästä. Koko puolue muuttui paikallisten (komiteoiksi nimitettyjen) puoluejärjestöjen muodottomaksi konglomeraatiksi. Ainoana yhdyssiteenä, joka yhdisti noita paikallisia komiteoita, oli aatteellinen, puhtaasti henkinen yhdysside. Kiertämättömästi oli koittava erimielisyyksien, horjuntujen ja jakaantumisten kausi. Intelligentit, jotka muodostavat meidän puolueessamme länsieurooppalaisiin puolueisiin verrattuna paljon suuremman prosenttimäärän, viehättyivät marxilaisuuteen kuin uuteen muotiin. Tuo viehättyminen luovutti hyvin pian paikkansa toisaalta Marxin porvarillisen arvostelemisen orjamaiselle kumartelulle ja toisaalta pelkästään ammatilliselle työväenliikkeelle (lakkolaisuudelle — ekonomismille). Ero intelligenttimäis-opportunistisen ja proletaris-vallankumouksellisen suunnan välillä johti ulkomaisen „Liiton” kahtiajakaantumiseen. Sanomalehti „Rabotshaja Mysl” ja ulkomainen aikakauslehti „Rabotsheje Delo” (viimeksi mainittu jonkin verran heikommin) olivat ekonomismin ilmaisijoita, ne mataloitivat poliittisen taistelun merkitystä, eivät tunnustaneet porvarillisen demokratian ainesten olemassaoloa Venäjällä. „Legaaliset” Marxin arvostelijat, herrat Struve,

Tugan-Baranovski, Bulgakov, Berdjajev y.m., lähtivät päätäväisesti oikealle. Euroopassa me emme havaitse missään bernsteiniläisyyden menneen niin nopeasti loogilliseen päätökseensä, liberaalisen ryhmän muodostamiseen kuin meillä Venäjällä. Meillä hra Struve alkoi „arvostelulla” bernsteiniläisyyden nimessä, mutta päättyi liberaalisen aikakauslehden „Osvobozhdenijen” järjestämiseen, liberaalisen tämän sanan eurooppalaisessa mielessä. Plehanov ja hänen ystävänsä, jotka olivat eronneet ulkomaisesta Liitosta, saivat tukea „Iskran” ja „Zarjan” perustajilta. Nämä kaksi aikakauslehteä kävivät (siitä on yhtä ja toista kuullut jopa tov. Rosa Luxemburgkin) „kolme vuotta jatkuneen loistavan kamppailun” puolueen opportunistista siipeä vastaan, sosialidemokraattisen „Vuoren” kamppailun sosialidemokraattista „Girondea” vastaan (tämä on vanhan „Iskran” sanonta), kamppailun „Rabotsheje Deloa” (tovereita Kritshevskiä, Akimovia, Martynovia y.m.) vastaan, juutalaista Bundia vastaan, tuon suunnan innoittamia venäläisiä järjestöjä vastaan (ensikädessä pietarilaista niin sanottua „Työväenjärjestöä” ja Voronezhin komiteaa vastaan).

Kävi yhä enemmän ilmeiseksi, että pelkkä aatteellinen yhdysside komiteoiden välillä on riittämätön. Yhä kouraan-tuntuvampana ilmeni todella lujasti yhteenliittyneen puolueen muodostamisen tarve, s.o. sen täyttämisen tarve, mikä vain hahmoteltiin vuonna 1898. Vihdoin, vuoden 1902 lopulla, muodostettiin Organisaatiokomitea, joka asetti tehtäväkseen puolueen II edustajakokouksen koollekutsumisen. Tähän Organisaatiokomiteaan, jonka muodosti pääasiallisesti „Iskran” venäläinen järjestö, tuli myöskin juutalaisen Bundin edustaja. Syksyllä v. 1903 pidettiin vihdoinkin II edustajakokous, joka päättyi toisaalta puolueen muodolliseen yhdistämiseen ja toisaalta sen kahtiajakaantumiseen „enemmistöksi” ja „vähemmistöksi”. Tätä jakoa ei ennen puolueen edustajakokousta ollut. Vain seikkaperäinen puolueen edustajakokouksessa käydyn taistelun analyysi voi antaa selityksen tuolle jakaantumiselle. Valitettavasti vähemmistön kannattajat (myös tov. Luxemburg mukaan luettuna) arastellen pidättäytyvät tuosta analyysistä.

Kirjassani, jonka tov. Luxemburg on niin omalaatuisesti saksalaisille lukijoille tarjoillut, minä omistan yli 100 sivua edustajakokouksen pöytäkirjojen (jotka käsittävät noin 400-sivuisen niteen) yksityiskohtaiseen tarkasteluun. Tuo

analyysi pani minut jakamaan edustajat, tai paremmin sanoen äänet (meillä oli edustajia, joilla oli yksi tai kaksi ääntä), neljään perusryhmään: 1) enemmistöiskralaiset (vanhan „Iskran” suunnan kannattajat) — 24 ääntä, 2) vähemmistöiskralaiset — 9 ääntä, 3) keskusta (jota pilailten nimitettiin myös „suoksi”) — 10 ääntä ja lopuksi 4) anti-iskralaiset — 8 ääntä, yhteensä 51 ääntä. Minä analysoin näiden ryhmien osallistumisen *kaikkiin* puolueen edustajakokouksessa toimitettuihin äänestyksiin ja todistan, että kaikissa (ohjelman, taktiikan ja organisaation) kysymyksissä puolueen edustajakokous oli areenana iskralaisten taistelussa anti-iskralaisia vastaan „suon” häilyessä eri tahoille. Jokaiselle, joka vähänkin tuntee puolueemme historiaa, pitäisi olla selvää, ettei muutoin voinut ollakaan. Mutta kaikki vähemmistön kannattajat (myös R. Luxemburg mukaan luettuna) sulkevat vaatimattomasti silmänsä näkemästä tätä taistelua. Miksi? Juuri tuo taistelu tekee silminnähtäväksi vähemmistön nykyisen poliittisen aseman koko valheellisuuden. Koko tämän taistelun aikana, jota käytiin puolueen edustajakokouksessa kymmenissä kysymyksissä, iskralaiset taistelivat kymmenissä äänestyksissä anti-iskralaisia ja „suota” vastaan, joka asettui sitä päättäväisemmin anti-iskralaisten puolelle, mitä konkreettisempi oli käsiteltävä kysymys, mitä myönteisemmin se määritteli sosialidemokraattisen työn perusajatuksen, mitä realistemmin se pyrki toteuttamaan elämässä vanhan „Iskran” järkkymättömiä suunnitelmia. Anti-iskralaiset (erikoisesti tov. Akimov ja aina hänen kanssaan samanmielinen pietarilaisen „Työväenjärjestön” edustaja tov. Brucker, miltei aina tov. Martynov ja juutalaisen Bundin 5 edustajaa) vastustivat vanhan „Iskran” suunnan tunnustamista. He puolustivat vanhoja yksityisjärjestöjä, äänestivät niiden puolueelle alistamista vastaan, niiden puolueeseen sulauttamista vastaan (välikohtaus Organisaatiokomitean vuoksi, „Juzhnyi rabotshi” ryhmän, „suon” tärkeimmän ryhmän, hajallelaskeminen j.n.e.). He taistelivat organisaatiosääntöjä vastaan, jotka oli laadittu sentralismin hengessä (edustajakokouksen 14. istunto), ja syyttivät silloin *kaikkia* iskralaisia siitä, että nämä haluavat saattaa voimaan „järjestetyn epäluottamuksen”, „poikkeuslain” ja muita kauhuja. *Kaikki* iskralaiset, ilman poikkeusta, nauroivat tuolle silloin; merkillistä on, että tov. Rosa Luxemburg ottaa nyt nuo kaikki keksinnöt

jonain vakavana. Useimmissa kysymyksissä voiton saivat iskralaiset; vallitseva asema edustajakokouksessa oli heillä, mikä esitetyistä numerotiedoista näkyy selvästi. Mutta edustajakokouksen istuntojen jälkipuoliskon aikana, jolloin ratkaistiin vähemmän periaatteellisia kysymyksiä, voiton saivat anti-iskralaiset, — eräät iskralaiset äänestivät heidän kanssaan. Niin tapahtui esimerkiksi kysymyksessä kaikkien kielten tasa-arvoisuudesta ohjelmassamme; tässä kysymyksessä anti-iskralaiset melkein onnistuivat lyömään ohjelma-valiokunnan hajalle ja viemään läpi oman sanamuotonsa. Niin tapahtui myöskin sääntöjen ensimmäistä pykälää koskevassa kysymyksessä, jolloin anti-iskralaiset yhdessä „suon” kanssa veivät läpi Martovin sanamuodon. Tuon sanamuodon mukaan puolueen jäseneksi ei katsota ainoastaan puoluejärjestön jäseniä (minä ja Plehanov puolustimme sellaista sanamuotoa), vaan myöskin kaikki ne henkilöt, jotka työskentelevät puoluejärjestön valvonnan alaisina*.

Samoin tapahtui Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan toimituksen vaaleja koskevassa kysymyksessä. 24 iskralaista muodosti kiinteän enemmistön; he veivät läpi kauan sitten harkitun suunnitelman toimituksen uusimisesta: kuudesta entisestä toimittajasta valittiin kolme; vähemmistöön kuului 9 iskralaista, 10 keskustan jäsentä ja 1 anti-iskralainen (muut — 7 anti-iskralaista, juutalaisen Bundin ja „Rabotsheje Delon” edustajat — olivat poistuneet edustajakokouksesta jo aikaisemmin). Tämä vähemmistö oli niin tyytymätön vaaleihin, että päätti pidättäytyä muihin vaaleihin osallistumisesta. Tov. Kautsky oli aivan oikeassa, kun piti myöhemmän taistelun perussyynä toimituksen uusimista. Mutta hänen mielipiteensä, että minä (sic! **) „erotin” kolme toveria toimituksesta, on selitettävissä vain sillä, ettei hän ole lainkaan tutustunut edustajakokoukseen. Ensinnäkään valitsematta jääminenhän ei ole lainkaan samaa kuin erottaminen, eikä minulla tietenkään ollut edustajakokouksessa oikeutta ketään erottaa, ja toiseksi tov. Kautskylle ei

* Tov. Kautsky esiintyi Martovin sanamuodon puolesta, hän asettui tällöin tarkoituksenmukaisuuden näkökannalle. Ensinnäkään tätä kohtaa ei käsitelty puoluekokouksessamme tarkoituksenmukaisuuden näkökannalta, vaan periaatteelliselta näkökannalta. Kysymyksen asetti tässä muodossa Axelrod. Toiseksi tov. Kautsky erehtyy, jos hän luulee, että venäläisen poliisikomennon vallitessa on puoluejärjestöön kuuluminen ja sellaisen järjestön valvonnan alaisena tehtävän yksinkertaisen työn välillä niin suuri ero. Kolmanneksi on erikoisen virheellistä verrata Venäjällä nykyisin vallitsevaa tilannetta siihen tilanteeseen, joka vallitsi Saksassa sosialisteja vastaan suunnatun poikkeuslain vaikutuksesta¹⁰⁰.

** — sillä tavalla! *Toim.*

johdu nähtävästi mieleenkään, että myöskin anti-iskralaisen, keskustan ja „Iskran” kannattajien vähäisen osan liittoutumisen tosiasialla oli poliittinen merkitys eikä se voinut olla vaikuttamatta vaalien tulokseen. Ken ei halua sulkea silmiään siltä, mitä edustajakokouksessamme tapahtui, sen on käsitettävä, että meidän uusi jakaantumissamme vähemmistöksi ja enemmistöksi on vain toisinto vanhasta jakaantumisesta puolueemme proletaaris-vallankumoukselliseen ja intelligenttimäis-opportunistiseen siipeen. Se on tosiasia, jota ei voida sivuuttaa minkäänlaisella tulokinnalla eikä minkäänlaisella pilailulla.

Edustajakokouksen jälkeen tämän jakaantumisen periaatteellinen merkitys valitettavasti ryvettyi kooptaatiokysymyksestä käydyistä rettelöistä. Nimittäin vähemmistö ei halunnut työskennellä keskustelinten valvonnan alaisena, ellei kolmea entistä toimittajaa kooptoida takaisin. Tuo taistelu jatkui kaksi kuukautta. Taistelukeinoina olivat puolueen boikotointi ja desorganisointi. 12 komiteaa (14:stä, jotka lausuivat mielipiteensä sen johdosta) tuomitsi jyrkästi nuo taistelumenetelmät. Vähemmistö kieltäytyi jopa hyväksymästä meidän (minun ja Plehanovin tekemää) ehdotustamme ja lausumasta mielipidettään „Iskran” palstoilla. Ulkomaisen liigan edustajakokouksessa asia meni niin pitkälle, että keskustelinten jäseniä vastaan syydettiin henkilökohtaisia loukkauksia ja parjauksia (itsevaltiaat, byrokraatit, santarmit, valehtelijat j.n.e.). Heitä syytettiin siitä, että he tukahduttivat henkilökohtaista aloitteellisuutta ja halusivat saattaa voimaan nöyrän tottelevaisuuden ja sokean alistuvaisuuden j.n.e. Plehanovin yritykset määrittellä vähemmistön tuollainen taistelumenetelmä anarkistiseksi eivät tehonneet. Tuon edustajakokouksen jälkeen Plehanov julkaisi käänteentekevän ja minua vastaan suunnatun kirjoituksensa „Mitä ei pidä tehdä” („Iskrassa” № 52). Tuossa kirjoituksessa hän sanoi, että taistelun revisionismia vastaan ei tarvitse ehdottomasti merkitä taistelua revisionisteja vastaan; kaikille oli selvää, että hän tarkoitti tällöin vähemmistöämme. Edelleen hän puhui, että toisinaan ei pidä taistella anarkistista individualismia vastaan, joka venäläisessä vallankumouksellisessa istuu niin syvässä; jonkinlaiset myönnytykset ovat toisinaan parhaimpana keinona tuon individualismin alistamiseksi ja kahtiajakaantumisen välttämiseksi. Minä erosin toimituksesta,

koska en voinut yhtyä tuollaiseen mielipiteeseen, ja vähemmistöön kuuluvat toimittajat kooptoititiin. Sitten seurasi taistelu Keskuskomiteaan kooptoimisesta. Ehdotukseni rauhan solmimisesta sillä ehdolla, että vähemmistölle jää Pää-äänenkannattaja ja enemmistölle Keskuskomitea, hylättiin. Taistelu jatkui, taisteltiin „periaatteellisesti” byrokraatismia, ultrasentralismia, formalismia, jakobiinilaisuutta, schweitzeriläisyyttä (nimenomaan minua nimitettiin venäläiseksi Schweitzeriksi) ja muita kauhuja vastaan. Kirjasani olen tehnyt pilaa noista kaikista syytöksistä ja sanonut, että ne ovat yksinkertaisesti kooptaatiorettelöintiä tai (jos ne pitää tunnustaa ehdollisesti „periaatteiksi”) ei mitään muuta kuin opportunistisia, girondistisia fraaseja. Nykyinen vähemmistö kertailee vain sitä, että tov. Akimov ja muut tunnustetut opportunistit puhuivat edustajakokouksessamme kaikkien vanhan „Iskran” kannattajien puolustamaa sentralismia vastaan.

Venäjän komiteoita kuohutti se, että Pää-äänenkannattaja muutettiin yksityiskerhon äänenkannattajaksi, kooptaatiorettelöiden ja puoluejuorujen äänenkannattajaksi. Hyväksyttiin lukuisia päätöslauselmia, joissa ilmaistaan mitä jyrkin paheksuminen. Ainoastaan niin sanottu pietarilainen „Työväenjärjestö”, josta olemme jo maininneet, ja Voronezhin komitea (tov. Akimovin suunnan kannattajat) ilmaisivat uuden „Iskran” suunnan johdosta *periaatteellisen* tyytyväisyytensä. III edustajakokousta vaativat äänet tulivat yhä monilukuisemmiksi.

Lukija, joka vaivautuu tutkimaan puoluetistelumme alkulähteitä, käsittää helposti, että tov. Rosa Luxemburgin puheet „ultrasentralismista”, asteittaisen sentralisoimisen välttämättömyydestä j.n.e. ovat konkreettisesti ja käytännöllisesti pilkantekoa edustajakokouksestamme, ja abstraktisesti ja teoreettisesti (jos tässä voidaan puhua teoriasta) ne ovat suoranaista marxilaisuuden mataloitamista, Marxin todellisen dialektiikan vääristelemistä j.n.e.

Puoluetistelumme viimeisessä vaiheessa oli merkillepantavaa se, että enemmistön jäsenet osaksi erotettiin Keskuskomiteasta, osaksi tehtiin vaarattomiksi, painettiin nollaksi. (Se tapahtui Keskuskomitean henkilököönpanossa suoritettujen muutosten¹⁰⁴ y.m. ansiosta.) Puolueen Neuvosto (joka entisten toimittajien kooptoimisen jälkeen joutui samoin vähemmistön käsiin) ja nykyinen Keskuskomitea

tuomitsivat kaikkinaisen agitaation III edustajakokouksen koollekutsumisen puolesta ja ryhtyvät nyt henkilökohtaisiin sopimuksiin ja neuvotteluihin vähemmistön eräiden jäsenten kanssa. Ne järjestöt, kuten esimerkiksi Keskuskomitean asiamiesten (valtuutettujen) kollegio, jotka olivat rohjenneet tehdä sellaisen rikoksen kuin on agitaatio edustajakokouksen koollekutsumisen puolesta, laskettiin hajalle¹⁰⁵. Puolueen Neuvoston ja uuden Keskuskomitean taistelu III edustajakokouksen koollekutsumista vastaan julistettiin koko linjalla. Enemmistö vastasi siihen tunnuksella: „Alas bonapartismi!” (sellainen on enemmistön nimessä esiintyvän tov. Galerkan¹⁰⁶ kirjasen otsikko). Kasvaa niiden päätöslauselmien luku, joissa edustajakokouksen koollekutsumista vastaan taistelevat puolue-elimet julistetaan puoluevastaisiksi ja bonapartistisiksi. Kuinka ulkokultaisia olivat kaikki vähemmistön puheet ultrasentralismia vastaan ja autonomian puolesta, näkyy selvästi siitä, että minun ja erään toverin järjestämä enemmistön uusi kustantamo (joka julkaisi tov. Galerkan yllämainitun kirjasen ja eräitä muita) julistettiin puolueen ulkopuolella olevaksi¹⁰⁷. Uusi kustantamo tarjoaa enemmistölle ainoan mahdollisuuden katsantokantajensa propagoimiseen, sillä „Iskran” palstat ovat siltä miltei kokonaan suljetut. Ja siitä huolimatta tai oikeammin sanoen juuri siksi puolueen Neuvosto teki yllämainitun päätöksen sillä aivan muodollisella perusteella, että kustantamomme ei ole ainoankaan puoluejärjestön valtuuttama.

Turhaa on puhuakin siitä, miten hunningolla on nyt myönteinen työ, kuinka suuresti on laskenut sosialidemokratian arvovalta, kuinka kovasti koko puolue on demoralisoitu sen vuoksi, että II edustajakokouksen kaikki päätökset, kaikki vaalit on tehty tyhjäksi, ja myöskin sen taistelun johdosta, jota puolueelle vastuunalaiset puolue-elimet käyvät III edustajakokouksen koollekutsumista vastaan.

*Kirjoitettu syyskuun
jälkipuoliskolla 1904*

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
XV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsitkirjoituksen mukaan.
Käännös saksan kielestä*

PALVELUSHALUINEN LIBERAALI

Vaikk' usein palvelus on apu verraton,
ei kaikki osaa alkaa siitä päästä,
ja Struven avusta, oi luoja! säästä,
pahempi vihamiestä aulis Struve on!

Hra Struven „Osvobozhdenijen” viime numerossa (№ 57)
on julkaistu seuraavat opettavaiset rivit:

Kerrostumisprosessi niin sanotussa Venäjän sosialidemokraattisessa työväenpuolueessa on siirtynyt uuteen vaiheeseen. Äärimmäiset sentralistit („leniniläiset”, „lujat”, „enemmistöläiset”) alkavat menettää maaperää jalkojensa alta, mutta heidän vastustajiensa asema tulee yhä lujemmaksi ja lujemmaksi — ainakin ulkomaisissa „siirtokunnissa”. „Vähemmistöläiset” (martoviläiset) saavat miltei kaikkialla yliotteen, valtaavat käsiinsä yhä suuremman määrän puolue-elimiä, samaan aikaan kun „enemmistöläisistä” erkanee ryhmiä ja henkilöitä, jotka, vaikkakaan eivät hyväksy lopullisesti vähemmistön „ohjelmaa”, eivät kuitenkaan halua käydä taistelua myöskään vähemmistöä vastaan, vaan pyrkivät rakentamaan rauhaa yhä kapinoivassa puolueessa. Näyttämölle ilmaantuvat „sovitelijat”, jotka haluavat tehdä lopun säädyttömästä kahakasta, jossa ihmiset ovat lakanneet ymmärtämästä ei ainoastaan toisia, vaan itseäänkin. Noiden „sovitelijain” ilmaantuminen pakottaa leppymättömät sentralistit nostamaan esiin „socialidemokraattisen puoluekirjallisuuden kustantamon, kirjallisuuden, joka on omistettu puolueen toisen edustajakokouksen enemmistön periaatteellisen kannan puolustukselle”. (V. Bontsh-Brujevitshin ja N. Leninin ilmoitus.) Meillä on edessämme tämän uuden kustantamon kolme tuotetta: 1) *Puolueelle*. Geneve. 1904, s. 16. Hinta 20 centimeä, 15 penninkiä. 2) *Galerka*. Alas bonapartismi! Geneve. 1904, s. 23. Hinta 25 centimeä, 20 penninkiä. 3) *Galerka ja Rjadovoi*¹⁰⁸. Kiistamme. Geneve. 1904. Hinta 50 centimeä, 40 penninkiä. Näiden kolmen kirjasen pääasiallisena sisältönä on „vähemmistöläisten” „enemmistöä” vastaan käymän taistelun todellakin ei aivan nuhteettomien menetelmien kriittinen valaiseminen ja sen teesin puolustaminen, että kolmannen edustajakokouksen koollekutsuminen puoluekahnausten selvittämiseksi ei ole ainoastaan mahdollista, vaan se on myöskin välttämätöntä.

Ollen *muodollisesti*, puoluelojoalisuuden kannalta, vankemmissa asemissa, „enemmistöläiset” jäävät vastustajistaan alakynteen *oleellisesti*. Oleellisesti viimeksi mainitut puolustavat *nykyään* jotain elinkykyisempää ja toimeliaampaa kuin „enemmistöläiset”. Mutta valitettavasti tuota puolustusta ei käydä aivan tai oikeammin sanoen lainkaan korrektisti, vaan mennään usein keinojen valinnassa ilmeiseen säädyttömyyteen. Esimerkkinä tuolloisesta epäkorrektista puolustuksesta voivat

olla lukemattomat viimeaikaiset kirjoitukset „Iskrassa” ja viime päivinä ilmestynyt *N. Trotskin* kirjanen: Poliittiset tehtävämme. (Taktilliset ja organisatoriset kysymykset.) Geneve. 1904, s. 107. Hinta 75 centimeä. Joskin sille monin paikoin on ominaista tyhjää sanahelinää, niin se kuitenkin ottaa aivan oikein suojelukseensa eräitä aatteita, jotka ovat sosialidemokraattisesta kirjallisuudesta kiinnostetulle tuttuja jo herrojen Akimovin, Martynovin, Kritshevskin y.m. niin kutsuttujen „ekonomistien” kirjoituksista. Valitettavaa vain on, että paikotellen tekijä saattaa viimeksi mainittujen mielipiteen karikatyyriksi.

Kuinka paljon siinä onkaan vahingoniloa puolueemme onnettomuuksien johdosta! Mutta poliittisen luontonsa vuoksi liberaali ei voi suhtautua sosialidemokratian heikentymiseen ja hajaannukseen ilman vahingoniloa.

Kuinka paljon siinä onkaan syvällisesti harkittua ja tajuttua sympatiaa vähemmistön akimovilaisten mielipiteiden *olemukseen!* Ja todellakin, eikö ainoa toivo venäläisen liberalismiin elinvoimaisuudesta, aatteellisesta elinvoimaisuudesta perustu sosialidemokraattisen opportunistin elinvoimaan?

Uutta „Iskraa” ei vetele kannattajiensa puolesta.

Palauttakaa mieleenne Plehanovin kuuluisa, merkittävä, käänteentekevä „Mitä ei pidä tehdä?”. Kuinka ovelasti olikaan suunniteltu tuo viekkauksen ja henkilökohtaisten myönnytysten politiikka ja kuinka kömpelönä diplomaattimme joutuikaan nolatuksi. Kuinka oikein johdonmukainen opportunisti hra Struve älysikään uuden „Iskran” „kuuluisan käänteen”. Vanhan ja uuden „Iskran” välillä olevan „kuilun” tunnustavat nyt itse viimeksi mainitun johtajatkin.

Palauttakaa mieleenne „Iskran” 65. numerossa ollut Plehanovin narkissoslainen väite, että „Akimov ei ole kenellekään pelottava, hänellä ei voida nyt pelästyttää edes varpusia kasvitarihassa”. Plehanov lasketteli noita sanoja, jotka eivät juuri ilmaise leppeyttä ja myöntäväisyyttä rabotshejedelolaisia kohtaan, lausuen samalla, että puoluekokouksessamme muka „ortodoksaalista marxilaisuutta vastaan puhui ehkä vain jokin Akimov”. Ja heti noiden narkissoslaisten lausuntojen jälkeen julkaistaan *täydellisesti* Voronezhin komitean lehtinen, komitean, joka on, kuten tunnettua, myötämielinen tovereiden Akimovin ja Bruckerin kanssa, ja samalla osoittautuu, että uuden „Iskran” toimitus *oli salannut* yleisöltä (61. numerossa) lehtisen koko periaatteellisen osan, kaiken myötätunnon ilmaisemisen uutta

„Iskraa” kohtaan. Kuka osoittautui varpusen kaltaiseksi? Mikä puolue-elin on nyt verrattavissa kasvitarhaan?

Palauttakaa mieleenne „Iskran” 73.—74. numeron liitteessä julkaistun kirjoituksen „On aika!” kirjoittaja. Niiden katsantokantojen avomielenä ja rehellisenä edustajana, joita koko edustajakokouksessamme ajoivat kaikki „suon” edustajat, tuo toveri sanoi suoraan olevansa eri mieltä Plehanovin kanssa, ilmaisi suoraan mielipiteensä, että „Akimov näytteli edustajakokouksessa pikemminkin opportunistin aaveen kuin sen todellisen edustajan osaa”. Ja toimitusparan piti vieläkin kerran alistaa itsensä eräänlaisen aliupseerioperaation alaiseksi. Toimitus varusti artikkelin „On aika!” kirjoittajan väitteen seuraavalla huomautuksella:

„Tuohon mielipiteeseen ei voida yhtyä. Tov. Akimovin ohjelmallisissa katsantokannoissa on selvä opportunistin leima, minkä tunnustaa myös „Osvobozhdenijen” kriitikko eräässä tämän lehden viime numerossa sanoessaan, että tov. Akimov liittyy läheisesti „realistiseen” — lue: revisionistiseen — suuntaan”.

Herttaista, eikö totta? Tov. Akimovin ohjelmallisissa katsantokannoissa on opportunistia, Akimovin, jonka kanssa yhdessä, kiistoissa ohjelmasta, melkein aina äänestivät toverit Martynov, Brucker ja bundilaiset, hyvin usein myös suon edustajat. Mutta hänen taktillisissa ja organisatorisissa katsantokannoissaan ei ole opportunistia, — niinkö, herrat? Etteköhän te vaikene noista viimeksi mainituista katsantokannoista sen vuoksi, että uusi „Iskra” on esittänyt aika ryminällä uusia organisatorisia erimielisyyksiä ja sanonut nimenomaan sen ja ainoastaan sen, minkä jo aikaisemmin olivat sanoneet vanhaa „Iskraa” vastaan Martynov ja Akimov? Etteköhän vain siksi, että myöskin uudet taktilliset erimielisyydet, joita uusimpana aikana uusin „Iskra” nostaa esiin, ovat kokonaisuudessaan sen toistamista, mitä Martynov ja Akimov puhuivat jo kauan sitten vanhaa „Iskraa” vastaan? Kuinka hyödyllistä olisikaan julkaista nyt uudelleen „Rabotsheje Delon” 10. numero ¹⁰⁹¹

Ja kenet sitten itse uuden „Iskran” toimitus tuo tuomariksi ja todistajaksi tov. Akimovia vastaan? — hra Struven. Tuomari on hyvä, hän on todella spesialisti, asiantuntija, mestari ja ekspertti opportunistia koskevilla kysymyksissä. Sitä merkittävämpi on tämän itsensä toimituksen kutsuman

todistajan lausunto Trotskin katsantokantojen sisällöstä. Ja Trotskin kirjanenhan ilmestyi, älkää unohtako sitä, „*Iskran*” toimittamana (№ 72, s. 10, 3. palsta). Trotskin „uudet” katsantokannat ovat toimituksen katsantokantoja, jotka Plehanov, Axelrod, Zasulitsh, Starover ja Martov ovat hyväksyneet.

Tyhjää sanahelinää ja akimovilaisuutta, viimeksi mainittu valiteettavasti karikatyyrin muodossa,— sellainen on uudelle „Iskralle” myötämielisen ja sen itsensä kutsuman tuomarin lausunto.

Palvelushaluinen liberaali on tällä kertaa sanonut sattumalta silkan totuuden.

Kirjoitettu lokakuussa 1904

*Julkaistu erillisenä lehtisenä
marraskuussa 1904 Genevessä*

*Julkaistaan
lehtisen tekstin mukaan*

ESIPUHE N. SHAHOVIN KIRJASEEN „TAISTELU EDUSTAJAKOKOUKSEN PUOLESTA“

Lukijalle tarjottavassa kirjasessa olemme pyrkineet antamaan mahdollisimman täydellisen kokoelman asiakirjoja, jotka luonnehtivat paikkakunnilla työskentelevien erilaisten puoluejärjestöjemme suhtautumista nykyiseen puoluekriisiin. Nämä asiakirjat julkaistaan osittain tekstistä, joka on jo „Iskrassa” painettu, osittain suoraan käsikirjoituksista, ja lukijan ei pidä unohtaa, että jo itse perillesaamisen edellytysten vuoksi näihin käsikirjoituksiin ei ole voinut olla pujahtamatta toisinaan virheitä ja poisjääntejä.

Julkaistavien asiakirjojen sisältö pyörii yhden keskipohdan ympärillä, joka on: puoluekantaisuuden taistelu kerho-
laisuutta vastaan, taistelu edustajakokouksen puolesta. Aluksi se oli taistelua puolueen toisen edustajakokouksen puolesta, sen päätösten tunnustamisen ja rehellisen noudattamisen puolesta, sitten kolmannen edustajakokouksen puolesta, joka on ainoa puolueen arvon mukainen keino nykyisestä mahdottomasta tilanteesta pääsemiseksi. Myöskin puolueen nykyisten keskustelinten taistelun kolmatta edustajakokousta vastaan olemme pyrkineet esittämään mahdollisimman täydellisesti asiakirja-aineiston perusteella.

Meidän työemme rajoittui asiakirjojen saattamiseen (mikäli mahdollista) kronologiseen järjestykseen ja aivan lyhyiden selitysten lisäämiseen asiakirjojen välisen yhteyden osoittamiseksi. Kommentaarit jätämme myöhemmän kirjallisuuden tehtäväksi. Paljaat faktatiedot taistelusta edustajakokouksen puolesta puhuvat itse puolestaan, ja niiden tutkiminen auttaa jokaista luomaan itselleen omin-
takeisen mielipiteen puolueemme sisäisestä taistelusta.

*Julkaistu v. 1904 kirjasessa:
N. Shahov. „Taistelu edustaja-
kokouksen puolesta”, Geneve*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

TIEDOITUS ENEMMISTÖKOMITEAIN BYROON MUODOSTAMISESTA ¹¹⁰

LUONNOS

Puoluekriisi pitkittyy loppumattomiin ja siitä vapautuminen käy yhä vaikeammaksi. Enemmistön kannattajat ovat jo moneen kertaan esittäneet painetussa sanassa mieliteensä kriisin syistä ja siitä vapautumisen keinoista. 22:n ilmoitus *, johon yhtyivät sekä useat komiteat (Odesan, Jekaterinoslavin, Nikolajevin, Riian, Pietarin ja Moskovan komiteat ja Kaukasian liitto) että 19:n julkilausuma ¹¹¹ kuin myöskin enemmistön ulkomaiset edustajat, antoi täydellisen ja tarkan selostuksen enemmistön ohjelmasta. Jokaiselle, joka on edes jossain määrin selvillä kriisin kulusta ja joka edes jossain määrin pitää arvossa puolueen kunniaa ja mainetta, on jo kauan sitten käynyt selväksi, ettei voi olla muuta ulospääsyä kuin puolueen edustajakokous. Mutta nyt Keskuskomitean osan uusi julkilausuma, puolueen Neuvoston uudet päätökset kärjistävät puolue-erimielisyyksiä yhä enemmän. Vähemmistön puolelle karanneet Keskuskomitean jäsenet eivät ole kaihtaneet enemmistön kannalle jääneiden Keskuskomitean jäsenten oikeuksien mitä karkeinta loukkaamista. Uusi Keskuskomitea on julistanut sovintoa enemmistöstä välittämättä, suorastaan sivuuttaen enemmistön kokonaan ja tehden sopimuksen yksistään vähemmistön kanssa ja vieläpä yksityisten salaisien lehmäkauppojen pohjalla. Joka olisi rehellisesti halunnut sovintoa, se olisi ennen kaikkea kutsunut koolle kaikki taistelevat, kiistelevät ja tyytymättömät, ja sellainen koollekutsuminen onkin puolueen edustajakokous. Mutta puhua rauhasta ja pelätä edustajakokousta, sovittaa ja

* Ks. tätä osaa, ss. 441—449. *Toim.*

samaan aikaan peloitella kahtiajakaantumisella, koska vähemmistö kärsii todennäköisesti tappion kolmannessa-kin edustajakokouksessa,— se merkitsee teeskentelemistä, se merkitsee ulkomaisen kerhon oikun väkisin tyrkyttämistä Venäjällä oleville puolueyöntekijöille, se merkitsee enemmistön täydellisen kavaltamisen siunaamista hyvältä kajahtavalla rauhantunnuksella. Rauhan nimessä uusi Keskuskomitea mitätöi järjestöjä, jotka rohkenevat haluta edustajakokousta. Rauhan nimessä uusi Keskuskomitea julistaa enemmistön julkaisut ei-puoluejulkaisuiksi ja kieltäytyy toimittamasta niitä komiteoille. Rauhan nimessä uusi Keskuskomitea vie rettelöt puolueen Neuvoston päätöksiin, Neuvoston, joka julkeaa painetussa sanassa puhua sellaisten tovereiden „petoksista”, joiden tekoja ei ole vielä tarkastettu ja joille ei ole vaivauduttu edes esittämään heitä vastaan kohdistettua syytöstä. Nyt puolueen Neuvosto suorastaan väärentää puolueen yleistä mielipidettä ja päätöksiä antaen edustajakokous-aatetta kohtaan ilmeisen vihamielisen Keskuskomitean tehtäväksi komiteoiden päätöslauselmien tarkastuksen, pitäen noita päätöslauselmia epäilyksen alaisina, viivytäten niiden julkaisemista, laskien ääniä väärin, anastaen itselleen edustajakokouksen oikeuden julistaa mandaatteja pätemättömiksi, aiheuttaen myönteisessä työssä hajaannusta nostamalla „periferiaa” paikalliskomiteoita vastaan. Ja samalla myös puolueen yleinen myönteinen työ on pysähdyksissä sen vuoksi, että taistelu edustajakokousta vastaan nielee Keskuskomitean ja Päääänenkannattajan voimat.

Enemmistön komiteoille ja järjestöille ei jää muuta neuvoksi kuin liittyä lujasti yhteen taistelun käymiseksi edustajakokouksen puolesta, taistelun käymiseksi niin sanottuja puolueen keskuselimiä vastaan, jotka tekevät todellisuudessa suoranaista pilkkaa puolueesta. Me olemme panneet alun sellaiselle yhteenliittymiselle muodostamalla Odessan, Jekaterinoslavin, Nikolajevin, Riian, Pietarin ja Moskovan komiteoiden aloitteesta ja suostumuksella Enemmistökomiteain Byroon.

Tunnuksenamme on puoluekantaisuuden taistelu kerhollaisuutta vastaan, johdonmukaisen vallankumouksellisen suunnan taistelu luovimista, sotkuisuutta ja rabotshejedolaisuuteen palaamista vastaan, proletaarisen organisaation

ja kurinalaisuuden nimessä käytävä taistelu desorganisaattoreita vastaan.

Lähimpinä tehtävinämme on enemmistön aatteellinen ja organisatorinen yhteenliittäminen Venäjällä ja ulkomailla, enemmistön julkaisutoiminnan (jonka ovat ulkomailla aloittaneet toverit Bontsh-Brujevitsh ja Lenin) kaikinpuolinen tukeminen ja kehittäminen, taistelu keskuselimemme bonapartismia vastaan, sen valvonta, että 3. edustajakokouksen koollekutsumisen toimenpiteitä toteutetaan oikein, komiteoiden myönteisen työn auttaminen, työn, jota toimituksen ja uuden Keskuskomitean asiamiehet desorganisoiivat.

Enemmistökomiteain Byroo

Byroon kanssa voidaan pitää yhteyttä enemmistökomiteoiden kautta Venäjällä ja Bontsh-Brujevitshin ja Leninin kustantamon kautta ulkomailla.

*Kirjoitettu ennen lokakuun 20
(marraskuun 2) päivää v. 1904*

*Julkaistu ensi kerran v. 1940
aikakauslehdessä „Proletarskaja
Revoljutsija” № 2*

*Julkaistaan
häskikirjoituksen mukaan*

**ZEMSTVOKAMPPAILU JA „ISKRAN“
SUUNNITELMA¹¹²**

Kirjoitettu marraskuussa 1904

*Julkaistu erillisenä kirjasena
marraskuussa 1904 Genevessä*

*Julkaistaan
kirjasen tekstin mukaan*

VAIN PUOLUEEN JASENILLE

„Iskran” toimituksen allekirjoittamana on juuri äsken julkaistu kirje puoluejärjestöille („puolueen jäsenille”). Venäjä ei ole milloinkaan ollut niin lähellä perustuslakia kuin nyt,— sanoo toimitus ja esittää yksityiskohtaisesti kokonaisen suunnitelman „poliittisesta kamppailusta”, kokonaisen suunnitelman perustuslakia anoviin liberaalisiin zemstvomiehiiimme vaikuttamisesta.

Ennen kuin ryhdymme käsittelemään tuota uuden „Iskran” mitä opettavaisinta suunnitelmaa, palautamme mieliin, miten Venäjän sosialidemokratiassa on asetettu kysymys suhteesta liberaalisiin zemstvomiehiihme työväen joukkoliikkeen syntyisestä asti. Kaikille on tunnettua, että myöskin tässä kysymyksessä on melkein työväen joukkoliikkeen syntymisen alusta lähtien käyty taistelua „ekonomistien” ja vallankumouksellisten välillä. Ensiksi mainitut menivät niinkin pitkälle, että eivät tunnustaneet porvarillista demokratiaa Venäjällä, hyljeksivät proletariaatin tehtäviä — yhteiskunnan oppositiokerrokseen vaikuttamista, ja samaan aikaan he, typistäen proletariaatin poliittisen taistelun kantavuutta, jättivät tietoisesti tai tiedottomasti poliittisen johtotehtävän yhteiskunnan liberaalisille aineksille määritellen työläisten osaksi „taloudellisen taistelun isäntiä ja hallitusta vastaan”. Vallankumouksellisen sosialidemokratian kannattajat vanhassa „Iskrassa” kävivät taistelua tuota suuntaa vastaan. Tämä taistelu jakaantuu kahdeksi suureksi kaudeksi: ennen liberaalisen äänenkannattajan „Osvobozhdenijen” ilmaantumista, ja sen ilmaantumisen jälkeen. Ensimmäisellä kaudella me suuntasimme rynnäköimme pääasiallisesti ekonomistien ahdaskatseisuutta vastaan,

„tuuppasimme” heitä huomaamaan sen heiltä huomaamatta jääneen tosiasian, että Venäjällä on olemassa porvarillinen demokratia, tähdensimme proletariaatin tehtäviä: kaikinpuolista poliittista toimintaa, kaikkiin yhteiskuntakerroksiin vaikuttamista, etujoukoksi asettumista vapauden puolesta käytävässä taistelussa. Nykyään on tuon kauden ja sen peruspiirteiden mieliin palauttaminen sitäkin enemmän paikallaan ja välttämättömämpää, mitä karkeammin sitä uuden „Iskran” kannattajat vääristelevät (ks. „Iskran” toimittamana julkaistua Trotskin „Poliittiset tehtävämme”), mitä enemmän he keinottelevat sillä, että nykyinen nuoriso ei tunne liikkeemme äskeisen menneisyyden historiaa.

„Osvobozhdenijen” ilmaantumisen ajoista alkoi vanhan „Iskran” taistelun toinen kausi. Kun liberaalit astuivat esiin itsenäisin äänenkannattajin ja erikoisin poliittisin ohjelmin, niin proletariaatin tehtävä „yhteiskuntapiireihin” vaikuttamiseksi luonnollisesti muuttui: työläisdemokratia ei voinut enää rajoittua liberaalisen demokratian „ravistelemiseen”, sen oppositiohengen piristämiseen, työläisdemokratian täytyi asettaa perustehtäväkseen sen puolinaisuuden vallankumouksellinen arvosteleminen, joka liberalismiin poliittisessa asenteessa tuli selvästi esiin. Liberaalisiin kerroksiin vaikuttamisemme sai sellaisen muodon, että tuotiin alituisesti esiin herrojen liberaalien poliittisen protestin epäjohtomukaisuus ja riittämättömyys (riittävää on viitata „Zarjaan”, joka arvosteli hra Struven esipuhetta, jonka hän oli kirjoittanut Witten muistioon *, ja monilukuisiin „Iskran” kirjoituksiin).

Puolueen II edustajakokouksen aikoihin tultaessa tämä sosialidemokratian uusi asenne avoimesti esiinastuneen liberalismiin suhteen oli tullut jo niin selväksi ja lujaksi, ettei kenelläkään herännyt edes kysymystäkään sen suhteen, onko Venäjällä olemassa porvarillista demokratiaa ja tuleeko oppositioliikkeen saada osakseen proletariaatin keskuudessa tukea (ja minkälaista tukea). Kysymys oli vain puolueen katsantokantojen muotoilemisesta tässä kysymyksessä, ja tässä minun ei tarvitse muuta kuin mainita, että vanhan „Iskran” katsantokannat oli ilmaistu paljon paremmin Plehanovin päätöslauselmassa, jossa korostettiin liberaalisen „Osvobozhdenijen” vallankumousvastaista ja

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 21—69. Toim.

proletariaatinvastaista luonnetta, kuin sekavassa Staroverin päätöslauselmassa, joka toisaalta tavoittelee (ja tavoittelee aivan sopimattomaan aikaan) „sopimusta” liberaalien kanssa ja toisaalta asettaa sellaisille sopimuksille fiktiivisiä ehtoja, joita liberaalit aivan ilmeisesti eivät voi täyttää.

I

Siirtykäämme tarkastelemaan uuden „Iskran” suunnitelmaa. Toimitus tunnustaa, että velvollisuutemme on käyttää pohjaan saakka se aineisto, joka koskee liberaalisen demokratian empiväisyyttä ja puolinaisuutta, liberaalisen porvariston ja proletariaatin etujen vihamielistä vastakkaisuutta, käyttää niitä „ohjelmamme periaatteellisten vaatimusten mukaisesti”. „Mutta”, jatkaa toimitus, „mutta absolutismia vastaan käytävän taistelun puitteissa ja nimenomaan nykyisessä vaiheessa suhteemme liberaaliseen porvaristoon *määräytyy tehtävästä* antaa sille enemmän rohkeutta, saada se yhtymään niihin vaatimuksiin, joita sosialidemokratian johtama proletariaatti *on esittävä* (? on esittänyt?)”. Alleviivasimme erikoisen kummalliset sanat tuossa kummallisessa lauselmassa. Todellakin, kuinka voitaisiin olla nimittämättä kummalliseksi sitä, kun asetetaan vastakkain toisaalta puolinaisuuden arvostelu ja etujen vihamielisyyden analyysi, mutta toisaalta — tehtävä antaa rohkeutta ja saada yhtymään? Millä tavalla me voimme antaa liberaaliselle demokratialle rohkeutta muutoin kuin erittelemällä armottomasti ja arvostelemalla murskaavasti sen puolinaisuutta demokratiakysymyksissä? Mikäli porvarillinen (liberaalinen) demokratia aikoo esiintyä demokratiana ja sen on pakko esiintyä demokratiana, sikäli se pyrkii kiertämättä nojautumaan mahdollisimman laajoihin kansankerrokseen. Tuo pyrkimys synnyttää väistämättömästi seuraavan ristiriidan: kuta laajempia ovat nuo kansankerrokset, sitä enemmän niissä on proletaaristen ja puoliproletaaristen kerrosten edustajia, jotka vaativat poliittisen ja yhteiskunnallisen järjestelmän täydellistä demokratisoimista, sellaista täydellistä demokratisoimista, joka uhkaa horjuttaa yleensä kaikenlaisen porvarillisen herruuden tärkeitä tukipylväitä (yksinvaltiutta, vakinaista sotaväkeä, virkamieskuntaa). Porvarillinen demokratia ei kykene itse luonteensa vuoksi tyydyttämään noita vaatimuksia, siksi se itse luonteensa vuoksi

on tuomittu empiväisyyteen ja puolinaisuuteen. Tuon puolinaisuuden arvostelemisella sosialidemokraatit sysäävät liberaaleja aina liikkeelle, erottavat yhä suuremman määrän proletaareja ja puoliproletaareja, ja osittain pikkuporvareitakin, liberaalisesta demokratiasta työväendemokratian puolelle. Kuinka sitten voidaan sanoa: meidän on arvostettava liberaalisen porvariston puolinaisuutta, *mutta* (mutta!) meidän suhtautumisemme tuohon porvaristoon määräytyy tehtävästä antaa sille rohkeutta? Sehän on ilmeistä sekavuutta, joka on todistuksena joko siitä, että sen esittäjät ottavat takapakkia, s.o. palaavat niihin aikoihin, jolloin liberaalit yleensä eivät vielä esiintyneet avoimesti, jolloin heitä täytyi yleensä herättää, elävöittää, saada avaamaan suunsa; — tahi siitä, että sen esittäjät luisuvat ajatukseen, että liberaaleille voidaan muka „antaa rohkeutta” vähentämällä proletaarien rohkeutta.

Niin hirviömäinen kuin tuo ajatus onkin, heti toimituskirjeen seuraavassa kohdassa me näemme sen vieläkin selvemmin ilmaistuna: „Mutta”, toimitus tekee yhä uuden varauksen, „me tekisimme kohtalokkaan virheen, jos asettaisimme tarkoituseräksemme *pakoittaa* nyt heti *peloittelun* tarmokkailla keinoilla zemstvot tai muut porvarillisen opposition elimet antamaan *paniikin* vaikutuksen alaisena virallisen lupauksen siitä, että ne esittävät hallitukselle meidän vaatimuksiamme. Sellainen taktiikka saattaisi sosialidemokratian huonoon valoon, sillä se muuttaisi koko poliittisen kamppailumme taantumuksen vipusimeksi” (toimituksen kursivoima).

Siinä se nyt nähdään! Vallankumouksellinen proletariaatti ei ole ehtinyt antaa ainoatakaan vakavaa iskua tsaarin itsevaltiudelle sellaisella ajankohdalla, jolloin tuo itsevaltius aivan silminnähävästi horjuu ja jolloin vakava isku on erittäin välttämätön, erittäin hyödyllinen ja saattaa osoittautua ratkaisevaksi iskuksi, mutta nyt on jo ilmaantunut sosialidemokraatteja, jotka höpisevät taantumuksen vipusimesta. Se ei ole enää vain sekavuutta, se on suoranaista typeryyttä. Ja toimitus on mennyt tuohon typeryyteen ja kyhännyt itselleen, vartavasten taantumuksen vipusimesta jaarittelua varten, hyvin hirveän pelättimen. Ajatelkaahan vain: ihmiset puhuvat vakavissaan, kirjeessä sosialidemokraattisen puolueen puoluejärjestöille, zemstvomiesten peloittelemisen taktiikasta ja näiden pakoittamisesta antamaan

paniikin vaikutuksen alaisena virallisia lupauksia! Vaikeaa olisi löytää edes venäläisten ylhäisten virkamiesten keskudestakaan, edes meidän Ugrjum-Burtshejevien ¹¹³ keskudestakaan sellaista valtiollista piimäsuuta, joka uskoisi tuollaiseen pelättimeen. Meillä, vallankumouksellisten keskuudessa, on kiihkeitä terroristeja, on hurjapäisiä pommimiehiä, mutta kaikkein tyhmiäkään tyhmistä pommismin kannattajista ei luultavasti ole tähän mennessä tehnyt ehdotusta, että peloiteltaisiin... zemstvomiehiä ja saataisiin aikaan paniikkia... opposition keskuudessa. Eikö toimitus todellakaan näe, että kyhätessään noita naurettavia pelättimiä, käyttäessään noita typeriä fraaseja, se herättää kiertämättömästi väärinkäsityksiä ja kummastelua, hämärtää tietoisuutta ja kylvää sekaannusta taistelevien proletaarin mieliin? Sillä eiväthän nuo sanapahast taantumuksen vipusimesta ja huonoon valoon saattavasta peloittelutaktiikasta lennä tyhjään avaruuteen, vaan lankeavat erityiseen venäläis-poliisimaiseen maaperään, joka on mitä parhaiten sopeutettu rikkaruohojen kasvamiselle. Taantumuksen vipusimesta meille puhutaan nyt todellakin jokaisessa kadunkulmauksessa, mutta sitä puhuvat novojevremjalaiset. Huonoon valoon saattavasta peloittelutaktiikasta on meille todellakin suristu korvat lukkoon,— mutta ei kutkaan muut kuin pelkurimaiset porvarillisen opposition johtomiehet.

Ottakaa esimerkiksi professori ruhtinas E. N. Trubetskoi. Nähtävästi riittävän „valistunut” ja — venäläiseksi legaaliseksi toimihenkilöksi — riittävän „rohkea” liberaali. Mutta kuinka äitelästi hän liberaalisessa „Pravossa” (№ 39) järkeileekään „sisäisestä vaarasta”, nimittäin äärimmäisten puolueiden vaarallisuudesta! Siinä on teille elävä näyte siitä, kuka on todella lähellä paniikkia, siinä on teille havainnollinen esimerkki siitä, mikä todella tekee oikeisiin liberaaleihin peloittavan vaikutuksen. He eivät tietenkään pelkää sitä suunnitelmaa, jonka „Iskran” toimittajat ovat unissaan nähneet, suunnitelmaa temmata zemstvomiehiltä virallisia lupauksia vallankumouksellisten hyväksi (hra Trubetskoi vain nauraisi makeasti, jos hänelle kerrottaisiin tuollaisesta suunnitelmasta),— he pelkäävät „äärimmäisten” puolueiden vallankumouksellis-sosialistisia pyrkimyksiä, he pelkäävät kaduilla levitettäviä lentolehtisiä, noita proletaarin vallankumouksellisen omatoimisuuden ensimmäisiä

pääskysiä, proletariaatin, joka ei pysähdy eikä laske aseitaan ennen kuin on kukistanut porvariston herruuden. Tuota pelkoa eivät synnytä naurettavat pelättimet, vaan työväenliikkeen todellinen luonne, tuo pelko on porvariston sydämestä poislähtemätön (lukuunottamatta tietysti erinäisiä henkilöitä ja erinäisiä ryhmiä). Ja juuri siksi uuden „Iskran” järkeily huonoon valoon saattavasta zemstvomiesten ja porvarillisten opposition edustajain peloittelemisen taktiikasta kajahtaa niin valheelliselta. Sääkkyen kaduilla levitettäviä lentolehdistisiä, sääkkyen kaikkea, mikä menee sensusperustuslakkia pitemmälle, herrat liberaalit tulevat aina pelkäämään tunnusta: „demokraattinen tasavalta” ja kehoitusta koko kansan aseelliseen kapinaan. Mutta valveutunut proletariaatti hylkää suuttumuksella itse ajatuksenkin siitä, että me voisimme kieltäytyä tuosta tunnuksesta ja tuosta kutsusta, että me yleensä voisimme pitää toiminnassamme ohjeena porvariston paniikkia ja pelkoa.

Ottakaa esimerkiksi „Novoje Vremja”¹¹⁴. Kuinka hempeitä aarioita se laulaakaan taantumuksen vipusimen nuotilla. „Nuoriso ja taantumus”, kirjoitetaan „Havainnoissa” № 10285 (lokakuun 18 p:nä). „...Nuo sanat eivät sovi yhteen, mutta riittämättömän harkitut teot, puuskaukselliset viehätymiset ja halu ottaa hinnalla millä hyvänsä viipymättä osaa valtakunnan kohtaloihin voivat kuitenkin viedä nuorison tuohon toivottomaan umpikujaan. Äskettäin oli mielenosoitus Viipurin vankilan luona, sitten yritys osoittaa mieltään jostain syystä jo pääkaupungin keskuksessa, Moskovassa 200 ylioppilaan kulkue lippuineen ja sodanvastaisine vastalauseineen... Siitä käy ymmärrettäväksi taantumus... ylioppilaslevottomuudet, nuorison mielenosoitukset, sehän on kokonainen lahjanäytäntö, se on valtti, odottamaton, suuri valtti taantumuksellisten käsiin. Se on heille todellakin kallis lahja, jonka he osaavat käyttää. Ei pidä antaa tuota lahjaa, ei tarvitse murtaa kuviteltuja (!!!) ristikkoja: nyt ovat ovetkin auki (luultavasti sekä Viipurin vankilan että muiden vankiloiden ovet?), selko selällään!”

Nuo järkeilyt eivät kaippaa selityksiä. Niiden esittäminen on riittävää, jotta voidaan nähdä, kuinka tahditonta on puhua nyt taantumuksen vipusimesta, *nyt*, jolloin ainoakaan yleisvenäläisen vankilan ovista ei ole taisteleville työläisille raollaan, jolloin tsaarin itsevaltius ei ole vielä tehnyt ainoatakaan proletariaatille vähänkään tuntuvampaa

myönnytystä, jolloin koko huomio ja kaikki ponnistukset on suunnattava todellisen ja ratkaisevan ottelun valmistamiseen Venäjän kansan vihollista vastaan. Yksistään jo ajatuskin tuollaisesta ottelusta herättää tietysti pelkoa ja paniikkia herroissa Trubetskoissa ja tuhansissa muissa vähemmän „valistuneissa” herroissa liberaaleissa. Mutta me olisimme hölmöjä, jos soveltaisimme toimintamme heidän paniikkinsa mukaan. Meidän on sovellettava toimintamme voimiemme mukaan, kansan kuohunnan ja suutumuksen kasvun mukaan, sen ajankohdan mukaan, jolloin proletariaatin suoranaisten rynnistys itsevaltiutta vastaan yhtyy johonkin vaistovaraiseen ja vaistovaraisesti kasvaan liikkeeseen.

II

Edellä, puhuessamme siitä pelättimestä, jonka toimituksemme on unissaan nähnyt, meiltä jäi panematta merkille vielä eräs luonteenomainen piirre sen järkeilyssä. Toimitus hyökkäsi ankarasti sellaista huonoon valoon saattavaa taktiikkaa vastaan, joka tähtäisi siihen, että zemstvomiehiltä temmattaisiin „virallinen lupaus esittää hallitukselle meidän vaatimuksiamme”. Aikaisemmin mainittujen mahdottomuuksien lisäksi tässä on kummallista itse ajatuskin, että „meidän” vaatuksemme, työväendemokratian vaatimukset esittäisi hallitukselle liberaalinen demokratia. Toisaalta liberaalinen demokratia nimenomaan sen vuoksi, että se on porvarillista demokratiaa, ei koskaan kykene omaksumaan, ei kykene vilpittömästi, johdonmukaisesti ja päättäväisesti puolustamaan „meidän” vaatimuksiamme. Jos liberaalit antaisivatkin, „vapaaehtoisesti” antaisivat virallisen lupauksen esittää meidän vaatimuksiamme, niin he eivät tietenkään täyttäisi tuota lupaustaan, he pettäisivät proletariaatin. Toisaalta, jos me olisimme niin voimakkaita, että voisimme vakavasti vaikuttaa porvarilliseen demokratiaan yleensä ja herroihin zemstvomiehiin erikoisesti, niin sellainen voima olisi meille täysin riittävä, jotta voisimme itsenäisesti esittää vaatuksemme hallitukselle.

Toimituksen kummallinen ajatus ei ole sanahairahduksen tulos, vaan kiertämätön seuraus siitä tolkkuttomasta kannasta, jolle se tässä kysymyksessä on yleensä asettunut. Kuulkaa: „Keskeisenä polttopisteenä ja johtavana lankana...

täytyy olla käytännöllinen tehtävä... voimakas ja järjestetty vaikuttaminen porvarilliseen oppositioon"; „liberaalisen opposition kyseiselle elimelle annettavan työläisten ilmoituksen luonnoksessa" täytyy olla „selitys, minkä vuoksi työläiset eivät käänny hallituksen puoleen, vaan nimenomaan tämän opposition edustajain kokouksen puoleen". Tehtävän tuollainen asettelu on pohjaltaan virheellinen. Meidän, proletariaatin puolueen, on tietenkin „mentävä väestön kaikkiin luokkiin" puolustaen avoimesti ja tarmokkaasti koko kansan edessä ohjelmaamme ja lähimpiä vaatimuksiamme, meidän on pyrittävä ilmoittamaan nuo vaatimukset myöskin herrojen zemstvomiesten edessä, mutta keskeisenä polttopisteenä ja johtavana lankana meillä täytyy olla vaikuttaminen nimenomaan hallitukseen eikä zemstvomiehisiin. Kysymyksen keskeisestä polttopisteestä „Iskran" toimitus on asettanut ylösalaisin. Porvarillinen oppositio onkin vain porvarillinen ja vain oppositio juuri siksi, että se ei taistele itse, sillä ei ole omaa ehdottomasti puolustettavaa ohjelmaa, että se seisoo kahden taistelevan voiman (hallituksen ja vallankumouksellisen proletariaatin ynnä sen vähälukuisten intelligenttikannattajain) välillä, että se laskelmoi taistelun tulokset omaksi hyväkseen. Sen vuoksi, mitä kuumemmaksi taistelu käy, mitä lähempänä on ratkaisevan taistelun hetki, sitä enemmän meidän on kiinnitettävä huomiomme ja suunnattava vaikutuksemme todelliseen viholliseemme eikä siihen liittolaiseen, joka on *ilmeisesti* ehdollinen, problemaattinen, epäluotettava ja puolinen liittolainen. Tämän liittolaisen hyljeksiminen ei olisi järkevää, tyhmää olisi asettaa tehtäväkseen sen peloittaminen ja säilyttäminen,— kaikki se on itsestään niin selvää, että on kummallista puhuakin siitä. Mutta agitaatiomme keskeisenä polttopisteenä ja johtavana lankana on oleva, toistan sen, ratkaisevan taistelun valmistaminen vihollista vastaan eikä vaikuttaminen tuohon liittolaiseen. Liehitellen zemstvoa, antaen mitättömiä myönnytyksiä zemstvolle hallitus ei ole antanut kansalle tosiasiallisesti vielä kerrassaan mitään, hallitus voi vielä aivan hyvin kääntyä takaisin taantumukseen (oikeammin sanoen, jatkaa taantumusta), kuten on käynyt Venäjällä kymmeniä ja satoja kertoja yhden taikka toisen itsevaltiaan ohimenevien liberaalisten tuulahdusten jälkeen. Juuri tällaisena ajankohtana, jolloin zemstvoa liehitellään, kansan huomiota suunnataan toisaanne, kansaa tuuditellaan tyhjillä

sanapahasilla, täytyy erikoisesti varoa ketunhantaa, erikoisen hellittämättömästi muistuttaa, ettei vihollista ole vielä voitettu, erikoisen tarmokkaasti kutsua jatkamaan ja kymmenkertaitamaan taistelua vihollista vastaan eikä siirtää painopistettä hallituksen puoleen „kääntymisestä” zemstvon puoleen kääntymiseen. Nimenomaan nykyhetkellä ei kukaan muu kuin ilmeiset kermankuorijat ja vapauden kavaltajat tekevät kaikkensa voidakseen suunnata yhteiskuntapiiriin ja kansan huomion painopisteen zemstvoon, herättää luottamusta zemstvoon, joka itse asiassa ei lainkaan ansaitse todellisen demokratian luottamusta. Ottakaa esimerkiksi „Novoje Vremja”: edellä siteeratusta kirjoituksesta te voitte lukea seuraavanlaisen järkeilyn: „Jokaiselle on selvää, että sitä mukaa, kun käy mahdolliseksi käsitellä rohkeasti ja lotuudenmukaisesti meidän kaikkia puutteitamme ja epäkohtiamme, kun jokaiselle toimihenkilölle käy mahdolliseksi toimia vapaasti, on epäkohdistakin pian tuleva loppu ja Venäjä voi pelottomasti astua sille niin välttämättömän edistyksen ja täydellistymisen tielle. Tämän edistyksen organisaatiotakaan, välikappaleittakaan ei tarvitse keksiskellä; se on olemassa zemstvon muodossa, jolle on vain (!) annettava kasvamisvapaus; viimeksi mainitussa on todella omaperäisen eikä lainatun täydellistymisen tae”. Tällaiset ja tämäntapaiset puheet eivät ainoastaan „peitä pyrkimystä rajoitettuun monarkiaan ja sensusperustuslakiin” (kuten toimitus sanoo kirjeensä toisessa kohdassa); ne suorastaan valmistavat maaperää sitä varten, jotta koko asia voitaisiin rajoittaa zemstvoon kohdistuviin herttaisuuksiin jopa ilman minkäänlaista monarkian rajoittamistakin!

Se, että keskeiseksi polttopisteeksi asetetaan zemstvoon eikä hallitukseen vaikuttaminen, johtaa luonnollisesti siihen turmiolliseen ajatukseen, joka on Staroverin päätöslauselman pohjana, nimittäin ajatus etsiä nyt heti ja viipymättä perusta jonkinlaisille „sopimuksille” liberaalien kanssa. „Nykyisiin zemstvoihin nähden”, sanoo toimitus kirjeessään, „tehtävämme rajoittuu (!) siihen, että niille esitetään ne vallankumouksellisen proletariaatin poliittiset vaatimukset, joita ne ovat velvolliset tukemaan voidakseen omata edes jonkinlaisen oikeuden esiintyä kansan nimessä ja odottaa tarmokasta tukea työväenjoukkojen taholta”. Hyvä työväenpuolueen tehtävien määrittely, muuta ei voi sanoa! Sellaisena aikana, jolloin edessämme aivan selvästi hahmottuu

maltillisten zemstvomiesten ja hallituksen mahdollinen ja todennäköinen liitto taistelun käymiseksi vallankumouksellista proletariaattia vastaan (toimitus itse tunnustaa tuollaisen liiton mahdollisuuden), me tulemme „rajoittamaan” tehtävämme ei hallitusta vastaan käytävän taistelun tarmon kymmenkertaistamiseen, vaan liberaalien kanssa molemminpuolisesta tuesta solmittavan sopimuksen kasuististen ehtojen muovailemiseen. Jos minä esitän toiselle henkilölle vaatimuksia, joita hänen on sitouduttava tukemaan omataksensa oikeuden minun tukeeni, niin solmin nimenomaan sopimuksen. Ja me kysymme kailta ja jokaiselta: minne ovat häpyneet ne liberaalien kanssa solmittavien sopimusten „ehdot”, joita Starover sepitteli päätöslauselmassaan * (jonka myöskin Axelrod ja Martov allekirjoittivat) ja joiden täyttämisen mahdottomuus oli kirjallisuudessamme jo etukäteen osoitettu? Noista ehdoista toimitus ei puhu kirjeessään sanaakaan. Toimitus vei edustajakokouksessa läpi päätöslauselman viskatakseen sen sitten paperikoriin. Asiaan käytännöllisesti ryhtymisen ensi yrityksen yhteydessä kävi heti selville, että staroverilaisten „ehtojen” esittäminen aiheuttaisi herrojen liberaalisten zemstvomiesten taholta vain homeerista naurua.

Menkäämme edelleen. Voidaanko yleensä tunnustaa *periaatteellisesti* oikeaksi, että työväenpuolueelle asetetaan tehtäväksi esittää liberaaliselle demokratialle tai zemstvomiehille sellaisia poliittisia vaatimuksia, „joita sen on tuettava omataksensa edes jonkinlaisen oikeuden esiintyä kansan nimessä”? Ei, sellainen tehtävän asettaminen on periaatteellisesti väärä ja johtaa vain proletariaatin luokkatietoisuuden hämärtymiseen ja mitä tuloksettomimpaan kasuistiikkaan. Kansan nimessä esiintyminen juuri merkitseekin demokraatin ominaisuudessa esiintymistä. Jokaisella demokraatilla (muun muassa myös porvarillisella demokraatilla) on oikeus esiintyä kansan nimessä, mutta hänellä on tuo oikeus vain sikäli, mikäli hän noudattaa demokratismia johdonmukaisesti, päättäväisesti ja loppuun saakka. Siis *jokainen*

* Muistutamme lukijalle, että edustajakokouksen hyväksymässä (vastoin minun ja Plehanovin mielipidettä) Staroverin päätöslauselmassa on asetettu 3 ehtoa välitarkoituksellisesti liberaalien kanssa: 1) liberaalit „selvästi ja ilman kaksimielisyyttä ilmoittavat, että taistelussaan itsevaltaista hallitusta vastaan he asettuvat päättäväisesti sosialidemokratian puolelle”; 2) „he eivät aseta ohjelmistaan vaatimuksia, jotka olisivat ristiriidassa työväenluokan ja yleensä demokratian etujen kanssa tai himmentäisivät sen tietoisuutta”; 3) „he ottavat taistelutunnukseensa yleisen, yhtäläisen, salaisen ja välittömän äänioikeuden”.

porvarillinen demokraatti „omaa edes jonkinlaisen oikeuden esiintyä kansan nimessä” (sillä jokainen porvarillinen demokraatti, niin kauan kuin hän on demokraatti, puoltaa yhtä taikka toista demokraattista vaatimusta), mutta samaan aikaan *ei ainoallakaan* porvarillisella demokraatilla ole oikeutta esiintyä koko linjalla kansan nimessä (sillä ainoakaan porvarillinen demokraatti ei nykyään kykene viemään demokratismia päättäväisesti loppuun asti). Hra Struvella on oikeus esiintyä kansan nimessä, mikäli „Osvo-bozhdenije” taistelee itsevaltiutta vastaan. Hra Struvella ei ole minkäänlaista oikeutta esiintyä kansan nimessä, mikäli „Osvo-bozhdenije” kiertelee ja kaartelee, rajoittuu sensusperustuslakiin, rinnastaa zemstvo-opposition ja taistelun, poikkeaa johdonmukaisesta ja selvästä demokraattisesta ohjelmasta. Saksalaisilla kansallisliberaaleilla oli oikeus esiintyä kansan nimessä, mikäli he taistelivat muuttovapauden puolesta. Saksalaisilla kansallisliberaaleilla ei ollut minkäänlaista oikeutta esiintyä kansan nimessä, mikäli he tukivat Bismarckin taantumuksellista politiikkaa.

Näin muodoin se, kun työväenpuolueelle asetetaan tehtäväksi esittää herroille liberaalisille porvareille sellaisia vaatimuksia, joiden tukemisen ehdolla heillä olisi edes jonkinlainen oikeus esiintyä kansan nimessä, merkitsee tyhjämpäiväisen ja tolkuttoman tehtävän sepittämistä. Meillä ei ole syytä sepitellä mitään erikoisia demokraattisia vaatimuksia niiden vaatimusten lisäksi, jotka ohjelmassamme on esitetty. Tämän ohjelman nimessä me olemme velvollisia tukemaan jokaista (muun muassa myös porvarillista) demokraattia, mikäli hän pyrkii toteuttamaan demokratismia; meidän velvollisuutemme on paljastaa armotta jokainen demokraatti (muun muassa myös sosialistivallankumouksellinen), mikäli hän perääntyy demokratismista (vaikkapa esim. kysymyksissä, jotka koskevat talonpojan vapaata eroamista yhteisöstä ja vapaata maansa myymistä). Mutta kun yritetään etukäteen määritellä niin sanoaksemme sallittavan halpamaisuuden määrä, yritetään etukäteen säätää, minkälaiset perääntymiset demokratismista ovat demokraatille sallittuja, jotta hänellä olisi edes jonkinlainen oikeus esiintyä demokraattina,— tuo tehtävä on niin viisasta, että tahtomattakin herää epäily, eiköhän toimitustamme ole sen sepittämisessä auttanut tov. Martynov tai tov. Dan.

III

Esitettyään kirjeessään johtavat poliittiset näkökohdat toimitus antaa sitten yksityiskohtaisen selityksen myöskin suurenmoisesta suunnitelmastaan.

Läänien zemstvokokoukset anovat perustuslakia. N-, X-, Y-kaupungeissa komitealaiset ynnä kehittyneet työläiset laativat poliittisen kamppailun suunnitelmaa „Axelrodin mukaan”. Agitaation keskeisenä polttopisteenä on porvarilliseen oppositioon vaikuttaminen. Valitaan organisaatio-ryhmä. Organisaatio-ryhmä valitsee toimeenpanevan valiokunnan. Toimeenpaneva valiokunta valitsee erityisen puhujan. Pyritään „saattamaan joukot välittömään kosketukseen zemstvokokousten kanssa, keskittämään mielenosoituskulkue juuri sen talon luokse, jossa zemstvovaltuutetut pitävät istuntojaan. Osa mielenosoittajista tunkeutuu istuntosaliin pyytääkseen sopivalla hetkellä, erikoisesti sitä varten valtuutetun puhujan kautta, kokoukselta (? kokouksessa puhetta johtavalta aatelismarsalkalta?) lupaa lukea sille työläisten ilmoituksen. Jos se kielletään, niin puhuja esittää kuuluvasti vastalauseen sitä vastaan, että kansan nimessä puhuva kokous ei halua kuulla tuon kansan todellisten edustajain ääntä”.

Sellainen on uuden „Iskran” uusi suunnitelma. Heti näemme, kuinka vaatimattomasti itse toimitus arvioi tuon suunnitelman merkityksen, mutta ennen sitä esitämme toimituksen mitä periaatteellisimmat selitykset toimeenpanevan valiokunnan tehtävistä:

...„Toimeenpanevan valiokunnan on jo etukäteen ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta muutamien tuhansien työläisten ilmaantuminen sen talon edustalle, jossa zemstvovaltuutetut pitävät istuntojaan, ja muutamien kymmenien tai satojen työläisten ilmaantuminen itse taloon *ei aiheuttaisi zemstvomiehissä paniikkimaista kauhua* (!!), minkä vallassa he voisivat heittäytyä (!) poliisien ja kasakoiden häpeälliseen suojelukseen, muuttaen siten rauhallisen mielenosoituksen säädettömäksi tappeluksi ja raakalaismaiseksi veriseksi kahakaksi, vääristäen kokonaan sen ajatuksen”... (Toimitus on nähtävästi itse uskonut unissaan näkemäänsä pelättiimeen. Lauseen tarkan kieliopillisen ajatuksen mukaan asia on toimituksen mielestä jopa niin, että zemstvomiehet muka muuttavat mielenosoituksen veriseksi kahakaksi ja

vääristävät sen ajatuksen. Liberaalisista zemstvomiehistä me emme luule lainkaan suuria, mutta toimituksen paniikkimainen kauhu sen suhteen, että liberaalit kutsuvat zemstvokokoukseen poliiseja ja kasakoita, näyttää meistä kuitenkin aivan joutavanpäiväiseltä. Jokainen, joka on vaikka kerran ollut zemstvokokouksessa, tietää mainiosti, että niin sanotussa järjestyksenrikkomistapauksessa poliisin kutsuu joko puhetta johtava aatelismarsalkka tai viereisessä huoneessa epävirallisesti läsnäoleva poliisivirkailija. Tai ehkäpä toimeenpanevan valiokunnan jäsenet selittävät tässä tapauksessa poliisipiirin tarkastajalle, että rauhallisen mielenosoituksen muuttaminen raakalaismaiseksi veriseksi kahakaksi ei kuulu lainkaan uuden „Iskran” toimituksen „suunnitelmaan”?)

...., Sellaisen yllätyksen välttämiseksi on toimeenpanevan valiokunnan etukäteen varoitettava liberaalisia valtuusmiehiä... (että he antaisivat „virallisen lupauksen” olla kutsu-matta kasakoita?) valmisteltavasta mielenosoituksesta ja sen todellisesta tarkoituksesta... (s.o. varoitettava, että todellinen tarkoituksemme ei ole lainkaan se, että meitä raakalaismaisesti piestäisiin ja siten vääristeltäisiin axelrodilaisen suunnitelman ajatus)... Tämän lisäksi sen on pyrittävä pääsemään vissinlaiseen sopimukseen (kuulkaa!) oppositio-porvariston vasemman siiven edustajain kanssa ja turvaamaan itselleen, ellei heidän aktiivista tukeaan, niin ainakin myötätunto poliittista toimenpidettämme kohtaan. Neuvotteluja sen on käytävä näiden kanssa tietysti puolueen nimessä, työläisten kerhojen ja kokousten toimeksiannosta, joissa ei ainoastaan käsitellä poliittisen kamppailun yleistä suunnitelmaa, vaan annetaan myöskin selostus sen kulusta,— noudattaen tietenkin tiukasti konspiraation vaatimuksia”.

Niin, niin, näemme omin silmin, että Staroverin suurenmoinen aate sopimuksesta liberaalien kanssa tarkasti määriteltujen ehtojen perustalla kasvaa ja lujittuu ei vain päivä päivältä, vaan tunti tunnilta. Kaikki nuo määritellyt ehdot on tosin „toistaiseksi” pantu veran alle (mehän emme ole formalisteja!), mutta sen sijaan sopimus saadaan aikaan käytännöllisesti, saadaan aikaan viipymättä, nimittäin: *sopimus siitä, ettei aiheuteta paniikkimaista kauhua.*

Käännelkää toimituksen kirjettä miten hyvänsä, te ette löydä siitä mitään muuta liberaalien kanssa tehtävän

kuulun „sopimuksen” sisältöä, kuin minkä olemme osoittaneet: se on joko sopimus ehdoista, joilla liberaalit ovat oikeutettuja esiintymään kansan nimessä (ja silloin itse ajatus sellaisesta sopimuksesta saattaa sosialidemokraatit, jotka sitä ehdottavat, mitä pahimmalla tavalla huonoon valoon), tai se on sopimus siitä, ettei aiheuteta paniikkimaista kauhua, sopimus myötätunnosta rauhallista mielenosoitusta kohtaan,— ja silloin se on yksinkertaisesti pötyä, josta on vaikea puhua vakavasti. Typerä ajatus porvarilliseen oppositioon eikä hallitukseen vaikuttamisen keskeisestä merkityksestä ei voinut johtaakaan muuhun kuin järjettömyyteen. Jos me voimme suorittaa työläisten vaikuttavan joukkomielenosoituksen zemstvokokouksen salissa, niin me tietysti sen suoritamme (vaikkakin silloin, kun on olemassa voimia joukkomielenosoitukseen, olisi paljon parempi „keskittää” nuo voimat ei zemstvokokousten, vaan poliisi-, santarmi- tai sensuurikokousten „talon luo”). Mutta kun tällöin pidetään ohjeena näkökohtia zemstvomiesten paniikkimaisesta kauhusta, käydään siitä neuvotteluja — se on järjettömyyden huippu, koomillisuuden huippu. Paniikkimaista kauhua venäläisten zemstvomiesten melkoisessa osassa, varmaankin enemmistön keskuudessa, aiheuttaa aina ja kiertämättömästi itse johdonmukaisen sosialidemokraatin puheen *sisältö*. Kun zemstvomiesten kanssa puhutaan etukäteen *tuollaisen* paniikkimaisen kauhun epäsuotavuudesta, niin se merkitsee itsensä saattamista mitä valheellisimpaan ja sopimattomimpaan asemaan. Toisenlaatuista paniikkimaista kauhua tulee yhtä kiertämättömästi aiheuttamaan raakalaismainen verinen kahakka tai ajatus sen mahdollisuudesta. Neuvottelujen käyminen zemstvomiesten kanssa tuollaisesta paniikkimaisesta kauhusta on sängen tyhmää, sillä ainoakaan edes maltillisin liberaali ei tule koskaan aiheuttamaan veristä kahakkaa eikä olemaan sille myötätuntoinen, mutta se ei riipu lainkaan hänestä. Siinä ei tarvita „neuvotteluja”, vaan tosiasiallista voiman valmistelua, ei zemstvomiehiin vaikuttamista, vaan nimenomaan vaikuttamista hallitukseen ja sen asiamiehiin. Ellei ole voimaa, silloin on parempi olla jaarittelemattakin suurenmoisista suunnitelmista, mutta jos voimaa on, silloin pitää asettaa nimenomaan voima kasakoita ja poliiseja vastaan, pyrkiä kokoamaan sellainen väkijoukko ja sellaiseen paikkaan, että se voisi lyödä takaisin kasakoiden ja poliisien rynnistyksen tai edes pidättää

sitä. Ja jos me kykenemme todellisuudessa eikä sanoissa toteuttamaan „tehokasta ja järjestettyä vaikutusta porvarilliseen oppositioon”, niin emme tietenkään tyhmillä „neuvotteluilla” siitä, ettei aiheutettaisi paniikkimaista kauhua, vaan ainoastaan voimalla, kasakoille ja tsaarin poliiseille annettavan joukkojen vastaiskun voimalla, kansan kapinaksi kasvamaan kykenevän joukkorynnistyksen voimalla.

Uuden „Iskran” toimitus katsoo asioita toisin. Se on niin tyytyväinen sopimus- ja neuvottelusuunnitelmaansa, ettei se voi kyllikseen sitä ihailia, ei voi sitä kyllikseen kehua.

...Aktiivisten mielenosoittajain on „syvällisesti käsitettävä” se peruseroavaisuus, mikä on tavallisen, yleensä poliisia tai hallitusta vastaan suunnatun mielenosoituksen ja sellaisen mielenosoituksen välillä, jolla on välittömänä tarkoitukseenaan taistelu absolutismia vastaan siten, että vallankumouksellinen proletariaatti vaikuttaa suoranaisesti liberaalisten ainesten poliittiseen taktiikkaan (kas sillä tavalla!) *nykyisellä* (kursivointi toimituksen) ajankohdalla... Tavallista, niin sanoaksemme yleisdemokraattista (!) tyyppiä olevien mielenosoitusten järjestämiseksi, joiden välittömänä tarkoituksena ei ole asettaa konkreettisesti vastakkain vallankumouksellista proletariaattia ja liberaalisessa oppositiossa olevaa porvaristoa kahtena itsenäisenä poliittisena voimana, on riittävää yksistään jo se, että kansanjoukkojen keskuudessa vallitsee voimakas poliittinen kuohunta”... „Puoluemme on velvollinen käyttämään tuota joukkojen mielen-tilaa näiden joukkojen vaikkapa sellaistaakin alimman tyyppin (kuulkaa! kuulkaa!), jos niin voidaan sanoa, mobilisoimista varten absolutismia vastaan”. ..„Me otamme ensimmäisiä (!) askeleita poliittisen toiminnan uudella (!) tiellä, työväenjoukkojen (NB *) sellaisen suunnitelmallisen yhteiskunnalliseen elämään puuttumisen järjestämiseksi, jonka välittömänä tarkoituksena on niiden asettaminen porvarillista oppositiota vastaan itsenäisenä voimana, joka luokka-etujensa puolesta on sille vastakkainen ja joka samaan aikaan tarjoaa sille ehdot (minkälaiset?) yhteistä tarmokasta taistelua varten yhteistä vihollista vastaan”.

Ei jokaiselle ole annettu kykyä käsittää noiden erinomaisten järkeilyjen koko syvyyttä. Rostovin mielenosoitus ¹¹⁵.

* — Nota bene — huomatkkaa. *Toim.*

jolloin monille tuhansille työläisille selitetään sosialismin päämääriä ja työväendemokratian vaatimuksia, on „mobiilisoimisen alin tyyppi”, se on tavallinen, yleisdemokraattinen tyyppi, siinä ei ole vallankumouksellisen proletariaatin ja porvarillisen opposition konkreettista vastakkainasettamista. Mutta silloin, kun erityisesti valtuutettu puhuja, jonka on nimittänyt toimeenpaneva valiokunta, joka on valittu organisaatioryhmässä, jonka ovat muodostaneet komiteamiehet ja aktiiviset työläiset, kun tämä puhuja zemstvomiesten kanssa käytyjen ennakkoneuvottelujen jälkeen esittää zemstvokokouksessa lujasti vastalauseen sitä vastaan, ettei häntä haluta kuulla, silloin se on kahden itsenäisen voiman „konkreettista” ja „välitöntä” vastakkainasettamista, silloin se on „suoranaista” vaikuttamista liberaalien taktiikkaan, silloin se on „ensimmäinen askel uudella tiellä”. Hävetkää toki, herrat! tuskinpa edes Martynovkaan „Rabotsheje Delon” pahimpina aikoina meni milloinkaan tuollaisiin tyype-ryksiin saakka!

Työläisten joukkokokoukset eteläisten kaupunkien kaduilla, kymmenet työläispuhujat, suoranaiset yhteenotot tsaarin itsevaltiuden todellisen voiman kanssa, se on „mobiilisoimisen alin tyyppi”. Sopimus zemstvomiesten kanssa puhujamme rauhallisesta esiintymisestä, puhujamme, joka sitoutuu olemaan aiheuttamatta herrojen liberaalien keskuudessa paniikkia, se on „uusi tie”. Siinä ovat ne uuden „Iskran” uudet taktilliset tehtävät, uudet taktilliset katsantokannat, joista toimitus-Balalaikinin¹¹⁶ kautta sellaisella räiskeellä tiedoitettiin koko maailmalle. Eräässä suhteessa tuo Balalaikin sanoi kuitenkin sattumalta totuuden: vanhan ja uuden „Iskran” välillä on todellakin kuilu. Niitä ihmisiä kohtaan, jotka voivat ihästelä näyttöille asetettua luokkasovintoa „uutena tienä”, vanhalla „Iskralla” ei ollut muita kuin inhon ja pilkan sanoja. *Tuo* uusi tie on meille tuttu jo kauan sitten niiden sosialismin ranskalaisten ja saksalaisten „valtiomiesten” kokemuksesta, jotka myös katsovat vanhan vallankumouksellisen taktiikan „alimmaksi tyyppiksi” eivätkä voi kyllikseen kerskua „suunnitelmallisella ja välittömällä puuttumisellaan yhteiskunnalliseen elämään” siten, että porvarillisen opposition vasemmistosiiven kanssa käydään neuvotteluja ja sen jälkeen tehdään sopimuksia työläispuhujien rauhallisista ja vaatimattomista esiintymisistä.

Liberaalisten zemstvomiesten paniikkimaisen kauhun edessä toimitus tuntee puolestaan sellaista paniikkimaista kauhua, että suosittelee kyhäämänsä „uuden” suunnitelman kannattajille tarmokkaasti „erikoista varovaisuutta”. „Äärimmäiseksi tapaukseksi ulkonaisen varovaisuuden kannalta itse tuon toimenpiteen tilanteessa”, kirjoitetaan kirjeessä, „me katsomme työläisten ilmoituksen toimittamisen valtuusmiehille postitse kotiin ja sen heittelemisen huomattavin määrin zemstvokokouksen salissa. Sitä voitaisiin epäröidä vain ollen porvarillisen vallankumouksellisuuden näkökannalla (sic!) * , jolle ulkonainen efekti on kaikki kaikessa, mutta proletariaatin luokkatietoisuuden ja omatoimisuuden suunnitelmallisen kehittämisen prosessi — ei ole mitään”.

Meidän vällemme ei ole ominaista epäröidä lentolehtisten lähettämistä ja heittämistä, mutta pöyhkeilevää ja sisällyksetöntä fraasailua me tulemme epäröimään aina. Kun lentolehtisten lähettämisen ja heittämisen yhteydessä puhutaan vakavin naamoin proletariaatin luokkatietoisuuden ja omatoimisuuden suunnitelmallisen kehittämisen prosessista, niin sitä varten pitää olla omahyväisen typeryyden sankari. Kun huudetaan koko maailmalle uusista taktillisista tehtävistä ja supistetaan kysymys lentolehtisten lähettämiseen ja heittämiseen, niin se on todella verratonta, se on mitä luonteenomaisinta puolueessamme olevan intelligentin suuntavivahteen edustajille, jotka nykyään, heidän uusien organisaatiosanojensa fiaskon jälkeen, hysteerisesti heittelettien hakevat taktiikan uusia sanoja. Ja heille ominaisella vaatimattomuudella he vielä jaarittelevat ulkonaisen efektin turhuudesta. Mutta ettekö te todellakaan näe, herrat, että parhaimmassa tapauksessa, teidän muka uuden suunnitelmanne täydellisen menestyksen tapauksessa työläisen esiintymisellä herrojen zemstvomiesten edessä saavutettaisiin nimenomaan vain ulkonainen efekti, mutta tuollaisen esiintymisen todella „voimakkaasta” vaikutuksesta „liberaalisten ainesten taktiikkaan” voidaan puhua vain naurattamisen vuoksi? Eiköhän asia ole päinvastoin, eiköhän todella voimakas vaikutus liberaalisten ainesten taktiikkaan ollut niillä työläisten joukkoilmoituksilla, jotka teistä näyttävät „tavallisen, yleisdemokraattisen, alimman tyyppin”

* — sillä tavalla Toim.

mielenosoituksilta? Ja jos Venäjän proletariaatin on vielä kerran suotu vaikuttaa liberaalien taktiikkaan, niin uskokaa pois, se toteuttaa tuon vaikutuksensa joukkorynnistyksellä hallitusta vastaan eikä sopimuksella zemstvomiesten kanssa.

IV

Poliisin armollisella luvalla aloitettu zemstvokamppailu, Svjatopolk-Mirskin ja hallituksen puolivirallisten lehtien hempeät puheet, liberaalisen lehdistön äänensäyvyn kohoaminen, niin sanottujen sivistyneiden yhteiskuntapiirien pirstyminen,— kaikki tuo asettaa työväenpuolueen eteen mitä vakavimpia tehtäviä. Mutta „Iskran” toimituksen kirjeessä nuo tehtävät on muotoiltu aivan nurinkurisesti. Juuri tällä ajankohdalla proletariaatin poliittisen toiminnan keskeisenä polttopisteenä täytyy olla se, että järjestetään voimakas vaikuttaminen hallitukseen eikä liberaaliseen oppositioon. Juuri nykyään on vähimmän sopivaa työläisten sopimukset zemstvomiesten kanssa rauhallisesta mielenosoituksesta,— sopimukset, jotka muuttuisivat kiertämättömästi pelkiksi pilanäytelmäefektien rakentelemisiksi,— tarpeellisinta on proletariaatin valveutuneimpien, vallankumouksellisimpien ainesten yhteenliittäminen vapauden puolesta käytävän ratkaisevan taistelun valmistelemiseksi. Juuri nykyään, jolloin meidän perustuslaillisessa liikkeessämme on alkanut ilmetä selvästi kaikkinaisen, ja erikoisesti venäläisen, porvarillisen liberalismiin ikivanhoja syntejä: fraasailun tavaton kehitys, teoista eroavan sanan väärinkäyttäminen, aito poroporvarillinen luottavaisuus hallitukseen ja jokaiseen ketunhätäpolitiikan sankariin,— juuri nykyään ovat erikoisen tahditomia fraasit herrojen zemstvomiesten peloittelemisen ja paniikin epäsuotavuudesta, taantumuksen vipusimesta y.m., y.m. Juuri nykyään on tärkeintä lujittaa vallankumouksellisessa proletariaatissa sitä varmaa vakaumusta, että nykyinen „vapausliike yhteiskuntapiireissä” osoittautuu kiertämättä ja väistämättä samanlaiseksi saippuakuplaksi kuin aikaisemmatkin, ellei siihen sekaannu työläisjoukkojen voima, joukkojen, jotka ovat kykeneviä ja valmiita kapinaan.

Poliittinen kiihtymys mitä erilaisimmissa kansankerroksissa, mikä on kapinan mahdollisuuden välttämätön ehto ja sen menestyksen tae, proletariaatin aloitteen tukemisen tae,

yhä laajenee, kasvaa ja kärjistyy. Sen vuoksi olisi hyvin epäviisasta, jos nyt joku taaskin saisi päähänsä huutaa viipymättömästä rynnäköstä, kutsua nyt heti järjestäytymään rynnäkköriveihin ¹¹⁷ j.n.e. Tapausten koko kulku on takeena siitä, että tsaarihallitus sotkeutuu lähitulevaisuudessa vieläkin enemmän, suuttumus sitä kohtaan tulee vieläkin uhkaavammaksi. Hallitus sotkeutuu kiertämättömästi myöskin alkamassaan zemstvoperustuslaillisuudella leikkimisessä. Samoin kuin siinä tapauksessa, että se tekee mitättömän pieniä myönnytyksiä, niin myöskin siinä tapauksessa, että se ei tee minkäänlaisia myönnytyksiä, tyytymättömyys ja suuttumus käy kiertämättömästi vieläkin laajemmaksi. Hallitus sotkeutuu väistämättömästi myös siinä häpeällisessä ja rikollisessa Mantshuria-seikkailussaan, joka tuo mukanaan poliittisen kriisin niin ratkaisevan sotilaallisen tappion tapauksessa kuin myös Venäjälle toivottoman sodan pitkittämistapauksessa.

Työväenluokan asiana on laajentaa ja lujittaa organisatiotaan, kymmenkertaistaa agitaatiota joukkojen keskuudessa käyttäen hyväkseen hallituksen kaikkinaista horjuntaa, propagoiden kapina-aatetta, selittäen kapinan välttämättömyyttä kaikkien niiden puolinaisten ja epäonnistumaan tuomittujen „askeleiden” esimerkillä, joista nykyään pidetään niin suurta melua. Sanomattakin on selvää, että työläisten pitää reagoida zemstvoanomuksiin järjestämällä kokouksia, levittämällä lentolehtisiä, järjestämällä siellä, missä on riittävästi voimia, mielenosoituksia kaikkien sosialidemokraattisten vaatimusten esittämiseksi, välittämättä herrojen Trubetskoiden „paniikista”, huolimatta siitä, että poroporvarit parkuvat taantumuksen vipusimesta. Ja jos kerran otetaan rohkeus puhua etukäteen ja vielä ulkomailta käsin *joukkomielenosoitusten* (sillä ei-joukkoluontoiset ovat jo kokonaan merkitystä vailla) mahdollisesta ja toivotusta korkeimmasta tyypistä, jos kerran kosketellaan kysymystä mielenosoittajain voimien keskittämisestä yhden taikka toisen talon edustalle, niin me osoittaisimme juuri ne talot, joissa ratkaistaan poliisiasioita työväenliikkeen vainoamiseksi, me osoittaisimme poliisi-, santarmi- ja sensuurihallitusten talot, poliittisten „rikollisten” vankeuspaikat. Työläisten antamana vakavana tukena zemstvoanomuksille täytyy olla iskun antaminen kansan vihollisille eikä sopimus niistä ehdoista, joilla zemstvomiehет voisivat puhua kansan

nimessä. Ja tuskin voidaan epäillä sitä, etteikö ajatus tällaisesta mielenosoituksesta saisi osakseen proletariaatin kannatusta. Työläiset kuulevat nyt joka puolelta mahtipontisia fraaseja ja suuria lupauksia, näkevät vapauden todellisen — vaikkakin mitättömän pienen, mutta kuitenkin todellisen — laajenemisen „yhteiskuntapiirejä” varten (kurin höllentäminen zemstvoihin nähden, epäsuosioon joutuneiden zemstvomiesten palaaminen, liberaalista lehdistöä vastaan riehuminen laimeneminen), mutta työläiset eivät näe kerrassaan mitään, mikä laajentaisi heidän poliittisen taistelunsa vapautta. *Proletariaatin* vallankumouksellisen rynnistyksen painostamana hallitus antoi *liberaaleille* luvan puhua vapaudesta! Pääoman orjien oikeudettomuus ja nöyryytys esiintyy proletaarien silmien edessä nyt vieläkin räikeämpänä. Työläisillä ei ole kaikkialla järjestöjä poliittisten asiain verrattain vapaata (venäläiseltä näkökannalta vapaata) käsittelyä varten, työläisillä ei ole kokoussaleja, työläisillä ei ole omia sanomalehtiä, työläisten luo ei palauteta heidän tovereitaan vankiloista ja karkoituspaikoilta. Työläiset näkevät nyt, että sen karhun taljaa,— jota he eivät ole vielä tappaneet, mutta jonka he ja vain he, proletaarit, ovat vakavasti haavoittaneet,— että tuota taljaa alkavat jakaa herrat liberaaliset porvarit. Työläiset näkevät, että herrat liberaaliset porvarit heti ensimmäisellä kerralla, ryhtyessään jakamaan tuota tulevaa taljaa, alkavat kirskutella hampaitaan ja karjua porvarillisen vallan ja rauhallisuuden armottomia vihollisia, „äärimmäisiä puolueita” vastaan, „sisäisiä vihollisia” vastaan. Ja työläiset nousevat vieläkin rohkeammin, vieläkin suuremmin joukoin, nujertaakseen karhun, vallatakseen *itselleen* voimalla sen, mikä herroille liberaaliporvareille luvataan antaa armopalana,— kokoon-tumisvapauden, työväenlehdistön vapauden, täydellisen poliittisen vapauden sosialismin täydellisen voiton puolesta käyttävää laajaa ja avointa taistelua varten.

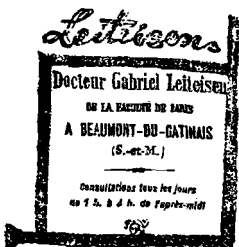
Me julkaisemme tämän kirjasen päällekirjoituksella: „Vain puolueen jäsenille” sen vuoksi, että sellaisella päällekirjoituksella varustettuna on julkaistu „Iskran” toimituksen „kirje”. Asian olemuksen kannalta „konspiraatio” tuollaisen suunnitelman suhteen, joka pitää tiedoittaa kymmeniin kaupunkeihin, käsitellä sadoissa työläiskerhoissa,

selittää agitaatiolehtisissä ja julisteissa, on suorastaan naurettavaa. Se on eräs näyte siitä kansliasalaisuudesta, jonka on jo pannut merkille toimituksen ja Neuvoston käytännöllisessä työssä tov. Galerka („Uudelle tielle”). Vain yhdeltä näkökannalta voitaisiin puolustaa toimituksen kirjeen salaamista laajalta yleisöltä yleensä ja liberaaleilta erikoisesti: tuollainen kirje saattaa puolueemme jo kovin huonoon valoon...

Tämän kirjasen lukijapiirin rajoittaminen raukeaa sen vuoksi, että meidän niin sanottu puoluelehden toimitus on julkaissut siihen vastauksen muka puolueen jäseniä varten, mutta tosiasiallisesti tiedoittaa sen vain vähemmistön kokouksille eikä toimita sitä enemmistöön kuuluville tunnetuille puolueen jäsenille.

Jos „Iskra” päättää olla tunnustamatta meitä puolueen jäseniksi (samaan aikaan peläten sanoa sitä suoraan), niin meille ei jää muuta neuvoksi kuin tyytyä katkeraan kohta-loomme ja tehdä tuollaisesta päätöksestä tarpeelliset johtopäätökset.

Joulukuun 22 p:nä 1904

Beaumont, le 14 décembre 1904

W. I. Lenin

Preparant

1. Enquêter sur la possibilité d'obtenir un diplôme de pharmacien (ou de docteur en médecine), ou d'obtenir un diplôme de pharmacien et d'être admis à exercer la médecine en France.
 2. Il faut savoir, d'après les lois, si le pharmacien peut exercer sa profession en France, et si ce n'est pas le cas, quelles sont les conditions à remplir.
 3. Visiter le grand pharmacien de la ville (ou de la région) et lui expliquer la situation, et lui demander s'il peut aider à obtenir le diplôme de pharmacien (ou de docteur en médecine) en France.
 4. Faire, en attendant, des études de pharmacologie et de chimie, et se procurer les livres nécessaires. Faire aussi des études de médecine, et se procurer les livres nécessaires.
 5. Obtenir le diplôme de pharmacien (ou de docteur en médecine) en France, et exercer la profession de pharmacien (ou de médecin) en France.
 6. Faire un rapport sur la situation, et le transmettre au comité de pharmacie.
 7. Il faut passer l'examen de pharmacie, et obtenir le diplôme de pharmacien (ou de docteur en médecine) en France, et exercer la profession de pharmacien (ou de médecin) en France.
- W. I. Leninin chargé de l'accomplissement de ces tâches.

REFERAATIN TEESIT PUOLUEEN SISÄISESTÄ TILANTEESTA

REFERAATTINI TEESIT ^{1A}

1. Jo II edustajakokouksessa iskralaisten vähemmistö ilmaisi periaatteellista horjuvaisuutta (tai lankesi virheeseen) joutuen vaaleissa liittoon aatteellisten vastustajiensa kanssa.

2. Edustajakokouksen jälkeenkin, jopa Liigassakin, vähemmistö puolusti vanhan „Iskran” periytyväisyyttä, mutta asiallisesti loittooni „Iskrasta” yhä kauemmaksi.

3. Käännöksensä aikana (№ 52) Plehanov näki selvästi, että vähemmistö muodostaa puolueen opportunistisen siiven ja taistelee kuin anarkistiset individualistit.

(Contra * Vasiljev ja Lenin kerholaisuudesta) **.

4. Organisatorisen takapajuisuutemme ja edustajakokouksen organisatorisen hajoittamisen puolustaminen, oikeaksi julistaminen ja periaatteeksi nostaminen on jo opportunismia. Kukaan ei ryhdy nykyään kannattamaan yleensä teesejä ohjelmasta versus *** säännöt etc.****

5. Enemmistön syyttäminen taloudellisen taistelun hylkimisestä, jakobiinilaisuudesta, työväen omatoimisuuden hyljeksimisestä ei ole mitään muuta kuin kaikkea perustaa vailla olevaa „Rabotsheje Delon” hyökkäilyjen toistamista „Iskraa” vastaan.

* — Vastoin. *Toim.*

** Ks. tätä osaa, ss. 133—135. *Toim.*

*** — suhteen. *Toim.*

**** — et cetera — ja niin edelleen. *Toim.*

6. III edustajakokouksen pelkääminen ja taistelu sitä vastaan täydentää sekä vähemmistön että sovittelupolitiikan valheellisen asenteen.

7. Nostaessaan kysymyksen paniikista ja ylistäessään zemstvomiesten kanssa tehtävää sopimusta rauhallisesta mielenosoituksesta sopimuksen uutena tyyppinä „Iskran” toimitus on astunut zemstvokamppailusuunnitelmassaan erittäin petolliselle ja vahingolliselle, epäilemättömästi opportunistiselle taktilliselle tielle.

Kamppailusuunnitelma on yhteydessä Staroverin virheelliseen päätöslausemaan.

*Kirjoitettu marraskuun 19
(joulukuun 2) pnä 1904*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
XVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

KIRJE TOVEREILLE

(PUOLUEEN ENEMMISTÖN ÄÄNENKANNATAJAN
ILMESTYMISEN JOHDOSTA)

Hyvät toverit! Ulkomaisten bolshevikkien suppean piirin kokouksessa ratkaistiin tänään lopullisesti kysymys, joka on periaatteellisesti ratkaistu jo kauan sitten, kysymys puolueen säännöllisesti ilmestyvän äänenkannattajan perustamisesta, joka omistetaan enemmistön periaatteiden puolustamiselle ja kehittämiseksi taistelussa sitä organisatorista ja taktillista sekasortoa vastaan, jota vähemmistö on puolueessa aiheuttanut, ja niiden Venäjällä olevien järjestöjen myönteisen työn palvelemiseksi, joita vastaan vähemmistön asiamiesten taholta käydään nykyään niin hurjaa taistelua miltei koko Venäjällä, taistelua, joka hirveästi desorganisoi puoluetta näin tärkeällä historiallisella ajankohdalla, taistelua, jota käydään alusta loppuun asti mitä häikäilemättömimmillä kahtiajakamisen keinoilla ja menetelmillä, samalla kun kahtiajakaantumista tekopyhästi valitellaan niin sanotussa puolueen Pää-äänenkannattajassa. Me olemme tehneet kaikkemme, jotta taistelua käytäisiin puoluekantaista tietä, me olemme tammikuusta lähtien puolustaneet edustajakokouksen koollekutsumista ainoana arvokkaana puoluekantaisena ulospääsynä mahdottomasta tilanteesta. Nykyään on käynyt jo selvääkin selvemmäksi, että vähemmistön puolelle loikanneen Keskuskomitean miltei koko toiminta on omistettu raivokkaalle taistelulle edustajakokousta vastaan, että Neuvosto on ryhtynyt mitä mahdottomimpiin ja sallimattomimpiin vehkeilyihin edustajakokouksen lykkäämiseksi. Neuvosto yrittää panna suorastaan myttyyn edustajakokouksen koollekutsumisen: ken ei ole siitä vielä vakuuttunut lukemalla „Iskran” №№ 73—74 liitteistä sen viime päätöksiä, se näkee sen Orlovskin kirjoittamasta (äskettäin ilmestyneestä) kirjastamme: „Neuvosto puoluetta vastaan”¹¹⁹. Nykyään on käynyt selvääkin selvemmäksi, että liittymättä yhteen ja antamatta vastaiskua niin sanotuille keskukselimillemme enemmistö ei voi suojata asemiaan, suojata

puoluekantaisuutta sen taistelussa kerholaisuutta vastaan. Venäjän bolshevikit ovat asettaneet yhteenliittymisensä jo kauan sitten päiväjärjestykseen. Palauttakaa mieleenne se valtava myötätunto, minkä sai osakseen 22:n ohjelmallinen (puolueemme sisäisen taistelun ohjelman mielessä) päätöslauselma *; palauttakaa mieleenne Moskovan komitean painettuna julkaisema (lokakuu 1904) 19:n julkilausuma; ja vihdoin, miltei kaikille puolueen komiteoille on tunnettua, että aivan viime aikoina on pidetty ja osittain vielä pidetään useita enemmistökomiteoiden välisiä erillisiä konferensseja ¹²⁰, tehdään mitä tarmokkaimpia ja määrätietoisimpia yrityksiä enemmistökomiteoiden liittämiseksi lujasti yhteen vastaiskun antamiseksi Neuvostossa, Pää-äänenkannattajassa ja Keskuskomiteassa oleville riehaantuneille bonapartisteille.

Toivomme, että aivan lähitulevaisuudessa nämä yritykset (oikeamminkin nämä askeleet) saatetaan yleiseen tietoon, kun niiden tulokset tekevät mahdolliseksi puhua määritellysti siitä, mitä on jo saavutettu. Ilman erityistä kustantamo enemmistön puolustautuminen on ollut tietysti aivan mahdotonta. Kuten jo ehkä puoluekirjallisuudestamme tiedättekin, uusi Keskuskomitea on suorastaan häätännyt meidän kirjasemme (vieläpä jo ladottujen kirjasten kansilehdetkin) puolueen kirjapainosta, muuttaen sen siten kerhokirjapainoksi, ja hylännyt ulkomaisen enemmistön ja venäläisten komiteoiden, esim. Riian komitean, suoranaiset ehdotukset enemmistön kirjallisuuden toimittamisesta Venäjälle. Puolueen yleisen mielipiteen väärentäminen on hahmottunut täysin selvästi uuden Keskuskomitean järjestelmällisenä taktiikkana. Oman kustantamon laajentamisen ja omien kuljetuskeinojen järjestämisen välttämättömyys on tullut meille kiertämättömäksi. Komiteat, jotka ovat katkaisseet toverilliset suhteensa Pää-äänenkannattajan toimitukseen (ks. Danin tunnustusta, jonka hän teki selostuksessa Genevessä syyskuun 2 p:nä 1904 pidetystä kokouksesta ¹²¹ — mielenkiintoinen kirjanen), eivät ole voineet eivätkä voi tulla toimeen ilman säännöllisesti ilmestyvää äänenkannattajaa. Puolue on ilman äänenkannattajaa, äänenkannattaja on ilman puoluetta! Tuo surullinen tilanne, jonka enemmistö totesi jo elokuussa, vei järkkymättä ainoaan ulospääsyyn — oman

* Ks. tätä osaa, ss. 441—449. *Toim.*

äänenkannattajan perustamiseen. Nuoret kirjallisuusvoimat, jotka ovat saapuneet ulkomaille tukemaan venäläisten työntekijäin enemmistön elintärkeää asiaa, vaativat, että niitä käytettäisiin. Myös monet Venäjällä olevat puoluekirjailijat vaativat tiukasti äänenkannattajaa. Perustaessamme sellaisen äänenkannattajan, todennäköisesti „Vperjod”-nimisen, me toimimme täydellisessä sopusoinnussa Venäjän bolshevikijoukon kanssa, täydellisessä sopusoinnussa puolue-taistelussa käyttäytymisemme kanssa. Me tartuimme tähän aseeseen sen jälkeen, kun olimme vuoden kuluessa kokeilleet kaikkia, kerrassaan kaikkia yksinkertaisempia, puolueelle säästeliäämpiä ja työväenliikkeen etuja paremmin vastaavia teitä. Me emme lainkaan hylkää taistelua edustajakokouksen puolesta, vaan haluamme päinvastoin laajentaa, yleistää ja tukea tuota taistelua, haluamme auttaa komiteoita ratkaisemaan niiden eteen nousseen edustajakokousta koskevan uuden kysymyksen Neuvoston ja Keskuskomitean sivu,— Neuvoston ja Keskuskomitean tahtoa vastaan,— kysymyksen, joka vaatii kaikinpuolista vakavaa käsittelyä. Me esiinnyimme avoimesti niiden katsomusten ja tehtävien nimessä, jotka on monissa kirjasissa jo kauan sitten selitetty koko puolueelle. Me taistelemme ja tulemme taistelemaan johdonmukaisen vallankumouksellisen suunnan puolesta sitä sekasortoa ja horjuntaa vastaan, jota ilmenee sekä organisatorisissa että taktillisissa kysymyksissä (ks. hirveän sotkuista uuden „Iskran” kirjettä puoluejärjestöille, joka on julkaistu vain puolueen jäsenille ja peitetty julkisuudelta ¹²²). Tiedotus uuden äänenkannattajan julkaisemisesta ilmestyy luultavasti viikon tai suunnilleen viikon kuluttua. Ensimmäinen numero noin 1—10 pnä tammikuuta uutta lukua. Toimituskollegioon tulevat osallistumaan kaikki tähän mennessä enemmistön keskuudesta nousseet kirjailijat (Rjadovoi, Galerka, Lenin, Orlovski, joka työskenteli säännöllisesti „Iskrassa” 46. numerosta 51. numeroon asti, jolloin sitä hoitivat Lenin ja Plehanov, ja lisäksi hyvin arvokkaita nuoria kirjailijavoimia). Käytännöllisen johtamisen ja monimutkaisen levitysasian, asiamieskunnan y.m., y.m. järjestämisen kollegio muodostetaan (ja osittain on jo muodostettu) ¹²³ sillä perustalla, että koko joukko venäläisiä komiteoita (Odessan, Jekaterinoslavin ja Nikolajevin komiteat, 4 kaukasialaista komiteaa ja muutamat pohjoiset komiteat, joista pian saatte seikkaperäiset tiedot)

välittömästi antavat määrättyjä tehtäviä määrätyille tovereille. Me käännyimme nyt kaikkien toverien puoleen pyytäen kaikkinaista tukea. Me tulemme hoitamaan äänenkannattajaa sillä ehdolla, että se tulee olemaan venäläisen liikkeen eikä missään tapauksessa ulkomaisen kerhon äänenkannattaja. Sitä varten on ennen kaikkea ja eniten tarpeen mitä tarmokkain „kirjallinen” tuki, oikeamminkin kirjallinen osallistuminen Venäjältä. Sanan „kirjallinen” alleviivaan ja panen sitaatteihin kiinnittääkseni heti huomiota sen erikoiseen ajatukseen ja varoittaakseni väärinkäsityksestä, joka on hyvin tavallinen ja asialle hirveän vahingollinen. Se on väärinkäsitystä, että muka nimenomaan kirjailijat ja vain kirjailijat (tämän sanan ammatillisessa mielessä) kykenevät osallistumaan menestyksellisesti äänenkannattajaan; päinvastoin, äänenkannattaja tulee olemaan elävä ja elinvoimainen silloin, kun viittä johtavaa ja vakituisesti kirjoittavaa kirjailijaa kohti on viisisataa ja viisituhatta eikirjailijatyöntekijää. Eräs vanhan „Iskran” puutteellisuuksista, josta pyrin sitä aina vapauttamaan (ja joka on kasvanut uudessa „Iskrassa” hirvittäviin mittoihin), oli heikko työ sen hyväksi Venäjältä käsin. Silloin me julkaisimme aina miltei poikkeuksetta kaiken Venäjältä lähetetyn aineiston. Todella elävän äänenkannattajan on julkaistava lähetetystä yksi kymmenesosa ja käytettävä muu informaatioon ja kirjailijoiden ohjaukseen. Asia vaatii, että meille kirjoittelisi mahdollisimman suuri määrä puolue työntekijöitä, kirjoittelisi nimenomaan tavallisessa mielessä eikä tämän sanan kirjallisessa mielessä.

Vieraantuneisuus Venäjästä ja kirotnun ulkomaisen suon henkeäahdistava ilmapiiri painavat täällä niin voimakkaasti, että ainoana pelastuksena on elävä yhteys Venäjään. Älkööt unohtako tätä ne, jotka ei vain sanoissa, vaan teoissa haluavat katsoa (ja haluavat *tehdä*) äänenkannattajamme koko „enemmistön” äänenkannattajaksi, venäläisten työntekijäin joukon äänenkannattajaksi. Jokainen, joka katsoo tämän äänenkannattajan omakseen ja joka käsittää sosialidemokraatin — puolueen jäsenen velvollisuudet, hylätköön kerta kaikkiaan porvarillisen tavan ajatella ja toimia siten, kuin on tapana tehdä legaalisten sanomalehtien suhteen: *heidän* asiansa on muka kirjoittaa, mutta meidän lukea. Sosialidemokraattisen lehden hyväksi on työskenneltävä kaikkien sosialidemokraattien. Me pyydämme kirjeenvaihtajiksemme

kaikkia ja erikoisesti työläisiä. Antakaamme työläisille laajempi mahdollisuus kirjoittaa lehtemme, kirjoittaa aivan kaikesta, kirjoittaa mahdollisimman paljon arkipäiväisestä elämästään, harrastuksistaan ja työstään — ilman tuota aineistoa sosialidemokraattinen äänenkannattaja tulee olemaan nollan arvoinen eikä se ansaitse sosialidemokraattisen lehden nimeä. Sitä paitsi me pyydämme kirjoittamaan *kirjeenvaihtoa* varten, ei lainkaan sanomalehtikirjeitä, s.o. ei painatusta varten, vaan toverillista kanssakäymistä varten toimituksen kanssa ja tietojen toimittamiseksi sille ei ainoastaan faktoista, tapahtumista, vaan myöskin mielialoista ja liikkeen arkipäiväisistä „ei-mielenkiintoisista”, tavallisista, totunnaisista puolista. Kun ette ole olleet ulkomailla, te ette voi kuvitellakaan, kuinka tarpeellisia ovat meille sellaiset kirjeet (ja konspiratiivista niissä ei ole kerrassaan mitään, ja sellaisen kirjeen kirjoittaminen ilman salakirjoitusta kerran viikossa, kaksi kertaa viikossa on todellakin täysin mahdollista jopa kuormitetuimmallekin henkilölle). Kirjoittakaa meille työläiskerhoissa käydyistä keskusteluista, noiden keskustelujen luonteesta, opintotilaisuuksien aiheista, työläisten tarpeista, propagandan ja agitaation tilasta, yhteyksistä yhteiskuntapiireihin, sotaväkeen ja nuorisoon, eniten kirjoittakaa työläisten tyytymättömyydestä meihin, sosialidemokraatteihin, työläisten kummasteluista, vaatimuksista, vastalauseista j.n.e. Asiain käytännöllisen järjestämisen tilaa koskevat kysymykset ovat nykyään erikoisen mielenkiintoisia, eikä ole muuta keinoa toimituksen tutustuttamiseksi noihin kysymyksiin kuin vilkas ei korrespondenttiluontoinen, vaan aivan toverillista laatua oleva kirjeenvaihto; ei tietenkään jokaisella ole kykyä ja halua kirjoittaa, mutta... älä sano: en mahda, vaan sano: en tahdo; kun vain halutaan, niin jokaisesta kerhosta, jokaisesta pienimmästäkin, toisarvoisimmastakin ryhmästä (toisarvoiset ovat usein erittäin mielenkiintoisia, sillä ne suorittavat toisinaan asiasta tärkeimmän, joskin näkymättömän osan) voidaan löytää aina yksi tai kaksi toveria, jotka voisivat kirjoittaa. Täällä olemme järjestäneet sihteeristön heti laajalle perustalle käyttäen hyväksi vanhan „Iskran” kokemusta, ja teitä pyydämme ottamaan huomioon, että *jokainen*, poikkeuksetta jokainen, joka ryhtyy asiaan kärsivällisesti ja tarmokkaasti, pääsee helposti siihen, että kaikki hänen kirjeensä tai yhdeksän kymmenesosaa niistä pääsevät

perille. Näin puhun vanhan „Iskran” 3-vuotisen kokemuksen perusteella, „Iskran”, jolla oli monia tällaisia kirjeenvaihtaja-ystäviä (jotka useinkaan eivät tunteneet ketään toimittuksesta), jotka pitivät yllä mitä huolellisinta kirjeenvaihtoa. Poliisi on jo kauan sitten ollut aivan kykenemätön sieppaamaan ulkomaakirjeitä (niitä siepataan vain aivan satunnaisesti lähettäjän tavattoman huolimattomuuden vuoksi), ja vanhan „Iskran” saama aineisto saapui aina valtaosaltaan mitä tavallisinta tietä tavallisissa kirjeissä meidän osoitteillamme. Erikoisesti haluaisimme varoittaa siitä tavasta, että kirjeenvaihto keskitetään vain komiteaan ja vain sihteereille. Mikään ei ole vahingollisempaa kuin tuollainen monopoli. Niin välttämätöntä kuin on yhtenäisyys toiminnassa, päätöksessä, niin väärää se on yleisessä informaatiossa, kirjeenvaihdossa. Hyvin, hyvin usein on asia niin, että erikoisen mielenkiintoisia kirjeitä saadaan verrattain „sivullisilta” (komiteoista etäällä olevilta) henkilöiltä, jotka *raittimmin* havaitsivat paljon sellaista, mikä on liian tavallista ja minkä kokenut vanha työntekijä jättää huomaamatta. Saakoot nuoret työntekijät enemmän mahdollisuuksia kirjoittaa meille: sekä nuoriso, työntekijät, „keskuslaiset”, organisaattorit että pika- ja joukkokokousten tavalliset riviosallistajat.

Vain silloin ja vain tällaisen laajan kirjeenvaihdon kautta me voimme kaikki yhdessä tehdä lehdestämme *Venäjän työväenliikkeen* todellisen äänenkannattajan. Pyydämme hartaasti, että tämä kirje luettaisiin kaikissa ja kaikenlaisissa kokouksissa, kerhoissa, alaryhmissä y.m., y.m. mahdollisimman laajalti ja että meille kirjoitettaisiin, kuinka työläiset ottivat vastaan tämän kehoituksen. Ajatukseen työväen („kansantajuinen”) ja yleisen — johtavan — intelligentin äänenkannattajan erottamisesta me suhtaudumme hyvin skeptillisesti: me haluaisimme, että sosialidemokraattinen sanomalehti olisi koko liikkeen äänenkannattajana, että työväen sanomalehti ja sosialidemokraattinen sanomalehti sulautuisivat samaksi äänenkannattajaksi. Onnistua se voi vain saadessaan mitä aktiivisinta kannatusta työväenluokalta.

Toveriterveisin *N. Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 29
(joulukuun 12) pnä 1904

Julkaistu joulukuussa 1904
erillisenä lehtisenä

Julkaistaan
lehtisen tekstin mukaan

**ILMOITUS JA ASIAKIRJOJA
KESKUSELINTEN
ERKAANTUMISESTA
PUOLUEESTA**

*Kirjoitettu joulukuun
9 (22) pnä 1904*

*Julkaistu erillisenä kirjasena
tammikuussa 1905 Genevessä*

*Julkaistaan
kirjasen tekstin mukaan*

„Iskran” 77. numerossa kolme Keskuskomitean jäsentä, jotka puhuvat koko Keskuskomitean nimessä, haastavat tov. N:n¹²⁴ sovinto-oikeuteen „puolueen desorganisointitarkoituksessa tehdystä väärästä ilmoituksesta”. Tuo muka väärä ilmoitus on tehty „Keskuskomitean jäsenen kautta, joka ei osallistunut julkilausuman laadintaan”, s.o. minun kauttani. Koska olen läheisessä suhteessa asiaan, ja myöskin tov. N:ltä saamani valtuuden nojalla katson itseni oikeutetuksi ja velvolliseksi osallistumaan sovinto-oikeuskäsittelyyn esittämällä seuraavan syytöksen Keskuskomitean jäseniä Glebovia, Valentinia ja Nikititshiä vastaan.

Minä syytän heitä laittomista, vääristä, muodollisesti ja moraalisesti sallimattomista teoista Keskuskomitean kanssa-jäseniään kohtaan ja koko puoluetta kohtaan.

Koska nuo väärät tiedot tavattomasti pitkittävät ja kärjistävät puoluekriisiä, vaikuttaen sitä paitsi mitä välittömimmin puolueyöntekijäin joukkoon, pidän ehdottoman välttämättömänä käsittelyn julkisuutta kaikessa siinä, missä ei ole konspiratiivisia salaisuuksia, ja siksi esitän yksityiskohtaisesti syytökseni sisällön.

1. Syytän kolmea Keskuskomitean jäsentä, Glebovia, Valentinia ja Nikititshiä, puolueen järjestelmällisestä pettämisestä.

1) Syytän heitä siitä, että he ovat väärinkäyttäneet puolueen II edustajakokoukselta saamaansa valtaa tukahduttaakseen puolueen yleistä mielipidettä, joka on ilmennyt agitaationa III edustajakokouksen puolesta. Heillä ei ollut minkäänlaista oikeutta tukahduttaa tuota agitaatiota, joka on puolueen jokaisen jäsenen eittämätön oikeus. Muun muassa heillä ei ollut minkäänlaista oikeutta laskea hajalle

Etelän byroota edustajakokouksen puolesta harjoitetun agitaation vuoksi. Heillä ei ollut enempää muodollista kuin moraalistakaan oikeutta antaa minulle puolueen Neuvoston jäsenenä moitetta siitä, että äänestin Neuvostossa edustajakokouksen puolesta;

2) — siitä, että he salasivat puolueelta komiteoiden päätöslauselmia, joissa ne puolsivat edustajakokouksen koollekutsumista, ja spekuloiden heitä kohtaan ylimmän puolue-elimen jäsenenä osoitetulla luottamuksella johtivat harhaan komiteoita selostamalla niille asioiden tilaa puolueessa aivan väärin. He estivät totuuden selville ottamista kieltäytymällä täyttämästä Riian komitean pyyntöä 22:n päätöslauselman julkaisemisesta ja levittämisestä sekä myös enemmistön kirjallisuuden hankkimisesta Venäjälle sillä tekosyillä, että tuo kirjallisuus ei ole puoluekirjallisuutta;

3) — siitä, että agitaatiossaan edustajakokousta vastaan he eivät kaihtaneet edes paikallisen työn desorganisointitakaan vetoamalla paikallisjärjestöihin komiteoita vastaan, jotka olivat esiintyneet edustajakokouksen koollekutsumisen puolesta, kaikin tavoin halventamalla näitä komiteoita paikallisten työntekijäin edessä ja horjuttamalla siten komitean ja paikallisjärjestöjen välistä luottamusta, jota ilman ei ole mahdollista minkäänlainen työ;

4) — siitä, että Neuvostossa olevan Keskuskomitean edustajan kautta he osallistuivat Neuvoston päätösten laadintaan III edustajakokouksen koollekutsumisen ehdoista, päätösten, jotka tekivät edustajakokouksen mahdottomaksi ja poistivat siten puolueelta mahdollisuuden puolueen sisäisen konfliktin normaaliiseen ratkaisemiseen;

5) — siitä, että ilmoittaessaan komiteoille periaatteellisesta solidaarisuudestaan enemmistön kantaan nähden, ilmoittaessaan, että vähemmistön kanssa voidaan sopia vain sillä ehdolla, että vähemmistö luopuu salaisesta erillisjärjestöstään ja kooptaatiosta Keskuskomiteaan, he samaan aikaan *salassa puolueelta ja selvästi sen tahtoa vastaan* menivät vähemmistön kanssa sopimukseen seuraavilla ehdoilla: 1) vähemmistön teknillisten laitosten autonomian säilyttäminen; 2) vähemmistön kolmen kaikkein kiihkeimmän edustajan kooptointi Keskuskomiteaan;

6) syytän heitä siitä, että he ovat käyttäneet korkeimman puolue-elimen jäsenen auktoriteettiaan saattaakseen poliittiset vastustajansa epäilyksen alaiseksi. He menettelivät

epärehellisesti tov. P:n ¹²⁵ suhteen, kun tekivät *heinäkuussa* päätöksen tarkastaa juttu hänen muka petollisesta esiintymisestään Pohjoisessa komiteassa eivätkä sitten ole *aina tähän saakka* (joulukuun 22 päivään) esittäneet hänelle edes syytöstä, vaikka Glebov on monta kertaa tavannut P:n ja vaikka samainen Glebov on puolueen Neuvoston jäsenenä ottanut itselleen oikeuden nimittää „Iskrassa” „petokseksi” puolustusmahdollisuutta vaille jätetyn toverin tekoa. He lausuiivat suoranaisen valheen ilmoittaessaan, että Lidin ¹²⁶ ei ollut Keskuskomitean luottamushenkilö (Vertrauensmann). He johtivat puolueen jäseniä harhaan tarkoituksella saattaa tov. Bontsh-Brujevitsh ja hänen ekspediitiotyötovereitaan huonoon huutoon julkaisemalla „Iskrassa” (№ 77) ilmoituksen, jossa osoitetaan (ja vielä väärin) vain ekspedii-tion velat — ja tämä sen jälkeen, kun he olivat valtuutettuja kautta antaneet tov. Bontsh-Brujevitshille kirjallisen todisteen siitä, että tämä on hoitanut asioita oikein ja että tilitys on hyvässä järjestyksessä;

7) syytän heitä siitä, että he käyttivät hyväkseen Keskuskomitean entisten ulkomaisten edustajain, tov. Vasiljevin ja tov. Zverevin, poissaoloa saattaakseen huonoon huutoon puoluelaitoksia (VSDTP:n kirjasto ja arkisto Genevessä). He julkaisivat „Iskrassa” Keskuskomitean minulle tuntemattoman „edustajan” allekirjoittaman tiedoituksen, jossa kokonaan vääristelivät näiden laitosten historian ja todellisen luonteen.

II. Sitä paitsi syytän kolmea Keskuskomitean jäsentä, Glebovia, Valentinia ja Nikititshiä, useista sekä moraalisesti että muodollisesti sallimattomista teoista kollegion kanssa jäsentensä suhteen.

1) He mursivat puoluejärjestön ja -kurin kaiken perustan esittämällä minulle (tov. Glebovin kautta) uhkavaatimuksen Keskuskomiteasta eroamisesta tai edustajakokouksen puolesta agitoimisen lopettamisesta.

2) He rikkoivat sopimuksen, jonka Keskuskomitean jäsen Glebov oli heidän nimessään solminut, kun tuon sopimuksen täyttäminen kävi Keskuskomitean kokoonpanossa tapahtuneiden muutosten vuoksi heille epäedulliseksi.

3) Heillä ei ollut oikeutta julistaa heinäkuun istunnossaan tov. N Keskuskomiteasta eronneeksi kuulematta hänen kuin myöskään minun lausuntoani, sitäkin suuremmalla syyllä, kun noille kolmelle Keskuskomitean jäsenelle oli tunnettua

meidän (Keskuskomitean neljän jäsenen ¹²⁷) vaatimus, että kiistakysymys käsiteltäisiin Keskuskomitean yleisessä kokouksessa. Tov. N:n julistaminen Keskuskomitean jäseniin kuulumattomaksi ei ole asiallisestikaan oikein, sillä kolme Keskuskomitean jäsentä käyttivät tällöin väärin tov. N:n ehdollista (ja kaikkien tovereiden tietoon saattamatonta) ilmoitusta.

4) Kolmella Keskuskomitean jäsenellä ei ollut minkäänlaista oikeutta salata minulta heidän mielipiteissään tapahtunutta muutosta ja aikomuksiaan. Tov. Glebov vakuutti toukokuun lopussa, että heidän katsantokantansa on ilmaistu heidän maaliskuussa laatimassaan julkilausumassa ¹²⁸. Niin muodoin heinäkuun julkilausuma, joka eroaa perusteellisesti maaliskuun julkilausumasta, hyväksyttiin minulta salaa ja Glebovin ilmoitukset olivat petosta.

5) Glebov rikkoi sopimuksen, joka oli tehty kanssani siitä, että selostuksessa Amsterdamin kongressille ¹²⁹, jonka ottivat kirjoittaakseen Dan (edustaja Pää-äänenkannattajasta) ja hän, Glebov (edustaja Keskuskomiteasta),— ei oteta puheeksi puolueessa olevia erimielisyyksiä. Selostus, jonka laati Dan yksin, osoittautui olevan täynnä peitettyä polemiikkia ja läpeensä kyllästetty „vähemmistön” katsoimuksilla. Glebov ei esittänyt vastalauseita Danin selostusta vastaan ja osallistui siten välillisesti kansainvälisen sosialidemokratian pettämiseen.

6) Kolmella Keskuskomitean jäsenellä ei ollut minkäänlaista oikeutta kieltää minua ilmoittamasta ja julkaisemasta eriväviä mielipidettäni puolue-elämän tärkeästä kysymyksestä. Heinäkuun julkilausuma oli lähetetty Pää-äänenkannattajalle *julkaistavaksi* ennen kuin minulle annettiin mahdollisuus lausua mielipiteeni sen johdosta. Elokuun 24 p:nä lähetin Pää-äänenkannattajaan vastalauseen tuon julkilausuman johdosta. Pää-äänenkannattaja vastasi, että julkaisee vain siinä tapauksessa, jos sitä tahtovat julkilausuman kirjoittaneet kolme Keskuskomitean jäsentä. He eivät sitä tahtoneet, ja vastalauseeni he salasivat puolueelta.

7) Heillä ei ollut minkäänlaista oikeutta kieltäytyä tiedoittamasta minulle Neuvoston pöytäkirjoista ja jättää minua, ilman virallista Keskuskomiteasta erottamista, vaille kaikkia tietoja asioiden kulusta Keskuskomiteassa, uusien asiamiesten nimittämisestä Venäjälle ja ulkomaille, neuvotteluista „vähemmistön” kanssa, kassa-asioista y.m., y.m.

8) Heillä ei ollut oikeutta kooptoida Keskuskomiteaan kolmea uutta toveria (sovittelijaa) viemättä kooptointia Neuvoston kautta, kuten puolueen säännöt yksimielisyyden puuttumistapauksessa vaativat, ja yksimielisyyttä ei ollut, sillä minä esitin vastalauseeni tuota kooptaatiota vastaan.

Liite

Sen tärkeän merkityksen vuoksi, mikä Keskuskomitean kannalla on puolueen sisäisessä konfliktissa, katson tarpeelliseksi julkaista kaikkien tietoon seuraavat asiakirjat:

I. Toveri Glebovin kirjeet „kollegion” jäsenille.

a) Syyskuu.

„Pää-äänenkannattajan ja Liigan kanssa eivät suhteet ole vielä määräytyneet. Täytyy sanoa, että ilmoituksemme jälkeen ne ovat tulleet julkeiksi ja niiden ruokahalu kasvaa. Asemamme on täällä hyvin vaikea: ulkomaan on Liigan käsissä, yksityiset lähteet ovat Pää-äänenkannattajan käsissä, ja siksi olemme korvia myöten velassa. Puutteen puristamana (niskassa on velkaa liki 9.000) minun on pakko harkita jotain ulospääsyä. Siksi olen kääntynyt vähemmistön puoleen ehdotuksella, että he hahmottelisivat minulle luonnoksen niistä reformeista, jotka ovat heille toivottavia”.

b) 7 pv syyskuuta.

„Eilen illalla käytiin S:n läsnäollessa asioita koskeva keskustelu vähemmistön kolmen valtuutetun: Popovin, Blumenfeldin ja Martovin kanssa”.

Kysymyksistä, jotka käsiteltiin tässä kokouksessa, joka Glebovin sanojen mukaan muuttui „rauhan valmistelun alustavaksi kokoukseksi”, mainitsemme seuraavat:

I. Organisaatiosuhteet ulkomailla.

„Venäjän liikkeestä huolehtimisen ottavat tehtäväkseen Keskuskomitea, Pää-äänenkannattaja ja Liiga. Keskinäisten kahnauksen poistamiseksi, työhön kiinnostuksen kohottamiseksi ja täydellistä luottamusta varten asioiden yleinen hoito annetaan Keskuskomitean, Pää-äänenkannattajan ja Liigan edustajista muodostetulle komissiolle. Keskuskomitealla on kaksi ääntä ja veto *-oikeus...”

* — kielto, jääväys. *Toim.*

II. Kuljetus.

„Pää-äänenkannattaja alistuu Keskuskomitean valvonnan alaiseksi omaten vussin autonomian. Nimittäin: ekspeditio voi olla ulkomailla vain yksi, Keskuskomitean ekspeditio. Pää-äänenkannattajan huostaan jää oman rajan hoitaminen. Kirjallisuuden jakaminen Venäjällä kuuluu Keskuskomitealle. Autonomisempaa olemassaoloa varten Pää-äänenkannattajalle annetaan etelä. Selitän. Pää-äänenkannattajalla on kuljetuskeinot. Pää-äänenkannattaja pelkää, että hallinnon vaihtuessa heiltä saatetaan riistää tie. Sen vuoksi Pää-äänenkannattaja pyytää, että heille taattaisiin tie organisatorisessa järjestyksessä”.

c) 7 pv syyskuuta.

„Eilen asioiden hoidosta solmittuun sopimukseen on täällä Dan hirveen tyytymätön, ja ehkä muutkin. Sellaista ahnasta väkeä. He haluaisivat järjestää täällä Pää-äänenkannattajan, Keskuskomitean ja Liigan edustajista ulkomaisen komitean, joka päättäisi ulkomailla kaikesta; jokaisella on tietysti vain yksi ääni. Eipä hullumpaa, vai kuinka?”

d) Syyskuu.

„Kiinnitän huomiota Neuvoston ilmaisemaan toivomukseen täydentämisestä (kysymys on Keskuskomitean edustuksen täydentämisestä Neuvostossa). Pitää valita joku Leninin tilalle, minkä hän tietenkin julistaa laittomaksi. Minä ehdottaisin, että Neuvostoon valittaisiin Dan tai Deutsch ja samalla tehtäisiin tarkka varaus, että heidät valtuutetaan vain Neuvoston istuntoihin. Minusta tuntuu, ettei ole muita, ketä valita”.

II. Keskuskomitean asiamiehen (nykyisin virallisesti Keskuskomiteaan kooptoidun) kirje тов. Gleboville:

Syyskuun 4 pnä.

„Julkilauseman vuoksi on syntynyt sellainen sekasotku, että on vaikea päästä selville. Selvää vain on: kaikki komiteat, Harkovin, Krimin, Gornozavodskin ja Donin komiteoita lukuunottamatta, ovat enemmistökomiteoita. Donin komitea on luultavasti neutraalinen, mutta tarkkaa tietoa siitä ei ole. „Enemmistö”-komiteoista ovat Riian, Moskovon, Pietarin ja Pohjoisen komitea ilmaisseet julkilauseman johdosta Keskuskomitealle epäluottamuksen, kuten jo aikaisemmin sinulle tiedoitin. Täydellisen luottamuksen on Keskuskomitea saanut vain hyvin harvoilta komiteoilta. Muut ilmaisivat sille luottamuksensa sovittamiskysymyksessä ehdolla, että epäonnistumistapauksessa kutsutaan viipymättä koolle ylimääräinen edustajakokous. Viimeksi mainittujen joukosta eräät asettavat sopimisen ehdoksi sen, että vähemmistö lakkaisi pitämästä itseään „osapuolena” ja luopuisi kooptaation vaatimuksesta „osapuolena” (?). Sellainen on tilannekuva. Sovittamisen epäonnistuessa Keskuskomitea menettää komiteoiden enemmistön luottamuksen ja sen pitää siis jo itsensä agitoida edustajakokouksen puolesta luovuttaakseen valtuutensa. Mutta komiteoiden mielialasta

näky selvästi, että edustajakokouksessa menevät läpi 22:n hengessä laaditut päätökset, s.o. toimituksen erottaminen ja toimituksen siirtäminen enemmistön käsiin, puolueen Neuvoston muuttaminen j.n.e. Mutta sitä varten, jotta sovinto tyydyttäisi komiteoita, on välttämätöntä ehto, josta sinulle jo kirjoitin — että vähemmistö hyväksyy julkilausuman ja lakkaa pitämästä itseään „osapuolena”. Jos he sen tekevät, niin luulen, että Lenin menettää Venäjällä maaperän ja rauha voidaan palauttaa. Se lauseesi, että kysymys Martovin suhteen „vähitellen” järjesty, minua ihmetytti. Toimituksen jäsenten itsepintaisuus alkaa suorastaan suuttuttaa, ja huolimatta aatteellisesta y.m. sympaatiasta heitä kohtaan minä alan menettää luottamuksen heihin poliittisina „johtajina”. Organisaatiokysymyksen he ovat täydellisesti selvittäneet, ja heidän jatkuva itsepintaisuutensa kannatuksen puuttuessa Venäjältä (sliinä on vähemmistö voimaton) tulee osoittamaan, että he lähtevät taisteluun vain paikkojen vuoksi”.

Sellainen on kaupanhieronnan alku, ja tässä on sen loppu:

Keskuskomitea lähettää komiteoille kirjeen, jossa saattaa komiteoiden tietoon, että

„Neuvottelut päättyvät aivan lähimmässä tulevaisuudessa (korkeintaan parin viikon kuluttua), mutta toistaiseksi voimme tiedoittaa, että 1) minkäänlaista vähemmistöä Keskuskomitea ei ole kokoonpanoonsa kooptoinut (tämän suhteen on olemassa jonkun liikkeellaskema juoru); ...3) neuvotteluja käydään vähemmistön kanssa siinä samassa hengessä, josta Valentin on teille tiedoittanut, s.o. jos puhutaan myönnetyksistä, niin niitä voi olla vain vähemmistön taholta ja niihin tulee kuulua Pää-äänenkannattajan luopuminen ryhmäkuntalaisesta polemiikista, vähemmistön salaisen järjestön hajallelaskeminen, jäsenten Keskuskomiteaan kooptoisesta kieltäytyminen, kaikkien laitosten (tekniikka, kuljetus, yhteys) luovuttaminen Keskuskomitealle. Vain näillä ehdoilla voidaan puolueeseen palauttaa rauha. On syytä toivoa, että niin tulee tapahtumaankin. Joka tapauksessa, jos vähemmistö ilmaisee nyt halua jatkaa entistä politiikkaansa, niin Keskuskomitea keskeyttää heti neuvottelut ja ryhtyy ylimääräisen edustajakokouksen koollekutsumiseen”.

Sillä tavalla Keskuskomitea rauhoittaa niitä komiteoita, jotka ovat ilmaisseet epäluottamuksen sitä kohtaan, mutta tässä on vähemmistön „huomattavien” toimihenkilöiden kirjeitä. Kirjeet on saatu joulukuun puolivälissä v. 1904 vanhaa lukua.

„Vihdoinkin tapasimme hampuusit. Heidän vastauksensa oli seuraava: teknillisten laitostemme autonomiaan suostuvat; mitä tulee agitaatiokomissioon, niin he ovat vastaan ollen sitä mieltä, että se (agitaation johtaminen) on Keskuskomitean välitön tehtävä, ja pitävät Keskuskomitean reformoimista tuota suunnitelmaa parempana, mutta virallisesti he eivät voi nyt kooptoida, vaan ehdottavat kolmen henkilön tosiasiallista (epävirallista) kooptoisesta vähemmistöstä (Popovin,

Fominin ja Fischerin). Me X:n kanssa tietysti heti suostuimme, ja nyt vähemmistöläinen oppositio virallisesti lakkautetaan. On kuin kivi olisi vierähtänyt pois harteilta. Näinä päivinä tulee koko Keskuskomitean kokous yhdessä meidän kanssamme, ja sitten me kutsumme koolle läheisimpien komiteoiden konferenssin.

...Me olemme tietenkin täysin varmoja siitä, että saamme Keskuskomitean käsiimme ja voimme suunnata sen miten itse haluamme. Se on sitäkin helpompaa, kun monet heistä jo tunnustavat oikeaksi vähemmistön harjoittaman periaatteellisen arvostelun... Kaikissa johdonmukaisesti kallonlujissa komiteoissa (Bakussa, Odessassa, Nizhni Novgorodissa ja Pietarissa) työläiset vaativat valinnallista systeemiä. Se on selvä merkki kallonlujan agoniasta”.

Samanaikaisesti tämän kanssa on saatu vielä toinen kirje:

„On tehty sopimus „vähemmistön” valtuutettujen ja Keskuskomitean kesken. Valtuutetut ovat antaneet kuitenkin. Mutta sen vuoksi, kun ei toimitettu „vähemmistön” ennakkokyselyä, on luonnollista, että itse kuittikaan ei ole aivan onnistunut, koska siinä ilmaistaan „luottamus” Keskuskomiteaa eikä sen yhdistämispolitiikkaa kohtaan; siinä puhutaan myöskin sulautumisesta puolueessa, myös erillisen olemassaolon lopettamisesta, mutta riittävää on jo toinen. Vihdoin tuosta kuitista puuttuu „vähemmistön” „credo”*. Tämän vuoksi on päätetty vielä viedä „vähemmistön” kaikissa järjestöissä läpi päätöslauselma, jossa on „credo” ja mainitut korjaukset, tunnustaen tietysti valtuutettujemme ja Keskuskomitean sopimus tapahtuneeksi”.

* * *

Sangen todennäköistä on, että rikospaikalla kiinnisaadut, näiden asiakirjojen paljastamat henkilöt panevat heille ominaisella „moraalisella herkkyydellä” kaikki voimansa liikkeelle kääntääkseen puolueen huomion pois asiakirjojen sisällöstä moraaliseen kysymykseen niiden julkaisemisoikeudesta. Olen varma siitä, että puolue ei salli pettää itseään tuolla silmänkääntötempulla. Ilmoitan, että otan päälleni kaiken moraalisen vastuun tästä paljastuksesta ja esitän kaikki asiaankuuluvat selitykset sovinto-oikeudessa, joka tulee käsittelemään asian kokonaisuudessaan.

* — uskon symboli, ohjelma, maailmankatsomuksen esitys. *Toim.*

**TIEDOTUS ORGANISAATIOKOMITEAN
MUODOSTAMISESTA JA VENÄJÄN
SOCIALIDEMOKRAATTISEN TYÖVÄENPUOLUEEN
III SÄÄNTÖMÄÄRÄISEN EDUSTAJAKOKOUKSEN
KOOLLEKUTSUMISESTA ¹³⁰**

Se vaikea kriisi, jota puolueemme on potanut jo puolen-toista vuoden ajan, II edustajakokouksen ajoista lähtien, on johtanut kiertämättömään ja jo kauan ennakolta nähtyyn tulokseen, keskustelinten täydelliseen eroon puolueesta. Emme ryhdy tässä kertaamaan kriisin painostavaa historiaa ja palauttamaan mieleen tosiasioita, joita on riittävästi valaistu puoluekirjallisuudessa yleensä ja muun muassa Venäjän komiteoiden ja komiteain konferenssien monissa päätöslauselmissa ja lausunnoissa. Riittävää on mainita, että viimeksi pidetty tällainen konferenssi, pohjoinen konferenssi, johon osallistuivat Pietarin, Riian, Tverin, Moskovan, Pohjoinen ja Nizhni Novgorodin komitea, valitsi byroon ja antoi sen toimeksi esiintyä Organisaatiokomitean ominaisuudessa Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen III sääntömääräisen edustajakokouksen koollekutsumiseksi viipymättä.

Nyt byroo on odottanut umpeen kaikki ne aikamäärät, joita komiteat olivat niin sanotulle Keskuskomitealle vastauksen antamiseksi asettaneet, ja tehnyt sopimuksen kolmen eteläisen (Odessan, Jekaterinoslavin ja Nikolajevin) ja neljän kaukasialaisen komitean valtuutettujen kanssa. Byroo esiintyy nyt Organisaatiokomitean ominaisuudessa ja kutsuu koolle Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen III sääntömääräisen edustajakokouksen ilman keskusten suostumusta, keskusten, jotka ovat tilivelvollisia puolueelle, mutta ovat kieltäytyneet vastuunalaisuudesta puolueen edessä.

Venäjä elää ennenkuulumattoman poliittisen nousun aikaa, ja proletariaatille lankeaa itsevaltiutta vastaan käytävän taistelun mitä suurimmat historialliset tehtävät. Kaikki

Venäjällä työskentelevät sosialidemokraatit tietävät, kuinka äärettömän suurta vahinkoa proletariaatin voimien järjestämisen ja yhteenliittämisen asialle on meidän puoluehajaannuksemme tuottanut, kuinka ääretöntä vahinkoa on kärsinyt propaganda, agitaatio ja työläisten yhteenliittäminen Venäjällä ulkomaisen kerholaisuuden turmiollisen vaikutuksen vuoksi. Ja kun kerran ulkomaisia kerhoja ja niiden suosikkeja ei voida yhdistää, niin yhdistyköön ainakin kaikki sosialidemokraattiset työntekijät Venäjällä, kaikki vallankumouksellisen sosialidemokratian johdonmukaisen suunnan kannattajat. Tällainen yhteenliittyminen on ainoa varma tie Venäjän kaikkien sosialidemokraattien tulevaan täydelliseen ja kestävään yhtenäisyyteen.

Eläköön Venäjän, eläköön kansainvälinen vallankumouksellinen sosialidemokratia!

Edustajakokouksen koollekutsumisen ehdoista Organisaatiokomitea katsoo tarpeelliseksi julkaista yleiseen tietoon seuraavaa:

1) Organisaatiokomitea tunnustaa ehdottoman oikeuden osallistua III sääntömääräiseen edustajakokoukseen päätösvaltaisella äänioikeudella kaikille Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen II edustajakokouksen vahvistamille Venäjällä oleville komiteoille ja järjestöille (Pietarin, Moskovan, Harkovin, Kievin, Odessan, Nikolajevin, Donin, Jekaterinoslavin, Saratovin, Uralin, Pohjoisen, Tulan, Tverin, Nizhni Novgorodin, Bakun, Batumin, Tiflisiin, Gornozavodskin, Siperian ja Krimin komiteoille).

2) Organisaatiokomitea tunnustaa ehdollisen oikeuden osallistua edustajakokoukseen niille komiteoille, jotka Keskuskomitea on vahvistanut toisen edustajakokouksen jälkeen (Mingrelian, Astrakanin, Orelin-Brjanskin, Samaran, Smolenskin, Riian, Kurskin ja Voronezhin komiteoille ja myös Ulkomaiselle liigalle). Kaikki nämä komiteat ovat puolueen luottamuksen menettäneiden keskusten vahvistamia. Olemme velvollisia kutsumaan ne III edustajakokoukseen, mutta vain edustajakokous itse voi lopullisesti ratkaista kysymyksen niiden osallistumisesta (komitean pätevyys, oikeus neuvottelevaan tai päätösvaltaiseen äänioikeuteen j.n.e.).

3) Organisaatiokomitea lausuu Venäjän komiteoiden

enemmistön nimessä toivomuksen, että Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen III sääntömääräiseen edustajakokoukseen osallistuisivat *kaikki* Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen niin ulkomaiset kuin venäläisetkin järjestöt ja etenkin kaikki työväenjärjestöt, jotka lukevat itsensä Venäjän sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen kuuluviksi. Näiden viimeksimainittujen osallistumista me pidämme erikoisen toivottavana sen vuoksi, että puoluekriisi ja valinnallisuusperiaatteen ja rabotshejedelolaisen demokratismin demagoginen saarnaaminen on aiheuttanut jo kokonaisen jakaantumissarjan. Pitää käyttää hyväksi edustajakokousta ja yrittää Venäjän komiteoiden enemmistön edustajain osanotolla poistaa nuo jakaantumiset tai heikentää niiden aiheuttamaa vahinkoa.

4) Organisaatiokomitea kehoittaa sen vuoksi kaikkia, jotka haluavat osallistua edustajakokoukseen, viipymättä vastaamaan ja ottamaan yhteyden siihen (jonkin komitean kautta niistä kolmestatoista, jotka yllä on mainittu).

5) Edustajakokoukseen *kutsumisen* ehdot määritellään kiistatapauksissa kahden lähimmän komitean ja Organisaatiokomiteasta olevan kolmannen henkilön päätöksellä.

6) Edustajakokoukseen *osallistumisen* ehdot (neuvottelevalla vai päätösvaltaisella äänioikeudella) komiteoille ja muille järjestöille, joita puolueen toinen edustajakokous ei ole vahvistanut, määrittelee III edustajakokous itse.

7) Edustajakokouksen ajan ja paikan määrää Organisaatiokomitea.

Kirjoitettu joulukuussa 1904

*Julkaistu ensi kerran v. 1926
V Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

HUOMAUTUKSIA

- ¹ „Kertomuksen VSDTP:n II edustajakokouksesta” Lenin kirjoitti sen taistelun kärjistymisen kaudella, jota bolshevikit kävivät menshevikien hajoitus- ja desorganisaatiotoimintaa vastaan puolueen II edustajakokouksen jälkeen. Edustajakokouksen pöytäkirjojen julkaisemiseen (tammikuuhun 1904) saakka „Kertomus” oli ainoa asiakirja, joka valaisi II edustajakokouksen tuloksia ja VSDTP:n kahtiajakaantumisen syitä.— 1.
- ² Lenin käyttää VSDTP:n II edustajakokouksen päätösvaltaisia edustajia koskevia tietoja, jotka olivat olemassa silloin, kun mandaattivaliokunta teki selostuksensa edustajakokouksen toisessa istunnossa heinäkuun 18 (31) pnä 1903. Siihen aikaan mennessä edustajakokoukseen oli saapunut 42 edustajaa: 33 edustajaa, joilla oli yksi ääni kullakin, 8 edustajaa, joilla oli kaksi ääntä kullakin, ja yhdellä Bundin ulkomaisen komitean edustajalla niinikään toistaiseksi, toisen edustajan saapumiseen saakka, oli kaksi ääntä. Bundin toisen edustajan saavuttua heinäkuun 22 (elokuun 4) pnä edustajakokouksessa oli läsnä 43 edustajaa päätösvaltaisella äänioikeudella, heistä 35 omasi kukin yhden äänen ja 8—kaksi ääntä.— 5.
- ³ T — bolshevikki P. A. Krasikov (VSDTP:n II edustajakokouksen pöytäkirjojen mukaan — P. Pavlovitsh).— 7.
- ⁴ „Borba” — ulkomainen kirjallisuusryhmä, lukeutui VSDTP:seen; muodostui itsenäisenä ryhmänä Pariisissa vuonna 1901. Sosialidemokraattisista katsantokannoista ja taktiikasta poikkeamisten, desorganisatorisen toiminnan ja Venäjän sosialidemokraattisiin järjestöihin yhteyden puuttumisen vuoksi ryhmää ei laskettu puolueen toiseen edustajakokoukseen. II edustajakokouksen päätöksellä „Borba” ryhmä laskettiin hajalle.— 8.
- ⁵ N (NN) — menshevikki E. M. Aleksandrovan salanimi (VSDTP:n pöytäkirjojen mukaan — Stein).— 8.
- ⁶ „Perebezhshik” („Loikkari”) — I. V. Tshernyshev; oli ensin „ekonomisti”, sitten siirtyi ulkomaiseen „Iskra” järjestöön, huhtikuussa 1903 loikkasi jälleen „ekonomistien” luo.— 8.

- ⁷ *Kommentaariksi Tagesordnungiin* Lenin nimittää huomautuksiaan puolueen toisen edustajakokouksen päiväjärjestyksen ja työjärjestyksen luonnokseen, jonka hän oli otsikoinut: „VSDTP:n II sääntömääräisen edustajakokouksen ohjelma”.— 16.
- ⁸ *Starover* — menshevikki A. N. Potresovin salanimi.— 17.
- ⁹ „*Zarja*” („Sarastus”) — marxilainen tieteellis-poliittinen aikakauslehti, jota „Iskran” toimitus julkaisi Stuttgartissa vuosina 1901—1902. Ilmestyi neljä numeroa.
„Zarjassa” julkaistiin seuraavat Leninin kirjoitukset: „Satunnaisia kirjoitelmia”, „Zemstvon vainoojat ja liberalismiin Hannibaliit”, ensimmäiset neljä lukua teoksesta „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat”” (otsikolla „Herrat „arvostelijat” agraarikysymyksessä”), „Katsaus maan sisäisiin asioihin”, „Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma”. Aikakauslehdessä „Zarja” julkaistiin myös Plehanovin teoreettisia kirjoituksia.— 17.
- ¹⁰ „*Revoljutsionnaja Rossija*” („Vallankumouksellinen Venäjä”) — eserrien sanomalehti, ilmestyi vuoden 1900 lopusta vuoden 1905 loppuun. Vuoden 1902 tammikuusta lähtien eserräpuolueen päääänenkannattaja.— 22.
- ¹¹ „*Huhtikuun toisen päivän juttu*” — tarkoitetaan ylioppilas Balmashevlin suorittamaa sisäministeri Sipjaginin murhaa huhtikuun 2 (15) pnä 1902.— 22.
- ¹² *Petrashevskilaisten kerho* syntyi Pietarissa XIX vuosisadan 40-luvun puolivälissä. Siihen kuului Venäjän etumaisen raznotshinetsiläisen intelligenssin (liberaaliseen ja demokraattiseen porvaristoon kuuluneen aatelittoman intelligenssin.— *Suom.*) edustajia: kirjailijoita, opettajia, ylioppilaita, pikkuvirkailijoita, upseereita y.m. Kerhon johdossa oli M. V. Butashevitsch-Petrashevski — ranskalaisen utopisti-sosialistin Ch. Fourierin seuraaja.
Petrashevskilaisten poliittiset katsantokannat eivät olleet samantlaatuisia, mutta suurin osa petrashevskilaisista esiintyi tsaarin itsevaltiutta ja maaorjuutta vastaan.
Petrashevskilaisten kerhon kanssa olivat yhteydessä kirjailijat M. J. Saltykov-Shtshedrin, F. M. Dostojevski ja runoilijat A. N. Pleshtshejev, A. N. Maikov, T. G. Shevtshenko y.m.— 27.
- ¹³ Kirjoituksessa „*Vallankumouksellisen nuorison tehtävät*” on alaotsikko „Ensimmäinen kirje”. Seuraavia kirjeitä ei kuitenkaan ilmaantunut. Kirjoitus julkaistiin myös erillisenä kirjassana mimeografapainoksena otsikolla „Ylioppilaskunnalle. Vallankumouksellisen nuorison tehtävät (Sosialidemokratia ja intelligenssi)”.
Poliisidepartementin asiakirjoissa vuosilta 1904—1905 mainitaan, että vangitsemisten ja kotitarkastusten yhteydessä Leninin kirjanen oli löydetty Jekaterinoslavissa, Nizhni Novgorodissa, Kananissa, Odessassa, Arzamasissa sekä Smolenskin ja Minskin lääneissä.— 29.
- ¹⁴ „*Student*” („Ylioppilas”) — vallankumouksellisen ylioppilaskunnan sanomalehti. Ilmestyi kolme numeroa: № 1 — huhtikuussa, № 2—3 — syyskuussa 1903.— 29.

- ¹⁵ „*Osvobozhdenije*” („Vapautus”) — liberaalis-monarkistisen porvariston kerran kahdessa viikossa ilmestynyt aikakauslehti; sitä julkaistiin ulkomailla vuosina 1902—1905 P. B. Struven toimittamana. Myöhemmin „osvobozhdenijelaiset” muodostivat Venäjän tärkeimmän porvarillisen puolueen — kadettipuolueen — ydinjoukon. — 29.
- ¹⁶ Tämän suunnitelman mukaan kirjoitettua Leninin kirjoitusta ei ole löydetty. Suunnitelman viimeistä kohtaa — Bundista — Lenin on kelutellyt kirjoituksessa „Maksimimäärä julkeutta ja minimimäärä logiikkaa” (ks. tätä osaa, ss. 46—52). — 44.
- ¹⁷ „*Nomadi*”-kauden päättyminen — sosialidemokraattisten järjestöjen aatteellisen ja organisatorisen hajanaisuuden loppu. — 44.
- ¹⁸ „*Poslednije Izvestija*” („Viime Tiedot”) — aikakausbulletiini, sitä julkaisi Bundin ulkomainen komitea vuodesta 1901 vuoteen 1906. — 47.
- ¹⁹ *Stonismi* — taantumuksellis-natsionalistinen suunta juutalaisen porvariston keskuudessa. — 50.
- ²⁰ *Keskuskomitean jäsen* — F. V. Lengnik (salanimet — Vasiljev, Kol). — 53.
- ²¹ „*Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomaisen liigan*” toinen edustajakokous pidettiin 13—18 (26—31) p:nä lokakuuta 1903 Genevessä; kutsuttiin koolle menshevikkien vaatimuksesta. Edustajakokouksessa oli läsnä enemmistön kannattajain 15 edustajaa (18 ääntä) Leninin johdolla, vähemmistön kannattajain 18 edustajaa (22 ääntä) ja yksi edustaja (2 ääntä), joka ei kuulunut bolshevikkeihin eikä menshevikkeihin.
Edustajakokouksen päiväjärjestyksen peruskysymyksenä oli Leninin selostus — Lenin oli Liigan edustaja VSDTP:n II edustajakokouksessa. Leninin jälkeen puhui Martov puolustaan menshevikkien opportunistisia ja tehden parhaavia hyökkäyksiä bolshevikkeja vastaan. Lenin ja hänen kannattajansa poistuivat Liigan edustajakokouksesta. Puolueen II edustajakokouksen päätöksiin alistumattomuudesta Keskuskomitea ja puolueen Neuvosto julistivat Liigan edustajakokouksen laittomaksi. — 55.
- ²² *Referaatin kansallisuuskysymyksestä* Lenin laati „Iskralle” myöhemmin kirjoituksen „Kansallisuuskysymys ohjelmassamme” muodossa (ks. Teokset, 6. osa, ss. 438—447). — 60.
- ²³ *PPS* (Puolan sosialistinen puolue) — vuonna 1892 perustettu pikku-porvarillinen natsionalistinen puolue. — 60.
- ²⁴ „*Ilmoituksen Martovin selostuksen johdosta*” Lenin luki „Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomaisen liigan” II edustajakokouksen kolmannessa istunnossa ja jätti edustajakokouksen byroolle. Sovinto-oikeutta niiden parhaavien syytösten käsittelemiseksi, joita Martov oli edustajakokouksessa heittänyt, ei pidetty, kun

- Martovin oli marraskuun 16 (29) pnä 1903 kirjoittamassaan kirjeessä pakko tunnustaa, että Leninin rehellisyyttä ja vilpittömyyttä hän ei epäile.— 70.
- ²⁵ „*Antamatta jääneen ilmoituksen*” Lenin kirjoitti „Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomaisen liigan” II edustajakokoukselle esittämistä varten. Liigan edustajakokouksen istunnossa lokakuun 16 (29) pnä 1903 Lenin rajoittui lyhyeen suulliseen ilmoitukseen.— 72.
- ²⁶ „*Ilmoituksen puolueen Neuvoston jäsenen ja Pää-äänenkannattajan toimituksen jäsenen toimesta eroamisesta*” Lenin antoi sen jälkeen, kun Plehanov oli avoimesti kääntynyt menshevikkien puolelle ja ehdottanut, että „Iskran” toimitukseen kooptoitaisiin kaikki sen entiset toimittajat, jotka VSDTP:n II edustajakokous oli hylännyt.
Marraskuun 5 (18) pnä Lenin kääntyi Plehanovin puoleen pyynnöllä julkaista „Iskrassa” ilmoitus „Iskran” toimituksesta eroamisesta (ks. tätä osaa, s. 99). Toimituksen tiedoitus sen kokoonpanossa tapahtuneista muutoksista julkaistiin uuden, menshevistisen „Iskran” 53. numerossa 25 pnä marraskuuta 1903.— 77.
- ²⁷ *Bund* — „Juutalaisten yleinen työväenliitto Liettuassa, Puolassa ja Venäjällä” — perustettiin vuonna 1897 ja siihen kuului etupäässä Venäjän läntisten alueiden juutalaisia, käsityöläisiä. VSDTP:n I edustajakokouksessa maaliskuussa 1898 Bund liittyi VSDTP:seen. VSDTP:n II edustajakokouksessa bundilaiset asettivat vaatimuksen, että Bund on tunnustettava juutalaisen proletariaatin ainoaksi edustajaksi. Sen jälkeen, kun edustajakokous hylkäsi Bundin organisaatorisen natsionalismin, Bund erosi puolueesta.
Vuonna 1906, IV („Yhdistävän”) edustajakokouksen jälkeen, Bund liittyi uudelleen VSDTP:seen. Bundilaiset tukivat jatkuvasti menshevikkejä ja kävivät herkeämättä taistelua bolshevikkeja vastaan. Kuuluen muodollisesti VSDTP:n kokoonpanoon, Bund oli luonteeltaan porvarillis-natsionalistinen järjestö.— 78.
- ²⁸ „*Die Arbeiterstimme*” („Työväen Ääni”) — sanomalehti, Bundin pää-äänenkannattaja, ilmestyi vuosina 1897—1905.— 78.
- ²⁹ Lenin tarkoittaa VSDTP:n I edustajakokouksen Minskissä maaliskuussa 1898 hyväksymää manifestia.— 78.
- ³⁰ Tapauksen Bundin taistelusta VSDTP:n Jekaterinoslavin komiteaa vastaan Lenin on kertonut kirjoituksessa „Tarvitseeko juutalainen proletariaatti „itsenäistä poliittista puoluetta”” (ks. Teokset, 6. osa, ss. 313—318).— 83.
- ³¹ „*Die Neue Zeit*” („Uusi Aika”) — Saksan sosialidemokratian aikakauslehti, ilmestyi Stuttgartissa vuodesta 1883 vuoteen 1923. Vuosina 1885—1895 „*Die Neue Zeit*issä” julkaistiin eräitä F. Engelsin kirjoituksia. Hän antoi lehden toimitukselle usein ohjeita ja arvosteli sitä jyrkästi marxilaisuudesta-poikkeamisten vuoksi. Alkaen 90-luvun jälkipuoliskolta, F. Engelsin kuoleman jälkeen aikakauslehti, toimien kautskylaisten katsantokantojen levittäjänä, julkaisi säännöllisesti revisionistien kirjoituksia. Imperialistisen maailmansodan vuosina

(1914—1918) lehti oli keskustalaisella kannalla tukien faktillisesti sosialishovinisteja.— 85.

- ³² Lenin esittää kääntämänsä otteen ranskalaisen kielitieteilijän ja historiantutkijan Renanin teoksesta „Le judaïsme comme race et comme religion” („Juutalaisuus rotuna ja uskontona”), joka on julkaistu kirjassa: *Discours et Conférences par Ernest Renan*. Paris, 1887, p. 373 (Ernest Renan. Puheita ja julkisia luentoja, Pariisi, 1887, s. 373).— 86.
- ³³ V. V. ja Nikolai —on— XIX vuosisadan 80—90-luvun liberaalisen narodnikkilaisuuden ideologien V. P. Vorontsovin ja N. F. Danielsonin salanimiä.— 90.
- ³⁴ *Millerand* — ranskalainen „sosialisti”-reformisti, meni vuonna 1899 taantumukselliseen porvarilliseen hallitukseen.— 92.
- ³⁵ „*Julkaisematon ilmoitus*” — puolueen Keskuskomitean päätöksen luonnos, jonka Lenin esitti Keskuskomitean istunnossa marraskuun 14 (27) p:nä 1903. Tämän ilmoituksen johdosta ei tehty päätöstä sen vuoksi, kun Keskuskomitean erät jäsenet suhtautuivat menshevikkeihin sovitteluvasti.— 100.
- ³⁶ *Keskuskomitean ultimaatum* esitettiin menshevikkeille marraskuun 12 (25) p:nä 1903. Lenin oli jo lokakuun 22 (marraskuun 4) p:nä 1903 lähettänyt Keskuskomitealle kirjeen, jossa ehdotti, että menshevikkeille esitettäisiin seuraavat ehdot: 1) kolmen entisen toimittajan kooptoinen toimitukseen; 2) entisen aseman palauttaminen Ulkomaisessa liigassa; 3) yhden äänen myöntäminen menshevikkeille puolueen Neuvostossa. Näitä ensimmäisiä ehtoja eivät Keskuskomitean sovitelijajäsenet kannattaneet. Tässä samassa kirjeessä Lenin hahmotteli ja ehdotti samalla Keskuskomitean hyväksyttäväksi, mutta toistaiseksi ei menshevikkeille ilmoitettavaksi, ultimaatumin peruskohdat, s.o. Keskuskomitean puolelta sallittavat käytännölliset myönnytykset menshevikkeille: 1) neljän entisen toimittajan kooptoinen „Iskran” toimitukseen; 2) kahden henkilön kooptoinen Keskuskomiteaan Keskuskomitean valinnan mukaan; 3) entisen aseman palauttaminen Ulkomaisessa liigassa; 4) yhden äänen myöntäminen menshevikkeille puolueen Neuvostossa. „Ultimaatum
- in hylkäämistapauksessa”, sanoi Lenin, „sota loppuun saakka. Lisäehto: 5) puolueen II edustajakokouksessa ja sen jälkeen olleita eripuraisuuksia koskevien kaikkien käräjäoimien, moittimien ja puheiden lopettaminen”. Nämä Leninin ehdotukset (paitsi lisäehto) tulivat Keskuskomitean ultimaatumiin marraskuun 12 (25) p:nä, mutta sovittelumieliset Keskuskomitean jäsenet niitä jonkin verran lievensivät.
- Menshevikit hylkäsivät Keskuskomitean ultimaatumin ja astuivat sotapolulle puolueen enemmistöä vastaan.
- Arvion Keskuskomitean ultimaatumista Lenin on antanut kirjassa „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin” (ks. tätä osaa, s. 362).— 100.
- ³⁷ „*Kirjeen „Iskran” toimitukselle*” Lenin kirjoitti vastaukseksi Plehanovin kirjoitukseen „Mitä ei pidä tehdä”, joka julkaistiin „Iskrassa” № 52, marraskuun 7 p:nä 1903.— 101.

- ³⁸ Leninin kirje „Iskran” toimitukselle „*Miksi erosin „Iskran” toimittuksesta?*” julkaistiin erillisenä lehtisenä ulkomailla ja painettiin uudelleen illegaalisesti Venäjällä. Poliisiasiakirjoissa vuosilta 1904—1905 mainitaan, että kotitarkastusten ja vangitsemisten yhteydessä „Kirje” oli tavattu Moskovassa, Harkovissa, Tulassa, Tomskissa, Riiassa, Nikolajevissa, Poltavassa, Astrakanissa ja Donetsin laakion alueella.— 106.
- ³⁹ Puhe on Leninin kirjasta „*Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin (Kriisi puolueessamme)*” (ks. tätä osaa, ss. 191—410).— 117.
- ⁴⁰ Marraskuun 13 (26) pnä 1903 Plehanov kooptoi „Iskran” toimitukseen menshevikit Martovin, Axelrodin, Zsulitshin ja Potresovin.— 124.
- ⁴¹ Kirjeen kirjoittaja oli VSDTP:n Jekaterinoslavin komitean jäsen, työläinen N. E. Vilonov. Vastauksen hänen kirjeeseensä Lenin lähetti joulukuun 9 (22) pnä 1903.— 126.
- ⁴² „*Puolueen jäsenille. Vetoituksen luonnos*” — Lenin kirjoitti sen Martovin kirjoituksen „*Vuorossa (Kerho vai puolue?)*” johdosta, joka oli julkaistu „Iskrassa” № 56, tammikuun 1 pnä 1904.— 127.
- ⁴³ VSDTP:n Neuvosto piti istuntojaan tammikuun 15—17 (28—30) pnä 1904. Neuvosto oli kutsuttu koolle Plehanovin ehdotuksesta „sopimaan Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan toiminnasta puoluekirjallisuuden julkaisemisen alalla”. Neuvoston istunnoissa olivat läsnä Lenin, Plehanov, Lengnik, Martov ja Axelrod.
Keskuskomitean nimessä Lenin ehdotti, että ensin käsiteltäisiin kysymys „toimenpiteistä hyvän sovun ja normaalin suhteiden palauttamiseksi puolueessa” ja toiseksi — puolueen III edustajakokouksen koollekutsumisesta. Näiden Leninin asettamien periaatteellisten kysymysten käsittelemiselle omistettiinkin puolueen Neuvoston tammikuun istuntokausi. Neuvosto teki päätöksen menshevikkien kooptoisesta Keskuskomiteaan, asettui vastustamaan puolueen III edustajakokouksen koollekutsumista sekä hyväksyi menshevistisen „Iskran” desorganisoivan toiminnan. Neuvoston tammikuun istuntokauden jälkeen, tammikuun 18 (31) pnä Keskuskomitealle kirjoittamassaan kirjeessä Lenin asetti Keskuskomitean tärkeimmäksi tehtäväksi puolueen III edustajakokouksen viipymättömän koollekutsumisen.— 131.
- ⁴⁴ *Travinski* — VSDTP:n Keskuskomitean jäsenen G. M. Krzhizhanovskin salanimi.— 145.
- ⁴⁵ Vuoden 1903 marraskuun 12 (25) päivän ultimaatumin kolmannessa kohdassa Keskuskomitea ehdotti, että Keskuskomiteaan kooptoidaan kaksi jäsentä vähemmistöstä. Keskuskomiteaan kuuluivat siihen aikaan Lenin, Krzhizhanovski, Lengnik, Noskov, Gusarov, Zemljatshka, Krasin, Essen ja Galperin.— 150.
- ⁴⁶ *Ru* — L. E. Galperinin salanimi.— 153.

- 47 „*Keskuskomitean paperi*”, „*Keskuskomitean toimenpide*” ja „*asiakirja marraskuun 25 piltä*” — Keskuskomitean ultimaatumina marraskuun 12 (25) piltä 1903, joka esitettiin mensheveikeille Leninin ehdotuksesta.— 156.
- 48 Kirje, jonka Keskuskomitean jäsen Lengnik (Vasiljev) lähetti marraskuun 29 (joulukuun 12) pntä 1903 „Iskran” toimitukselle, oli Leninin kirjoittama.— 158.
- 49 Lenin tarkoittaa kirjettään Potresoville elokuun 31 (syyskuun 13) piltä 1903. Vähäisin lyhennyksin Lenin julkaisi sen kirjassa „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin” (ks. tätä osaa, ss. 337—338).— 158.
- 50 Keskuskomitea lähetti ulkomaille Lengnikin pitämään vakituista yhteyttä Pää-äänenkannattajan toimitukseen ja Krzhizhanovskiin, joka oli saapunut marraskuussa 1903 menshevikkien kanssa käytäviä neuvotteluja varten.— 159.
- 51 Lenin tarkoittaa Saratovin, Odessan ja muita komiteoita. Saratovin ja Odessan komiteoiden päätöslauselmat julkaistiin N. Shahovin kirjasessa „Taistelu edustajakokouksen puolesta”, Geneve, 1904, s. 28.— 162.
- 52 *Zagorski* — menshevikki V. N. Krohmalin salanimi.— 169.
- 53 Lenin siteeraa I. H. Lalajantsin kirjettä N. K. Krupskajalle joulukuun 24 piltä 1903 (tammikuun 6 piltä 1904).— 170.
- 54 *Martyn* — menshevikki V. N. Rozanovin salanimi.— 170.
- 55 Lenin siteeraa Krasinin kirjettä, jonka tämä kirjoitti Keskuskomitean ulkomaiselle osastolle tammikuun 1 (14) pntä 1904.— 170.
- 56 Ensimmäisessä kirjeessään Keskuskomitean ekspediition johtaja pyysi menshevistisen „Iskran” toimitusta tiedoittamaan hänelle, Keskuskomitealle tehtävää selostusta varten, minne lähetetään toimituksen saamat 50 kpl. „Iskraa”. Toisessa kirjeessään hän kieltäytyi antamasta martovilaisille „Iskraa” ilman Keskuskomitean lupaa yli niiden 50 kappaleen, jotka toimitukselle annettiin.— 171.
- 57 Lenin siteeraa Keskuskomitean ulkomaisen edustajan Lengnikin kirjettä, jonka tämä oli lähettänyt Pää-äänenkannattajan toimitukselle joulukuun 14 (27) pntä 1903. Kirje oli Leninin kirjoittama.— 172.
- 58 „*Vorwärts*” („Eteenpäin”) — Saksan sosialidemokratian pää-äänenkannattaja. Lehti alkoi ilmestyä vuonna 1876 W. Liebknechtin y.m. toimittamana. Lehden palstoilla F. Engels kävi taistelua kaikinlaisia opportunistien ilmauksia vastaan. 90-luvun toiselta puoliskolta alkaen, F. Engelsin kuoleman jälkeen, „Vorwärtsissä” julkaistiin säännöllisesti Saksan sosialidemokratiassa ja II Internationalessa vallassa olleiden opportunistien kirjoituksia.— 172.
- 59 Lenin siteeraa Keskuskomitean ulkomaisen edustajan Lengnikin kirjettä „Iskran” toimitukselle joulukuun 26 piltä 1903 (tammikuun 8 piltä 1904). Siteerattu osa kirjeestä oli Leninin kirjoittama.— 173.

⁶⁰ Z — V. N. Krohmal.— 174.

⁶¹ Kirjaa „*Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin (Kriisi puoluees-samme)*” Lenin valmisteli muutamien kuukausien aikana tutkien huolellisesti VSDTP:n II edustajakokouksen istuntojen pöytäkirjat ja päätöslauselmat, jokaisen edustajan puheet ja edustajakokouksessa muodostuneet poliittiset ryhmittymät sekä puolueen Keskuskomitean ja Neuvoston asiakirjat.

Leninin kirja sai aikaan menshevikkien raivostumisen. Plehanov vaati Keskuskomiteaa erottautumaan Leninin kirjasta. Keskuskomiteassa olleet sovittelijat yrittivät pidättää sen painattamista ja levitystä.

Puolueen organisaatioperiaatteiden puolesta, jotka Lenin oli kirjassaan „*Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin*” kehittyneet, esiintyi toveri Stalin. Hän omisti tälle kysymykselle kirjoituksen „*Proletaarien luokka ja proletaarien puolue*”, joka julkaistiin tammikuussa 1905 (ks. J. V. Stalin. Teokset, 1. osa, ss. 67—78), ja useita muita kirjoituksia toteuttaen samalla leniniläisiä organisaatioperiaatteita käytännössä.

Leninin kirja „*Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin*”, joka julkaistiin ulkomailla, levisi laajasti Venäjän valvotun työläisten keskuuteen. Sitä löydettiin vangitsemisten ja kotitarkastusten yhteydessä Moskovassa, Pietarissa, Riiassa, Saratovissa, Tulassa, Orelissa, Ufassa, Permissä, Kostromassa, Shtshigryssa, Shialiaissa (Kovnon läänissä) y.m. Tämän teoksen Lenin julkaisi uudestaan kokoelmassa „*12 vuoden ajalta*” vuonna 1907 (nimilehdellä vuosi 1908). Uudessa painoksessa Lenin jätti pois kohdat j, k, l, m, o, p, teki eräitä lyhennyksiä toisissa kohdissa sekä lisäsi joitakin lisähuomautuksia.

Teosten tässä painoksessa teksti julkaistaan kokonaan kirjan ensimmäisen, vuoden 1904 painoksen mukaan, säilyttäen tekijän toiseen, vuoden 1907 painokseen tekemät lisäykset.

Kirjan „*Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin*” arviota ks. „*NKP(b):n historia. Lyhyt oppikirssi*”, ss. 52—58.— 191.

⁶² „*Praktik*” („*Käytännönmiä*”), (*Panin*)— menshevikki M. S. Makadzubin salanimiä.— 197.

⁶³ *Vuoden 1902 konferenssi* — VSDTP:n komiteoiden edustajain konferenssi, joka pidettiin maaliskuun 23—28 (huhtikuun 5—10) p:nä 1902 Belostokissa. „*Ekonomistif*” ja bundilaiset aikooivat julistaa konferenssin puolueen edustajakokoukseksi. Leninin laatimassa ja „*Iskran*” edustajan konferenssissa esittämässä selostuksessa todistettiin, että sellaista edustajakokousta ei oltu valmisteltu ja että se olisi oikeuksia vailla. Konferenssi perusti VSDTP:n II edustajakokouksen koollekutsumiseksi Organisaatiokomitean, jonka jäsenistä suurin osa pian vangittiin. Uusi Organisaatiokomitea VSDTP:n II edustajakokouksen koollekutsumiseksi perustettiin Pihkovan neuvottelukokouksessa saman vuoden marraskuussa. Arvion Belostokin konferenssista Lenin on antanut „*Iskran*” toimituksen selostuksessa VSDTP:n komiteoiden neuvottelukokoukselle (konferenssille)” (ks. Teokset, 6. osa, ss. 81—90).— 197.

- ⁶⁴ Pavlovitsh. „Kirje tovereille VSDTP:n toisesta edustajakokouksesta”. Geneve, 1904.— 206.
- ⁶⁵ *Sorokin* — bolshevikki N. E. Baumanin salanimi; *Lange* — bolshevikki A. M. Stopanin salanimi.— 206.
- ⁶⁶ „*Rabotshaja mysl*” („Työväen ajatus”) — „ekonomistien” ryhmä; julkaisi samannimistä sanomalehteä. Lehti ilmestyi vuoden 1897 loka-kuusta vuoden 1902 joulukuuhun saakka. Ilmestyi 16 numeroa. Sitä toimittivat K. M. Tahtarev y.m.
Kirjoituksissa „Iskran” palstoilla ja kirjassa „Mitä on tehtävää?” Lenin arvosteli „Rabotshaja mysl” ryhmän katsomuksia kansainvälisen opportunistin venäläisenä muunnoksena.— 213.
- ⁶⁷ *Kostrov* — kaukasialaisen menshevikin N. N. Jordanian salanimi.— 226.
- ⁶⁸ Ks. „NKP edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauseelmassa ja päätöksissä”, 7. painos, I osa, 1953, s. 43.— 227.
- ⁶⁹ Tarkoitetaan Hampurissa vuonna 1900 syntyneitä selkkausta „Muurarien vapaaliiton” jäsenryhmän käyttäytymisen johdosta, kun tuo ryhmä oli tehnyt urakatöitä lakon aikana vastoin keskusliiton kieltoa. Muurarien Hampurin liitto asetti paikallisessa puoluejärjestyksessä kysymyksen tuon ryhmän sosialidemokraattijäsenten lakonrikkuruudesta. Saksan sosialidemokraattisen puolueen Keskuskomitean asettama puolueen sovinto-oikeus tuomitsi „Muurarien vapaaliiton” sosialidemokraattijäsenten käyttäytymisen, mutta hylkäsi ehdotuksen heidän erottamisestaan puolueesta.— 252.
- ⁷⁰ „Iskra” järjestön jäseniä oli VSDTP:n II edustajakokouksessa 16, heistä 9 enemmistön kannattajaa, joiden johdossa oli Lenin, ja 7 vähemmistön kannattajaa, joiden johdossa oli Martov.— 267.
- ⁷¹ *Sablina* — N. K. Krupskajan salanimi.— 270.
- ⁷² *Herz* — D. I. Uljanovin salanimi.— 276.
- ⁷³ *Osipov* — bolshevikin, VSDTP:n Keskuskomitean jäsenen R. S. Zemljatshkan salanimi.— 316.
- ⁷⁴ Lenin tarkoittaa „ekonomisti” Akimovin puhetta VSDTP:n II edustajakokouksessa. Hylätessään „Iskran” esittämän puolueohjelman Akimov esitti eräänä perusteena sen, että sana „proletariaatti” ei ole ohjelmassa lauseen aluksena, vaan määräyksenä.— 320.
- ⁷⁵ *Vuori* ja *Gironde* — porvariston kahden poliittisen ryhmittymän nimet XVIII vuosisadan lopulla tapahtuneen Ranskan porvarillisen vallankumouksen ajoilta. Vuoreksi — jakobiineiksi — nimitettiin sen ajan vallankumouksellisen luokan — porvariston — jyrkimpiä edustajia, jotka vaativat ehdottomasti absolutismin ja feodalismien hävittämistä. Girondistit, erotukseksi jakobiineista, horjuivat vallankumouksen ja vastavallankumouksen välillä ja tekivät kauppoja monarkian kanssa.

„Sosialistiseksi Girondeksi” Lenin nimitti opportunistista virtausta sosialidemokratiassa; proletaarisiksi jakobiineiksi, „Vuoreksi” — vallankumouksellisia sosialidemokraatteja.— 330.

- ⁷⁶ *Voronezhin komitea* ja *Pietarin „Työväenjärjestö”* olivat „ekonomistien” käsissä ja suhtautuivat vihamielisesti leniniläiseen „Iskraan” ja marxilaisen puolueen rakentamisen iskralaiseen organisaatiosuunnitelmaan.— 332.
- ⁷⁷ *Keskuskomitean uusi jäsen* — F. V. Lengnik.— 340.
- ⁷⁸ *Ortodoks* — menshevikki L. I. Axelrodin salanimi.— 357.
- ⁷⁹ *Bazarov* — päähenkilö I. S. Turgenevin romaanissa „Isät ja lapset”.— 360.
- ⁸⁰ Samanaikaisesti kuin Leninin „Kirje „Iskran” toimitukselle” (ks. tätä osaa, ss. 101—105), „Iskran” 53. numerossa marraskuun 25 pnä 1903 julkaistiin Plehanovin kirjoittama toimituksen vastaus. Kirjeessä Lenin ehdotti, että lehden palstoilla käsiteltäisiin bolshevikkien ja menshevikkien välisiä periaatteellisia erimielisyyksiä. Mutta Plehanov vastasi kieltävästi, nimittäen noita erimielisyyksiä „kerhoelämän rettelöiksi”.— 360.
- ⁸¹ *Igrek* — Keskuskomitean jäsenen, sovittelija L. E. Galperinin salanimi.— 362.
- ⁸² Puhe on „legaalisesta marxilaisuudesta” edustajan P. B. Struven katsantokannoista. Syksyllä vuonna 1894 Lenin oli esiintynyt Struvea vastaan referaatilla „Marxilaisuuden heijastuminen porvarillisessa kirjallisuudessa”.— 367.
- ⁸³ Lenin tarkoittaa „Iskrassa” julkaistua Martovin kirjoitusta „Näinkö me valmistaudumme?”, jossa Martov esiintyi yleisvenäläisen aseellisen kapinan valmistelemista vastaan pitäen kapinan valmistelua utopiana ja salaliittolaisuutena.— 369.
- ⁸⁴ *Saksan sosialidemokratian Dresdenin edustajakokous* pidettiin elokuun 31 — syyskuun 7 (syyskuun 13—20) pnä 1903. Dresdenin edustajakokous antoi moitteita revisionisteille Bernsteinille, Braunille, Göhrlelle, Davidille y.m., mutta ei erottanut heitä puolueesta, ja he jatkoivat esteettömästi opportunististen katsantokantojensa propagoimista.— 383.
- ⁸⁵ *Dedov* — VSDTP:n II edustajakokouksen enemmistön kannattajan L. M. Knipovitshin salanimi.— 403.
- ⁸⁶ *Boris, Loshad, Valentin, Mitrofan* — sovittelijain V. A. Noskovin, L. B. Krasinin, L. E. Galperinin ja F. V. Gusarovin salanimiä.— 411.
- ⁸⁷ *Zverev* — VSDTP:n Keskuskomitean jäsenen, bolshevikkinaisen M. M. Essenin salanimi.— 416.
- ⁸⁸ *Nikititsh* — L. B. Krasinin salanimi.— 416.

- ⁸⁹ „Iskrassa” № 66 toukokuun 15 pnä 1904 julkaistussa kirjeessä K. Kautsky ehdotti, ettei puolueen edustajakokousta bolshevikkien ja menshevikkien välisiä erimielisyyksiä käsittelemään kutsutaisi koolle ennen kuin puolueessa on saatu aikaan „väli-rauha”.— 418.
- ⁹⁰ *Puolueen Neuvosto* piti istuntojaan toukokuun 31 ja kesäkuun 5 (kesäkuun 13 ja 18) pnä 1904 Genevessä; osallistuivat: Lenin, Plehanov, Noskov, Axelrod ja Martov. Ensimmäisessä istunnossaan Neuvosto käsitteli kysymykset Venäjän kaikkien vallankumouksellisten ja oppositiopuolueiden puolueidenvälisen konferenssin koollekutsumisesta ja edessäolevasta Amsterdamin kansainvälisestä kongressista. Toisessa istunnossa käsiteltiin puolueen sisäisiä kysymyksiä: 1) puolueen keskustelinten (Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean) oikeudesta kutsua edustajiaan pois puolueen Neuvostosta; 2) äänimäärästä, joka sääntöjen mukaan tarvitaan paikalliskomiteaan kooptoituessa; 3) komiteoihin kooptoisesta ja Keskuskomitean oikeudesta nimittää niihin uusia jäseniä; 4) puoluejärjestöjen äänestämisyjärjestyksestä puolueen III edustajakokouksen koollekutsumista koskevassa kysymyksessä y.m.
Puolueen mitä tärkeimmistä sisäisistä kysymyksistä puolueen Neuvosto teki menshevistisiä päätöksiä.— 421.
- ⁹¹ *Puolan sosialistinen puolue „Proletariaatti”* muodostui vuonna 1900. Sosialidemokraattisen ohjelman hyväksymisen ohella „Proletariaatti” puolsi yksilöterrorin välttämättömyyttä.— 425.
- ⁹² Puolueen Neuvosto hyväksyi päätöslauselman yksimielisesti.— 429.
- ⁹³ „*Rassvet*” („*Koitto*”) — sosialidemokraattinen lehtinen lahkolaisille; sitä julkaistiin VSDTP:n II edustajakokouksen päätöksen perusteella. Ensimmäinen numero ilmestyi tammikuussa 1904. Vaikka puolueen Neuvosto teki kesäkuussa 1904 päätöksen lehtisen julkaisemisen lopettamisesta, se ilmestyi edelleen vuoden 1904 syyskuuhun saakka. Kaikkiaan ilmestyi 9 numeroa.— 430.
- ⁹⁴ Tarkoitetaan VSDTP:n Pietarin-komitean päätöslauselmaa, joka hyväksyttiin kesäkuun 23 (heinäkuun 6) pnä 1904 ja jossa Pietarin komitea vaati puolueen III edustajakokouksen mitä pikaisinta koollekutsumista.— 436.
- ⁹⁵ Lenin tarkoittaa puolueen Neuvoston päätöslauselmaa kesäkuun 5 (18) pntä 1904, jolla rajoitettiin Keskuskomitean oikeutta nimittää puolueen paikalliskomiteoihin uusia jäseniä.— 437.
- ⁹⁶ *22 bolshevikin neuvottelukokous* pidettiin Leninin johdolla Sveitsissä elokuussa (uutta lukua) 1904. Neuvottelukokouksessa oli läsnä 19 henkeä, myöhemmin neuvottelukokouksen päätöksiin yhtyi vielä kolme henkilöä. Neuvottelukokous hyväksyi tämän vetoituksen „Puolueelle”, ja siitä tuli sen taistelun ohjelma, jota bolshevikit kävivät VSDTP:n III edustajakokouksen koollekutsumisen puolesta.— 441.

- 97 *Konjagin* — L. E. Galperinin salanimi.— 450.
- 98 Tarkoitetaan Keskuskomitean „*heinäkuun julkilausumaa*” — päätöstä, jonka Keskuskomitean nimessä hyväksyivät Keskuskomitean sovittelijajäsenet Krasin, Noskov ja Galperin heinäkuussa 1904. Se julkaistiin „*Iskrassa*” № 72, elokuun 25 p:nä 1904 otsikolla „Keskuskomitean ilmoitus”. Tuossa päätöksessä sovittelijat tunnustivat Plehanovin kooptoiman „*Iskran*” menshevistisen toimituksen kokoonpanon lailliseksi ja puolustivat menshevikkien opportunistia. He kooptoivat Keskuskomiteaan vielä kolme sovittelijaa: Ljubimovin, Karpovin ja Dubrovinskin. Sovittelijat esiintyivät puolueen III edustajakokouksen koollekutsumista vastaan ja laskivat hajalle Keskuskomitean Eteläisen byroon, joka oli harjoittanut agitaatiota edustajakokouksen koollekutsumisen puolesta. He riistivät Leniniltä puolueen Keskuskomitean ulkomaisen edustajan oikeudet ja kielsivät julkaisemasta hänen teoksiaan ilman Keskuskomitean kollegion lupaa.
- „*Heinäkuun julkilausuman*” hyväksyminen merkitsi Keskuskomitean sovittelijajäsenten taholta VSDTP:n II edustajakokouksen päätösten täydellistä kavaltaamista ja heidän avointa siirtymistään menshevikkien puolelle.— 450.
- 99 *Mitrofanov* — F. V. Gusarovin salanimi.— 450.
- 100 Leninin mainitsemista asiakirjoista — kirje Keskuskomitean jäsenille, Keskuskomitean kolmen jäsenen välinen sopimus ja vastalause Keskuskomitean päätöksen laillisuutta vastaan on julkaistu tässä osassa (ks. ss. 411—416 ja 450—451). Keskuskomitean päätös on se päätös, jonka sovittelijat Krasin, Noskov ja Galperin tekivät heinäkuussa 1904 („*heinäkuun julkilausuma*”).— 452.
- 101 Leninin kirjoitus „*Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin*” (vastaus Rosa Luxemburgin kirjoitukseen „*Venäjänsä sosialidemokratian organisaatiokysymykset*”) lähetettiin Kautskylle julkaistavaksi Saksan sosialidemokratian äänenkannattajassa „*Die Neue Zeit*”, mutta Kautsky kieltäytyi sitä julkaisemasta.— 462.
- 102 „*Rabotshaja Gazeta*” („*Työväenlehti*”) — sosialidemokraattien Kievin ryhmän illegaalinen äänenkannattaja. Ilmestyi kaksi numeroa: № 1 elokuussa 1897 ja № 2 saman vuoden joulukuussa (lehdessä on osoitettu marraskuu). VSDTP:n I edustajakokous hyväksyi „*Rabotshaja Gazetan*” puolueen viralliseksi äänenkannattajaksi. Mutta edustajakokouksen jälkeen lehti ei enää ilmestynyt syystä, että poliisi hajotti kirjapainon ja Keskuskomitean jäsenet vangittiin. Sen julkaisemisen uudistamisyrityksistä vuonna 1899 ks. Teokset, 4. osa, ss. 189—191.— 467.
- 103 *Poikkeuslaki sosialisteja vastaan* saatettiin Saksassa voimaan vuonna 1878. Tällä lailla kiellettiin kaikki sosialidemokraattisen puolueen järjestöt, työväen joukkojärjestöt, työväenlehdistö, takavarikoitiin sosialistinen kirjallisuus ja alettiin karkoittaa sociali-

demokraatteja. Työväen joukkoliikkeen painostuksesta laki kumottiin vuonna 1890.— 470.

- ¹⁰⁴ Puolueen toisessa edustajakokouksessa Keskuskomiteaan valittiin Lengnik, Krzhizhanovski ja Noskov. Lokakuussa (uutta lukua) 1903 Keskuskomiteaan kooptoitii Zemljatshka, Krasin, Essen ja Gusarov. Saman vuoden marraskuussa Keskuskomitean kokoonpanoon tuli Lenin ja kooptoitii Galperin. Vuoden 1904 heinä—syyskuun kuluessa Keskuskomitean kokoonpanossa tapahtui uusia muutoksia: Leninin kannattajat Lengnik ja Essen vangittiin. Sovittelijat Krzhizhanovski ja Gusarov ottivat eron. Leninin vastalauseista huolimatta sovittelijat Krasin, Noskov ja Galperin erottivat laittomasti Keskuskomiteasta Zemljatshkan — enemmistön kannattajan ja kooptioivat Keskuskomiteaan kolme sovittelijaa — Ljubimovin, Karpovin ja Dubrovinskin. Noiden muutosten tuloksena sovittelijat muodostivat Keskuskomiteassa enemmistön.— 472.
- ¹⁰⁵ Lenin tarkoittaa Keskuskomitean päätöstä Keskuskomitean Eteläisen byroon hajoittamisesta, joka harjoitti agitaatiota puolueen III edustajakokouksen koollekutsumisen puolesta.— 473.
- ¹⁰⁶ *Galerka* — bolshevikki M. S. Olminski (Aleksandrov).— 473.
- ¹⁰⁷ *V. Bontsh-Brujevitshin ja N. Leninin sosialidemokraattisen puoluekirjallisuuden kustantamon* bolshevikit perustivat sen jälkeen, kun „Iskran” menshevistinen toimitus oli sulkenut heiltä lehden palstat ja kieltäytynyt julkaisemasta lausuntoja niiltä puolueen järjestöiltä ja jäseniltä, jotka esiintyivät II edustajakokouksen päätösten puolesta ja vaativat puolueen III edustajakokouksen koollekutsumista. Kustantamo julkaisi sarjan teoksia, jotka oli suunnattu menshevikkejä ja sovittelijoita vastaan: N. Lenin. „Zemstvokamppailu ja „Iskran” suunnitelma”; *Galerka*. „Alas bonapartismi!”; Orlovski. „Neuvosto puoluetta vastaan”, y.m.— 473.
- ¹⁰⁸ *Rjadovoi* — A. A. Malinovskin salanimi, laajemmin tunnettu Bogdanovin nimellä.— 474.
- ¹⁰⁹ „*Rabotsheje Delo*” („Työväen Asia”) — „ekonomistien” aikakausjulkaisu, aika-ajoinnain ilmestynyt „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton” äänenkannattaja. Aikakausjulkaisu ilmestyi Genevessä vuoden 1899 huhtikuusta vuoden 1902 helmikuuhun saakka. Ilmestyi 12 numeroa — yhdeksän nidettä.
„*Rabotsheje Delossa*” № 10 (syyskuu 1901), josta Lenin puhuu, julkaistiin Martynovin kirjoitus „Paljastuskirjallisuus ja proletaariatien taistelu” ja Kritishevskin kirjoitus „Periaatteet, taktiikka ja taistelu”, jotka puolustivat avoimesti „ekonomismia”.— 476.
- ¹¹⁰ „*Tiedoitus Enemmistökomiteain Byroon muodostamisesta*” lähetettiin Venäjälle lokakuun 20 (marraskuun 2) pnä 1904 Bogdanoville osoitetussa kirjeessä; sitä ei painettu.— 479.
- ¹¹¹ „*Yhdeksäntoista julkilausuman*” julkaisi VSDTP:n Moskovankomitea lokakuussa 1904 otsikolla „Vetoamus VSDTP:n jäsenille”. Se oli vastauksena vetoomukseen „Puolueelle”, joka oli hyväksytty

Leninin johdolla pidetyssä 22 bolshevikin neuvottelukokouksessa.— 479.

¹¹² Leninin kirjanen „Zemstvokamppailu ja „Iskran” suunnitelma” on omistettu menshevistisen „Iskran” toimituksen sen kirjeen arvostelulle, joka julkaistiin marraskuussa 1904. Vastaukseksi Leninin kirjaseen toimitus julkaisi toisen kirjeen puoluejärjestöille. Kummassakin kirjeessä oli päällekirjoitus: „Vain puolueen jäsenille”. Se, että menshevistinen toimitus levitti toista kirjettä yksinomaan menshevikien keskuuteen, pakoitti Leninin kirjoittamaan lisäyksen kirjaseen, joka oli jo julkaistu ja lähetetty komiteoille. Lisäys painettiin erikseen ja liimattiin värillisenä liitteenä kirjasen niihin kappaleisiin, jotka olivat jääneet bolshevistisen kustantamon varastoon. Päiväys „joulukuun 22 pv 1904” kuuluu vain lisäyksen tekstiin (ks. tätä osaa, s. 507, kahta viimeistä kappaletta).

Leninin kirjasta „Zemstvokamppailu ja „Iskran” suunnitelma” levitettiin paikallisiin puoluejärjestöihin laajalti: vangitsemisten ja kotitarkastusten yhteydessä sitä löydettiin Smolenskissa, Batumissa, Riiassa, Saratovissa, Suvalkissa ja muissa kaupungeissa.— 485.

¹¹³ *Ugrjum-Burtshejev* — tylsän ja lyhytnäköisen ylhäisen virkamiehen tyyppi, joka on kuvattu M. J. Saltykov-Shtshedrinin teoksessa „Erään kaupungin historia”. „Meidän Ugrjum-Burtshejeveiksi” Lenin nimittää Nikolai II:n hovikoplan edustajia.— 491.

¹¹⁴ „*Novoje Vremja*” („Uusi Aika”) — sanomalehti, joka ilmestyi Pietarissa vuodesta 1868 vuoden 1917 lokakuuhun saakka. Alussa se oli maltillis-liberaalinen, vuodesta 1876 se muuttui taantumuksellisten aatelis- ja virkamiesbyrokratiapiirin äänenkannattajaksi. Lehti kävi taistelua ei ainoastaan vallankumouksellista, vaan myös liberaalis-porvarillista liikettä vastaan. Vuodesta 1905 alkaen siitä tuli eräs mustasotnialaisten äänenkannattaja.— 492.

¹¹⁵ *Rostovin mielenosoitus* alkoi taloudellisella lakolla marraskuun 2 (15) p:nä 1902. Lakko kasvoi pian poliittiseksi mielenosoitukseksi, johon osallistui lähes 30 tuhatta henkeä. Lakkoa johti VSDTP:n iskralainen Donin komitea. Lenin omisti Rostovin lakolle kirjoituksen „Uusia tapahtumia ja vanhoja kysymyksiä” (ks. Teokset, 6. osa, ss. 261—267).— 501.

¹¹⁶ *Balalaikin* — henkilötyyppi M. J. Saltykov-Shtshedrinin teoksesta „Nykyajan idylli”. Liberaalinen suunsoittaja, seikkailija ja valehtelija. Menshevistisen „Iskran” „toimitus-Balalaikiniksi” Lenin nimittää Trotskia.— 502.

¹¹⁷ Lenin tarkoittaa „ekonomistien” („rabotshejedelolaisten”) keväällä 1901 antamia seikkailumaisia kehoituksia „despotismin muurien” viipymättömään rynnäköimiseen.— 505.

¹¹⁸ *Referaatin puolueen sisäisestä tilanteesta* Lenin teki kohta sen jälkeen, kun oli kirjoittanut kirjasen „Zemstvokamppailu ja „Iskran” suunnitelma”, venäläisten poliittisten emigranttien kokouksissa: marraskuun 19 (joulukuun 2) p:nä 1904 Pariisissa, marraskuun

23—24 (joulukuun 6—7) pnä — Zürichissä ja marraskuun 25 (joulukuun 8) pnä samana vuonna — Bernissä.— 511.

- ¹¹⁹ Orlovskin (V. V. Vorovskin) kirjanen „*Neuvosto puoluetta vastaan*” ilmestyi marraskuussa vuonna 1904 Genevessä V. Bontsh-Brujevitshin ja N. Leninin sosialidemokraattisen puoluekirjallisuuden bolshevistisen kustantamon toimesta.— 513.
- ¹²⁰ Vuoden 1904 syys—joulukuun aikana pidettiin bolshevististen paikalliskomiteoiden kolme konferenssia: 1) eteläinen (Odessan, Jekaterinoslavin ja Nikolajevin komiteat); 2) kaukasialainen (Bakun, Batumin, Tiflisiin ja Imeretino-Mingrelian komiteat); 3) pohjoinen (Pietarin, Moskovan, Tverin, Riian, Pohjoisen ja Nizhni Novgorodin komiteat).
Leninin ehdotuksesta konferenssit valitsivat VSDTP:n III edustajakokouksen valmistelemiseksi ja koollekutsumiseksi Enemmistökomiteain Byroon, johon tulivat Gusev, Zemljatshka, Ljadov, Litvinov y.m. Enemmistökomiteain Byroo, johon kuului myös Lenin, muotoutui lopullisesti joulukuussa 1904.— 514.
- ¹²¹ Genevessä elokuun 20 (syyskuun 2) pnä 1904 pidetyn kokouksen menshevikit olivat kutsuneet koolle tarkoituksella tukea Keskuskomitean niin sanottua „heinäkuun julkilausumaa”. Kokoukseen oli kutsuttu menshevikit ja bolshevikit. Bolshevikit kuitenkin kieltäytyivät osallistumasta kokoukseen, ja bolshevikkien edustaja poistui kokouksesta luettuaan lausunnon, ettei kokouksella ole oikeutta tehdä päätöksiä enemmistön ja vähemmistön nimessä. Menshevikkien oli pakko tunnustaa kokouksessa, että puolueen komiteat Venäjällä esiintyivät Keskuskomitean sovittelupoliittikkaa vastaan ja että komiteoiden valtava enemmistö oli kokonaan kieltäytynyt pitämästä yllä yhteyttä menshevistisen „Iskran” toimituksen kanssa.— 514.
- ¹²² Lenin tarkoittaa menshevistisen „Iskran” marraskuussa 1904 julkaisemaa „Kirjettä puoluejärjestöille”. „Kirjeen” arvostelua ks. Leninin kirjasesta „Zemstvokamppailu ja „Iskran” suunnitelma” (tämä osa, ss. 485—507).— 515.
- ¹²³ Lenin tarkoittaa Enemmistökomiteain Byroota.— 515.
- ¹²⁴ N — VSDTP:n Keskuskomitean jäsen R. S. Zemljatshka.— 521.
- ¹²⁵ P.— P. A. Krasikov.— 523.
- ¹²⁶ Lidin — M. N. Ljadovin salanimi.— 523.
- ¹²⁷ Keskuskomitean 4 jäsentä — V. I. Lenin, F. V. Lengnik, M. M. Essen ja R. S. Zemljatshka.— 524.
- ¹²⁸ Julkilausuman sisältöä ks. tästä osasta, ss. 416—417.— 524.
- ¹²⁹ II Internationalen Amsterdamin kongressi pidettiin elokuun 1—7 (14—20) pnä 1904. Menshevikit esittivät kongressille oman selostuksensa: „Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen edustajiston selostus Amsterdamin kansainväliselle sosialistiselle kongressille”. Vastapainoksi menshevikkien selostukselle bolshevikit

esittivät kongressille erityisen selostuksen kirjasena: „Aineistoa Venäjän sosialidemokraattisessa työväenpuolueessa vallitsevan puoluekriisin selvittämiseksi”. Kirjasen laatimiseen ja toimittamiseen osallistui Lenin.— 524.

- ¹³⁰ „Tiedoituksen Organisaatiokomitean muodostamisesta ja Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen III sääntömääräisen edustajakokouksen koollekutsumisesta” kirjoitti Lenin joulukuussa 1904 ja se lähetettiin heti Enemmistökomiteain Byroon jäsenille. Tämä Leninin kirjoittama asiakirja otettiin pohjaksi viralliselle „Tiedoitukselle puolueen kolmannen edustajakokouksen koollekutsumisesta”, joka julkaistiin „Vperjod” lehden 8. numerossa helmikuun 28 (15) pnä 1905 Enemmistökomiteain Byroon allekirjoittamana.— 530.
-

TIETOJA
V. I. LENININ
ELÄMÄSTÄ JA TOIMINNASTA

(Syyskuu 1903—joulukuu 1904)

1903

- Syyskuun alku-
puoli.* V. I. Lenin kirjoittaa „Kertomuksen VSDTP:n II edustajakokouksesta”.
- Syyskuu, 12—
15 (25—28).* Lenin ja Plehanov käyvät yhdessä neuvotteluja Danin kanssa ehdoista, joiden perustalla voitaisiin tehdä menshevikkien kanssa sovinto. Neuvottelut päättyivät tuloksettomasti.
- Syyskuu, 21
(lokakuu, 4).* Lenin yhdessä Plehanovin ja Lengnikin kanssa käy neuvotteluja Martovin, Axelrodin, Potresovin ja Zsulitshin kanssa sovintokysymyksestä. Neuvottelut päättyivät tuloksettomasti.
- Syyskuu.* „Student” lehden 2.—3. numerossa julkaistiin Leninin kirjoitus „Vallankumouksellisen nuorison tehtävät”.
- Lokakuu, 1 (14).* „Iskran” 49. numerossa julkaistiin Leninin kirjoitus „Maksimimäärä julkeutta ja minimimäärä logiikkaa”.
- Lokakuu, 13—
17 (26—30).* Lenin osallistuu „Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomaisen liigan” II edustajakokouksen istuntoihin Genevessä.
- Lokakuu, 14 (27).* Lenin tekee Liigan edustajakokouksen toisessa istunnossa selostuksen puolueen II edustajakokouksesta.
- Lokakuu, 15 (28).* Lenin esittää Liigan edustajakokouksen kolmannessa istunnossa vastalauseen Martovin käyttämiä sopimattomia taistelumenetelmiä vastaan, minkä jälkeen Lenin ja enemmistön kannattajat poistuvat edustajakokouksen istunnosta.

- Lokakuu, 16 (29).* Liigan edustajakokouksen neljännessä istunnossa Lenin tekee ilmoituksen, jossa kieltäytyy osallistumasta puolueen II edustajakokouksesta tekemänsä selostuksen johdosta käytävään keskusteluun ja loppulausunnosta.
- Lokakuu, 19 (marraskuu, 1).* Lenin eroaa „Iskran” toimituksesta lujittautukseen puolueen Keskuskomiteaan ja lyödäkseen opportunisteja tästä tukikohdasta käsin.
- Lokakuu, 22 (marraskuu, 4).* „Iskran” 51. numerossa julkaistiin Leninin kirjoitus „Bundin asema puolueessa”.
- Lokakuu, 24 tai 25 (marraskuu, 6 tai 7).* Lenin osallistuu bolshevikkien Geneven ryhmän kokoukseen, jossa tuomitaan Plehanovin siirtyminen menshevikkien puolelle.
- Marraskuu, 5 (18).* Lenin sai valmiiksi ja lähetti Plehanoville kirjoituksen „Narodnikkilaismielinen porvaristo ja hämmentynyt narodnikkilaisuus”. Kirjoitus julkaistiin „Iskran” 54. numerossa joulukuun 1 pnä 1903.
- Marraskuu, 6—8 (19—21).* Lenin kooptoitui Keskuskomitean kokoonpanoon.
- Marraskuu, 12 (25).* Lenin osallistuu Keskuskomitean istuntoon Genevessä. Hänen ehdotuksestaan Keskuskomitea laatii menshevikeille osoitetun ultimaatumin puoluerauhahan palauttamisen ehdoista.
- Marraskuu, 14 (27).* Lenin esittää Keskuskomiteaan vastalauseilmoituksen sen johdosta, että Plehanov oli kooptoinut „Iskran” toimitukseen entiset toimittajat — menshevikit.
- Marraskuu, 16 (29).* Lenin menee puolueen Neuvostoon Keskuskomitean jäsenenä.
- Marraskuun 25 ja 29 (joulukuun 8 ja 12) välisenä aikana.* Lenin kirjoittaa menshevistisen „Iskran” toimitukselle avoimen kirjeen — „Miksi erosin „Iskran” toimituksesta?”, joka julkaistiin erillisenä lehtisenä ja lähetettiin Venäjälle.
- Marraskuu, 27 (joulukuun 10).* Kirjeessään Keskuskomitean jäsenille Venäjälle Lenin herättää kysymyksen puolueen kolmannen edustajakokouksen koollekutsumisesta.
- Joulukuun 9 (22).* Lenin esittää vastalauseen sen johdosta, kun Keskuskomitea on lähettänyt komiteoille tiedoituksen, että menshevikkien kanssa on tehty rauha.

- Joulukuu, 17 (30).* Keskuskomitealle kirjoittamassaan kirjeessä Lenin vaatii selitystä Keskuskomitean jäsenten kannasta puolueen edustajakokouksen koollekutsumista koskevassa kysymyksessä.
- Ennen joulukuun 31 (tammikuun 13 p. 1904).* Lenin kirjoittaa alku- ja loppulauseen kirjaseensa „Kirje toverille organisaatiotehtävistämme”.
- Vuoden loppu.* V. I. Lenin kirjoittaa kirjeen J. V. Stalinille Siperiaan karkoituspaikealle. Tästä ajasta alkoi Leninin kirjetuttavuus Stalinin kanssa.

1904

- Tammikuun 4 (17) jälkeen.* Lenin kirjoittaa vetoamusluonnoksen „Puolueen jäsenille”, jossa arvostelee menshevistisen „Iskran” opportunistisia katsantokantoja.
- Tammikuu, 15—17 (28—30).* Lenin osallistuu puolueen Neuvoston istuntoihin Genevessä. Puhuu puoluerauhan palauttamisen toimenpiteitä ja puolueen III edustajakokouksen koollekutsumista koskevasta kysymyksestä.
- Tammikuun 20 ja 25 (helmikuun 2 ja 7) välillä.* Kirjeessään Keskuskomitean jäsenelle Krzhizhanovskille Lenin varoittaa vaarasta, että menshevikit anastavat haltuunsa Keskuskomitean, ja vaatii alkamaan paikalliskomiteoissa valmistelutyön puolueen III edustajakokouksen koollekutsumiseksi.
- Tammikuun toinen puolisko (helmikuun alku).* Lenin ryhtyy työhön kirjansa „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin” painoon valmistelemiseksi.
- Tammikuun loppu (helmikuun alku-puolisko).* Lenin kirjoittaa vetoamusluonnoksen „Puolueelle” puoluekriisistä ja menshevikkien hajoitustoiminnasta.
- Tammikuu.* Lenin keskusteleo bolshevikkiryhmän kanssa Genevessä propagandan järjestämisestä puolueohjelman kysymyksistä.
- Helmikuu, 7 (20).* Lenin kirjoittaa kirjeen henkilöille, jotka laativat „Selityksiä Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomaisen liigan toisen edustajakokouksen pöytäkirjoihin”, selittäen „Iskran” toimintuksesta eroamisensa syitä.
- Maaliskuu, 1 (14).* Lenin ilmoittaa eroavansa väliaikaisesti puolueen Neuvostosta.
- Maaliskuu, 9 (22).* Lenin pitää puheen Pariisin Kommuunin vuosipäivälle omistetussa sosialidemokraattien kokouksessa Genevessä.

- Maaliskuun loppu (huhtikuun alkupuoli).* Lenin kirjoittaa toukokuun ensimmäiselle päivälle omistetun lentolehtisen luonnoksen; lentolehtinen julkaistiin puolueen Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan allekirjoittamana.
- Maalis—huhtikuu.* Lenin ohjaa Genevessä sosialidemokraattien kerhoa, jossa opiskeltiin puolueen sääntöjä.
- Toukokuu, 6 (19).* Leninin kirja „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin (Kriisi puolueessamme)” ilmestyy painosta.
- Toukokuu, 13 (26).* Lenin lähettää Keskuskomitean jäsenille kirjeen erimielisyyksien kärjistyisestä Keskuskomiteassa. Tiedottaa palanneensa puolueen Neuvostoon.
- Toukokuu, 15 (28) jälkeen.* Lenin kirjoittaa suunnitelman vetoomuksesta „Puolueelle”, jossa kehoittaa komiteoita ratkaisemaan kysymyksen puolueen III edustajakokouksen koollekutsumisesta.
- Toukokuu, 31 ja kesäkuu, 5 (kesäkuu, 13 ja 18).* Lenin osallistuu puolueen Neuvoston istuntoihin.
- Toukokuu tai kesäkuu.* Lenin kirjoittaa kirjeen Bogdanoville arvostellen hänen kirjaansa „Empiriomonismi”.
- Kesäkuu, 11—12 (24—25).* Lenin hylkää Keskuskomitean jäsenen, sovittelija Noskovin ehdotuksen mennä „Iskran” toimitukseen ja suostua kahden menshevikin kooptointiin Keskuskomiteaan.
- Heinäkuun 22 ja 30 (elokuun 4 ja 12) välillä.* Lenin toimittaa bolshevikkien selostuksen II Internationalen Amsterdamin kongressille.
- Heinäkuun loppu (elokuun alkupuoli).* Sveitsissä pidetään Leninin johdolla 22 bolshevikin neuvottelukokous. Neuvottelukokous hyväksyy Leninin kirjoittaman vetoomuksen „Puolueelle”, josta tuli bolshevikkien ohjelma taistelussa puolueen III edustajakokouksen koollekutsumisen puolesta.
- Elokuu, 5 (18).* Kirjeessään Keskuskomitean jäsenille Lenin esittää vastalauseen Keskuskomitean sovittelijajäsenten hyväksymää „heinäkuun julkilausumaa” vastaan.
- Elokuu.* Lenin johtaa sosialidemokraattisen puoluekirjallisuuden bolshevistisen kustantamon järjestämistyötä.
- Kirjeessään enemmistökomiteoille Lenin kehoittaa alkamaan kirjoitusten keräämisen bolshevikkien ulkomaiselle kustantamolle.

- Syyskuun alku-
puoli (jälkipuo-
lisko).* Lenin kirjoittaa kirjoituksen „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin. N. Leninin vastaus Rosa Luxemburgille”.
- Syyskuun 22
(lokakuun 5)
jälkeen.* Kirjeessään Keskuskomitean Eteläiselle byroolle Lenin ehdottaa, että III edustajakokouksen koolle-
kutsumisen Organisaatiokomitea nimitettäisiin
Enemmistökomiteain Byrooksi.
- Lokakuun 2 (15)
jälkeen.* Lenin kirjoittaa kirjoituksen „Palvelushaluinen libe-
raali”.
- Ennen lokakuun
20 (marras-
kuun 2).* Lenin kirjoittaa „Tiedoituksen Enemmistökomiteain
Byroon muodostamisesta” luonnoksen.
- Marraskuun 1 ja 8
(14 ja 21) välillä.* Ilmestyy Leninin kirjanen „Zemstvokamppailu ja
„Iskran” suunnitelma”.
- Ennen marras-
kuun 19 (joulu-
kuun 2).* Lenin tekee puolueen jäsenille Genevessä referaatin
„Zemstvokamppailu ja „Iskran” suunnitelma”.
- Marraskuu, 19
ja 21 (joulukuu,
2 ja 4).* Lenin tekee VSDTP:n jäsenten kokouksessa Parii-
sissa referaatin puolueen sisäisestä tilanteesta ja
osallistuu keskusteluun referaatin johdosta.
- Marraskuu, 20
(joulukuu, 3).* Kirjeessään Enemmistökomiteain Byroon jäsenille
Lenin tekee ehdotuksen bolshevistisen äänenkannat-
tajan viipymättömästä perustamisesta ulkomaille.
- Marraskuu, 23 ja
24 (joulukuu, 6
ja 7).* Lenin tekee Zürichissä referaatin puolueen sisäisestä
tilanteesta.
- Marraskuu, 25
(joulukuu, 8).* Lenin tekee referaatin samasta aiheesta Bernissä.
- Marraskuu, 26
(joulukuu, 9).* Lenin palaa Geneveen.
- Marraskuu, 27
(joulukuu, 10).* Kirjeessään Enemmistökomiteain Byroon jäsenelle
Zemljatshkalle Lenin vaatii, että Venäjällä on
mitä kiireellisemmin julkaistava painettu tiedoitus
Enemmistökomiteain Byroon muodostamisesta.
- Marraskuu, 29
(joulukuu, 12).* Lenin johtaa bolshevikkien kokousta, joka tekee
päättökseen puolueen enemmistön äänenkannattajan,
„Vperjod” lehden julkaisemisesta.
- Lenin kirjoittaa „Kirjeen tovereille (Puolueen enem-
mistön äänenkannattajan ilmestymisen johdosta)”.

- Marraskuun 29 (joulukuun 12) jälkeen.* Lenin saa kaukasialaisten komiteoiden konferenssin päätöslauselman puolueen III edustajakokouksen koollekutsumisesta. Konferenssi pidettiin Stalinin aloitteesta.
- Kirjeessään Kaukasian liittokomitealle Lenin tekee ehdotuksen Enemmistökomiteain Byroon muodostamisesta.
- Joulukuu, 7 (20).* Lenin antaa suostumuksensa Kaukasian liittokomitean pyyntöön osallistua VSDTP:n Kaukasian liiton äänenkannattajaan — sanomalehteen „Proletariatis Brdzola” („Proletariaatin Taistelu”), jota julkaistiin Stalinin, Tsulukidzen ja Shaumjanin johdolla.
- Joulukuu, 9 (22).* Lenin kirjoittaa kirjasen „Ilmoitus ja asiakirjoja keskustelinten erkaantumisesta puolueesta”.
- Ennen joulukuun 13 (26).* Lenin saa pohjoisten komiteoiden konferenssin päätöslauselmat puolueen III edustajakokouksen koollekutsumisesta ja Enemmistökomiteain Byroon valitsemisesta.
- Joulukuu.* Lenin lähettää Enemmistökomiteain Byroon jäsenille Venäjälle „Tiedoituksen Organisaatiokomitean muodostamisesta ja VSDTP:n III sääntömääräisen edustajakokouksen koollekutsumisesta” luonnoksen.
-

SISÄLTÖ

Esipuhe	IX
<i>v. 1903</i>	
KERTOMUS VSDTP:n II EDUSTAJAKOKOUKSESTA	1—20
MYTTYYN MENII.	21—26
SUUNNITELMA VALLANKUMOUKSELLISEN NUORISON TEHTÄVIÄ KOSKEVISTA KIRJEISTA	27—28
VALLANKUMOUKSELLISEN NUORISON TEHTÄVÄT. <i>Ensimmäinen kirje</i>	29—43
PUOLUEEN TOINEN EDUSTAJAKOKOUS. <i>Kirjoituksen suunnit- telma</i>	44—45
MAKSIMIMÄÄRÄ JULKEUTTA JA MINIMIMÄÄRÄ LOGIIKkaa	46—52
LUONNOS OPPOSITION JÄSENILLE OSOITETUSTA KESKUS- KOMITEAN JA PÄÄÄÄNENKANNATAJAN TOIMITUKSEN VETOO- MUKSESTA. <i>Variantti</i>	53—54
VENÄJÄN VALLANKUMOUKSELLISEN SOSIALIDEMOKRATIAN ULKOMAISEN LIIGAN II EDUSTAJAKOKOUS lokakuun 13—18 (26—31) pnä 1903	55—71
1. ENNAKKOHUOMAUTUKSIA SELOSTUKSEEN VSDTP:n II EDUSTAJAKOKOUKSESTA LOKAKUUN 13 (26) PNÄ	57
I	57
II	57
III	58
IV	58
2. SELOSTUS VSDTP:n II EDUSTAJAKOKOUKSESTA LOKA- KUUN 14 (27) PNÄ	59

3. ILMOITUS MARTOVIN SELOSTUKSEN JOHDOSTA LOKA- KUUN 15 (28) PNÄ	70
4. PUHE LIIGAN SÄÄNNÖISTÄ LOKAKUUN 17 (30) PNÄ.....	71
ANTAMATTA JAÄNYT ILMOITUS	72—76
ILMOITUS PUOLUEEN NEUVOSTON JÄSENEEN JA PÄÄÄNENKAN- NATTAJAN TOIMITUKSEN JÄSENEEN TOIMESTA EROAMISESTA	77
BUNDIN ASEMA PUOLUEESSA	78—89
NARODNIKKILAISMIELINEN PORVARISTO JA HÄMMENTYNYT NARODNIKKILAISUUS	90—98
VSDTP:n PÄÄÄNENKANNATTAJAN TOIMITUKSELLE	99
JULKAISEMATON ILMOITUS	100
KIRJE „ISKRAN” TOIMITUKSELLE	101—105
MIKSI EROSIIN „ISKRAN” TOIMITUKSESTA? <i>Kirje „Iskran” toimitukselle</i>	106—112
VSDTP:n KESKUSKOMITEAN KIRJE ULKOMAISEN LIIGAN HALLIN- NOLLE, PUOLUEEN AVUSTUSRYHMILLE JA KAIKILLE ULKO- MAILLA OLEVILLE PUOLUEEN JÄSENILLE	113—116
HUOMAUTUKSIA UUDEN „ISKRAN” ASEENTEESTA	117—118

v. 1904

ALKULAUSE KIRJASEEN „KIRJE TOVERILLE ORGANISAATIO- TEHTÄVISTÄMME”	119—120
JÄLKISANAT KIRJASEEN „KIRJE TOVERILLE ORGANISAATIO- TEHTÄVISTÄMME”	121—126
PUOLUEEN JÄSENILLE. <i>Vetoomuksen luonnos</i>	127—130
VSDTP:n NEUVOSTO <i>tammikuun 15—17 (28—30) pñä 1904</i>	131—174
1. TAMMIKUUN 15 (28) PNÄ ESITETTY PÄÄTÖSLAUSELMA- EHDOTUS TOIMENPITEISTÄ RAUHAN PALAUTTAMISEKSI PUOLUEESSA	133
2. TAMMIKUUN 17 (30) PNÄ ESITETTY KESKUSKOMITEAN EDUSTAJAIN ERIÄVÄ MIELIPIDE	136
3. PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS PUOLUEEN III EDUSTAJA- KOKOUKSEN KOOLLEKUTSUMISESTA TAMMIKUUN 17 (30) PNÄ	140

4. TAMMIKUUN 17 (30) PNA ESITETYT PÄÄTÖSLAUSELMA- EHDOTUKSET	141
I.....	141
II.....	141
III.....	141
5. PUHEET TOIMENPITEISTA RAUHAN PALAUTTAMISEKSI PUOLUEESSA TAMMIKUUN 15 (28) PNA	142
I.....	142
II.....	143
III.....	146
IV.....	147
V.....	150
6. PUHEET TOIMENPITEISTA RAUHAN PALAUTTAMISEKSI PUOLUEESSA TAMMIKUUN 16 (29) PNA	152
VI.....	152
VII.....	156
VIII.....	159
IX.....	163
7. PUHEET PUOLUEEN III EDUSTAJAKOKOUKSEN KOOLLE- KUTSUMISESTA TAMMIKUUN 17 (30) PNA	166
I.....	166
II.....	166
III.....	167
8. PUHEET PUOLUEKIRJALLISUUDEN JULKAISEMISESTA TAMMIKUUN 17 (30) PNA	168
I.....	168
II.....	171
III.....	173
IV.....	174
PUOLUEELLE. <i>Vetoimuksen luonnos</i>	175—179
„ISKRAN” TOIMITUKSESTA EROAMISEN SYISTÄ	180—185
TOUKOKUUN 1 PAIVA. <i>Lentolehtisen luonnos</i>	186—189
ASKEL ETEENPÄIN, KAKSI ASKELTA TAAKSEPÄIN (<i>Kriisi puolueessamme</i>)	191—410
Alkulause	193
a) Edustajakokouksen valmistelu	197
b) Ryhmittymien merkitys edustajakokouksessa	199

c) Edustajakokouksen alku.— Välikohtaus Organisaatiokomitean vuoksi	203
d) „Juzhnyi rabotshi” ryhmän hajallelaskeminen	211
e) Välikohtaus kielten tasa-arvoisuuden vuoksi	214
f) Agraariohjelma	221
g) Puolueen säännöt. Tov. Martovin luonnos	229
h) Väitellyt sentralismista <i>ennen</i> iskralaisten keskuudessa tapahtunutta kahtiajakaantumista	238
i) Sääntöjen ensimmäinen pykälä	243
j) Väärä syytös opportunistista ja siitä viattomasti kärsimään joutuneet	265
k) Säännöistä käydyn keskustelun jatkuminen. Neuvoston kokoonpano	276
l) Säännöistä käydyn keskustelun loppu. Keskusten kooptaatio. „Rabotsheje Delon” edustajain poistuminen	281
m) Vaalit. Edustajakokouksen loppu	295
n) Yleiskuva edustajakokouksessa käydystä taistelusta. Puolueen vallankumouksellinen ja opportunistinen siipi	321
o) Edustajakokouksen jälkeen. Kaksi taistelutapaa	336
p) Pienten ikävyyksien ei saa antaa häiritä suurta iloa	354
r) Uusi „Iskra”. Opportunismi organisaatiokysymyksissä	365
s) Yhtä ja toista dialektiikasta. Kaksi kumousta	395
<i>Liite.</i> Välikohtaus tov. Gusevin ja tov. Deutschin välillä	401
KIRJE KESKUSKOMITEAN JASENILLE	411—415
KESKUSKOMITEAN KOLMEN JASENEN ILMOITUS	416—417
PUOLUEELLE. <i>Vetoomuksen luonnos</i>	418—419
VSDTP:n NEUVOSTO toukokuun 31 (kesäkuun 13) pnä ja kesäkuun 5 (18) pnä 1904	421—430
1. PUHEET PUOLUEIDENVÄLISESTÄ KONFERENSSISTA TOUKOKUUN 31 (KESÄKUUN 13) PNA	423
I.....	423
II.....	425
2. PUHEET KOMITEOIHIN KOOPTOIMISESTA JA KESKUSKOMITEAN OIKEUDESTA NIMITTÄÄ NIIHIN UUSIA JASENIA KESÄKUUN 5 (18) PNA	426
I.....	426
II.....	427
III.....	428

3. PUHE SANOMALEHDESTÄ „RASSVET” KESÄKUUN 5 (18) PNA	430
MIHIN ME PYRIMME? (<i>Puolueelle</i>)	431—440
PUOLUEELLE	441—449
VIIDELLE KESKUSKOMITEAN JÄSENELLE. <i>Venäjälle</i>	450—451
KIRJE KESKUSKOMITEAN ASIAMIEHILLE JA VSDTP:n KOMITEOIDEN JÄSENILLE, JOTKA OVAT ILMAISSEET KANNATTAVANSA PUOLUEEN II EDUSTAJAKOKOUKSEN ENEMMISTÖÄ	452—453
KIRJE GLEBOVILLE (V. A. NOSKOVILLE)	454—461
ASKEL ETEENPÄIN, KAKSI ASKELTA TAAKSEPÄIN. <i>N. Leninin vastaus Rosa Luxemburgille</i>	462—473
PALVELUSHALUINEN LIBERAALI	474—477
ESIPUHE N. SHAHOVIN KIRJASEEN „TAISTELU EDUSTAJAKOKOUKSEN PUOLESTA”	478
TIEDOITUS ENEMMISTÖKOMITEAIN BYROON MUODOSTAMISESTA. <i>Luonnos</i>	479—483
ZEMSTVOKAMPPAILU JA „ISKRAN” SUUNNITELMA	485—507
I	489
II	493
III	498
IV	504
REFERAATIN TEESIT PUOLUEEN SISÄISESTÄ TILANTEESTA. <i>Referaattini teesit</i>	511—512
KIRJE TOVEREILLE (<i>Puolueen enemmistön äänenkannattajan ilmestymisen johdosta</i>)	513—518
ILMOITUS JA ASIAKIRJOJA KESKUSELINTEN ERKAANTUMISESTA PUOLUEESTA	519—529
<i>Liite</i>	526
TIEDOITUS ORGANISAATIOKOMITEAN MUODOSTAMISESTA JA VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRAATTISEN TYÖVAENPUOLUEEN III SAÄNTÖMÄÄRÄISEN EDUSTAJAKOKOUKSEN KOOLLEKUTSUMISESTA	530—532
<i>Huomautuksia</i>	533—550
<i>Tietoja V. I. Leninin elämästä ja toiminnasta</i>	551—558

K U V A T

Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Kertomus VSDTPn II edustajakokouksesta”.— 1903	3
Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Puolueen Neuvoston istunnossa tammikuun 17 (30) pnä 1904 esitetty Keskuskomitean edustajain eriävä mielipide”	137
Kansilehti V. I. Leninin kirjasta „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin”.— 1904	192—193
V. I. Leninin teoksen „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin” käsikirjoituksen 71. sivu.— 1904	241
Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Tiedoitus Enemmistökomiteain Byroon muodostamisesta”.— 1904	481
V. I. Leninin käsikirjoitus „Referaatin teesit puolueen sisäisestä tilanteesta”.— 1904	509

Karjalais-Suomalainen SNT
Kulttuuriasiain ministeriön
Poligrafizdatin
Sortavalan kirjapaino

Sortavala, Karjalankatu, 32
